

Brandeis University
Library

The Gift of

Mrs. Walter A. May, Jr.
Tucson, Arizona

A Donation of
The National Women's Committee
Brandeis University

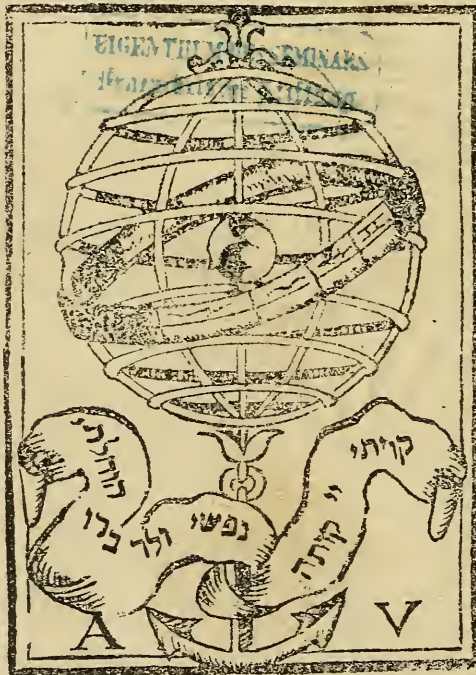

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
Boston Library Consortium Member Libraries

<http://www.archive.org/details/seferoradonai00cres>

ספר אור יי להחנם
 השלם הרב החסיד ר' חסדאי
 קרושקש תנצ"ב ל"א

על וקני יי מילתו כח יעלז אבר

כנשרים ירוצו ולא ידעו לכוזלז י"עפז :

נרפס פה פודרא הייר הגדולה והמפורדה נכית
 כל אברהם'ן אוסקוי זכוסנת קרוה נאמנה

Plan Book

x 8757

003

97

1554

על שם ועשרים הקדמות להרמב"ן ז"ל
הביאם המחבר :

כלי תכלית	וכן רבים	ועלות	ונע ארבע	ונאת פועל	עלילות
בהחלק	יקר נוח	בכבוד	בגו וגו	קצת חליק	לכנות :
דבק סנוב	בראש העתק	ועת כע	חשוב גשם	להגיע	פעולות :
עלול אפסי	מחויב לא	ומורכב	וגו כלול	ותס כח	שלולות :
נתון צורה	באיך חדוש	ואולם	לכרה זאת	ברויה היא	למלאות .
במספר הם	אבנים שם	ועשרים	ליסד בס	דבר סלם	סקלות :
מציאות אל	ניחודו	נאיך גוף	ופיות זז	יבינו הן	פלילות .
אני יצחק	לזכרן	חזכתים	למזבח	גדול מרבה	לתפלות .
וודני פה	יהי כופר	לחטאת	לדבר נה	כאחת ה	נבלות .
אכן מידה	ועוזב הוא	ירוחם	לבורא כל	והוא כנרא	עלילות :

חקמה

נר

- : לרגלי דבריך ואור לכתובתי
- : האירה פניך על עבדיך הושיעני כחסדך
- : כינר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר
- : הורני יי דרכך אהלך באמתך יחד לנבילי יראה את סמך
- : תודיעני אורח חיים טובע שמחות את פניך נעימות בימיך נצח

יהי שם יי מבורך

ומרומם על כל ברכה ותהל אשר הפליא חסדו

עם בריותיו להמציאם ולהדפסם אשר האפס המוחלט באופן מהחכמה אשר ילאו הלבנות מהבין אחד מני אלף אלפי אלפים בסודו ועוז גדולתו וגבורותיו ונוראותיו אשר לא תכילם לשון מדבר גדולות ונפלאות בעשותך השם אלהים ארץ ושמים ושמי השמים וכל זכאם וגבוהים עליהם אראים וחשמאלים שרפים וקדושים אלף אלפיין ורכנא רבואץ והוא מרומים ישכון מגביהו לשבת על כסא רם ונשא ויעש להם חותם תבנית : ויצר השם אלהים את האדם בצלם ודמותו כל בריותיו ויי בראשם כאמרותיך נעש' אדם בצלמו כדמותו כשתתקף עם כלל הנמצאות בזה להיות האדם מחוק מכל חלקי המציאות : והיותו תחת ממסלת שכלו כאשר כל חלקי המציאו' תחת ממסלת השם יתברך ולזה שקראוהו קדמוננו עליהם השלום עלום קטן כי שמהו דפוס קטן : וחותם מחוקים בו כל יצירותיו כלם והוא בגודל חסדו ורב טובו ממכון שכתו השגיה ויבחר נבית יעקב לשכון כבוד בתוכם לאהבה וליראה אותנו לעבדו ולדבקה בו אשר הוא תכלי' ההשגחה האנושית אשר נבוכו בה רבים ונחשכה יתהלכו מהחכמים בעיניהם ונגד פניהם נבונים ויאר לנו במאור תורתו את שני המאורות הגדולי' נראים ואור יי שהם האמונות והמצוות להבין לנו את הדרך דרך החיים אשר בלעדיהם רחוק רחוק מי ומצאנו אס לא זרח על פניו האור האמתי אשר יכנה בזיו השכינה הנור אשר ממנו חוננו אבן בחן אבן השתיה אשר ממנה הושתת העולה אשר היה אברהם אבינו עליו השלום אשר בזולת תורה קדמותו בן ג' שנים מיום שעמד על דעתו הכיר בוראו וקרב רבים לעבודתו ברכות והודאות לשמו הגדול על כל אשר גמלנו ורב טוב לבית ישראל והנה להפלות חשיבותו נכרת עמו ברית במצוה א' והיא המילה והיא דיכה לגדל מעלתו להיות החשוב לפי חשיבותו יהי' בו לפעולו מועטו לא יצטרך לפעולות רבות כמו הענין בגלגל היומי עם יתר הגלגלים כי

הקדמה

הוא יהיה די כובתנועה אחת להשיג שלמותו שהיא השטפת עיניו ויתר
הגלגלים להיותם למטה ממנו בחשיבות יצטרפו לתנועות רבות : ולזה
היה מן ההכרח כאשר גזר חסדו יתברך ויתעלה לשומנו אכחנו קהל ערת
ישראל שלמים להרבות לנו הפעולות כמאמר רבי חנניה בן עקשי רצה
הקדוש ברוך הוא למנות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות :
ולתנועות המעשה במצות מכיח השלמות הזה והמעשה בהם נמנע מזולת
היריעה בהם היה דבר המסנה כפשוטו אמרו ותלמוד תורה כנגד כלם
ולזה מה שנמנו וגמרו שהתלמוד עקר שמכיא לירי מעשה : ולתנועות
היריעה במצות התורה הוא הדרך הישר המכיא אל השלמות הזה והיה
ראוי אם כן שתהיה התורה בענין שתושג היריעה בה באופן היותר שלם
שאיפשר . והיתה שלמות היריעה בדברים וההקפה בהם בשלשה עיניו
אם הרקדוק בהם ואם השגתם על נקלה : יאם השמירה והזכירה בהם
גזרה החכמה האליתברך ויתעל" שמו לער שתהי" באופן שהשלמותו שלם
עניינים ביותר שלם שבפנים : וזה בשבב הניחה כלל המצות והאמונות
בכתב ועל פה כמו שבאה בזה בקבלה האמתית עם כללים וסימנים והם
השלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן : והנה להיות יסוד המצות
בכלל בכתב ולא נמסרו על פה : הנה הרקדוק בהם מחוייב . ולזה
מה שהקפידה התורה לפי מה שבאה בו הקבלה האמתית דברים שבכתב
אינך רשאי לאומרם על פה . כוונה ממנה שלא ימשר הלכות לכח
לבלתי יפול בהם מחלקת לסבת השכחה המזני" וכל שכן עם מה שהקפידה
בתוארי כתיבתה ואותיותיה בחסרות ויתרות שכל זה מה סודות מאם
כפולת האענות והמחלקת בה . יאולס להיות כלל המצות וענפיהם וענפי
ענפיהם עם הפלגת דיבויים כאשר הביא לזה הכרח שומנו שלמים כמו
סקדס ככלל בקיצור נפלא והוא התורה שבכתב עם הסימנים והמדות
שנמשרנו על פה היה מחוייב מזה שני עניינים : הא" השגתם בתכלית
הקלות להשלגת הקצור : והב הזכירה והשמירה בהם וזה אם לקודם
ואם למדות שהונחו בדמות סימנין שהם יסודות ופנות לתורה שבעל פה
שזה אחר מאופני הזכירה התחבולית לעשות סימנין לעניינים כדי שלא
תפול בהם השכחה וכל שכן עם מה שצותה התורה בהגיה בה תמיד שכל
זה שרש ויסוד גדול לשמירה ולזכירה בהם . וכבר הקפידה התורה ח
הרבה לפי מה שבאה הקבלה האמתית . אמרם דברים שבעל פה
אי אפשר לאומרם בכתב : ואמנם זה מראבה מדבר פן

הקדמה

ויסורו מלבבו ויסמוך על הכתב ויבין זה אל השכחה לריבוי העניינים כמו
 שהקפידה בדברים שכתב שחי אתה רשאי לאומרם על פה כי חשפה
 שחם יתיר עצמו לזה שיהיה סבה זה לסמוך כמה שנזכר ממנו על פה ויביא
 זה אל מיעוט הדקדוק והנה הפליגה עוד התורה לסדר כלל המצות ולזרוע
 בתוכם זרע אמת מה שבא מספרי האבות ומתכלית השגחתו בהם ורוב
 חסדיו ונפלאותיו לחדש אהבה וחשק כמרץ לסקור על דלתותי תמיד אשר
 לסבת השקידה והחשק ויסגנו עניינים יחד עם השגתם על נקלה ואם
 הדקדוק בהם ואם הזכירה והשמירה בהם וכמעט שהדרך הזה דרכו בה
 חכמי האומות לפי מה שנמצא בקבוציהם אמר א' מגנה מי שכותב דבריהם
 את החוסר רעיוניך הזכיר ובוטח על עזרות הבקמות המתות וכזה יחזיקו
 אבותינו מימות משה רבינו עד אנשי כנסת הגדולה ולא נפל ביניהם עד
 העת היא מחלקת וטעות בדבר מהתורה והכאשר גברה יד היונים ותכפו
 הצרות על ישראל אחרי אנשי כנסת הגדולה ורבו התלמידים שלא שמעו
 כל דבר כן רבו המחלוקות והיו קצתם מתירין לעצמן לכתוב בספר מה שהיו
 מקבלים וקורין להם מגלת סדרים עד סוף דורות התבאים שהם רבינו
 הקדוש ע"ה וראה שהלבבות מתמעטים ומיראתו פן תשכח התורה מישראל
 שת' שש' סדרי משנה הכוללים בקוצר גדול תורה שבעל פה ואחריו ר' חייא
 ורבי אושעיא שהוסיפו עליהם החיצונה באותם סדרים עצמם אמרו עת
 לעשות לוי הפרו תורתך • ואחריהם חבר עור' ספרא וספרי והיו לומדין
 בהם כל דורות האמוראים עם התלמוד הירושלמי שחבר רבי יוחנן אחר
 כך עד סוף ההוראה שקמו רבינא ורב אשי וחברו התלמוד הבבלי בהסכמ'
 חכמי הדור והיו עסוקין בהן בימי רבנן סבוראי על פי הקבלה וכולם
 נמשכו בזה אחר כוונת התורה לתת מקום לקבלה בצד מה אחרי כן התיר
 הגאונים לעצמם לחבר חבורים כגון רב שמעון קיירא ומר רביהוראי
 ורב סעריה הפיתגמי ורב שמואל בן חפני ורב האי ומהם שחברו פירושים
 בתלמוד כגון ר'ח ורבינו נסים עד אחרון המפרשים רש"י הזרפתי ואחרת
 רבי שמעון תלמידו של רבי יצחק הירושלמי בעל התוספות חבר פרושים בכל
 התלמוד וקצתם חברו חבורים בחלקים ידועים מה מהתלמוד ולא היה
 מהם חבורים כוללים כי אם חבור ההלכות אל רבי יצחק אלפסי : שהוא
 כולל ב' סדרים והחבור הגדול שעשה אדונינו הר"י יהודה הכסי' אל בר גילוני
 באריכות גדול ובמחלקת הגאונים ותשובתם והחבור הכולל אל הרב רבינו
 משה בר מימון קראו משנה תורה בלא מחלקה כי אם במקומות מעטים

X

ח

ל

ק

272

202

v

w

x

2 *

הקדמה

ובלא זכר תנא ואמורא ורב וגאון וכלל בני מה שצמצא בתלמוד ואתוספתא
 ספרא וספרי מעין המצות ולהורות את בני ישראל שרשי האמונות והדעו
 ולהאיר מחשבי הספקות חבר ספר קראו מורה הנבוכים ועם היות הרב
 והמחבר הזה הפליא לעשות בספריו המבוארים הנה בחבור המצות למה
 שהשמיט מחלקת הגאונים ושמותיהן גם כן לא העיר על מקומות שרשי
 העניינים הכלל נמלטנו מהמבוכ והספק בשנמצא בספרי זולתו מהחכמים
 הגדולים הפך הסכמתו ודעותיו ומלכד זה לא העיר על פנות הדברים
 וכלליהם בסלמות כי אם בזכרון הפרטים שבאו בדברי קדמוננו ולהיות
 החלק הגדול הזה מהמצות מחמד האפשר והוא רחב מני ים מהפרטים
 לא תקיף בהם ידיעה להיות בבת הנה כשישתנה פרט מהפרטי שהוסגרו
 סם לא נשיב המשפט בו על השלמות וכי איך יחס בין המספר הנעל תכלו
 והכלתי בעל תכלית הנה יתחייב שאיך יחס בין מה שיושב בפרטי שהוסגרו
 פס הבת ובין מה שלא יושב מהפרטים בבת שלא הוסגרו פס ולזה הוא
 מבואר שלא תשלם בו הידיעה בשום אחר מהב' עניינים ההכרחיים אשר
 קדם זכרם אם הרקדוק בעניינים והשבתם על נקלה והשמירה בהטעות
 בהם לשתי פנות אם למה שהשמיט זכרון המחלוקת ועיקרי המקומו אשר
 בהם יתבררו ויתלככו הדברים ואם שלא זכרה פנות וכללי העניינים
 והוא מבואר שהידיעה השלמה בדברים כשנדע בסכותיה לפי חמר נושאם
 וכשהידיעה אשר לנו בדברים בלתי שלמה לא נהיה בטוחים מהשגיאה
 והטעות עם שיהיה סבה שלא נחקה אותם בצוורנו ולא נשמור אותם והוא
 הענין הב' וכל שכן שלא נשיגם על נקלה והוא הענין הב' כי לא נשיב אללא
 החלק המעטי כמו שקדם ובחלק ההוא השגה חסרה מאד והתמה הגדול
 והפליאה העצומה איך עלה על רוחו ואיך דמה שיונחו כל ספרי זולתו
 מהקדמים וקפי כלל התורה שבעל פה מסורת לחבורו עד שקראו משנה
 תורה ואולם בדורות הללו אשר תקפחו הצרות מסוכנות העצמות הנה מה
 טוב להכין הדרך שיושב בנקלה והוא הענין הב' כי לא נשיב אללא החלק
 המעטי כמו שקדם ובחלק ההוא השגה חסרה מאד שלמות הידיעה ובמצות
 התורה והתלמוד ברקדוק גדול ובשמירה רבה וזה אמנם כשיחובר חבר
 כלל מצות התורה בסיוכותיהן לפי חמר נושאין ובצוור גדריהן וכלליהן
 ואחרי כן לבאר אותן באור מדויקדק ולהעיר אל המקומות אשר באו פס
 מהתלמוד עם זכרון מחלקת הגאונים והרבנים והסכמת האחרונים וזה
 בקצור כפלא ולכן שאתי פני **אני חסדאי בר אברהם**

מענין

quell

3

432

79

ה

Op

1
2

פרט

הקדמה

בר' חפראי בר' יהוד' בר' חסדאי בר' יהוד' עמשאי בהסכמת החכר' ובעזרת'
 אס' יגזיר השס בחיים לררוך הדרך הזה אלא במקומות שאחדש דבר ממה
 סלא קדמוני בו שאררוך קצתי כוונה ממנו שמה שיפול בו המחלקת שיקל
 על המעיון למצוא שרשי הדברים במקומותיהן וזה שהמעיון בספר הזה
 ראוי שיקדם לו ידיעת הלמוד והעיון בתלמוד ואז יעמוד על נקל' בעניניו
 המצות וכלליהן וסבותיהן בקדוק עד שבזכירת הגדרים והכללים לבר
 כשיעמוד עליהם יקיף על כל מצות התורה שיהיה זה סבה מנוארת לזכירה
 ולשמירה אשר לב הדברים האלה היתה הכוונה כלה . ולפי שבספר הזה
 יתבררו ויתלכנו ויצרפו הדברים ויאורו מחשכי הספקות אשר נחלק הזה
 מהמצות ראוי לקרותו בר מצוה . ועוד אחרת כי רבה היא אשר בפנ'ו
 האמונה ויסודות התורה ועקרי שרשיה עד חתימת התלמוד לא נפל בהם
 מחלקת אבל היו ידועים ומוסכמים מחכמי אומתינו מלבד סתרי התורה
 אשר מכללם מעשה בראשית ומעש' מרכבה שהיו ביד יחידי סגולה הצנוע'
 והצנועים מוסרין אותם לתלמידהם בעתים ותנאים ידועים וכשנחלסו
 הדורות ורפו ידי המחזקים בתורה שבעל פה המקובלת ובמצפוני סתריה
 וסודותיה אסרת חכמת חכמינו וכינת נכנינו כסתתרה : ורבים מבני
 עמינו התנשאו להעמיד חזון ודברי נבואות סתומים וחתומים בחלומות
 והבלים ובילדי נכרים עד שמגדולי חכמינו נמשכו לדבריהם ונתפנו ס'
 במאמריהם ונתקטנו בראיותיהם ובראשם הרב גדול רבינו משה בר
 מימון אשר עם גדל סכלו והפלגת הקפתו בתלמוד ורוחב לבבו הבין
 כספרי הפלוסופים ובמאמריהם פתהו ויפת . ומתקדמותיהם החלופות
 עשה עמודים ויסודות ליסודות התורה בספר אשר קראו מזרה הנבוכים
 ועם היות כוונת הרב בזה רצויה קמו היום עבדים המתפריצם והפכו
 למינות דברי אלהים חיים מטילים מוס בקדשים ודברי הרב יתנו דופי
 כי תחת יופי ואם השבע השביע סלא לגלות מצפוניו ומסתורי רעיוניו
 אנה לא סמו לא למלתו ולא עברו על שבעתו אבל הטו דבריו למינות הפך
 כוונתו והשרירים אל דבריהם בראותם מטהרין השרץ מן התורה ו
 ומראים פנים לא נצלו מהמבוכה : וכבר רפקתם הבחלה ושרס'
 דבר כי לא נמצא עד עתה חולק במופתי היונים אשר החשיך עיני ישראל
 בזמנינו זה : על כן ראיתי לבי אשר נפקחו עיני במלאכה ההי' להעלות
 על ספר השרשים והפנות אשר עליהן תשען התורה בכללה והקטנו אשר
 עליהם תסוב מבלתי נשוא פנים רק לאמת . וזה אמנם בעיון גדול וסקודה

2

1

7

היחיד
משה

דכה עם חסונו החכרים ולאבאר עם זה צבעקרי הדבעות הקס לא יחלוק
הס חלילה ואם האמת טבאו בספרו דבריו מתמיהין אי איפסר מבלתי
פנעיר עליהם כי הוא ואם היו דברי הרב רבינו נשיחת חולין שלו חכיוין
עליו ואהובים אצלנו הנה האמת אהוב יותר וכל סכן אס איפסר לימסך
מהמקומות הקס חלול השס שהשורס אצלנו במקום שיש חלול השס אין
חולקין כבוד לרב • ולהיות יסוד הטענות והמבוכה הקשען בדברי היוני
ובמפתים שחשב ראיתי להעיר על שקרות מופותיו וזיוף טענותיו גם
במה שבעיר ממנו הרב למען עשה כיוס הזה ולהראות לעיני העמים כי
המסיר המבוכה בענייני האמונה והמאירה כל המחשכים הוא התורה
לבר כאמרו כי נר מצוה ותורה אור • והפליג בזה ביחס התורה שהיא
החכמה בשרסיה ובפנותיה והוא החלק הזה אל המצוה שהנא כלל המצות
אשר העירונו בחלק האחד כיחס האור אל הנר • ולזה קראנו שס החלק
הזה אור יי • ולהיות החלק הזה יסוד ועמוד החלק האחר ראוי שיקדם
לו בסדר • ואמנם שס הספר הזה כולל שני אליו החלקים אס ירצה השס
בהשלטתו נר אלהי כי מאת יי הית זאת להאיר נתיבתי בתורתו ובמצותיו •
ומאתו אשאל העזר והערה כי אין עוזר בלתי ואין סומך זולתו :
והנני מתחיל בשס יי אלהי ישראל אמן :

בית יעקב לנו ונלכה באור יי

יסוד האמונות

וישרש ההתחלות אשר ייסירו אל ידיעת האמת בפנות תורה
האל יתברך הוא האמונה במציאות האל יתברך ולהיות
הכוונה בחלק הזה אמונות פנות ודעות תורת האל יתברך ראוי שנחקור
בשרס הזה ואופן עמידתנו עליו : ואולם היות שרש התחלות התורה האל
יתברך הוא האמונה במציאות האל יתברך הוא מבואר בעצמו להיות התורה
מסודרת ומצווה ממסדר ומצוה • ואין ענין להיות האל יתברך זולת היות
המסדר והמצוה האל ית' ולזה טעה טענות מפורסם מי שמנה במצות עשה
להאמין מציאות האל יתברך וזה כי המצוה קמצטרף ולא יצויר מצוה בזולת
מצוה ידוע : ולזה כאשר נטה אמונת מציאות האל יתברך מצוה כבר נכיה

*Danubium
in Anstalt
Bischof*

היצעה

אמונת מציאות האל יתברך קודם מש כיריעה לאמונה מציאות האל ואם
ככית גם כן אמונת מציאות האל הקודמת מצוה יתחייב גם כן אמונת מציאות
האל קודם וכך לבלתי תכלית ויתחייב שתהיה אמונת מציאות האל מצוה
בלתי בעלת תכלית. וכל זה בתכלית הטוב. ולזה הוא מבואר שאין ראוי
למצות אמונת מציאות האל במצות עשה: וכבר יראה מפנים. וזה שכבר
יראה מהוראת שם המצוה וגברה שלא תפול אלא בדברים שיש לרצון
ובחירה מבואר בהם: אמנם האמונת במציאות האל היא מהדברים שאין
לבחירה ורצון מבואר בהם ויתחייב שלא תפול שם הוראת המצוה בה וזה
ממה שנחקרה בו ממה שיבא בגזירת הצור ואיך שיהיה למה שהוא מבואר
היות האמונה הזאת שרם והתחלה לכל המצות אם נמנה אותה במצוה יחויי
סתיקה התחלה לעצמה וזה בתכלית הטוב אמנם הביא אל זה ר"ל למנות
השרם הזה מצוה המאמר שבסוף במר" מכות אמרם תר"ב מצות נאמר
למשה בסיני מאי קראה תורה צוה לני משה והקשו תורה בגמ' שית מאה
וחד סר הוויחייבו אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענוס וחשבו מפני
זה שאנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענוס שאנכי ולא יהיה לך
שתי מצוה ולזה מנו אמונת מציאות האל במצוה והוא מבואר שלא
ויתחייב זה לפי שהמכוון שם שהסם הנקרא כן הוא האלוה והמנהיג אשר
הציאנו מארץ מצרים ולזה הטוב הרב רבינו משה ז"ל לפי דרך זה בספר
המצות שלו שמנה המצות הא' בהאמנת האלהות והוא שנאמין שיש שם עלה
נסבה הוא הפועל לכל הנמצאים והוא אמרו אנכי וי' אלהיך: הנה פירש
שם האלהות היותו פועל לכל הנמצאות ויהיה לפי זה אמרו אשר הוצאתיך
מארץ מצרים ברמות ראויה על זאת האמונה וזה שמסס נעמוד על יבלת
הפס וכי הנמצאות בלם בערכו כחומר כיד היוצר: ולזה כבר תפול
זאת המצוה על האמונה שהיא אשר הוציאנו מארץ מצרים לא שהדרך
הזה מבואר הנפילה בעצמו וזה שאמרם אנכי ולא יהיה לך כבר יראה שהו'
כולל כל הדבור הנמשך עד לאוקבי ולסומרו מצותי לפי שכבר יסתתפו
אן הסני דברי בראשית לטון מדבר בעדנא אמרו אנכי וי' אשר הוצאתיך על
פני כי אנכי וי' אלו לאוקבי ולסומרו מצותי ולפי שש' הדברו נמשכו בראשית
לשון מדבר ננסתר כאמרו לא ינקה השם. כי שפת ימים עשה השם: שבת
וינפס הסכימו שאנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה: ולפי שכל המחברים
מוכי האזהרות ראוי למנות לא תעשה לך פסל: ולא תשתחוה להם בשתי
אזהרות והוא האמת בעצמו: הנה אם היה שנמנה אנכי במצוה יהיו ב'

הצעה

פשמענו מפי הגבורה תריל : ואם נחשוב ולא יהיה לך אלהי
באזהרה שא לא להאמין האלהות לזולתנו כמו שכתב הרב יעלנו לתרטו ו
ולזה ראוי שנאמר שלא היתה הבוונה באמרם אנכי ולא יהיה לך מפי
הגבורה שמענום שיהיה כל אחר מזנה אבל למה ששניהם ישתתפו בלשון
מדבר בערו כמו שקדם הוא שבארו שמפי הגבורה שמענום ויתחייב
ששתי האזהרות שבדבור לא יהיה לך שהם לא תעשה לך פסל וכל תמונה
ולא תשתחוה להם אשר שמענום מפי הגבורה ויפלימו התריל עם התריל
אשר שמענום מפי משה ומה שנשאר לבאר למה לא מנו לא יהיה לך אהים
אחרים על פני באזהרה ויהיו אם כן שלש אזהרות בדבור ההוא וזה ממה
שיתבאר בקלות : וזה שאם היו האמונות ממה שאין לרצין ולבחירה
מבא בהם הנה לא תפול עם אזהרה עליהם ואם על כל פנים תפול עם
האזהרה הנה יהיה פירושו לא יהיה לך שלא יקבל דבר אחר באלוה : וכבר
התבאר בסנהדרין שהא חייב מיתה : והנה לא ראו לחשוב לא יהיה לך
ולא תשתחוה להם בשמים לפי שהשרש בשתיים אחר והוא קבלת האלהות
ואמנם לא תעשה פסל הוא אף על פי שלא עבדה ולא קבלה ולזה מנו
אותם בשמים אבל לא עלה על דעתם לחשוב אנכי השם במזנה למה שהו
שרש והתחלה לכלל המצות כמו שקדם : וכאשר התבאר היות האמונה
הזאת שרש והתחלה לכלל האמונות התוריות והמצות : הנה ראוי שנחקור
עליה ועל אופן עמידתנו בשרש הזה : ואלו היות האמונות התוריות
מהם פנות ויסודות אבל הם דעות אמתיות : ואמנם ישתתפו כלם בהיותם
אמונות יאמינם המאמין בתורה האלית כדרך וישתבח שמו לעד והכופר
בהם ככופר בכל התורה : ומהם סכרות שהדעת נוטה אליהן אבל מי
שלא יאמינם לא נקרא כופר : והיתה כונת החלק הזה אמונת פנות
ודעות התורה האלית כדרך וישתבח שמו : הנה ראוי לחלק החלק
הזה לארבעה מאמרים : הא' בשרש הא' שהוא התחלה לכל האמונות
התוריות הב' באמונות שהם פנות ויסודות לכלל המצות הב' בדעות
האמתיות אשר לאמין בהם אנחנו והמאמינים בתורה האלית יתב' הד' בסכרו
שהדעת נוטה אליהן והנה אופן הדבר בהן
בב' דרכי הא' ביאור ענינם לפי
מה שתגזרו התורה והב'
באופן עמידתנו עליו
וישתבח שמו :

המאמר הראשון

בשרש הראשו' שהוא התחל' לכל האמונו' התוריו' והוא אמונ' מציאות האל' ית' : אמנ' למה שהקדמ' יתבאר עניינה' עניינו' הא' ביאור הגבולים הגופליים בה' והב' יחס האחד אל האחר כאלו תאמ' חינוכ' הגשמי' לבוסא' או שלילתו ממנו' והוא מבואר שעניין ההקדמה הזאת רוצה לומר אמרנו שאלוה נמצא שהגבול הכוסא' הוא האלוה והגשמי' הוא הנמצא והוא מבואר שהאל יתברך בעלם תכלית העלם כמו שיבא' ב'ה' הנה אין עניין זאת ההקדמה אלא שהסכה והתחלה לבלל הנמצאות נמצאת ולזה היה העיון בפרט הזה בדרך השני' לבד והוא אנפין עמידתנו באמתתו ולזה ראוי' ש נחקור אם עמדנו על אמיתת הפרט הזה מפאת הקבלה לבד והיא התורה האל' יתברך או אם עמדנו בו מפאת העיון והחקירה גם כן ולפי שהראשון מצי' שהתחיל בדבור מפאת החקיר' היא ארסמו' בספר בטבעי' ובמה שאחר הטבע ומפרטי' ספריו כמו תמססיוס ואלבסנדר והאחרונים כמו אבונדר ון רשד והמחברים אחריו כמו בן סינא ואבואמר ור' אברהם ון דאור והיה הרב המחבר בספרו מור' הנבוכי' נסתמ' ברוב הקדמותיהם על דד הקצור לבאר הפרט הזה בדרכים מתחלפים וראה הרב לנרף עם זה שני פרטים יקרים והם היותו יתברך אחד וחייתו לא' בן ולא' כח בבן הנה ראוי' לחקור על מופתיו' אם הם נותנים האמת על כל פנים : כג' הפרטי' האלה' אם לא לפי שהם לקוחו' מכל דבר הפלוסופי' הראשונים וכל מה שנאמר בהם זולתו אין לשום לב עליו' ולפי שמופתים בניוים על טעם ועשרים הקדמות שהניח בראש החלק הב' מספרו הנה יהיה סדר העיון בזה בשני דברים האלה האחד אם ההקדמות אשר נסתמס' בהם בביאור הפרטים האלה מבוארות האמת בביאור מופתיו' שהוא אם לא היו ההקדמות הנדריכות אל בביאור הפרטים מבוארות באור מופתיו' הנה ה' חסרטים לא התבארו באור מופתיו' והב' כשנניח ההקדמות ההם אמתיות מבוארות באור מופתיו' אם התבארו מהם הפרטים באור מופתיו' והעיון הזה יהיה כפי מאמר האומר ולזה ראוי' שנהלק המאמר הזה לב' כללים :

הבלל הא'

בביאור ההקדמות כפי מה שבאומבוארות בדברי הפלוסופי' ובאור מופתיו' הרב כי אם נחקור בהם ראוי' שיהיו מוכנים לנו מבוארים ובלוים ונקיים מכל שפק לפי כוונ' הרב אם נתבארו באור מופתיו' הבלל הב' בביאור הפרטים כפי מה שתבארנו

המאמר הראשון

התורה ובאופן עמידתנו בהם ועם יתבאר כוונת המאמר הזה והיא שאף
דרך לעמוד על השדשים האלו כשלמותם אלא מצד הנבואה במה שהעידה
עליו התורה ונתאמת בקבלה ואמנם יתבאר עם זה שישכחם בו העיון
הבלל הא' בבאור ההקדמות כפי מה שבאו מבוארות בדב' הפלוסוף
ובמופתו הרב הלקוחים ממאמרי הפלוסופים ולזה חלקנו
הבלל הז' ללב' פרקים הבו' לבאר הבו' ההקדמות ושם עור לבא' מופתי
הרב שהם ששה :

הפרק

הא' בבאור ההקדמה האחד האומרת שמיאנות בעל
שעור אחד איך תכלית לו סקר והנה ההקדמה הזאת
חקר עליה ארסנו במקומות מתחלפים מספריו בשמע ובסמיוס ובעולם
זכמה שאחר והביא מופתים עליה אם בבאור המנעות מציאות גודל נבדל
בבת' ואם בבאור מציאות גודל בשמי בבת' ואם בבאור המנעות מציאות
מתנועה בבת' תנועה סבובית או ישרה ואם בבאור כולל בהמנעו מציאות
בשם בבת' כפעל ולזה חלקנו הפרק הזה לר' עיונים במספ' מיני המופתי
המין האחד בבאור המנעות מציאות גודל נבדל בבת' וסדר המופת כן
אמר לא ימנע העיון מחלוקה • אם שיהיה הגודל הזה הנבדל מקבל
החלוקה או בלתי מקבל החלוקה • ואם לא היה מקבל החלוקה הנה לא
יתואר בשהוא בבת' אלא כמו שיאמר בנקודה שיהא בבת' וכמראה שהוא
בלתי נשמע כשאר אם כן שיהיה מקבל החלוקה ולא ימנע אכ' מסייה'
כמה נבדל או עצם מן העצמים הנבדלים בנפש והסכל ונטל שיהיה עצם
נבדל למה שהנבדל במה שהוא נבדל אינו מקבל החלוקה וכבר הניח
מקבל החלוקה ועוד שלא ימנע אם שנאמר שהוא מתחלק או שאינו מ
מתחלק ואם הוא מתחלק אחר שהיה נבדל פשוט מתרמה החלקים חייב
שיהיה גרר החלק והכל אחד ולפי שהניח הכל בבת' יחוייב שיהיה החלק
בבת' והוא בתכלית הטול שיהיו הכל והחלק אחד ואם אינו מתחלק כמו
שיחוייב בנבדל הנה אמרנו בו שהוא בבת' כמו שיאמר בנקודה שהיא
בבת' כשאר אם כן שיהיה כמה ולא ימנע אם כן אם שיהיה כמה • כ
נמצא בנושא ואם כמה נבדל ונטל שיהיה כמה נבדל אחר שהיה
האספר והשיעיר אשר עליהם ואמר הבבת' בלתי נבדלים מן המוחס •
ואם היה כמה נמצא בנושא אחר שהיו המקרים בלתי נבדלים מנושאם
היו התכלית והבלתי תכלית מקרים כושאים הכמה חייב שיהיו בלתי
נבדלים אחר שהכמה בלתי נבדל :

הכלל הראשון

ההקדמה המחיתת המנעות שיעור נכדל למוחסות והאומר ברחק נכדל מקיים מציאותו ככר יהיה נערך על הדרום ולזה יראה שהוא סומך על סברתו בהמנעות הרחוק: וזה שאם הודינו במציאותו לא ימנע מציאו שיעור נכדל למוחסות אבל אולי יחוייב מציאותו למה שכב' אפס שישענר יתאמת אמרנו בו גדול או קטן ויתר משיגי הכמה. אבל למה שהרחיק מציאותו בנה עליו המופת הזה. ולזה ראינו להביא מופתיו על דד הקצור במין הזה כדי שנחקור בהם בכלל השני אם הם נותנים האמת בו על כל פנים בנה. והנה לפי שהאומרים ברקות רמו שתנועת ההתקבלות בלתי אפשרית אם לא היה הרקות נמצא. הוא לקח תחילה בביאור שקרות הדימוי הוא. עוד סדר ארבעה מופתים בביטול מציאות ה הרקות: והנה באור שקרות הדימוי הוא כן אם היה הרקות סבת התנועה יחוייב שיהיה פועל או תכלית אבל אינו פועל או תכלית יוליד סותר הקודם. והנה חייב התדבקות הנמשך לקודם מבואר למה שהתבאר שסבות דברים ארבעה והם ההומר והגזרה והפועל והתכלית והוא מבואר שאין הרקות חמר התנועה ולא צורתה נשאר אם כן שיהיה פועל או תכלית: וחייב סותר הנמשך יתבאר כן לפי שאנחנו נראה בשמים מתחלפים מתנועעים תנועת ההעתק מקצתם אל המעלה ומקצתם אל המטה וכבר יראה שסבת ההתלפנות אם טבע הדבר הנעתק והוא המכיע והפועל: ואם טבע המקום אשר אליו התנועה והוא התכלי זה לפי שהיה הרקות מתדמה החלקים וא' א' סיתחלף בו בענין שיהיה ל לקצתו טבע מה שממנו נקצתו מה שאליו או שלא יהיה לו טבע מה שממנו ומה שאליו. ואם הנחנו לו טבע מה שממנו כאשר הונח בשם מה ברקות חוייב שיהיה נח לעולם. ואם הנחנו לו טבע מה שאליו חוייב שיתנועע אל כל הצדדים יחד או שיהיה נח לעולם לפי שאין התנועה לצד אחד ראוייה יותר מהתנועה לצד אחר. ואם הנחנו שאין לו טבע מה שממנו ולא מה שאליו כמו שהוא האמת בעצמו למה שהוא רחוק נכדל מהדברים הטבעיים חוייב ג' שיהיה הדבר נח לעולם וזה התבאר שאין הרקות פועל ולא תכלית וזהו מה שכונן באורו במופת הזה:

המופת הא' סדרו כך אם היה הרקות נמצא התנועה בלתי נמצאת אבל התנועה נמצאת א"כ הרקות בלתי נמצא והנה סותר הנמשך מבואר מן החוש וחייב התדבקו הנמשך אל הקור יתבאר כן לפי שהתנועה אם טבעית ואם הכרחית והתנועה הטבעי תתחלף לפי טבע מה

הבאמר הראשון

שממנו ומ' סאלנו ויהי הרקנו ואין בו התחלפנו א"כ אין בו תנועה טבעית ולפי
שהברחית תאמר בזיוף אל הטבעית והטבעית קודמת לה בטבע וזה
שהמתנועע בהכרח יתנועע בהכרח למה שיפרד ממקומו אשר אליו התנו
בטבע הנה א"כ באשר לא תמצא הטבעית לא תמצא ההכרחי ועוד
סאלנו היתה התנועה ההכרחית ברקות יתחייב סינוח המתנועע בהכרח
המניע ממנו וזה שהחץ כאשר יפרד מהמניע והוא היתר והיתר נח :
הנה הוא למה שבאוויר כח על קבול התנועה לקלותו וירחה החץ עד שיכול
למקומו הטבעי ולמה שהוא מביא ברקות שאין לו כח על קבול התנועה
הנה חייב סינוח המתנועע בהפרד מן המניע והוא הפך מה שיראה
בחוש • המופת השני והב' בנויים על שני הקדמות והוא שסבת
המהירות והאיתנו במתנועעים הוא חלוק המניע או חלוק המקבל או
שניהם וכאור זה שאם המניע יותר חזק יהיה יותר מהיר וכך אם המקבל
והוא הממונע אשר בו התנועה יותר חזק הקבול באוויר על ד"מ שהוא יותר
חזק קבול מהמים יהיה גם כן יותר מהיר והשני שיחס התנועה אל התנו
כיחס הכח המריע אל הכח המניע כשהממונע אחד או כיחס כח הקבול
אל כח הקבול כשהמניע אחד או כיחס ממונע מכח המניע אל כח המניע
ומכח הקבול אל כח הקבול כשהמניעים והממונעים מתחלפים • וכבר
התבאר בס היסודות לאוקלידס דרך לקיחת היחס הממונע נאח שהונחו
אלו ההקדמות כמבוארות בעצמן סדר המופת הא' מצד המקבל והאח' מצד
המניע אם אשר מצד המקבל סדרו כן אם היה הרקור נמצא יתחייב
שהמתנועע בו יתנועע בזולת זמן והתנועה בזולת זמן הוא שקר יתחייב
סותר הקודם והנה התרבות הגזשך לקודם יתבאר בהניחו מתנועע
אחד ממניע אחר בגודל ידוע באוויר וברקות והנה לפי שסבת המהירות
והאחור בזה הוא חלוק המקבל כמו שהתבאר בהקדמה הא' ויחס המהירו
והאחור בזה הוא כיחס האוויר אל הרקות כמו שהתבאר בב' והו' מבואר
בשני המקבלים שיחסם הבת' אל הבת' חייב אם כן בתהי' התנועה
ברקות בזולת זמן והוא שקר למה שלא תנועיד תנועה בגודל בזולת זמן
להיות הגודל מתחלק ויתחייב שיתחלק הזמן בהחלק התנועה בו ואמר בן
רשד שהמופת הזה כחו כח המופת אשר יולד ממנו שאם היה כח מניע
בבת היולני שיחייב שיתנועע המתנועע ממנו בזולת זמן ואמנ' המופת
אשר מצד המניע סדרו כן אם היה הרקות נמצא יתחייב שקר' ההקדמה
הראשונה עם היותה מכוונת בעצמה וזה בהניחו מתנועעים מב' מניע'

הכלל הראשון

מתחלפים בגורל ידוע ברקות והנה יתחייב מההקדמה האחד שהא' יותר
מהיר מהשני ולפי שהיא מבואר בכל מתנועע ברקו לפי מה שקד' סיתנוע'
בעתה הנה יתחייב שבחלוק המניע לא תתחלק התנועה והוא שקר לפי
ההקדמה האחד והשקר הזה יתחייב מאמרנו שהרקות נמצא

המופת קד סדרו כן אם היה הרקות נמצא היה מתחייב אפשרות

הכנס גשם בגשם ואלל הכנס גשם בגשם הוא נמנע שאם לא
היה אפשר שיכנס העולם בגררר חדרל יוליד שהרקות בלתי נמצא והנה
חייב התדבקו הנמשך לקודם יתבאר כן לפי שמיאות הרקות אינו דבר
רק מציאות הג' רחקים נכדלים מופשטים מן הגשם והם אם כן למה שאי'
גשמים ולא מקרים נשואי ברבר הנה האח בהם סימירו מקומם כשיכנס
בהם הגשם כמו שיעשו המים אשר בשוקת כשיושלך בתוכה אכן הנה אם
כן כבר נכנסו רחקי הגשם ברחקי הרקות ואם הוא אפשרי הנה הכנס
גשם בגשם אפשרי וזה כי ההמנעות אשר יראה בהכנס גשם בגשם איננו
מזד היותנועעם ולא מזד היותנועעל מראה ולא בעל איכות אלא מזד ר'
רחקיו הג' הנה אם כן אם הכנס ברחקי הגשם רחק אפשרי הכנס גשם
בגשם אפשרי והוא שקר בטל הנה אם כן איך הרקות נמצא תוך העולם
ולא חוצה לו והנה חזק וזהדעת עזר מאשר הגשם יצטרך אל מקום מזד
מה שהוא בעל רחקים ג' ינח בס ואם כן יצטרכו גם כן הרחקי אל רחקי
וזה לבלתי תכלית ועוד שהרחקים תכליות הגשמים והתכלית כמה שהוא
בלתי מתחלק אי אפשר בו שיודל מממה שהוא תכלית יתחייב אם כן ה'
המנעות מציאות רחק נכדל והוא היסוד אשר סמך עליו בבואור המנעו'
מציאות גודל בבת והוא אשר כוונן במיץ המופת הזה והוא המיץ האחד
עוד סדר אל תברזו מופת בבואור המנעות מציאות גודל בבת והוא מופת
הרבקות וזה שכאשר הנחנקו בבת מזד אחד ורבקנו עליו נקו בבת והתחל
מנקדה אחת בקב' הקו אשר הוא בת חייב שיהא קובבת גדול מקו בבת
והוא שקר שהוא מן הידוע שאין בבת גדול מבבת

הפיץ הב בבואור המנעות מציאות גודל גשמי בבת והוא יתחיל
תחילה בבואור כולל היות מציאות גודל בבת בפועל גשמי
היה או למודו כוונע וסדר המופת כן כל גשם הנה יקיף בו שטח אחד
או שטחים וכל מה שיקיף בו שטח או שטחים הנה הוא בת הנה אם כן
כל גשם בת בהכרח וכאשר התבאר לנו היות כל גשם בת הנה אם כן כל
שטח וכל קו בת לפי שהם לא יודלנו מן הגשם וכן התבאר לנו במספר

המאמר הראשון

בפעל שהוא בת' בהכרח לפי שכל מספר בפעל הוא ספור בפעל • וכל ספור בפעל אס' זג' ואס' נפרד: הנה א"כ כל מספר בת' : עוד סדר מופתים טבעיים בכאור המנע מציאות גודל גשמי בת' :

המופת הא' סדרו כן אס' היה גשם ממושש בת' הנה הוא בהכרח

פשוט או מודכב : ואיך שיהיה היה בהכרח אס' מיוסדותיו

בת' בגודל אחר שהתבאר המנע מציאות יסודות בבב' בא' מהשמע • ואס' היה אחד מהיסודות בת' בגודל אחר שהוא ממושש ובעל איכות הנח

ברוב הזמן היה משנה ומפסיד שאר היסודות למה שהיסודות הם יסודות

באמצעות איכותיהם ולא תתמיד ההויה והוא הפך ממה שנראה בחוש ועוד שאס' היה האחד בת' הנה יהיה בת' בכל רחוקיו למה שהרחקים

במה שהם רחקי גשם פשוט מתדמים ולא ישאר מקום לשאר :

המופת הב' סדרו כן כל גשם ממושש הנה לו קלות או כבדות

והנה אס' היה לו כבדות היה במקום השפל ונכדל

מן המקום העליון ואס' היה לו קלות היה בעליון ונכדל מן התחתון וזה

כלו שקרב בת' •

המופת הג' סדרו כך • אס' היה כל גשם מושש במקום והיו

המקומות בת' במין ובשיעור הנה יחוייב שיהיה

הגשם בת' אחת שהתבאר שהמקום הוא התכלית המקיף בגשם ואולם

שהמקומות בת' במין זה מבואר למה שהבדילתם מוגבלים והם המעלה

והמטה והפכים ואחור והימין והשמאל ושהם בת' בשיעור הוא מחוייב

למה שאס' לא היו בת' לא היה בכאן מעלה במוחלט אלא בהצטרף ואנחמ

נראה הדברים הטבעיים מוגבלים •

המופת הד' סדרו כן אס' היה כל גשם מושש במקום והמקום

הוא התכלית המקיף יתחייב שיהיה הגשם המתקומם

בת' והנה התרכקות הנמשך מבואר בעצמו למה שהמוקף בת' בהכרח

ואולם איך יתבאר שהמקום הוא המקיף בזה סדר ה' הקדמות מבוארות

בעצמם האחד שהמקום יקיף הרבה אשר למוקום : והב' שהוא נכדל

ואינו חלק ממנו • הג' שהמקום הראשון והוא המיוחד שנה לבעל המקום

והד' שהמקום ממנו מעלה וממנו מטה: והה' שהגשמים ינחו בזה המקום

ואליו יעתיקו • אלו הן ההקדמות אשר יעמידנו על עצם המקום עוד

עשה הקס' תבא מתחלק סדרו כן • המקום בהכרח יראה שהוא אחד מד'

אס' הצורה ואס' היולי ואס' התכלית המקיף ואס' הרחק אשר בין תכליתו

הכלל הראשון

המקוף והוא אשר יקרא חללות ואם יהיה מהב' דל הצורה וההיולי והחללות
אחייב בהכרח שיהיה התכלית המקוף ואינ' אח' מהג' הנה הוא א' כ' התכלית
המקוף ונאולם איך יתבאר שאינו אחד מהג' אמנם שאינו הצורה וההיולי
הוא מבואר לפי שהם מעצמות הדבר ואינם נבדלים ממנו ולא תתאמת
בהם ההקדמה הב' ואם הנחנו שהצורה תכלית היא תכלית המקוף לא תכלית
המקוף והאמת שאינו תכלית ולא יאמר בה תכלית אלא למה שהיא תכלית
להיולי ותגבילהו הנה נשאר שנבאר שאינו החללות: וארסטו יאמר בזה
המאמר כשיש הנה רחקים עומדים בעצמם יתחייבו ממנו ב' סקרים
שא' שיהיה לדבר הא' בעצמו מקומות רבים יחד בבת' והב' שיהיו המקומות
מתנועעים ושוהיה המקום במקום והנה איך יחוייב זה כפי מה שאומר
וזה שאם היה הרחק אשר בין תכליות הגשם הוא המקום חייב שיהיו
חלקי הגשם במקום בעצם וזה כי כמו שהגשם בכללו הוא במקו' להיווצר
ברוחק שיהיו הנה כל אחד מחלקיו במקום להיווצר ברחק השנה לו
וכאשר הנחנו כלי מים יתנועע ממקום אל מקום הנה כמו שהמ' יעתקו
בכלי עם הרחק השנה לו אשר יטרודהו ויהיה ברחק אחד כאשר המיר
הכלי בכללו מקומו כן יעשו חלקי המים רצו' שהם יעתקו עם הרחקים
המיוחדים להם אל הרחקים אחרים אשר הם מקומות להם וכאשר חלקנו
החלקים אל חלקים אחרים תמיד הנה יתחייבו הב' סקרים אם שיהיו לה'
מקומות בבת' ואם שיהיו המקומות מתנועעים ושוהיה המקום במקום:
יתחייב אכ' היות המקום השטח המקוף השנה הנבדל וכאשר התבאר זה
התאמת בלא ספק שהגשם המקומם בת' וזה אשר כוונ' במי' זה המן המופת'
הס'ין הג' כבאור המנעות מצ' אות מתנועע בבת' תנוע' ישרה או סבוכית
אמנם המנעות תנועה ישרה כמתנועע בבת' סדר בזה ב' מופת' הא' הניע
ב' ב' הקדמו' ודועו בעצמן הג' שכל גשם מוחשי יש לו אנה תיחדהו ומקום
מתנועע אליו וינח הב' שמקום החלקו הכל' א' כאלו תאמ' שמקו' גשם א' מן
הארץ הו' מקו' הארץ בכלל ואח' שהתיישבו אליו הב' הקדמו' סדר המופת' כן
אם הו' הגשם בבת' לא ימנ' מפיהו מתדמ' החלקי' או בלת' מתדמ' החלקי' ואם
הו' מתדמ' החלקי' הנה לפי שמקו' הכל' והחל' א' כמו שהתבא' בהקדמ' הב' לא
יתנועע כלל למה שמקומו צריך שיסוה לו ולא כשחלק הגשם הו' בחלק מקו'
הכל' הנה הוא אם כן במקומו והדבר לא יתנועע כשהו' במקומו ואם לא הו'
מתדמ' החלקי' הו' החלקי' אם שיהיו בת' במספ' ואם שיהיו בבת' ואם היו בת'
במספ' אחי' שיהיה א' מה בבת' בגד' וחיי' שלא יתנועע תנוע' ישר' כמו שקד'

הבאמר הראשון

ואם ה' ב' בת במספר חנויב שיהיו מיני האנה ב' בת במספר כעו סהתבא' בהקדמה הראשון והגה מיני האנה מונבלים וזה סהאנה הטבעי הוא לקוח אס מהתנועה היסרה אס מהסכונית והתנועה היסר היא מן האמו' א' אל האמצע והסכונית היא סביב האמצע ואס היה בכאן גדול ב' בת בין חלקי הגסס לא יקיה בכאן אמצע ואין לאומר שיאמר שמקום כל אחר זה למעלה מזה וזה אל לא תכלית שאס היה הדבר כן לא יקיה בכאן מעלה מטה במוחלט התבאר אס כן איך שיהיה סכמיציאות גסס ב' בת תסתלק התנועה היסרה אבל התנועה היסרה נראית בחוש גסס ב' בת אס כן בלתי נמצא -

הצופה

הב' סדרו כן אס היה גסס ב' בת נמצא הנהימנא ב' בהכרח כוכב ב' בת או קלות ב' בת אבל כוכב ב' בת אוקלות ב' בת נמנע והנה התדבקות הנמס בקורס בהקס הזה יתבאר על דרך הזה לפי שאנחנו נר' היסודות הד' מתנועעים מהס אל המעלה במוחלט ומהס אל המטה במוחלט ומהס אל המטה ואל המעל' בצדו ואנחנו נר' שהמטה במוחלט מונבל הנה הפכו שהוא המעלה במוחלט מונבל אחר שהפכים הם בתכלית המרחק ונאמר שהוא מחוייב אס היה גסס ב' בת פמנא שיהיה כוכב ב' בת נמצא שאס לא ינמצא לו כוכב ב' בת יהיה אס כן ב' בת ונניחאו ועוד כדל ממנוגסס ב' בת והוא מכוואר שיהיה כוכבו קטן מכווכב הבת' עוד כספול זה הגסס עד שיהיה כוכבו גדול ככוכב ה' ב' בת אחר סכוכבו בת' והוא מכוואר שהכפ' בננסס הבת' אפשר עד שיהיה גדול מכווכב בת' הראשון שהיה כוכב לגסס הבת' וכל זה בתכלית הבסול שיהיה כוכב חלק מהגסס והוא בת' גדול ככוכב כל הגסס הבת' ויותר גדו ממנו אס כן התדבקות הנמשך מקורס בהקס הזה שאס היה גסס בבת' נמצא כוכב בלתי ב' בת בהכרח נמצא ואמנס סותר הנמשך והוא סאי אפשר סימו' כוכב בבת' או קלות בבת' זה יתבאר אחר סנניחג' ההקדמות האחת שהמתנועע סלנו שיש לו כוכב יותר גדול יתנועע תנועתו הסבעי מרחק אחר בזמן יותר מועט ממה שיתנועע המתנועע' שיש לו כוכב יותר קטן ממרחק ההוא בעינו הב' שיחס הב' זמנים יחס הכוכב אל הכוכב והב' שכל תנועה בזמן וכאשר נתיסבו אלנו ההקדמות נניח סכוכב ב' בת וכוכב בת' יתנועעו מרחק אחר בעינו יחוייב שיהיה יחס הזמן אל הזמן יחס הכוכב אל הכוכב ולפי שאין בין הבבת' והבת' יחס אלל כנקרה אל הקף ובעתה אל הזמן יתחייב שיתנועע בעתה והוא בלתי אפשר יתחייב עד שימתוך

מרחק

הכלל הראשון

מרחק גדול וקטן בשנה והוא בעתה אחד • ואם הנחנו זמן מה מועד
 לבבת' היה אפשר שימצא כוכב יחסו אל הכוכב הקט' יחס הזמן אל הזמן
 ויהיה זה כוכב הכת' יתנועע בזמן שזה לכוכב הכב'ת וכשנכפול אותו ית
 יתנועע בזמ' שזה לכוכב הכב'ת הכוב'ת בזמן יותר מועט מהכוכב הכב'ת
 וכל זה כתלית הבטול והבטולים נתחייבו מהנחתו כוכב כב'ת נמצא
 וכאשר התבאר המנעות מציאות כוכב כב'ת התבאר אכ' המנעות מציאו
 גשם כב'ת בגשמים הפשוטים • ואלו במורכבים המנעות מציאות גשם
 כב'ת מכוואר מצד החלוקה והוא שלא ימנע אם שיהיה מדברים בלתי בת'
 כשיעור או במספר או בצורה וא"א בשעור שכבר התבאר המנעות שעור
 הגשמים הפשוטים כב'ת וכך אי אפשר להיותם בלתי בת' במספר כי מצד
 שיסתמשו יהיו כולם שיעור כב'ת שהתבאר המנעו אחרי שהם אחדו בצור
 וכך א"א שיהיו כב'ת בצורה שיתחייב שיהיו המקומות כב'ת ועוד שאנחנו
 נראה התנועות בת' ולזה הוא מכווא' שלא ימצא גשם כב'ת פשוט ולא מורכב
 וזה אמנם מצד התנועה :

המופת הג' סדרו כן אם היה גשם כב'ת נמצא הנה או אפשר לו
 שיפעל ושיתפעל אבל כל גשם מוחש אם פועל ואם
 מתפעל יוליד סותר הקודם והוא שגשם כב'ת בלתי נמצא ואמנם נראה
 בהפעלו ההפעלות אשר בזמן והנה שכל גשם מוחש פועל או מתפעל זה
 מכוואר בחכום למה שכל גשם מוחש אם פועל לבד כמו הגרמי' השמימיים
 אם פועל ומתפעל כמו היסודית והגשמיים המורכבים ואלו שהגש' הכב'ת
 אי אפשר לו שיפעל ושיתפעל יתבאר בשנתיב הקדמות מכווארות בעצמן
 הא' סמני מתפעלים שזים יתפעלו מפועל אחד בזמן שזה ושהמתפעל הקט'
 יתפעל ממנו בזמן יותר קטן והכ' שכשיפעלו פעלים מתחלפים בשני מ
 מתפעלים יחס המתפעל אל המתפעל כיוחס הפועל אל הפועל והג'
 שהפועל יתברך יפעל בזמן בת' ואחר שנתיישבו אליו ההקדמות הוא מ
 מכוואר שהכב'ת א"א שיפעל ושיתפעל וזה שהכב'ת אי אפשר לו שיפעל
 ככב'ת ולא הכב'ת כבעת' ולא הכב'ת ככב'ת אמנם שהכב'ת לא יפעל
 ככב'ת הוא מכוואר שאם היה פועל בו נניח שיהיה פועל בו בזמ' מה מונח
 ונניח כ'ת פועל בכ'ת בזמן אחד ויהיה קטן מהראשון בהכרח וכפול
 הכ'ת המתפעל עד שיפעל בזמן שזה לזמן הראשון המונח שהוא אפשר
 זה כמו שהתבאר בהקדמת הכ' ויתחייב א"כ שיתפעל הכ' בת מהכ'ת
 בזמן שזה להפעלות הכת' מהכ'ת והוא סקר ואם נכפול יותר המתפעל

המאמר הראשון

יתחייב שיתפעל הבכ"ת מהב"ת בזמן יותר קטן בהפעלות הב"ת מהב"ת
וזה מגונה מאד : וכך יתחייב שלא יפעל הב"ת בב"ת שאם היה פועל בו
כניח בכ"ת פועל בכ"ת בזמן מה מוכח ונניח ב"ת פועל בכ"ת בזמן אחר
גדול מהראשון וכפול הב"ת הפועל עד שיפעל בזמן סוה לאותו זמן סוה
אפשר כמו שהתבאר בכ"ת יתחייב א"כ שיפעל הבעל תכלית בעל תכלית
בזמן סוה למה שיפעל הבכ"ת בב"ת הפך מה שהוכח : ואם נכפול עוד הב"ת
יתחייב שיפעל בזמן יותר מועט מהבכ"ת והוא מגונה מאד : וכך יתחייב
שלא יפעל הבכ"ת בב"ת שאם היה פועל בו כניח בכ"ת פועל בכ"ת בזמן מה
מוכח ונניח חלק מהמתפעל מתפעל מהבכ"ת הפועל בזמן ויהיה בהכרח
יותר קטן וכפול המתפעל עד שיהיה בזמן סוה לזמן המונח : וזה אפשר
מכח ההקדמה הב"ת : ויתחייב שיתפעל הבכ"ת והב"ת מפועל בזמן אחר
והוא הפך מה שהוכח : ואם נכפול עוד המתפעל יתחייב שיתפעל הבכ"ת
בזמן מועט מהפעלות מהבכ"ת : והוא מגונה מאד : ואחר שהתבאר
שא"ל בכ"ת שיפעל ולא שיתפעל הנה חייב שאין בכ"ת נמצא : וזה אמנם
התבאר מפאת המנעות התנועה וזה שהסנינו הוא מין התנועה : וכבר
השתתף לתנועה הישרה למה שסנייהם מהפך אל הפך : ולזה סדרנו המופת
הזה במופתים שהונחו מחד המנעות התנועה הישרה :

המופת הא' סדרו כן • אם הגם בכ"ת הסכנו המתנועע בסכנו נמצא
יתחייב שבהיות קטרו מתנועע בסכנו סידבק על חצי קטרו
הנח כשיגיע אליו : והנה זה נמנע ויליד שהגם הבכ"ת הסכנו בלתי
מתנועע בסכנו : והנה התדבקות הנמשך בקודם מבואר בעצמו להיות
הקוים היוצאים מן המרכז אל המקיף בכל הכדור שוים : ואמנם סות' הנמשך
מחויי למה שהו גלוי שהמרח' סביב כלל' קוים היוצאי' מן המרכז אל המקיף
מתוסף בתוספת הקוים : ולפי שיהיו הקוים בלתי בעל תכלית היה
המרחק אשר ביניהם בלתי בעל תכלית ולפי שהוא מבואר שא"ל למתנוע'
שיחתוך מרחק בכ"ת הוא מבואר שא"ל לו להדבק בחצי קטר הגם • וכבר
הגחנוהו דבק בו והוא מבואר שהשקר הזה יצא מהניחנו אותו מתנועע :
ומהאחרונים מי שחזק המופת הזה בשאמר ואיך ידבק בחצי הקטר
: והנה כאשר דמיונו שניקוים יוצאי' מהמרכז ויחדשו זנית בעניין שמתרו
יחדש משולש שזה הצלעות הנה אם הקוים בלתי בעל תכלית המרחק אשר
ביניהם בלתי בעל תכלית אם כן הקו האחר המתנועע או חפס' לו להדבק

הבלל הראשון

עם קו האחר. למה שיצטרך לחתוך מרחק ב"ת עם שהוא נמוע בעצמו
היות ב"ת מוקף משני קוים משתי קצותיו כו' המאמר בהיותו מוקף וב"ת
מאמר סותר נפשו: והנה שיתחייב זה בכל שני קוים היוצאים מהמרכז
אם היו ב"ת שאין ספק שכל מה שיתוספו הקוים נוסף המרחק אשר הוא
להם מקום מיותר: ולהיות הקוים ב"ת היה המרחק אשר ביניהם ב"ת
בהכרח והוא מבואר בטול:

המופת הב' אם הגשם הסכובי המתנועע בסכוב ב"ת נמצא יתחייב
שיתנועע בזמן בת' מרחק ב"ת והוא נמוע יתחייב שלא נמצא
מתנועע בסכוב ב"ת: והנה סותר הנמשך מבואר בעצמו והתדבקותו
לקודם יחבאר בשניע קו ב"ת יוצא ממרכזו ונציע ג"כ מיתר בו והוא
מבואר שיהיה ב"ת אחר שהגשם ב"ת ונציעהו נח: הנה כשיתנועע הקו
היוצא מן המרכז בסכוב יהי' בו זמן יפגש המית' ויתכסהו וזמן לא יפגשהו
וליהיות הגשם הסכובי המתנועע בסכוב יתנועע בזמן ב"ת יתחייב שיחתוך
הקו היוצא מן המרכז מרחק ב"ת והוא המתר המונח בזמן בת' והו' שקר
מבואר להיות התנועה אשר בזמן ב"ת מחוייב שיהיה במרחק בע' תכלית:

המופת הג' סדרו כן. אם הגשם המתנועע בסכוב בלתי בעל תכלית
נמצא יתחייב אפשרות הנחת שני קוים נכחיים: האחד
מתנועע נכח חברו בסכוב: והאחר שיחתכהו ויפגשהו קודם פגישתו קצה
הקו: וזה נמוע יחייב אם כן המנעות הקודם: ויהיה המנעות הנמשך
מחוייב למה שהוא מבואר בעצמו שכשהונחו ב' קוים על זה התאר יתחייב
שיפגש הנקודה הראשונה אשר בקצה הקו קודם שיפגש אמצעותו: ואמנם
התדבקותו לקודם גם כן מבואר למה שהקו הב"ת אין לו קצה והתחלה
ואין בו נקודה שלא יהיה לפניה נקודה:

המופת הדביעי סדרו כן: אם הגשם הבלתי בעל תכלית מתנועע
תנועה סכובית הנה יש לו תנועה סכובית בלתי בעל תכלית והוא
נמוע ויליד שאין הגשם הב"ת מתנועע בסכוב: אמנם התדבקות הנמשך
הקודם מבואר בעצמו ואמנם המנעות תמונה סכובית בלתי בת' זה יראה
מרושם התמונה אשר יאמר בה המקו ברשמה שהיא אשר יקיף בה גבול או
גבולים: והוא מבואר שאשר יקיף בה הגבול הוא ב"ת: ובכלל התכלית
הוא מצד הצורה בכל הדברים: והעדר התכלית מצד החמר: ואח' שהיות
התמונה היא הצורה א' שהיא ב"ת:

המאמר הראשון

המופת ה'ה סדרו כן אם היה הגשם הבב'ת מתנועע בסנות היא אפשר
בו כשנוציא קו מהמרכז יתנועע בסבוב שיחתוך קובב'ת מ'ב
קצותיו אם הונח עמוד על הקטר בב'ת והוא נמנע למה שהעמוד בב'ת
ואי אפשר שיחתוך קו בב'ת בזמן ב'ת יוליד שא"ל לגשם ה'ב בתשיתנוע'
בסבוב : המופת הששי אם נניח הגשם

המתנועע בסבוב בב'ת כאילו תאמר הגשם הרקיעי יתחייב שיחתוך מרחק
בב'ת בזמן ב'ת והוא שקר יוליד שאין גשם מתנועע בסבוב בב'ת • וסנה
סותר הנמשך מבואר בעצמו וחייבו לקודם מבואר מן החוש שאנחנו נראה
באיזו נקודה סדרשום בו שתשוב למקומה בזמן ב'ת : התבאר מכל
אלו המופתים שהתנועה הסבובית נמנעת בגשם ה'ב'ת : וכך התבאר
במה שקדם שהתנועה הישרה נמנעת גם כן בו • אבל התנועה הישרה
והסבובית נראית כחוש הנה אם כן הגשם הבב'ת בלתי נמצא : וזהו אשר
כוון במוי הזה השלישי •

המיון ה'ד בבואר כולל בהמנע מציאות גשם בב'ת בפעל והיא ככח

המופתים הקודמים וסדר בזהב' מופתים ה'ה סדרו
כן אם היה הגשם בב'ת נמצא הנה אם שיתנועע תנועה סבובית או ישרה
ואם סבובית הנה בהכרח יש לו אמצע בו הסבובי הוא אשר יסוב סביב
האמצע ואם יש לו אמצע יש לו קצוות ולבב'ת אין לוקצוות : הנה לא
יתנועע אם כן תנועה סבובית נשאר אם כן שיתנועע תנועה ישרה
והנה יצטרך בהכרח ב' מקומות כל אחד מהם בב'ת ה' לתנועה הטבעית
ומה שאליו והב' להכרחית ומה שנומנו ואם המקומות שנים והיה בב'ת
בהכרח למה שהבב'ת אי אפשר שיהיו שנים במספר וכבר הונחו בב'ת
לא יתנועע תנועה ישרה ועוד שהמקו אי אפשר לו שיהיה בלתי בעל תכלית
למה שהוא מוגבל אחר שהתבאר מעניינו שהוא תכלית המקיף • השני
סדרו כן אם ימצא גשם בב'ת שיתנועע מעצמו או מזולתו ואם יתנועע
מעצמו יהיה ב'ח מרגיש וכל מרגיש יש לו מוחשים מחוץ מקיפיים בו •

ואשר בזה התאר הוא בב'ת ואם יתנועע מזולתו מחוץ יהיה בהכרח גשם
בב'ת ויהיו שנים בב'ת וזהו שקר למה שיהיה מקובצם יותר גדול מכל א'
מהם ויהי מה שאין תכלית לו גדול ממה שאין תכלית לו • עס שיתחייב
מזה מניעים ומתנועים בב'ת במספר כל אחד מהם בב'ת בגודל :
ועוד חזק זה בדברים הם ככח המופתים אשר קדם זכרם אלו הם הם
המופתים שאלו בדבר הזה בספרי ארסטו וזולתו מהמחברים ומפירשי

הבלל הראשון

ספריו אלא שבאנו מבלבלים לקביל המעיון אשר הוא אחד מהמקומות
 המטעים ולזה סדרנו אותם בצורתם בקצור מופלג וחזקנו מקצתם
 בדברים לא זכרום כוונה ממנו שיהיה מוכן ומזומן לברר האמ' מהטעות
 ומקומות ההמעה לבלתי נשוא פניס ריק לאמת וזה מה שכווננו בזה הפרק

הפרק הב

בבאור ההקדמה השנית האומרת שמציאות

גדלים אינן תכלית למספרם שקר והוא

סיהיו נמצאים יחד הנה אחר שבאר בהקדמה האחר המנעות מציאות
 גדלים בבת' ביאר בהקדמה הזאת השנית המנעות מציאות גדלים בבת
 במספר ואמנם אמתות זאת ההקדמה יגיע במופתי ההקדמה האחר וזה
 שכל גדלים לו שיעור מה וכאשר הוספנו עליו גדל אחר היה מקובץ
 שיעורם יותר גדול וכאשר יוסוף גדלים בבת' במספר יהיה השיעור ב
 בלתי בעל תכלית אשר התבאר המנעו:

הפרק הג'

בבאור ההקדמה הג' האומרת שמציאות עלות

ועלול' אינן תכלית למספרם שקר ואם לא היו

בעלי גודל משל זה סיהיה זה הקסכל דמ' סבתו שכל שני וסבת הב' שלי'
 כן לבלתי תכלית זה גם כן מכואר הבטול הנה אחר שבאר בהקדמות
 הב' המנעות מציאות בבת' בדברים אשר להם סדר במצב בגדלים באר
 המנעות מציאות בדברים אשר להם סדר בטבע בעלות ועלולים כו' העלה
 היא אשר בהמצאה ימצא העלול ואם יצויר העדרה לא יצויר מציאו' העלול
 ולזה הסתלשלות עלה ועלול לבלתי תכלית נמנע וזה שהעלול הוא אפשרי
 המציאות בבחינת עצמו והוא צריך אל מכריע וכריע מציאותו על העדרו
 אשר המכריע ההוא הו' עלתו ולזה הסתלשלות עלות ועלול' לבלתי תכלית לא
 ימלט כלל מהו' כל עלול' אם לא ואם היו כל עלול' הנה הם אפשרי המציאו'
 ולפי שהיו צריכי אל מכריע וכריע מציאות' על העדר' הנה לה' על' בלתי עלול'
 בהכרח ואם לא היו עלולים כלם הנה אחר מהם עלה בלתי עלולה שהיא
 תכלית ההסתלשלות וכבר הונח שלא היה לנו תכלית זה שקר בסל'
 והשקר הזה התחייב מהניח עלות ועלולים אינן תכלית למספרם וצריך
 שנתעורר שלא חייב המנעות בבת' אלא לדברים שיש להם סדר במצב ב
 בגדלים או בטבע בעלול ועלולים אבל לדברים אשר אינן להם סדר במצב
 לא בטבע כשכלים או כנפשות הנה לא ימנע מציאותם בבת' וזה הוא

המאמר הראשון

דעתן סגור ואבוחמר : ואלו הם רשד יראה הקמנעות גם בדברים שאין להם סדר : כי הוא אמר שהמספר בפעל הוא ב"ת בהכרח : וזה שכל מספר בפעל הוא ספור בפעל וכל ספור בפעל אם זוג ואם נפרד : ומה שהוא זוג או נפרד הוא בעל תכלית בהכרח : ומה שיראה לנו בזה הו' שהחלוקה הזאת למספר היא אמיתית אין המלץ ממנה : אבל המספר הנכב'ת אחר היוותו בלתי מוגבל לא יתואר בזוגיות והפדרק לזה אין הכב'ת כמנע בו : ולזה מה שדקדק הרב בהמנעות המספר הנכב'ת בדברים שיש להם סדר כמנע בגדלים או כמנע כעלות ועלוים כשיהיה האחד עלה לב' וזהב' לב' וכך לבלתי תכלית :

הפרק הר

בבאור ההקדמה הר' האומרת שהשינוי ימצא בארבעה מאמרות במאמר העצם והוא ההויה

וההפסד : ובמאמר הכמה והוא הצמיחה והחסרון : ובמאמר האידך והוא ההשתנות וימצא במאמר האכה והוא תנועת ההעתק ועל זה השינוי באכה תאמר התנועה בפרט : הנה למה שהשינוי ממנו בזמן וממנו בזולת זמן כשילקח השינוי סתמי בשלוחת תאמת זאת ההקדמה והיא כמבוארת בעצמה כי השינוי אשר בכמה והאידך והאכה הוא בזמן : והשינוי אשר בעצם הוא בזולת זמן כמו שהתבאר בספר ההויה וההפסד : ומה שצרי' שנתעורר עליו למה ייחד אליו הר' מאמרות והוא מבואר שהשינוי כבר ימצא בשאר המאמרות כאלו תאמר במאמר המנע ושיפעל ושיתפעל אלא שלמה של כל שינוי בחינות אם מצד הנושא והוא העתק המסתב' מתא' אל תאר ובבחינה הזאת היא בשאר המאמרות והוא שינוי בזולת זמן ואם מצד חמר השינוי כאלו תאמר בכמות ובאיכות ובאכה ובבחינה הזאת היא במאמר אשר בו חומר השינוי והוא פוכה בעיון הזה אל הבחינה הזאת והוא השינוי אשר בעצם נמשך לתנועה אשר לאלו המאמרות ייחד הרב אליו הר' מאמרות ודרך בזה דרך ארסטו בספרו במה שאחר והוא הנכון מה שיאמר בזה לפי מה שיראה אלא שנסאר עלינו לבאר למה ייחד השינוי באכה שהו' ההעתק לתנועה בפרט אחר שהתנועה בכמה היא השינוי באכה ג'כ אחר שבו ההעתק מה : וכבר נתעורר אל תבריוזי מזה : ואמר כי להיות העתק באב מוחשי ייחד לו התנועה ולא ייחד אותה לצמיחה כי ההעת' בה איננו מוחש לפי מה שיראה בצמיחה אין בו העתק באכה למה שידוע שהצמיחה כצומח הוא בכל קטרויו : ולזה לא נבאר חלק רמזו אליו שיתאמת בו העת' מאכה

הכלל הראשון

אל אנה: ולזה יחד הרב התנועה חל העתק באנה:

הפרק הה'

בביאור ההקדמה ה' האומרת שכל תנועה שינוי
 ויציאה מן הכח אל הפעל הנה אמרו שכל תנועה
 שינוי הוא מבואר לפי מה שקדם אבל לא יתהפך זה וזה שאין כל שינוי
 תנועה למה שהשינוי ממנו סיקה בזולת זמן כמו ההויה וההפסד והעתק
 הנושא מתאר אל תאר אשר מזה הצד יכנס במאמר שיפעל וסיתפעל
 הפנוי ממנו אשר הוא בבחינת חומר השינוי אבר בו יצדק שם התנועה
 לבר ורעהו: כי לא הרגישו בזה החלוק מהמון המתפלספים: ואמנם חמרו
 שהוא יציאת מן הכח אל הפעל הוא נמשך למה שגדרו התנועה שהיא
 שלמות מה שבכח מצד מה שהוא בכח: והנה יצדק עליו שהוא שלמות למה
 שהתנועה בין מה שממנו ומה שאליו וכשיקיה במה שממנו היה בכח גמור
 וכשיקיה במה שאליו היה שלמות גמור והוא נח: וכשהוא במה שבין הנה
 הוא שלמות מה אבל מצד שהוא עדיין בכח: ולזה אין שלמות גמור ולזה
 התאמת שהתנועה יציא מן הכח אל הפעל: ואולם כבר יראה שהגדר הזה
 איננו אמתי לתנועה למה שמסבולות הגדר ההתהפך על הגדר כמו שהתבאר
 בספר המופת: ולפי שהגדר הזה כבר יצדק ג' כ בהגעה יתחייב אם כן
 סיקה תנועה ויצטרך ג' כ אל הגעת מניע: וזאת ההנעה השנית ג' כ תנועה
 וזה לבלתי תכלית: ולזה היה הגדר האמתי לפי מה שיראה לנו הגדר אחר
 אשר זכרנו והוא שלמות המתנועע במה שהוא מתנועע ואמרו שלמות ה'
 המתנועע יורה שיש לפעל ושלמו מה: ואמרו במ' שהוא מתנועע יורה שאין
 לו פעל ושלמות גמור: ואיך סיקה הגדר ההקדמה אמיתית שכל תנועה
 שינוי ויציאה מן הכח אל הפעל:

הפרק הו'

בביאור ההקדמה הששית האומרת שהתנועות מהם
 בעצמות ומהם במקור ומהם בהכרח: ומהם בחלק
 אולם אשר בעצמו כהעצק בגשם ממקו למקו ואול' אשר במקור' כמו שיאמר
 בשחרו' שהו' בגשם שהועת ממקו' אל מקו ואול' אש' בהכר' כתנוע האב' אל המשל
 במכריח וכרח על זה: ואולם אשר בחלק כתנועת המסמר אשר בספינה
 כי כסנית וועע' הספינה כאמר שכבר התנועע המסמר ג' כ: וכך כל מחוב'
 יתנועע בכללו יאמר שחלקו ג' כ התנועע הנה המכוון בהקדמה הזאת ש'
 שהתנועה לה בחינות: וזה אם עצמותית פכעית היתה או הכרחית וככנס'
 בזה הרצונית כהעתק הגשם ממקום אל מקום או מקרית שיחם התנועה
 לבר שאין מדרכו שיתנועע מעצמו אלא שיתנועע במקרה כמו שיתנועע

הצאמר הראשון

השחרות אשר בגם כתנועת הגם ואם הכרחית עצמותית היתה אז
מקרית כתנועת האבן למעלה ואם אשר בחלק הכרחית היתה אוטכני
והפרס אשר בין המקריות ואשר בחלק שהמקרי היא כשיחם התנוע
אשר במקרה לדבר שאין דרכו שיתנועע ואשר בחלק היא שניחם התנוע
אשר בחלק לדבר שמדרכו שיתנועע אבל מה שצריך להתעורר עליו אמרו
במשל התנועה אשר בעצמות בהעתק הגם ממקום למקום ולפי שכתנוע
הגלגל לא יעתק גסם הגלגל ממקום למקום למה שלא ימיר המקום בכללו
ואמנם יעתקו חלקיו הנה לא תהיה התנועה עצמית לכללו כי אם לחלקיו
: וזה חילוק מה שיראה כי התנועה לגלגל היא רצונית השוקיית לפי דעת
ארסטו ואסטיכעית למהסי ראה לנו : וזה שלמה שאנחנו נרא שהתנו
טבעית בגסמים בכלל והיו בגסמים הפשוטים אשר תחת הגלגל היסודיים
בעלי כוכב וקלות מתנועעים תנועה ישרה הנה גסם הגלגל בכללו שאינו
מתואר בכוכב וקלות התנועה הטבעית לו הסבוכית ולזה היתה התנועה
הסבוכית לגלגל עצמותיית ואם היה שלא יעתק הגלגל ממקום אל מקום
בכללו בחלק מה שיראה מדברי הרב : וכן אמרו במשל אשר במקרה
בשחרות אשר בגסם אשר הוא בגודל מה והוא נעתק מגודל אל גודל ככר
יאמר התנועה אשר במקרה גם בנקורה אשר בתכלית הגסם : ואם איננה
בגודל כי אם בתכלית : ואולם אמרו במשל אשר בהכרח כתנועת האבן
אל המעלה נמשך לדעת השני המפורסם אשר ליסודות תנועות טבעיות
הפכיות כתנועת האבן אל מטה ותנועת האם למעלה ושפטו מפני זה
שהיסודות הן לאחד מהם והוא הארץ כוכב מוחלט ולאש קלות מוחלט
ולאוויר ולמים כוכב וקלות צרופי : והדעת הזו לפי מה שיראה לא
התבאר ולא יתבאר וזה שיש לאומר שיאמר שלכל אחד מהיסודות כוכב
מה אלא שהם מתחלפים בפחות ויתר : ואמנם הית תנועת האם למעלה
לכוכב האוויר אשר ידחה אותו למעלה כאשר יקרה לאבן אשר תוך הכוכב
אשר בו זהב או עופרת מותך או כסף שיתנועע אל מעלה למה שכוכב
המתכות ידחיו : וכדמות זה יקרה אל האוויר אל המים : וכבר
יראה זה למה שכאשר חפרנו בארץ ירד בחפירה האוויר ונתמלאת ממנו
ואם היה שאפשר לטוען שיטעון שזה ממנו להמנע הרקות תוך הגלגל א
אבל איננו נמנע שיהיה זה לכוכב היסוד ואולם איך שתהיה תנועת האבן
למעלה הנה על כל פנים מפאת מכריח כמו שבא במשל : וראי בזה
הערה בזה הפרק :

הכלל הראשון

הפרק הז

בבאר ההקדמה הז' האומרת שכל מסתנה
 מתחלק והוא גם בהכרח וכל מה שלא יתחלק
 לא יתנועע ולא יהיה גם כלל : הנה ההקדמה הזאת כוללת חמשה
 הקדמו' • הא' שכל משתנה מתחל' : הב' שכל מתנועע מתחל' : הג' שכל מתנועע
 הוא גם בהכרח : הד' שכל מה שלא יתחלק לא יתנועע : הה' שכל מה
 שלא יתחלק אינו גם : ואמנם הד' והה' מבוארות מעצמן אם הד'
 מבוארת בהפך הסותר מהב' • וזה שכאשר התבאר שכל מתנועע מתחל'
 והיא ההקדמה הב' יתחייב מהפוך הסותר שמה שלא יתחלק לא יתנועע
 והיא הד' • והה' מבוארת מגדר הגשם והיותו מכמה המתדבק : ואמנם
 הראשונות צריכות באור • אולם הא' נתחבטו בה המפרשי' לפי שארסטו
 יסד בה המופת בו מהשמע למה שהמסתנה מחוייב שיהיה מקצתו במה
 שממנו ומקצתו במה שאליו • וזה כי בהיותו במה שממנו הוא נחב לתו
 משתנה עדיין : וכשהוא במה שאליו הוא נחב בהשתנה • ואי אפשר
 להיות כלו במה שממנו וכלו במה שאליו יחד יחוייב אם בן שיהי' מקצתו
 במה שממנו ומקצתו במה שאליו ומה שזה דרכו הוא מתחלק בהכרח :
 ולפי שהבאר הזה לא יכלול אלא המשתנה בזמן אבל המשתנה בזולת
 זמן בתכליות השינויים והתנועות לא יזדק עליו זה : והיה הבאר א' כ'
 חלקי היה אלסכנדר יראה שכל משתנה בזמן והמשתנה בזולת זמן הוא
 בחוש לבד אבל הוא בזמן ולא יורגש למעוטו והיא סברא כפסד' מבואר'
 הבטול : ואולם תמסטיוס קבל מציאות משתנה בזולת זמן אלא שלמה
 שמשתנה בזולת זמן הוא נמשך למשתנה בזמן היה הבאר כולל : ואולם
 אבוכרן אלניג עם שקבל ג' מציאות משתנה בזולת זמן והו' המשתנה
 מהעדר אל מציאות בחול הצורה בחמר פי' המשתנה באיך כחם שיתקד'
 ובקר שיתחמם שזה יהיה בזמן בהכרח : ואולם ז' רסד דקדק עור כי
 למה שתכליות השינויים אינם שינויים באמת כי אז הם נחים באר ארסטו
 כולל המשתנה באמת והיה המשתנה כולל כל סוג השינוי : ולא אדע
 מה הרויח אבוכרן במה שפירש המשתנה באיך כי הוא מבואר שהשינוי
 אשר באיך להם תכליות שינויים בזולת זמן : וזה שהסחור' המתלבן
 בתכלית תנועתו היה לבן בזולת זמן : ואיך שהיה הנה יראה שהרב לקחו
 כפי דעת בר' ולזה חייב מאמרו כל משתנה מתחלק וזה למה שהמשתנה
 כבר יכלול כל מיני השינויים וכמו שבאר בהקדמה הרביעית ולז' נתאמתו
 שתי ההקדמות הראשונות : ואולם הב' אמרו שכל מתנועע גם היא

הבאמר הראשון

מבוארת מאד : וזה שאם נקח התנועה בפרט כמו ספירם הרבשהיא
 התנועה באנה הנה למה שהאנה ויחד מקום והמקום הוא מיוחד לגםס הוא
 מבואר שהמתנועע גםס : ואם נקח התנועה כוללת כל מיני הסיני להיות
 כלם צריכין אל נושא גשמי הוא מבואר בהם שהמסתנה הוא גםס נתאמת
 אם כן אלו הג' הקדמות הראשוניות חלל שיותנה באמרו כל מתנועע .ם
 מתנועע בעצם : וזה שאנחנו נמצא אשר יתנועע במקרה לא יתחלק
 כי הנקודה שהיא תכלית הקולל תתנועע בהתנועע הקו שהיא לו תכלית
 זהקו בהתנועע השטח והגםס : והנקודה לא תתחלק ואינה גםס אבל הכוונה
 במתנועע בעצם : ונתבארה א"כ ההקדמה הז' הכוללת ההקדמות החמש :

הפרק ח

בבאור ההקדמה השמינית האומר ה' שכל מה
 שיתנועע במקרה ינוח בהכרח אחר שאין תנועתו
 בעצמותו : ולזה לא יתנועע התנועה המקרית תמיד : יסוד ההקדמה
 הזאת לפי מה שיראה מה שהניח ארסטו בשמיני מהשמע שמה שיהיה
 במקרה אפשר בו שימצא ופלא ימצא . והאפשרי אין ראוי בו שלא ינא
 אל הפועל בזמן כב"ת ולזה כבר יחוייב במתנועע במקרה שינוח :

הפרק ט

בבאור ההקדמה הט' האומרת כי כל גםס סיניע
 גםס אמנם יניעהו בסיסנועע גם הוא בעת
 הנעתו : ההקדמה הזאת מבוארת בעצמה אמנם צריך שיותנה בה
 שיהיה המניע הפועל אל המניע ע"ד התכלית כאלו תאמר שהאם מניע
 האויר שיעלה על שטחו להאותות המקום ההוא אל האויר כבר יניעהו
 והוא לא יתנועע ולז' היה אמרו גםס שיניע גםס יראה שיניעהו אם בדתו
 או במשיכה וכבר הקשו על זה ממה שנראה בחוש שהאבן המגיטס שיניע
 הברזל כשימסכהו אלולא יתנועע : והנה הסיבו בזה בשני פנים
 האחד כי האומר שיאמר שהברזל שיתנועע בעצמו וזה אמנם מהמוזג אשר
 יקרה מהאבן : והב' שאם הודינו שהאבן ימסכה הנה יהיה זה בשיותכו
 מהאבן גשמים ימסשו הנמסך וימסכהו אם בדרך משיכה או בדרך
 דחיק :

הפרק י

בבאור ההקדמה האומרת כי כל מה שיאמר
 שהוא בגםס יחלק אל שני חלקים אם שתהיה
 עמידתו בגםס במקרים אם שתהיה עמידת הגםס בו כצורה הגוכעי וסני
 כח בגםס : כבר הי' מן הקדמונים מי שיראה שהגםס אין בו הרבכה כלל
 אבל הוא א"בעצמו וגדרו ואם היה שנגרם בהם הרבכה הנה במקרים

הכלל הראשון

עצמיים ומשיגים בלתי עצמיים והנה ארסטו ויופרכים ספריו הכו על קהקד
הפכרא הזאת בשאמרו שאין המלט בכל גשם משני דברים עצמיים והם
החמר והנורה וזה שאנחנו נראה הגשמים שבכאן היום ונפסדים • ולפי
סהדבר הנפסד לא יקבל הדבר ההוא יצטרך להניח נושא יקבל את שניהם
הוא החמר הנקרא היולי • והוא מבואר שהוא עצמו להוה כי ה' נושא
: ולפי שהמקבל הוא דבר זולת המקובל הנה יחוייב שיהיו בו שני דברים
ולפי שהמקובל בו יאמר שהדבר הווה ומוגבל ובו נתעצם הוא מבואר שהו'
עצמו להוה : ולפי שהנושא אי אפשר שיהיה בעצמו בפעל שאם היה
בפעל לא תהיה הויה אלא שינוי הוא מבואר שקיום הדבר ועמידתו הוא
בדבר המקובל והוא הנורה הטבעית : ואולם המקרים אשר אין המלט
מהם בכל גשם הוא מבואר שעמידתם בגשם הכלל החמר והנורה הגשמית
שאם היה להם קיום ועמידה בעצמם היו עצמים • ולפי שכל אחד משני
אלו ר'ל הנורה והמקרה אין לו מציאות בעצמו ושהיה צריכין אל נושא
כמו שהתבאר שתופס בתיבת כח • ואמר ששניהם כח בגשם וצרי שתתבונן
אמרו שעמידת הגשם בצורת הטבעית שהוא לקח הגשם שכולל החומר
והנורה הגשמית ביחד אל הנורה הטבעית המיוחדת כיחם החמר אל הנורה
בכללו שקיומו ועמידתו בה :

הפרק י"א

בבאור ההקדמה היא האומרת בקצת הדברים
שעמיד גשם יחלקו בחלק הגשם ויהיו נחלקים
במקרה כמראים ושאר הכחות המתפשטות בכל הגשם וכך קצת המעמיד
לגשם לא יחלקו בשום פנים כנפש ושכל : הנה חלוקת הדברים
אשר עמידתם בגשם והמעמידות לגשם מבוארת בעצמה למה שהמקרים
אשר עמידתם בגשם מהם יחלקו במקרה בחלוקת הגשם כמראה וכשיעור
: ומהם שלא יחלקו בנקודה והקו והקו מצד הרחי • והטטח מצד
העמק : וכך המעמידות לגשם מהם שיחלקו בחלוקת הגשמים
כהיולי אשר הוא דבר המקבל החלוקה למה שצורת הגשמות שהיא ד
דבקות הרחקים לא יקבל החלוקה שאין מדרך ההפך שיקבל ההפך
: למה שצריך לבאר אמרו כנפש ושכל כי הוא יראה שהם כח בגוף :
ולמה שאין מתפשטות בכל הגוף לא יחלקו בחלוקת הגשם : ועוד
יתבאר זה לפנינו כי ארסטו יראה בחלוקה זה שהשכל הנקנה נקשר
בגוף הקשר מציאות לא הקשר עירוב ולזה לא יתגועע במקרה כ
כשיתגועע הגוף : ולזה יראה שהשכל הנכדל

המאמר הראשון

הוא מניע לגבל ולא יתנועע במקרה : ולהיותו הוא מניע ונפשו ולזה יקרא הגבל מתנועע מפאת נפשו : וקרב יראה ששכל הגבל הוא כח בגוף ויתנועע במקרה בתנועת הגבל : ולזה יחדמופת על שאין השכל ההוא מניעו : כי למה שיתנועע במקרה יצטרך לזה בהכרח כמו שבאר בהקדמה הא' ויהיה פעולו בלתי תכלית אחר שיתחלק בהחלקו ולזה אמר כי מניעו הוא השכל הנבדל כמו שיראה במה שכתב בפרק האחר מהחל הז' בספרו המורה :

הפרק היב בבאיר ההקדמה הי"ב האומרת שכל כח נמצא מתפשט בגשם הנה הוא בעל תכלית להיות הגשם

בעל תכלית : הנה ארסטו באר ההקדמה הזאת בא' מהשמע : וסדר המופת כן כל גשם אם שיהיה בעל תכלית או בלתי בעל תכלית אבל מציאות גשם בלתי ב'ת נמנע כמו שהתבאר במה שקדם נשאר אם כן שיהיה הכח בגשם בעל תכלית והנה מציאות כח בלתי ב'ת בויראה ש שהוא נמנע אחר הניחנו הקדמה אחת מבווארת בעצמה והיא שהכחות המתפשטים אשר בגשמים מתחלקים בהחלק הגשמים ושכל מה שיהיה הגשם יותר גדול יהיה כח הנעתו יותר גדול כאשר נראה בחלק הגדול מהארץ יותר גדול הנעה מהחלק הקטן ממנה וכאשר התישב זה סדר ההקש כן : אם ימצא כח בלתי ב'ת בגשם בעל תכלית יתחייב אחר משני דברים אם שיוניע מתנועע מה בעתה או שיהיו כח בלתי בעל תכלית וכח בעל תכלית שוים בהנעה ושניהם מבווארי הבטול ואיך יתחייב זה כפי מה שאומר : כניח הגשם אשר בו כח בלתי בעל תכלית יניע מתנועע מה בזמן מה : הנה כבר אפשר במניע בעל תכלית שיוניע המתנועע הוא למה שעליכו להניחו בשיעור שיוניעו המניע בעל תכלית : ואין ספק שיצטרך בהנעתו אל זמן יותר גדול מהמניע הבב'ת והנה לא ימלט המני הבב'ת אם שיוניעו בעתה או בזמן : ואם יניעו בזמן יהיה בהכח חלק ידוע מהזמן היותר גדול : והוא ידוע שאפשר לנו שנקח מהגשם הבב'ת חלק יהיה יחסו אל הכ'ת האחר יחס הזמן הקטן אל הזמן הגדול והי' א"כ חלק הבב'ת שהוא בת' בהכרח שיהיה בהנעה אל הכח הבב'ת התבאר א"כ חייב התדבקות הנמשך לקודם : והוא שאם ימצא כח בלתי בעל תכלית לגשם בעל תכלית יתחייב אחר משני דברים אם שיוניע המניע הכלתי בעל תכלית מתנועע מה בעתה : ואם שיהיו כח בב'ת וכח בעל תכלית שוים בהנעה :

הכלל הראשון

הפרק הי"ג

בבואר ההקדמה היג' האומרת שאי אפשר
 סיהיה דבר ממיני השינוי מתרבק אלא תנועת
 ההעתק לבד והסבוכית ממנה : ואמוס הכוונה בהקדמה הזאת הנה
 שאי אפשר במיני השינוי ר"ל בשני מיני המקבילים שהיה תנועה מדוכקת
 : וזה שכבר קדם שהשינוי בארבעה מאמרות והם סוגים מתחלפים :
 והנה בשני סוגים הדבר בהם מבואר שאין שם תנועה אחת מדוכקת כאלו
 תאמר הושתנה מהלובן אל השחרות והמתנועע מאנה אל אנה אבל בסוג
 אחד בעצמו כאלו תאמר באיך מהלובן אל השחרות ומהשחרות אל הלובן
 כ"כ אדיוני שינוי מדוכק וזהו מה שרצה באומר דבר ממיני השינוי :
 כי אין לאומר שיאמר במיין א' מן השינוי שא' א' סיהיה מתרבק : וזה שהשינוי
 ממנו בזמן וממנו בזולת זמן : והשינוי אשר בזמן הוא בהכרח מתרבק
 להיות הזמן מתרבק : ואם לא היה הזמן מחובר מעתות אלא שהכוונה
 הוא בשני מיני השינוי המקבילים אי שרצה באמרו מתרבק מתרבק תמיד
 נצחו : והנה ההקדמה הזאת בארה ארסטו בשאמר כי למה שהתנועה
 תקרא בשם מה שאינו התנועה : כי אנחנו נאמר המתנועע מהשחרות אל
 הלובן מתלבן ובתנועה חלק מה ממה שאינו גמור חזויב סיהיה נח במה
 שאינו : ואם לא היה השלמות האחרון נכח ולא היה מה שאינו גמור
 והיו התנועות המקבילות תנועה אחת וסיהיה הדבר ישתחרת ויתלבן יחד
 אלא שהעניין בו כעניין בהויה : וזה שהתנועה אשר בעצם
 כאשר בתהוה נח ויתנועע אחרי כן אל ההפסד : ואמנם בין ההויה
 וההפסד אמצעי שלא יצויר בו שתהוה ויפסד יחד : ואולם בתנועות
 ההעתק כ"כ הדבר בו מבואר למה שתנועת ההעתק אם שתהיה ישרה
 או סבוכית או מורכבת משתייהן : והנה בתנועה הישרה הדבר מבואר
 שיתחייבת בין כל שתי תנועות הפכיות מנוחה ואם לא היה מתנועע אל
 המעלה ואל המטה יחד : ועוד שהאמצע בכל גודל כבר ימצא בשני
 צדדים : אם בכח ואם בפעל כי הוא כאשר התנועע בו מתנועע מה כ
 בהדרכות לא ירשום בו נקודה או קו בפעל למה שהקו איפיו מגמור
 מנקודות ולא השטח מקוים : וכאשר עמד רשם בו נקודה או קו בפעל
 ואם היה רשם נקודה או קו בפעל כשהוא מתנועע בהתרבקות היה מ
 מחוייב סיהיה בהם זמן יעמוד באמצע : וזה שהוא מבואר שהיותו מתנועע
 אל האמצע והיותו מתנועע מן האמצע הם שתיתכונות מתחלפות : ואם
 היה הנקודה או הקו בפעל היה מחוייב סיהיו שתי תכליות התכונות בפעל

המצמר הראשון

בסידיה הזמן מחובר בעתות : וכאשר התבאר זה בקו הישר ה'זמתתי
 בקו המורכב מה'שר והסכובי אשר הוא הר' לזוני : וזה שכאשר כניחנו
 מתדבק כבר יתנועע בפעל אל המעלה והמטה בהתדבקות וייתחייבו ממנו
 הכטולים הקודמים ולזה היה מבואר שהתדבקות איכנו אפשרי אלא
 בתנועת ההעתק והסכובית ממנה ממה שממנו ומה שאלינו אחר ומה
 הצד אפשר בהתדבקות והנצחיות :

הפרק יר

בבאר ההקדמה הי'ר האומרת שתנועת ההעתקה
 ינתר קודמת שבתנועות והראשונה מהם בטבע
 כי הקויה וההפסד יקדים לה ההשתנות וההשתנות יקדם לה קריב המשכ'
 מן המשתנה ואין צמיחה ולא חסרון אם לא שיקדם להם הויה והפסד :
 הנה ההקדמה הזאת בארה ארסטו בחפוש וכוונן בה הקרימ' בטבע וכזמן
 והוסיף בה ביאור שהתנועת הסכובית קודמת לשאר התנועות למה שאיכ'
 מהפך אל הפך ולא ישיגכה שיכיו והמתנועע בהם אין לו כח על השינוי
 אבל ענינו דומה אל הפעל הגמור :

פרק טו

בבאר ההקדמה הטו' האומרת כי הזמן מקרה
 כמשך לתנועת ודבק עמה לא ימצא אה' משני'
 מבלתי האחר לא תמצא תנוע' כי אם בזמן ולא יושב" זמן אלא עם תנועה
 וכל מה שלא תמצא לו תנועה אינו נופל תחת הזמן ההקדמה הזאת כוללת
 ד' הקדמות האחר היות הזמן מקרה והב' היותו דבק לתנועה באופן שלא
 ימצא אחר מהם בלתי האחר : והג' שלא יושכל זמן אלא עם תנועה :
 והד' שמה שלא תמצא בו תנועה אינו נופל תחת הזמן : והנה התבארנו
 בבאר גדר הזמן : ואמנם ארסטו ואם היה שהתחלפו בו הקדמונים
 כסברתם חלוף רב אין צורך לזכרם להיותם מבוארי הפסד הנה גדרו
 בשם מספר הקודם והמתאחר בתנועה : וזה שאין ספק הצטרכו אל
 נושא להיותו בלתי עומד כלל : וכ"ש שיהיה עומד בעצמו כמו הדברים
 שלא יצטרכו אל נושא : וזה שהזמן יחלק אל עבר ואל עתיד כי ההוא
 הוא עתה והוא בלתי נמצא ואינוכנו זמן והעבר כבר נפסד והעתיד אינוכנו
 עדיין : ולזה יצטרכו אל נושא מבואר בעצמו והוא ההקדמה הראשונה
 מאלו הד' : ולפי שאנחנו נראה שאנחנו נשער התנועה המקור והמאחר
 בזמן וזה שהתנועה המהירה היא אשר יתנועע המתנועע בה שיעני ידוע
 בזמן יותר קצר מהמאוחרת הנה התבאר שהזמן אינוכנו תנועה כי
 לא ילקח הזמן בגדר עצמו ולהיות המהירות והאיחור בתנועה מקרה

הבלל הראשון

דבק בה ובלתי נפרד ממנה והיה שנשער אותם בזמן נתאמת שהו מקרה
 דבק לתבועה והיא ההקדמה הב' : וכאשר היה זה כן והיה הזמן מסער
 לעולם התבועה איך שלוקחה אם בבחנת מהירות ואיחור אם בבחינת
 הקודם והמתאחר ממנה כבר יצדק אמרנו בגדרו שהוא מספר הקודם
 והמתאחר בתבועה : ולפי שלוקחה התבועה בגדרו נתבארה ההקדמה
 הב' והוא שלא יושכל הזמן אלא עם תבועה : ואמנם ההקדמה הד'
 שהיא אמרנו שמה שלא תמצא בו תבועה אינו נופל תחת הזמן היא מבוארת
 בעצמה כסיתבאר עניין הנפילה תחת הזמן : והוא הדבר שיגבילהו הזמן
 ויעדיף עליו מסתי קצותיו : ולזה היו הדברים הנצחיים אינם הזמן בעצם
 כי לא יגבילם הזמן ולא יעדיף עליהם : ואם היה סיקוי נופלו תחת הזמן
 הוא במקרה והם אשר היו מהם מתבועעים כי למה שהתבועה כבר יגבילה
 הזמן כסנקח חלק ממנה כבר יהיו המתבועעים נופלים תחת הזמן במקרה
 מדר תבועתם : ואמנם הנכדלים להיותם בלתי מתבועעים אינם נופלים
 תחת הזמן לא בעצם ולא במקרה .

הפרק יו

בבאר ההקדמה היו האומרות כי כלמה שאינו
 שאינו גוף לא יושכל בו מניין אלא אם היה כח
 בגוף וימנו אישי הכמות ההם בהמנות החמרים שלהם או כושאיהם :
 ובעבור זה העניינים הנכדלים אשר אינם גוף ולא כח בגוף לא יושכל בהם
 מניין כלל אלא בהיותם עלות ועלולים : הנה להיות מהות הכולל אישים
 מתחלפים הוא אחד כמו רבים במספר הוא מבואר שלא יושכל בו מספר
 אלא לחלוף המקום או הזמן או מקרה מה מהמקרי הנמצאי בו ולהיות
 מה שאינו גוף ולא כח בגוף כדל והוא בלתי נופל תחת הזמן כמה שקדם
 ובלתי מעבד במקום ולא ייחס לו מקרה מהמקדים : הנה הוא מבואר
 שלא יושכל כנכדלים מניין אלא מחלוף הנמצא בו : והוא בהיותם עלות
 ועלולים :

הפרק יז

בבאר ההקדמה השבע עשרה האומרת
 שכל מתבועע לו מניע בהכרח אם חזן
 פמנו כאבן תביעה הידאו יהיה מניעו כגשם החי כי היא מחובר ממניע
 ומתבועע לזה כאשר מתועדר ממנו המניע והוא הכפשי שאר המתבועע
 והוא הגשם במקום כמו שהיה אלא שהוא לא יתבועע אותה התבועה :
 ולמה שהיה המניע הנמצא במתבועע בעלם בלתי נראה לחוש נחשב בחי
 שהוא מתבועע בלתי מניע : וכל מתבועע יהיה מניע בו הגה הוא

המאמר הראשון

אשר יקרא מתנועע מצדו ענינו שהנכח המניע למה שיתנועע ממנו כ
בעצמות נמצא בכללנו : יסוד ההקדמה הזאת לבאר שכל מתנועע יס
לו מניע : והנה לפי שהמתנועע חס שיתנועע בטבע כתנועת האבן אל
המטה ואם בהכרח כתנוע האבן אל מעלה : ואם בבחירה כתנועת הכח :
הנה המתנועע בהכרח ובבחירה הדבר בה מנוא שהמני' בה זול' המתנועע :
ואולם המתנועע בטבע יתבאר מזה למה שנמצאו המתנועעים בטבע מת
מתחלפים כזר : וזה שתנועת האבן אל המטה ותנועת האש אל המעלה
הוא מחוייב שאין התנועה לו במה שהוא גשם בשלנו שאם היה כן לא היו
מתנועעים כצדדים מקבילים אלא שהתנועה המיוחדת לכל אחד כמה שהוא
זה הגשם ולהיותם שוים ומשותפים בגשמו' הנה א"כ צור' כל אחד המיוחדת
היא התנועה ההיא באמצעות הכח אשר פס בה והוא הנקרא טבע : ולזה
היה טבע כל אחד הוא המניע :

הפרק הח בבאור ההקדמה הוח' האימרת שכל מה שיצא
מן הכח אל הפעל מוציאו זולתו והוא חוץ ממנו
בהכרח • כי ל' היה המוציא בו ולא יהיה שם מניע לא נמצא בכח עת' אחר
אבל היה בפעל תמיד : ואם היה מוציאו בו והיה לו מונע והוסר אין ספק
שמסיר המונע הוא אשר הוציא אותו מן הכח אל הפעל : וחתם ההקדמה
הזאת באמרו והבן זה : ההקדמה הזאת כבר תתאמת בחפוש וזה כי מה
שיאמר עליו שהוא בכח דבר הנה יהיה חס בפועל ואם במתפעל : והכ'
במתפעל אם שיהיה בעצם חס במקרים : ואמנם בעצם בחויה והפסד
אין ספק שמוציא הכח בהם זולתם ל' מה שהוא מביאר שהדבר לא יהיה עז
עצמו ולא יפסיר עצמו : ואמנם במקרים בסינו' בכמה ובאיך ושאר
המאמרות הנה להצטרך אל נושא אין ספק שהכח אשר בנושא יפעלם
ומוציאם מן הכח אל הפעל : ואולם בבחינת הפועל וזה כשנאמר בדבר ש
שהוא פועל לדבר בכח אין ספק שהכח אם שיהיה בו או חוץ ממנו • ואם
הוא חוץ ממנו הנה מוציאו זולתו • ואם הוא בו הנה למה שהכח בו לפעל
אם לא יהיה לו מונע ולא יחסר בו תנאי הנה יהיה בפעל תמיד הוא מפני
שהיה לו מונע • ולזה מסיר המונע הוא המוציא • והנה צריך שיתכונן
בזה הדבר כי אמרנו בדבר שהוא בכח כך הנה יחייב שינוי במתפעל כ
בהכרח • ואמנם בפע' אם יהיה הכח בו לפעול ויטלו מונע מצד
המקבל ה' אם היה שהמסיר המונע הוא המוציא מן הכח אל הפעל אבל
לא יחוייב שינוי בפעל וזו' מה שהעיד במקום הזה וחתם ההקדמה הזאת
בשאר

הכלל הראשון

סבאמר והבן זה: כבאור ההקדמה ה'ט

הפרק ה'

האומרת שכל אשר למציאותו סבה הוא אפשר המציאות בבחינת עצמותו כי אם נמצאו סבותיו נמצא • ואם לא נמצאו או נעדרו או השתנה יחסם המחוייב למציאותו לא ימצא : והוא מבואר בעצמו כי מה שלמציאותו סבה אם סיהיה מחוייב בבחינת עצמו או נמצאו אפשר כי טבע החלוקה כן חייב איננו מחוייב לעצמותו כי מה שהוא מחוייב לעצמותו לא יחוייב העדרו • ב בהעדר זולתו: ומה שלמציאותו סבה ה' העדר מחוייב בהעדר סבתו: ואיננו גם כן נמנע לעצמותו כי מה שהוא נמנע או מציאותו אפשר • ס סיהיה למציאותו סבה מחוייב א"כ סיהיה סבה בבחינת סבתו רוצה לומר סמציאותו נחוי היה או בלתי נחוי אפשר סיהיה מנטייר ההעדר בהעדר סבתו :

הפרק כ'

כבאור ההקדמה ה'כ האומר שכל מחוייב המציאו בבחינת עצמותו הנה אין סבה למציאותו באופן מהאופנים ולא בעניין מהעניינים: ההקדמה הזאת גלוית האמת משלפניה מהפך הסותר וזה כי אשר למציאותו סבה איננו מחוייב המציאות יחוייב בהכרח שהמחוייב המציאות אין למציאתו סבה : והכלל איך לא חברה עם ה'ט: **הפרק כא'** כבאור ההקדמה ה'כ"א האומרת שכל מורכב מב' עניינים הנה אותה ההרכב היא סבת מציאותו על מה שהוא עליו בהכרח ואינו מחוייב המציאות לעצמותו כי מציאותו במציאות חלקיו בהרכבתם : הנה למה שחלק הדבר זולת כללן הדבר והדבר בכללן הוא מורכב הנה אם כן המורכב למציאותו הוא סבה : וכבר קדם לנו שאשר למציאותו סבה איננו מחוייב המציאות המורכב אם כן איננו מחוייב המציאות •

הפרק כב'

כבאור ההקדמה ה'כב' האומרת שכל גשם הוא מורכב משני עניינים בהכרח וישיגו מקרים בהכרח: אולם השני עניינים המעמידים אותו חמרו וזורתו: ואולם המקרים המסוגים אותו הכמה והתכונה והמצב הנה להכרח מציאו הננושא להיותה והפסד חוייב מציאות החמר: ולהיות החמר בעצמו משולל מכל צורה למה שאם היה לג צורה היה החייה השתנות ולא הווי ולכן אשר ייחדהו ייבדלו וישימהו נמצא בפעל נרמז אליו הוא הצורה התבאר א"כ שהדבר המעמידים אותו הוא החמר והצורה: ולהיות המקרים יצטרכו אל נוסף ומהם שתפרדים מהנושא ומהם בלתי מתפרדים • הנה אשר הם בלתי

המאמר הראשון

מתפרדים הם הכמה שלא יצויר הגשם זולתו והתמונה אשר במאמר האריך
שלא פרד מן הגשם למה שהיה רשם התמונה שהיא אשר יגבילהו קו
או קוים והמצב שהוא יחס חלקיו קצתם אל קצת ואל הגשמים אשר מחוץ
: והנה נתיחדו לנו למה שהם בלתי מתפרדים מהגשם והוא אשר רצונו
באמרו וישיגוהו מקרים בהכרח : ופי הכמה והתמונה והמצב :

הפרק בנ

בבאור ההקדמה הכג' האומרת שכל מה שהוא
בכח ולו בעצמותו אפשרית מה כבר אפשר בע'

מה שלא ימצא בפעל : ההקדמה הזאת נכזבו בה רבים מהמפרשים

כמו אל תבריו והנרבוני ולא עלה בידם : וזה שמפסג הלשון יראה

סאין המלט מהכפל וזה שמה שהוא בכח דבר לו בעצמותו אפשרות מה

לדבר שהוא וא"כ אמרו לנו בעצמותה אפשרות כפל ומותר כי אמרו כבר

אפשר בעת מה שלא יצא בפעל אין עניין לו וזה שאשר לו אפשרות מה

אין עניין לו יותר מאמרנו אפשר שיצא לפעל ואפשר שלא יצא ולזה היה

המשפט הזה כמשפט אמרנו האדם אדם ואם היתה הכוונה באמרו לנו

בעצמותו אפשרות מה שנושא הכח היה לו אפשרות שימצא ושלא ימצא

אם לא יראה כן מאמרו אפשרות מה שאם היה הכוונה על מציאותו לא

יתכן אמרו מה אבל נניח כן הנה אם כן הנושא כבר יצא לפעל : ולזה

היה אמרו כבר יהיה אפשר בעת מה שלא יצא לפעל בלתי מתיחס כלל :

ומה שיראה לנו בבאור זאת ההקדמה הוא כפי מה שאומר : כל מה שהוא

בכח דבר והאפשרות שהוא הוא בעצמו וזה שהאפשרות בכח דבר

ממנו שהאפשרות בעצמו כאלו תאמר שהשחור אפשר בעצמו שישתנה

ויסוב לבן : ואפשר שיהיה האפשרות נתלה בדב' חוץ ממנו כאלו תאמר

שאפשר בשמש שיסחיר בתנאי שיהיה המקבל גשם לח : ולזה גזר שבאש

יהיה האפשרות בעצמו כבר אפשר בעת מה שלא ימצא בפעל רוצה לומר

שיהיה נעדר : וזה שיהיו האפשרות בעצמו בלתי צריך לדבר מחוץ יחוי

היותו בחמר מקבל השינוי ולכן אפשר שיהיה נעדר בעת מה כי החמה

המשתנה הוא סבת ההעדר בעצם : והנה יסכים הפי' הזה במה שהשתמש

בו הרב בזאת ההקדמה בש"א מחל הב' מהעורה .

הפרק בד

בבאור ההקדמה הכג' האומרת שכל מי שהוא בכח

דבר א' הוא בעל חמר בהכרח כי האפשרו הוא

בחמר לעולם : ההקדמה הזאת מבוארת בעצמה עם מה שקד וזה שמה שהוא

בכח דב' א' יתחייב שיהיה נושא הכח וישאר עם האחר : ואם לא לא הי' הוא

הכלל הראשון

דבר אחר ומה שזה דרכו הוא החמר שהצורה אינו בכח לחיות דבר אחר
ולזה יתאמת שהאפשרות הוא בחמר לעולם : ואלס צריך שנתעורר
כי למה שהאפשרות אם שיאמר בנושא הנמצא כאלו תאמר שחומר הנחשת
אפשר שיהיה זנבאר . ואם שיאמר בנושא הערר כאלו תאמר הזנבאר
אפשר שיחול בחמר הנחשת הנה הכוונה בזה האפשרות אשר נמצא :

הפרק כח

בבאור ההקדמה הכ"ה האומרת שהתחלו העצם
רמורכב האישי החמר והצורה ואי אפשר מבלתי
פועל ר'ל מניע הניע בנושא עד אשר הכינו לקבל הצורה והוא המניע ד
הקדמה מכין לחומר איש מה וחוייב מזה העיון כתנועה והמני והמתנוע
זכבר התבאר כל זה מה שחוייב לבארו ונוסדו דברי ארסטו כי החמר
לא יניע עצמותו וזאת היא ההקדמה הגדולה המביאה לחקור מהמניע
הראשון ההקדמה הזאת מבוארת בעצמה כי להיות החמר והצורה בלתי
נמצאים כל אחד בפ"י עצמו לבדו ואכחזכר אה שהדבר יתהוה מדב ולא
מאי זה דבר הזדמן הוא מבואר שאי אפשר בזולת נושא נסאר לעו"פ שוט
צורה וילבש צורה . ולכן היו התחלות איש העצם העצמיות החמ והצורה
ואם היה הערר הקודם מן ההתחלות הוא במקרה : אלא שלמה שהוא
צריך בהכרח אל מניע יכין החמר לקבל הצורה המיוחדת הוא מבואר
שאי אפשר בזולת פועל אלא שלמה שאינו מעצם הדב אינו נמנ בהתחלות
ואולם למה שאין המלט ממנו למה שהחומר לא יניע עצמותו והיה המניע
מניע בעצמותו למתנועע בתנועה הוא מבואר שהעיון במניע מביא אל

הפרק כו

העיון בתנועה ובמתנועע : בהקדמה הכז אשר
כתב הרב על דרך הגחה והיא
והתנועה נצחיים תמדיים נמצאים בפעל . והנה בהקדמה הזאת סברות
לקדמונים שאפיקורוס וסיעתו היה אומר שהם נצחיי בזולת עלה קודמת
ואין הדבור עם אלו : כי יתבאר בקלות מכח ההקדמות הנזכרות בטול
זה הדעת : אבל ארסטו יראה שהזמן והתנועה נצחיים עלולו ומחוייבים
בהתחייב העלול מן העלה : וגם בסברא זו נתחלפו האחרוני כמו שיבא
בנה . ואמנם נביחה בכאן הנחה ולא ראינו לזכור טענת ארסטו במקום
הזה לפי שהנחה עז' ההנחה לבד עד שיתבאר האמת במאמר הג' ב' ה' .

הפרק כז

בבאור המופת הראשון שיוסד הרב ב
בהקדמת אלו נסדרו כך : לפי שהוא מחוייב
בחמר הזה ההנהגה הנפסד שיש לו מניע כמו שהתבאר בהקדמה הכ"ה :

המאמר הראשון

ובס' בוקס המניע מ"ה הניעובאי זה מין היה מן התנועה אשר התבאר
בהקדמה הד' היותו כד' מאמר ותהנה לא ילך אל בלתי תכלית כמו שהתבאר
בהקדמה הב' : ואין ספק שיכלה אל תנועת ההעתק אשר היא הקודמת
שב' תנועות כמו שהתבאר בהקדמה הט' אשר סבתה תנועת הגבל ואלויה
יכלובל אלו התנועות : וכאשר נבקש להמניע אין המלט משיהיה המניע
כנו אס לא : ואס הוא בו אין המלט משיהיה כח מתפשט בו ומתחלק בהחלקו
כחיס באס • ואס שלא יהיה מתחלק בהחלקו כנפש והשכל : וזא החלוקה
הכרחית ואס אין המניע בו אין המלט משיהיה גשס או כבדל וזאת החלוקה
הכרחית גם כן ואס הוא נמנע שיהיה המנע הב' הראשונים יחוייב בהכרח
שיהיה הרביעי והוא שיהיה כבדל : ואולס איך יתבאר זה הנה ממה
שיאמר לא יתכן שיהיה המניע כח בו אס שלא יהיה כח בו מתחל בהחלק
למה שיהיה הגבל גשס והוא ב' ת כמו שהתבאר בהקדמה הי' : וכחו אס כן
ב' ת כמו שהתבאר בהקדמה הי"ב : ולזה היה נמנע ב' תהיה תנועתו נכחית
וכלתי בעל תכלית הפך מה שהתבאר בהקדמה הכו' התבאר אס כן
שאין המניע כח מתחלק בהחלקו וכך יתבאר שאין המניע כח בו בלתי מ
מתחלק כנפש והשכל : וזה שאס היה כן היה המניע מתנועע במ
במקרה והנה התבאר בהקדמה השמינית שהמתנועע במקרה ינוח בהכרח
ולזה יתחייב שיהיה המניע כח : והוא מחוייב שינוח המתנועע בכוחו
אי אפשר אס כן בתנועת הגבל שתהיה נכחית הפך מה שהנח בהקדמה
העשרים וששה : התבאר א"כ שהמניע בו לא מתחלק ולא בלתי מתחלק
: וכשאר א"כ שיהיה גשס או כבדל והוא מן הסקר שיהיה גשס למה שאס
היה גשס יתחייב שיתנוע' כשיניע כמו שהתבאר בהקדמה הט' ויתחייב שיהי'
לו גשס מניע אחר שהתבאר שאין המניע בו : וכך יתחייב זה בגשס
האחר ולבלתי תכלית וימצאו גשמים בב' ת למספר הפך מה שנתבאר בהקדמ'
הב' : התבאר אס כן במופת היות המניע כבדל מן הגשס ולא גס כן
כח בגשס : ולזה אין למניע תנועה לא בעצם ולא במקרה : והחלוקה
השנייני כמנעים בחקו כמו שהתבאר בהקדמה השביעי : ואולס להיותו
כבדל הוא מחוייב היותו אחר ולא יותר לשקרנות המנות הכבדלים אלא
בהיות האחד עלה והאחר עלול כמו שהתבאר בהקדמה היו' התבאר אס
כן היות מציאות האל יתברך ושאינו גוף ולא כח בגוף ושהוא אחד בלתי
מקבל השכנוי והחלוקה והריבוי :

בבאור המופת הב' אשר סדר הרב אחר סקבל
הקדמה אחת האומרת שבהמצא דבר מורכב

הפרק כח

הכלל הראשון

עב' דברים וימצא הרבה האחד לבדו יתחייב אם כן מציאות האחר לברו
: וזה שאלו היה מציאותם מחוייב שלא ימצאו אלא יחד בחומר והצורה
הטבעית לא היה נמצא האחד בלתי האחר בשום פנים : ואחר בארו זאת
ההקדמה סדר המופת כן • אנחנו נמצא דברים מורכבים ממנוע
ומתנועע רוצה לומר שינוע זולתם ויתנועעו מזולתם ונמצא מתנועע לא
יניע זולתו מחוייב א' כשנמצא מניע לא מתנועע מזולתו : ולפי שאין בו
תנועה הוא בלתי מתחלק ואינו גשם כמו שהתבאר בהקדמה הז'

הפרק בט

בבאר המופת הג' אשר סדר הרב לקוח מדברי
ארסטו זה עניינו לא ימלט העניין באלו הנמצאות
המוחשות מחלוקה : והוא אם שיהיו הנמצאות כלן הוות נפסדות ואם
סיהיו כלן בלתי הוות נפסדות או אם יהיה קצתם הווה נפסד וקצתם בלתי
הוה נפסד • ושקר שיהיו כלן הוות נפסדות שאם היה כן היה אפשר בכל
אהד מהן הפסד והאפשרי במין א' א' בהכרח מבלתי היותו וראוי שיפסדו
אלו הנמצאות כלן בהכרח וכשיפסדו כלן לא יסאר שימצא דבר : ואנחנו
נראה בזה הזמן הבב' תכפי מה שהונח בהקדמה כו' שלא נפסדו והם נ
נמצאים מן השקר אם כן שיהיו כלן הוות נפסדות ומן השקר גם כן שיהיו
כלן בלתי הוות נפסדות שאנחנו נראה מן הנמצאות הוות ונפסדות בשאר
אם כן בבאז נמצא אחד בלתי הוה ולא נפסד אין אפשרות הפסד בו אבל
הוא מחוייב המציאות ולפי שהמחוייב המציאות ממנו שהוא מחוייב בבחינת
עצמו יחוייב בהכרח שיהיה מחוייב בבחינת עצמו : וממנו מחוייב
בבחינת סבתו ואפשר בבחינת עצמו : וממנו שהוא מחוייב בבחינת סבתו
יחוייב בהכרח שיהיה מחוייב בבחינת עצמו : ואם הונחה העלה גם כן
מחוייבת בבחינת עלתה יצטרך לבקש עלה אחרת ולא ילך לבלתי תכלית
כמו שהתבאר בהקדמה הג' יתחייב אם כן שיהיה זה הנמצא הראשון מחוייב
המצאות בבחינת עצמו : וא' להיות בו רבו כמו שהתבאר בהקדמה
ב' א' • ולזה יתחייב שאינו גוף ולא כח בגוף כמו שהתבאר בהקדמה
הכב' : וכן באר עוד שחייב המציאות אי אפשר שימצא לב' למה שכבר
ישתתפו בחיוב המציאות ויחלקו בעניין אחר אשר הם בו שנים וכבר
ימצא אם כן בהם הרבה ממה שישתתפו בו שניהם וממה שיחלקו : וכבר
יהתבאר בהקדמה הכב' כי המחוייב המציאות א' א' שיהיה בו הרבה : ומזה
הזר יתבאר בקלות היותו בלתי גשם למה שהגשם מורכב בהכרח אם מצד
החלוקה ואם מצד היותו משכך למקרים ויש לו פועל כמו שהתבאר בהקדמה

המאמר הראשון

הפרק ל

הכה' ולהיותו מורכב או אפשר שיהי' מחווי' המציאו' :
 במופ' ה' לרב' וסדרו כן' אכחנו כראה תמו' ענייני'
 יוצאי' מן הכח אל הפועל ואי אפשר מבלתי מוציא זולתו כמו שנתבאר בהקדמ'
 ה' ונכונ' כיון המוציא היה מוציא בכח אחר כך נעשה מוציא בפעל'
 ופבת היותו אז בכח אס' למונע מעצמו אס' לעניין אחר שהיה התנאי כ'
 במציאותו שהיה נעדר וכאשר נמצא הוציא העניין בפעל' וכ"א משני אלה
 יחייב מוציא או מסור מונע וכשהוסר המונע הוציא אל הפעל' וכך יאמר
 במוציא השני וזה לא ילך אל לא תכלית כמו שהתבאר בהקדמה ה' יתחייב
 א"כ שיגיע אל נמצא מוציא בפעל' שלא היה אפשרות בו : וזה שאס' היה
 אפשרות בו היה נעדר כמו שבא בהקדמה ה' ג' וא"א שיהי' זה בעל חמר
 כמו שהתבאר בהקדמה ה' ד' : ולזה היה בהכרח כדל' וא"כ הוא אחר
 כמו שהתבאר בהקדמה ה' ו' : ויתבאר עוד חיוני האחרות כן' שאס' היו
 שנים היה מחוייב בהכרח שיהיה להם עניין שיסתתפו בו והוא העניין
 אשר בו הוא אלוה' ועניין אשר בעבורו יהי' ביניהם הפרש : והעניין ההוא
 אשר ההפרש בעבורו אס' שימצא בכל אחת מהם או באחד לבדו ולא ימלט
 האחד אשר בו ההפרש מהיותו מורכב ולא יהיה א"כ מחוייב המציאות
 כמו שהתבאר בהקדמה ה' א' :

הפרק לא

בבאור המופת ה' לרב' בהעמיד האחרות והוא
 מיוחד על ההקדמה המקובל והוא שהנמצא כלו כ'

כאיש אחר נקשר קצתו בקצתו ושכחות הגלגל מתפשטות בזה החמר
 ומרכיבות אותו : וזה שאס' היו שני אלהות לא ימלט העניין מחלוק' אס'
 שהאחד לבדו יתעסק בחלק האחר מחלקי זה הנמצא והאחר יתעסק ב'
 בחלק האחר או שהאחד יתעסק עת' והאחר עת' : או שיתעסקו שניהם
 בכלו תמיד עד שלא תשלם פעולה מהפעולות בלתי שניהם יחד : והראשון
 בטל אחר שכלו נקשר קצתו בקצתו : והב' ג' כ' בטל מפניהם : הא' שאס' היה
 העת אשר יתעש' הא' ה' אס' להתעש' בו הא' מה הוא הסב' שיעש' זה ויבטל
 לזה ואס' הי' נמנע לאחר באותו עת' תהי' שם סבה אחר בהכרח אשר תחיי'
 הפעל לזה והמניע לז' אח' שהזמ' או חלוק' בו והכוס לפועל' נקש' קצתו בקצתו
 ועו' שכל א' משניהם נופ' תחת הזמן והי' א"כ מתנועע כמו שהתבאר בהקד' הטו'
 והי' צדי אל מני' כמו שהתבאר בהקד' היז' וכב' הונח אלו והו' מני' ראשו זה אלז'
 ועו' שכל א' מוכ' יצא מן הכח אל הפעל' וצדי' כל א' מה' אל מוצי' כמו שהתבאר
 בהקדמ' היא ועוד שיהי' בעצם כל א' משניהם אפשרו' והו' מחווי' א"כ שיהי'

הכלל השני

נעדר כמו שהתבאר בהקדמה הכב' • הנה מכלל אלנו הפנים יראה שאי אפשר שיעשה האחד עת והאחר עת והוא השני : ויהג' גם כן בטל שכל פעל שלא יסלם בפעל אחד הנה אין אחד מהם פועל וסכה ראשונה לפעל ההוא אבל הסבה קבוצ שניהם שאין המלט ממקבץ : ואם היה המקבץ אחר הוא הראשון האחד יתברך ואם היה המקבץ צריך לשם לשנים הנה קבוצם צריך מקבץ ולא ילך זה לבלתי תכלית כמו שהתבאר בהקדמה הג' הנה בהכרח שיוגיע אל אחד הוא הסבה במציאות זק הנמצא האחר : **הפרק לב** בבאור המופת המשותף למאמיני הקדמות : ולנו קהל השאמינים בחדוש כפי מה שסדרו הרב : וסדרו כן : הנה זה המתנועע אשר אליו יכלו כל התנועות והוא הגלגל אם שהוא הווה ונספד או לא הווה ולא נפסד ואם היה הווה נפסד : הנה ממציאו אחר ההעדר הוא האל יתברך בהכרח כי מן השקר שימצא עצמו ואם הוא בלתי הווה ולא נפסד ותנועתו אם כן נכחית יתחייב לפי ההקדמות הא' והא' והיב' שהיה המניע לא בגוף ולא כח בגוף : התבאר אם כן שמציאות האל יתברך הוא מחוייב בכחיות עצמו אחר ובלתי גשם ולא כח כו' : וזהו אשר כווננו בכלל הזה הראשון והתהילה לאל לבדו ומרומם על כל ברכה ותהלה :

הכלל השני

נחקו' כו במקצת ההקדמו' ובמופתו הרב אם יתבארו באו' מופתו : אם לא : ולפי שההקדמות אשר יפול הספק באמתתן : הא' והב' והג' והד' והה' והט' והי' והיב' והיג' והטו' והיו' והכב' והכג' והכד' והכה' : כי הכו' נחקור בה במאמר הג' בגה' : וככלל ההקדמות אשר תפול בהם החקירה בכלל הזה הם ז' : ומופתו הרב אשר תפל בהם החקירה ששה חלקנו הכלל הזה לשני פרקים :

הפרק נחקור בו במופתים שסדר לאמ' ההקדמה הא' אם הם כותנו' האמ' בה על כל פני ונחלו' הפ' הזה לר' עיונים כמספר המופתים הנעשים שם : העיון הא' נחקו' כמופ' שסדר בבאו' המנועות מציאות גודל כבדל ככ'ת וכאמר שהמופ' ההו' הוא הטעמי כערך על הדרוש : וזה שהמניח גודל בלתי כ'ת אמר במציאות שיענה ונבדל ולזה ג'כ לא יתחייב סגרה הכב'ת יזרק על חלקיו כמו שלא יתח' זה

המאמר הראשון

בקו הלמודי : ולא יתחייב הרכבה בו כלל אלא מחלקיו אלא שזה למה
סיראה בכני על יסוד המנעות הרקות כמו סקדס לנו בכלל הראשון וזה
שאם הודינו במציאותו לא ימנע מציאות סעור כדל למוחסות אבל אולי
יחייב מציאותו למה שכבר אפשר שישוער : ויתאמת אמרנו בו גדול
או קטן יותר משינוי הכמה : אבל למה שהרחיק מציאותו בנה עליו המופת
הזה : ולפי שאין בכל מה שחתר מופת מספיק בטול מציאותו ראוינו
להסיכ עליוהם לבאר סקרנות המופתים ההם שבה תועלת גדול בחכמה
הזאת : ולפי שהאומרים ברקות דמו לפי דעתו שהרקו היא סבת התנועה
אומר שהמופת הנעשה לבאר סקרנות הדימוי הטעמי : וזה שהאומרים
ברקות לא דמו שיהיה הרקות סבת התנועה אלא במקרה : וזה שהם
חשבו שאם לא יהיה הרקות נמצא לא תהיה תנועת ההעתק אפשרית
להמנע הכנס גשם בגשם וכעזרו בזה גם כן מהצמיחה וההתקן והספוגות
והמקסיות ומדמויים אחרים כמו שבא זה כלו בספר השמע והיות הרקות
סבת התנועה במקרה על הדרך הזה לא יחייב היות הרקות פועל או ע
תכלית : ואמנם המופת הראשון שעשה לבטל מציאות הרקות מצד
מציאות התנועה הוא מבואר בטול : וזה שאם היו האומרים ברקות
מחייבים היותו סבה בעצם לתנועה היה מקום למופת ההוא ואבל לא דמו
לעולם אלא היותו סבה במקרה כמו סקדס : ולזה לא ימנע היותו ל
ליסודות : ואם היו מעורבין ברקות היות להם האותות במקומם הטבעי
: וחלף טבע מה שממנו ומה שאליו לסבת קרובו או רחוקו מהמקום
או מהמרכז : ולזה לא ימנע מציאות התנועה הטבעית וההכרחית ל
למציאות הרקות וכשלא יחייב בזה המופת המנעות מציאות הרקות חוץ
לעולם למה שאם היה הרקות שאין לו טבע ממה שממנו ומה שאליו לא
יתחייב המנעות תנועה סבוכית לגשם כדורי וזה מבואר בנפשו :
ואמנם המופת הב' והג' בנייים על שתי הקדמות שהאחת מהן כוזבת
והיא האומרת שיחם התנועה אל התנועה כיחם המקבל אל המקבל כשהיו
המקבלים מתחלפים : וזה כי למה שהתנועה תחייב זמן לעצמותה
יתחייב שהשתלק המקבל ישאר זמן שרשי לתנועה ידוע אבל הטבע
לפי חזק המניע : ולזה יתאמת שיחם איחוד התנועה השרשית א
אל איחוד התנועה השרשית כיחם המקבל אל המקבל כמו שתאמ' ער' מ
שיחם איחוד התנועה באיש היגע אל איחוד התנועה באיש ההוא בהיותו
יותר יגע כיחם היגיע אל היגיעה : ואם סלקנו היגיעה תשא התנועה
השרשית

הכלל השני

הספיק : והנה ׀ רסר חתר להתיר הספק בסכנר העיר עליו אכזכר
במקצת והרבה דברים מרבים הכל : ומהאחרונים מי שחשב לבאר
המנעות הרקות בסאמר שהמנוצע תנאי במציאות התנועה וזה להאותות
סבעולמה סאליו והוא דבר לא התבאר ולא יתבאר בסכנר אפש סיאמר
שהכוכב והקלות למתנועעים בטבע ואין צורך בהם למנועעים : ואולי
סאססר סיאמר סלכלס כוכב מה אלל סיתחלפנו כפחות ויתר : ולפי
זה המתנועעים למעלה יהיה מהכרח היותר ככדים כאלו תאמר שהאור
בהיותו תוך המים יעלה מצד הכרח כוכב המים הדורסים המסה להוותם
יתר ככדים : וכבר יראה זה כי אנחנו אס פנינו מקום הארץ ואלו
עד המרכז כבר יתמלא מים או אור אס זה להכרח המנעות הרקות ת
תוך העולם או לסבת כוכב האור לא התבאר עדיין ולא יתבאר : ועוד
סאס היה סהודינו שהמנוצע תנאי במציאות התנועה הנה לא ימנע משהיה
חוז לעולם דקות ויתנועע בתוכו גסס כדורי בטוב : כי המופתים
הסס לא ימנעו אלל תנועה ישרה לגסס מונח ברקות : אלל הגסס הכדורי
כבר יתנועע בתוכו מבלתי סימיר מקומו וזה מכואר כנפשו : ואמנם
המופת הד' יסודו ההקרמה האומרת שהמנע גסס כגסס הכנסו הוא מצד
מרחקיו : והג' בלבד והוא סקר מכואר לאומרים ברקות סאין ההמנע
מפני הרחקים מופססים אלל מפני הרחקים במה סהס בעלי חמר : ואס
היה סאין ההמנעות מפני החמר לבדו למה סאס לא היה לו רחקים לא
יטריר מקום : הנה גס כן דרחקים אס לא היו בעלי חומר לא יטרירו
מקום : ואז לא היו צריכים אלל מקומות כב' תאלל סאס היה סלא יצקו
כפרדים רוצה לומר סאין באחד מהס די להמנעות הכנס גסס כגסס הנה
יצק מור ככ שהרחקים בעלי חמר יטרירו המקום אשר מזה הצד הוא
נמנע הכנס גסס כגסס ולזה לא יתאמת שהרחקים מופססים יצטרכו
אל מקום וזה מכואר מאד : ומה סחוק דעתו הוא כסאמ' שהרחקים
תכליות הגסמים הנה האומר כרחק ככדל אינו מודה בו והוא מערבה על
הדרים : הנה כבר התבאר סאין ככל מה סאמר דבר לסו לכ ע
עליו ככטול רחק ככדל והו' מה סכווננו לביאורו : כבר יראה סמציאותו
מחוייב לפי סברתס האומרים בהמנעות מציאות גסס כב' תוזה הו' סהוא
מחוייב סלא יהיה חוז לעולם גסס ואס אין סס גסס הנה אין סס מילוי :
ואס אין סס מילוי מויתן וארע מה זה אשר ימנעו לקבל רחקי גסמיים
: והנה רחקים ככדלים עניינס האקום הפניו לקבל רחקי גסס : ואמר ג

הבאמר הראשון

האקום פנוי שהמקום האמתי לגשם הוא הפנוי הסוף לגשם אשר יסירנו
הגשם כמו שנבאר במקומו בנה' ולזה התבאר בגדל נבדל אינו נמנע
בעצמו אבל אולי מחוייב ואיך לא והפכאוי בעצמו כבר יאמר בו גדול או
קטן והוא מסוער בחלק ממנו : ואלו תרמה בלי קערורית הורק מן
האיור ולא נתמלא איור במקומו הנה הפכאוי ההוא יאמר בו גדול או קטן
והוא מסוער בחלק ממנו : ואחר סיזדק עליו נבדל הכמה המתרכ' הנה
הוא בהכרח גדול אחר שאינו זמן ואם כן אחר שאין חוץ לעולם גשם
לפי סברתם האומרים בהמנעות גשם בכ'ת יש סם בהכרח פכאוי : ואחר
שהתבאר שהוא גדול התבאר אם כן מציאות גדול נבדל ולפי שהוא נמנע
מציאות התבלית לו למה שהוא מחוייב שיכלה אל גשם או אל פכאוי ואי
אפשר שיכלה אל גשם א' הנה אם כן יכלה אל פכאוי וכך לב'ת והתבאר
אם כן לפי סברתם מציאות גדול נבדל בכ'ת ואיך שיהיה התבא' בהכרח
מציאות גדול בכ'ת גשם היה או נבדל וזהו מה שראינו לחתום בו העיון
אד אשון : ואולם במופת אל תבריו אשר קראו מופת ההתרכקות הוא
מבואר שלא יתחייב מי שחשב וזה שהמנעות היות בכ'ת גדול מכב'ת הוא
מזד הסייעור שכסנניחהו גדול בצירוף הכוונה בו גדול השיעו שאי תכלית
הוא בלתי מסוער ולזה לא היה הקו האחד גדול מהאחר לפי שכל אחר
בלתי מקבל הסייעור בכללו ולזה אינו גדול מהאחר ואם היה נוסף מהא'
היה מהזד שהוא בנה' וזה מביאר בעצמו וכבר התאמת זה מן החוש למה
שהוא מבואר מעביון הזמן לאיור בכחחותו שזה עביונו שהזמן הו' מתנוסף
מהזד שהוא בו בת' עם היותו בכ'ת מהזד האחר לאומר בקדמותו ועוד
התבאר כמה שיבא בנה' שאף לאמונתינו האמיתית בחדושי יתחייב זה במ'
סאין ספק בו : העיון הב' בחקירה במופתים
סדרר בכאור המנעות מציאות גדול גשמי בכ'ת והנה הכאור הכולל ס'
שהתחיו בו תחלה הוא מבוא' הנפילה שהקדמה הקטנ' האומ' שכל גשם יקף
בו סטח או סטחי חולק עליה בעל הריב האומ' כמציאו גשם בכ'ת והנ' סדרר
המערכה על הדרום ונהג' אם הודינו לו בהמנעו גדול גשמי בכ'ת לא יתחייב
מה שדמה בגדל למה שכבר אפשר שיבדלנו מן הגשם כמו שבארנו כמה
שעבר והנה במספר נדבר בו כמה שיבא בנה' ואולם המופתו הטבעיים
הגה הראשון בפסד החומר והצורה וזה שהוא מחוב מהקדמו' בלתי מורות
שהתרכקות הממסך בלתי מחוייב וזה שהקדמה האומר'ת בהמנעו מציאו'
יסודו' בכ'ת התבאר בא' מהסמע אל'א בכ' טעמו הא' כיהב'ת לא

הכלל השני

בזריעה והנה אין מהכרח ההתחלנות במה שהם התחלנות להיותן ידועות
והוא מבואר בעצמו ויהי שאלם היו היסודות כב"ת היה מורכב כב"ת והוא
הדרוש ולזה כהניחגו מורכב כב"ת לא התבאר המנעות מציאות היסודות בנת
התבאר א"כ היות הקש כפסד מצד חמרו: ואולם מצד צורתו למה שלא
יתחייב בהניחגו א" מהיסודות כב"ת שיפסיד השאר כי כבר אפשר שלא יהי
בעל איכות למה שכבר אפשר שיונח בשם כב"ת אין איכות לו: ומזה הצד
הוא מקבל כל האיכויות מצד היותו משולל מכלם והוא להם יסוד: וכבר
נמצא בשם בלתי בעל איכות לפי סברתם כעניין בגרמים השמימיים אלא
שבו בח והכנה לקבל האיכויות: וכ"ש שבה המופת לא התבאר המנעות
מציאות בשם כדורי חוץ לעולם כב"ת. ומה שחזק עוד דעתו שאלם היה
כב"ת ויהיה כב"ת בכל רחקיו לא יתחייב זה שאלם הי' סבה עצמי לרחקיו והיה
מקו לחיוב ההו' אבל אם הבלתי תכלית משיגוממשיגיו ובלתי עצמי לו לא
יתחייב זה בכל הרחקים וזה מבואר מאד: ואמנם השני אשר יסודו הכוב'
והקלו' הו' לקוח מהשמי' קצו' וחסים אשר תחת הגלגל: ואולם האומ' בגש' כב"ת
ואמ' שאין לו כובד ולא קלו' כמו שיאמר בזרמי' השמימי' לדעת ארסטו:
ואמנ' הג' ורד' אשר מצד המקום הנה אם הדינוגדר המקו' אשר אמ' הנה
לא יתנו האמת כמו שחשב: וזה שהאומ' בגש' הבבת' יאמר שמקומו הו' שטח
קערירתו: והו' השטח המקיף המרכז ומצד גבנינותו הוא כב"ת ואין לו מקום
בשאהה היא: ואין הגש' השמימי המקיף בכל לפידעת ארסטו זה תוארו
רצו' שאין לו מקום מקיף אלא מוקף אלא שהאמת בעצמו לפי מה שיראה
שהמקו' האמתי לבד' הו' הרחקו' אם בין תכליות המקיף: והשקרו' אם חייב
ארסטו לזה הדעת אין עניין להם שהו' מיוסד על שהרחקים אשר בתוך
הכלי מים נעתקי' בהעצק הכלי: ואז היו מתחייבים השקרו' ההם והו' ברני
ואינו אמת שהרחקו' לאומרי' בפניו ורקו' בלתי מת' וועע': ולזה לא יתחייבו
הכטלו' ההם: והנה לסברת ארסטו במקו' יתחייבו גבניות: מהם שהגרמים
השמימיים יתחלפו במקום וזה שלכלם מקום בעצם רצו' השטח והמקיף
בכל לא יהיה לו מקום בעצם למה שאין לו שטח מקיף שיה נכד' לכו' השטח
אשר בגבנינות אינו נכדל ממנו אשר בעצו' זה נלחץ לומר שאין לו מקום
בעצם אלא במקרה ומהם שהגרר אשר אמרו בשם שטח מקיף שו' נכדל
איננו משכים גם למתנועעים תנועה ישרה: וזה שהמקו' המיוחד לחלקים
המתנועעים בעצם בתנוע' הכל איננו מקיף שיה נכדל באופ' שיה' לו ערכות
דמית לכל חלקי המקום כאשר חתר: וזה שהמקום האויר עד' לפי

המאמר הראשון

סדרתו הוא הסטח המקיף בקערירות האס למה סיסלו סס ערבות ודמיות
: ואמנס החלק האמצעי מן האויר לא נמלט אס שהוא במקומו הטבעי :
אס שאינו במקומו הטבעי אשר לו האותות אשר אמרו : ואס הוא
במקומו הטבעי יתחייב שמקומו הטבעי אשר לחלק יתחלק למקו הטבעי
אשר לכל והוא בתכלית הגנות : ומהם שאס המקום אשר לגרס סמימי
בעצם היה או במקרה היה מקיף המרכז לא יתכן בו האותות אשר אמרו
במקומם בכלל . וזה שלא יצויר בגרמים הסמימיים האותותם אל המטה
: וכל סכן שיסוד האס ידרוש המעלה אשר מזה הצד יש לו ערבות ודמיון
במקיף ושהגרס הסמימי אויך יהיה לו ערבות ודמיון אל המטה : גם מה
שרמה שהכדור המתנועע יצטרך לדבר נחומזה הצד היה אפשר לומר בו
שהוא במקום הוא סקר בריו : וזה סיתחייב מזה ססבי קטני הכדור
דבר נח ויתפוצצו אס כן חלקיו אלא שהנקודה אשר במרכז או בקטבים
לא תתואר בתנועה ולא במנוחה בעצם : ואס היה סתתנועע במ
במקרה מצד היותה תכלית למתנועע : ולזה לא יאמרו בעבורה שהכדור
הזקיף במקום : ואמנס כשהנחנו הפנוי הוא המקום הוא המסכים לכל
המתנועעים תנועה ישרה או סכובית ולכל חלקיהם מבלי שלא נבקש להם
האותות : והתמה שכאשר בקטנו ליסוד הארץ מקום הנה אמרנו
שהוא המטה במוחלט : והנה המטה במוחלט איננו סטח כי אס נקוד
ואי אפשר שתתואר במקום : ולזה היה האמת עד לעצמו ומסכים מכל
עוד בשהמקום האמתי הוא הפנוי וכבר היה ראוי להיות כן כי המקו היה
ראוי שיהיה סוה למקומם כלו וחלקיו : ולזה המופת ססדרו אינו
נותן האמת בדרוש : והוא מה סכוננו בזה העיון השני : והנ להתפרסם
זה העניין מהמקום היה הרבה מהקדמונים שהיו רואים כי המקום ס
האמתי צורתו בשהיא תגבילהו ותיחדהו כלו וחלקיו עוד סר ל השאילו
השם הזה לצורת הדבר ועצמותו אמרם ממקומו הוא מוכרח ממקום ס
שבאתי כלומר מאותו דבר עצמו ממלא מקום אבותיו . והסתכל אס
העידו שהמקום הוא הפנוי אשר ימלא בעלה מקום : ולזה אמרו ממלא
. ואילו היה זכוון מדרגה לבר היו אומרים במקום אבותיו היה כלום :
במדרגת אבותיו : ולזה להיותו השיהיה הצורה לכלל המציאות כי הוא
מחדשו ומיחדו ומגבילו השאילו לו השם הזה באמרים תמיד ברוך המקום
לא על דעתך אנו משביעים אלא על דעתינו ועל דעת המקום בה הוא
מקומו של עולם : והיה הדמיון הזה נפלא כי באש דחקי הפנוי נכנסו

הכלל השני

ברחקי הגשם ומלואו כן כבודו יתברך בכל חלקי העולם ומלואו באמר
מלא כל הארץ כבודי • ירצה כיעם היותו קדוש ונבדל בשלם קדושות
שירמוז בהם אל היותו נבדל משלם עולמות הנה מלא כל הארץ שהוא
יסוד העיבור שביסודות כבודו : ומזה העניין אמרו ברוך כבוד השם
ממקומו : כלומר שתואר הברכה והספע ממקומו ר"ל מעצמו ולא מ
מזולתו • ויהיה כינוי ממקומו שב אל הכבוד • ואם תרצה סיהים הכבוד
באצל יהיה העניין כפשוטו : ויהיה הכינוי שב אל השם כלומר שכבוד ה'
ברוך הוא מוספע ממקום השם ר"ל עצמותו להיותו באצל ממך ולא יצטרך
לפי הרב אשר פירש מקומו מדרגתו : כי אין ראוי ליחס מדרגה אצל
השם : וזה מה שראינו לחתום בזה העיון השני :

העיון הג' בחקריה במופתים שסדר בהמנעות מתנועע בלתי בעל
תכלית תנועה ישרה או סבוכית • אולם המופתים שסדר
בהמנעות תנועה ישרה לבגשם הב' בת : ויחייב מזה המנעות מציאות בגשם
בב' ת הנה הם בכניס כלם על הגשם המוחש ולזה יהיה החיוב חלקי ולא
יתבאר עדיין המנעות מציאות בגשם בב' ת בלתי מוחש אלא שכשנחקו בהם
במצאם בלתי נותנים האמת על כל פנים אף בגשם מוחש יזוה שהמופת
הראשון המיוסד על האכה יש לאומ' טיאמ' שמקומות האנה עם היותם
מוגבלים במין ר"ל המעלה והמטה הם בלתי מוגבלים באים : וזה
שהמקומות הם זה למעלה מזה לבלתי תכלית ואם אין שם מעל' במוחלם
לא יקרה מזה בטול ואם היה שהתנועה הישרה נראית בחוש • ואמנם
המופת הב' המיוסד על הכבוד ונקלות הנה כשנכניח הגשם בלתי בעל
תכלית בעל כבוד ונקלות לא יתחייבו החיובים שדמה • וזה שכל
כבוד ונקלות זמן שרשי אם מפאת האמצעי אשר בו יתנועע ואם להכרח
היות התנועה בזמן ולא יתחייב אם כן כבוד בעל תכלית מתנועע בזמן
קטן מכבוד בלתי בעל תכלית אבל יתחייב היות כבוד גשם בעל תכלית
מתנועע בזמן שזה לכבוד גשם בלתי בעל תכלית ולא יקרה מזה בטול
למה שזה קרה מפאת הכרח שמירת הזמן שרשי אשר מפאת האמצעי
ומפאת התנועה • ולזה לא יתחייב שיתנועע הכבוד הבלתי בעל ת'
תכלית בעתה כאשר חשב • והנה המופת הג' המיוסד על הפע' והפעלות
החיוב אשר חשב שאי אפשר לבגשם הבלתי בעל תכלית שיניע מה שיש
לו תכלית למה שאין יחס כיניהם וקיה ראוי שתהיה פעולתו בבלתי זמן
אינו : וזה שלמה שאין אפשר לתנועה אלא בזמן הוא מן ההכרח

הבאמר הראשון

שיהיה לולתנועה זמן שרשי אס נניח התנועה כחצה: ואם נניח התנועה כאיך
הנה מהיות הבב'ת פועל משנה בזולת זמן לא יקרה ממנו בטול ולא יהיה
כנגד המוחס: ולזה הוא מבואר שאין בכל מה שהתר לבאר התנועות גשם
בב'ת מפאת התנועה היסדה מחוייב: ואמנם מפאת התנועה הסבוכי
הנה הוא ג'כ בלתי מחוייב בהיותם בניינים גש כן על הגשם המוחס:
ולאומ' שיאמר שיש גשם בלתי בעל תכלית והוא בלתי מתנועע בסוכו
לסכות שוכר: והנה כשנחקור בהם נמצאם בלתי נותנים האמת בהם
אף בגשם מוחס: וזה שהמופת הא' מה שחוייבו בו סותר הנמשך והוא ש
שהמרחק אשר בין כ' הקוי' מצד המקיף בב'ת להיות המרח' נוסף בתוספת
הקוי: ואחר שהקוי מתוסף לב'ת המרחק א'כ נוסף לבלתי תכלית: ויש
למעשה שיאמר המרחק מתוסף בתוספת המספר ושהתכלית בו לעולם
שמור וכבר יראה זה מפני שהידיעה בהפכים אחת: והנה כבר התבאר
בספר החרוטים אפשרות התקצר המרחק לבלתי תכלית ויהיה המרחק
בו שמור בו לעולם: וזה שאפשר שיונחו שני קוים שכל מה שיתרחקו
יתקרבו ולא יתכן הפגשם לעולם ואפי' יונחו לבלתי תכלית הנה שיש גשם
מרחק שמור לא יפסד וכ"ש בתוספת שאפשר שיתוסף לעולם ושיהיה
התכלית שמור בו והוא האמת הגמור שהמרחק בב'ת שב'ן שני קוים ואם
הם בב'ת אין מציאות לנלקחות המרחק לעולם מוקף וכמו שיתבאר עוד
מדברנו בג'ה' אלא שתחלה נבאר שאם היה החיוב שיסד בו סותר הנמשך
אמת היה מתחייב שיהיה המרחק בב'ת וב'ת יחד ואף לא נניחהו מתנועע
וזה שהמופתים שסדר הם בניינים על בטול התנועה הסבוכית לגש' הבב'ת
אבל אם נניחה בלתי בעל תכלית בלתי מתנועע לא יקרה ממנו בטול וכ"ש
אחר שנתבאר שחזן לעולם בהכרח מילוי אורקות ואחר שהיה רחק
בב'ת נמצא או אף לא ימצא עלינו שנייחהו על דר שהשתמש בו המהדרם
בגדיר הקוים הנכחיים ובזולתו מהשרשים: ואולם איך יתאמת שאם היה
החציב שעשאו אמת שיהיה המרחק בב'ת וב'ת יחד הנה כפי מה שאומר
הנר אס יתחייב בקוים בב'ת היוצאים מהמרכז שיהיה המרחק ביניהם
כז המקיף בב'ת להיות המרחק נוסף בתוספת הקוי הנה יתחייב זה בכל
שני קוים היוצאים מהמרכז ובאי זו זווית הזרמן וכאשר נזויר בצד המקיף
אשר המרחק ביניהם בב'ת וכרשום אצל הקוי האחר בשיעור ידוע בקורה
אין ספק שאפשר לנו להוציא קו מהנקודה הרשומה אל נקודת המרכז
למה שהוא מן הידיעות הראשונות שאפשר להוציא קו ישר מכל נקודה

הכלל השני

אל כל נקודה ויחדם א"כ זווית ידוע : ואם היו כזו המקיף כמרחק
בעל תכלית : וכבר הונח שכל הקוים היוצאים מאי זו זווית הזדמן יחדם
כזו המקיף מרחק כב'ת אס היה בת' כב'ת יחד : והשקר הזה יתחייב
שהנחתנו החיוב האמתי אלא שהאמת הגמור פעם היותהקו כב'ת לא
יתחייב מציאות מרחק כב'ת בין שני הקוים וזה שהוא ידוע שהקו הנכב'ת
היוצא מן המרכז א"א שרשום בו נקודה שלא יהיה הקו סביב הנקודה
והמרכז בת' ואחר שהמרחק סביב הקוים א"א להיות בת' אלא אצל נקוד
שיהיה בה הקו כב'ת והנקודה שהיא איך מציאות לה : איך מציאות א"כ
למרחק הבב'ת סביב שני הקוים וככלל שכשנאמר בקו שהוא כב'ת כבר
אמרנו בו שהוא קצה ותכלית : ואלו היה נמצא המרחק כב'ת היה ראוי
שיהיה בקצה והוא משולל הקצה הנה המרחק כב'ת בין הקוים איך מציאו
לו : ואם היה שהגשם בכללנו יתנועע והוא כב'ת הנה לא יתנועע חלק ממנו
אלא על קו בת' : ואם היה זה רחוק מן הצידור הנה הסכל מחייבו : וראוי
שתדע שהחייב הזה שמייבנו היות המרחק סביב שני הקוים הבב'ת היוצאו
מן המרכז כ'ת יחייב היות כל הסכוב שימצא במתנועע הזה בת' וזה
יתבאר בקלות למה שהזווית הבת' אשר אצל המרכז כאשר חרסנו זווית
שוות לו אצלנו הנה שיובת' במספר בהכרח להיות המרחק אס אצל המרכז
כ'ת והיה המספר כ'ת חייב שיהיה המרחק כ'ת בהכרח וכאשר היה
זה כן התבאר שהחייב שחסכ' לחיוב שותר הנמשך כמופת הזה אינו אמת
וכזה נתבטל המופת הו' : והנה המופת הב' והג' והד' מיוסדים על חתך
קו מתנועע בסכוב נכחי חיה אולא בקו הבב'ת . והנה למה שהתבאר
המנעת חלק ראשון בתנועה למה שחייב כל מתנועע כבר התנועע הנה
לא תחייב מציאות נקודה ראשונה מהפגישה ולזה אינו רחוק סיפגם
קו כשיעור בת' בתנוע' בת' וזה להכרח קצה התחל'ת וע' בזולת זמן :
והנ' המופ' ה' מיוסד על ההקדמ' האומר' שהגש' הבב'ת המתנוע' בסכוב יס
לו תנוע' סכובי' : והוא שקר שאחר שהגש' כבכ'ת הנה הוא נעדר הקצוות
ולזה איך לו תמונה וזה כי אס הי' מהכרח התנועה בסכוב' תמונ' סכובית
היה לזה מקום ספק אבל כבר אפשר בכל תמונה להתנועע בסכוב .
וכאשר סלקנו מהגשם גבוליו הנה סלקנו ממנו התמונה ולא יתחייב אס
כן היותו בת' . כבר התבאר שאין בכל המופתים סדר דבר יחייב
סלוק התנועה הסכובית לגשם הבב'ת אבל התבאר מדברנו אפשרות
התנועה בגשם הנלתי כ'ת . וכבר התבאר חייב אפשרותה מהאסוח

המאמר הראשון

זוהי סאנחננו נראה הגם הניצוץ ותנועה בסבוב בזמן בעל תכלית :
וזה כאשר נדמה הקו הניצוץ בלתי בעל תכלית ונשתמש בו כאשר י
ישתמש המהנדס בו הנה לא ימנע מסיבתו תנועתו הכלתו בעל תכלית
בזמן בעל תכלית : ואם כבר ימסך הניצוץ לבעל תכלית ואם היה
סאין מציאות לבלתי בעל תכלית לפי סברת בעל הדיב הנה הסכל יגזור
סלא ימנע הניצוץ מהתנועה אם היה אפשרות להיותו בלתי בעל תכלית
זוהי מבואר בפסו ועוד כי אם היה סלא נדמה הניצוץ בלתי בע תכלית
הנה לא ימלט סלא ירסום נקודה בתנועתו בגודל הבלתי בעל תכלית ה
שהתבאר מדברינו היותו מחוייב במלוי או ברקות ולזה כאשר נדמה
בגודל ההוא קו בלתי בעל תכלית נכחי לניצוץ מונח הנה קצה הניצוץ
כסיתנועה ירסום נקודה בקו נכחית לקו הניצוץ ויתבאר מזה בקלות
הפך מה שחייבהו במופתים אשר סדר ודי כזה העיון הב'

העיון הר' בחקירה במופתים ספדה לבאר באו כולל המנע
מציאות גסם בלתי בעל תכלית בפעל ואם הם נכח

המופתים הקודמים הנה המופת האחד לא התחייב מהתנועה בסבוב
סים לו אמנע וזה כי למה שהוא משולל הקצוות אין לו אמנע והמופת
הסני כבר אפשר סיתנועה בעצמו ולא יתחייב סיהיו לו מוחסים מחוץ
מקיפים וסאר מה סנאמר בו התרם מבואר במה סנאמר התבאר
מכל זה סאין בכל מה שחשב לאמת ההקדמה הזאת דבר מספיק ולפי
שהטעות סבה התחלות מביא אל הטעות סאחר ההתחלות הביא זה לחייב
סאין סס עלמות אחרים וזה סהוא חייב תחילה סאין חוץ לעולם מילוי
ולא ריקות וחייב סאלו היו סס עלמות אחרים היו היסודות מתנועעים
מעולם אל עולם והוסף הזויות ודברים מרבים הכל ולמה שהטעות
בהתחלה מבואר וזה סכבר התבאר במה סקדם חייב מציאות גודל
בלתי בעל תכלית וחייב ריקו או מלוי בלתי בעל תכלית חוץ לעולם הוא
מבואר שמציאות עולמים רבים אפשרי : ולא יתחייב תנועת היסודות
מעולם אל עולם וזה סכל אחר מהיסודות מתנועה תוך מקיפו אל המקו

הנאות לו וכל מה סנאמר בזה לחייב ההמנעות הכל ורעות רוח
ולהיותה אפשרות הזו אמת אין ספק בו ואין דרך אלנו ומבואר דרך
החקירה לרעת אמתתה מה סחוץ לעולם מנעו חכמינו עליהם הסלום לרדו
ולחקור מה לנעלה מה למטה וגומר וזה היה סראינו לחתום בו העיון הזה

הרביעי בפרק הראשון

הפרק ב

בחקירה בהקדמה הב' האומרת שמציאות גדול:
 איך תכלית למספרם סקר : והוא מבואר
 סיפור ההקדמה הזאת היא אמות ההקדמה הא' : וכאשר התבאר
 בטול הא' יתבאר בקלות בטול ההקדמה הזאת הב' אלא שיש לאומר
 שיאמר שאין בטל תתאמת האחד תתאמת הב' מצד המנעות מספר
 ב'ת : וזה בשנאמר כל זמן אם זוג ואם נפרד וקצוג וחנפרד כל
 אחד מוגבל ונת' א' כ כל מספר נת' והנה כבר קדם לנו בפ' מהכלל
 האחד שאין זה דעת הרב גם אכוחמר וכס' מסכימים עמו : והנה
 ב'ר נמערר בזה בביאורו לספר השמע ומה שראוי שיאמר בזה הוא
 שהמספר בפעל רוצה לומר הספורים בסם מספר הנה הם מוגבלים וכל
 מוגבל בעל תכלית בהכרח אבל בעלי המספר רוצה לומר אשר מדרכס
 סיספרו אבל אינם ספורים בפעל איך הכלתי בעל תכלית נמנע בהם ולו
 הונח שיהיה זוג או נפרד וזה שכבר אפשר שיהיו זוגים נפרדים ב'ת :
 אלא שהאמת הגמור הוא שהחלוקה למספר אל זוג ואל נפרד הוא במספ'
 הב'ת המוגבל אבל במספר הב'ת למה שאינו מוגבל הוא בלתי מתואר
 נזוג ונפרד וכבר העירונו בזה בפרק הנזכר .

הפרק ג

בחקירה בהקדמה הב' האומרת שמציאו עלות
 ועלולים למספרם סקר . ואומ' שהמופת
 אשר סדר אל תבריו בזה אשר העירונו עליו בפרק הב' מהכלל הא'
 והרמז במאמר הא' מספר השמע וכמה שהאחר בלתי מספיק לפי דעת
 הרב : וזה שלא יחוייב המנעות מספר בלתי בעל תכלית אלא לרבה
 שיש להם סדר והדרגה במצב או בטבע ולזה אפשר בשכל אחד שיהיה
 עלת שכלים בלתי בעל תכלית במספר . ובכלל איך המנעות מציאות
 עלולים בלתי בעל תכלית מעלה אחת אם היה אפשר לעלה אח' אצילו
 יותר מעלול אחד : ואחר שאין המנעות לעלולים להיות ב'ת ואם
 להם עלה לכללם הנה אם כן לא יחוייב מציאות העלה לכללם המנעות
 הב'ת לעלולים : ולזה כאשר נניח עלות ועלולים בשיהיה האחד עלה
 לשני והב' לב' וכך לעולם : מו יתן וארע בשנניח לכל אלנו עלה אחת
 איך יחוייב מציאות המנעות הכלתי בעל תכלית לעלות ועלולים וזה
 שלא יחוייב זה מצד היות עלה ראשונה לכלם שהוא בהנחתו עלולו בלתי
 בעל תכלית כבר נודה בעלה ראשונה לכלם והוא מבואר שלא ימנע ה
 היותם בלתי בעל תכלית אחר באיך המנע בלתי בעל תכלית במספ' בדברים

המאמר הראשון

שאין להם סדר במצב או בטבע • והנה כסנניו ג' העלולים הנב'ת כל אחת עלה לחברו לא יקרה מזה שום בטול : אלא שאנו צריכים לדבר וברוח מציאותם על העדרם אחר שכלם אפשרי קמציאות : ואנחנו כבר נודע פעלה הראשונה אשר לא יתחייב התכלית לזולתה מהעלולים והיא המכרעת מציאותם • וכבר חתרו קצת המפרשים לאמ' ההקדמ' הזאת כשאמ' זה לשוננו כי מה שלא יגיע בעצם אם לא בקדימת מה שאין לנו סוף הנה לא יגיע : ואו אפשר שימצא עכ' : והנה אם היתה הקדימ' זמנית היה מקום לטענה הזאת ואם כבר תקבל המחלוקת למה שאנחנו נראה שמה שלא יגיע אם לא בהקדמת מה שאין סוף לו הנה יגיע כאלו תאמר עד"מ שהיום הזה שאנחנו בו הגיע ואם לא הגיע אלא בקדימת מה שאין סוף לו לאומ' בקדימות העולם אלא שזה במקרה ושנודע באפשרות שבמקרה ובהמנעות אשר בעצם צריך האמת אבל בשנודה בחלוק הזה בקדימה אשר בזמן אין מקום לו בקדימה אשר בסבה אחר שהם יחד בזמן כי אחר שהדברים יחד בזמן אחד מו חייב המנעות כסיהיה כל אחד עלה לאחר ואפשרות בהיותם כלם עלולים אחר שנודה באפשרות היותם בב' יחד אלא שהמכוון מוזאת ההקדמה ומה שאנו צריכין ממנה הוא מציאות עלה ראשונה בלתי עלולה היו העלולים בלתי בעל תכלית וכל אחד עלה לחברו או בעל תכלית :

הפרק ד

בחקירה בהקדמה הז' האומרת שכל מסתנה מתחלק • וזה שאנחנו נמצא כנפס המדברת שהיא מסתנה בקנין המושכלות מהמוחשנות ומהמדומות אשר יהיו בזולת זמן • והתגונות הנפסיות כשמחה והראגה אשר לא יתיר דק בזמן : והנה אל תבריו נתעורר מהספק הזה ואמר בהתרו שהכוונה בזה באיכויות גשמיים : וירא שנמשך לדע' אבוכבר בבאור דבריו ארמטנו כאש העירוננו בפ' מהכלל הא' ואולם לדע' בר' נאמ' לפי פירושו שהכוונ' בזה באיכויות ותגונות גשמייות ויהיה א' כ כל ההקדמה הזאת כפל ומות' וכיחוד אמרו שהמתבועע בתגונות גשמייות הוא גשם : ועוד שאם ההקדמ' הזאת חלקית ומיוחדת באיכויות הגשמייות הנה לא יוכל להשתמש ממנה כמה ש סופא במסתגה בכלל : אלא שהתר' הספק לפי מה שיראה הוא כפי התבוא שהעירונו במתבועע וזה שאנו צריכין להתבונן בו המתבועע בעצם : וכן נאמר אנחנו במסתגה רוצה לומר המסתגה בעצם : ולהיות הנפס המדבר בלתי משתג בעצם אלא למת' סוקר' הית' הולנית לא יבטל אמות

הכלל השני

הקדמה הזאת אלל שהבאר אלל השינוי הקור לה אלל אפשר להתנו ענמי
אלל לא יתבאר במה שיבא בג"ת :

הפרק ה

בחקירה בהקדמה האחת האומרת שכל מה ש
שיתנועע במקרה ינוח בהכרח וז' שמה שימצא
במקרה יעבר שלא ימצא כשלא יהיה מתחייב לנמצא בעצם • ולזה כבר
אפשר בגשם שיתנועע במקרה תמיד למה שיתחייב כן ממתנועע אחר
בעצם כמו שקרה לכדור האש שהוא מתנועע בהכרח מחד תנוע' הגלגל
התמידית וכך שטחי הגלגל וחלקיהם מתנועעים במקרה בתנועת הגלגל
העצמית והוא מן המתנועע במקרה שלקח הרב במסלו בהקדמה הז'
וכבר נתעורר מזה אלל תבריו וזולתו עד כי הנרבוני חשב ליישב ה
הקדמה הזאת באמרו שירצה שכל מה שיתנועע במקרה במה שהוא
מתנועע במקרה ינוח בהכרח כאלו תאמר על ד"מ שנפס אלל המנוע
האלל והוא מתנועעת במקרה בהנעתה ואינה מתנועעת בעצם :

הנה למה שבהנעתה מתנועעת במקרה יחוייב בהסתנוח : וכך
תאמר בפס הגלגל המניעה לו והוא מתנועעת במקרה בהנעתה יחוייב
לה שתנוח אלל לא שהצטרף שם מניע אחר כבר בלתי מתנועע אפי' במקרה'
: והנה כשנשתדל בזה נמצאהו בלתי מחוייב וזה כי כשיחס ההתנועעות
במקרה לנפש הגלגל אינו אלל על דד הקשרה בגלגל הקשר מצאו' א'
או הקשר עירוב אשר הוא מתנועע בעצם ואחר שאין התנועה לה אלל
על זה הצד הוא מבואר שלא תגיע ממנה לה לאות מזה הצד וזה שכאשר
נניחה מניעה לגלגל תנועה נצחית בעצם הנה שם התנועה המקרית אשר
תחס לה כבר תמשך אלל העצמית • וכבר הנחנו שאפשר שתתנועע
תמיד ולא יקרה מזה בטול :

הפרק ו

בחקירה בהקדמה
הט' האומרת כי כל גשם שיניע גשם אחר יניעהו בשיתנוע גס' הו בעת
הנעתו הנה הב' פנים אשר זכרו ממה שיראה ממיכות אלל המגניטם
הכרוז מבוארי הנפילה בעצמם כשיקנה הכרוזל מזג משכונ המגניטם
אשר לכל אחד כח טבעי שעוד גדול למה שהוא מעניינם גלוי היות קושי
התפעלות מאד הוא רחוק קרוב לנמנע ומזה הצד הוא רחוק מאד ש
סיותכו גשמים מהמגניטם ימשכו הכרוזל ויניעוהו ועוד שלא ימלט העני'
מהיות הגשמים ההם המניעו היונאים מהמגניטם שיפעלו במשיכה או
ברחייה ונהנה ברחייה צריך שיתנועעו הגשמי תנועו הפכיות בע' שיראו
הכרוזל ויביאהו אל המגניטם אלל במשיכה גס' כן צריך שיתנועעו

המאמר הראשון

הגשמים תנועות הפכויות אל הברזל • ואחר כך ימשכו ויתנועעו עמ' לצד המגניכחם : ואיך יהיה זה מו יתן ואשער וכל זה בתכלי הגנות : ולזה יראה שהתשובה הנכונה במה שיראה מאבן המגניכחם של ברזל תנועה טבעית אל המגנטים ביחס ידוע אל הטבע כמו שיש לה תנועה טבעית אל המטה אם להאותות אשר לו אל המקום ואם בסגולה בו אשר לא נשער אלא עד שמתהוה החוש :

הפרק ז'

בחקירה בהקדמה ה' האומרת כי כל מה

שיאמר שהוא בגשם יחלק אל שני חלקים אם

שתהיה עמידתו בגשם כמקרים : ואם שהיה עמידת הגשם בו כצורה

הטבעית : ראוי שתדע שבס' ואבנחמר והנמשכים אחריהם היו ידואי

שמוציאות החמר והצורה בכל גשם ואף בגרמים השמימיים למה שהצורה

הגשמית אצלם אינה זולת דבקות ה' לחקים מתחתכים על זוויות נצבות

ולפי שהדבקות זולת המתדבק מקבל החלוק והדבקות אינו מקב' החילוק

צריך אם כן אל נושא יקבל החלוק והדבקות השכל אם כן יגזור בכל

גשם ב' דברים עצמיים לו הם החמר והצורה : ואולם בר' למה שהגרם

השמימי לא יקבל החילוק בפעל יראה שאין בו ריבוי והרכבה כלל וזה

כי הגשם אחד במוציאות אלא שהשכל יחייב בו הרכב' מנושא ונושא מצד

ההווה וההפסד לפי שהפסד לא יקבל ההווה וכמו שקר' לנו ביאורו ב'

בפרק ה' מהכלל הא' הגשם הנצחי אם כן שלא יפול תחת ההווה וההפסד

לא יגזור השכל בו הרכבה כלל מחמר והנה לפי דעת בר' מה ההכרח

מו יתן ואדע שלא כאמר כן בגשמים ההווה והנפסדים רוצה לומר שהחמר

בהם הגשמות והצורה היא הצורה המיוחדת לכל אחד ההולכת מהלך

השלמות לגשמות והגשמות הנקרא אצלנו צורה גשמית שתהיה הולכ' מהלך

החמר אל הצורה המיוחדת ויהיה אם כן החמר בזולת הצורה המיוחדת

יצטרך אל מקו' נכמ' בפעל והנה שהדי במדומי שהגרם השמימי שהו' ג

גשם בלא חמר נמצא בפעל והנה בזה יותרו קושיות חזקות ומבוכו רבות

אשר בטבע ההיולי למה שהנחה ואם כן הוא הכ' לטוען שיטעון שאי' ככאן

צורה מיוחדת יהיה קיום הגשם בו אבל הצורה הגשמית הוא הנושא בפעל

והמעמדת הצורה המיוחדת ואם היה שאין ראוי לומר בצורת המיוחדת

היותם מקרים למה שבהם ייחודים יובדלו בהם מחמקרים כאלו תאמר

שהצורות המיוחדות להם מקומו' מיוחד' ושאינ' מקבלים התוספ' והחסרון

הכלל השני

וכיוצא באלו : הנה אמנם יאמר כהם שהם דברים עצמיים אך סיה' עמידת הגשם בקיומו בו לא למה שזורת הגשמות שהיא הנושא היא לעולם נמצאת בפעל ועמידת הצורה המסלמת אותי היא בו :

הפרק ח

בחקירה בהקדמה הוב' האומר שכל כח נמצא מתפשט בגשם הנה הוא בעל תכלית להיות הגשם בעל תכלית ואומר שהסבה אשר זכרה כבר התבאר בטולה במה שקדם וזה שהמנועות גשם בלתי בעל תכלית לא התבאר עדיין אבל נביחהו ואומר שהוא בטל וזה שלא נודה בחיוב התדבקות הנמשך לקודם בהקם : וזה שלא תתחייב התנועה בזולת זמן למה שלכל תנועה זמן שרשי איך המלט ממנו ולא יתחייב גם כן שינוי הזמן לכח הבלתי בעל תכלית והכ' תלמה שיחס הכח אל הכח יהי בזמן העורף על זמן השרשי הידוע אבל הטבע : וזה שהכ' יביע בזולת זמן חוץ מהזמן השרשי והכ' יצטרך בזמן זמן : ולו הוכח מניע בת' יביעהו בזמן השרשי יקרה ממנו בטול למה שכבר ימצא החילוף ביניהם כמתנוע' גדול שהמכ' בת' יצטרך זמן בהנעתו חוץ מהזמן השרשי : והכ' יביעהו בזמן השרשי לבר זהו הררך שכתבטל בו המופת : ואולם דריך שתתעורר שכשנודה במופת דריך שיוכז בב' בחזק וזה שהוא מבואר שהבלתי בעל תכלית כבר יאמר בשתי בחינות אם בחזק ואם בזמן . ולזה כשנודה חיוב המופת בב' בחזק הנה לא יתחייב בב' בת' בזמן : וזה שכבר אפשר בכח אשר בגשם הב' שיביע תנועה בת' בחזק זמן בלתי בעל תכלית כשלא יהיה לו סבה היביעה והלאות כאלו תאמר בתנועה הסבוכית שאינה במשיכה ולא בדחייה וכל שכן בגרס השמימיי שכבר ס' הוסכם מהם שאיננו בעל איכות ולא יקרה לו החלטה והזקנה כמו שבא בספר השמיים ועולם : ועוד שכבר אפשר שיאמר בתנועה הסבוכית שהיא טבעית לגרס השמימיי כאשר התנועה הישרה טבעית ליסודות והוא מבואר :

הפרק ט

בחקירה בהקדמה הוב' האומרת שאי אפשר סיהיה דבר ממימי השינוי מתדבק אלא תנוע' ההעתק לבר והסבוכית ממנה : הנה כאשר ידוקדק קו טענות ארסטו כזה יראה שהם דמיונים לבר והזיות : וזה שהשחור כאשר יתנועע אל הלובן ואם הי' שלא ינוח בלובן אבל ישתחרר הכ' לא חוייב שיתלבן וישתחרר וחד אלא בשתי בחינות שהוא במה שיתלבן ראשון יצדק עליו שיתלבן וכמה

המאמר הראשון

שיתנועע אח'כ אל השחרות וצדק עליו שיסתחר ולא יקרה מזה בטול :
וכ'ש בתנועה הישרה שלא יתחייב מנוחה בין ב' התנועות אבל אפשר
שתהיה מדוכקת וא' א' לעמוד עליה מהחוש כמו שאמר ארסטו אבל יחויי'
ש'ס נדמה מתנועע קל בתכלית הקלות מתנועע אל המעלה והיא נופל
עליו בתכלית הגדול שאין ספק עליו שיביעהו אל המטה : ואם היה בין
שתי התנועות ההפכיות מנוחה יתחייב שיעמוד ההרכח עם תכל' גדלו
: והחייב שדמה הטעמי שלא יתחייב מהיות התנועת מתחלפות סימצא
סס עתה בפעל . וזה יתבאר בעתה אשר הוא תכלית ההפסד והתחלות
ההויה או תכלית ההויה קודמת והתחלה ההויה מתאחרת שהו' מחוייב
שלא ימצא עתה בפעל ואיך לא : והנה תנועת ההויה נמשכ' לתנועת
האיך והעתה שבין האיכות איכנו נמצא בפעל ואם האיך הראשו' תכלית
הויה קודמת והשני התחלה למתאחרת וזה מבואר מאד :

הפרק י

בחקירה בהקדמה הוד' האומרת שתנועת ה
ההעתקה יותר קודמת שבתנועות והראשונה
מהם בטבע : כי ההויה וההפסד יקדם לה ההשתנות וההשתנות יקדם
לה קריבות המשנה מן המשתנה ואין צמיחה ולא חסרון אם לא יקדם
לה ההויה וההפסד : הנה ע'ד ההויה הנמשכת תתאמת ההקדמה הז'
אבל על דרך התחלת ההויה אם היתה מלא דבר כאשר יתב' ה' יתאמת
שההויה קודמת לשאר התנועות ושתנועות הכמה והאיך קודמות להעתק
למה שהיו בעלי איכות וכמות קודם שהתנועעו והכמה בשלוח קוד' לאיך

הפרק יא

בחקירה בהקדמה הטו' האומרת כי הזמן
מקרה כמשך לתנוע' ודב' עמה לא ימצא א' משניה'
מכלתי האחר לא תמצא תנועה כי אם בזמן ולא יושכל זמן כי אם ס
עם התנועה וכל מה שלא תמצא לו תנועה איכנו נופל תחת הזמן :
ואומר שכ'אשר נדקדק בגדר הזמן נמצא ההקדמות הד' הנכללו'
בהקדמה הזאת כמו שקדם לנו בכלל הראשון כוזכות : כי למה
שהוא מבואר בעצמו שכ'ר יאמר במנוחה גדולה כ'אשר נח דבר מה זמן
גדול וקטנה כ'אשר נח זמן מועט הנה מבואר שהזמן ישוער במנוחה
ומזולת מציאות התנועה בפעל : ואם היה שנסער המנוחה בצדומו
שיעור המתנועע בה הנה יתאמת שאין צורך מציאות התנועה בפעל
בזמן וכל סכ' שהמנוחה בזולת ציורנו בתנועה כ'ר תתחלק בפעל בר

הלל השני

ברב ומע: וכאשר היה זה כן הנה מי יתן ואדע למה ישוער הזמן בה
בזולת ציורנו התנועה ולזה הגדר הכוכב בזמן יראה שהוא שי
שיעור התדבקות התנועה או המנוחה שבין שתי עתות: וכבר יראה
שהסוג היותר עצמי לזמן הוא שיעור: כי להיותו מהכמה המתדבק
והמספר מהמתחלק היה הכיחכו המספר סוג בלתי עצמי וראשון:
ואמנם שוער בתנועה ומנוחה למה שציורנו בשיעור התדבקותם הוא
הזמן ולזה יראה היות מציאות הזמן בנפש וכאשר היה זה כן הנה
ההקדמה האחת והיא האומרת היות זמן מקרה כשרצינונו שאינונו עצם
היא אמתית: ואם רצינונו היותו מקרה נמצא חוץ לנפש היא כוזבת
למה שהיא נתלה במנוחה כמו בתנועה והמנוחה היא העדר התנועה ואין
מציאות להעדר: ולזה יתחייב שיהיה הזמן נתלה בציורנו שיעור
התדבקות אם בתנועה ואם במנוחה אחר שיאמר בכל אחת גדולה או
קטנה: ואולם הד" והי' האומרת היות הזמן דבק לתנועה באופן שלא
ימצא האחד מהם בלתי האחר כוזבת גם כן שכבר ימצא זמן בזולת תנועה
והוא המשוער במנוחה או בציור התנועה ואם היה שלא תמצא בפעל:
ואולם השלישית והיא האומרת שלא יושכל זמן אלא עם תנועה גם כן
כוזבת מזה הגד אלא שיאמר כי למה שהמנוחה היא העדר התנועה כשנסע
הזמן במנוחה נשכיל התנועה אבל שלא יושכל זמן אלא כשיהיה עם ת
תנועה הנה לא: ואולם הד" והיא האומרת שמה שלא תמצא בו תנועה
אינו נופל תחת הזמן: הנה הכבד לים ואם היו בלתי מתנועעים ככה
נפלו תחת הזמן כאשר יתאמת שנתקוו כשהזמן היה קודם לה' למה שאין
מהכרח הזמן מציאות התנועה בפעל אלא ציור שיעור התנועה או המנוח
: ולזה יתאמת מאמר רבי יהודה בר רבי סימון כפשוטו והוא מלמד
שה' סדר זמנים קודם לבן: וגם לא יצטרך לרחוק בפירוש הרב
בכתוב הראשון שכתורה והוא אמרו בראשית ברא שיהיה ענינו בהתחלה
שכבר יהיה כפל ומותר שאם בראו הנה היה התחלה וסבה לו ולומר
שתאר הכריאה היה בענין שיהיה התחלה וסבה בלבד: חלילה לולרוב
מהדעת הזה בשכבר האריך והרחיב הדבור בבטול ראיות ארסנו על
הקדמות וחדש טענות מספיקות לאנות אמונת החדוש כמו שיבא בגזרת
הצור:

בחקירה בהקדמה היו' האומרת כי כל מה
שאינו נוף לא יושכל בו מניין אלא אם יהי' כח

הפרק יב

המאמר הראשון

בגוף וימנו אישי הכחות הקם בהמנות החמרים שלהם או כושאיהם :
 ובעבור זה העניינים הנכדלים שאינם גוף ולא כח בגוף לא יושכל בהם
 מניין כלל אלא בהיותם עלות ועלולים . הנה כבר יראה שהקדמה
 הזאת גם כן כוזבת . למה שהנפשות הנשארות אחר המות כבר יושכל
 בהם מניין בהכרח : וזה שלא ימלט מחלוקה והוא אם שיהיה הנשאר
 אחר המות עצם הנפש השכלי או השכל הנקנה לאדם באמצעות חושיו
 וכחותיו : ואם הוא עצם הנפש כבר תיוחד כל אחת מהנפשות במה
 שהשיגה מהמושכלות או הדרכות בשם יתברך : ומה שהשיגה האחת
 כבר יתחלק במה שהשיגה האחרת : ולזה כבר ימנו באשר ימנו אישי
 העצם למה שלכל אחד מקרים ייוחדו עם היות המהיות אחד : ואם
 הנשאר הוא השכל הנקנה הוא מבוחר שהמושכלות הנקנות לכס' האחת
 כבר תתחלפנה לנפש האחרת : ולזה כבר ימנו מכלתי שיהיו עלות
 ועלולים : ולומר שהנשאר הוא הכנה שתדבק עם השכל הפועל ותתאחד
 עמו ולזה יהיה המניין בהם נמנע : הדעת הזה כבר יתבאר במה שובא
 שהוא דעת כפסד : וחלילה לנו לרוב מציותו בעל זה הדע אלא שיראה
 סכונן הרב באמרו העניינים הנכדלים שיהיו לעולם נכדלים ולא היו
 כחות בגוף במה שעבר :

הפרק יג

בחקירה בהקדמה הנכ' שכל גשם הוא מורכב
 משני עניינים בהכרח והם שני עניינים ד
 המעמידים אותו אשר הם חמרו ונורתו : הנה זאת חקרונה בפרק
 ז' מהכלל הזה : ולפי דעת בר' איבנו מוכרח ואכל כבר ימצא גשם
 בלתי מורכב מחמר וצורה והוא הגרם השמימי : וכבר דברנו עם
 מה שברוי בהקדמה הזאת :

הפרק יד

בחקירה בהקדמה היב' האומרת שכל מה שהו'
 בכחולו בעצמותו אפשרות מה כבר אפשר
 בעת מה שלא ימצא בפעל . הנה לפי המאמר שם בפרק הזב' אפשר
 שימצא גשם בפעל בזולת צורה מיוחדת אשר לו בעצמו אפשרות לקבל
 צורה ולא יתכן בעינה שלא ימצא בפעל כי הגשמות נשאר בו תמו' וכבר
 תפול ההערה הזאת בהקדמות כד' וכ"ה . ואולם הכו' בחקור בה במאמר
 הג' בה' : ונבאר שאין שם ספק בסקרותה :

בחקירה באופת הא' שסדרו הרב לכל' מציאו'
 קדם ואחרותו והיותה לא גשם ולא כח בו .
 ונחקור

הפרק טו

הכלל השני

ונחקור בזה מב' דברים : האחד מצד בטול ההקדמות הצריכות אל אמונת המופת והב' לו הונחו ההקדמות אמתיות אם היה המופת מופת חותך כמו שאמר הרב : אמנם הראשון יתבאר בקלות כאשר נעיי' במיפתח אחד. לאחר : אם המופת הזה הראשון כשנעיי' בו נמצא שהוא צריך אל ההקדמות התבאר אפשרות בטולן וזה שהוא צריך אל ההקדמה ראשונה ואם לא היה אפשר בגשם המניע שיהיה בב'ת וכחו גם כן בב'ת •

והוא צריך אל שמינית שאם לא כן היה אפשר שיהיה התניע כח בגשם בלתי מתחלק ככפס והשכל והוא צריך גם כן אל היב' ואם לא הי' אפשר בגשם המניע שיהיה כחובב'ת והוא צריך אל היז' שאם לא היה המניע אפשר בנבדלים והוא צריך אל הכו' שאם לא היה אפשר במניע שיהי' כח מתפשט בגשם והיה כחובב'ת והי' אפשר שיהי' בו בלתי מתפשט ושיהי' כחובב'ת ולפי שהתבאר כמה שקדם בטול אמות כל אלנו ההקדמות התבאר בטול המופת : והיו התשובות עליו במספר ההקדמות שיתבאר בטול אמותן והוא הצד הראשון ואמנם הב' לו הונחו ההקדמות אמתיות : אומר שהמופת בטל מב' פנים האחד שכבר אפשר שיהי' המניע כח מתפשט בגשם ואם הי' טנודה ההקדמה היב' האומרת שכל כח נמצ' מתפשט בגשם הנה הוא בת' להיות הגשם בת' צריך שיוכן בת' בחזק וזה שכבר אפשר בכח אשר בגשם הב'ת שיוניע מתנועעת תנועה בת' בחזק זמן בב'ת כשלא יהי' למתנועעת סבות היגיעה והלאות כמו שהתבאר בגרמים השמימיים ועוד שכבר אפשר שתהיה תנועתם הסבובית פכעית להם בתנועה סיפורית היסודה הטבעית ואם יאמר שתנועתם הטבעית בהיותם חזק ממקומם והמנוחה להם טבעית במקומם הנה לאומ' שיאמ' שהחלוף ביניהם הוא סיפורית המנוחה במקומם טבעית להם והגרמי' השמימי' התנועה במקומם טבעית להם וזהו הצד הא' שהתבאר בו הטול וזה שלא התבאר בו היותו נבדלים והב' שכשנוד' היותו נבדל אומ' שלא התבאר בו היותו נבדל וזה שכשנוד' ההקדמה היו' שכל מה שאינו גוף לא יושכל בו מיני אלף בהיותם עלות ועלולים הוא מבוא' שאם הי' להם יחסים מתחלפים כאלו תאמ' שהוא עלה לעלול אחת : והאח' עלה לעלול אח' אין ספק שמצד חלוף היחסים יושכל בהם מיני' ולזה לא התבאר במופת הזה שלא יהי' הא' עלה לבגל אחד והאח' עלה לבגל אח' וכש' עש' שכתבא מדרכי' במ' סקר' אפשרות שלמים אחרים שיאמ' שהאחד עלה לעולם אחד והאחר עלה לעולם אחר והב' שהתבאר בו בטול המופת' נ' שלא התבאר בו היותו א' :

המאמר הראשון

הפרק יז

בחקירה במופת הב' סדר' הרב באלו הב' דרושי'
 ולחקור בו ג'כ משי' צדדים: אם הא' הנה
 במופת הב' נמצא שנשתמש בו בהקדמה היא. האונורת. שאנחנו כשנמצא
 דבר מורכב משי' דברים וימצא הא' לבדו יתחייב ג'כ מציאות האחר
 לבדו: והנה זאת ההקדמה הזאת בשאמר שאלו היה מציאות' מחוי' שלא
 ימצאו אלא יחד כחמר והצורה הטבעית. לא היה נמצא הא' בלתי האחר
 בשום פנים: ותחלה אומר שהחוב טעשאו הטעאי וזה שלא יחוי' מציאו'
 האחר לבדו מציאותם מחייב שלא ימצאו אלא יחד: אבל מה שמחייב
 הוא באחד מהם: ר'ל שמציאותו איכנו אפשרי אלא עם האחר: ועוד
 שאם היה החיוב אמתי לא יתחייב מציאות הא' חיוב מציאות הא' אלא
 אפשרות מציאותו אלא שאין החיוב אמתי ולא ההקדמה אמיתית. וזה
 שאם ילך מהלך השלמות לאחד זה עניינו שלא ימצא אלא בהמצא הרב'
 אשר הוא לו שלמות והאחר ימצא לזולתו כאלו תאמר הח' עם הזומח על
 דמ' כי אנחנו נמצא חי זומח ונמצא זומח לבדו: ולזה מכוון הוא
 שהקדמ' בעצמה כזבת. והמופת א"כ בטל: ואם השני כשנוד' שהקדמ'
 אמיתית הנה לח יתחייב ממנו מציאות מניע בלתי מתנועע במקרה.
 וזה שאנחנו נמצא מניע ומתנועע יחד ונמצא מתנועע בלתי מניע אלא
 במקרה: וזה שהמתנועע האחרון יניע במקרה הב' המניע ומקרו
 הגשם הדבקים בו: ולזה יחייב שנמצא מניע לא יתנועע אלא במקרה
 ולז'הי' אפשר שיהי' כח בגשם שהוא מניע בעצם ומתנועע במקרה ול'
 ולזה לא נתבא' במופת' הז' היותו כדל':

הפרק יז

בחקיר' במופת הב' אש' סדר' הר' באלו הדרושי'
 ונחקור בו ג'כ מכ' צדדים. אם האחר הנה
 כשנעיי' במופת הזה נמצא שנשתמש בו הרב בהקדמה הב' שאם לא היה
 אפשר לבקש עלה לעלתה וזה לבלתי תבלית וכבר בארנו אפשרו' מציאו'
 וכן הוא צריך אל ההקדמ' הב' שאם לא היה אפשרי המציאות בעתיד.
 וכבר יתבא' סקרות' כמה סיבא' בנה' והוא הצד הא': ואם השני כשנניחו'
 ההקדמ' אמיתית אומר שהמופת בלתי נותן האמת בדרושים: וזה שהחי'
 טעשאו בח'וק איכנו אמתי למה שאם היו הנמצאו' כלן הונו כפסדו והי' אפשר'
 בכל א' מהן ההפס' הב' לא יתחוי' שיפסדו כלן יחד אלא ככאזה אחד סוד זה
 ואם הי' החי' אמתי ותחוי' שלא יהי' נמצאי' שמי' הא' בכללנו בכל א' מהפס'
 אפשרי והי' מחוי' שיפסדו בלן ג'כ כבר אפשרי' כל הנמצאו' הונו כפסדו'

הכלל השני

והמופ"א" כ בטל מז' הז' אך בשנכיו ההקדמי שנכתמו בהם רל" הג' והמו
אמתי' וכב' ירא' מפני' אחר' וזה שכאם נכיו נמצ' הא' בלתי הוק' ולא נכס
הנ' לא יתחיו' סיה' מחני' המציאו בכחיו' עצמו וזה שכאשר הוא מחוייב
המציאו בבחי' סבתו הנ' א"א בו ההפס' בשו' פני' אח' סבתו מחני' המציאו
בבחי' עצמ' ולז' כסגור' שהמורכ' אינו מחני' המציאו בבחי' עצמו למ' סבתו
ההרכבת מי יתן ואדע' אחר' שהמורכב הזו מחוייב המציאות ואי אפשר' בו
ההפסד ולא סר ולא יסור מורכב וההערר א"כ נמנע בו למה לא יהא המכו'
הראשון והנ' מזה הצד לא יתבא' היותו בלתי גשם להיות הגשם מורכב
בהכרח כמו שדמ' **הפרק יח** בחקיר' במופ' הד' אשר סד' הרב
באלו הדרושי' ונחקר' בו ג' פ' מפני' צדדיו' אם הראשון
כשנעייץ במופת הז' נמצא שנשתמש בו הרב בהקדמ' הג' שאם לא הו' למוצו'
כחמניא וזה לב'ת' וכן הוא צריך אל ההקדמ' היו' שאם לא כן לא היה
ההכרח סיה' אח' וכן הוא צריך אל ההקדמ' הכ"ג שאם לא יתחייב שיע
אל נמצא מוצו' בפעל' שלא יהו' בו אפשר' ונאם ההקד' הכד' שאם לא אפשר'
במוצו' בפעל' סיה' גשם : וכבר התבאר במה שקדם אפשריות בטולן' והוא
הצד הא' ואם הנ' כשנכיו ההקדמ' אמיתיות הנק' לא התבאר היותו א"ו זה
שכבר יתחלפו בהיות הא' עלה לאח' והאחר' עלה לשני' וכן החיוב שעשאו'
שאם היו שנים הי' האח' בהכרח מורכב לא התבא' המנעו אח' שהפסד
נמנע ושהוא לא סר ולא יסור מהיות כן מכלתי עלה קודמת' .

הפרק יט

בחקיר' במופת הה' שסדר הרב באלו הדרושי'
ונחקר' בו גם כן מפני' צדדיו' אם האחד
כשנעייץ בו שנשתמש הרב בו בהקדמה הנ' ואם לא היה אפשר' סיהיה
למקבץ מקבץ ושילך העניין לכלתי תכלית' וכן צריך להקדמה הטו'
כאם לא עם היותו נוסף תחת הזמן לא היה מחוייב סיהיה נער' וכן הוא
צריך להשתמש בהקדמה הכו' ואם לא נזכר' פס' שלי' אמונ' החד' כן היה
שהיתה העלה קודם הבריא' בלתי מנועה ולא יקרו' הבטולים שזכר' :
ולזה סמופת הזה הוא מבואר הכפילה וזה הצד הראשון ואולם הנ'
בשגורה היות ההקדמות אמיתיות הנ' המופת הז' אצו' ניתן האמ' מפניס
תחלה שכשגורה היות הנמצ' הזה כא' י' אחר' ושהוא נמנע שיתעסק הא'
בחלק האחר' ואחר' בב' עם שלא התבאר המנעו שכבר אפשר' שכל אס'
יודע מהצד צריך לשני' אמונ' בשנכיו כן הכלל ימנע שהאח' יתעם בעולם
אחר' שהוא כא' י' אחר' בכללו והאחר' בעולם אחר' : ועוד שטבע

המאמר הראשון

החלוקה שעשה בלתי מתחייבת שכב נשא יפעל : והב' לא יפעל דבר
הז' יתבא בקלות במה שקדם שלא יתחייב לנוציאות המורכב מקבץ ב
כשכב' אפס' במורכב חיוב המציאות שלא סר ולא יסו' .

בחקירה במוס' הו' המשותף למאמיני הקדמות
ולנו קהל המאמינים בחדוש אשר סדר' הרב

הפרק כא

באלו הדיונים נחקור גם כן מה צדדים והנה המופת הזה נשתמש
בו הרב בהקדמה ה' שאס' לא היה אפשר במניע שיהיה גשם מניע תנוע
בלתי בעל תכלית : וכך הוא צריך אל ההקדמה ה' שאס' לא היה אפשר
סיהיה כח בגשם ולא היה מתחייב שיהיה נש' : וכך צריך אל ה'י
ואס' לא כבר היה אפשר עם היות הגשם המניע בעל תכלית סיני' תנועה
בלתי בעל תכלית . וכבר התבא בטול' אמותן והוא הצד האחד . ואלס'
הב' כשנורה היותן' אמתיותה' איכנו מתחייב כמו שקדם לנו מהות הגש'
אלא שלא יניע תנוע' בלתי בעל תכלית בחזק' אבל כבר אפס' סיניע
תנועה בעל תכלית בחזק' זמן בלתי בעל תכלית כשלא יהי' הגש' מקבל
לאות ויגיעה . וכל' שכן שאס' שתהי' תנוע' הסוככות טבעית לנו כמו שזכרנו
ועוד שלא יתחייב מהחלוקה שאס' ה' הוא נפסד' סיהיה מתהנה אחר
הפס' בדרך שצטרך למציא' וזה שכב' אפס' שיהיה הנה נפסד' בהמשכות
בעניין באישי המין ולזה לא יתחייב מה שחייבונו : זהו כלל מה שראינו
להסיב על מופתו הרב לפי קצורנו : והוא מבוא' שמספ' התשובו' ב'ד
האחד במספ' ההקדמות שזכרנו שנשתמש בו הרב מלבד התשובו' אש' ב'
הב' כשנוד' אמות' אותן' ההקדמות והנה זה ממה שיו' מצד המבוכה
והנאותן' האמת באלו הדיוסים לא הושג ער עתה מפאת הפלוסופי' בשלמו'
והנה המאיר לכל' אלנו העמיקות הוא התורה לבד' והוא מה שכוננו
במאמר הב' הזה ונתהלה לאל' לבדנו ומרומס' על כל ברכה ונתהלה :

הכלל הג'

בבאור
אלו הפרש' כפי מה שתבזר הנה התורה ובאופן עמירתה
בהס' ולפי שהפרשים ג' והחקירות בכל' אחד שתים
במה שנאמר חלקנו הכלל הזה ו' פרקים :

בבאור הפרש' הראשון והוא מציאות הפס' ית
עם היות כבר קדם לנו במאמר הזה ככא

הפרק א

הכלל השלשי

ההקדמ' הזאת על צד הקצו' ולקחנו העיון באופן עמידתנו בה הנה או אפס'
מבלתי סנרחיב בו הרבנור קצת כי בזה מהתועלת מה שלא יעלם למ' סנפל
בו מחלוקת מהמעיינס : ואומר לפי שהגזרה יתבאר עניינה בבאור
הגבולים ובאור יחס הגבול האחד אל האחר והיה יחס בגזירה הזאת
ידוע שהיא יחס החיוב כי אמרנו העולם נמצא ככה נחייב המציאות לו
כשאר אם כן בבאור הגזרה הזאת ביאור הגבולים לכך אבל גבול הנושא
בה והוא האלוהי הוא דבר מוסכם עליו מבעלי העיון ומכתובי התורה
שהוא בעלם תכלית ההעלם באופן שהשגת מהותו לזולתו נמנע : וכבר
חתרו החוקרים להעמיד מופת בזה העיר בו הרב בחלק א' מחמורה בפ'
אשר באר בו היות השכל והמשכיל והמושכל דבר אחד : ולזה אמר
שמנע השם זאת ההשגה ממשקבמה שבקם ממנו באמרו הראני נא את
כבודך שהיתה הכוונה שיודיעו מציאות עצמותו ואמתתו . אלא שצריך
לבאר איך לא נתבאר לארון הנביאים מה שהתבאר לאחד מהמתפלספוס
בהמנעות הזהעם המדרגה העליונה שנתעלה בה על כל הנביאים כמו
שהעירה עליו התנור שה' צריך להצעה מהחכמה האל יתברך שעור גדול
מה שלא יעלם וכמו שהארריך הרב הזה בספרו : והנ' צריך שיאמר
בהתר זה שהבקשות האלה ממש היו במראות הנבואה : ואינונו רחוק
שיודע לנביא במראה הנבוא' בנושא ונותן שואל ומסיב מה שהתבאר לו
קודם במופת ואין המלט לפי זה מהשתמש משה קצת בחדרה והוא הפך מה
שהסכימו עליו המפרשים ומה שירא מפשטו הכתובים פה אל פה אדבר
בו : ודבר יי אל משה פנים אל פנים באשר ידבר איש אל דעה ורבים
זולתם . אלא שיש לנו בו פי' תשמענו כמה שיבא בנה' : ולא בקם
אשר הסגת המהות לעולם ולא ימסיל הכתוב ולא ייחס לארון הנביאים
חלילה סכלות הבקשה הזאת במשלים או בחדות להיות גלוי ומפורסם ל
למתחילים בעיון המנעות השגת המהות . ולנ' ירא' שתקנו אנשי כנסת
הברילה מסבע הברכות בלשון נמצא ונסתר : וזה כי מציאותו נגלה
ומפורסם ומקומו בעלם תכלית ההעלם ולהיות זה מבואר מאד הכ' גבול
הנושא בהקדמ' הזאת שהוא האלוהי לא נכוין בו דבר עתה זולת המכוון
באמרנו העל' לכלל הנמצאות : והנ' והמספיק בבאור הגבול הזה נבגו
הנושא בהקדמ' הזאת שהו' אמרנו האלו' נמצא למ' סנפל מחלוקת בו בין מ
מפרשי ספרי ארסטו צריך סנרחיב בו הדבור ליוקר השרש הזה והיותו
עמוד והתחלה עצמית לכל : והו' כי בס' ואבוחמר והרב שנמשך אחריו

המאמר הראשון

ידאו שהמציאות זולת המהות לזה צריך שנבא לרעדעת' מאלו המפרסי
מה שנריך שובך מהגבול הזה בהקדמה הזאת והנה לפי דעת בר' איז
ספק שאם שמוציאותו ומהותו אחר ומהותו מתחלף תכלית החלוק למהות
זולתו הנה מציאותו א"כ מתחלף תכלית החלוק למציאות זולתו • ולזה
הוא מחוייב שהנמצא יאמר על האלוה ית' ועל זולתו בסיתוף השם הגמון
ולא במין ממינו השפוק למה שבמינו הספוק התיחסות מה והחלוק הוא
בקדומה ואיחור אבל מהותו יתברך איז לו התיחסות עם מהות זולתו מ
מחוייב א"כ ש'אמר שם הנמצא עליו ועל זולתו בסיתוף השם הגמור וכ"ש
לפי דעת הרב שיראה שמוציאות מקרה לכל הנמצאות שהנא מחוייב ששם
הנמצא יאמר על האלוה ית' בסיתוף השם הגמור ולא במין ממינו הספוק
: וזה שלמה שהוא מבואר שהאל ית' לא ייוחס לו ונקרה הו מחויי שהמציאו
לואינו זולת המהות ולזה הוא מחוייב שיתחלף מציאותו תכלית החלוק
כהתחלף מהותו ועצמותו ממהות זולתו : התבאר א"כ לפי דעת כולם
שהנמצא יאמר בו ית' בסיתוף השם הגמור עם שאר הנמצאות : וכך כתב
הרב בפיו לפי ששם היות יתחלפו המפרשים בשם הנמצא הנופל על שאר
הנמצאות הנה הם משכימים על הנמצא הנאמר על האלוה ית' שאינו רב
ינבא מעצמו : והנה מו יתן זאשער במה תפול הוראת זה השם כשיוחס
אל האלהות ית' : וזה כי באמרנו האלוה נמצא יורה שם הנמצא על רב
שאינו ינבא מעצמו הנה הוא כאמרנו האלוה הוא האלוה : וכבר יפול זה
הספק בשאר הנמצאות לרעת בר' והנמשכים אחריו שיראו שהמציאות
איננו רבר זולת המהות וזה כי באמרנו האדם נמצא או הנובן נמצא
הנה הוא לפי דבריו כאמרנו האדם אדם או הנובן לעבן ואם יאמ' בזה
שהוא חלק בר' הנה לא ימלטו מההפול וזה כי באמרנו אדם כבר ינבן
בו חי מדבר נמצא : ולזה יהיה אמרנו אדם כאמרנו החי מדבר נמצא •
וכן יפול ספק אינו מעט לרעת האומר שהמציאות בשאר הנמצאות (שהו)
מקרה קרה לו : וזה שאם המציאות מקרה יתחייב שיהי נמצא בנושא
ושיהי למציאות מציאות : ואם המציאות השני מקרה יתחיי' נמצא בנושא
ויצטרך ג"ב אל נושא ושיהיה לו מציאות אחר וכך לבלתי תכלית : ועוד
שיהיה המציאות בדמות הצורה לחמר למה שהנושא לפי דבריהם יהיה
נעדר כזולת מקרה ויתחיי' א"כ שאם הו המקרה הזה נותן המציאו והקיום
לעצם שיהיה ראשון בשם העצם מהנושא בהיות הצורה ראשון בשם ה
העצם מהחמר וכמו שנתבאר בא' מהשמע : וכבר הונח מקרה זה

הבלל השלישי

חלוק לא יתכן : ולפי סיתחויב מזה שאין המציאות מקרה למצוא
 וכבר היה מחוייב מן הספק הקודם שאיננו כהיו בעצמות המקו המציאו
 א"כ מי יתן נאדע : והנה כבר יראה שהבטול בסלא יהיה מקר' למהות
 הוא אמתו והכרחו יתחייב א"כ סיהיה עצם המהות או עצמי לו . וכאשר
 יתחייב שאיננו עצם המהות כמו שהתבאר מהספק הקודם הר אטון יסא'
 א"כ סיהיה עצמי למהות : וזה סמתנאי המהות היותו נמצא חוץ לשכל
 כמו שאמרנו עצמ' סמהות קארס החיות והדבור הנה מתנאי המהות
 סיהיה נמצא חוץ לשכל : ולזה היה הגוראת המציאות כאמרת בהסכמה
 בכל שאר הנמצאות וכלכך במקרים שאין להם קדימה קצתם על קצתם
 ויאמר בעצם ובמקרים בספוק למה שהמציאות חוץ לשכל יאמ' בקדימה
 בעצם ובאחר במקרים : אבל אמנם הקוראה הכללת היא היות הדבר
 המיוחס לו המציאות בלתי נעדר וכדרך הזה בעצמו יאמר באל ית' וכשא'
 העצמים ר"ל שהוא בלתי נעדר אלא שהבלתי נעדר יאמר בקדימה בו ית'
 ובאחר על שאר הנמצאות : ולזה הוא מבואר שלא יאמר הנמצ' עליו
 ועל שאר הנמצאים בשיתוף השם גמור אלא במיץ הספוק : והתבאר א"כ
 הגבול הזה והקדמה הזאת כפי קצורנו :

הפרק ב

באופן עמידתנו בשרש הזה : והוא לפי מה
 שנאמר בהקדמה הב' וכפ' הב' מהכלל הסני-מז'
 המאמר : הנה אם סיהיו עלות ועלולים בת' או בכ'ת אין המלט מהיות
 עלה אחת לכללם למה שאם היו כלם עלולים היו אפשרי המציאו בכחינת
 עצמם והם זריכים למכריע וכריע מציאותם על העדרם והיא העל' לכלם
 המכרעת מציאותם והוא האל ית' התבא' א"כ מציאות במה שאין ספק בו
 אמנם לפי שהכוונה בהקדמה הזאת שהעלה לכלל הנמצאות נמצאת הנה
 כשמודה מציאות עלה ראשונה לעלולי אחריו איך נעמוד על היותו לכלל
 הנמצאו' אח' : הנה זה ממה שהתבא' בשרש הסני וזהו מה שכוננו בז' הפר'
 כבאור השרש הב' והוא היותו ית' אח' לפי שיחס

הפרק ג

הנשוא אל הנושא בזאת ההקדמ' ג' כ יחס החיוב
 והניש' באלו הג' הקדמות א' והו' האל ית' וככ' דברנו בו במ' סקר' הנה נשאר
 עליו שנכא בשרש הזה הגבו' הנשו והוא אמרנו א"כ ג' כ בו כחלקו המס'
 כי בס' ואכוחמר והרב הנמשך אחריהם יראו שהאחרות בעצם הדבר
 זול' המהו ומשפטו המציאות : ומה שירא' לנו שאין האחדות עצם המהות
 לא דבר נוסף עליו אלא דבר עצמי לכל נמצא בפעל וכחי' שכלי מהעדר

המאמר הראשון

מדינו בו : זה שאם הי' האחרות הוא עצם המקות הי' אמרנו בעצם מפ
באלותאמר האדם אחר כאמרנו האדם אדם או על שה' חלק מגדרו כמו
סקרם לנו כנמצא ולא יוסיף לנו הוראה בו והנה הוראת האחד המפורסמת
הייתה מורה על העדר הריבוי ואם אמרנו שהאחרות המורה על העדר
הריבוי הוא האמות בעצם המתואר באחד יחוייב אם כן בכל העצמים
המתוארים באחד שיהי' מקותם אחד : ולזה הוא מבוא' שאין האחרות
עצם המקות : והוא מבוא' גם כן שאיננו מקר' בו למה שהזכר' היא יותר
אמנות בשם העצם נותנת לנמצא מציאות והגבל' והכרל בפעל אשר אין
הייחוד והמציאות וההגבלה דבר זולת זה ולזה הוא מבוא' שאין הייחוד
מקרה ולא דבר כוסף על' העצם אלא דבר עצמי לכל הנמצא בפעל ומעבל
וכחי' שכלית מהער' הריבוי בו :

וכאשר התבאר זה הכ' בהיותו עצמי לכל נמצא בפעל הוא מבוא' שהנמצא
שיאמ' בו המציאות בקדוים' לכל שאר הנמצאות אשר הוא בפעל נצחי ה
הוא יות' אמתו בשם האח' ויות' קודם מזולתו : וכך להיות האחרות
נותנת הגבל' והכרל לנמצא הוא מבוא' שהנמצא שהוא בתכלית ההכרל
מכל הנמצאות ואם הי' שלא יפול בו הגבלה הנה הוא יותר אמתו בשם הא'
מזולתו במה שהאח' יפול בנמצא להכרילנו מזולתו לא להיותו מוגבל במקום
וכשיתבאר גם כן שהוא יתברך בתכלית הפשיטות וההעדר מהריבוי הנה
בבחינת הזאת גם כן יותר אמתו ויותר קודם בשם האח' יותר מזולתו :

הנה הרב המור' הרחיק מאד התוארים המחייבים באל' יתברך ובייחוד
התוארים אש' יאמ' בא' מד' פכים : אם שיתואר בגדרו ואם בחלק
מגדרו ואם בדב' יוצא מעצמו שכל זה הוא כמנע בחקו יתברך : ואם
שיתוא' ביחסו לזולתו ולפי שזה המין מן היחס איננו עצם הדב' ולא בעצם
הדב' באיכות הי' נרא' בתחילת המחשב' שיותרו בחק הגורא יתברך ואיננו
כן לפי דעתו : והנ' בקצת הדברים הוא מבוא' : וזה שהוא מבוא' שאין
יחס בינו ובין המקום וכך שאין יחס בינו ובין הזמן למ שהזמן מקרה
נמשך לתנוע' והתנוע' ממשיגי' הנשמים והוא יתברך איננו גשם : וכך
אין בינו ובין הנמצאות הצטרפות לפי שמשגלות המצטרפי' ההתהפך בשווי
והוא יתברך מחוייב המציאות וכל מה שזולתו אפשרי המציאו' אין הצטרפו'
א' ולא אפילו קצת יחס לפי שלא ימצא היחס אלא בין דברים תחת
סוג אח' : וכל שכן שלא ימצא בין דברים שהם תחת ד' סוגים עליונים
ולא אפילו אשר הם תחת סוג אחר עליון כאלו תאמר החכמ' והמתקנות

הכלל השלישי

עם היות סניחם מסוג האיכות : ואיך יחסם בינו יתכרך וכן זולתו עם
ההפרס אשר ביניהם באמתת המציאות : ולזה לא יתיר בו תוא מחוייב
שיבא לאמר דברים והוא כל מה שיביא לגשמות או מה שיביא להפעל
נסינו אותה שיביא להעדר כמו שלא יהיה הדבר בפעל לו ואח' כך יסוב
בפעל : או מה שיביא לדמיון דבר מכריותיו כי הדמיון הו' יחס מה וכסלה
יהיה היחס לא יהיה דמיון : וזש' ואל מי תדמיוני ואש' : ואל מי
תדמיון אל מאין כמוך והעמיק עוד כי גם המציאות והאחדות לא יאמר
בו יתכרך כי אם בפתוק השם כמו שקדם לנו ביאורו : וכן הקדמות
כי למה שהקדמות יורה זמן והאל ית' אינו נופל תחת הזמן לא יפול עליו
שם הקדמות : סוף דבר לא יתיר בו אלא מן התאר שיתואר הדבר
בפעלתו לא תאר הפעולה בעצם הפועל . והריבוי הוא בפעלות לכך
אמר פעל כאלו תאמר פעל ועשה שזה לא יחייב שינוי וריבוי בעצ' הפועל
והריבוי הוא בפעלות לכך : ולזה היו התארים העצמיים המתוארים
בתקנות הם השוללים לכך כי הם כבר יוחדו המתואר : וכל אשר
ירבה השוללים ירבה התיחדות וכזה היה חלוק מדרגות השלמים וכדבר
הזה יפול היתרון בין המשיגים וזה שיתבאר לקצת במופת פנילת דבר
מה ממנו ית' לא התבאר לקצתם לא שישיגו דבר מחוייב בו ית' : וזה
למה שאם נחייב לו שלמות מהשלמות אשר לזולתו כבר יהיה יחס בינו
ובין זולתו : ואיך שיהיה הנה אם נחייב לו דבר הנה יהיה בע' הדבר
הוא אשר נחייבו לו : וכבר יחייבוו הקרובה אשר היא נמנעת
בחוק המחוייב המציאות כמו שהתבאר בהקדמה הכ' א' האומרת כי כל מ
מורכב מב' דברים אינו מחוייב המציאות : וכאשר התפרסם זה התבאר
אצל החכמים שהסגתו נמנעת אצל זולתו ולא יסוב מה הוא אלא הוא :
ולזה היתה הסתיקה בתהלותיו מחוייבת באמרו לך בומיה תהלה ואמרו
אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה : ונעז' בזה הרב במאמ' אחד
באמר שם בברכות : אמרו הוא דנחית קמיה דרבי חנינא אמ'
האל הגדול הגבור והנורא העוז והאדיר והחזק : אל ר' חנינא סיימתו
לכלהו שבחי דמרך השחא הנך תלתא דאמרי אלמלא דאמרינהו משה רבי
ואתו אנשי כנסת הגדולה ותקנינהו בתפלה לא הוה יכולין לממדינהו
ואתאזולת ואמרת למה הרברונו למלך ב' שהיו לו אלף אלפי דינרי זהב
ומקלסין אותו בשל כסף והלא גבאי הוא לו : והנה למה שסתקו ר' חנינא
מהרבות מתארים וכו' שה' אשר נתיר לאמרס היה בשנזדמנו עניינם

המאמר הראשון

סכים הא' שאמר משה : והב' שתקנום הנביאים בתפלה. שאלמלא
לא היונו אנשים אותם אלא בקראנו בתורה : ונבאר גם כן במס'
השכחים אשר באמר אינם ממין השכחים הנמצאים בו : שלא אמר
ומקלסין אותו במאה זהובים : וכך חתם באמרנו והלא בבכאי הוא ל'
הנה מכל זה מבואר נגלה שתארי החיוב אסורים ונמנעים מחקו ית'
אכל הם חרף וברוף. ממי שיאמר והוא לא ירגיש : זהו הכלל העולה
מדברי הרב המורה ואם הוא האריך וקרחוב בו הדבור הרבה והנה
או אפשר לו מבלתי סנועיר על ספקות שכחו ברבריו : ואחר כך
נבאר שמה שחייבו הוא בלתי מחוייב : אם תחלה אחר שתארי שיתוא'
כיוחסו לזולתו שיביא להגדר נמנע מחקו כמו שלא יהיה דבר בפעל לו
ואח' יסוב בפעל הנה אך התורמן התאר שותוא' הדב בפעולתו כאלו
תאמ' פעל ועשה וברא שזה כבר יביא אל העדר שקודם הפעולה או
העשייה או הברואה כב' היה ככח ואח' כ שבפעל' וסמית' אם היה חייבו
זה אמת שהתארים המחוייבים נמנעם בחקו למה שחייבו הקרבה. אש'
היא נמנעת בחק המחוייב המציאות : הנה לא נשא' יתרון הסגה
לשלמים על אחד מהחתיולים בעיון : ומה שחשכו לסלק הספק הזה
ברבנו בשוללים איכנו מספיק : וזה האחד שהוא מבוא' במעט עיון
שהסגת עצמותו ית' נמנעת והיא מחוייב שלא יתואר בתא' מתארי החיוב
למה שיחייבו הקרבה שהיא נמנעת בחקו אח' שהתבא' היותו מחוייב
המציאות הנה כל מי שישוג היות כל תא' או זה תאר היה נמנע בחק ה'
להיותו מחוייב המציאות ואין בו כי אם עצמותו אשר הוא בתכלית ה'
ההעלם כבר יסוב כל מה שהשיג אדון הנביאים : והנה ידיעת פרטי
התארים הנמנעים בחקו לא תנסיף שלמות על הידיעה הכוללת אשר
למתמיל בעיון אחר א' ידיעתו ידיעה מופתית : וזה שהמופת בכל
התארים אחד בעצמו ולזה הית' עצמות' השגת' א' בעינה : ומה שלא יסוב
ממנו הוא העצמות לבד והו' שלא השיגהו ארגן הנביאים וזולתו מהנבא'
ושלש' שאם הו' המופת הזה מכריח המנעית התארים העצמיים בחקו
הו' רחו' שיבק' משה במרה' או בהקיצ' ידיעה העצמו' באמרנו הראכ' נא וגומ'
כמו שרמזנו בפ' א' מזה הכלל. שהו' דו' ומוסכ' כל מה שהג' אלינו דבריה'
שה' הגדו' המפורס' שהו' בן ד' הנקד' בכתבו ונמדד' בכנינו הו' שם העצ' וש'
שמותיו ית' נגזרו מפעולותיו וכ' ב' הרב בפ' כי לזה נקד' שם המפור' ענינו'
שיו' הו' מכאור' אין הסתתפו' בה והו' יגר' על עניו' אח' אין הסתתפות

הכלל השלשי

ציונית" וכו' זולתו בענין הקו והנה אח' שידועת עצמותה נמנעת' הוא נמו'
היורה על העצמות ושורה על תאר עצמי הוא נמנע שהמופת לא יכחיס
היות לו תארים עצמיים נמנע' ולזה לא ישאר עניין יורה עליו השם הה'
הנה כבר יד' את שלחתי זאת הקושי' בשאמ' וזה לשונו ואפס' שורה לפי
הלשון אש' איך אתנו היום ממנו אלא דב' מועט' זכרו מה שיקר' על עני'
חיוב המציאות' ומי יתן ואדע למה היו נמנעים' ללמד אותנו אלא פ' א'
בשכנוע' והנה כב' היה ראוי שיתפרסם אף להמון כי עניין חיוב המציאו'
הוא דבר לא יוכלהו ההמון : והעמידה על המופתבו הואממה שלא
יקסה וממה שלא יחייב הסת' הסוד' הוא : אבל ראוי שיתפרסם בכל
קהל ישראל : ויותר נפלא מזה אמרו בשם בין שנים עשר אותות
שהוא למטה בקדושה משם בן ארבעה שהוא מורה על עניין : יותר
מיוחד משם א' ד' והיה מכניס בו כמו שאנו מכניס בשם א' ד' הנה כבר
חייב בזה תאר עצמי ואם היה ענינו שהיה מרבה בשוללים לא היה עני'
מחייב ההסתר : גם אמרו שהיו מכניס' בו חינו' נראה כן לפי שהסר'
אצלנו במקדש בכתבו : ולפי שהשם בן יב' הוא שם בן ד' בנקוד' יהוה
ב' דברים כמו שבא בספ' הבק' : הנה כאשר הביא ההכרח להסתיר
שם המפ' בנקוד' המיוחד היו מבליעין הכהנים כעשימות אחיהן שם בן
יב' כדי שיקראוהו בכתבושם היות שלא היה בנקודו המפורסם : והיו
מבליעין אותו להעלים נקודו מהמון כדי שלא ישתמשו בדבריהם דרך
חול' בשיחה בטלה שלהם : וזה לגדולת השם : ואיך שיהיה הנק' איך
בקוראת השם הוא הנראה שוללת : ולזה היו תאחי החיוב לשימה שירא'
בלתי נמנעים : ומן התמה איך חייב שאיך הצטרפות בינו וכו' דב' מברואות
למה שמוכו' בגלית המצטרפין ההתהפך בשווי : והנה איך המלט' מהיותו
עלה והתחלה והעלה עלה לעלה : והתחלה התחלה למה שהי' לו התחלה
ולזה הוא מבואר שמזה הנד' יש יחס בינו וכו' ברוחו וכן אמ' שאי יחס
בינו וכו' הזמן להיות הזמן מסיב' לתנוע' והתנוע' ממוסיב' הגשמים : הנה
כשנכח כן הנה אש' הזמן נכחי הגה' יש יחס ודמיון בינו וכו' הזמן ב'
בנצחות : וכל שכן עם מה שהתבאר' נודברינו בכלל הב' שקוות
ההקדמה האומרת שהזמן מקד' נמשך לתנועה והנה מכל' אלנו הפנים
ידעה שהתאר שיתואר הדנד' בייחסו לזולתו איכנו נמנע' בחק השם :
והנה הגשאר' עלינו שנבאר' איך הוא בלתי מחוייב מה' שמייבו
שקטענות אשר העיד עליהם : אש' להמנעות הדמיון כמו שיעדו

המאמר הראשון

עליו הפסוקים : ואם שנסתייע במאמ' ר' חנינא : ואם להמנעו ההרכבה
במחוייב המציאות אשר הוא אצלנו מופת חותך במניעת התארים ונאמ'
סאין ספק שהרחקת הדמיון בינו ית' וכין ברואיו מחוייב : והנה עס
היות השלמויות תחת סוג אחד כאלו תאמ' הידיעה או היכלת הנה למה
סוף ביניהם הפרס עצום אם מחוייב המציאות ואפשרותו ואם בתכלית
וכבת' די בזה הרחקה משיפול ביניהם הדמיון : ועס היות בהרחבת
הלפון יפול עס הדמיון ביניהם הנה להיותם בתכלית ההרחקה משני אלו
הפנים ראוי שישולק מהם הדמיון וזהו מ'ס' ואל מי תדמינוי ואשנה ה
הנה אמרו ואשנה יורה שעס היות כב' יאמ' הדמיון במה שהס תחת סוג
אחר : הנה להמנעות השווי ביניהם והרחקתו כבר יתאמת סאין ל
לדמותו לרב' ישנה לו בשום בחימה מהבחינות וזס ואל מי תדמינוי אל ומס
דמות תערכו לו : הנה בא' שהרציון הנמנע בחקו הוא הדמיון אשר בו
ערך מה ולהיות הדמיון אס' כינ' וכין ברואיו בלתי כער' למה סאין יחס
וערך בין הבב' ת וכב' ת הוא הנמנע לערוך בו דמות : וכב' יראה
שהדמות הבלתי נערך אינו נמנע : ואמנס מאמ' רבי חנינא
כשנתכונן בו הוא יורה על מה שאמרנו • וזה שהוא נעז' במה שאמר
סיימתינהו לכלהו שבחי דמרך : יראה הראות מבוא' שסכות השתיקה
הוא להפלת דיוני השבחים • ולפי שלא היה יכול לספרס לא היה ראוי
שירבה בשבחים שהריבוי בהם והירידה בפרטיהם יורה שהכוונה לקלסו
בהם : ולזה יראה לשומעים שאס היה יודע לו שבחים אחרים לא היה
שותק מהם : ולזה ימשך מהשבח הזה גבאי להוראותו סאין לו שבח אחר
ולזה לא היינו מתירים לעצמנו לאמ' בתפלה להיו' התארים ג' שהוא
מספר הראשון מהריבוי אס לא שתקנוס אנסי כנסת הגדולה ואס היה
שאמ' משה וזה כי לפי שהשרס אצלנו לעולם יסד' אדס שבחו של הב' ה
ואח' כך יתפלל הנה הקפידה ברבוי הסבזים ראוי שתהיה בדברים
אשר סדורס מחוייב ולזה יהיה בו הסכנה שלא יראה כמסד כל הסבחי
מה שלא יעלס ולזה אמ' ואתו כנטת הגדולה ותקנונהו בתפלה וזה
שהוא ידוע שאח' שאמ' משה כב' התורס לנו אלא שהסכנה כלה היתה
לסדו חייב השבחים ומזד הריבוי היה נראה כמספר השבחים כלס או
דונס לא מזד השבחים עצמס שכזה היה מספיק לנו באמר' אדון הנביאי
וכב' יראה גם כן שהתארים ההס שהרכה בהם שהוא דנחית הנס • כ
בתוכים בספרי הקד' בטקומות מתהלפים אלא שהסכנה לקרות להס

דבלל השלשי

במקום אחר וכל שבץ במקום שסרור השבח מחוייב לזה צדק בהתאם
אנשי כנסת הגדולה : והנה אמר ומקלסין אותנו בשל כסף שעם היות
שבח בדר מה שיראה שהוא מקלסו בכל מה שיש לו מהממוץ הוא לו גבאי
ואמנם אמר של כסף ולא אמר בק" זקובים לשני ההבדלים שספרות
אשר בין שבחי ית' ובין שבחי זולתו שהם מחיוב המציאות ואפשרותו
ולזה אינם ממוין אחד באמת והב" להיות כל אחד משבחי בלתי בעל
תכלית בחשיבות ובשבחי זולתו בעל תכלית : ולזה הויב" ההבדלים האלה
אשר במשל וזה שאחרי סקיה מראה היותו מגביל מה שהוא בלתי בעל
תכלית במספר היה האוי לחושדו היותו מגביל בלתי בעל תכלית בחוזה
וזכלל שלא היה מחלק בין תארו יתב" לתא" זולתו והו מה שיראה דבי
חנינא לא סיקו ומנעים התארים בחקו כל שלא יהי" בו הכשלות הסכנה
שיראה במספר כל השבחים ולזה הותר לנו כשאנו מרבים בתחנונים
לתארו ב'גמרות' למה שיש לנו הראות מבואר שהוא לתכלית בקשת
הסליחה ולא לסדר השבחים ולהגדילם ולזה מה שנמצא בתהלות נעים
זמירות תארים ושבחים וההתר כספורים לו ולזולתו כאמרו תהלת השם
ידבר פי ויברך כל בשר וגומ' . ואמר גם כן מורה על הפלגת ריבוי
השבחים ולימה יקרו רעיד אל מה עצמו ראשיהם : אספרס מחול
ירבון הקיצותי ועודי עמך : כי הנה אח' שהפליג בספ' תהלת השם
ידיעתו הפרטים חתם מאמרו בשאמ' ולו אחד בהם ירצה לומר כלומר
בבחינת עצמו הוא אחד בכל אלו הודיעות כי לרברים לא יקרה דיבוי ב
בעצמותו אבל בבחינתו והוא אמ' ולי מה יקרו רעיד אל ירצה המעלות
העצמיות הכלתו נבדלות ממנו כאלו הם רעיו והורה על העצם אשר לכל
אחת בעצמה וזה לחיוב מציאותה והיותה בלתי בעל תכלית בחוזה וזה
באמ' מה יקרו מה עצמו ראשיהם וכן על הפלגת רבנים באמ' אספרס
מחול ירבון : והנה המשיל המספ' בלתי בעל תכלית לריבוי המושלב שהוא
גדול מריבוי החול : והנה להיות הספ' בהם כל כך מושלב דמה התעסקות
בספ' כאלו השתקע בהם באמ' הקיצותי ועודי עמך ירצה שכשיתעורר
זיקן ממה שנשתקע בפירה ההיא הנה ימצא עצמו עורכו עם ה' כלומר
שהפלגת הספ' קהו' לא ינא מעצמותו למה שהם עצמיים בלתי מתפרדו
והוא בהם אחד בתכלית הפשוטות ואם אינם בשתוף השם גמור אבל
בקרדימה ואיחור עם ההפרס אש' בין הבעל תכלית והבלתי בעל תכלית :
וכאשר קתישכ זה הנה בקס' ארין הנביאים באמ' הרחינא את כבוד

המאמר הראשון

היתה ראיה אליו כי הבקשה הראשונה באמרו קודעני נא את דרכיך
היתה הודיעה דרכי פעולותיו והנהגותיו כמו שאמ"ה הרב המורה • והנה
בהודיעו אותם אליו ימצא חן בעיניו: וקבוקה הב" באמרו הראני נא את
כבודך: היתה ודיעת התארים העצמיים הבלתי נבדלים ממנו והמושג הקשב
הזאת לראיה כי הראיה החושית לא תהיה בו אם בשטח הנראה שהוא
עניין בלתי נפרד ממנו • אבל עצמות הדבר בלתי מושג בחוש וכך ההשגה
היה עם שהשגת העצמות נמנעת השגת התארים העצמיים היתה אלנו
אפשרית • והנה באותה התשובה על זה לא תוכל לראות את פני :

בנה הקשבה הקי"א בראיות הפנים להיות פני הדבר הם הנדחים: ואמנם
ייער לו ראיות האחר כוונה ממנו פעם היות לא ישיג התארים הם
העצמיים בשלמות הנה ישיג מהם השגה מה אשר המסיל אותה ביחס אל
הקשב א"ש בקש ביחס האחר אל הפני" והנה לדעת הרב שאשר ייער לו
בזה היא השגת מה שממשך ממנו כלום מבראותיו כלם כמו שאמ"ה כשתו שם
אחר הנה היה אמרו וראית את אחורי כפל ומותר למה שכבר הבטיחו
על השאלה הראשונה באמרו אני אעביר כל טובי על פניך שזה תשובת
על הבקשה השנית ושהשיג חלק ממנה מלבד מה שהבטיחו על הראשונה
ובאשר התישב זה הנה איננו רחוק שיהיה השם המפורש מורה על
תאר עצמי בלתי נבדל אשר החכמים היו מוסריז סודו לתלמידה בתנאים
הנזכרים שם וגם שם בן י"ב כן ולזה לא היו מוסריז אותו אלא לננועם
שככהנה להכרח הברכה שהיתה מיוחדת להם במקדש בכתבו: והנה
במאמר הד" נרחיב בו הבאור בג"ה: ואולם כבר נשאר עלינו שכבאר
איך לא יתחייב שליטת התארים העצמיים עם הוראותינו הקדמה ה
האומרת כי כל מורכב משני דברים איננו מחוייב המציאות: והוא ממה
שלא יקשה וזה בשני פנים הא" פעם היות התארים נבדלים בחקנו הם
מתארים בחקו: והטוב הבב"ת אשר לו לעצמות וכללם וישימם אח" מכל
הפנים והב" שהקדמה הקי"א אמתית בנר מה כאשר המקובץ והמורכב
צריך אל מקבץ מו מרכיב והוא שיהיה כל אחד חלק עצמות ונאמר
שהרכבה הקי"א מהמרכיב סבת המורכב ואבל הוא יתברך אין לו חלק
עצמות כי עצמותו אחד פשוט בתכלית הפשיטות ויתחייב לו חייב עצמי
הטוב בכלל מה הוא המונע אם כן שלא יהיה מחוייב לעצמותו המציאות
ואם היה שנחייב ממנו בעצם הטוב בכלל אז הודיעה והיכלת הבלתי בעל
תכלת נפרט ושאר המשגות בהתחייב האור מהמאיר לו הונח על דר' מש

הכלל השלישי

מאיר מה מחוייב המציאות לעצמו הימנע ממנו האז המתחייב ממנו בעצמו
חייב המציאות אשר לנלא כי האור איננו עצם כבדל מעצמותו סיה צריך
למרכיב ומקבץ אבל הוא דבר עצמי שראוי שיתואר בו כן הוא ענייני ה
התארים באלו ית' וכ' ס הקדמות שאיננו אלא בחינה שכלית שהוא בלתי
הווה : והמציאות שהוא הוראת היותו בלתי נעדר : והאחרות שהו
מורה על היותו בזולת ריכוז בעצמו ושהוא איך בו סניות כדז מהצדדין
כן ראוי שיוכז לפי האמת בעצמו ולפי מה שתגזרהו התורה : ואחר
שההבאר שמה שחייבו הרב הוא בלתי מחוייב הנה ראוי לחקור עוד
אם הוא נמנע : ואולם להיות החקירה הזאת יקרה מאד עם שבה
מהסכנה העצומה מה שלא יעלם : הנה איך לנו להתעני בה ולהכניס דברינו
במה שבראה לנו קדוש השם יתברך • וכיוצא בו פאמר במקום שיש
חולל השם איך חולקין כבוד לרב והנה כבר יראה מה שאין ספק בו
שמה שחייבו הוא נמנע : ומה מפניס מהס שכבר התבאר במה שקדם
סהגמזא והאחד הנאמרים בו ית' הם תארים עצמיים ולזה איך המלט
מחייב תארים עצמיים לוייתברך : ומהס שכבר יראה שכשניחד לו
יתברך ידיעה ויכולת וקיה מה סיורה עליו שם הידיעה הוא העדר סותרו
והוא הסכלות ושם היכולת העדר הלאות הנה בהכרח יורה כל אחד מאלו
הסמות המיוחסים לו על דבר חיוני : וזה שהמוכז בהעדר הסכלות
הוא ידיעה והסוגמה ואס היה שתתחלף ידיעתו מידיעתנו כהתחלף ע
עצמו מעצמנו : ואנס איך המלט מהיות העדר הסכלות מורה על עני'
חייבו מוכז אלכינו להיות סותר הסכלות אינו אלא עניין אחד מורה עליו
והוא עניין הסגה : ולזה אומר שאס לא היתה הוראת זאת הידיעה והמוכז
בה עניין חייב עצמי לו ית' : הנה בהפירח שיהיה עצמותו למה שאי אפשר
סתהיה תארו מקרי להמנעות יחס המקרים לו ית' ואס היתה עצמותו
יתחייב א' מב' בטונו אס שיהיה עצמותו ית' מוסג אלכנו אס קיה שאי בעצמו
אלא המוכז אלכנו בשם הידיעה ואס שיהיה בעצמו דב' זול' המוכז אלכנו
בשם הידיעה ויהיה בהכרח עצמותו מורכב מב' עניינים : והס מהסנסיג
בהס הידיעה ומה שנסבלהו וכל אחד מאלו בתכלית הבטול וזה שהיותו
מוסג אלכנו המנעות מכואר לכל מתחיל בעיון : והיות עצמו ג' כ מורכב נמנ'
למה שיתחייב היותו אפשר המציאות ולזה מה שיתחייב ששם הידיעה ושם
היכולת תארים מחייבים עצמיים לו ית' עם שעצמותו אחד ומחוייב המציאו
ויהיה מי שיהס לו שם הידיעה על שהוא עצמותו מחייב לו הרכה

הבאמר הר אמוץ

והוא לא ירגיש והתבאר אם כן היות מה שחייבונמנע עמהם כי לפי
השתבא שהמונן בשם הידיעה והיכלת כשניחם לו ית הנה הוא רב חיוכו
מושב אלנו למה שקערה הסכלות והעדר הלאות הנה כנין בכל אחד רב
מה והוא סותר הסכלות וסותר הלאות : והנה מבוא שמה שמוא מוכן
בסות הסכלות אינו מה שיוכן בסות הלאות הנה אם כן המוכן מהאח
יתחלק בהכרח לאח יתחייב אם כן סאין המוכן בכל אחד עצמותו ש
סא"כ הנה עצמותו מורכב מדברים מתחלפים ומהם סאם היה החיוב
שחייבו משלילת התארים העצמיים אמתו להמנעות ההרבה ולהמנעות
שום יחס ודמיון כינו וכין זולתו למה ששם הידיעה והיכלת על דרך נמשל
ופלו על זולתו הוא נמנע שחייב לו שום מוכן מהם חיוכו כי ההמנעות
אינו שלא כדעלותאך עצמי לכך אלל שלא יהיה לו תאך עצמי הנה אם
כין יסא בהכרח משולל מכל המוכן אלנו בהסבה ויכלת גלל יונחם לו
בעצמותו ולא בתאך עצמי וכפי שהוא מבואר היותו משולל מכל סכלות
ולאחות יסאך אם כן משולל מכ" הסותרים אנה הפכים יחד רוצה לומר
משולל מדידיעה וסכלות ויכלת ולאות וכל זה בתכלית הבטול והגנות
ובכלל באמרנו שהוא ית אינו בלתי יודע כבר חייבנו שהוא יגד והמונן
בנו מושב אלנו ואם היתה הידיעה עצמותו או חלק מעצמותו כב יתחייב
סיהיה עצמותו או חלק מעצמותו מושב אלנו והוא בתכלית הבטול ויתחייב
מה שאינו למטה מזה בגנות ובטול וזה שמה שיתחייב בידוע יתחייב
ביכול ורוצה ושאר התארים ואחר שהמונן מושב אלנו הנה הידיעה אינו
יכלת ורצון והם אם כן ג' עניינים מתחלפים ולפי שעצמותו או חלק
מעצמותו יהיה במאמ' האומ' הוא אחר אבל הוא ג' וג' אח' וכל סכן
לנו ערת המאמינים בחרוס סאין המלט משיתחייב אח' שפעל שהוא
בהכרח ידע לפעול ויכול לפעול ורצה לפעול ומה שיתחייב מפעולתו
הוא מוכן אלנו והו' מבוא' שהמונן אלנו מדידיעה ויכלת ורצון הם
עניינים מתחלפים ואם היו עצמותו יתחייבו שני בטולים הא' סיהיה
עצמותו מוכן אלנו והב' סיהיה בעצמותו ריבוי חלילה יתחייב אם כן
מה סאין שפק בו היותם תארים עצמיים עם היות עצמותו אחר מחייב
המציאות יתבר' שמו ולזה הפליג המשורר כשסכ' בהפליג ריבוי התארו'
עצמיים אמר ולגאחד בהם הורה היותו עצמותו אחר עם היות תארו'
העצמיים הב' אס' רמז בריבויים במלת בהם שהוא כנוי לריבוי :
ובארהם עור באמרנו ולמה יקרנו רעך אל וגו' כמ' שקדם ולהיות האמ'

הבלל השלשי

עד לעצמו ומסכים מכל דבר במצא סימכים עמו בעל ספי' יצירה אמ' כסלהב'
 קסורה בבחלת מורה על האחרות הכלתי מתפרק והוא האמ' בעצמו כי כמו
 סלא יצויר היות העצם בזולת מציאותו ולא מציאותו בזולת העצם כן לא
 יצויר מציאו' התא' בזול' המתא' ולא המתוא' בזול' התאר' : ויכלל הטו' המוחל'
 שהו' כול' כל מיני השלמיו' : וזה מה שרצינו לבארנו : ואומ' עו' שמה שהבי' אליו
 העיון והתאמת בתארים כמה שאין ספק בו הוא מסכים בהכרח עם דעת
 גדולי הפלוסופים כמו ב'ס וא' וכד' ובר' ור' משה הלוי : וזה האמנס
 אחר הניחנו שני הקדמות כמו בארות בעצמן : האחת שהשגת מהותו ית'
 לזולתו הוא נמנע : וזה אמנס ותאמת אלכנו במה שהוסכם עליו מן ה'
 הפלוסופים שהשכל והמסכי' והמושכל דבר אחד : ולזה אם היה המהות
 מושכל לשכל זולת סיה המהות מתאחר ומתעצם עם השכל למה שהשכל
 מתעצם במה שישיכלהו : הב' שהשגת חלק ממהותו הוא נמנע וזה שאם
 היה חלק עצמותו מושכל יתחייבו ממנו בטולים : ראשונה יתחייב דבוי
 בעצמותו יתברך ויהיה ההרכבה בעצמותו • למה שכו' חלק מושג וחלק כלתי
 מושג • ונסתית כי למה שהשכל יתעצם במה שישיג הנה יתעצם במה
 שישיג בחלק עצמותו : וזה מבואר בטול : ואחר שהתבאר ואלו ההקדמות
 אומר כי כשעווינו דעות הפלוסופי' בהשתלשלות הנמצאות מהעלה הראשו'
 למה שהוקשה להם התחייב המורכב מהפשוט הסכימו כי להיו' העלו' הראשו'
 מורכב ממושכלים מתחלפים אם מה שישיג מעצמות העלה הראשונה ואם
 מה שישיג היות מהות עצמותו ית' עלה לו והוא עלול ממנו ראוי שהמושכל
 היותר משוכח הוא מה שישיכל מעצמות העלה הראשונה • והמושכל הזה
 יתחייב ממנו העלול השני • והמושכל השני המשוכח אחריו הוא מה שישיג
 מעצמותו ויתחייב ממנו צורת הגלגל מה שישיג היותו יתברך סבה לו הוא
 אשר יתחייב ממנו חמר הגלגל : ולפי שהתבאר מההקדמות שהשגת ע'
 עצמותו או חלק מעצמותו הוא מהנמנע הגמור : הנה יתחייב שאשר אמרו
 שהשגת חלק בעצמותו הוא היותר משוכח צריך שיוכז מה שישיכל בעצמותו
 מן התארים העצמיים : וזה שההשגה בשלילות הוה בעצמו ההשג' כשהו'
 סבתו כי העלול הראשון כסידע שהש' סבתו יודע שהוא עלול מעצמותו •
 והנה סמוהו המושכל האחרון בחשיבות • ולזה מושכל הראשון צריך
 סיהיה מה שישיכל ממנו מעצמותו בתארים העצמיים : והו' לשון ר' משה
 הלוי במאמר אחר שחבר במכיע הראשון : אמ' זה לשונו וכו' • חייב
 סיהיה ההשתלשלות על זה הדרך : והו' כי מניע הכל למה סיהיה ישיכל

המאמר הראשון

פתחויות המציאות מה שיסביל ויסביל עצמותו וידע כשהוא עלול למחוייב המציאות ויהיה כל אחד מאלו מוסכלים לו ממעלת המציאות ושלמותו מה סיבזור שיספיע ממנו המציאות לזולתו חוייב שנתחייב ממנו כל ג' המציאות והיותר ראוי בדבר הטבעי שיהיה היותר חשוב שבעולמים מתחייב מהיותר חשובה שבעלול ולזה יהיה מניע הכל כמה שיסביל מעצמותו ית' חוייב ממנו מציאות נזרת בגלל הכוכבים הקיימים יש לתקן זה הלפסון עם לפסון ר' משה הלוי ולמה שיסביל מעצמותו חוייב ממנו מציאות נזרת בגלל המתנועע ממנו : וכמה שיסביל מי שהוא עלול ממנו חוייב ממנו מציאות חומר בגלל עכ"ב כן ב"ר החולק עם כס' ואכ"נצר במניע הראשון מסכים עם זה ב כסומו המוסכל הראשון בחסיבות מה שיסביל העלול מעצמותו ית' ואין הדרך לזה כי אם בתארים העצמיים : ולזה צריך שבאמר שאלם היו קצת החכמים מסלקים התארים המחוייבים ומרבים כשלילות צריך שיוכח זה בתארים הנזרים על העצמות כי אלו החיוב נמנע בהם לא זולת זו ורעהו :

הפרק ד

כאופן עמידתנו כשרם הזה לפי שהשרם הזה כבר יכלול בעניינים הא' היות א

האל ית' אחד בעצמו בתכלית הפשיטות והסני מניעת הסניות וזה כי כשהזכר היותו ית' פשוט אחד בעצמו כבר יפול הספק אם יש שם אלוהות יותר מא' הנה הראשון נתבאר בקלות ממה שקדם וזה כי למה שהתבאר שהנמוז' כולו כאים א' נקשר קצתו בקצתו ושכחות בגלגל מתפשטו בזה החמ' ומכיכ"ב אותנו ושל א' ימלט מהיות לבגלל מניע עזר שבעלה למניע מחוייב המציאות והמחוייב המציאות אי אפשר שיהיה מורכב כמו שהתבאר בהקדמה הכ' א' הוא מכבואר שהמחוייב המציאות הוא פשוט מבלי הרכבה כלל והוא המין הראשון מהאחרות ואם המין הפשוט והוא הסניות וזה כנכוח האל ית' אח פשוט אבל שיהיה יותר מאחד הנה לא ימלט אם שיהיה הא' מתעם בהנהגת המציאות או חלק ממנו אם לא : ושקר שיהיה מתעסק בחלק ממנו למה שהמציאות כלו נקשר קצתו בקצתו והוא כאים אחד וראוי שיהיה מפועל אחד ואולי שיהיה בלתי מתעסק בהנהגת המציאות הזה הנה יש למערער שיאמר שיש שם אלוה מנהיג עולם אחד חוץ מזה כמו שיתבאר אפסרותו כמה סיבא רוצה לומר אפשרות עולמים רבים : אמנם כשיתבאר במאמר

במאמר הכ' וה' ג' סיבילתו ית' כבת בחזק הוא מכבואר שהאחד יכללם : אמנם שיהיה האחד מנהיג והאחר בלתי מנהיג לדבר הנה בזה נבעלו דלתי העיון ולהשיר המכונה הזאת והספק הזה ולבטל כל ערעור מהשרם הגדול

הבלל השלשי

הזה האורה התורה עינינו אנחנו קהל המאמינים בפאמרח סמע ישראל
 ואלהינו וי אחר : והפליגה בזה בסכפל הסס הגדול לרמוז אל פני מיני
 האחרות וזרף השס הראסון אל אלינו לרמוז אל המין הראסון שהס פהוא
 אלינו ומנהיגו הוא אחד בעצמו ר"ל פשוט הוא שבבחינת האלהות עלינו
 והנהיגה בנו אחד : וכך השס מבלתי סנכחן להנהגתינו הוא אחד ואין פני
 הן סיהיה מנהיג עלמות אחרים אס היה סימצאו הן סלא יהיה מנהיג עוד
 הנה השס הזה הוא אחד ואין פני והוא המין הפני מן האחרות : וכבר
 הפכימו רבותינו ע"ה בסרס הזה הוא אחד ואין פני והוא המין הפני מן
 האחרות וכבר הפכימו רבותינו ע"ה בסרס הזה רוצה לומר הנהגתו ית
 עלמות אחרים עד שמנאוס על דר ההפלגה ב"ח אלף בהרבה מהמדרשים
 וזהו מה שפמענו בזה הפרק :

הפרק ה

בבאר הפרס ה"ג המונח והוא היותו ית' לא בוף
 ולא כחבוף לפי סהוא מבואר אס מזר העיון
 ואס מזר התורה היות מהותו ית' כתכלית ההעלס עד סכבר נמנע מארון
 הכביאים השגת תאריו העצמיים כמו שקרס לנו : ואמר מנורה על זה כסכק
 ממנו באמרו מה שמומה אומר אליהם סהרצון בו הוראת עצמותו לפי עה
 סיראה כי היתה התחלת כנולאתנאז והיתה התשובה סההוראת הויה היתה
 מנועה מהס באמרו אהיה אשר אהיה כלומר אין להס עסק במהותו כי פני
 אהיה מה שאהיה ירמוז אל סהמהות נעלס ולהורות סהמציאות נבלה מאד סב
 ואמר אהיה פלחני אליכס כלומר מעצמותי או אפסר לרמוז רב' אל' היות
 כלב' אינו כב' רמוז חיוב המציאו' באמ' אה' ויהי אס' במקו' סבה ואס' לא יפול
 בו סבה כלום אהי' למ' סהי' וזה יפול במחויי המציאו' לבד כי האפס' המציאות
 בבחינת עצמו הנה המציאות לולמה סהסבה נמצא' ולזה כסירמוז על המצי'
 לא יתכן לומ' אהי' למ' שאהי' אב' אהי' למ' סיהי' זולתי כלום סבתו ואינו רחנ'
 סעס היות המציאו' ככלל במל' האל' סירמוז' בו אל המנעו' ודיע' המקו' ולהי' זה
 מבוא' והו' ידוע סהתאריו' ואס' היו סוללים כבר יתכו התיחדות וקצת קיריעה
 ברב' כמו שכת' הרב המור' הנה הסכב' כחקיר' הזא' העצו' מאד וכ' ס' חס' גתיר
 לעצמינו לחי' רב' במ' סיוח' בתא' הסוללי' כי הו' כמו סאס' היונו מחוי' רב' במהו'
 בזול' מה סהוא יית' מרי' וחרוף' ועדו' ונתיב' האלהות' לזולתו כן כסניח' בסוללי'
 אס' בסולל' ממנו רכר בלתי ראוי לסל' הו' מרי' וכסיר' וסלו' האלו' ממנו חליל'
 ולז' הו' ראוי בסולל' סכהי' כתכל' הכסח' ממ' שנשלנו ממנו ואס' יפנ' בו הספ' סכני'
 סחקיר' הו' ולא נשתר' בה אל' כפי' מה סתנו' הקכל' האותית ואל' אס' אמרו

המצמר הראשון

הקסתכל ב'ד רברים והם מה למעלה מה למטה מה לפניו מה לאחור כמו
סבא במשנה מפורס כ"ס להסתכל ולחקור בעלת הכל יתברך במה שלא
הורסינו ולזה ראוי לנו בחקירה הזאת בתכלית הנטחון ממה שנחייב או
נשלול : וכאשר התיישב זה אומר כי למה סנתאמת אללנו השרש ה"ב
והז האחרות בו יתברך מכל פנים : וזה אם מצד העיון אם מצד התורה
הוא מחוייב לנו שכל מי שחלוק על השרש הזה שנשלול אותו ממנו ית'
ולפי שהיא מבואר בגמחים המוחסים ואשר כח בהם היותם מירכבים הוא
מבוא שהוא מחוייב לשלול אותו הימנו : והשיעור הזה בחקירה הזאת
אמספיק והוא בתכלית האמות והבטחון ולפי שהיה כל הפעולות מחוייב ש
סירוחק ממנו יתברך להיותו עניין גשמו : הנה ראוי שנחקור בעניין
אחר מצדנו מיוחס לו יתברך בכבואה ובדברי רבו"ל והוא השמחה
אם בכתובים אמר יסמח יי במעשיו : ואם בדברי ז"ל כמו שתקנו במטוב
ברכה שהשמחה במעונו : וזה בכתובים ובמדרשות הרבה כי למה סודיעת
הפכים אחת הנה אם נייחס לו עצבון כאמרו ויעצב את לבו עצבו את
רוחקדסו עמו אנכי בצרה • לפי מה שדרסוקו ז"ל כבר ראוי שניחס לו
השמחה : ואולם מה שנמצא לראשונים על זה הוא שאם היה אפשר
סיווחם לו עצב בשום פנים : ומה שבא בכתובים שירה עליו הוא ע"ז
העברה והרחבת הדבור להורות שהוא הפך התכלית במכוון ממנו הנה
השמחה ראוי שתיוחס לו ית' על כל פנים : והנה יסוד טענת ארסטו
בזה והנמשכים אחריו הוא כפי מה שאומר : לפי שההסבה היא דבר ערב
למשיבים וכל מה שתהיה ההסבה לדברים יותר נכבד יהיה הערבות והשמחה
יותר והיה הוא יתברך ישוב כל הדברים בצד מה שאפשר הנה הוא מחוייב
סיהיה הערבות והשמחה אללו בתכלית מה שאפשר : ויהיה לפי זה פירוש
אמרם שהשמחה במעונו במדרגתו . ואמנם הטענה הזאת מבוא"ה הפסד
לפי מה סיראה וזה לשני סבות : האחת שהוא ידוע שהשמחה והעצב הם
הפכים והם תחת סוב אחד והוא סוב ההפעלות והוא האמת בעצמו כי ה
השמחה איננה זולת ערכות הרצון והעצב הוא ההתנגדות ברצון והם הפעול
כפשיים : ולזה אם היה סאנחנו נסמח כשנשיב הנה זה לפי שאנחנו בעלי
כפס רצונית אבל מי שהוא סכל משכיל ומושלל כפי מה שהסכימו ואינו
בעל כפס לא יצויר לו שמחה וערבות אלא בהקל מן הדבור למה שאין להם
מבוא בשכל • והשנית שאם היה סנודה סייחס לו ערבות א"א סיהיה מזה
הצד וזה שאין ראוי להקיש בין השגתינו להסגתו כלל כי הערבות אשר לנו

הבלל השלשי

בהסגה היא בסנוצוא אותה מן הכח אל הפעל : ולזה כסנתחדם מיריעה
מה היתה נעלמת ממנו הנה נתפעל מהשמחה למה שנעתקנו מהסכלות אל
היריעה פתאום • וכבר יורה על זה שהשמחה היותר חזקה היא בעת
התחדשות חזקה • והנה אחר שנשיגה יחלש מאד הערכות : וממה שורה
גם כן על זה כשיהיה המושכל עמק מאד יהיה הערכות יותר : וזה שנצטרך
להשתמש בהקדמות נעלמות יותר ויהיה ההעתק מהסכלות אל היריעה
יותר גדול עד שהמושכל הבלתי עמוק ואם היה גדול המדרגה לא נשיג בו
ערבות כל כך כמו במושכל העמוק : ואם היה למטה ממנו במדרגה : ומה
שורה על אמתות זה שאין המלש ממנו הוא שאנחנו לא נשיג ערכות ב
כמושכלות הראשונות : ולזה אין ראוי סנקים מערכות השגתינו שהיא
לסכת העתק מהסכלות אל היריעה והתחדשות השגה לפי שכל מושכליו
מושכלות ראשונות תמיד בזולת העתק ושינוי והתחדשות השגה ולזה הוא
מכואר שלא ייחס לו ערכות מזה הצד אשר חשבו : ואולם למה שהתבאר
במה שאין ספק באמתות היותו הפועל האמתי לכל הנמצאות בכוננה ורצו
והוא המתמיד מציאותם בהשפעת טובו תמיד : ולזה מה שתקנו מחדש
בכל יום תמיד מעשה בראשית וכמו שיבא במאמר הג' ב'ה • הנה כמה
סיספיע מהטוב והשלמות ברצון וכוננה הנה א"כ הוא אוהב הטובה והשפעה
הטוב בהכרח והוא האהב זול' ערכו הרצו : ואי' השמחה האמתית באמרו ישמח וי
במעשיו שהשמחה במעשיו והיא בהשפעת טובו להם בהתמדת מצויאותם על
השלים שבפנים • ומזה הצד אמ' זל' במקומות אשה' בה מתאוה לתפלתן
אל צדיקים ירצו שלמה שהערכות והשמחה אצלו בה בהשפעת הטוב :
והיה הטוב השל' שאפשר לאדם שירבק בשם שזהו סוד התפלה וכמו שיבא
ב'ה : הנה כשימשך הטוב הזה ממנו הוא ערב' אצלו ועל צד הרחבת
הדבור באלו מתאוה לו וההפך בהפך יריעה ההפכים אחת • והנה יהיה
מטבע הברכה שהשמחה במעונו כפשוטו ולא יצטרך לשתוף מקום שיאמר
על מדרגתו אבל לפי שהשמחה הזאת משותפת לנורא יתברך בהשפעתו
מהטוב לנבראים כמה שיקבלו מההשפעה : הנה אם כן השמחה האמתית
היא במעוט כלומר במשכנו על צד הרחבת הדבור וירצו במלכותו מלכות
פמים אשר שמוהו מסכך לרוחנים : ואמנם לפי שכבר אפשר שיסופק
ויאמר בתחילת המחשבה שהערכות הוא היותר חזק במתפעל יותר מן ה
הפועל : וזה לטתי סבותה' שכבר יחשב שהשמחה בקבלת הטוב היא
יותר גדולה במקבל מהנותן בנתינתו הטוב • וה' כי למה שהמתפעל ישיב

המאמר י הראשון

הערכות מסני צדדיון האחד מצד קבלתו הטוב והמציאות ממנו : והכ' מצד השגתו כוית' שהוא המושג היותר גרול שאפשר והוא בהתחרסו ההשגה וזה אם בסכלים הנפרדים למה שמציאותם מחודש • ואם בנפשות לחדו'ם ג' כ ולהעתיקם מהסכלות אל הידיעה • ולזה כבר אפשר שידומה סיהיה בהם ערכות יותר • הנה צריך שנבאר שהוא אם היה שהערכות להם מופלג מאד כמו שרמזו ז"ל צדיקים יושבין ועטרוניתיהן בראסיהן ונהנין מזיו ה' השכינה : הנה אין ערך ורמיון לערכותו בהשגה וזה כי למה שנתאמ' שהערכות הוא לו הנה הוא לו בהכרח לעצמותו : ולזה הוא מחוייב סיהי' מעל ושלמות ולפי שאין ערך ויחס לשלמותו'ת אל שלמות זולתו חווי' בהכר' שאין ערך ויחס בין ערכותו לערכות זולתו : ולפי שהתבאר שהערכות הוא האהבה והחשק הערב והוא מבואר בהסכמת הלשון שהחשק יורה על האהבה הנמרצת נמצא שבאהבתו'ת האבות יזכיר פס החשק באמרו דק באבותיך חשק יינבאהבת האבות אתהשם ית' יזכיר פס האהבה כאמרו אברהם אוהבי ולא חושקי להורות על הפרס הזה ועל האהבה הזאת היה ראוי ומחוייב לנלהורות לוי ולברך את שמו ולזה נתקנה בזה ברכה מיוחדת קודם שמע וכמו סיכא בג' : ואולם הכוונה בכאן התאמתות הערכות והשמחה לו י'ת אמנם לא על צד שמו וזה מה שרצינו לבארו :

הפרק ו

באופן עמידתנו בשרש הזה הג'ונאמר כי למה

שהתבאר מדרכינו בשרש הזה שהוא נתלה בשרש

השני : וכבר התבאר כמה שאין ספק לו ששלמותו התבאר מצד התורה והקבלה : הוא מבואר ששלמות השרש הזה הוא מצד התורה והקבלה המאור לכל המחשכים : ואמנם כבר בא בדברי רז"ל במקומות הרבה שאין פס דבר מהענינים הגשמיים : ואם היה שהתורה התירה לשונה בעניינים מורים על הגשמות הנה היה זה בהכרח כמו שהאריך בזה הרב המור במקו' דנים מספרו : וכבר העידו רז"ל ביוצא בזה אמרם דברה תורה כלשון בני אדם : וכאן התבאר ששורש הנבואהכפי מה שהעידה עליו התורה ונתאמת בקבלה הוא אשר האיר עניינו בדרך סגלך בו באמות אלו השרשים בשלמות ונתאמת עם זה שהעיון בלתי חולק עליו אבל מסכים עמו מכל ה' הצדדין כאשר הוא טבע האמת שהו'ער לעצמו ומסכו'מכל צד ומה יאות לזה שאזל במדרש מסל לאד' פה' הולך כדר' ממקו' למקו' ורא' ביר' דולק' אמ' תאמ' פקביר' הוא כלל מנהיג הנין עליו כע'הביר' אל' אני בעל הבו' כך קו' אבר' :

הבלל הראשון

אחינו תאמ' שהע' הזבלא מנהיג הציץ עליהם האמ' אני בעל העו' וכז' ר'ל'
 פעם היות לנו נטיה אל האמת הוא לא יצא מירי כל ספ' עד שהספיעה' לו
 אורו והוא הנכבואה זהו מה שראינו לפי קצורינו במאמר הזה ה'א' והתהל'
 נאל לבדו ית' :

המאמר השני

כפנות התורות ר'ל' שהם יסודות ועמודים אשר בית אלים נכון פליהם
 וכמצאותם יצויר מציאת התורה מסודרת ממנו ית' ואלו יצויר
 העדר אחת מהם הפול התורה בכללה חלילה וכסחקרנו בהם מצאנום ששה
 האחד יריעת השם בנמצאות ה'כ' הסגחתו בהם הב' יכלתו ה'ד' הנכבואה
 ה'ה' הבחירה ה'ו' התכלית : וזה למה שהיתה התורה פעל רצוני מהמנוח
 אשר הוא הפעל אל המצוה אשר הוא המתפעל יחוייב בהכרח סיהי הפועל
 יודע ורוצה ויכול : והמתפעל רוצה ובוחר ולא הכרחי ואכונם : ולהיות
 הפועל אשר מהפועל אל המתפעל אין המלט לומהתיחסות מה ביני יחוייב
 סיהיה התיחסות ודבקות מה ביניהם והוא הנכבואה : ולהיות כל פעל טבעי
 או מלאכותי יכ' ש רצוני ומפועל בכ'ת השלמות לתכלית ידוע אין המל' בפעל
 השלם הזה להיותו לתכלית חשוב : ולזה ראינו לחלק המאמר לז' כללים :

הבלל הא

כיריעת הש' הנמצאות וזה אמנם אם בבאור הפנה הזאת ואם באוכן
 ידיעתנו בה ולפי שהרכה מהפלוסופים נטו מדרך האמת
 ודמו לסתור זאת הפנה כפי סחחיבה הקבלת האמתית גכ קצת מחכמי
 אמונתנו מכעלי העיון נטו אליהם בקצת ויחפאו דברי אשר לא כן ראינו
 בכלל הזה לבאר הפנה הזאת כפי אשר דמו להתיר הספקות ולהשיב על
 אשר חשבו ולהעדר על אופן ידיעתנו בפנה הזאת ולזה ראינו לחלק הבלל
 הזה ל'ה' חלקים הפרק ה'א' בבאור הפנה הזאת כפי מה שתגזרה התור'
 : הב' בבאור הספקות שאפשר פייסופקו בהם אשר בעבורם נמערזו
 רגלי מקצת מחכמינו בפנה הזאת ה'ג' בבאור ספקות יותר כמה סחחיבו
 בפנה הזאת ה'ד' בהתר ספקות אשר הניחו בפנה הזאת לפי דעת התורה
 ה'ה' באופן ידיעתנו בפנה הזאת בשלמות

בבאור הפנה הזאת כפי אשר תגזרה התורה
 מבאר היא כמו שקדם שנתן התורה והמסדר

חפרק א

המאמר השני

אות' ות' מחוץ' בהכר' פיה' יודע' מה' שזו' וסד' ואמנ' באופ' ידיעתנו' נתחלפו'
המפר' חלו' רב' והמחו' לפי' שרשי' התו' במ' שגשי' ממנ' הו' ג' עניו' הא' סודיעת'
מקפ' במה' תכלו' לנה' ב' ידיעתו' במה' של' נמצא' הג' ידיעתו' ות' בחלקו' האפשר'
מבלתי' שישתנה' טבע' האיפסר' • ואמנ' איך' יתבאר' חיוכ' זה' לפי' פרסי'
תורתנו' הנה' כפי' מה' שאומר' אס' הראשו' למה' שהוא' מבואר' ממנה' היותו' ית'
מסיג' הפרטים' : וזה' אס' כספורים' שבאונה' ואס' במצות' הפרטית' ואס'
בייעודים' ואס' מפאת' הקבלה' כמו' שבאו' בה' הרבה' כתובים' על' זה' אמר' כי'
כל' לכוונת' דורש' יי' וכלי' צד' מחשבות' מבין' : והנה' במזמור' ה' חקרתני'
ותדע' הפליג' בפרטי' ידיעתו' וכל' המזמור' מיוסד' על' זה' ר"ל' היותו' יודע'
ומסיג' הפרטים' כאמרו' אתה' יודעת' שבתו' וקומי' בנת' לרעי' מרחוק' •
ארחיו' ורבעו' זרית' וכל' דרכי' הסכנת' • ויתר' הכתובים' הנמשכים' במזמור'
ההוא' מורים' השגתו' תכלית' דקדוק' הפרטים' • ואחר' שהתבאר' זה' והוא'
מבואר' מהפרטים' היותם' בב'ת' חיוכ' בהכרח' היות' ידיעתו' ית' מקפת' במה'
שאינ' תכלית' לו' והוא' הראשון' : ואולם' ה"ב' והוא' ידיעתו' יתברך' במה' שלא'
נמצא' הוא' מבואר' ממה' שבא' בתורה' ובכביאים' מהייעודים' במה' שלא' נמצא'
אז' : ועם' היות' באו' בתורה' הקצת' פסוקים' יורו' על' חרוש' ידיעה' כאומ' ארד'
נא' ואראה' הכזעקתה' הבאה' אלי' עשוכלה' ואס' לא' אדעה' : הנה' כבר'
בארנו' ז"ל' בכיוצא' בזה' דברה' תורה' כלשון' בני' אדם' וכ"ש' במה' שהיה' נמצא'
כבר' שלא' יתכן' שהיה' נעלם' ממנו' ונתחדשה' ידיעה' לו' אחר' כן' אלא' שזה'
היה' במראה' הנבואה' ונשתמש' כלשון' בני' אדם' : ואמנ' אמרו' כי' עתה'
ידעתי' כי' ירא' אלהים' אתה' שהיה' בהקיץ' במעשה' העקירה' כמו' שבא' בקבלה'
האמתית' הנה' הוא' כפשוטו' כפי' מה' שיראה' לי' והוא' מיוסד' על' הקדמה' אחת'
מבוארת' בפלגספיה' המדינית' והוא' האומרת' שהמעשים' יקנו' תכונה' ומדה'
קבועה' בנפש' וכ"ש' שיחזקו' אותה' אס' היתה' קנויה' בשכבר' : וכאשר'
כתייבכה' זאת' ההקדמה' אומר' שאין' ספק' שעם' היות' אנרס' גם' קודם'
מעשה' העקירה' יראת' השו' על' פניו' הנה' גם' אחר' המעשה' נתחזקה' בנפשו'
היראה' והוסף' בה' מדרגה' : ולזה' הוא' מבואר' שלא' היתה' המדרגה' הזאת'
קנויה' לו' קודם' המעשה' : וכאשר' היו' זה' כן' והיה' אמרו' ירא' אלהים'
הכוונה' בו' במדרג' יודעה' אבל' השם' הנפ' ויתאמת' אמרו' כי' עתה' ידעתי' כי'
ירא' אלהים' אתה' : וזה' שקודם' המעשה' ההוא' לא' היה' באותה' מדרגה' ש'
שכונן' בה' כאמרו' כי' ירא' אלהים' אתה' • ולזה' לא' היה' איפסר' שהיה' נודע'
לו' הדבר' בחלקו' מה' שהיה' אבל' היה' נודע' אלנו' קודם' לכך' שהיה' ירא' אלהי'

הכלל הראשון

כמה סיבא עם היות סלא נמצא עדיין במדרגה היא כי ידיעתו יתבר כמה
סלא נמצא הוא דבר מחוייב בהכרח והוא העניין הב' : (ואולם הב' ונא)
ידיעתו ית' בחלקי האפשר ר"ל ידיעת הגעת החלק האחר מכלתו שישתגש
טבע האפשר הוא מכוון לפי חוב התורה : וזה שאם היתה ידיעתו
יתברך מכרח' החלק ההוא הנודע אלנו הנה לא תפול הצוא' במצו' וכאז הרנ'
התורה כי אין דרך לצואה למצווה אלא כשהנח המצווה רצני לא אנוס ולא
מוכרח וזה מכוון בעצמו אם סיהיה המאמר סותר נפשו וזה שאם
היתה ידיעתו מכרחת החלק האחר הנה הוא אם כן בלתי אפשר וזה
שהאפשר סימא וסלא ימצא : ואם ה' החלק האחר מוכרח הכח הוא
בלתי איפשר וכבר הוכח אפשר א"כ יחוייב סלא תהיה ידיעתו בהגעת
החלק האחר מכרחת טבע האפשרות והוא העניין הב' והנה התבאר
אלו הב' עניינים במזמור ההוא סקדס זכרו בשלמות : כי העניין הראשון
התבאר בתחלת המזמור כמו סקדס : וכסופו באמרו לא נכחד עני
עצמי ממך אשר עשתי נסתר רקמתי בתחתיות ארץ : גלמי ראני
עיניך ועל ספרך כלס יכתבו ימים יוצרו ולא אחד בהס ולפי שהמסורת
לא באנף והמקרא לו בוו' יס לדרוש סניהס הנה המסורת נדרס לפניו
ושב אללא דנכחד ירצה כי אחד בכל הפרטים סוכר לא נכחד ממנו
והמקרא נדרס לעצמו לומר סנבחינתו עם רבני הידיעות ההס הוא אחד
בהס אמנס נבחינתו אמרו אחד כך ולי' מה יקרו רעין אלזג' הנה
שבאו רבני הידיעות בדקדוק פרטים נכאור מזמור הקוא והוא העניין
הראשון : ואמנס ידיעתו כמה סלא נמצא הנה נרמז באמרו כי אין מל'
בלסוני הן יי ידעת בלה' : ירצ' המלה סאני עתיד להרר אינה עדיין בלסוני
כלומר סלא אזכרה ואתה ידעת כולה הנה זה יורה על ידיעתו בעתיד
הוא העניין הב' : ואולם הב' והוא סלא תהיה ידיעתו מכרחת האפשר
הוא מכוון בעצמו למה שהמזמור הזה יראה מיוסד על התנכלותו מהימ'
אשר היה מתחבר אל אנסי דמים ומדי נפס וכל אים אשר לו נוסה ולזה
היה מסדר שבחי האלית' בעניין ידיעתו לומר שהיה יודע חדרו לכבו
ומצפוני רעיניו ועל צד הסיר התחיל אמר יי חקרתי ותרע : וכבר
ירעו קודס לכך ירמזו אלמה שהוא אמת בעצמו שיריעתו קדומה בלתי
מתחדסת והפליג לספר פרטים על זה ותכלית כל זה התנכלותו והו' אמרת
אס תקטול אלוה רפע ואנסי דמים סורומני : כלומר אס תקטול רפע
בהיני ירמזו אל פאלאו אל אסית' וסל הנה היותי אומר לאנסי דמים סורו

המאמר השני

מני וכ"ס שלא הייתי מתחבר עמהם : וכל זה גלוי לפניך ולזה חתם ואמר
 חקרני אל דוד לבבי : ונחמי בדרך עולם כלומר שתהיה הסגתו בדרך
 עולם שהיה הולך בו : ואם הגבלה ממנה לא הי' ראוי : ולזה הוא מבואר
 שאם הית' ידיעתו מוכרחת לא הי' צריך להתגלות : התבארוא' כהג' ענייניו
 במזמור הזה והוא המכוון בפרק הזה :

הפרק ב

בבואר הספקות שאיפשר סיופם בפניה הזאת
 לפי מה שהונח : ולפי שמהם כוללים ומהם
 חלקיים יגה נזכיר תחילה הכוללים : ד' ל' שהם ספקו' על ג' ענייני שהונחו
 בידיעת השם הנמצאות והם ה' : הא' שאם הי' השם יודע דבר מהנמצאו'
 זולתו הנ' למה שהוא מבואר שהידיעה היא שלמות לידע יחוייב שישלם
 הנכבד בפחות והוא בתכלית הטול : ומה שיחוייב ממנו בטול הוא בטל :
 והשני שאם הי' השם יודע דבר מהנמצאות זולתו הגה למה שהשכל
 מתעצם במה סידעו הנה יחוייב רבוי בעצמותו : וזה אמנם עצמותו ומה
 סידעו עם שיחוייב שיתעצם הנכבד בפחות : ואם הי' הידועים רבים
 יהי' הרבוי במספר הידועים : ואם הי' כב' יהי' הרבוי בכ' : וזה בתכלית
 הטול והגות : הג' לפי שהדבר הפרטי הוא בלתי מושג כי אם נכח
 ההיולני כמו החומ' והדמיון והוא ית' איך לו כח היולני יחוייב א"כ שהוא
 בלתי משיג הדבר הפרטי : הד' לפי שהדבר הפרטי הי' זמני והזמן הי'
 מקרה נמשך לתגועה הנ' מ' שלא יתואר בתנוע' ולא במנוח' הוא בלתי משיג
 העניינים הפרטי' : ולפי שהוא מבואר מהג' ענייני שהונחו בידיעתו ית'
 שהם מקיימים ידיעה בפרטים הוא מבואר מאלו הספקות ד' ל' הג' והד'
 ג' כ' שהם כוללי הענייני הג' : ז' ה' דוע' הסודר הנמצא במין האנושי
 כב' ירא' היותו בלתי משיג אלו הענייני ולא נאריך בספק זה עת' לפי שהוא
 יותר מיוחס בכלל הג' והו' הדבור בהסג' : ואמ' החלקי הג' בעניי' הראשון
 והוא אמרנו בידיעתו ית' מקפת מה שאין תכלית לו : הנ' בו כ' ספקו' א"כ
 למה שהידיע' דבר מקיף וכולל ומ' שאין תכלית לו הוא בלתי מוקף ומעבל
 ירא' שחייב הידיעה בו יהיה מאמר פותר נפשו : והב' שאם היתה ידיעתו
 מקפת מה שאין תכלית לו יהי' מה שהוא איפשר בלתי אפשר : וזה שכבר
 התבא' בכמ' המתדבק היותו מתחלק אל מה שיתחלק תמי' ואם הית' ידיעתו
 מקפת ביחס חלקי הנכ' ת' שאיפשר שיחלק אליהם היה בלתי אפשר באחד
 מהם שיקב' החלוק' כמה שהוא כמה שאם היה מקבל החלוקה לא תהיה
 ידיעה האמתית : והנה בעניין הנ' בידיעתו ית' כמה שלא נמצא בו ג' כ'

הכלל הראשון

ב' ספקות: הא' שהדיעה האמתית יראה שיחוייב שיהיה לדבר נמצא למה
שהאמת בדברים הוא שיהיה כשכל כמו שהוא נמצא חוץ לסבל: והסני
למה שהדיעה האמתית במה שלא נמצא אם היתה אמתית: הנה אופן
הידיעה בו שלא נמצא עדיין ושימצא לעתיד וכשימצא הידיעה בו שהוא
נמצא אז: אין המלט אם כן מהשינוי בדיעתו ולפני שהשכל מתעצם
במה שירדעו יחוייב שיהיה עצמותו משתנה והוא בתכלית הטוב: והנה
בעניין ה' והוא אמרנו שירדעתי ויתברך בחלקי האפשר מכלתי שישתנה
לו גובה האיפשר בו גם כן ב' ספקות: האחד שאם היתה ידיעתו
בהגעת האחד מחלקי האפשר וישאר סותרו אפשר כפי מה שיראה מהם
הנה כאשר הגיע החלק האחד כבר נשתלק האפשרות ויתהיה ידיעתו בו
ויסיב השינוי: ולפי שהשכל מתעצם במה שירדעו הנה יחוייב שיהיה
עצמותו משתנה והוא בתכלית הטוב: והב' שאם הינחה ידיעתו
בהגעת חלק אחד מהאפשר על שישאר סותרו אפשר והוא מבואר ב'
באפשר שכאשר הונח נמצא לא יקרה מהנחתו בטוב: אבל כשנייחאו
נמצא יתחייבו שני בטולים: האחד שינוי בדיעתו ועצמותו למה
שהשכל מתעצם במה שירדעו: והב' שהדיעה הקודמת לא היתה
ידיעה אבל אומד מוטעה: וכל זה בתכלית הטוב והגנות: אלו הם
הספקות אשר הניעו מקצת הראשונים לחלוק על הפנה הזאת כפי מה ש'
שהונחה עד שמהם סלקו הידיעה מזולתו לגמרי: ומהם סלקו
הידיעה מהפרטים הקנים הנפשיים וקבלו אותה על הכללים ואישים
הנחמייים: ורבים מחכמי אומתנו אשר לחצמם התגרה לקבל ידיעתו יתברך
הפרטית ולהיות הפרטים בב' יראה שיחוייב היות הידיעה מקפת בב' ת'
ולחיו פשוטי הנבואו מורות על ידיעתו הפרטים טרם היותם עד שירדעם
לנבואו כאמרו כי לא יעשהו אלקי דבר כי אם בלה סורו אל עבדיו הנבו'
ואף ברב האפשרו הבחירו כאמרו כי לא יתן אתכם מלך מצרי להלך ולא
חזקה הנה מזה כבר יחוייבו להאמין הפנה הזאת כפי מה שהונחה:
וכשלאחזם העיון לפי מה שדמו לחייב המנעות הענייני מהם חסכו להעמי'
חזון וכשכלובשפניחו ידיעתו הפרטים לא במה שהם פרטי אבל במה שהם
חלקי הכללים: והכללים מצד אשר הם שלמו קצת לקצו והיו הצד אם הם בו
מתאחדים כפי הכדור הכולל אשר בעצם הסית בתכלית השלמות וכנפש
השכל הפועל למטה ממנו בשלמותו כנפש הגלגל למטה מהם מאד בשלמו
: דעו שלא יחלק בזה הדתולא העיון אם שלא יחלוק בזה הדת

המאמר השני

למה שהם קבלו ידיעתו הפרטים • ולזה כבר ידעם בדם היו ויודיעם
לנביאים למה שאין ידיעתו בהם כמה הם אותם פרטים אבל ידיעתו מצד
הסדור הכולל אשר נמצא בעצמו היות פרטים נמצאים : ואם שלא
יחלק בזה העיון : זה יתבאר במה שיאמר : הנה הספקות שיחייבו
המנעת ידיעתו בזולתו מן הנמצאות אינם ממה שיקשה התרם • וזה
שהראשון מיוסד על שהידיעה שלמות ליודע ואם היה יודע זולתו הי' כשלם
הנכבד בפחות וזה ממה שיקל התרו כי למה שמציאות זולתו הוא נקבה
ממציאותו ומושכל זולתו ממושכל עצמו הנה לא יתאמת שישלם הנכבד
בפחות מכבוד הונח שידעתו בזולתו הוא מצד הסדור הכולל אשר בעצמו
: ואמנם השני הוא מיוסד על שהשכל מתעצם במה שידעהו ואם ידע
זולתו יחוייב ריבוי בעצמותו כרבי הידועים התרו ג' קל עם מה שנא'
נהוא שידעתו אשר הוא מהותו מקנה המציאות לזולתו : ואמנם
הסדור הכולל אשר בעצמו ואם היה שיכול לידועים רבים למה שהו מהצד
אשר קצתם שלמות לקצת והוא הצד שהם בו מתאחדים כאלו תאמר באדם
סגדו גשם כיוון מרגיש מדבר פעם היותו כולל דברים רבים מתחלפים
לפי שלמות לקצת הוא אחד בהם : ולזה הוא מבואר שהוא יתברר ישיב
הידועים מהצד אשר הם בו אחד ולזה לא ישיב בעצמותו ריבוי : ואמנם
הב' המיוסד על שהדבר הפרטי הוא בלתי מושג כי אם בכח היולטי : הנה
הוא מבואר מעניינו שלא יחוייב ממנו שהוא בלתי יודע הסדור המושכל
אשר לדברים : ואמנם הד' המיוסד על היות העניינים זמניים הנה הוא
מבואר שהסדור המושכל איננו נתלה בזמן : ואמנם ה' המיוסד ברז'
הסדור הנמצא כמין האנוסי לפי מה שיחשב הנה כשיתבאר שהסדור הוא
בתכלית הטוב והחשיבות כבר יסולק הספק הזה : והנה יתבאר בשלמות
בכלל הב' מזה המאמר ב' ה' : ואמנם הספק הא' אשר בעניין הא' מהג'
ה מיוסד כמה שאין תכלית לוליהית בלתי מוקף : ולזה יראה שהידע
והקפה בו הוא מאמר סותר נפשו הנה הוא ממה שיקל שאם היתה
הידיעה בו מהצד אשר הוא בב' ת' היה מקום לספק הזה אבל הידיעה
בו לפי מה שהונח הוא מהצד אשר הוא בת' והוא מצד הסדור המושכל :
ואמנם הב' המיוסד בכמה מתדבק הנה הוא מבואר שהידיעה בו אינ' מהצד
שהוא בב' ת' אבל מצד הסדור המושכל אשר הוא כחיי לקבל החלוקה תמי'
לא שיחוייב היות ידיעתו בחלקים בב' ת' מצד בהם בב' ת' • ואמנם
הספק הא' אשר בעניין הב' מהג' המיוסד על שהידיעה האמתית יחוייב

הכלל הראשון

סיהיה לדבר נמצא • הנה כאמרנו שהיריעה נהם כפי הסדר הכלל

שבעצמו יתאמת שהוא כבר נמצא מציאות שהוא כתכלית החסיכות:

ואמנם ה' המיוסר בשינוי היריעה מצד שינוי הדברים הידועים הנה

הוא ב' כמה שיקל שאם היתה היריעה נסמכת אל הפרטים כמה שהם

פרטים היה מקום לספק ההוא • אבל היריעה לפימה שהונח נסמך

אל הסדר הכלל אשר בעצמו והוא תמיד בענין אחד בלתי משתנה •

ואמנם השני ספקות אשר בענין ה' מטבע האפשר : הנה לפי מה

שהונח איך מקום להם • וזה כי למה שהוא מנואר כי הענייני האפשרי

הם מסודרים מצד ובלתי מסודרים מצד : וזה שמצד הסדר הכלל

הם מסודרי מצד הבחיר האנשי הם בלתי מסודרי וכך הונ' שהיריעה נהם

ה' מצד הסדר הכלל שה' הנד אשר הם בו מסודרים ומוגבלים : הנה אם כן

נצד אשר הם בו בלתי מסודרים ומוגבלים לא תהיה היריעה נהם ככד

היו מסודרים ומוגבלים וכבר הונחו בלתי מסודרים ומוגבלים : ולזה

הוא מחוייב לפי מה שהונח שתהיה היריעה בדברים האפשרים היותם

אפשריים לכד לא בהצעת החלק האחד מהאפשר וזהו העולה מדבריהם

והוא המכוון בפרק הזה :

הפרק ג

בבאור הספקות כמה שיחייבו בפ' הזאת :

ואומר עם שהתבאר כמה שקדם שהמחוייב

לפי שרשי התורה ידועתו ית' כפרטים עם ה' עניינים סזכרנו :

וזה אמנם לפי הנראה מהספורים והייעודים שבאו בה והכתובי המורז

הנראה ראשונה ועצמות : אמנם הרוצה ליחזק ולהתלות באילן גדול

יגלה פנים בתורה שלא כהלכה כי איך כלפונות טענות מכריחות לבעני

הנורות להורות על פני עקשותם : ולזה ראינו לגלות עוד מומי סבר

אם לפי שרשי התורה ואם לפי חעיון על פי דרכם : וזה שהם אמנם

חייבנשי עניינים : האחד שידועתו יתברך אינה כמה שהם פרטים

אלא מצד הסדר הכלל : וה' שידועתו יתברך אינה בדברי אפשרי

אלא שהוא יודע שהם אפשריים אבל לא ידע אי זה חלק יגיע מחלקי

האפשר איך לו ידועהו : וזה אמנם יתחייב לב' העניינים הקודמי

אם לראשון למה שהיריעה כשיגיע החלק האחד מחלקי האפשר איך לו

ידועה בו : וזה אמנם יתחייב תהיה היריעה בדבר הפרטי כמה

שהוא פרטי : וכבר סולקה כמו זאת היריעה : ואם לשני כי למה

שהונח בו שאין לו ידועה בחלק המגיע קידם שיגיע הנה אם היה לו בו

המאמר השני

ידיעה אחר שהגיע כבר יהיה סינוני בדיעתו והוא דבר ברחו ממנו להיות גדול הספקות אשר הביאם אל זה הדעת: ועוד שהמאמר בשיתחדש לו ידיעה מצד מציאותו הדבר חוץ לכפס יחייב שתהיה לדיעתו התחלה רצונית ופיהיה לו שכל נקנה והוא בתכלית הכטול והגמות עם שלא יצוי קניינו אלא בכח הולכי ולזה הוא מבואר שהעניין הזה ה' הוא מחוייב להם ואחר שהתישב זה נבאר הכטולים שיקרו מהעניינים ההם אם לפי התורה ואם לפי העיון. הנה לפי התורה הדעת הזה לא ישאר בהספור אמתו לפי פשט הכתובים כי למה שחייבו שדיעתו אינה בפרטים הרמזים אליהם הנה הוא לא ידע האכנות ולא קראם ולא יערס עוד פרט: אבל יאמרו בכלם שלא ידע אלא מי סדרו הסודר הוא. והלא הכתוב צווח ואתה אמרת ידעתוך בשם: אשר ידעווי פנים אל פנים וכמה פרטים אשר יכריחו להורות כל מאמין בדיעתו ות' הפרטית ולמ' שחייבו ב'כ שלא ידע איזה חלק יגיע מחלקי האפשר הנה הוכרחו להכזיב היעודים הנתלים בבחירה אלא שפי' שהיעוד בהם היה על צד האומר והסברא מוכחים לטבע מערכות השמים בתנאי שלא יבטלוהו הנחירה יהיה אמרו כי ידעתי אחרי מותי כי השחת תשחיתון כמו כי חשכתי. וכל זה הריסה וכפירה בעקרי הדת: ומאמר שמואל ללשאל ב'כ מיעוד לו סימנא מספר האנשים בדרך יאמרו לודברים ידועים היה ב'כ ע'כ האומר והמחשבה וקראם הנביא אותיות וכל זה שגעים ושטות: ולמה שחייבו ב'כ פאחד שיגיע החלק האחר מחלקי האפשר שלא יהיה לו ידיעה כי יהיה אמרו כי עזה ידיעתי כי ירא אלהים אתה איך עניין לו כי איננו ידיעה למה שחייבו שאין לו ידיעה גם במה שנתחדש ואיננו מחשבה כי המחשבה בשהוא ירא אלהים לא נתחדשה אחר המעשה ההוא באופן שיצדק אגרו עתה ידעתי: ולזה הוא מבואר היות הדעת הזה כנגד התורה והקבלת האמתו אשר יעידו כמה כתובים ממנה היות ידיעתו ית' בפרטו בתכלית הרקדוק והאריכות מותר. ואמנם לפי העיון אומר שלא יצאו מרוב הספקות בדרך אשר אחזו בה אבל נפלנו בספקות יותר חזקות: אם שלא יצאו מהספקות למה שהוא מבואר שהידיעה באופן שפניחו אותה לא ימלא מרכווי ידועים: וחלוי ידועים בב'תוזה מפגים: הא' שהידיעה הפלמח בדברים הגא כפיורעו בסנותיהם הקרובות והרחוקות ולזה הידיע' בדברו המורכבים מהצד אשר הם אחר תהיה שלמה כאשר ידעו הפשוטים אשר מהם הנרצבו להיותם יסודות ומכות למורכבים מהם

הכלל הראשון

אין המלט א"כ מרובו ידועים ביריעת המורכב : והב' שהיא הנמצאת
בכלל הולכי מהלך השלמו וקצת בקצת אשר בצד ההוא הם מתאחדו ותאמת
במובים שקצתם שלמות לקצת והמינים שלמות להם כאלו תאמר שהנזמח
שלמות לדומם והוא לנזמח והמורכב לחי אבל במינים אחרונים לא יתאמ'
שקצתם שלמות לקצת וזה שאין הסום שלמות לחמור ולא החמור לסוף
כמו האיוסם שהם עצמים ראשונים לא יתאמת בהם היות האחד שלמות
לאחר : ולזה כשנניח היריעה במינים האחרונים אין המלט שלא תהיו
רובו ידועים : והב' כשהנזמח היריעה מצד הסדור הכולל בגרמים
השמימיים ובשכלים הנפרדים שאישיהם נצחיים באיש והם מתחלפים
במין הנה בצד אשר הם בו מתחלפים במין אינם מתאחדים היריעה א"כ
בהתחלף עצמיהם במין כנר תהיו רובו ידועים : והד' כשנורה שהשכלים
הנפרדים שלמות קצתם לקצת להיותם עלה קצתם לקצת : וקצת ההוא
הם מתאחדים הנה הנפשות הנשארות שאינם עלה קצתם לקצת אם ידעם
אין המלט מרובו ידועים : והה' כאשר ידע הפרטים מצד הסדור שבגרמיו
השמימיים ובהם סדור מספרי כאלו מאמר מספר סבובים או מספר
מעלות כמו שיתפרסם זה למי שיש לו קצת טכנא במשפטי הכוכבים :
ומזה הצד יודע לכתיב זמן מוגבל כמו שבא במאמר שמואל לסאוג הנה
אין המלט מסתהיה היריעה במספר פרטי כאלו תאמר ב' אור' תהיה
היריעה בפרטים : ואם יאמר בזה שלא תהיה היריעה בזה הפרט במה הו'
זה הפרט כאלו תאמר זה ה' אור' או בכל ב' אור' שיהיה הנה אחר שאין
המלט מיריעתו מספר מהמיו יתן ואדע אם ידע שאר המספרים כלם או
לא ואם ידעם אח' שהי' המספר יתוסף אל מה שיתוסף הנה תהי' היריעה
במספרים בכ' ואם לא ידעם כלם יהיה סם בהכרח גבול לא ידע מהגבול
זהו והלאה ותשאר השאלה מה זה אשר ידע מהספרים עד הגבול ההוא
לא ידע יותר מזה : האם קרה ביריעתו לאות ויגיעה אלא שאין המלט
בסום צד מרובו ידועים בכ' והספי שכאשר ידע הפרטים מצד הסדור
אשר בגרמים השמימי' והי' הסדור הזה לפי מצב הככבי בעת המולד והשלט
והמכטיב עם יתר התבאים אשר לא נעלמו מאכשי החכמה ההי' והי' מספר
מצבי הככבים בגלגליהם כבחינת הנזמח והשלט והמכטיב בכ' להיות
העגולה הגדול' אשר בגלגל אשר כבחינת יהי' הנזמח באופקים מהבמה הי'
המתרבה והוא מתחלק אל מה שיתחלק תמיד : הג' והיו המדורים אשר
שפאת הגרמים השמימיים בכ' אין המלט א"כ מרובו ידועים בכ' : הנה

המאמר השני

מכל אלו הפנים הוא מבואר שלא יצאו מהספקות אשר יסורם ריבוי ס
הידועים : והנה התבאר שנפלו בספקות יותר חזקות ממה שאומר
וזה שהם נרחו מליחם לו ית' ריבוי ודעות ויחסו לו חסרון הסכלות
שהוא גדול סכחטרונות : והנה יחסו לו בכל אחד מה' עניינים
כתכלית מה שאפשר : אם הא' סודיעתו אינה בפרטים במה הם פרטים
: הנה להיות הפרטים בכת' חייבו לו הסכלות בדברים בכת' ולקיות
הידוע אצלו ב'ת הנה יחס מה סידע אלמה שיסכל יחס הכ'ת אל הכב'ת
: ואם בסני' והוא שלא ידע איזה חלק יגיע מחלקי האפשר : הנה
להיות חמר האפשר רחב מני' יס : והחמר ההכרחי שיעור מועט בהקם
אצלו הנה כבר יחסו לו הסכלות כרוב הדברים : ואם בג' שחייב להם
סאחר שיגיע אחד מחלקי האפשר סאיך לו ודיעה בונה להות הדברים
המורכבים כלם להיות להם התלות וערוכ' בבחירה האנוסית וזה אמנם
מתמיד בהם הנה כאשר עברו אלפים מהסני' והגיעו חלקים ידועי' מחלקי
האפשר אחר חלקים אחרים ונמשך כל כך הזמן ההוא הנה כבר יחייבו
סיסכל כל זה והוא לא ידע בכל אלה : והנה ער' מלקיות יודעת יעקב
למצרים מחמר האיפשר ונתלה בכחיותו הנה כסנחר ברירה כבר סכל
זאת הבחירה ולא ידע בה איך דרך א' כל דעת כל הנמשך ממנה וכ' ס
אחר ריבוי הבחירה באפשרים אלא שזה מהס' שגוען וכפירה ותמהון
לב' : והפלא מהס' שיחסו לו סכלות בדברים הנצחיים וכרב הנמצאות
ואולי בשיעור הכב'ת' וזה סכפסות הנסארות ימשך לטוב הבחירה
באנשים בעוד בחיים חיותם ההסארות בהס' א' כ כבר היה אפשר סיה'
רב ממספר הסכלים הנפרדים ואיסי הגרמנים הנצחיים הרבה ואיפסס
סיתוסף בטבע המספר וסיה' סיעור הנמצאות הנצחיות אשר יסכ' בהס'
סיעור הרבה מאשר ידע בהס' וסיתוסף אל מה סיתוסף תמיד וכל זה
בתכלית הגנות והנה יתבאר עוד סא' א' שלא תהיה לו ודיעה בפרטים
במה שהס' פרטים ממה סאומר : למה שהיה הס' הוא הפועל לכל
הנמצאים עצמיים היו אומקרים והיו הפרטים במה הם פרטים נמצאים
עצמיים היו אומקרים א' כ הפרטים במה הם פרטים סופעים מעצמותו :
והוא מבואר שאס' יסכל דבר ממה ססופע עצמותו הנה ודיעתו בעצמותו
ידיעה חסרה ית' ממנה : ועוד שהוא מבואר מההקדמות המקובלות
והמוחסות שהנביאים והקוסמו' כבר יודיעו דברים פרטיים במה שהס' ט'
פרטיים לזולתם רמוז אליהם : והנה בהקדמה ידעם מפאת מודו' הוא

הכלל הראשון

הכללה יתכרך או המלאך : ואיך סיהיה אם לא יודיעהו המודיע מי יתן
וארע : והנה בר' נתעורר בספק הזה בספר החנוש והמוחס אלא סלא
התירו כאלפן מספיק : וזה שבוא אמר שהסכל יתן הצורות הכלל
ויקבלם החמר קבול פרטי כן העניין בזה שהסכל יתן סוד כולל ויקבלם
הדמיון קבול פרטי אלא שזה ממה יאמר בפה ולא יזויר בנפש : וזה
כמו שאמרו הרב ז"ל כי המציאות הפרטיו שפע מהסדור הכלל מצד טבע
החומר אשר ימצאו לו מקרים ייוחד בהם כל אחד מהפרטים מצד תכונת
מזלו אבל בכח הדמיוני לא ימצאו לו מקרים מיוחדים אשר בעבור תמי
והנה ההודעה פרטית : ואיך זה והנה הידיעה כבר תהיה למקרים ההם
מיוחדים : והנה הרב ז"ל כבר חתר להתיר הספק הזה בסאמ' שההודעה
אינה במה הוש' זה הפרטי אבל מהסכל הפועל וגיע הידיעה בסדור אשר
לזה הפרטי מצד הגרמים השמימיים במה הוא או זה פרטי הזדמן שילד
בהיות הגרמים השמימיים במצב ההוא ויקרה לו שיופג זה האיש מצד סקר'
סלא ימצא אז אצל מי שביעלנו זאת ההודעה איש אחד בזה התאר .
והנ' מבואר שמה שיקרה סלא ימצא אז אצל מי שביעל לו זה ההודעה איש
אחד בזה התאר איכנו מספיק בהודעת הדבר הפרטי למה שהיות האיש
ההוא איכנו נודע לכביא מפאת עצמו והנה הוא מבואר שצריך אל מודיע
היות התאר ההוא הפרטי לאיש ההוא אם היה שהוא צריך אל ההודעה ההוא
אלא שהוא מבואר מן החנוש מהקוסמים אשר בזמנינו זה שאין צריך אל
ההודעה ההוא : וכ' שהנביאים כמו שבא בקבלה האמיתית מהיותם
מודיעים פרטים נפלאים ומוגבלים זמן אם בעבר ואם בעתיד גם בדברים
האפשרים : והתמה הגדול שאם קבלנו התירו בהודעות הפרטיות הנ' אין
דרך להמלט מהידיעה הפרטית במה שהניח כמין מההשגח אשר הניח כמו
שנעיר על זה בנה מהכלל הב' : וכבר יתבאר בדרך אחרת שהוא
טחוייב סידיעתו ות תקיף ידועים בבת ונניח לזה הב' הקדמות . האחר
התבארה בספר ההויה וההפסד והב' מבוארת בעצמה : הא' שבאמצעות
הדכנה והתמזגות תתהו' ותחדש צורה במורכב כהתהוות הסכנגבין ב
בהמזגות החומץ והרכש : והב' שבהתחלף יחס ההתמזגות תתחלף הצור
הצור כאלו תאמר שבהתחלף יחס שמי התריאק קצתם אל קצתם תתחלף
צורת התריאק וילבס צורה אחרת וכ' שבהתחלף פשוטי המורכב .
וכס' התייטבו אלנו ההקדמות אומר אי לפי שסיעורי החלקים מתחלקים למה
סיחלק תמיד הנה תתחלף בהמזגתם יתוסף אל מה שיתוסף ויהיו אם כן

דמאמר השני

צורות הדברים נכ"ת מתלפפים במין יחוייב א"כ נותן הצורות ושיב צורות
נכ"ת ואם יתאמת זה נכ"ס ב מציאותו ית' : והנה זה מספיק בכטול
מה שדמו בפנה הזאת .

הפרק ד

בהתר הספקות שהניחו בפנה הזאת לפי דעת
התורה : ואמנם הרב המורה ז"ל התיר אותם
בדרך א' שהרבה להוכיח בה פלוסופים . וזה לפי שיסוד כל הספקו ההם
הוא ההקש בין ידיעתו ליריעתנו . ולפי שהוא מבואר מדבריהם שסם
הידיעה נאמר בס' ובנו בשתוף גמור : והוא ידוע שהדברים מסתופי
השמות איך ראוי ליקח מופת קצתם על קצתם הנ' איך מקום לספקות ההם
בכלל : וזה כי ידיעתו הוא עצמו . וכאשר גבהה מדרג מציאותו מציאותו
כך גבהה ידיעתו מיריעתו : ולזה השתדלותו לידע איך מגיע ידע
החלק המגיע מחלקי האפשר ולא יכריחנו הנה הוא כאלו השתדלנו לדעת
עצמותו : ובדרך הזה יתכן שידע הפרטים מתלפפים בכ' במספ' קודם
חיותם מכלתי שסנה טבע האפשר . ומכלי שתסתנה ידיעתו כשינוי הידועים
כאשר הוא דעת תודעתו כפי הקבלה האמתית . ואולם הר' ז"ל הרבה
להשיב עליו בספר המלחמות שלו ודמה להסתיר כניונו בסני הקדמות :
האח' שאי אפשר סיהיה מה שהוא אצלנו מבוכה או טעות ידיעה בחק השי'
והנה הסנית ידיעה בנפשה . ואולם הא' באר כן הכ' הידיעה תאמר בנו
ובס' בקדימה ואיחור איכנו נאמר בשתוף השם הגמור יתחייב שהידיעה
לא תאמר בו ית' וכנו בשתוף השם גמור : והנה הגדולה מבואר בעצמה
וזה שמה שנאמר בשתוף השם הגמור אי אפשר שיאמר בקדימה ואיחור
להיות העניינים שנאמר עליהם השם ית' בלתי מתיחסים : והמשל כי
שם העין לא יאמר בקדימה ואיחור על עין המים ועל עין המראה : ואולם
הקטנה תתבאר בקלות גם כן למה שכבר יחשב שאנחנו כשנחיי' או נשלול
מהשית דבר מהדברים הנמצאים בנו כבר נחייב או נשלול המוכן אצלנו
בדב' כי לא נחייב או נשלול השם לבד : ולזה יראה שאנחנו כשנחייב ידיעה
לשית שהוא דבר מהדברים הנמצאים בנו כבר נחייב לו עניויה וה' העדר
השכלות ממנה לא שנחייב השם לבד זולת העניוין . ולזה להיות העניוין
ההוא בלתי נאמר בהסכמה בנוכחו : כבר יתחייב שיאמר בקדימה ואיחור
והבארה אם כן ההקדמה הראשונה והיא שאי אפשר סיהיה השתוף בין
ידיעתו ליריעתו שתוף השם הגמור . וכאשר נתישבנו אלו ההקדמו'
דמה להפיל חומת הכנין אשר בנה סניב הדעת התורו הרב המורה :

הכלל הראשון

מה כי למה ששם היריעה איננו נאמר בו יתברך ובנו כשתוף גמור אבל בקדימ' ואיחור והוא ההקדמה הראשונה הנה כבר ראוי שנקיים כי יריעתו ליריעתנו בקדימה ואיחור והיו הספקות אשר מפאת רבני הירועים ז והשתנותם בחזוקם : ולמה שהוא מבואר שאין אפשר במה שהוא מבוכה או טעות אל לנו שתהי' יריעה בחק הפי' והיא ההקדמ' הב' הג' איך מה סיהי' או אפשר שיריעתו בהגעת החלק האחד 'מחלקי האפשר לא תברית ח האפשר : וזה שאם לא היה מכריח החלק ההוא ישאר סותרו אפשר' והאפשר כשהונח נמצא לא יקרה מהנחתו בטל : אם כן היריעה בחלק ההוא קודם שיגיע תהיה אל לנו מבוכה או טעות : ואין המלט גם כן משינוי חחר שהגיע : וכבר הונח שמה שקוח אל לנו מבוכה או טעות א' אשתהי' יריעה אל השם : זהו פרי כל טענותיו וערעוריו על הרב : ואם האריך הרבה במגומיו : ואנחנו אם היה שהתר הספקות איננו ממה שיקשה אל לנו כמו שיתבאר מדברינו במה שיבא בגזירת הצור :

הנה ראוינו לבאר שמה שחשב לתפוש על דברי הרב איננו ממה שראוי לשום לב עליו : אבל דבריו ככונים ואמתיים אין בהם כפתל ועקש וכדיע ונאמר שהוא מחוייב ששם היריעה לא יאמר בו השות' וככלו בקדימה ואיחור : וזה שהשם הנאמר בדברים בקדימה ואיחור מחוייב סיהיה עניינו הנרצה בו אחד בעצמו שאם היו העניינים הנרצה בהם בשם ההוא מתחלפים הנה לא יתכן בהם קדימה ואיחור :

וזה שלא ישאר בהם שתוף כי אם בשם לבד . וזה מבואר בנפשו והמשל בזה הנמצא הנאמר בעצם ובשאר המאמרות בקדימה ואיחור הנה שם הנמצא מורה בהם על עניין אחד כי הנרצה בו המציאות וההיות אשר יובן בכלם עניין אחד אלא שיתחלק בקדימה ואיחור : וזה שהמציאות וההיות שהיא לשאר המאמרות באמצעות המציאות וההיות אשר לעצם . וכאשר התיישב זה יהי' שם היריעה הנאמר בו יתבר' הנרצה בו עניין עצמותו והיה עצמותו בתכלית החלוק והמרחק מהעני' הנרצה ביריעה הנאמרת בו הנה הוא מחוייב שלא יפול השם בו ובנו בקדימ' ואיחור לפי שהשם החסותף שאינו נאמר בהסכמה בדברים ולא בקדימה ואיחור יאמר בשתוף השם הגמור : נתכווננו דברי הרב באמרנו כי שם היריעה באמר בו יתברך ובנו כשתוף גמור : וזה שאם היו שניהם מבתתפיש בהגזרת העדר הסכלות בקדימה ואיחור הכל לפי שהשם מורה הגורא חיונית

המאמר השני

: זהו הנהגות המחיובת תהיה בדברים מתחלפים תכלית החלוק בענין
 הזה יחוייב. סיהיה השם הזה בו וכנו בשתוף השם הגמור וכבר ה' ראוי
 פונקן כן מדברי הרב שהיה הקישה יודיעה למציאות באמרו כי כאשר גבהה
 מדרגת מציאותו ממציאותו כן גבהה מדרגת ידיעתו מעידעתו. והוא
 עצמו יתברך באר שם ציאותו ית' הוא עצמותו : ושם מציאות זולתו
 מקרה קרה לו : ולזה היה מחוייב שיתחלק הוראת שם המציאות הוראת
 המחייבת תכלית החלוק בהתחלק עצמותו ממקרה זולתו עם היות שהוראת
 שם המציאות השוללת בהם אחר. והוא הוראת שלילת הקשר אמנם
 לפי שהוראת השם הראשונה הוראה חיובית הנ' כבר יצדק בו ששם המציאו
 יאמר בו יתברך וכנו בשתוף השם הגמור וכך העניין בשם היודיעה בשם
 וכאשר התבאר זה הנהיג יסוד הבנין אשר יסוד הרב בזה לפי דרכו שרי וקיים
 ואמנם ההקדמה הנ' שאומרת שא"א במה שהוא אל לנו מבוכה או טעות
 שה' יודיעה בחק השי' היא אמתית מבוארת בעצמ' אלא שהיודיעה בו יתבר'
 בהגעת חלק א' מחלקי האפשר יודיעה אמתית ברורה ומוגבלת אלא שהיתה
 יודיעתו לא תשנה טבע האפשר למה שהטבע האפשר לא יפול אלא בדברים
 הבחיריים כמו שיתבאר בכלל הד' בג' ולזה טבע האפשר לא ישתנה
 מתה' היודיע בחלק אשר יגיע מפאת הבחירה וכאשר הוקשה אם היה
 טבע האפשר לא ישתנה הנ' כניח סותרו נמצא שכבר התבאר מגדר
 האפשר שהוא אשר בהונח נמצא לא יקר מהנחתו בטל הנה יושב בזה
 שלא יקרה מהנחתו בטל מצד טבע האפשר אבל מפני ידיעתו החלק שיבחר
 כבר יקרה מהנחתו בטל והוא מבואר שהבטול אינו מצד טבע האפשר
 אלא מפני ידיעתו הבחירה ואולם איך ידע החלק אשר תפול בו הבחירה
 במה שהונח אפשר מטבעו הנה יושב כל זק אם ה' שיושכל עצמותו אחר
 שידיעתו ועצמותו אחר זה הדרך הרב בהתר הספקות לפי מה שיראה
 מאנו והוא דרך כולל נכון ונבחר איך ספק בו ואיך סיהיה משם היר
 אם סיהיה בשתוף גמור כדרך הרב אם שיאמר בקדימה ואיחור ויור' ע'
 תאר עצמותו כמו שנראה אנחנו למה שהיודיעה תהיה לעצמותו כמו שקד'
 לנו בכלל הג' מהמאמר הא' . וכבר נשאר עלינו שנאמר בהת' הספקו
 בדרך מיוחד מה שישפיק בו כמו שיערנו : ונקדים לזה ונאמר
 שהפרט המיוחד סנין ידיעתו ית' יודיעתנו כפי שנתבאר מצד העיון
 והקבלה האמתית ויתבאר עוד בדברינו במאמר בג' שמידיעתו וניור'
 רצונו קנו היודעים המציאות וידיעתו אזולה וקנויה מהיודעי' באמצעות

הכלל הראשון

החוש והדמיון כמו שהתבאר זה בספק הנפש לארסטו : וזה היסוד
האמתי המיוחד אשר יסולקו בו רב הספקות : וזה שהספקות הר
הכוללים העניינים השלם אשר תיוחד בהם ידיעתהשם כבר יסולקו ב
ביסוד הזה : אם הא' הלקוח מאשר הידיעה שלמות לירדע ולזה יחשב
שיחוייב שאם היה יודע זולתו שישלם הנכבד בפחות • הנה אם היתה
ידיעתו באצלת מזולתו היה מקום לספק הזה • אבל אחר שהתבאר
שידיעתו היא המקנה המציאות לזולתו לא יתאמת שישלם הנכבד בפחות:
והנה ידיעתו ושלמותו אחד ובידיעתו עצמו וזויר רצונו אשר הוא עצמו
קנו המציאות זולתו מציאותם • ואם הב' הלקוח מההקדמה אחת ה
האומרת היות הסכל מתעצם במה שידעהו : ולזה אם היה יודע זולתו
יחשב שיחוייב שיתעצם בזולתו : ושיחוייב רבוי בעצמותו כמספ' הידועי
הנ' אם היתה ההקדמה היא המקובלת למה שהוא מבואר בידיעתו שהיא
המקנ' המציאות והעצמות לזולתו מהנמצאות כ' ש שהוא מבואר שאינו מ
מתעצם בזולתו ואין ידיעתו אותם מחייבת רבוי בעצמותו : כי אמנם
היתה מחייבת רבוי בעצמותו אם היה מתעצם בהם אבל אחר שהתבאר
שהוא המקנה המציאות לזולתו מהנמצאות הנ' הוא מקור ומבוע א' פשוט
סבר רצונו הקדום היצמי מקנה הנוציאות לזולתו אחר היה או רבים
נכ' אם היתה ההקדמה היא אשר לקחה מקובלת בלתי צורקת כמו
שיבא במאמר הב' ב' שאין מקום לספק הזה : ואם הב' הלקוח מאשר
הדבר הפרטי הוא בלתי מושבכי אם בכח היולני : הוא מבואר שזה
מיוחד בידיעה הנקנית מהנמצא למה שהפרטי לא יושב ולא יודע לו כי אם
באמצעות החוש והדמיון אבל בידיעה המקנה המציאות לכל הנמצאות
עצמים היו אנ מקרים מינים ופרטים לא יצטרך לירדע באמצעות חוש ודמיון
אבל הפרטי הוא סקנה המציאות מהירדע אשר הוא בעצמו : ואם הד'
הלקוח מאשר הפרטים זמניים והזמן הוא מקרה נמשך לתנועה הנה אם
קובל זה אין מקום לספק הזה למה שידיעתו היא המקנה המציאות להם
וזמן ולתנועה : וכל שכן שכבר התבאר במאמר הראשון שקרות
ההקדמה היא שאין הזמן מקרה נמשך לתנועה : אמנם היה
הלקוח טמה שיחשב מרוע הסודר הנ' כשיתבאר שהסודר הוא בתכלית
הטוב יסולק הספק הזה : וזה יתבאר בכלל הב' בדבורינו בהשגחה
בגזירת הסוד • ואמנם הספקות החלקיים הנ' הספק האחר אשר
בעניין הא' והוא המיוסר במה שהירדעה דבר מקיף וכולל מה שאו' תכלית

המאמר השני

לנבלתי מוקף ומגבל הנה הוא אמת כשהיתה הידיעה בעל תכלית :
אבל כשנניח הידיעה בלתי בעל תכלית כסידע ידועים בלתי בעל תכלית
לא יקרה מזה בטל . שהבלתי בעל תכלית לא יעדיף על הבלתי בעל
תכלית : והספק השני המיוסד על הכמה המתרכק הנה כסידע
יחסי החלקים אשר אפשר להתחלק עליהם כבר ידעם בלתי בעל תכלית
יודע שאין פס חלק אחרון : והנה אין המנעות כשהידיעה הבלתי
בעל תכלית תרכק בידועים בלתי בעל תכלית כהדבק קו בכ"ת על קובצ'ת
פלא יעדיף האחד על האחר . ואמנם הספק האחד אשר בענין הב'
המיוסד על שהידיעה האמיתית ראוי שתהיה לדבר נמצא הנה היא א'
אמיתית בידועתו הקבועי מהרברוי הנמצא אבל בידועתו המהקנ המציאו
לדברים הוא הטעאוי . למה שהידיעה אשר לו בדברים היא לדבר
נמצא המציאות יותר משוכח שיומצא והוא אשר בעצמות השם יתכרך שהג'
המקנה והמשפיע המציאות אשר לדברים . ובאשר נודעו לו הדברים
בידיעתו הקדומה רי בזה מציאות להם : והספק הב' המיוסד על שינוי
הידיעה כשימשך ממנה שינוי בעצמותו לפי שהשכל מתעצם במה שידעו
הנה התרו ממה שלא יקשה עם מה שכבר נאמר לפי שההקדמה היא
בלתי נורקת : ואם קבלנו אותה הנה למה שהיה ברצונו הקדום היות
הדבר ההוא בעת שנזרה חכמתו הנה כהגיע העת המצא הדבר לא יקרה
מזה שינוי בעצמות ידיעתו : ואמנם הספק הא' אשר בענין השלישי
המיוסד גם כן על שינוי הידיעה כשהגיע החלק האחר מה אפשר למס'
שיסתלק אז טבע אפשר : התרו כדמות הספק הקודם בשיה :
וזה כי כשלא נקבל שהשכל מתעצם במה שידעו אין מקום לספק זה
ואף אם נקבל אותה . הנה למה שקיתה ידיעתו הקדומה כי בעת
היא ישתנה טבע האפשר כשהגיע העת ונמצא הדבר כמו שקיתה ידיעתו
אין בזה שינוי ידיעה : והספק הב' המיוסד על שאם כניח סותר החל'
שידעו אפשר ונמצא : ונניח הוסייתחייבו שני בטולים : הא' שינוי
בידיעתו : הב' שלא היתה ידיעתו הקדומה ידיעה אבל אומר מוטעה
הנה הוא מכואר שכאשר נקיים בזה מידיעתו לנו לידיעתו שאין המלט
מזה אלא כשנניח שהחלק שידעו אפשר בצד מה ומחוייב בצד מה
וככחינת היותו מחוייב הנה לא יגיע שינוי בידיעתו ועצמותו : וככחינת
היותו אפשר לא יבטל האפשר בדברים האפשריים והנה יתבאר זה במה
שאומר : אין ספק שקיות הדבר מחוייב בצד מה לא יחייב חוץ הדבר

הבלל הראשון

בעצמותו יתבאר בדברים האפשריים בעצמותם הנמצאים עתה מוחסים וזה כי ידיעת האדם בהם היות הדבר ההוא אפשרי : נמצא מחוייב חייב הכרחי היותו נמצא ולא יעבור סותרו נמצא בשום צד : והנה החיוב הזה לא יסנה טבע האפשרות הדבר ולא יחייב חייב הדבר בעצמותו ולא ידיעת השם יתברך מצד אשר תפול בו הבחירה לא יתחייב חיוב בעצמותו ולא יסנה טבע האפשר כלל : וכבר יתבאר זה ביאור יותר רחב במה שיבא בכלל הרביעי בגזירת הצור כי שם התבאר אמתות זה כמה שאין ספק בו . והנה מעדו בו רגלי רב המעיינים כי לא שערנו בהכרח אשר יוכלו היושר האלהי התוריי : והנה זה מספיק במה שהיתה כונתינו בפרק הזה :

הפרק ה

באופן ידיעתינו בפנה הזאת בשלמות :
 ואומר שהפנה הזאת מלבד מה שנתאמתה אלנו : מפאות הקבלה באופן שהנחונה כמו שהתבאר במה שקדם הנה נתקיימה אלנו מצד העיון בסני בחינות : האחד שהוא מבואר שבטול הטענות והתר הספקות אשר הניעו קצת המעיינים לבטל הידיעה די בקיום הפנה למה שאין ראוי ליחס לו חסרון הסכלות שאין בכל החסרונות גדול ממנו : ולזה אחר שהתבאר תכלית הבאור שאין בכל מה שטענו כנגד הפנה הזאת דבר יבטל אותה עם מה שקיים אלנו מטבע האפשר מצד העיון .

הנה ראוי נמחוייב טקווימה באופן שהנחונה : והב' שכבר התבאר במה שקדם שהוא מחוייב מצד העיון שא"א שלא תהיה לו ידיעה בדברים הפרטיים במה שהם פרטיים כמו שכא בפרק שלישי מזה המאמר ומה שיוסף בלוי ושלמות בפנה הזאת כשיבאר בשלמות שורש אמונת החדוש כי שם יתבאר במה שאין ספק בו שהוא השם יתברך הפועל והממציא לכל הנמצאות כלן ברצונו הפשוט ולא יצוייר תיותו פועל אותם ולא ידעם : והנה ממה שהתבאר בקלות כי אחר שכורה בחדוש הדברים כלם ברצונו שמכללם הוא טבע הדברים אם כן נמשך אל רצונו כאלו תאמר שהאם שורפת כשרצה לתת לה טבע ש שורפת : ואלו רצה לתת לה טבע קר עם היות ענש בתכלית ס הרקות . ולתת לארץ פועל חס עם היותו בתכלית הענוי היו נמצאים בטבע ההוא נתחייב אם כן טבע האפשר כשהוא מן הנמצאים הוא יתברך הטביעו ברצונו ולא יצוייר אם כן שירצה האל יתברך שלא ידע

המאמר השני

מה שהיה יודע אם רצה שלא ידעו • ואם יעבור זה בחקו יעבור גם כן
 אם היה רוצה להטביע דבר מה שלא יהיה לנו וכלת עליו ממה שיצויר
 היכלת עליו שלא יקרה בטל והוא בתכלית הגנות והכפירה • ואמנם
 יתבאר השם ההוא במאמר הג' בג"ה : ובכאן נשלם מה שרצינו לבאר
 בכלל הזה : והתלהלל לברו ומרומם על כל ברכה ותהלה :

הכלל השני

בהשגח

הנה כבר קדם לנו בתחילת המאמר היות השגחת
 הש' בממצאות פנה תוריות שלא יצויר מציאו התור'
 זולתה • ולזה צריך שנחקור אם צויר הפנה הזאת ואם באופן ידיע'
 בה : וזה אמנם כפי מנהגינו רוצה לומר לבאר הפנה הזאת כפי מה
 שתגזרה התורה עם שנביא הספקות אשר הגיעו קצת החכמים לדרך
 דרך היוני • ונתיר אותם ונשיב או הדרך שנסתבכו • ונעיר עם
 זה על אופן ידיעתנו בפנה הזאת ונתקור בדרושים מה מתיחסים לה :
 ולזה ראינו לחלק הכלל הזה לששה סדקים • הפא' בבאר הפנ' הזאת
 כפי מה שתגזרה התורה : הב' בבאר הספקות שאיפשר שיסופקו בה
 בה אשר בעבורם נטו מהדרך הנכון מקצת חכמינו בפנה הזאת • הד'
 בהתר הספקות שהניחו בפנה הזאת לפי דעת התורה : ה' באופן
 ידיעתנו בפנה הזאת בשלמות • הו' בבאר דרושים מתיחסים אליהם :

הפרק א

בבאר הפנה הזאת כפי מה שתגזרה התורה :
 ואומר לפי שהוא מבואר מעניין ההשגחה אשר
 הוא פנת התורה היותו יתברך משגיח על בני אדם להיפידם אל ההצלחה
 הנה ראוי שנחקור בה בג' עניינים האחד בכחינת המסגיח הכ' בכחינ'
 המושגחים הג' באופן ההשגחה : אם בכחינת המסגיח והוא הראשון
 הכ' החקירה אם ההשגחה באמצע ובזולת אמצע : ואם היה שתהיה
 באמצע מן הוא האמצע ואם הוא אחד או רבים : ואם בכחינת המושגחי
 והוא השני הנה החקירה אם תהיה ההשגחה בהם בכללים או באישים :
 ואם הית' באישים אם תהי' ההשגח' בהם בשנה או אם תתחלף בהם בשחות
 ויותר עד שיהי' אפשר שתהי' בקצתם ובקצתם לא : ואם באופן ההשגח'
 והוא הג' הנ' החקיר' בדברים אשר תהי' בהם היסוד' אל ההצלח' שהו' התכל'
 המכוון בה : אאנם הראשון הוא מבואר ממה שנא בתורה ובקבלה
 האמתית

הכלל השני

האמתית שהשגחה כבר תקיה באמצעי ובזולת אמצעי וכסני וסהאמצעים
רבים יתחלפו בחלוף מדרגת המושגחים • ונריך סתדע סהכוונה באמרנו
אמצעיים סיהיו מושגחים בבחירה ורצון : וזה סבאמצעיים אשר
באמצעותם תקיה ההשגחה אשר הם במדרגת הכלים הנה הם רבים כמו
הכחות והפעולות הטבעיים סאינס פועלים בבחירה ורצון : ומז' הזין
הרבה ממה סבא בתורה וכנביאים בפעולות הס' שלא על המנהג הטבעי
ויולך וי אתהיס כרוח קרום עזה : קח את מטך : ורבים זולתם : אבל
המכוון עתה הוא באמצעיים הפועלים בבחירה ורצון • הנה יתבאר
זה בקלות ממה סבא בתורה באבות : הנה תמצא כיעקב בהאבק איס
עמו שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אסלחך כי אם כרצוני ויכרך אותי
סס אשר לזה אמר הכתיב עליו וישר אל מלאך ויוכל • והוא עצמו קרא
הסס פגואל כי ראיתי אלהים פניס אל פניס ותגל נפשו • וה' בברכות
את בני יוסף אמר האלהים אשר התהלכו אבותי לפניו אברהם ויצחק
האלהים הרועה אותי מעודי עד היום הזה המלאך הגואל אותי מכל רע
יכרך את הנערים : ואפסר שרמז באמרנו האלהים אשר התהלכו אבותי
לפניו אל המשגיח הראשון יתכרך • והנה נאמר למשה הנה אנכי שלח
מלאך לפניך לסמך בדרך : ואל משה אמר עלה אל ה' ודרשו במסכת
סוטה כמה שהקשו סס עליו אלי מבעי ליה זה מטטרון ססמו כסס רבו :
וכבר נמצא פגגלה המלאך ליהוסע ונהו בסליפת בעלו • והנה אשר
בזולת אמצעי כבר הועד עליו וכבר וי עם משה פניס אל פניס כאשר
ידבר איס אל העזו : פה אל פה אדבר בו • אשר ודעו הסס פניס אל
פניס • וכבר נמצא ההשגחה באמצעי וזולת אמצעי במכת בכורות :
אמר ועברתי בארץ מצרים וגומר : ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם
לנבוק • הנה בבחינת המצריים כבר היתה באמצעי : ובבחינת
הזלת ישראל היתה בזולת אמצעי כמו סבא בקבלה האמתית אמר ועברתי
בארץ מצרים אני ולא מלאך : אלא סלפי דעת זל וראה סגס בבחינת
המצריים היתה ההשגחה בזולת אמצעי באמ' והכתי כל בכור אני ולא סרק
ויהיה לפי דעתם אמרו ולא יתן המשחית ירמוז אל האמצעי אשר הוא
במדרגת הכלי הפועל בזולת השגחה ורצון : והנה נמצא האמצעיים
רבים נמה שמהם מלאכים כאותם סנגלו ליעקב ויהוסע וגדען והמלאכים
סכאו כסרו מהמין הזה למה סכבר היסירו אל נוט לצאת מתוך ההפכה :
ומהם סבא ארזי הנביאים והיסוד לכלל אומתינו לעבודתו והנביאים

המאמר השני

אומתינו לעבודתו והנביאים אחריו דור אחר דור : ומהם השופטים
והחכמים המוכחים בעם השומרים משמרת הקדש בתורה ובמוצה •
התבאר אם כן מכוונת התורה העניין הא' בבחינת המשגיח והוא היותנו
משגיח באמצעי וזולת אמצעי ושהאמצעיים רבים ושהם שלשה מינים •
המלאכים והם השכלים הנפרדים : והנביאים : והחכמים : אמנם אם
בכאן מין ד' אם לא אין בידנו בזאת הבחינה לא מפאת הקבלה ולא
מפאת הענין : וזה שקצת החכמים וראו ומהם הרב המורה שהגלגלו
חיים משכלים : והנה פשטה הכתובים וקצת מדרשות מסכימים לזה
והיה בכאן לפיזה מין רביעי מהאמצעיים הפועלים בבחירה ורצון והם
הגרמים השמימיים שיפעלו ויזיזו מה שיפעלו בסדור אשר נפשם וירצו
בו : ואם שיתחלפו בחלוף מדרגת המושגחים זה יתבאר ממה שבא
בתורה וספוריה באבות העולם : וזה שההשגחה וההיסר' לאדון הנביאי'
היתה בזולת אמצעי פנים אל פנים וההיסרה לזולתו מהנביאים היתה על
ידי אמצעי כמו שהעיד הכתוב • וזה להיותם למטה במדרגה ממש :
ולריות כלל ישראל למטה במדרגה מהנביאים היתה הישרתם באמצעות
הנביאים : וכשנתמעטו הדורות היתה הישרתם באמצעות השופטים
והחכמים : ולהיות כלל אומתינו העם שבחר השם לנחלה לו היתה
השבחתו בהם אם בזולת אמצעי ואם באמצעות נביאיו וחכמיו אם תתחייב
ממנה הישרה מיוסדת ומוגבלת ומתיחסת למדרגת המושגחים בשלמות
כפי העת והמקום : וזה ממה שיראה ממנו שהגלגלים למטה מהחכמים
במדרגה לפי שהשבחתו ביתר האומות באמצעות הגרמים השמימיים אשר
תתחייב ממנה הישרה כוללת כלתי מתיחסת למדרגת המושגחי' בשלמות
כפי העת והמקום : ואל הדעת הזאת נמשכו קצת חכמינו . ואיך
סיהיה התאמת כפי התורה והקבלה האמתית שהאמצעי יתחלפו בהתחלף
מדרגת המושגחים ודי בזה עתה בראשון • ואמנם בשני והוא בבחינת
המושגחים הוא מכואר ממה שבא בתורה שהשגחה כבר תהיה בכלל
ובאזיזים וסיתחלף ההשגחה בהם בפחות ויתר עד שהיה אפשר שתהיה
בקצתם ובקצתם לא • וזה שמלבד ההישרה הכוללת לכלל האומה באו
הישרות והבטחות מיוחדות וברכות לאבות ולנביאים כל אחד ואחד ממנו
בשמו : וכבר יראה ממה שבאמר בחלוף המושגחים שההשגחה
תתחלף בפחות ויתר עד שכבר אפשר שלא תהיה בקצתם :
וזה לרונח מדרגתם מהשלמות והתכלית האנושי • ועל כיוצא בהם

הכלל השני

באמר • ואנכי הסתר אסתיר פני מהם : אסתירה פני • ורי בזה
עתה ב'ב :

ואמנם ב'ג והוא אופן ההשגחה הגה ממה שכל בתורה ובקבלה והתבאר
בחוש יתבאר בקלות שממנה מיניית כוללת • וממנה איסיית : והכוללת
ממנה כוללת בשלוח מסודרת ומוגבלת בלתי מתיחסת לשלמות האישים ח
המושגחים : וממנה שהיא כוללת מצד וחלקיית מצד והיא תתחלק אל
רבות הכללות ומעטת הכללות • והרבת הכללות גם כן מסודרת
ומוגבלת טבעית ובלתי מתיחסת לשלמות המושגחים : והמעטת הכללות
מסודרת מוגבלת בלתי טבעית מתיחסת לשלמות המושגחים כמד מה :
והאיסיית גם כן בלתי טבעית ממנה מסודרת ומוגבלת מתיחסת לשלמות
המושגחים התיחסות גמור : וממנה מסודרת ומוגבלת מתיחסת ל
לשלמות המושגחים התיחסות בלתי גמור : משל הכוללת בשלוח כמה
שמצא בכל אישי הנמצאות המורכבות מהכלים והתכונות תפוקיות
וכחות נפשיות ופעולות לשמור מציאותם ולהתרחק מהמזיק :
וההשגחה הזאת אם היה שתתחלק במין הגה היא שזה באישי המין • ומשל
הכוללת מצד והחלקיית מצד מה שנמצא במין האנושי כי להיותו שלם
יותר משאר המינים הושם לו שכל מעשי יסודרו ממנו מלאכו רבו שומרות
מציאותו • והשכל העיוני אשר הוא גדול שבהכנות לקניית השלמות
האנושי וההשגחה הזאת הגה היא טבעית ושה באישים מצד הכח וההכנה
• ואם היה שתתחלק מצד הפועל אבל היא בלתי מתיחסת לשלמות
האישים המושגחים : וזה שכבר נמצא באיש שמדרגתו בשלמות
האנושי גדולה שעור מעט מההשגחה הזאת ממה שנמצא באיש שמדרגתו
בשלמות האנושי פחותה להיות מין ההשגחה הזאת נמשכת למזג איש איש
או לסדרת הגרמים הסמימיים כפי המצב אשר היו בו בעת מולד האיש
כמו שהתבאר זה בחכמת משפטי הכוכבים •

ואמנם היתה זאת ההשגחה כוללת מצד היותה בכל מין האדם וחלקיית מצד
היותה במין האדם לכדו להיותה טבעית וכוללת כל מין האדם :
ומשל ההשגחה מעטת הכללות מה שהיה מהחניכה לכלל אומתינו א
אנחנו קהל המאמינים מהתורה מהאל יתברך וישתכח שמו לעד שכה
בקנה השלמות בעצם וראשונה : ואמנם היא מעטת הכללות להיותה
בלתי כוללת כל המין והיא בלתי טבעית להיותה מונחת ברצון רוצה לאומה
ודועה ועת ידוע : והיא אמנם בלתי מתיחסת לאישים

המאמר השני

המושגחים : כי עם הייתה ההשגחה הגדולה בתכלית מה שאפשר להיות האומה המושגחת בכללה חשובה הנה היא בלתי מתיחסת לאישי המושגחי למה שהיא שזה בכל אישי האומה ואם היה שכבר נמצא יתחלפו אישי האומה למה שנמצא קצת אישי הרבה בהם הכתוב מצות יתרות כאלו תאמר שהזכרים חייבים במצות יותר מהנשים והעבדים • והכהנים חייבים במצות יותר מהישראלים • הנה יהיה זה סבה לחלק מדרגתם בחשיבות כאלו תאמר הזכרים חשובים מהנקבות ומוכנים אל השלמות יותר : והכהני פנתקדשו ככהונת אהרן חשובים משא ישראל ומוכנים אל השלמות יותר : אבל אמנם באישי כל חלק מהם היה שוק : ולזה הוא מבואר שאינה מתיחסת בשלמות המושגחים בשלוח : ולהיותה מתחלפת בחלקי המין היא מתיחסת לשלמות המושגחים בצד מה • ואם שתהיה דרך והצעה אל זה הנה הוא מבואר בפשוט מהיות ההשגחה האישית נמשכ ממנה : ואלס משל ההשגחה האישית הגמול והעונש אל העובר כפי מה שבא בתורה ובקבלה : והנה היותה בלתי טבעית הוא משוער בפשוט לפי שאין מטבע העושה סוכה ונטול לולב ונזהר מכלאים להיות גמול חסדים ולא באוכל חלב ורם להיות נכרת • אמנם המתיחסת ממנה לשלמות המושגחים שלמות גמור הוא החלק מזאת ההשגחה שבא בקבלה האמתית והוא הגמול והעונש הנפשי שהוא מבואר היותו מתיחס לאישים המושגחים לפי מדרגת כל אחד מהם התיחסות גמור : והוא מבואר היות ההשגחה הזאת מסודרת ומוגבלת ברצונו הקדום כאשר גזרה חכמתו ומשל מסודרת ומוגבלת ומתיחסת לשלמות המושגחים התיחסות בלתי שלם הנה הוא החלק מזאת ההשגחה שבא מפודש בתורה : והוא הגמול והעונש הגשמי והנה למה שבא הגמול לעובר והעונש לעובר הוא מבואר היותה מתיחסת אל שלמות המושגחים ולמה שכבר ימצא בלבול ומבוכ למה שיראה ממנה בחוש כמו סיבא בגזירת הנזר • כבר יתאמת שאינה מתיחסת לשלמות המושגחים התיחסות גמור : והתבאר בכאן אופן ההשגחה והוא העניין הג' .

הפרק ב

בבאור הספקות אשר אפשר שיסופקו בפנה הזאת כפי מה שהונחה אשר בעבורם נטומקב

חכמינו מהדרך הכוזב בה ואומר לפי שהנח בפנה הזאת היות אישי המין מושגחים בפרטי מעשיהם • הוא מבואר שהספקות אשר הניחו בדיעתו יתברך הדברים אפשר שיונחו כאן : ואין צורך בהפנות הדברים

הבלל השני

זכ"ס אחר שכבר הותרו כשלמות . אבל הספק הגדול אשר לא יות' בשלמ' ויערנו התרו בכלל הזה והוא רוע הסדור אשר יחשב ממה שנראה הרבה מהחשונים מדרך כף רגל לפחותים ובכלל צדיק ורע לו רשע וטוב לו : והו' הדבר אשר נכוכו בו מהנביאים והחכמים עד היום . ולפי שאפשר שיושב בזה כמו שכתב הרב אס בשנורה ההקדמה רוצה לומר צדיק ורע לו רשע וטוב לו או כשנכפור בה ואס היה שנכפור בה מצד הנשוא או מצד הנשוא צדיק לחקור בתשובה הזאת אס היא מספקת : ואמנ' דרך התשובה בשנורה ההנחה הוא בשניחם הטוב המגיע לרש' והר' המגיע לצדיק לא אל ההשגחה אבל אל הפתיות ואלות וזה שהצדיק אס לא ירצה לדרוך בסבות הנאותות בפיותו ואלותו איננו עול בחק השם : ולפעמים יקרה טוב מהאלות והפתיות והוא הטוב המגיע לרשע : ואמנס התשובה בשנכפור ההנחה מצד הנשוא הוא שהצדיק שיראה צדיק איננו צדי' באמת ואס היה שנראה אותו פועל הטוב הנה אפשר שלפי הכנתו מקצר לפוע' הטוב ונחשב לו מרי : וכך הרשיג אשר יראה רשע איננו כן באמת כי לפי הכנתו ומזגו הוא פועל הטוב בשנמנע לפעול הרע אשר הוא מוכן לו . ואמנס התשובה בשנכפור ההנחה מצד הנשוא הוא שכאמר שהרע המגיע אל הצדיק איננו רע באמת למה שתכליתו אל הטוב ולהיות דרך אל הטוב יחשב טוב . וכך הטוב המגיע לרשע למה שתכליתו אל הרע יחשב רע והנה כשחקרנו בתשובה הזאת יראה בלתי מספקת : וזה שהתשובה בשנורה ההנחה היא בלתי מספקת למה שלא נמצא צדיק הטוב הר' או לו מצד פעולותיו : ואס כבר נראה אותו דורך בסבות הנאותות אב' ימצאוהו צרות רבות ורעות ולרשע הצלחות עצומות : והתשובה בשנכפ' ההנחה מצד הנשוא היא גם כן בלתי מספקת למה שכבר נמצא הא' הא' בעינו כפיהו פעולותיו פונות אל הטוב תמצאן אותו רעות : וכסל' יהיו פונ' אל הטוב תמצאן אותו טובות : והתשובה גם כן בשנכפור ההנחה מצד הנשוא היא גם כן בלתי מספקת למה שכבר נמצא רבות רעות צדיק שאין תכליתן אל הטוב : וטובות לרשע שאין תכליתן אל הרע : ולז' נשאר הספק בעינו והוא לקוח מן החוש ממה שנראה צדיק ורע לו רשע וטוב לו וכבר ספק ועל הדעת הזה מצד העיון ומצד התורה אס מצד העיון כפיקדימו להם הקדמה אחת נתאמתה במ' ש והיא האומרת שהרע לא יגיע מהש' בעצמות כי אס במקרה ומהכרח החומר : וכבר קבלו ההקדמ' הזאת חז' באמרס אין רב' רע יורד מלמעל' ומאמרי' זולת' מסכימי'

המאמר השני

לה ואחר שנתעבה להם זאת ההקדמה סדרנו ההקם כן אם היה הפית
מוציא על בני אדם ופוקד מעשיהם בשיגיע הטוב לטובים והרע לרעים
יתחייב שיגיע הרע מאת השם בעצמות אבל הנמשך בקר הנה יוליד שהקד'
סקר : וכבר יראה מזה בטול הרעת הזה מצד העיון עם שהוא רחוק
שיציא השם על האדם לפחיתותו ביחס אליו . ואולם מצד התורה נמה
סנראה שיערה הרע לפי המרי העצום בעזיבה והסתר פנים כאמרו
והסתרתו פני מהם : ואנכי הסתר אסתיר פני מהם : וכל בקבלה
לא אפקוד על בגותיכם כי תזנכה שכל זה יורה שעונש הרע הו' ההסתר
פנים והעזיב למקרי הזמן . והנה מקצת חכמינו אשר לחצום התורה
והעיון קבלו הפנה הזאת על שהשגחה האישיות נמצאת בקצת בני אדם
ונקצתם לא : וזה כי למה שהתבאר בספר ב' ח' שכל מה שיהיה הב' ח' יות'
נכבד הוכנו לו כלים יותר לשמור מציאותו והיה האדם יותר נכבד לאין
שיעור עד שיהיה מי שיראה אפשרות התרדבותו ואחרותו עם השכ הפועל
הנה והחייב שכל מי שהוא יותר קרוב אליו במדרגה למשיבותו יהיה בו
ההשגחה יותר : ומה שהוא יותר רחוק במדרגה לחסרונו אין ראוי
שתדבק בו מהשגחה : וכבר היה ראוי כן כי למה שהוא מבואר היות
כל המושכלות אצל הש' בפעל והאדם כחיי על הרבה מהם והוא מבואר
במה שבפעל שהוא ישלים מה שבכח ויוצאוקו אל הפעל והיתה הוציאה
מן הכח אל הפעל במושכלות הפועל והתפעל בהם אחד באופן מה הכח
מזה הצד השלם המשכיל בפעל שידבק והתאחד בו' ראוי שתהיה בו' ח'
ההשגחה : והבלתי משכיל בפעל עה היות לו הכח וההכנה למה שלא
יקנה התאחדות והתרדבות ראוי שיהיה נעזב לפחיתותו וחסרונו .
ונתאמת אם כן שההשגחה הזאת אשר מצד הרבקות וההתאחדות שהוא
מצד קניין המושכלות בפעל הוא מפני הטוב האשוי : ולזה היה ראוי
שתהיה ההשגחה לפי מד רגת הרבקות וההתאחדות הזאת בכלל להמציא
סבות כאותות להגיע אל הטוב : הנה יראה שתהיה ההשגחה הזאת באיש
האדם כשיודיע להם הטובות וקרעות הנכונות לכא עליהם כדי שישמרו
מהרעות ויכונו אל הטובות וזו ההודעה תהיה לשלמים באמצעות נבואה
וכא ב' ח' מדרגות ולזולתם בהודעה חלושה כאלו תאמר בשמים בהם תשוקות
בפשויות שיפנו אל הטוב ושיברחו מן הרע מזולת שיטערו בדבר : ולפעמי'
יביא עניין מצער לתכלית טוב כאמרו אורד' כי אנפת בו וכמו שפירס'
חכמים זל' : ולפי שההשגחה הזאת לטובים בהגיע להם בכמו זאת

הכלל השני

הקודעה הנהתקיה לרעים כשלא יגיע להם זאת הקודעה ויהיו נעזבים
למקרי הזמן ולא ישמרו מהרעות הנכונות לבא עליהם מפאת מערכת ח
הככבים • והוא מבואר שלא יחויב זה הנוי מההשגחה שלא יגיעו לרעו
הטובות הנכונות לבא עליהם מצד המערכת ולזה מה שיראה בחום רשע
וטוב לו לא יסתור הכחיתו זאת כו הטוב ההוא הגיע לנו מצד המערכת ולא
מצד ההשגחה כמו שלא יסתור מה שיראה בחום צדיק ורע לו • וזה כו
הרע ההוא אפשרי לצדיק מצדדים מתחלפים אם מצד האבות באלו תאמר
שהגיע ענשם להיות בגלות ולא הגיע זכות הבנים להוציאם מהגלות ב
בדרך נס ופלא : ואם שיגיע לתבלית טוב וזה אם לשמור מהרעה
הנכונה לבא עליהם : ואם לשמור לבלתי נטות אל החסרונות :
ואם להתירם הקסר והדבקות וזה כו למה שההשגחה בהם היא בסבת ח
ההתאחדות הנה כשיפרד ממנו היה ראוי שיהיה נעזב ונמסר למערכת
ושלא יהיה נשמר מהרעות הנכונות לבא עליו : ואלו סדור
המערכת בעצמו אם היה שומך ממנו לפעמים טוב לרשע ורע לצדיק איך
ראוי שיחם לעול או ללאות להיות גלוי מעניינו שהוא בתכלית השלמות
לשמירת הנמצאות אשר ככאן ולהצלחת הכללים • ואם היה אפשר
סיהיו אישים מה שעם היותם רעים יגיעו להם טובות איך ראוי למנוע
הטוב הכלל מפני זה • וכל שכן אחר שהוא מבואר שהגמול והעונש
האמתיים הוא בהצלחת הנפש ובהעדר הצלחתה ולא בטובות המדומות זהו
דעתם בזאת הפנה : ונתיישב להם רוע הסדור הנראה ב
בחום • ושאיך הרע מגיע מהשם יתברך בעצמות • וזה כו הרעה
המגיע לרשע כשהוא נעזב בא לו מפני שקרה שגולד במצב ידוע מהגרמי
השמימיים • והנה חתרו להתיר ב' ספקות בזאת ההנחה האחר שאם
ההשגחה לשלם באמצעות הקודעה כבר יתכן שתגיע מזאת הקודעה לרשעו
כשהם שלמים הפכל מצד ההתאחדות אשר נהם בשם יתברך מפני שלמות
שכלם • וזה בלתי ראוי בחק היושר האלקי : והב' שאכחנו נמצא
יעזרים רעים בתורה יראה מהם היותם מכווני לעצמ' ולא מפני העזובה
והסתור פנים : והנה ברשען התירו בשאמרו שעם היות הגמול האמת
איננו ממה שיקשה מאד אפשרות זאת הקודעה לרשע הנה כפי האמת
בעצמו איננו צורך : וזה שאי שהשלים במושכלות כאשר יטה אל התאוות
והפעולות המגונות כבר יפרד מהדבקות : וזה שהמשכו אחר החמר
מגעהו מהשתמשותו במושכלות שכבר השיגם וכל שכן שימנעו מהשי'

חמאמר השני

חתר : ולזה אי אפשר שתגיעו להודעה כמו שתגיע לשלם • זהו כלל
 מה שאמרו בהתר הספק הא' • ואולם בשני אמרו כי היועורדים בעונם
 נעובר הוא ע"ז ההשגחה אם על אשר התחילו להסתבך ברע כדי שיסורו
 ממנו • ואם על אשר הפליגו ברע מצד כללות האומה הטוב • כי כשהחזיקו
 קצת פרטים מפעולות המבונות ישתרל השי' לעגסם ע"ז התוכחת לכלל ח
 האומה שלא יסקעו בפעולות ההם • זהו הכלל העולה מדבריהם בפנה
 הזאת •

חפרק ג

בכאור הספקות כמה שחייבו בפנה הזאת :

וראוי לנו להעיר תחילה על מקומות העיון
 שכדר זה סנסתבכו בה ממה שהשרישו לנו חכמינו
 ז"ל ומכתובי התורה : והנה תקומות הנטייה ב' הא' כמה שהניחו בגמול
 הנדיק והב' בעונם הרסע אם בגמול הנדיק למה שהונח היות ההשגחה
 בהורעת הטובות הנכונות לבא עליו • והוא מבואר מכתובי התורה
 ומחשפורים שבאו בכנראה בייעודי האבות וזולתם שההשגח' בהם בהשפעת
 טובות וזכאות מהשעור והמנהג הטבעי אשר לא יתכן בהם היות נכונות
 מפאת הגרמים השמימיים כאלו תאמר ד' מ' רדיפת עשרה מאה ומאה
 רבנה • ועשיית השנה השנית לב' השנים : אפס כי לא יהיה כך
 אביון שלא יתכן זה להיות מסודר מפאת הככבים בכל שנה ששית :
 ונסיים רבים מתמידים על צד ההשגחה כשתיית מי סוטה ונהבטחה בלא
 יחמד ארצנו בעלייתנו לרגל ויתר הכוס המקובלים שהיו במקדש על צד
 ההשגחה הפרטית : והנה ידמה שבדריחתם מזה המין מהגמול למה שיח' י
 ידיעתו יתכרך הפרטים כי הם דמו שההודעה שתהיה לשלם היא איפשרות
 מצד התאחרות מה עם השכל הפועל : ולזה יוקרה לו ההודעה מזולת
 שידע האיש הפרטי • אבל המצאת טובות פרטיות לאיש הפרטי איך
 המלט משידע הממציא הטוב הפרטי ע"ז הפלא אל האיש הפרטי : ולפי
 שהם סלקו הידיעה ברחו מזה המין מן ההשגחה והוא מבואר שזה הנטייה
 והיציאה מפרטי האמת : ואם בעונם הרסע הוא יותר מבואר למה
 שהונח עכשו העזמי עזיבתו למקרי הזמן לא בהמציא לו רענת מדומות
 בלתי נכונות מפאת הסדור : וכאשר סופק עליהם מהיעודים שבאו
 בתורה שיראה מהם היותם מכוונים ולא לעצמם אבל הם על צד ההשגחה
 אם על אשר התחילו ברע כדי שיסורו ממנו ואם על אשר הפליגו בר' מצד
 כללות האומה : והנה אלנהיה זה כמו שהוכח איך המלט מודיעתו יתכרך
 הפרטים

הבלל השני

הפרטים : וזה שאם הרע המביע לרשע הוא מכוון הנעתו אליו מצד
ההשגחה לטובים הנה הרע הקוא אי אפשר בזולת פועל מביע הרע אל
אל האיש הקוא ואין דרך שיביע אליו מצד התאחרות וקורבה מהמביע כי
הוא רחוק מאוד ונעזב ולזה א"א שיזויר זה המין מההשגחה בזולתו פועל
יודע הצדיק והרשע למה שהוא מכואר שאין לטבע מכוא להיותו נבי לרעת
הטוב והרע ולזה הממציא הסכות לפעול הרע באים הרשע הפרטי א"א שלא
ידענו : ולזה הוא מכואר שכמה שהניחו יתהייב להם ידיעתו יתכרך
הפרטים והוא הדבר שכרחו ממנו : והנה אשר הניחוהו הוא פותר
פסטי הכתובים : וזה שבעונש דור המבול שהיה כולל כבר יראה שלולי
כח מצא חן בעיני הש"י כבר היה נמחה מין האדם בכללו ולפי הנחתם אם לא
מצא חן בעיניו לא היה מביע עונש כלל לרור הקוא וזה בתכלית הגנות :
והנה אין דרך להנצל מזה אלא בשיאמר שהמבול היה מסוד' מפא' המערכת
ושההשגחה היתה לנח להצילו בדרך שיסאר המין : וזה ואם הוא הפך
פסט הכתובים המיחסים העונש לרשעים הנה הוא בלתי אפשר שהסודור
אשר לגרמים השימיים אשר הוא להשגחה לשמירת המציאות הזה השפל
ימשך ממנו רע בעצם למין הנבחר שבו בכללו והוא גם כן הפך הנחתם
אלא שאין ספק שהיה על צד העונש לרור הקוא ואם היה נח מכללם גם
הוא היה לוקה עמהם : ומלבד זה לו' כרתות שבאו בתורה על עברות ידועות
האם יש בה קשר ותכאוי שהיו עונשים נודעים לזולתם . והנה לפי
הנחתם האוכל חלב ודס לא יהיה נכרת על צד העונש אם לא יהיה נודע
לזולתו מהצדיקים כי ענשו ע"ז ההשגחה לצדיקים לבד : וכבר בארו
ד"ל בבלי הכרת במקומות מתחלפים ושהוא מיתת הגוף : עוד שלא
ימנע מהיות הכרת הזה לגוף א"ז לנפש : ואם הוא לגוף יתחייב שהעונש
בינו לבין ענמו לא יענש . ואם הוא לנפש מי יתן ואדע אם הו' להשגח'
על נפשות הצדיקים שירגיסו באברין הנפש היא ולא ישתקעו עוד בפעולו'
קהם : אלא שכל זה הריסה לנסודות התורה וכפירה גמור' בקבל' האמתית
ועוד שלפי הנחתם זאת שעונש הרשע הוא להשגחה על הצדיק הנה אם כן
העונש האמתי לרשע באברין הנפש שאין דרך להיותה על צד ההשגח' על
הצדיק יתחייב שהי' טבעי ולא נימוסי . וזה אמנם יתאמת למי
סלא ישתמש במוסכלות לפי דעתם : אבל מי שהשתמש במוסכלות וקנה
אותם אין דרך להענש על הפעולות . ובכמי מקומות בתלמו' נתבשרו
המסודות והגותגוש תתיתם בארץ החיים וכיוצא בהם בעונש נפלא לנפשות

המאמר השני

חולי יאמ' אומ' סגס זה להשגחה על הצדיק היודע כי כלה ונחרצת
 לרשע באבדן נפשו וימנע מלהמסך אחר הפעולות ההם והנ' זה הכל ורעות
 רוח כי הצדיק אינו יודע אלא איך מאמין : ואם הוא מאמין איך צורך
 להשגחה ההיא וסימסך הרע והקוא על צד הפלא אחר המות לכפס הקי' אשר
 היה ההש' ארנות מחוייב לה קניין המושכלות אשר לה . ומכל זה יראה
 בכל מה שהניחו אס בגמול הצדיק . ואם בעונש הרשע היותו סותר לעקרי
 התורה וש' רסיה . ואחר שהעירונו על מקומות הנטיה והיציאה מהדת
 כבאר הספקות במה שחייבו בפניה הזאת : וכאמ' שהספ' הא' אשר הניע'
 אל מה שהניחו בפניה הזאת כשאר בעיניו וזה שהוא מבואר בכפשו ומקובל
 מהם שהגמול והעונש האמתי הוא הגמול והעונש הנפשי . ולזה מחוייב לפי
 הנחתם שאשר קנה שיעור גדול מהמושכלות ונטה אל פעולות הרשע שיהי'
 ענוש עונש נפשי : וכיוצא אס יהיה מהכתי' שהוא מקובל לפי שרטי
 התורה שאין להם חלק לעולם הבא . ולזה איך המלט משלא יהי' העונש
 הזה ר'ל הרע והאבדן המגיע לכפס הזאת מגיע מהש' בעצמות כי המאמ'
 בהיות' העונש הזה אחר המות ליסר זולתי הוא מאמר בטל עם סבו ספק
 אחר אינו למטה לפי דרכם . וזה שהנפס הזאת אשר לה המושכלות
 בקניין והיא בטבע עצם נצחי כשיגיע לה הפסד ב'ה על עונש הפעולות
 הנה אס שתפסד אל דבר או אל לא דבר והזאת חלוקה הבדחית . ושקר
 שתפסד אל לא דבר לפי דרכם וזה שנעלי הדעת הזאת יראו שהקוי' מלא
 דבר או הפסד אל לא דבר הוא מן הנמצע אשר לטבע קיים : וחוייב
 א'כ שתפסד אל דבר : ומה זה הדבר מו יתן ואדע שחלוקה תגזור סיהי'
 עצם או מקרה ושקר שהוא מקרה למה שיאמר בנוסא ולא יצויר מציאותו
 זולתי וחוייב אס כן היותו עצם : והעצם אס סיהיה כבדל או בלתי כבדל
 ושקר סיהיה בלתי כבדל : כי הנפס אחר הפרדה היא עצם כבדל :
 והיות הכבדל בלתי כבדל הוא בהתקבץ ההפכים : וחוייב אס כן סיהיה
 עצם כבדל : ואם הוא עצם כבדל הנה איך לו סכות ההפסד וישאר נצחי
 בהכרח ויש לו חלק לעולם הבא : התבאר אס כן שהספק שהניעם אל
 הדעת הזה כשאר בעיניו ויותר חזק ממנו והנה הספק ה' א גס כן שהנכח
 היותו רחוק שיטגיה ית על האד' לפחיתותו ביחס אליו כטא' ג'כ בעינו וזה
 סמה שיאמ' כהתרו שהתאחרו המגיע להיו' כל תמושכלו בפעל אלל הסי'
 והאר' כחיי על הרב' מהם יחוי' ההשגח' הוא בלתי מספי' למ' שהתב' מדבריו
 ככלל הא' מהמא' הזה במ' שאי' ספק שהידיע' וההסכל' איך כאמרו' בו ית' וכנז

הכלל השני

בהסכמה יתדברו שלא יאמרו בהסכמה לא יהי' בהם התאחדו' באופן שיח' ינו ית' הסגחה על האד' : וכ' ש' לדעת הרב שירא' שהם נאמרו' בשתוף השם ונשאר הספק בעיני' שהאדם עם היותו משכיל הוא בתכל' הפחיתו' ביחס אליו עד שהיחס ביני' כב' ת' ולזה הו' רחוק שישיגו בו התבא' א"כ שהספקו' אשר הגיעו אותם אל הדעת הזה נשארו בעצם עמו מלבד הספקות אשר בנו מזד היריעה כאשר קדם לנו בכלל הקוא : והערונו בהם בזה הפרק :

הפרק ד

בהתק' הספקות אשר הניחו בפניה הזאת לפי

דעת התורה והנה הספק ההוא מזד מה שיחשב

מרוע הסדור אין התרו' ממה שיקשה לפי מה שהוכח והוא האמת בעצמו שהענין והגמול האמתיים הוא הנפשי : וזה שיסוד הספק הוא הרע המגיע לדריק והטוב המגיע לרשע . והנה הרע המגיע לדריק מלבד הרע המגיע אליו מזד האבות כמו שקדם כבר אפשר בו שיגיע מזדרי' מתחלפי' כמו שקדם : אם להתר' הקשר והדבקות שבינו ובין השית' שיהיה לפעמים להיותו בעל חמר . ואם שיהיה ממין הרע שתכליתו טוב אם גשמי ואלו נפשי כמו שיבא עליו עניין מצער לתכלית טוב גשמי או בלתי נטות אל התאו' שהי' מוכן אליה' או לשמו' שלם ולהקנותו קניין חזק במעלות הפופסי' וזהו אצלי עניין הנסיון הנזכרת בתור' בכלל האמונ' הנאמ' בבחי' שמנום : וזה אמנם אחר שנתאמתה ההקדמה האומרת שהפעולות יקנו תכונה ומדה קבועה בנפש . וכ' ש' שיחזקו אותה אם היא קני' בשכבר . ולזה יתאמת שהמנום נפע' רשום או כפעולות רשומות כשיעמו' בנסיונ' הגה כבר קנה שלמות על שלמותו אשר בבחינתו יתאמת שיהיה נודע לשם מה שלא נודע קודם הנסיון למה שלא היה לו מציאותו : מזה מה שאמר בכלל האומה כי מגסהי' אליכס אתכם לדעת הישב' אוהבים את ויאלתיכם לא אמ' אם תקי' אוהבים שזה כבר נודע לשם אבל למה שהמנונות נצטוו לכלל האומה לשמונ' שלמים באהבת השית' כמו שיתבאר כג' ה' : הנה אם כן באמצעות המנונות נקנה השלמות אשר ידע השי' היותנו אז אוהבים אבל קודם הנסיון ההוא לא ידע היותנו אוהבים לפי שהאמת שלא היונו אוהבים אלא אחר הנסיון כמו שבא' בנסיון העקירה כי עתה ידעתו כי ירא' אלהים אתה : ונמו' שהערונו בפרק הא' מהכלל הא' שבאמר הזה : והרב המורה פי' בדרך אחרת לדעת : כלומר להיות נודע לכל העמים הישכם אוהבים . ואין צריך :

המאמר השני

הזה ואם הי' שלא תהיה תכליתו טוב בשמי הנה הוא טוב גמור אחר שהונח
הגמול האמתי הטוב הנפשי • וזה אצלי ויסודין של אהבה הנזכ' בדברי
חז"ל לא היוסורין שתכליתן טוב בשמי כמו שדמה הר"ל : ולזה אין מקום
לספק הזה מצד הרע המגיע לדריק : ולפי שידועת ההפכים אח"ל תאמת
שלא יקרה ספק גם כן מצד הטוב המגיע לרשע • וזה שהטוב המגיע
לרשע מלבד הטוב המגיע אליו מצד האבות : גם כן אפשר בו שיגיע
מצדדים מתחלפים אם שלפעמים יפעל הטוב ומצד הטוב הקול לא יעגש
בעת ההיא להסיר מעליו הטוב הנכון לכא עליו מפאת הגרמים השמימיים
ואם שיהי' הטוב הקול ממין הטוב שתכליתו רע אם בשמי ואם נפשי
כמו שיבא עליו טוב לתכלית רע בשמי : או שיבא עליו הטוב מפאת
הגרמים השמימיים וימשך מהטוב ההוא השתקע בתאוות ובחסרונות אשר
מהצד ההוא לא היה עול בחק השיוני ויושר האלהי להסיר מעליו הטוב ההוא
וכבר אפשר ברע המגיע לדריק ובטוב המגיע לרשע שיגיע ברד"אחרת
זולת הדרכים שקדמו : וזה שהרשע אצלנו בקבלה האמיתית היות העו
כדון אחר רובו • וזה אמנם מיוחד ביישורים הגשמיים כי בגמול
והעונש הנפשי האמתי מדרגת כל אחד ידוע כמו שכל בגמ' שבת באמרם
מלמד שכל אחד עושה לו מדור לפי כבודו • ומהצד הקול כבר יגיע טוב
לרשע ורע לדריק כשלא יהיה במדרגה שישתנה הסדור בשבילו • ולא יהי'
עול בחק היושר האלהי • וזה כי למה שהגמול והעונש הגשמיים הכלולים
כבר יסודרו על הרוב מהגרמים השמימיים והיו הככבים שיתנו ההצלחות
המדומות יתנו על הרוב תכונות טובות והמזיקים שיתנו הרעות יתנו על
הרוב תכונות רעות • הנה כבר יעבור בחק היושר האלהי להיות כידושים
אחר הרוב : אחר שבגמול והעונש האמתי הוא הגמול והעונש הנפשי ו
זאת היא החזקה שבטוב אצלי שלא הזכירה בתורה הגמול האמתי •
וז' כי היושורים שהזכירה הוא לכללות האומה הנידושים אחר הרוב אך
אמנם הגמול המיוחד ליחידים עם שכרמו במקומות מהתורה הנה כתפרש
בקבלה האמתית : ואיך שיהי' לא נשאר ספק מצד מה שיחשב
מרוע הסדור : ואמנם הספק הב' אשר יסודו ההקדמה האומרת שאין
הרע המגיע מהשם בעצמות : ואם היה שהוא מענים לרשע כבר היה מגיע
ממנו רע בעצמות הב' אין התרו ממה שיקש' • וזה שהרע המגיע לו
לחשבה על הדריק הנה תכלתו טוב והרע המגיע לו מצד העונש :
הנה למה שהוא עלול לתכלית פעל היושר והצדק הנה הוא טוב להיות

הכלל השני

היושר האלהי הוא טוב בעצמו : ולזה כבר יתאמת שהרע המג' לרשע
איך שיהיה אם להשגחה על הצדיק ואם לפעל הצדק והיושר הנה הוא
טוב : ולזה ררשו חז' וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד :
והנה טוב מות : ולקיות הטוב הנמשך במציאות תמיד והרע בו מעטו כמו
שהאריך בזה הרב המורה : והרע המעטו הוא לתכלית טוב : אמר
המשורר כי רגע באפו חיים ברצונו : הנה המסיל יחס האף אם כרמוז
בו הרע המושח אל הטוב כיחס הרגע אל הזמן . והפליג בזה באמר
כי הרגע הקול המעטו מהאף חיים ברצונו כנומר הנרצה והנכסף בו הוא
החיים והטוב והמכוון הנה אשר בו הותר הספק הב' הזה : ואמ"ן הב'
אשר יסודו פחיתות מדרגת האדם ביחס אליו ית אשר לזאת הסבה יחשב
היותו רחוק מאד שיטיח בו : הנה איך התרו גם כן ממה שיקש"ן אחר
שיתאמת שהש' ממציא ומחדש תמיד הנמצאות ברצונו : ואין עניין
הרצון לך בר מהרונה אהבתו הרבר הנרצה : ואינו רחוק שהדבר האהוב
אצלו שהיה מושגח ממנו איך שיהיה יחסו אליו קרוב או רחוק ואפי' בתכלית
הרחק ויתחייב מזה שהיותר אהוב אצלו יהיה מושגח יותר : ולזה הוא
מבואר שהספק הזה שיסודו היחס הרחוק אשר בין הש' והאדם איכנו ממה
שיתחייב היותו בלתי מושגח ממנו : ולפי שההשגחה הזאת מצד האהב'
מהכנור אל ברואיו מבלי בחינה אל ההשכלה כלל כמו שיתבאר עוד בכלל
ה' מזה המאמר בג' : הוא מבואר שהספק שחדשו ברשע אשר קנה
מהמושכלות אם היה שיענש עונש נפשו : הנה כבר היה מגיע רע
בעצמות מהש' איכנו ממה שיקשה שהוא ואם כבר הותר במה שקדם מצד
היות הרע ההוא צדק ויושר אלהי שהוא הטוב הגמור . הנה כבר הותר
לפי האמת בעצמו שלסבת רשעו הוא הנקצף תמהו חק אחר שאין האהבה
לסבת ההשכלה : ולזה היה העונש טבעי ועצמותי לנפש הקול ואין לה
חק בו יתברך ישנה לטוב מטבעה ועצמותה : ואם אמנס וסיבה ענש
מיוחד רצונו אם לא : זה ממה שנחקור בו במאמרי השלישי בגזיר הצור :
הפרק ה
באופן ידיעתו כי פנה הזאת בשלמות ואומר
שהפכה הזאת מלבד מה שנתיאמתה אצלנו מ
מצד הקבלה באופן שהנחונה הנה נתקיימה אצלנו מצד העיון לפי שהוא
מבואר שבכיוול הטענות והתר הספקות שהגיעו המפרשים לבטל ההשגחה
הפרטית די בקיום הפנה הזאת למה שאין דאני ליחס למנהיג השלם הידוע
חסרון ההקבה במה שידע : ולפי שנתבאר בכלל הא' שחול ידע

המאמר השני

הפרטים בזה שהם פרטים והתבאר תכלית הבאור שאין בכל מה שנעצז
נגד הפנה הזאת דבר יבטל אותה אין ראוי ליחס חסרות ההנהגה בהם
: אלא שהוא ראוי שתהיה ההשגחה יותר שלמה ביותר שלם : ולזה
ראוי שתהיה ההשגחה במין האנושי יותר שלמה משאר המינים : ולהיות
כלל אומותינו יותר שלמה שבמין האנושית היה ראוי שתהיה ההשגחה בה
יותר שלמה . ומה שיוסיף גילוי ושלמות בפנה הזאת כשיתבאר בשלמות
סודש אמנות החדוש כי הם יתבאר בזה שאין ספק בו היותו יתברך הפועל
והממציא הנמצאות כלן ברצונו הפשוט ולא יצויר פועל אותם ברצון מזולת
שיאהב מה שיפעל . והוא רחוק קרוב למנע שידע דבר ויאקבנו ולא
ישגיח בו . ואמנם הפרט הזה יתבאר במאמר הב' בג' .

הפרק י נחקור בו בג' דרושים מתיחסים לפנה הזאת

הא' לפי שהנחם שהשגחה היותר שלמה שבמין
האנושי היא ההשגח' בכלל אומותינו האם הם דבר מיוחד זולת התנ"ר הזאת
כולל באומ' יהיה בו יתרון ההשגחה או אה אין הם דבר מיוחד : הב' אם
יש יתרון ההשגחה במקום זולת מקום לפי שכבר יראה מקצת כתובים
ומקצת מאמרים לרז"ל שיס' חלוק בזה במקומות הדרוש הב' אם יש הם יתרו'
השגחה בזמן זולת זמן : לפי שכבר יראה גם כן קצת כתובים וקצת
מאמרים לרז"ל שיס' הם חלוק בזה בזמנים . ויראה דבר מתמ' מאד שיהי'
חלוק ההשגחה כפי חלוק המקומות והזמנים . אולם הדרוש הא' כבר יראה
לפי הקבל' שמצות המיל' שניתנ' לאברהם אבינו והו' דבר מיוחד בכלל האומ'
הוא עניין תלית' בו חלק מההשגחה . וזה אמנם ירא' ממטבע הברכה
שתקנו רז"ל אמ' אשר קדש ידירד זרע קדש שארנו משחת למען בריתו אשר הם
בבשרנו : והוא מבואר שההצלחה מהאברון נרד' שחת הוא בעצמו ההשגחות
הכנחיי' שהו' חלק גדול מההשגח' ולזה מה שצריך לבא' איך תתיח' המצו' הזו'
להשגח' הזאת כמו שירא' ממטבע הברכה . ואם הי' שתתיחס מה ראו' על
כזה לתקן בה ההצלחה משח' שהו' זכר העונש : ולא תקנו בה זכר ההשגח'
שהו' זשכר והנ' בבאו' שני אלו הענייני' צריך שנציע בקצרה מה שבארנו לרז"
במאמר אחר משבא' נחם על חוה הטיל בה זנהא ישראל שעמדו על הר'
סיני פסקה וזה המתן וכנ' . ובאור זה כי לפימה שיראה שהי' חטא אדם
וחוה מריבדול בשורש הראשון ובצור אשר ממנו חוצב המין האנושי בכלל
הנה כבר הטיל בו וזהמא והוא הרועש החזק מן הנטיה אל החמירות

הבלל השני

ולזה היה מוכן המין בכללו אל ההפסד והאכזרין : וכאשר היו מחסר
עלין לשומנו שלמים בנתנת תורתנו הנ' פסקה הזוהמא הזאת כי בה נו
מהער' דו' אל שיטה האדם אל השלמות וכי' תאוותיו וימיו יזדנכמו סיתכא'
כל זה בכלל הזה במאמר הזה בג' : ואונס כאש' זרח' שמשו של אברהם
שהי' בקצה המנגר בייחס אל אדם : וזה שזה היה יוצר כפיו של ה' בה' והי'
מוכן תכלית ההכב' אל השלמו' מרה והפליג בעול וזה נוצר בין עובדי עז' :
והפליג באהב' אשר הי' תכלית השלמו' האנושי כמו סיבא בג' : הכ' הי' ראשי
סיהי' שורש והתחלה אל המין הנבחר הזה : ולזה היה ראוי שיביאהו
הסו' בכרית חדש כדי להפסיק זוהמת כיו' ונפשות ביתו ושיחוד באות
ברית קדש בכלי בעצמו ושכאמצעותו ישלם קיום המין ונצחותו : וסיהיה
הרושם הזה בכללם כאלו הקריבו מרמס ומכשרם מכלי תולדתם אל השם
: בה מצורף אל שכו' רושם מההרחקה מהחמירות ומכטול התאוות להיות
התאוה הנשואה באבר ההוא החזקה שבתאוות . ולזה היא מבוא' שהמצו'
היא ביחוד היא להציל ידירות שארנו משחת אשר היינו מוכני' אליו בסבת
החטא הראשון : ולזה ביארו ותיקנו זכר הכלת העונש גמה שרמזו בזה
שבזולת זאת המצוה היינו מוכנים אליו : וכבר יראה שהכוונה כולה
בעקיד' היה גם כן ויחוד ההנהגה האלהית אל האומה הזאת : וזה שכב'
יפלא אחר שהי' הייעוד הטוב לאברהם נתיחד באמרו כי ביצחק יקרא לך
זרע איך היה מקום לנואה הזאת : וכבר יחשב שהיה ראוי שתקדם
מצות העקידה ליעוד הזה ושיתחייב הייעוד הזה ליצחק בזכות העקידה
אלא שכאשר יעוין בו יראה שהיה מעשה העקידה מתיחס ליעוד הזה
ושהיה ראוי סוקרם להייעוד הזה על כל פנים וזה כשנבחר הסו' באברהם
להיותו אב המון גוים וכיחוד שורש והתחלה לאומה הנבחרת לחלקו וחבל
כחלתו להיותם מונקייבים ממנו וכיחוד אשר בעבור זה נקראו עם סגולה
מכל העמים אשר חלק השם להם שופטים כפי מערכות השמי' ותנוע' הנה
קרבם כלם לעבודתו והסירם מההנהגה הכללת בקרבן כלל האומה
והוא מעשה העקידה : וזה בהקריב לשם יצחק בנו שהיה בו הייעוד
והוא כאלו כבר הקריב לשם יצחק וכל יוצאי ורכו אש' במעש' הזה הוסרו
מהנהגת זולתו ונתייחדו להנהגתו וי' וכב' התבא' בחכמ' משפטי הככבים
אשרות אצילות השפעת ככב' באמצעות פעולת פועל ואם לא היה בתולדת
האיש כמו שבא זה כלו בשפר הפר' לתלמו : ולזה כאשר גזרה החכמה
האל' יתברך ליחד האומה קזא' חקרה עם הכנה באמצעות המעשה הזה

המאמר השני

לקבל הנהגתו ופסותו מהנהגת זולתו ואם לא היה בתולדת להיות כן :
ולזה תמצא שכשהקריב אברהם האיל תח' בני אשר שמהו כפר לבנו ותמורה"
אמר יי' ויראה רצה כזה שעם הפעל הזה היה ראוי שיהיה השי' עצמו הדואה
והמטבח : ולזה נכתב בשם בן ד' שהוא השם המיוחד : וקודם
המעשה הזה אמר אלהים ויראה לנו השה' לעולה בני הזכירו במלת אלהים
כי לא היה מוכן עדיין כל כך להשגחה הזאת המיוחדת : והנה ויראה
שעקרות האמהות גם כן היה מכוון לתכלית זה כי בו ישלם היות האומה
הזאת היוצאת מהן התולדתה ושרשה ממנו יתברך בייחוד : וכזה היו
יותר מוכנים בהשגחה הזאת המיוחדת המסכים עם התכלית בעקירה •
וכבר ויראה שהמעשה הזה שהיה חסר לכל אומתינו יוצאי ירך יצחק
היה ראוי שיפאר ממנו להם רושם עם שבו עזר גדול להתמדת ייחוד ה'
הנהגה : ולזה ויראה שהיתה הכוונה בשני תמידין תמיד של שח' ותמיד
של כון הערבים שהם בעת חלוק הזמנים להורות שזה כפר לכל ישראל
להסירם מהנהגת המשרתים וליחדם בהנהגת השם יתברך כאלה היו •
התמידו האלו תמורת כללי ישראל ובהקריבם יקרבנו כללם לעבודת השם
יתברך ולזה היו התמידין בכשים שהם יוצאי ירך האיל כמו שהאומ' בכללה
יוצאו ורך יצחק : ולזה היו באיזן מתרומת הלשבה שהיתה מהנב' כמו
שבא זה במסכת שקלים : והנה ויראה שהכוונה בתקיעת שופר של איל
בראש השנה שהוא יום הדין לפי מה שבא בקבלה היא זאת גם כן להמליך
עליו מלכות רוב שמי' ולהתיחדנו בהנהגתו כמו שאזל אמרו לפני מלכו
זכרונות ושופרות מלכות כרי שתמלכוני עליכם • זכרונות כרי שיעלה
זכרונ' לפני לטובה וטובה בשופר : והנה זה מסכים מאד עם מה שאמרנו
שהשופר שהוא כלי הנהג' ביום הקרמת המלוכה כאמרנו ויתקע בשופרות
ויאמרו יחי המלך היה ייחוד מלכות שמים זכר לאיל יצחק הנאחז' בס'
בסך בקרניו : והוא מטבע האמת שהוא עד לעצמו ומסכים
מכל צד לעצמו והנה יתבאר בכאן שכלל אומתינו מלכד התיחדם •
בכלל התורה יש שם יחודים כמו מצות המילה וקצת מצות אחרות יתבארו
עוד בכלל ה' בג' ובייחוד העקירה הכרסמת בתמידין אשר בעבו תהיה
בהם יתרון ההשגחה וייחוד ההנהגה וזהו מה שרצינו לבארו והוא הדרוש
הא' : ואולם הב' והו' אס' יש יתרון השגחה במקום זולת מקום הנה באו
בתורה כתובים מורים חלק גדול במקומות : אמר ועקב אבינו רומז
אל המקום אשר שב שם בדרך מה נראה המקום הזה אין זה כי אס' בית
אלקים

הבלל השני

אלהים ואל המקום הנכחי לו מהגלגל וזה שער השמים : ונאמר בתורה
 ומעדת לב סם ודברתי אתך מעל הכפרת מבין שני הכרובים • ועשו לי
 מקדש ושכנתי בתוכם : ונאמר עוד תמיד עיני יי אלוך בה מראשית
 השנה ועד אחרית השנה • והיו עיני ולבי סם כל הימים • ונאמר המורה
 אלהי שיערי ציון מכל משכנות יעקב : מה ידירות משכנותיך יי זכאות
 זכספה וגומ' ורבים זולתם • ונתאמת לרזל זה עוד שהפליגו במאמריה
 הרבה ונאמרו כל הדר בחוזה לארץ כאלו עובד עז' עד שאסרו לזאת מארץ
 ישראל לחוזה לארץ : וזא בקבלה שהמוכר עבדו בחוזה לארץ לא יצא
 לחירות כמו שאמ' במסכת גיטין ורקדקו בעת התפלה לירושלם כמו שנרמז
 בדניאל וכיון פתיחו ליה בעליתיה נגד ירושלם : והעומד בירושלם
 לכיון לבו למקדש ולקדשו הקדושים כמו שנרמז בתפלת שלמה אמ' והתפללו
 דרך ארצם והתפללו אל הבית הזה כמו שכתבאר במסכת ברכות ולזה
 מה שצריך לבאר הוא סבת החלוקה הזו בהשגחה העיונית כלם עמו יתברך
 ביחס אחר : והוא ממה שלא יקשה ביאורו וזה טעם היו המשגיח ביחס
 אחר עם המקומות אם הנושגח איננו ביחס אחר עמהם כבר יתחיי' שיהי'
 חלוק בהשגחה • ואמנם בלתי היות המשגיח ביחס אחר עמהם הנה זה
 מצבאר למה שכתב חלוק המקומות יתחלפו ההכנות הקבוציות אל העבודה
 האל ית' כמו הפרשנות וההתבוננות • וזה אמנם לסבות שמימיו ואחר ציו'
 כמו שרמזו זל במקומות היות ארץ ישראל מיוחדת להם בזה עד שבא
 בקבלה שאין הכנראה שורה אלא בארץ ישראל כמו שבא במסכת יומא •
 ולהיות הגבול ההוא נבחר על זולתו גזרה חכמת האל יתברך שתהיה
 יצירת האדם משם כפי שקובל להם : אמרו ארס ממקו' כפרתו נבאר
 ולזה נבחר המקום ההוא בייחוד לעבודת הקרבנות עם שבתמדת
 העבודה במקום ההוא רוסס גדול להגעת השפע והשלמות : למה שבפעולות
 הוסס חזק באצילות שפע כמו שקדם : והתבאר בכאן הדרוש הב' :
 ואולם הדרוש הב' והוא אם ישי תרון השגחה בזמן זולת זמן הנה לפי מה
 שבא בקבלה הגם כן הוא מצבאר אמרם בר' פרכים העולם נדון וכו' ודרשו
 סם אמ' דרסו יי בהמצאו בו ימי תשובה שבין ר"ה ליה : ונאמר ג' ספרים
 נפתחים בראש השנה ורבים מלבד אלנו : ואמנם עם מה שקדם לא יקס'
 לתת סבת החלוקה הזו בזמנים שהיא ואם הם על יחס אחר עם המשגיח
 כבר יתחלפו בכחיות המשגיח : וזה שבחלוקה הזמנים יתחלפו ההכנות
 ההכרחיות אל העבודה אם נפאת הזמן בעצמו ואם נפאת הפעולות

המאמר השני

המיוחדות בזמנים ההם כאלו תאמר הפרקים הד' שנתיחדו לעבודו מיוחדות
מתייחסות לזמני כמו שבא בכלל ה"ב" בג"ה אשר מכלל ירח האיתי שנתעט'
במצות ובעבודו מיוחדו כאלו תאמר קבלת מלכות שמים והתיחדות ההנהגה
מאתו יתברך אשר בעבור זה יש בו התעוררות שמחה ולזה מה שאמר בעזר
כי קרוש היום נאדוננו ואל תעצבו למה שבנו ויחוד המלוכה והסר מעלינו
ממשל זולתו באמצעות עבודת היום ותקיעת שופר והתעוררות התשובה
בימים הנוראים ההם עד יום הצום הנבחר שהוא קרבן כולל פרטי האומה
עם שבומהפרישות והכניעת התאוות מה שלא יעלם והיה ראוי להיות כן
כילמה שבזה בחינת אס ויחוד המלוכה והממשלה ואם העבודה הנ' ראוי
להתחייב מיחוד המלוכה שמחה וששון למונהגים היוצאים מממשלת זולתו
הנכנסים לחסות בצלו כמו שאמר אכלנו משמנים וסתו ממתקים וגומ' ויהיה
השכה כי קרוש היום לאדוננו: רמז לקרושת האדונות ומהעבודה פרישו'
מופלב וקרבן עצמי לא מהזולת כמו בשאר הקרבנות כמו שמצא לקצ' חכמו'
סקיו אומר ליום הצום רבוננו של עולם גלוי וידוע לפני כסא כבודך וכז' יהי
רצון סיהא חלבי ורמי שנתמעט כאלו מונח על גבי המזבח ותרצני: ולפי
שהשמחה היא בהעתק המנגד היה ראוי בזה שתהיה בהתחלה שהוא בעת
עזיבת המנגד: ר"ל בעת ההכנסה בהנהגתו ועזיבת זולתו ולהכנס בדרך
הפרישות והתשובה עד שישלם זה בתבלית מה שאפשר והוא הצום הנכבד'
וקיה זה אמנם בעת הקיץ לסבות. אס לטבע העת שהוא מוכן אל הפרישו'
להיותו התחלת התקופה שהיא קרה ויבשה: אס למה שבתקופת השכ' רופס
גדול לחיי הנולד ולזה היה מן ההכרח להסיר הרופס הקוא בזולתו ובייחוד
באומה נבחרת ולתתו לנ' ית' ואס למה שבעת הקיץ היא נתרצה השו' למשה ב"מ
יום האחרונים. ומלבד זה להיות העת הוא מיוחדת כדון המים שהוא
חיי העולם הזה באה הצואה על ד' המינים שהם הנבחרים אס בגודל אס
בטעם אס בריח אס בזולתם. אבל יסתפס היותם מתמידים כל ימות השנה
והם גדלים על כל מים. וזה אמנם להקדוים לנ' ית' זלגורות בזה שממנו
יתברך ההשגחה הזאת והדון הזה: ולזה היה ראוי שנקדוים לנ'
מהמיני היות המשוכחים גדלים על המים. ולהיות הערכה היותר מתפעלת
משפע המים היה מנהג הכנ' אים שבמקדש לשמוח בה ביחוד בנ' הו' שבו
בשלם החג והיה מיוחד החג הזה בנסוך המים כמו שבא בגמ' סוכ' נסכו לפני
המים בחג כריי סיתברכו לכם בשמי השנה: ולפי שכבר קדם לנו שבאמצעו'
פעלים יוסג אזילות משפיעו יוסר גם כן הנה אין מן הפלא שבאמצעית

הכלל הרביעי

ופעולות בזמנים ידועים יוסרו ממשלות כוכבים וסדרים וייוחד לו יתחד
והתבאר ככאן הדרוש הק' . והוא מספיק בכלל הזה . שבה ותהלה לא
לכרו מרומם על כל ברכה ותהלה .

הכלל הג'

ביבולת

השם : והוא מבואר היות הפנה הזאת יסוד ועמוד
לתורה אשר לא יצויר מציאותה בלעריה : וזה
כי למה שהיה פעל מה מהמזנה אל המזנה : הנה צריך שיהיה יכול עלי'
וכל סכן אחר שקוטביה אשר עליהם תסוג הם האותיות והמופתים והייעודי
סבאו בה אשר לא יצויר מציאותם זולתנו . ולזה יהיו דברינו בה אם
בבאור הפנה הזאת כפי מה שתגזרהו התורה : ואם באופן ידיעתנו
בה ולזה חלקנו הכלל הזה לשני פרקים :

הפרק א

בבאור הפנה הזאת כפי מה שתגזרהו התורה .
ואומר לפי שהוא מבואר שהלאות חסרון בחק
השם יתברך הוא מבואר שיהיה וכלתי בלתי בעל תכלית מכל הצדדין .
בכל מה שאפס שיצונו מציאותו אצל השכ' ואף אם יהי' נמכ' אצל הטבע ואמכ'
חיו' היו וכלתי בב' ת' הוא מבואר וזה שאם הי' בת' מוגב' הנ' חוץ מהגבול ההו' אם'
לא יתואר ביכול' עליו הי' לוא' חלי' ואמכ' אמר' בב' ת' מכל הצדדין למ' שהבב' ת'
לו ב' בחיכו' ממנו בב' ת' בזמן : ואמנו בב' ת' בחזוק ולו היה ב' ת' בא' מב' אלנו
הבחינו' הב' בב' הי' לוא' בבחיכו' שיכלתנו עלי' מוגב' חלי' ואמכ' התנינו ואמרנו
בב' מה שיצונו מציאותו אצל השכ' למ' שהו' מבוא' שמ' שלא יצונו מציאותנו אצל
השכל לא יתואר עליו היכול' בשו' צד' כאלו תאמ' קבוצ' השלילה והחיו' בדב' אח'
בעינו מחד אחד וזה שמ' שאפסרו מציאו' בלתי מצונו ומושכ' אצל השכל לא
יפ' שם היכול' עליו ולזה העד' היכול' עליו ואיכנו' לאו' הכלל : ולזה לא יתואר ביכול'
לבטל המושכלו הראשונו למה שבטו' הו' קבוצ' השלילה והחיו' ובכלל הדברים
שאינ' מפעל' פעל' כמופת' המוחלט' הם ג' מזה המין וז' שמציאו' והעדרם
מולקי' האמ' והשק' ובטו' הו' קבוצ' השלילה והחיו' ולזה תמצ' לרזל' שאומר' הנככ'
בעי' ושם קול' צעק' ואמ' יהי' רצון' שליל' תהא' בתו' בתי' הדי' זנתפלת' שוא' וזה
מהם כי הו' אם הצעק' בביתו כב' יצא' אל המציאו' והיו' מה שכב' יצא' שלא יצא'
יהי' קבו' השלול' והחיו' והאריכו' מות' ואמ' ואף אם יהי' נמכ' אצל הטבע יכלנו'
כל מה שלא יצויר המנעות מציאותו אצל השכל : ולכן שהו' מבואר שחרוש'

המאמר השני

דבר מה בזולת חומר קדמון איכנו מנה שיצויר המנעו מציאותי אלל השב
הוא מבואר שהיא יתברך יתואר ביכלת עליו: וזה שהיא מבואר שמה
שימוע צויר מציאותו אלל השכל הוא קבון השלילה וקחיוב יחד מצד אחד
ולזה אלל היה אמרנו היות הדבר מלא דבר באמרנו היות הטבע מהקב
היה לטוען שיטען שבאמרנו זה כבר קבצנו השלילה והחיוב אלל יא
אמרנו היות הדבר מלא דבר איכנו זולת היות הדבר ואס לא קדמוהו דבר:
וזה איכנו קבון השלילה והחיוב וכבר יתבאר זה עוד במאמר הב' כג' :

הפרק ב

בבאור אופן ידיעותינו בפנה הזאת • ואלו
הנה ארסטו למה שנתחייב לו נכחות החנועה
והגמיוס השמימיים • ונתבאר לו שגשס ב'ת אי אפסד שיהי לו כח בב'ת
ח יב התחלה שכלית מניע נכדלת: ונאנחנו אס היה סנודה לנזה קחיוב
לא יתחייב מזה אלא כח בב'ת בזמן: אבל לא יתחייב כח בב'ת בחזק
לא בפעל ולא בכח: דעו שיתוסף אל מה שיתוסף במספר והשעור
נזה שיש למערער שיאמר שהכח המניע לגבל היומי מוגבל בהנעתו אותו
בכר שעות מזולת שיוכל להניעו בפנות מזה השעור ולזה הוא מבואר
שמה שהאיר עי' עינינו בפנה הזאת הוא אמונת החדוש כמו שבא בתורה
ונקבלה: וזה שכבר יתבאר במאמר הב' כמה שאין ספק בו שהמציאות
בכללו נתחדש ממנו יתברך על דר הרצון במוחלט: ואס לא קדמוהו
דבר ולזה הוא מבואר שהפעל יפעל בזולת יחס בינו ובין המתפעל • למה
שפעולתו אינה נתלקת אלא ברצון לבד: וכאשר היה זה כן הוא מבואר
שאין לו כח מוגבל: וזה שהגבל יבכח איגנה זולתו לסבת יחס שמור בין
הפעל והמתפעל • ואחר שיפעל בזולת יחס שמור • הנה איכנו מוגבל
ולזה היתה אמונת החדוש כפי שהיא מקובלת באומה וכפי האמ' בעצמו
והאירה עיכנו בפנה הזאת: וכבר יחוייב ממה שבאמר שמה שהתבאר
בכאן בב'ת בחזק וכזמן איכנו בכח לבד כאלו תאמר שיתוסף בפעל אל
מה שיתוסף תמיד אבל יתחייב כח מציאות בב'ת בחזק בפעל: וזה
שכבר התבאר ביכלת הזה שאיכנו שמור יחס: והיכלת בתאר הזה הנה הוא
פלתו מוגבל אחר שיסורו הרצון לבד: ואין קב'ת זולת זה רונה לומר
ימניעות הגבלה • וכבר יתבאר בצד אחר ממה שבא בתורה ונקבלה
מהמופתים מחדוש עצמים והפסדס כמו ההפך המטה לנחש: ומכ' בכורני
עזה שכבר יתבאר בטבהיות שההויה וההפסד אין המלט מהיותם תכלית

הכלל השלשי

תנועה: ואמנם באות המטה עם היות פשט הכתוב יורה היותו בזולת זמן
הנה למעשה שואמר שיתנועע אל היות הנחש זמן מה: אבל מכת
בכורות באה הקבלה שאמרו בחזו הלילה באה על צד הקדוק. וכבר
יורה על זה שינוי הלשון שכשנאמר למצרים כחנות הלילה וכמו שבא זה
כלו בגמ' ברכות: ולהיות חזו הלילה האמתי בעתה הנה יתחייב שיהיה
ההפסד בזולת זמן: ולפי שכבר קדם שהפסד יחוייב שתקד' לו תנועה
יתחייב שיהיה התנועה בזולת זמן או שיהיה ההפסד בזולת תנועה קודמת
שכל זה יורה שאיננו פועל ביחס שמור. וזה יתחייב בהכרח לכח כב'ת
בחזק: והנה יראה שכבר הסכימו רז"ל במכה הזאת היותה בזולת
ואמצעיה הקוראתה בייחוד על כח בלתי מוגבל: וכבר יתחייב כח בלתי
מוגבל ממה שבא בתורה ובקבלה מפתחת פיה האתון: וזה שחרוש סדור
דבור מושכל לפי שהאתון כבר יראה שהוא יותר רחוק מחרוש הרב' בזולת
כנושא למה שחרוש הרב' הוא פלא עצום: וכ' ש' חרושו בנושא מוגד לו
ועל זה יראה שזה ממה שיראה על כח בלתי מוגבל שיסודו הרצון לבד: וכבר
מעורב זה המופת קצת מאומתו: וכבר יראה להיות דבור האתון במרא'
הנבואה גלו פנים שלא בהלכה וכגד הקבלה וקרא להם זה כי לא הבינו
הנס וטעמו כמו שיבא בכלל הד' בג' ה' יודי בזה עתה בכלל הזה: והתלה
לאל לבדו ומרומס על כל ברכה ותהלה אביר:

הכלל הרביעי

בנבואה

לפי שכבר קדם לנו שלא יזייר מציאות תורה אלהית
שהיא מצוה או מצות ממנה והוא האל יתברך ה
המצוה והוא כלל האומה בזולת התייחבות וקשר מה בניהם והוא הנבוא
הנה ראוי שכבאד עניינה בכלל הזה כפי מנהגנו: והנה חלקנו אותו
לד' פרקים: הפרק הא' בבאור שם הנבואה ועניינה: הפרק הב'
בבאור מטיב הנבואה העצמיים: הפרק הג' בהיות' שפקות מה בנבואה
כפיומה שהעירו עליהם הקודמים ומהם שלא העירו עליהם הד' נישור בני
אל הדרך אשר תושג בו מדרגת הנבואה כפי מה אשר תבזרהו התור' עספי
בו העיון.

הפרק א

בבאור שם הנבואה ועניו' כפי מה שתחייבהו
התורה וימסכים בו העיון: הנה הנבואה לפי

המאמר השני

שנמצא ממנה הוא שפע שופע לשכל האדם רוחני מדעי מאתו ית' באמצעי
או בזולת אמצעי מודיע לו גם בזולת הקדמות אשר מהם יתחייבו עניין או
עניינים סכלים האיש הקוא וזה בכל החמריים וזה אמנם להישרתו או
זולתו אולם אמרנו בגדר הזה שפע שופע הוא כסוג לכל השפעים השופעי
מהמשפיעים למושפעים: ואמרנו לשכל האדם הנדל יובדל (מה) מהשפעים
השופעים על שאר המינים: באלו תאמר לב' ח ולצמחי ולפי ששמו מקבל
השפע שכל יוציא החלום והקסם שהכח המקבל להם הרמיון כמו שהתבאר
בספר החוש והנוחם: ואמרנו רוחני הנדל יבדיל והו מהשפעי החמריים
הגשמיים ואמרנו מדעי הנדל יבדיל והו מהשפעים הרוחניים אשר בכח
כאלו תאמר השפע השופע על האדם שישימהו משכיל בכח. ואמרנו
מאתו יתברך באמצעי או בזולת אמצעי ויציא גם כן החלום והקסם וירמוז
אל נבואת משה שהיתה בזולת אמצעי ושאר הנביאים שהיתה באמצעי ואמ'
מודיע לו גם בזולת הקדמות עניין או עניינים: הנדל יבדיל והו מהשפע
השופע על האדם ישימהו משכיל בפעל בדרך שלא ישכיל בה אמתתו בזול'
ההקדמות אשר יתחייב מהם המושכל הוא. וזה אם מהמושכלות אם
אם מהמוחשיות ואם מהמקובלות הגמשכות כמו שהתבאר במקומו.
והנה אמרנו סכלים האיש הוא יבדיל והו מהמושכלות הראשונות כי לא
סכלים והוא איש הנרצה בו איש משכיל. ואמרנו זה בכל החמרים יורה
על הנבואה שכבר תהיה בחמר האפסר כמו בשאר החמרים: וכבר
יראה זה ברוב הנבואות והיעודים כמו שהעירנו על זה בכלל הראשון
מזה המאמר. וכבר נמערנו בזק רבלי קצת מחכמי אומותינו שראו היות
יריעת השם בחמר ההכרח לבר: ועם שהוא בפירה גמורה נחק התור'
הוא מבואר הנפילה בעצמו כמו שקדם לנו: ונעיר עוד עליו בכלל
ה' ה' ב'ה. ואמנם אמרנו וזה אמנם אם להישרתו אם להישרת זולתו הו'
מקום התכלית שכבר יוסמו התכליות בגדרים להיות התכלית החזק שבסבו
הארבעה כמו שהתבאר במקומו: והנה לפי מה שנמצא בתורה ובכתוב'
כבר יהיה מהנבואות להישרת הנביא ברוב הנבואות שהגיעו לאבות:
וכבר יהיה להישרת זולתו כנבואת ארון הנביאים שהיתה להישרת כלל
אומותינו: וכנבואת הנביאים השלוחים אל ישראל וזולתם מהאומות:
הנה זה הממה שיראה בבאור שם הנבואה לפי מה שנמצא ממנה:
וכבר יראה ממנו שהוא יכלול כל מדרגות הנבואה. וזה לפי מה
שנא בקבלה עקר הנחת שם הנבואה על הנביאים השלוחים: וזהו

הכלל הרביעי

כלל ספרי הנביאים : ועל צד ההפאה נעקרה גם כן אל המדרשים
ברוח הקדש והוא כלל הכתובים • ובכל אחד מאלו מדרגות גם כן
וזה כי בנבואה הנדלים מנבואת משה רבינו עליו השלום לשא הנבוא
כמו שבא בתורה בפירוט • גם בנבואות שאר הנביאים הנדלים : כי
מהם באמצעות חלום : ומהם באמצעות מראה • ומהם כמסלי וחידו
: ומהם בדבור : וגם כן במדברים ברוח הקדש הנדלים : כי מהם
יוספע להם הדברים שדברו בהם בייעודים העתידים : וזה אמנם בזול
חלום ומראה • אמר מבאר לזה רוחי דבר כי ומלתו על לסוני :
וזהו מדרגת דוד בתהלותיו • ושלמה במגל שיר השירי וירמיה במגילת קינות
כי עם היותו נביא איכנו נמצע מחקו לדבר ברוח הקדש ואם היא מדרגה
למטה מהנבואה בעת פנותו מהיותו מתנבא וזה מבואר בעצמו והוא גם
כן מדרגת דניאל לפי הקבלה : ומהם שלא יוספע להם בייעודי עתידים
אלא ספורים קרו : והכונה אשר דקדוק הלסון בהם ודקדוקי ספורי
ככתוב וקרי : וחסרון ויחרון • ואותיות גדולות וקטנות ופרסיו סתמו
ופתוחות נפל בהם ברוח הקדש : וכללו המדרגות האלו בכתובים כמו
סכללו מדרגות הנביאים הנביאים : ואם כבר יתחלפו במדרגה לפי מה
סראה מהם והעירו עליו בשני מחגיגה אמרם כל מה שראה יהזקאל וכולי
ולזה היו כל המדרגות שלם • מדרגת אדון הנביאים והוא בתורה
מדרגת שאר הנביאים והוא הנביאים : מדרגת המדברים ברוח
הקדש והוא בכתובים • ולזה מה שדרשו זל בא' מבתרא תורה נביאים
ובתובים : ואולם עם היות כן גבואת משה רבינו ע"ה ונבואת שאר
הנביאים הנדל עצום לא ראינו למכותה בפנה מפנות התורה כמו שלא
מנינו הנדל מופתי משה רבינו עליו השלום ממופתו זולתו כמו שבא בת
בתור למ שבכ' יצוי מצואו מזולת שגזוי הנדל בנבואו ובמופתו וזהו מבואר
בעצמו : אבל להיות דעת תורתנו והכופר בו ככופר בספור מספורי
התורה ראינו לבאר במא' הג' כג' ה' הכולל הדעו האמתיו התורות ונרתיב
בו הלא לפי שבאו בו בדב' הר' עניו בלת' מסכי' אל קבלתנו לפי מה שירא
הפרק ב בבאור משיגי הנבואה העצמיים הגה לפי מה שנמצא
בידנו ממנה יראה שמשגי הנבואה העצמיים שלם
האחד מסכים וסוה בכל הנביאים בלתי מתחלף בהם והסנים יתחלפו
בהתחלף מדרגות הנביאים : האחד אמות ויעודי הנביאים והוא סוה ומסכי
בכל המדרגות הסני המופתים והנפלאות לתכלית מה אשר יתחדשו

המאמר השני

באמצעות הכביא ויתחלפו בהם מדרגות הכביאים: הג' כוסף נמירן ואומן
לכב לקרוא לזולתם לעבורת השם ויתחלפו גם כן בזה הכביאים: אולם
הראשון והוא אמות ויעודי הכביא הנה באבתורה מפורש אשר ידב הכביא
בשם יי ולא יהיה הדבר ולא יבא הוא הדבר אשר לא דברו יי: ונאמת
על שמואל ויי היה עמו ולא הפיל מכל דבריו ארצה וידעו כל ישראל מדרך
ועד באר שבע כי נאמן שמיאל לכביא ליי: וזה מבואר מאד: ומה
סצריך שנתעורר עליו הוא מה שנמצא בכבואת יונה אשר קרא את הכבוא
באזני יונה עוד מ' יום ויטובה נהפכת: וכאשר האמינו באלהים ויקראו
זום ושבו מדרכס הרעה ומן החמס אשר בכפיהם: וינחס האלהים על
הרעה אשר דבר לעשות להם ולא עשה: ונא מפורש ג' בס' ירמיהו
רגע ארבע על גוי ועל ממלכה לנתון ולנתון ולהאביר ושב הגוי ההו' מרעתו
וג' ורגע ארבע על גוי ועל ממלכה לבנות ולכטו ועש' הרע בעינו יי ונחמתו
על הטובה אשר אמרתו להטיב לו: ומה שאמרנו המפרשים בהתבר זה
שהיעוד הטוב אינו חוזר לרעה חוזר: ולזה היתה בחינת הכבי' ביעודי
הקובים כי הייעודים הרעים אפשר שלא יגיעו כי חמץ ורחום הוא וינחס
על הרעה בשוכס אליו ככל לבס' כמו שהיה בניונה: ויהי לפי זה מאמר
ירמיהו רגע ארבע ירצה רגע ארבע אל לבו אבל לא באמצעות כביא כי אז
לא ינחס על הייעוד: וכאשר הוקשה להם יראת יעקב ופחדו מעשו
אחיו ואס' כבר הובטח בכבואתו והנה אנכי עמך ושמתוך ככל אשר תלך
והשיבתוך אל האדמה הזאת כי לא אעזבך וגומר התירו זה בב' פנים הא'
בשאמרנו שהיעוד הטוב אינו חוזר בתנאי' שיהיה באמצעות כביא שלוח
לזולתו שגם בזה הייעוד הרע חוזר כמו שהיה ביעוד יונה וזכור וביעוד
ישעיה לחזקיה: ולהיות ייעוד יעקב בזולת כביא שלא לזולתו נתרא
שמא יגרוס החטא: ובזה הדרך דרך כה הרב זל: ויהיה לפי זה רגע
ארבע גם אל כביא וכלבד' שלא יהיה שלוח לאומה: אלא שאמרנו רגע ארבע'
לנתנש ולנתון וסבל שיהיה שלוח אל הגוי והממלכה שהיעוד הרע חוזר
ואמרנו רגע ארבע לבנות ולכטוע לא יספול סיפורם כן שהיעוד הטוב אינו
חוזר כשהיה שלוח לאומה: הג' והוא הדרך שדרך כה הר' אמר לפי
שהרע שיגיד עליו הכביא הוא לשמירה שלא יבא ולזה התכלית הג' הקודעה
לזכור יתכן שלא יתאמת הייעוד: וזה בהגעת התכלית אשר בעבורם
היה הקודעה כאלו תאמר בהטיב דרכיו האיש או העם אשר נתיעוד ברע
אבל הטוב המסודר הגעתו לאיש הוא רחוק שלא יגיע למה שהבחירה

הכלל הרביעי

הוסמה באדם לתקן המעוות בסדר אשר מפא' הגרמי' השמימי' לא לקלקל
ומזה הנד' ישלם בחינת הנביא כשלא יגיע הטוב אשר ייעד' ואולם צריך
סיוכ' זה בטוב אשר מפאת הסדר השמימי' : אבל הטוב אשר מפא' ההסב'
האישיית והוא מיוחס אל השגחת השם בזולת אמצעות מערכה : הנה
ואם לא יפורס' בו תנאי צריך סיוכ' בקשר תנאי העבודה והדבקות :
ולזה נתירח יעקב שמה יגרום החטא לפי שהטוב הקוא המיועד הי' מפאת
ההשגחה האישיית והתבאר לו זה כי לא יתכן שתשלם לו השמירה ככל אשר
ילך מפאת הסדר אשר מגרמים השמימיים : ואם כבר אזל כל יועז' שיז'
מפי הכ' לטובה אפי' על תנאי אינו חוזר : הנה ראוי סיוכ' כשלא יהיה
התנאי תנאי בעצמות : וזה שכבר בארנוה בעניין משה כשאמר לו ית'
ועתה הניחה לי נוח אפי' בהם ואכלם וגמ' : כי איך ראוי לומר שיהי' הט'
הטוב המיועד למקום מניעת התפלה : אלודברי החכם הזה : וכמה הם
רחוקים אלנו : תחילה כי כשנניח כן נצטרך לרחוק המקרא סכתוב
אתר ידבר הנביא בשם השם ולא יהיה הדבר ולא יבא כסיועד על הטוב
המסודר מפאת ההשגחה האישיית כבר יתכן שלא יהיה הדבר ולא יבא :
ואמנם לדרך סדרך בו הרב יהיה בשיעד על הטוב בשלוח • וכלכד
סיהיה שלוח ולפי החכם הזה יצטרך לרחוק אותו בטוב אשר מפאת סדר
הגרמים השמימיים והוא רחוק מאד : ועוד כשלא יהיה הדבר ולא יבא
מי יתן נאדע איך יבחן בו הנביא : וזה שכבר יתנצל הנביא שהט' אשר
יעד היה מפאת ההשגחה האישיית שאפשר שלא יגיע כאשר הונח : ועוד
שגם כשנניח שהיה הטוב המיועד מפאת הגרמים השמימיים : הנה ואם
נודה שהוא רחוק שלא יגיע הנה אינו נמנע . וזה מפאת רוע הבחיר' ואחר
שהוא אפשר שלא יגיע ואם הוא על המעט והיה מגדר האפשר אש' כשהונח
נמצא לא יקרה מהמתנבטול : הנה לא אפשר איך יבחן בו הנביא אלא
שכל זה כדאיח' וכנין בלי יסוד עם שמה שכאר ביעקב שנתבאר לו שהיה
מפאת ההשגחה האישיית כי לא יתכן שתשלם לו השמירה ככל אשר ילך
מפאת הסדר אשר מהגרמים השמימיים הנה ואם היה האמת כן הפנה
פנתן איננה כלום : וזה שאם היה הייעוד לו ולזרע היה אפשר שיאמר
כן שככל הזמן הארוך א"א שתשלם לו השמירה אבל אינו נמנע באיש אפי'
סיהיה כל ימיו בשמירה ובנטחון וכל שכן שכאשר באמר לו זה כבר עבר
רוב שנותיו אבל לפי דרכי היה אפשר שנאמר שיעקב היה מתירא שהיה
מאד ההשגחה האישיית ולזה לא היה בטוח שלא יגרום החטא : ומזה הנד'

המאמר השני

בעצמו לא יבחו הנביא כשלא יהיה ולא יבא הייעוד הטוב לאפשרות היות
מפאת ההשגחה האלוהית כמו שזכרנו אלא שהדרך הזה אין לו על מה
סיסמך. וכבר זכרנו שגם בדרך הרב יקשה מאמר ירמיהו באמרו רגע
אדבר שהשנה הייעוד הטוב והרע כמו שדמזנו וגם בדרכו נצטרך לומר
באמרו אשר ידבר הנביא בשם יי הוא בייעוד הטוב לכד והוא הפך פשט
הכתובים אלא שהביאם לזה לפי מה שיראה מאמר ירמיהו להנניח בן עזר
הנביא אבר ינבא לשלום בבא דבר הנביא יודע הנביא אשר שלחוני באמת
ונתחייב להם מזה שבחינת הנביא היא בייעוד הטוב הוא ולפי זה נצטרך
לומר שכוונת הכתוב היה לרקדק שאם לא יבא דבר הנביא יודע שלא שלחו
וי באמת. והנה אם היה מאמר הכתוב צודק כבר יעבור שתיה הכוונה
לרקדק מסותר הקודם סותר הנמשך. ואם איננו מתחייב אבל לפי
דרכם מאמר הכתוב בלתי צודק שאין הכוונה בבא דבר הנביא אשר
שלחו יי באמת: אלא בהשנות הרע וזה שכבר אפשר שיהיה בקסם או
בחנוס כמו שנאמר על שמואל לא הפיל מכל דבריו ארצה: וידע כל
ישראל מרן עד באר שבע כי נאמן שמואל לנביא: הנה בבוא דבר הנביא
משפט אשר ינבא למלחמה אחד והבחינה לפי דבריהם איננה כי אם כשלא
יבא דבר הנביא אשר ינבא לשלום ומלבד זה הנה לפי דרכם אמרו בפסוק
הקודם לו לנביאים אשר היו לפני ולפניך וינבאו אל ארצות רבות ואל מ
ממלכות גדולות למלחמה ולרעה ולדבר מותר אין ענין לו גם ייחסם
הנביא ממנו אלא שהכוונה בכתובים אלולפי מה שאחשוב שירמי' כמת'
על חנניה ומשוב על דבריו ואמר בבא דבריו יודע שהסם שלחו באמת
והאמת מה שאמרו שהוא לקח בבאור זה הקדמה אמתית והרצון בה
שהנביאים אשר היו לפניו ירצה שהם מוחזקים בנביאים וינבאו על ארצו
לרעה אשר ינבא לשלום ויחלוק עליהם בבא דבריו יודע שהסם שלחו באמת
וזה כי להיותם מוחזקים בנביאים והם מתנבאים לרעה כבר יראה בבא
דבר המתנבא לשלום שבא להם השפע מהסודר אשר לגרמים השמימיים
ואל זה המתנבא לשלום מהשפע שמפאת ההשגחה האלוהית ולזה אמ' אשר
שלחו יי באמת. כי אם היה שאחרים ג' כשלוחים ממנו אינם שלחוני באמת
וכלי אמצעי והיה זה כן שהרע ראוי שיוחס אל הסודר השמימי והטוב
אל ההשגחה האלוהית. ולזה לקח מזה משל שאחד שהיה ירמיה מוחזק
לנביא והיה מתנבא לרעה בבא דבר חנניה שהיה מיעד טוב יראה ששלחו
הסם באמת כלומר בלי אמצעי ושהיה ירמיה שלוח באמצעי והוא הסודר

הכלל הרביעי

נלקח זה הדרך כאלו אמר עתה נדחה אם שלחך השם באמ' ולזה או' אזלנו
 הוכחה מזה שהבחינה תהיה כשלם ותתקיים הייעוד הטוב בלבד אבל מה
 שאפשר שיאמר בזה לפי מה שזכרתי הוא שאין הפרש בין ייעוד הטוב לזולתו
 וכמו שיורה עליו פהם הכתוב שאמר אשר ידבר בשם יי וגו' ולא חלק
 בדברים אלא שהכוונה בו כאשר ידבר הגביא להודיע על היותו נביא ויודע
 אם בייעודו בחינם אונת וזה ואמץ בפעם אח' כ' שלא יהיה חסד באונת ההוא
 או בייעודו לדברים העתידיים וינטרף בזה השנות . וכאשר ידבר הנביא
 בדרך הזה אם שלחו השם או אפשר בדבר ההוא שיפתנה היה ייעוד טוב
 או רע ויורה על זה הכתוב שלפניו אמר וכי תאמר בלבבך איכה נדע את
 הדבר אשר לא דברנו . שכבר יראה מזה שהכוונה היא לדעת חס ההוא
 נביא שלחו והודעתו גם כן לתכלית זה בעצמו : וכן הישרתנו הקבלה
 האמתית שכשהיה רבויר הנביא על האופן הזה להודיע היותו נביא שלוח
 שאחר שלא יהיה הדבר ולא יבא באמרו ואם איש אלקים אני תנא אש וגו'
 וכבר קדמנו ארזן הגביאים באמרו אם כמות כל אדם ימותן אלה
 ופקודת כל אדם יפקד עליהם לא יי שלחנו . ואם היה שהייעוד הרע
 חוזר באופן הזה כבר היה אפשר שימותו כמות כל האדם ושהשם שלחו
 ואיך לא ומה המונע שלא ידע הנביא גם כן בייעודו אם יחזור אם לא
 אלא שהמונעים הידיעה באפשר כבר מאנו זה : השם יזילנו מחרב
 לשונם : ואמנם כשהרבויר איננו באופן הזה רוצה לומר בדרך אמות
 הגבוהה אלא לייעוד רע או לטוב לפי שהוא יודע ומפורסם שייעוד הטוב
 נהרע הוא על צד הגמול והעונש המתחייב מההשגחה האלוהית והוכפלו ה
 התנאים בתורה אם נחקתי תלכו : ואם תשמעו עלי ואם לא תשמעו לי
 עם היות שהנביא בייעוד ישמיט התנאי ההוא ולא יזכירנו הרי הוא כאלו
 באמר בפירוש וכאשר לא יגיע הטוב או הרע ושיישר איננו סתירה לדברי
 הנביא כי כבר התפרסם בדבריו בזה על צד הגמול והעונש שהוכפל בו
 התנאי הזה בתורה ויתחייב מזה גם כן בדבור הנביא כשאיננו בייעוד טוב
 נדע כי אם בעניינים קרוז או יקרוז כמאמר שמואל אל שאול בדבר האתונז
 הנה צריך שיגיע דבר הנביא ואם לא יגיע הוא הדבר אשר לא דברו השם .
 ויהיה אם כן הכתוב כולל וכלתי מפרש בייעודים כפשוטו כי מדבר הנביא
 בייעודים הטובים והרעים הרי הוא כאלו מפרש בו התנאי למה שהוא
 מקובל אזלנו וסדור בשינוי בתורה שבכתב : ולפי זה יהיה מאמר חל כל
 ייעוד שיצא מפי הקב' הלטובה אפי' על תנאי אינו חוזר ראוי שיוכז כשלא

המאמר השני

יהיה תנאי בעצמות כמו שקדם : ואם אי אפשר מבלתי שנורה שיהיה
המאמר כפשוטו ויש הבדל בין ייעוד הטוב ובין ייעוד הרע ויהיה מאמר
ירמיהו רגע אדבר כשלא יודע לנביא מבלתי שנפדים בין נביא שליח לבלתי
שניה וכפשוט הכתובים ומאמר דזל : הנה הטוב שנאמר שנבחי' הנביא
רונה לומר כשיתן אות על היותו נביא לא יסכים השם על בטול האות הקו'
היה טוב או רע אחר שהסכים שיתן האות ההוא : ויהיה מאמר הכתוב
כפשוטו הנביא אשר ידבר בשם יי' ולא יהיה הדבר ולא יבא הוא הדב' אשר
לא דברנו : ואמנם נשאר שנבאר יראת יעקב ופחדו והסתדלו מעשו
אחיו ואם כבר נתיער ייעוד טוב והיה שלא חלקנו בין ייעוד מפי נביא
סלוח לייעוד נביא עצמו : כפשוט המאמר דזל שאמרנו כל ייעוד סי' מפי
הב' הטובה ואינו מחלק בין נביא שלוח לנביא עצמו וכל שכן שמה שהוכיחו
זה ממה שאמר הכיחה לי' אעשה אתך לבגו גדול לא היה הייעוד אלא לנביא
עצמו ולזה יראה שחלוק הדב' בלתי מסכים אל מאמרו זה ואם כבר
אפשר שיאמר בזה שאחר שיכתוב כן הנביא שלוח אלא שהתר זה יראת
יעקב והסתדלותו אינו ממה שיקשה וזה שיייעוד הנביא בדברים אפשר ייס
כבר מיריעתו ית' בהם ובהסתלסלות הסבות בהם ולפי שהנב' בלתי יודע
הסתלסלות הדברים הנה ואם כבר נתיער בהגעת דבר מה הנ' ראוי שידר'ו
בהגעתו בסבות הנאותות להגעת הדבר ההוא ואין לוק' שמוך בהגעתו אל
היותו מוכרח שיגיע כי הכרח הגעתו נמשך מהסבות המסתלסלות הנאותות
להגעת הדבר ההוא ולמה שיעקב אבינו עם שנתייעד מהשי' על השמיר'
היה בלתי יודע השתלסלות הסבות שבאמצעותם תתיחד השמירה הנה זמן
עצמו לכל הדברים שהיה אפשר לפי מחשבתו שבאמצעותם תגיע לו השמיר'
וזה כמו שאמ' דזל לדורון ולתפלה ולמלחמה : ולפי שכבר אפשר שיייעוד
השם לו היה למה שהיה יודע שיעקב ורבה בתפלה להנצל מיד עשו אחיו
מיראתו אותו או שתהיה השמירה באמצעות לדורון או מלחמה היה ראוי
שלא יקצר בכל אחד מאלו כאלו לא היה בטוח למה שהיה אפשר שההכנסה
היתה ביריעתו יתברך דרוכת יעקב בסבות ההם וזה מבאר מאד למען
בכלל ה"ח ובה' מזה המאמר והוא אמרו וירא יעקב ויז' לו להכין עצמו
אל התפלה בכונה גדולה לשערו בסכנה העצומ' אשר באמצעותה היה יי'
ייעוד השמירה : וזה מה שרצינו לבארנו במשיג הראשון ל
לנבואה והוא אמות דברי הנביא . אולם הנ' והו' המופתים והנפלאות
שיתחדשו באמצעות הנביא שיתחלפו מדרגות הנביאים בהם . אמנם

הכלל הרביעי

היות המופתים והנפלאות מפיצים עצמיים לכבואה: הנה כשחקרנו וחפחנו
מה שנמצא בדינו מהם לא מצאנו בכתובים נפלאות אלא באמצעות נביא
וזה אם להישרתו אם להישרת זולתו אם שנועד בהם טרם בואו או שנתחדשו
באמצעותם עד שנמצא שנתחדש פלא אחרי מות הנביא בעניין אלישע
סאין ספק שנתחדש הפלא העצום ההוא מתחיית המת לכבודו כמו שימשך
מהשבחה האישיית טוב לזולתו כמו שבא בתורה ונשאת לכל המקו' בעבו'
סלחתי כדברך: וימשך הטוב גם כן אחרי מותו: ואמנם אחרי שהיו
הפלא כמשך לרבקו הנביא ולשלמותו הוא מבואר שהוא ראוי שכל אש' תהיה
מדרגת הנביא יותר גבוהה ראוי שהיו המופתים והנפלאות שיתחדשו
על ידו יותר גדולים ולזה היו המופתים והנפלאות שנעשו על ידי משה רבי'
יותר עצומים מזולתו לרבויים לפרסומם להתמדתם כמו שיבא במאמ' הג'
בגה: כי עם היות שבא בקבלה מעמידת השמש ליהושע רוצ' לומר איחור
התנועות כלם ביחס שמור: הנה יתרון מופתו משה היה בג' עניינים
סזכרנו עם סקבלו רז' שנעשה המופת ההוא בעצמו עי' משה ודי בזה בג'
אולם הג' והו' הכוסף הנמרץ לקרוא לזולתם לעבודת השם ית' שיתחלפו
גכ' מדרגות הנביאים בהם די כמה שנמצא בהם בדברי הנביאים תמיד
פלא היו נמנעים מלהוכיחם ואם היו מלעיבים ומתעיתים בהם אמר גוי
נתתי למכים ולחיי למורטים וגו' ואמר עוד ואמרת לא אזכרנו ולא אדבר
עוד בשמו והיה בלבי כאם בערת עצור בעצמותי וכלכל לא אוכל: ובמה
שבא בקבלה מהאבות ואמנם למה שזה יתחייב לשלמות הנביא וחזו' אהבתו
בעבודת השו' הנה כל עיד אשר יהיה השלמות יותר גדול ואהבה ית' חזק'
יהיה התשוקה והכוסף יותר גדול לקרא לזולתם לעבודת האהוב: ולזה
הוא מבואר שיתחלפו מדרגות הנביאים בזה והוא מה שרציתי לכארו בג'
וראוי שנבאר שכבר ישהתפו הג' והג' כשימצאו גם כן לשלמים ואם
אינם נביאים כמו שבא במקומות מתחלפים בתלמוד אלא שהם עצמיים
לנביא להיותם מתחייבים משלמות דבקותם ואהבתם שהם סבה עצמית
לכבואה כמו שבא בפרק קד'.

הפרק ג בהתרסקות נעיר עתה עליהם כמה שהונח

בפרקים הקודמים אולם הא' במה שקדם בגד'

הנבואה היתה שפע שזעמאתו יתכרך והכרלנוהו בזה מן החלום והקס'
והוא מבואר מהנביא היותו בלתי מספ' כלל בכבואתו עד שבענו זה נצטוינו
לשמע אליו ולהמשך אחריו והנביא העובר על דברי עצמו חייב מיתה לפי

המאמר השני

לפי מה שבא בקבלה וכמו שיתבאר זה מענין העקידה כשנדרף אל זה הקדמה מבוארת בעצמה והיא שהנביאים אשר לא יתנבאו תמיד כאשר לא יתנבאו לא ימנעו מהם פעולות המרומות בחלום והקסם כמו שלא ימנעו מהם פעולות שאר החושי' כבר יתחייבו מזה ספק איכנו מועט . והוא כאשר ינבא הנביא באמצעו חלום כמו שבא בפירוש אס יהי' נביאכם וגומ' בחלום אדבר בו . איך יודע לנביא היותו מנבא : וזה שאיך הונח האות על היותו מנבא מי יתן וארע מי הוא המונע שלא יהיה האות ההוא בחלום האס יש פס דבר ימנע השגתי בחלום עד שיונח הדבר ההוא אות על היותו מנבא : השני למה שהונח שם היות הברל עצום בין נבואת משה רבינו עליו השלום לשאר הנביאים ובין מופתיהם כמו שהעיד עליו אמרו ולא קם נביא עוד בישראל כמשה . כבר יפלא מאד אס הנבואה דבר טבעי כמו שהתפרסם אזל המעיינים וכמו שזורה על זה נבוא' בלעם שאס לא היתה דבר טבעי אלא דבר נסוי הנה הוא רחוק מאד שיעשה הנס הגדול לבלעם הרשע : ולזה המקום תימא גדולה אחר שנבואת משה איפשר במין האנושי השגתה מדוע ימנע הטוב מבעליו שלא יקום זולתו כמוהו . הגבמה שהונח שם מההבדל יראה שהוא כנגד הרדש שדרש' חכמים זכרם לברכה בישראל לא קם אבל באומות העלם קם ומנו בלעם עם שהוא מקום תימא גדול שהנבואה תחול על רשע כיוצא בו והוא דבר מוסכם מהם ויסכים בו העיון שהנבואה צריך הצעות ושלמות להשיגה הנה אלן הספקות ראינו להעיר במה שהונח בפרק הא' אולם ב'ב' הנה למה שהונח המסיב העצמי הראשון אמות ויעוד הנביא והוא שנה ומסכים בכלם כבר יפלא ביעודים הטובים אשר קויימו כברית ובשבעה מהו הצורך אליהם כי לא איש אלן יוכזב ובג' אדם ויתנחם וכל שכן ביעודי' הטובים במה שנאמר ואס היה שהיעוד הטוב כאשר לא נאמר על צד האות חוזר . הנה הספק הזה לא יקשה התרו וזה שכבר נאמ' שהיעוד' שיש בו שבעה אינו חוזר : אבל אס נאמר שהיעוד הטוב אינו חוזר' מה הצורך אל השבעה מי יתן וארע . ולמה שהונחגם כן שם שהמשיג השני המופתים והנפלאות שיתחדשו לתכלית מה באמצעות הנביא אשר יתחלפו בהם מדרגות הנביאים כבר ישיגו זה ב' ספקות : הא' המופת שבעשה בפתיתת פה האתון שלא מצאנו שם תכלית טוב גם כשנניח היות בלעם נביא : והב' שאס היה שהתחלפו מדרגות הנביאים בהם איך קצרה התורה מקודיע הזופת הגדול שבא בקבלה מעמידת השמש למטה כי כבר

הכלל הרביעי

ידאח שהמופת הזה שנעשה ליהושע למה שנשאלו יותר חשוב היה מופת יותר גדול מכל המופתים שנעשו על ידי משה עם שראוי לדרך בזה ספק אחר • והוא מה התכלית בעמידת הירח בעמק אילון : וזה שכבר נשלמה נקמה איביו קודם בא השמש : וכך למה שהונחגם כן עם המשי' הג' כוסף נמרץ ואומץ לב לקרא לזולתם לעבודת השם והוא אמת אין ספק בו הנה אם כן מדוע לא השתדלו הנביאים הראשונים לקרא לית' החומות לעבוד' השם יתברך ולחסות תחת כנפי תורתו : אלא שבא בקבל' שלא קבלו גרים בימי שלמה ומאמרים לרז' מודים הרחקה בזה העניין הנה זה גם כן מקום פלא • אלו הם הספקות שראינו בכאן להעיר עליהם ואומ' בהתרים : אם הלא' הנתלה באות אשר יתכן בו ידיעת הנביא היותו מנבא כאשר ידובר בו בחלוס שהוא מנבא בעצמו שאין עם דבר ידמהו הנביא בחלוס של נבואה שלא יהיה אפשר בו בטבע עידומה בחלוס שאינו של נבואה האל'ית אם לא יהיה עם דבר בשיודע החלו' הנבואי נגזר ממנו ית' שלא ידומה ממנו החלוס הבלתי נבואי ידע הנביא לבדו מה שהוא רחוק מאד • הנה לא נשאר אלא שיהיה האות חזק ההרגש בדמיון ההוא : וזה שכמו שיש יתרון להרגש החוש על הרגש הדמיון שנעבורו יודע המרגש והוא ער שאיננו מרגש בדמיון לבד ר'ל בחלוס כן יסיתר' להרגש בדמיון הנבואי ואם הוא חלוס לדמיון הבלתי נבואי והוא האות האמתי אשר יודע לנביא היותו מנבא • ואם היה חולס : ואלו לזה רמוז אמרו אני כדרך אחזה פניך אשכעה בהקיץ תמונתך : ר'ל כשאני רואה פניך על דרך האמת שיצדק היותי רואה פניך כלומר בחלוס הנה בהקיץ אשכעה מתזונתיך : הפך מה שבאמר בחלוס הפשוט כאשר יחלוס החולס והנה אוכל והקיץ ורק נפשו : ולפי שכבר יתחלף הדמיון בחזק וחולסה בפחות יותר : ואפשר שיהיה דמיון החלוס חזק ההרגש קרוב להרגש החוש כריך הנביא הקדוש גדול בהרגש ההוא לסמוך על דברי עצמו : ואחשוב שחכמה בן עזר שהיה מוחזק לנביא כמו שיעורו פסטי הכתובים טעה בשעור חזק דמיונו שדמה היות ממה שחלם ממלך אשור חלוס נבואי כי הוא רחוק מאד בחק כל אדם שיכזב במה שאין המלט מהבחינה בו וכ' בחק הנביא והרי הכתוב כנה אותנו בשם נביא שחם אלא שאין ספק שהטעות בשיעור חזק הדמיון הביאהו לזה : ואמנם שהסגה בכינוא' בזה על' זרון ולפי' נעש' • וזה ג' בממה שיערה שלא היה מנבואי העכל' שאלו היה כן הנה היה ראוי לומר העש' יותר הרבה על היותו נביא לעז' ועל היותו

המאמר השני

מנבא כמה שלא סולח באמרו לא שלהך יי : וכן הסכימו רז"ל בפרק
הנחנקין שנביא אמת היהותלו טעותו בקו • ואולי קו' הביאנו לטעות
בהמיון : ודי בזה בספק הא' • ואמנם הב' הנתלה ביתרון כבואת משה
על כל שאר הנבואים • הנה ואם היה שנורה שלא יצא מהמנהג הטבע
למה שהשלמות האנושי ואם היה שאין לו גבול נגבל בו שכל אשר יוסף כ
בעבודת השם יתברך יתוסף השלמות הפך מה שדמו קצת מחכמינו למ' שדמו
שהשלמות נתלה בשכל וכד' יקבלו שלשכל האנושי גבול ויתחייב מה' שלשלמו
ואנושי גבול אצל האמת בעצמו שאין לשלמו גבול אב' יתוסף אל מה שיתוסף
תמיד כמו שיתבאר במאמר הב' בג"ה • ואמנם לא ימצא השלמות בלתי
מוגבל בפעל : ולהיות ידיעת השו' באפשר בלתי מכרחת אותו כמו
שהתבאר בכלל הא' מזה המאמר : הנה איכנו רחוק אצל מחוי' סידע
השלמות היותר גדול שיצא לפעל במין האנושי והשלמות הזה היה אצל משה
מבלתי שתכריח ידיעתו המנעות השגת השלמות ההוא בזולתו אצל שאר
אפשר אלא סידע שלא יצא לפעל הגבול ההו' מהשלמו בזולתו כמו שהתבאר
זה • ויתבאר עוד בכלל ה' המזה המאמר בג"ה : ואמנם ירא' שרעת
רז"ל שעם היות הנבואה בכלל דבר בלתי יוצא מהמנהג הטבעי הנה מדרגת
משה רבינו עליו השלום כה היה דבר יוצא מהמנהג הטבעי • והיה על צד
המופת כשאר המופתים וזה לקבוע בפסותינו שלמות התורה ונחמותה
ושאין ראוי לשמוע לנביא זולתו ככטולה ולזה מה שדרשו בישראל הוא דלא
קם אצל באומות העולם קם ומנו בלעם הזרו בזה שנבואת בלעם היה שלא
על המנהג הטבעי למה שהשגת הנבואה צריך הכנות והשלמות היה חסר
מה שאינו הרשע ההוא ולזה כנה אותו הכתוב בקום אלא שבהיותו אצל בלק
נתנבא על דרך נס ופלא : וזה להשגחה על ישראל שלא יקללם כמים
לפעולות ולדרכים רשמים בזולתם כמו שהאריך בזה בעל הכוזר ויתבאר
במה שיבא במאמר הד' בג"ה • ושיתבאר גם כן לאנשים מעלת ישראל
והיה בותועלת גם כן להמם לבנם כדי לנכח אותם במספר מועט מישראל
במהירות כפלא • ולהיות הרשע הזה רחוק מאד הרבה כפי טבעו ממה
שהשיג מהנבואה וות' מרוח' ממה רבינו ע"ה כפי טבעו ממה שהשיג בארו
שבישראל לא קם מי שהגיע למדרגתו שנעשה בו נס כמוהו אצל בל' קם
: ואולי יות' גדול זהו מה שיאמר בהתר הספ' הב' והג' לפי דעת רז"ל : ואמנם
היות כבואת משה על צד המופת הוא דבר חדשו רבינו נסים זל' בהת' הספק
הב' • והתרנו בזה הספקות שהעירונו בפרק הא' ואם הספק הנתלה
באמות

הבלל החמישי

באמות ייעודי הנביא הנה השנועה שהוזכרה ביעודים הטובים ה' אפסר
לשני עניינים אם להורות נצחות הייעוד כמו שבאמר בברית נח והאבות
שעם היה שהייעוד הטוב אינו חוזר אפסר שנלא שנועה לא יחוייב הנצחות
על כל פנים ואם למה שבייעוד ההוא מהרע לזולתו כאלו תאמר ביעוד
אברהם במה שהתנבא מירושת הארץ שעם היותו טוב לאברהם היה רע
להם : ואם היו חוזרים בתשובה אולי היה מאריך להם : ולזה מה שתמצא
שהאמין אברהם תקף ביעוד הבנים באמ' והאמין ביי ויחשבה לו צדקה
וכייעוד ירושת הארץ אמ' במה ארע כי אירשנה ואז בא עמו בברית בין
הנתיים • וכך השנועה במחות זכר עמלק למה שהיה רע לעמלק :
וקברית הכולל בחורב ובערבות מואב להיות כולל מצות התורה ואזהרותיו
ביעודיה הטובים והרעים • ואמנם ברית המילה היה סיכוסו ושראם
בברית עם השם כמו שיבא בכלל ה' מזה המאמר בג' ואם הספק האחד
כמשיגהב' הנתלה בתכלית המופת שנעשה בפתיחת פה האתון אחשו שהיה
להקני לנו דעת צורך ופר'ם הרשע ההוא פן ירום לבנו ויתהלל להיותו נביא
לשלמותו ולזה נרמז לו שהשגתו היה על צד הגם והפלא שלא היה בחקו כמו
שלא היה בחק האתון לדבר ולזכות בדין עליו ולהתפרסם התכלית הזה
אצל רזל מדבור האתון בא בהגדה אצל שהאתון פרסם נבלתו ורוע תכונתו
באמרו הלא אנכי אחונך אשר רכבת עלי וגו' כמו שבא זה בגמ' בויכות
ולפי שנעלם זה מעיני קצת חכמינו בלנו פנים בתורה שלא כהלכה לפי
קבלת קדמונינו ז' שמוייהם אנו שותין : ואם הספק הב' הנתל' בירתו
מופת ימשה : הנה כבר רמזנו כפ' הב' שהיתרון היה ברבויים ופרסומם
והתמדתם • ואם היה שעמידת השמש יחשב בו שיש לנו יתרון גדו' לחשיבו
נושאו הנה אם היה שלא נקבלהיות השמים חיים מדברים הנה אין מקום
לספק הזה כי היה המופת הזה ביעול התנועה או איחורה לבד שהי' מקרה
במתנועע ובמופתו משה היו מופתים בעצם כמקצת המכות שהי' בהם היות
עצמים : אבל כשנודה היותם חיים מדברים כפסט הכתובים וכמו
שיראורוב הפלופסים ואם לא בא מופת על זה הנה מה שבא בקבלה די
בהתר הספק אלא שהתמה במה שקצר הנתנו מלדברו והתשובה שכבר
ידמה שהיה הגם ההוא כמעט בלתי מפורסם וזה למה שיראה שהיה עת
הנקמה סמוך לביאת השמש כמה שורה על זה אמרו ולא אן לבא כיו' תמים
ירצה בו שלא מיהר לבא כמו שבהיות השמש באמצע השמים שתנועתו מ
מתאחדת אצל החוש כן היה בעת השקיעה לא שנתכטלה אבל שנתאחרה

הכלל החמישי

לא ראינו בכאן להעיר על הספק שהעירו בו קצת החכמים אמר לא ימלט
העניין אם היה שהסם יחדם הנפלאות או שכל אחד נכדל אם סתתחדם
לנידועה ושינוי רצון בהתחדם הנפלאות או שהיה מסודר ומוגבל מקודם
ואז יבטל טבע האפשר : וזה שכבר תבאר שמדיעת הסם בעתיד לא
יבטל טבע האפשר ויתבאר עיר בשלמות בכלל ה' מה המהמר ב' ה' .

הפרק ד

בכאור הדרך אשר תושב בו מדרגת הנבואה
כפי מה שתבאר הנהגותיה ויסכיס כו העיון ואומ'
למה שהתבאר בדרך הנבואה היתה ספע סופע מהאל יתברך על האדם הב'
הוא מבואר שהמוכן אל השלמות הזה הוא הדבק בנורהמתבודד תמו בעבודתו
ולזה אם יתבאר שבאמצעות התורה והמצוות יושב הקשר והדבקות בו ית'
סקנה תכלית השלמות במין האנושי הוא מבואר שהדרך הנכון אם תושב בו
המדרגה הזאת הוא בהסגת התכלית הזה שהוא העבוד והאהבה האמתית
אמנם בכלל השפייתבאר תכלית הבאור היות הדבקות והקש' הז' תכלי'
התכלית כלס אשר יושב באמצעות התור' ולזה הוא מבואר שכל אשר יתחו'
הקשר והאהב' יהי' יותר מוכן אל ההסגה הזאת וכאשר יתמיד בקשר
הזה יפליג ההתבודדות באהבתו אין ספק שיושפע עליו השפע האלהי אם
לא יעיקהו מעיק : וכבר התנו זל ואמרו אין הנבואה שורה אלא על חכם
גבור ועסיר . הגה החכמה הוא תנאי עצמי לנביא כי חכמת התור' היא
המביאה אל התכלית הזה בעצם וכזולתה לא יושב התכלי כמו שרמזו חכמי'
זכרם באמרם לא עם הארץ חסיד : ואמנם למה שהנביא יותר מוכן
להישיר זולתו ולזה הוא נוסח את נפשו : וכמו שהתבאר בפרק הב' התנו
סיק' גבור להיות אמין לבנהוקיחו לזולתו : והתנו גם כן עסיר שלא
יחסר לו דבר באופן שיצטרך להטריד נפשו בצרכי מחיתו וסיה' שמחבולקו
כמו שבארה המסנה כי הנכהל להן יסוטט מהסכתו כבליו ויפריד הקשר
ויחלים הדבקות ולזה כאשר יתבודד החכם באהבתו ויסכימו בו התנאים
ויסלימו ההכנות כאשר לא יעיק מעיק מחוץ אין ספק בשיושפע עליו
רוח נבואי : והנה לפי מה שבא בקבלה מתנאי הספע הזה הו' המקו'
כמו שיבא עור בכלל השפי' בגזירת המקום ברוך הוא : ואולם דעת
הפליספים בזה במאמרם שהאים החסוב בשכלו ובמדותיו כאשר היה כמו
המדמה שלם ויוכן בהכנות הצריכות אין ספק בסיותנכא והיה אם כן האים
תמוכן להתנבאות אפי' אפשר שלא יתנכא . והנה הרב קיים דעתם
שלא שהוסוף שכאשר יוכן לנבואה יעבור שלא יתנכא ברצון

המאמר השני

האל יתברך והוא אלילי כדמונת הנפלאות וזה שכאשר נקחדעת הפלוספי יסאר הפלא איך היה שלא כמצא בכל זה הזמ' אשר הועתקו אלינו קורותיו מו שהגיע לזאת המדרגה אחר נתינת התורה אלל מהאומה הנבחרת והנה חכמת היונים והכסדים מפורסמת מאד ולזה יחס מניעת ההסגה מהם לפלא ואמנם עדיון יפלא איך הפלא הזה בכלס רוצה לזמ בחכמי הגוים : אבל כאשר נביח הרעת האמתו כמו שהנחונה לא יהיה מקנ' לפלא הזה : כי העבודה האמתית והאהבה שבאמצעותה תושג זאת המדרג' תשלס בעצם התורה והמצות עם שהז רחוק מאד שנביח סמו שיצלח לנבוא ויהיה מוכן להיחדש השם יתברך אות למנוע הטוב מעליו : והנה אשר כאמ' לברוך בן נריה וזאתה תבקס לך גדולות אל תבקס אינו עדיין לזה כמו שאמ' הרב שהנבואה בחק ברוך בן נריה גדולת : אבל המוכן לנבואה ולא יעיק לו מעיק מחוץ א"א שלא יתנבא כל שלא יסתבך בטרדות הזמן וזולתו אשר בעבורס נמנעת הנבואה בגלות הזה כמאמר רז"ל איך הנבואה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות אלל מתוך שמחה שנאמר והיה כנגן המנגן ותקו עליו רחמי : והומוה שרצונו לבארו כפרק יהזה * וככאן בשלס הכלל הרביעי מזה המאמר : והתקלה לאל לבדו ומרומס על כל ברכה ותזלה *

הכלל הה

בברחירה לבי שכבר קדם לנו שמים דנת הדת הו הנחירה ושתקיה רשות כל ארס נתונה לו למה שלא תפן עס המזנה למוכרח ואנוס לפעול דבר מונבל : אבל צריך שיהיה מונח לרצונ' הפשוט לכל אחד מהצדדין ואז תהיה הנואה לו ראוייה ומתיחסת : והיה יסוד הנחירה היות טבע האיפסר נמצא והיו הראשונים ככרנתחטטו בו * ומצוי בהם לפי מה שהגיע לירדו מדבריהם דעות מתחלפות : הנה צריך שנחקור בהם כפי התורה והעיון : ולפי שהדעות שמצאנו בהם הם ב' חלקי הסותר הנה חלקנו הכלל הזה לב' פרקים * הב' הראשונים בשני הדעות וטענותיהם כפי מה שבא בכח דבריהם * והב' נזכיר בו מה שתחיבהו התורה והעיון לפי מה שיראה לנו וראוי שלא יסיגנו עצל בחקיר הזאת כי הפנה הזאת יסעד ועמוד גדול בידיעת השם הנמצאו' כמו שרמזנו בכלל הא' עד שהטעות הזה מביא אל הטעאות גדולות ועצומות בידיעתו

הכלל החמישי

יתברך והשגחתו כנמצאות ולזה צרפנו עוד ג' פרקים כמו שירא בדברינו
ככלל הזה בנה

הפרק א

בבאר דעת מי שיראה שטבע האפשר נמצא
 והנה יתבאר זה אם מצד העיון ואם מצד התורה
 אם מצד העיון יראה מפניו מהם כי למה שהוא מבואר שהדברי טבעיים
 היו או מלאכותיים לא ימצאו אלא בקדימת ד' סבות והם הפעל והחמ' והגזר
 והתכלית כמו שהתבאר בספר השמע . ואנחנו נראה בקצת הדברים
 שמקצת סבותיהם נמצאות וקצתם בלתי נמצאות ואיפשר שימצאו כלם או
 שלא ימצאו הנה באפשרות סבות הדברים יתחייב אפשרות הדברים עצמם
 : ומהם שאנחנו נראה הרבה מהדברים כגילוי ברצון : ולפי שהוא
 מבואר שהאדם לו שירצה ושללא ירצה למה שאם היה האחד מחוייב לא היה
 רצון אבל הכרח וחיונ' הנה אם כן היא מבואר שטבע האפשר נמצא :
 ומהם שכבר התבאר בספר השמע שהדברים מהם שיבאו בקרי ונזדמן
 זמפאת נפש ואם היו הדברים כלם מחוייבי' כמו שהתחייב אם לא היה
 טבע האפשר נמצא היה כל אחד מהם מחוייב שימצא ימה שהוא מחוייב
 שימצא לא יצדק עליו שימצא בקרי כי לא יצדק על עלות השמש מחר
 שיעלה במקרה ולזה הוא מבואר שאין הדברים כלם מחוייבים : ושטבע
 האיפשר נמצא . ומהם שאם לא היה טבע האפשר נמצא ויהיה האדם
 מוכרח על פעולותיו : ויהיה ההשתדלות והחריצות דבר בטל : והיה
 מתחייב בטול הלמוד והקתלמודות ובטול ההכנות וההצעות כלם : והזריזות
 באסיפת הקניינים והדברים המועילים והבריות מן המזיקין וזה כלו
 הפך המפורסם והמוחש ומהם כי למה שהיה הרצון לאדם נמשך אל הנפש
 המדברת שהיא נבדלת מהחמר אין ראוי שיפעל בה דבר חומרי כאלו תאמר
 גופות הגלגלים שהם פועלים בגופות השפלים למה שהוא מבואר שהנבדל
 הוא מיוחד לפעול : והחמר הוא מיוחד להתפעל. כמו שהתבאר זה במ' שאחר
 הטבע : ולזה אין ראוי שיחשב שהגלגלים שהם בעלי גופו יפעלו ויכריחו
 נפש האדם אבל הרצון בו משולח ומשלל מכל חיונ' . הנה מכל אלו הפנים
 יראה מצד העיון שטבע האפשר נמצא . אולם מצד התורה הוא מבואר גם
 כן מפניו מהם שאם היו הדברים כלם מחוייבים והיה האדם מוכרח על
 מעשיו היו מצות התורה ואזהרותיה כלם לבטלה אחר שהם בלתי מועילות
 להיות פעולות האדם מוכרחות ואיכנו בעל יכלת ורצון עליה : ומהם שאם
 היה האדם מוכרח בפעולותיו היה הגמול והעונש עליהם עול בחקו ית' חלילה

המאמר השני

למה שהוא מבוחר בעצמו שהגמול והעונש בפעולות לא יפול אלא בפעולות האדם הרצונית אבל בפעולות שהוא מוכרח ואנוס לא יתכן בהם גמול ועונש ולפי שהגמול והעונש שרש מסרטי התורה הוא מחוייב שהאדם בעל רצון מסולח בפעולותיו וכפי מכל אונס והכרח • ומזה יתבאר שטבע האפשר נמצא : והוא כונת זה הפרק •

הפרק ב

כבאר דעתן מי שיראה שטבע האפשר בלתי

נמצא • והנה יתבאר זה ג' כ' אם מצד העיון ואם

מצד התורה • אם מצד העיון יראה מפני מהם כי למה שהתבאר בחכמה הטבעית שכל הדברים הנופלים תחת ההגיה והאפשר יקדם בהכרח ד' סג' למציאותם ויהי שבמציאות הסבות ימצאו המסוככים בהכרח הנה א' כ' מציאות המסוככים מחוייב לו אפשר וכאשר נעיון זה ג' כ' במציאות הסבות ה' הוא מחוייב בהכרח שיקדם מציאו סבות אחרות עליהם אשר במציאו יתחייב מציאות הסבות הקם ויהי בהכרח מציאותם מחוייב לא אפשרו וכאשר נבקש לסבות ההם סבו אחרו יהיה המשפט בהם א' עד שיכלה אל הנמצא הראשון המחוייב המציאות ית' שמו התבאר א' כ' שטבע האפשר בלתי נמצא ומהם שהוא הידוע בעצמו ומוסכם עליו שהר' שאפשר שימצא ושלא ימצא יצטרך לסבה תכריע מציאותנו על העדרו ואם לא היה ההעד' קים ולזה כשנניח האפשר נמצא הנה בהכרח כבר קדמה סבה חייבה ז וכריע מציאותנו על העדרו והי' הנמצא א' כ' אשר הגנח אפשר מחוייב וכאשר נעיון ג' כ' בסבה הקודמ' אם הונחה אפשרית כשנניחה נמצאת יתחייב בה אשר התחייב באפשר הראשון אשר הונח עד שיכלה אל הסבה הראשונה והנמצא הראשון המחוייב מציאות ית' ומהם שהם מן הידוע בעצמו ומוסכם עליו שכל מה שיצא מן הכח אל הפעל יצטרך אל מוצאו זולתו יוציא הנה יתחייב שכאשר יתחרס רצון האדם לפעול דבר מה הנה הרצון אש' היה בבח' יוצא אל הפעל הנה מוצאו זולתו בהכרח והוא הרבר אש' הניע הכח המתעורר להתקבץ להסכים עם הכח המדמה כמו שהתבאר בספר הנפש שהג' סבת הרצון הנה א' כ' כשנמצא הקבוצ' ההוא אשר היא סבת הרצון כב' הי' הרצון מחוייב והקבוצ' ג' כ' מחוייב כשנמצא המני' וכשנמצא בזה שהמניע הרצון ההוא הוא הרצון לבד שהוא הפך החיוב הנה יתחייב מזה אח' מב' בטו' אש' סיהי' הדבר מוכיח לעצמו ומוציאו מן הכח אל הפעל והוא הפך ההקדמ' המוסכם עליו ואם סיהי' לרצון רצון קודם יניעהו ויוציאו מן הכח אל הפעל ולרצון הקודם רצון אחר קודם ויתחייב לרצון אחר רצונים בב' ת

הכלל החמישי

זהו בתכלי הגמול עשׂ שכל אחד מתחייב מהקודם לו ולא יהיה ג' כ' אפסר
ומהס שהוא מן הידוע בעצמו כמו שכאמר שכל דבר מחודש צריך מחודש
יחדשהו כי הדבר לא יחדש עצמו ולזה לא יצויר שיהיו סני אנשים על מצב
אחד ומזג אחת ותכונה אחת ויחס אחד לדבר מה בלי חלוק כלל לא יעב
שיבחר האחד מציאותו והאחר העדרו : אבל יתחייב שיבחר הא' מה שבה'
ורצה האחר וזה שאם היו מתחלפים בבחירה ורצון להיות החלוק מחודש
יצטרך אל מחודש ומה שנתחדש מי יתן ואדע אחר שהיו מסכימים במזג
ובמולד ותבוב' מכל הצדדין ואם האמ' שמציאות האנשים האלו נמנע' לה' איך
החיוכ מצד היותו נמנע אבל מצד היותו אפסר וכאשר התבאר שהוא
מחוייב בהס שיהי' הרצון אחד ה' אס כן הו' מחוי' והכרחי שלא יהיה א' ב'
אפסרי ומהס שכבר התבאר בכלל הא' מזה המאמ' שודיע' השו'ת מקפת
בכל הפרטים כמה שהס פרטים ואס הם נעדרים שלא יצאו אל המציאות
ולזה הוא מחוייב בהכרח שיגיע ואס לא לא היתה ידיעה אבל מחשבה או
טעות א' כמה שהנח אפסר הוא מחוייב איך המלט ממנו ומהס שאס היה
טבע האפסר נמצא הנה נצטרך להודות בהכרח שמציאות הרצון בא' מב'
חלקים בזולת סבת מחייב' אפסרי ויתחייב א' כ' שודיעתו בו אינו מעצמותו
כי יודיעתו הנמצאות להיותו סבתם אבל תהי' ידיעתו קני' ונאל' ממציאותם
וקוא בתכלית הגמול שתהי' לידיעתו התחל' מזולתו • ומהס שהוא מבואר
כי הקשגח' הפרטים כשלא תהי' מצד הסדור הכולל היא נמנעת אלא בכח
היולכי והיא נמנע בחקיות והנה להיות מציאות הצד האחר בזולת סבה
מחייבת הנה אינה משגת מצד הסדור הכולל הנה מכל אלו הדברים יראה
מצד העיון טבע האפסר בלתי נמצא ואולם מצד התורה למה סיתבאר
ממנה כמה שאין ספק באמתתו ממה שזכרנו מידיעת השס שהיא מקפת
בכל הפרטים ואס הם נעדרים וגס בגביאים נמצא שהיו מודיעים הרבס
שהפרטים קודם היותם ואס לא היו מחוייבים בעצמם רצו' מה שהוא תלמי
בבחירה כמו העניין בפרעה שכל זה הורא גלוי' שטבע האפסר בלתי נמצא
וקוא בוונת זה הפרק :

בבאר הדעת האמתית כפי מה שחייבנו
התורה והעיון • וכאמר שאחר שיש

הפרק ג

בכאן טענות מחייבות מציאות טבע האפסר : וטענות מחייבות העדרו
הנה לא נסאר אלא שיהיה טבע האפסר נמצא בצד מה ובלתי נמצא בצד
מה • ומה הם אלו הצדדין מי יתן ואדע • ואומר שכאשר
עיינו בטענות המחייבות מציאות הנה לא יחייבו מציאותו אלא בבחינת

המאמר השני

עצמו : וזה שהטענה הראשונה מהיות קצת הדברים אפשר שימצאו כל סנותיהם ושל לא ימצאו הנה הוא מערכה על הדרוש : וזה שאפשרו הסנות ההם הא הדרוש גם כן ולזה לא תתן האמת כלל בדרוש הזה . ואלו הם הג' הלקוח מהרצון למ' שהוא מבואר שהארס לו סירצה ושל לא ירצה הוא גם כן מערכ על הדרוש כי האומ' בהערר טבע האפשר יאמר כי הרצון מניע וניעהו יחייב חול הרצון בדבר ההוא או בהפכו המני' ההוא יהיה סבת הרצון : ולזה יהיה המניע הוא המחייב חול הרצון עם השאר רצון רצון לא חיוב והכרח כי ה' לעצמותו אפשר סירצה אחד מהפכים נטוה לולי מניע יחייבו סירצה האחר והוא לא ירביש בשום הכרח ואונס : ולהיות לעצמותו אפשר סירצה אחד משני הפכים בשוק יקרא רצון לא חיוב : ואלו הם הג' הלקוחה ממה שהתבאר בטבעיות מהיות קצת הדברים נפלים בקרי הנה לא תחייב האפשרות אלא בבחינת עצמו ומהצד ההוא תתאמת נפילתם במקרה : אבל לא ימנע שלא ימצאו בסנותיהם סהם מחייבות מציאותם : ואלו הם הד' סיודה החריצות וההשתדלות מבואר שלא תחייב אלא אפשרות הדברים בעצמותם כאלו תאמר אלנו היה היות האיש הזה מוכרח נהיות עשיר לעצמותו היה ההשתדלות באסיפת הקניינים דכ בטל אבל אם הגנח אפשרי לעצמותו ומחוייב בבחינת סבתו שהוא החריצות וההשתדלות לנטלה : אבל יהי' הכבת עצמיית לאסיפת הקניינים ואסיפת הקניינים מסוכב לה : ואין דרך לומר היות הסבה לנטלה למסוכב אלא אם כן היה המסוכב מצד עצמו מחוייב לעצמייתו במציאות הסבה או בזולת' ואז לא יהיה מסוכב . ואלו הם ה' ה' הוא מבואר שלא תתן האמת על כ' פ' וזה שהנפש המדברת אינה כבדלת אבל היא הולנית ומתפעלת ממזג הבעל נפש : ולזה הוא אפשר בגופות הגלגלים וכ' ש' כמניעיהם שיפעלו במזג הבעל נפשו וניעו הכח המתעורר אשר באמצעות הסכמתו עם הכח המדמה יהיה הרצון כמו שהתבאר בספר הנפש : ואם תהיה ההנעה על צד החיוב או ישאר האפשרות קיים לא יתבאר זה מהטענה הקריא ולזה הוא מבואר שאין בכל הטענות סמך העיון שיטוייב מציאותו טבע האפשר אלא בבחינת עצמות הדברים הנמצאים ולא בבחינת סנות : והנה הטענות אשר מצד התורה גם כן לא יחייבו אלא מציאותו בבחינת עצמו : וזה שהטענה הלקוחה ממנות התורה ואזהרותיה שאם היו הדברים מחוייבים היו המצות והאזהרות נבטלה האפשרות בבחינת עצמם : וזה אמנם הוא מבואר שלא תחייב אלה הדברים שאם היו הדברים מחוייבים בבחינת עצמם

הכלל החמישי

היו המצות והאזהרות לבטלה אבל אם הדברים אפשריים בבחינת עצמם
ומחוייבים בבחינת סבותיהם לא יהיו המצות והאזהרות לבטלה אבל לתכלית
חסוב. וזה כוונתו סבות מניעות לדברים אשר הם אפשריים בעצמם
במדרגת הסבות אשר הם סבות למסוכניהם בחריצות. וחדויות באסיפת
הקניינים. ואלו הדברים המועילים והמברחים מן המזיקין: ולזה
יתאמת שאין בטענה הזאת מה שיחייב מציאות אפשרות בבחינת הסבה.
ואולם הטענה הסבית הלקוחה מהגמול והעונש שאם היה האדם מוכרח
במעשיו היה הגמול והעונש עליהם עול בחקו יתברך: ירא' שהיא טענה
חזקה לבטל כל חיוב. ואמנם כשנתבונן בה אין התרה ממה שיקשה
וזה שאם היו גמול והעונש מתחייבים מהעבודות והעברות התחייב
המסוכנים מן השבות הכלל יאמר בהם היותם עול: כמו שאינו עול הקרות
אל האם שיסורף: ואם הי' קרבתו אליו בגולת רצון: והכל כבר יתבאר
זה במאמר הב' בזה. ולזה הוא מבואר שאין בכל הטענות החס מצד
העיון ומצד התור מה שיחייב מציאות טבע האפשר בבחינת סבתו.
וכן מזה שבאשר עיינו בטענות המחייבות העדרו הכלל יחייבוהו אלא
בבחינת סבתו: וזה שהטענה הא' והב' והג' הלקוחות מסבות הדברים
והמניעים היוצאים מן הכח אל הפעל. והטענה הד' שהכרחית גם כן
מבואר מעניינם שלא יתנו החיוב אלא בבחינת הסבות: אבל בבחינת
עצמם כבר כשארנו אפשריים כמו שתאמר בחומר הראשון שהוא בבחינת
עצמו אפשרי לקבל הנורות בבא זו אחר סוד זו: ואם בבחינת המניעים
הוא מחוייב להתנות מהנחשת זינגר בבחינת סבתו והוא עס אפשריותו בב
בבחינת עצמו אשר לא יסוד ממנו: ולזה בהתנות הזינג' יס' לו חיוב
אמת בבחינת סבתו ר' אשר יסוד: וכך הטענות הלקוחות מיריעת
הסם בעתיד ומהודעת העתידות לכביאים ואף במה שנלתה בו הבחור.
הוא מבואר שלא תחייב בטול אפשרות בבחינת עצמם. ואבל כבר
היו הדברי' אפשריים בבחינת עצמם ומחוייבים בבחינת סבתם. ומצד
חיובם הוא היריעה קודם חיובם: ולזה הוא מבואר שאין בכל הטענות
ההם מצד העיון ומצד התור מה שיחייב. חיוב הדברים בבחינת עצמם
ולזה היה האמת הגמור כפי מה שתחייבו התור והעיון שטבע האפשרי
במצא דברים בבחינת עצמם לא בבחינת סבתם אלא שהפרסום הז' מזיק
להיות למה שיחייבו התכלית לעושי הרע' ולא ירצו שהעונש נמשך
מהעברות בהמשך המסוכן מן הסב': ולזה היה מהחכמה האל יתברך

המאמר השני

לשונם רוצה לומר למצות ולזהרנות. אמעשים מניעים וסנות חוק תלהיסי
האדם אל ההצלחה האנושית : וזה אמנם לחסדו ולטובו הפשוט והוא היום
האלהי הנרמז באמרגבי כאשר יוסר איש את בנו וי אלהיך מיסרך :
שהוא ידוע שהאב לא יוסר אש בנו לכוונת הנקמה ולא לתכלית היושר אלא
לתועלת הבן . וכך כשיוסר הפס את האדם איך הכוונה הנקמה ממנו ולא
לתכלית היושר המדיני שאיננו ראוי אלא להיות האדם ברצונו גמור בלא
פוט הכרח ואונם אבל הכוונה הטוב לכלל האומה והוא המכוון בו : ולזה
יהיה ראוי גם בהיותו מחוייב בבחינת סבתו שזהו הטוב לאדם . אלא
שצריך להתעורר שהחיות הזה הוא ראוי כשיהיה באופן שלא ירגיש בו הפועל
אונם והכרח והוא פוד הבחירה והרצון : אבל בפעולות ההכרח והאונם
רוצה לומר סיפעל האדם והוא מוכרח ואונם שלא יפעל ברצונו : הגה למה
שאיננו פועל בהסכמת כחו המתעורר עם המדמה איננו פעל נפשו : ואיך
ראוי שימסך לו העונם : וזה שאין לפעולות האנושיות מבוא בסתהייכה
החזרות והמצות מניעות לעשותם או להתרחק מהם כי מה שאין לאדם
מבוא עליו לא יתכן בו מצוה ואזהרה והעונם בעברות לא יהיה מהיושר
האלהי למה שלא נמשך ממנו הטוב . ואולם אם אי אפשר מבלתי שנאמר
הרצון חייב כן שירצה או שלא ירצה בזולת מניע מחוץ : הגה כפי התורה
כבר אפשר שתחול החלוקה בדרך אשר לקחנו בכלל הא' מזה המאמר :
וזו שיהיה הדבר אפשרי בבחינת עצמו וסבותיו ומחוייב בסבת ידיעתו
כמו שאפשר כשהונח מצא יורע הוא אפשרי בבחינת עצמו והוא בבחינת
מציאותו מחוייב אז והיותו ידוע : ואם שהוא יתכרך ויתעלה סמו יורע
הדברים קודם היותם : ולזה יראו שמה שהוא מחוייב קודם היותו איננו
אפשרי : הגה איננו אפשרי בבחינת ידיעתו אבל הוא אפשרי בבחינת
עצמו : ולהיות ידיעתו בלתי נוספת בזמן הגה ידיעתו בעתיד כדדיעתו
בדברים הנמצאים אשר לא תחייב הכרח וחייב בעצם הדברים : אלא
שכאשר נקשה ונאמר האם ידיעתו קנויה מהנמצאים : כמו שקדם כפני
הספקות האחרונים . נסוב ונאמר שאנחנו לא נדע איך ידע אש' סודיעתו
עצמותו . והוא דרך הרב לפי דעתנו : ואולם כבר אפשר שיאמר עוד
בתוסכה כי למה שהוא מבואר שהדברים המוסגים אינם מוסגים כפי טבע
הדברים המוסגים : אבל כפי טבע המסיג : וזה יראה הראות מבאר
בהשגת החושים כי הגה חוש המסוג יסיג מושגו כשיקרב אליו וימססהו
יסיג במקום המסוג לכך קור או חוש קושי או רכות וחוש הראות יסיג

הכלל החמישי

ברחוק מקום וענינו : וכך הקם שאר : ולזה כאשר היה המשיב
קזה נצחי בלתי נתלה בזמן ראוי שיהיה מושגו כפי מדרגתו שהוא בלתי
נתלה בזמן וזה אמנם לעצמותו : ולזה יסוד במה שלא נמצא הסגחה נצחי
באלו היה נמצא נצחי : והכלל העולה מהדברים שהחמר הזה האפשרי
כל אשר תפול בו הבחירה אם נאמר שטבע הרצון כן חייב סירצה ושלא
ירצה בזולת מניע מחוץ והוא הדרך הנכון לפי התורה יהיו הדברים א'
איפשריים בבחינת סבתם ועצמותם ופחוייבם בבחינת ידיעת הקם :

ולזהויותם אפשריים בבחינת עצמותם הגה החריונות ראוי בהם : והאצות
והאזהרות והגמול והעונם עליהם למה שאם היה בומר ההפך כבר היתה
יד יעת הקם יתברך בו בהפך * ולא יסאר אלא השאלה איך ידע הש' יתב'
הדברים האפשריים * וכבר חשבנו בו אם כפי דעת הרב ואם כפי דעתינו
וככלל למה שא' מקנה המציאות לזולתו מהנמצאים הידיעה בהם ראוייה

מחוייבת : ואיך סיהיה שורש העניין כלו האפשרות מצד וחיוב מצד איך
המלט ממנו . וכבר העיד הפלס' אשר נכנס בפלס' ויצא בפלס' על כל
העמוקות במאמר קצר : אמרו הכל צפוי והרשות נתונה וכטוב העולם
ברון והכל לפי רוב המעשה הגה באמרו הכל צפוי הורה שהדברים כלם
מסודרים וידועים והוא השרש הגדול אשר איך ספק באמתתו אשר נמשך
בו רגלי קצת חכמינו והוא אשר הביאו לגלות הסוד הזה למה שנתפרצו בו
דברים מאומתינו היום : ובאמרו והרשות נתונה העיד על סוד הבחירה
והרצון בירשות כל אדם נתונה לו בבחינת עצמו כי לא תפול הצואה למוכרח
ואמנם ובאמרו וכטוב העולם ברון העיד על היושר אלהי ברון רוצה לומר
בגמול ועונם שאיננו לא לתכלית נקמה ולא לכוונת נקשת יופר מדיני
המוני וזה אמנם לא לחיוב אשר מפאת הסכות אלא לפי הטוב כמו שקדם
ובאמרו והכל לפי רוב המעשה אפשר שהעני' על חיוב הסכו' שיש שם קרובות
ורחקות כאמרו כי גבוה מעל גבוה שומרי או רמוז אל השרש הידוע לפי'
הקבלה היות העולם ברון לפי רובו : או אפשר שירמוז אל שרש גדו' סיתכא'
ככלל הז' ב'ה :

הפרק ד

ואיך סיהיה הדעת הזה מן החיוב אם החיוב
בבחינת הסכות או החיוב בבחינת ידיעתו יתב'
נרמז במקומות בכתובים וביחוד בספר קהלת ובמאמר חכמים זכרם
לברכה במקומות אמרם איך אדם נוקף באצבעו מלמטה שאין מכריזין
עליו מלמעלה : ודרשו אמרה כי יפול הנפל ממנו : ראוי זה

המאמר השני

ליפול משפת ימי בראשית שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל אלא שמגלגלין
זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב. הרי טעם היות עברו מהאפשרות
מה שעברו משפת ימי בראשית היה זה ראוי ליפול: והסנה הקרובה
הערר המעק: ועם זה יוחם אל הקרוי. והידועה נמנעת לאדם למה
למה שלא תקוף הפרטים להיותם בלתי בעל תכלית. אמנם היא מחוזה
למי שהוא בלתי בעל תכלית. וממה שיוצא על זה גם כן אמרם לא דוד
היה ראוי לאותו מעשה. ולא ישראל היו ראויין לאותו מעשה אלא לנע' לך
באם הטא יחיד אומרים לו כלך אצל יהוד: ואם הטא צבור אומרים לו
כלך אצל צבור: ועם זה היו נענשים: והנלא יתיסב זה אלא ברר אשר
ביארנו: ומה שיוצא על החיוב גם כן אמרם בשע שאמר להם הקדוש
ברוך הוא מי יתן והיה לבכס היה להם לומר את' קץ נאף משה לא רמזה להם
אלא לאחר ארבעים שנה: מכאן שאין אדם יודר לסוף דעת רבו אלא עד
ארבעים שנה: ומאמרים רבים זולת אלה מוסיפין ספק ומבוכה לפי
הנראה מהם ומתישבים בדרך זה כפשטם: וממה שיוצא על קיום ח
ההסתדלות עם החיוב אמרם אם אין אני לי וכשאני לעצמי מה אני
ואם לא עצמי אמתי: ורבים זולתם אין צורך לזכרם כמו שאמ' בגמ'
סוכה בסביל ששה דברים חמה לוקה וכמו שבא במסכת מכות אם עד
סלא נגמ דינו מת כהן גדול ומנו כהן גדול אחר חוזר נגמר דינו חוזר ב
במיתתו של שני: ואמריין בגמ' מאי הוה ליה למעב' היה לו לבק' רחמים
סיגמר דינו לזכות ולא בק' סכל אלו המאמרים אין להם קיום אלא במה
שהתבאר מהיות הדברים כלם מסודרים וידועים לו יתברך טבעיים היו או
בחירוים ודי בזה לפי כוננתו: והנה בכלל הספוי זכאו דברים מסכימי
ונאותים אל הדעת הזה להיות טבע האמת עד לעצמו ומסכים מכל צד
ובכאן הותר הספק הגדול שיעדנו בכלל הא' מזה המאמ' להתירו בכאן
אשר מעדנו בו רצלי הרבה מהראסונים כי לא סעדו בחיוב אשר יסכים
היושר האלהי עם התורו: ואם היה שלא יסבלהו היושר המדויק הקמוני
וכ' לפי דעת התורה: והוא הככין פוסכים בו היושר המדויק הקמוני
ורעהו: סכח והתהלה לאל:

הפרק ה

בתוספת באור הדעת הזה בהתר הספק העצום
הזה אשר לא סרו וקודמי להסתפק עליו והוא
אין יסכים היושר האלהי בגמול ועונש עם החיוב: ואם היה פוסכים מה
הפרס כן החיוב אשר בכחינת הסנות בזולת הרגש אונם וקברח עיין

הבלל החמישי

החיות אשר בהרגם אונס והכרח : וזה שכבר יחשב שאם מעש' המצות
והעברות הם סבות והגמול והעונש מסוככים להם עם חיוב המעשים הנס'
לא היה ראוי שיובדל חיוב בזולת הרגש הכרח מהחיוב בהרגש הכרח כ'
בטיקיו הגמול והעונש מסוככים לאחד ובלתי מסוככים לאחר אחר שאין
המלט לחיוב בשום פנים • ואם היה סנודה בהבדל הזה שבהרגש האונס'
והכרח לא יהיה מקום לגמול והעונש למה שלא יהיה אז רצוני כלל :
וכשלא ירגיש אונס יקרא רצוני ואם הוא מוכרח אללא שלא ירגיש בהכרח
הנה בדעות אשר בפנות התוריות איך יהיה בהם גמול ועונש מי יתן
ואדע כי הוא מבואר לפי הקבלה שהעונש בהם נפלא כאמר אצל המינים
והאפקודים ושכפרו בתורה ושכפרו בחיות העתים ׀ ואמר במשנה :
אלו שאין להם חלק לעולם הבא : וכבר יראה בהם שאין לרצו ולבחוריה
מבוא בהם כלל וזה מפני ראשונה שאם היה הרצון הכרחי באמונת :
הנה אם כן האמונה לא תהיה מדרגתה בחוק האמת וזה שהרצון לו ש'
סירצה ושלא ירצה : וכבר נוכל להאמין שני הסותרים בבא זה אחר
סוד זה תמיד וזה שאם ירצה להאמינס והוא בתכלית הטוב : שנית
שאם היה הרצון הכרחי באמונה : הנה אם כן המני' המחדש האמונ' היא
מסופק האמת כה : וזה שאם המניע בלתי מסופק האמת כלל : הנה אין
צורך בו לרצון : ואם המחדש מסופק האמת בו הנה אם כן האמונ' מסופ'
האמת כה : ג' יראה מזה קצר שאין לרצון מבוא על האמונה : וזה שאין
האמונה דבר זולת חיוב הדבר חוץ לנפש כמו שהיא בנפש : ומה שהוא חוץ
לנפש אין לו התלות ברצון האמונה שהוא בו כן הנה אם כן אין לאמונ' התלו'
ברצון : ג' אחר שהתבאר זה אומר שהאמין אמונה מה : וכל שכך אם
היא אמונה מופתית א' א' מכלתי סירגיש חיוב והכרח גמור להאמין האמונה
היא • וזה שאחד שהמניע ההוא חזק החיוב אין המלט ממנו והוא החיוב
המוחלט אחר שהאמונה מופתית : הכ' החיוב וק' הכרח מבואר
בגלה ומורגש אצלו שהוא נמנע בחקולהאמין סותר האמונה היא : ולזה
אם היה המין הזה מהכרח רצון המורגש בו בלתי ראוי הגמול והעונש עליו
כפי מה שהנחת : הנה לא אפשר איך יתכן הגמול והעונש באמונות והכ'
מה סראוי שיאמר בהתר הספקות האלו כפי מה שנאמר : הנה ראשונה
למה שהיושר האלהי פונה תמיד אל הטוב והשלמות : והיה הטוב והשלמות
המצא סבות מניעות אלפעולות הטוב מחוייב בחק היושר האלהי להמצאת
המצוות הגמול והעונש בהם להיותם המצאת סבות מניעות אל פעולו הטוב

המאמר השני

זהו הסבות מניעות למח שהגמול והעונש נמשך מהם כהמשך המסובב מן
השבה. ולזה יניעו הרצון והבחירה אלא מה שיניעו להתקרב אליו ו
להתקרב ממנו. ולזה יתישב שראוי שיסכים היושר האלהי בגמול
והעונש עם החיוב. ואמנם ההבדל אשר בין החיוב בזולת הרגש אונס
והכרח ובין החיוב אשר באונס והכרח הנה הוא הראוי ממה שאומר:
שכבר יתבאר ממה שיבא בגזירת הצור בכלל הז' אם מצד העיון ואם מצד
הכתובים משכים עם מאמרי רז"ל במקומות מתחלפים שהתכלית הנכסף
בעבודות ובפעולות הטוב הוא החסד והשמחה בהם שאיננו דבר זולתי
ערכות הרצון לפעול הטוב: וזה לפי שהוא יתברך בתכלית האהב והערב
להשפיע לפעול הטוב: וזה הקשר והדבקות אם כן ללכת בדרך כיו כפי
מה שאיפשר לזה כאשר היה החפץ והערבות הזה כנפש היה פעל נפשי
אשר באמצעותו היה הדבקות והפרור. ולזה היה ראוי שימשך ממנו
הגמול והעונש כהמשך המסובב מן השבה. וכאשר נעדר הנפש מן החפץ
הזה כמו שיהיה אדם מרגיש אונס והכרח בפעולותיו הנה הפעל הוא
לא יפעלו הנפש ולא יתחייב ממנו דבקות ופרור שיהיה למה שיהי הפעל
מופשט מרצון נפשי ולזה לא היה ראוי לגמול ועונש כלל: ויתישב גם כן
ההבדל הזה. אבל כשיתישב ההבדל הזה איך יתישב הגמול והעונש באמונ'
וזה כיו ייעודי הגמול והעונש בהם אי איפשר שימשיכו הרצון והבחירה
על האמונ' ושיהיו סבו מניעו לה' אח' שהונ' שהאר' על האמונ' בלתי בחירו
ואין לרצון שום מבוא עליהם. וכבר נתפתו קצת חכמינו כפי מה שיראה
בכח דבריהם שהגמול על האמונית לא יפול בחק היושר והעול למה ש
שהגמול טבעי ונמשך בחיוב למושכל כאלו תאמר שנפש האדם כאשר
נתישבה באמתות האמונות והם אצלו מושכלות כאשר הם חזן לנפש כבר
תתעצם בהם הנפש ותשאר נחית והוא הגמול להאחרון לאדם.
והנה הרעת הזה הוא מבואר שאין לו מבא בחק התורה כמו שיתבאר עוד
במה שיבא בגזירת הצור: ונהא אם היה כן כבר היה די לנו בהיסור
אותנו בקצת הדעות שבאו בתורה. ולא היינו צריכין לרובנו מושלגות מן
המצות וענפיהם וענפי האלהים אלא אם כן היה הרובנו תולדות
הפלוסופיא: והנה מה שבא מהם בתנו מעט מזה ואם תית' הנפש מתעצם
מאמתות המושכלות הנה בספר היסודות ובספר החרוטים אמתות מושכ'
הרבה מאד ותהיה הנפש ההנרסי אם כן כלולה מאמתות הרבה מנפש
התורית אלא שהוא מבואר שהרעת הזה שהוא נפסד כפי רעת התורה

הכלל החמישי

עם שהוא בעצמו החוק מאד כמו שמתבאר ערך ב'ה סיקה הגמול הסאר' המושכל לבר מי יתן וארע אם הנפש שהשכילה המושכל הזה שהתבאר סם בספר היסודות שהמשולש זוויתיו שוות לשני כזכות ולא השכילה זולתו האם המושכל הזה לבר יתעצם וישאר נצחי : ואם היה שישאר אם יהיה כרמות נפש שהתעצמה מהמושכל שהתבאר סם גם כן שהמרוכב קוטר מרובע שזה לשני מרובעי שני שלשות המרוכב או מושכל אחר • ואם היה סיתחלף אלף שזה כלו שטות והפסד הדמיון : אבל הפלוסוף למה שלא נפקחו עיניו במאור התורה • ומאד אחר נלחץ מהוראות חזקות יורו השארות נפש האדם נדא בדיאות וחשב מחשבות לקיים הכדיאות ההם ואם הם בתבלית המרחק מהשכל וכל שכן מהתורה אלף נניח דרך הזה • ונאמר שאחר שהתבאר שאין על האמונות מבוא לרצון אבל המאמין הוא מרגיש בהכרח אשר לו על היותו מאמין הנה הוא מבואר שאין המלט אלף בסנפי הכחירה והרצון על ענין דבק ומחובר עם האמונות סמוך מצדן להם והוא הערבות והשמחה אשר חנן לנו כשחנן אותנו הסם אמונתו והחדינות ל לעמוד על אמתתה והוא עניין רצוני ובחירוי בלי ספק : וזה סכבר יצויר אמתות האמונה בזולת שיסוב בעל האמונה התעוררות סמה בהיותו בעל האמונה ההוא • ולזה הוא מבואר שהתעוררות הסמחה וההשתדלות בעיון באמתתה עניינים נמשכים לרצון והבחירה אשר עליה יתישב ענין הגמול והעצם כמו שיתבאר ערך כמה סיבא בגזירת הצור : ואומר שגם עו'הם בפעולות כשיעיון בהסתאמת שהגמול איננו על עצם הפעולות ראשונה אלף על בחירת הפעל כשיפעלו • וזה שהאדם שיפעל דבר הנה כבר הוציא מה שהיה בכח בחירתו לכ' קצוות הסותר בשווי אל אחד מהם בפעל : ולפי שאי מבואר סמה שהוא בפעל איננו בכח ואפשרו עליו מה שהוא בפעל אבל הוא מחוייב והכרחי עליו יתחייב א' כ שהגמול והעונש אשר מפאת הבחירה והרצון איננו על הפעל בעצמו כשיפעלו אבל על בחירתו הפעל כשיפעלו • וכמה נאות על זה מאמר זל הקהורי עבירה קשי מעב' וזה שלמה שהעבירה מורכבת מסני עניינים אם הפעל בעצמו ואם בחירתו ורצונו בה והיה העונש המגיע בה אינן אלף מפאת הרצון והבחירה אשר כנה במאמ' הזה בהרהור : הוא מבואר שהיותו קסה בשכיהם הרצון והוא ההרהור : וכבר יתאמת ג' כ שכאשר יצוירו נסרד' הפעל בזולת הרהור ורצו' כמו שתאמר פעלאנס' או הרצון בזולת הפעל כבר יסוגו עונש על ההרהור והרצון כפי מה שבאנו הקבלה האמתית אמנם עולה מכפרת על הרהור

המאמר השני

הלכ ולא יסוגהו עונם על הפעל כמו שהסודס אצלנו אכוס רחמנא פטריה
אמנס יאמר יותר קשה למה שאין ספק שהעונם ברצון כפיצטרף אל
הפעל יותר גדול מהעונם על הרצון בלבד כסלא יצטרף אל הפעל והו' ממה
סיורהגם כן מפאת הפעל אבל היותר קשה מפאת הרצון וב' יח' כפיצטרף
אל הפעל והוא דבר אמתו אין ספק בו ולזה כבד הותר הספ' הגדו' והתיסכ
שהגמול והעונם באמנות הוא מפאת הערב' והסמח' אשר לנו בהם והחד' ונות
בהסתרלות הסגתה : וזה מה פד'ינו לבאר .

הפדק ו

כבאור שמה שהתבאר בזה מצד העיון הו' מסכו
לרעת דול' וזה שמה שהתבאר מזה הו' מצ' עניינו
הא' היות האמונה ברעות נקנית בזולת רצון . והב' היות הגמול והעונם
על הרצון : אם הגמול בחשק ההסתרלות והסמחה להיותינו מכת האמונה
הזאת ואם העונם על הפכו' והכ' שני אלו העניינים נרמזו במאמר אחר
בפר' עקו' : אמר פס' ויתצבו בתחתית ההר מלמד שכפה עליהם ההר
כגוגית אם תקבלו מוטב ואם לאו פס' תהא קבורתכם : אמר רבא מכאן
מודעא רבא לאורייתא : אמר לי' הדר קבלוה בימי אחסורוש שנאמ' קיימו
וקבלו היהודים . קיימומה שקבלו כבד . ויהיה ביאור המאמר לפי זה
למה שהתבאר שהאמונה נקנית באמצעות הקדמות שכליות . וכל סכן
באמצעות הכנראה שהית' במעמד הנכבד והוא לא היה אל רצון פוס מכוא
בה אם כן היה להם שיאמינוהו ורצו אולא ירצו הנה אם כן היו מוכרחים
על האמונה ודמה ההכרח ההוא כאלו כפה עליהם ההר כגוגית כדי שיקב'
עלברחם . ואם לא שימותו פס' שהוא אונם והכרח כיכר . כן ברוב האותות
העצומים ובחתימת המעמד ההנה האמינוהו בהכרח התורה ואם יסור ומסנו
סיהו נוטוס מהנכונה ומדרך החיים אשר כנה במיתה וקבורה ולזה א'
אמר החכם ההוא מכאן מודעא רבה לאורייתא : כי עם היותה אמתית
בלי ספק : אמנס אחר שהאמונה עליהם הית' הכרחית אין מבוא לרצון עליו'
ואולי לא קבלו מ'רצונם הבחריי המסעב' אותנו ההמסך אחריה וזה שהוא
מכוא' שעם היות האמונ' אמיתית' א'ס' בהאם לא קבלנו' אין דרך אל העונם
הגדול כאלו קבלנו' להמסך אחר מ'רצוננו : ולזה הפיכ' הדור קבלו' בימי
אחסורוש שנאמר קיימו וקבלו היהודים . כלומר אחר שנרא' שבאמצעות
הסמח' שהיו שמחים על הנסים ועל הפרקן שנעשו להם בימים ההם קיימו
מה שקבלו כבד הדי המודעא בטל מאלו' כי הערב' והסמח' שבנו נתל' הגמול'
באמונות כבד היה על השלמות בימי אחסורוש וזה כלו משל על מה שהתבאר
בדכרינו

הכלל השישי

בדברינו אם היות האמונה כדענו ככזולת רצון ואם היות הגמול על הרצון
זה שמחה בהיותו בעל האמונה הריא עד שלקויות השמחה הקי תעגוב והנאה
לבעל האמונה. והשרש אל לנו אסור לחזק ליהנות מן העולם הזה בלא
פרכה תקנו מטבע הכרכות לזה כדרך שלא עשנו גוי ועבד ואסה וכמו
שנאריך בזה עוד בכלל הו' ב' ה' ו' ב' זה עתה לפי כוונתינו השבחה והתהלה
לאל לכדו ומרומם על כל ברכה ותהלה :

הכלל הו'

בתכלית

הנה עם היות הרב המורה יראה שבקשת התכלית
האחרון לכל המציאות גם לדעת החרוש אין עניין לו
הנה בבקשת התכלית בזאת התורה הוא מחוייב וזה כי הסבה התכליתית
גם בדברים הטבעיים מבוארת מאד כמו שהתבאר במקומו והורה בו הרב
בדברים החלקיים בתכלית הראשון וכל שכן בדברים המלאכותיים שהם
בפעל השכל ומה שהוא בפעל השכל הראשון שהוא המנוי האמתית לזו
לזולת מהשכלים אשר אין בהם יחס ודמיון שא"א מבלתי היותו לתכלית
חסוב : ולזה הוא מחוייב בזאת התורה סיהיה לה תכלית חסוב וזולת זה לא
יצויר מציאותה מאתנו יתברך. ולפי שהסבה התכליתית היא החסוב מ
מהסבות בדברים ראוי שלא ישיגנו עולה בזה הרדוס וכל שכן שבזה תועלת
גדול שבאשר נעמוד על התכלית האמתית בזאת התורה יתבאר לנו בקלות מ
טעמי קצת מצותיה אשר לא סרו הקודמים מלהסתפק בהם ולזה נחקור בו
בכלל הזה כפי מנהגנו וחלוקתו אותנו לה' פרקים הפרק הראשון נבאר בו
התכלית האמתית בזאת התורה השני נבאר בו איך יתאמת שיתחייב התכלית
הזו מזאת התורה הג' נבאר בו שהתכלית בזאת התורה היא התכלית לכלל
המציאות הד' נאמת חייב זה מצד העיון ומהמאמרים לרז' ה' נבאר
בו שבקשת התכלית האחרון לכלל המציאות ראוי ומחוייב עד שניסב בו

דעת הרב

הפרק א'

בבאור התכלית האמתית בזאת התורה ונאמר לפי
שהתכלית בדברים ממנו ראשון וממנו אחרון
וממנו אמצעי : והיה האחרון הוא התכלית האמתית אשר כל התכליות
הקודמים נמצאו בעבורו והוא להם סבה. צריך שנחקור בתכלית האחרון
בזאת התורה : ולפי שהתכלית המכוון בדברים הוא טוב ושלמות מה

המאמר השני

אשר בבחינתו היתה הסכה תכליתית : הנה אופן החקיר' כזה הוא דרך
החפוס : וזה כשנחקור על הטוב והשלמות הנמשך ממנה אם הוא אחד או
רבים ואם היה אחד הנה הוא בלי ספק התכלית האחרון ואם הם רבים
לפי שתכלית האחרון ברברים הוא אחד לכך וזה מה שהשלמו יגיע באמצעו
התורה אשר היא אחרות פשוטה בכל הדברים כמו שהתבאר זה במ' שאל
הטבע דרך שנחקור איזה מהם ראוי בשיהיה אחרון : וזה שלא ימנע כתכלית
הראשון והאמצעי שיהיו רבים אבל על כל פנים דרך שיפנו כלם לדבר א'
הוא התכלית האחרון להם אשר בעבורו נמצאו כלם : והנה כאשר נדקנו
בה וכמה שבא מזה בקבלה מצאנו שכבר תעמיד אותנו בשלמות המדות
וחדעות ובהשלמות גופיות וכפסיות . ולפיכך נשאר עלינו לחקור במ' אם
התכלית האחרון באחד מאלו או אם הוא ברבר זולת אלו . ואם הוא ברבר
זולת אלו והיו אלו תכליות ראשונים או אמצעיים איך יתאמת שיהיו כלם
פונים אל התכלית האחרון כאשר חוייב מהיותם תכליות . אחר שהתבאר
שהתכלית האחרון הוא אחד לכך : ואולם שהתורה תיישר אותנו באלה הד'
שלמות זה יתבאר ממה שאומר אם הראשון והוא שלמות המדות למה ש
שלמות המדות וחפונם כאשר בבחינת הנהגתו בעצמו והנהגתו עם
אנשי ביתו ועם אנשי מדינתו : וכשנתבונן ברברי התורה נמצא כל א' מאלו
בתכלית השלמות : אם הנהגתו בעצמו זה יראה מהזהירות והפרישות
מהביאות והמאכלות אפורות המקנים תכונות רעות כפס האדם בטבע
וכסגנה מהם כמו שהתפרסם בקצתם והמכבים אור השכל אשר בשלמותו
תשלים הנפס . והקדושה במניעת הטומאות אשר תרשום בנפס אדם נקיות
חכך כמו שיתבאר עוד במאמר הזה בנ' ואם בהנהגתו עם אנשי ביתו
אשר יכלול הנהגתו עם האסה והכנים והעבדים זה יראה ב' אם האסה
במה שדקדקה התורה בפי מה שבא בקבלה בהפלים הקה בכל מה שתצטר'
משאר כמות ועוה ומה שתקנו בהיות הכלל חוייב במזונותיה וקסוטיה ור
ורפואתה ופדיונה וקבורתה וכמזונותיה ובמזונות ב'תה לכסתת אלמן :
וככתובת בנין דכרין : והיא גם היא עליה לשמם בעלה ולהיות מעש' ידיה
ומציאתה ופירות נכסיה שלו ואם מתה בעלה יורסה עד שכבר ירא שמפאת
החיוב מזה משירות בעלה המוטל עליה נפטרו מהמזות הזמניות אלא
שהכלתי זמניות לא היה בדין שתפטרנה למה שאם לא יודמנו להם בזמן
אחד תוכלנה להסלימם בזמן אחר וכ' מה האזהרות שהן מחוייבות שהקיום
בהם נפס ואל תעשה והכוונה כלה שלום הכית אשר דקדקו בו ז' וייתרו

ה

in p
500

notap

אויגלי

ד

אויגלי

הכלל השישי

בעבורו הרבה במקומות מתחלפים באמרו נר חנוכה ביתו נר
 ביתו עדיף משום שלום ביתו כי יוצא בזה הרבה עד שחייבו לכבדה יותר
 מגופו : ואם הכנים כמה שהפליגה התורה לדרקק בזונב שיהו באופן
 מהקדושה במניעת ההפקר ושלוח התאווה כונה ממנה שלמות יצירת הכנים
 לרמותם לצור ממנו חזקו להיות ציור הפעלים פועל בזה בטבע ובמ שחיי
 האב במצות ידועות בתקון נפשו וגופו כמו שתאמר למולו וללמדו אומנות
 ולזונו זמן ידוע מתקנת אונסא . ובמה שחייבו הכנים במורא ובכבוד
 הגורים שהוא יסוד ועמוד גדול לקבלה : ובמה שכונה בטוב ההנהגה בהמי
 בן סורר ומורה ואם העבדים . אם העבדים כמה שהקור' שלא לעבוד בהם
 עבודת פרך : ולא דרך בזיון . ובמה שחייבו העבדים לזונס בגופו כמו
 שהעידו רזל במאמרם הקונה עבד עברי קונה אדון לעצמו שלא תהא אתה
 אוכל פת נקויה והוא פת קיבד וכז' ובמה שזנה אותם להעניקים בצאתם
 ובמה שדרקדקה בכבוד בנות ישראל מוסף על הזכרים : אם מצאתה ב
 בהבאת סימנים שלה לזלזל בהן כשהן בזמן הגדלות : ואף בזמן הקטנות
 לפי שאולי יהיה מי שיחוש לנשאה אחרי עבודתה צותה ביעוד האב או הבן
 כמו שבא בקבלה שמצות ייעוד קודמת לפדיון : ואם הכענים אם כמה
 מצותה להכניסם תחת כנפי השכינה כפי מה שבא בקבלה : והיותם
 חייבים במצות שקאשה חייבת בהם לסבת מזכרנו רוצה לומר למה שעליהם
 חק בעברות והשרות . וזזה כשנשתחררו היו כישראל לכל דבר
 . ובמה שצותה להיאתם וצאים בראשי אברים . ומה שחנן אותם
 במי שברח מחוצה לארץ שהוא יוצא לחירות כמו שבא בקבלה בפירוש לא
 תסגור עבד אל אדונו . ואולם בהנהגתו עם אנשי עירו : הנה מלבד
 מה שהישירה אותנו במצות פרטיות ובספורי האבות במדות כמו היושר ז
 והשווי אמרה מרבר שקר תרחק ונקי וצדיק אל תהרוג : אשר בו דרשו
 רבותינו זכרם לברכה להרחיק הרבה ממיני ערמות שהם הפך השווי .
 ודרסוג' כ צדק צדק תרדוף למען תחיה הלך אפר ב' דיפה והמניע מהשחר
 אפי' לזכות את הזכאי וכמו הגבור באמרו לא תגורו מסכי איש כי המשפט
 לאלהים הוא . והמצוה להלחם עם ז' עממין ולמהות זכר עמלק ושלם לירוא
 מהם אמר אל תיראו ואל תערצו מפניהם . ובבר התנהג א"ל ע"ה במדה
 הזאת בהלחמו עם החמשה מלכים בזריות כפלא בעם מעט מאד בהקם
 אליהם : וכמו הנדיבות כחיוב צדקות ומתנות עניים והתנהג עם החכרים
 לפני מסורת הדין כמו שבאה הקבלה וכמו שהתנהג הנביא עליו השלום עם

המאמר השני

המלאכים ומהמין הזה השמטות והזבלות ומניעת הנסך כי כל זה דרך
הישרה לתקן ענייני בני אדם ולהרחיק הריסה והפסד מצבם • וכמו
העונה אשר מתואר בה ארון הנביאים עה והישרתנו התורה בזה הישרה
נפלאה במניעת הגאווה מהמלאכים עד שבאה הזואה בפירוש עם הפרש
הגדול כינו ובי עמו מהסולטנו והמעל לבלתי רוס לבנו מאחיו מסכי אל מה
סאמרו רזל מאד מאד היו ספל רוח וכמו מניע החנופ כמו שמצינו בתוכחת
באמרו הוכח תוכיח את עמיתך : • וכמו מניעת השנאה והנקימ' והנטירה
באמרו לא תשנא את אחיך כלבבך לא תקום ולא תטור את בני עמך :
ומלבד כל זה היסירה אותנו במזנה כוללת כל ענייני בני אדם שבין אדם
לחבירו והיא האהבה באמרו ואהבת לרעך כמוך וכבר השיב הלל הזקן
לאדם שבא להתנייר על מנת סילמרנו התורה כלה על רגל אחת ואמר לו
ואהבת לרעך כמוך דעלך שני לחברך לא תעביר - ואיך פירשה הוא
זילגמור הנה שבמעלות המדות היסירה אותנו התורה הישרה נפלאה
ואמנם בשלמות הדעות זה מבואר מאד למה שהיסירותנו
אם במציאות השם יתברך שהוא שרש עמוד התורה ופרי החכמות כלן
ואחרותו והיותו בלתי גוף ולא כח בגוף וידיעותו והשגחתו ועוצם יכלתו הן
בחדשו המציאות בכלל ובנסים שבאו בה אשר הוקבעו המועדות
זכה להם : ושרש הנבואה : וככלל הפנות והדעות התוריות אשר יכללם
הספר הזה ויותר מהמה כמו שיתבאר עוד בג' • ואמנם בהצלחות גופיות
: הנה ביעודי האבות ובייעודי המצות מה שבו די : ואולם בהצלחות הנפשיות
הנה באו מפורשות גם כן ביעודים הכללים • אמר בהצעת המעמ' הנכבד
ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וגו' והייתם לי סגולה וגומר ולתתך ענין על
כל הגוים אשר עשה • ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש : ואמ' וי
האמירך היום וגו' אשריך ישראל מי כמעך עם נוסע בוי מגן עזרך וגומה
ואם היה שאפשר שיפורשו בהצלחות מדומות כאלו תאמר נצוח האויבים
והכבוד הנודומה הנה הקבלה האמתית סיסירתנו בזה בהצלחות הנצ
הנחיות המדומה להם בעולם הבא : והוא השארית הנפשיות אחר המות
הנהנח מזיו הסכינה : והנה כשידוקרק היטב נמצא שבסבת תורה שבכתב
רמזים והערות מזה כמו שיבא עוד בג' • ולזה באשר יתבאר זה ממנה
רונה לומר שהיא תיסר אותנו תכלית היסרה באלו השלמות נשאר עלינו
שנעיין אם התכלית האחרון באחד מהם או אם הוא ברצח זולתם והנה
אם הוא באחד מקם קלא מחוייב שהוא היותר חשוב מהם : וזה שאמר

הכלל השישי

שהתבאר היותם תכליתיות ואיך שיהיו התכליתיות מחוייב בהם שיהיו פונים אל התכלית האחרון והצטרף אל זה הקרמה ידועה בעצמה שלא יתכן היות החסר והפחות תכלית לשלם ולחשוב יחוייב בהכרח שהיותר חשוב הוא התכלית האחרון ולפי שאין יחס בין ההצלחה הנצחית לזמנית כשם ששקם ממין אחד : וכל שכן אם הנצחית ממין יותר חשוב הרבה לאין תכלית הוא מבואר שאם התכלית האחרון באחד מאלו הנה הוא בהצלחה הנפשית נצחית וזה למה שסאר ההצלחות זמניות ואין להם גם כן יחס עמה בחשיבות : למה שהדבקות בזיו השכינה א"ל שיצויר טוב גדול כמהו צ בחשיבות . ואמנם אמרנו בסאר ההצלחות שהם זמניות אם בהצלחות הגופיות ובשלמות המדות הדבר בהם מבואר . ואם בשלמות הדעות למה שהשכל האנושי איננו בפעל תמיד בהיותו מחובר אל הגוף ואחד התפרדו לא התבאר עדיין נצחיות המושכל כמו שיבא ולפי שהוא מבואר בהצלחת האדם האנושית הנצחית היותה בתכלית האחרון מהחשיבות : והתכלית האחרון כבר יחשב שהוא התכלית האחרון בתורה ראוי להיות כן כבר יחשב בה שהיא התכלית האחרון : ולפי שאין המלט מהיות סאר השלמות פונים אליו ראוי שנבאר אם יתאמת באלו שיפנו אליו אם היה שיהי התכלית האחרון וכאמר שהדבר מבואר בהם היותם פונים אל השלמות שהוא היה שיהיה הוא התכלית האחרון . וזה שההצלחות הגופיות למה שנת' האר' תפעל בכלים גשמיים הנה בתקונם והצלחת' מה שהוא הצע' והכנ' לפעולות' בקיום התורה מה שלא יעלם . ואולם שלמות המדות אין ספק בהם היותו שבה עצמית בזכך הנפש ואורה והסר ממנה חלאתה והתקדש' מטומאות מתאוות והקנאות והנצח שהם סבות קרובות לכיבוי אורה אשר כל זה הצע' והכנה לפתוח המושכלות בה . ואמנם שלמות הדעות כבר יחשב חיותו יותר עצמיו בתכלית הזה ואי אפשר מבלתי שנרחיב בזה הביאור לפי שמערו בו רגלי קצת חכמי אומתינו כפי מה שנראה לנו עש סכונתי שר לעמוד על התכלית האמתית בזאת התורה ואמר שהוא מושכם מהם שהשכ' יתעצם במה שישיגהו מהמושכלות ויתחדש מהם שכל נקנה בלתי מעורב עם השכל ההולכי : ולהיותו נבדל מההולכי עם היות שנתהוה ונתחדש וסאר נצחי לפי שאין לו סבות ההפסד כמו שנבאר במשה' שהחמר הוא סבת ההפסד והרע ולזה תהיה ההצלחה הנצחית במושכלות הנקנות וכל עוד שנישג מושגים רבים תהיה ההצלחה יותר גדולה וכל שכן כאשר יהיו המושגים יותר יקרים בעצמם והוא גם כן מושכם מהם שכל א' מהמשכילי

הבאמר השני

ישמח ויתענג אחר המות במה שהסיג אותו : והנה פשוט זה כמה פשוט
מהערבות בחיינו בהסיגנו המושכלות וכ"ס אחר המו' שנשכיל יחד בהתמך
לזה יחוייב שאין יחס אל הערבות שיהיה מהמושכלו הפחותו אל המושכלו
הנכבדות כיהערבות שנמצא בהם בחיינו מתחלק חלקו כפלא • זהו
כלל מה שהשתתפו בו והסכימו עליו אלא שמצאנו בהם חלקו כי מהם מה
סיראה שההלחה הזאת תהיה יותר גדולה כל מה שהיו המוסגים רבים מ
מהנמצאות בעלי חמד היו אלו כבדלים • וזה כי הוא יראה למה שסודר
הנמצאות כלם בפס השכל הפועל הנה כל אשר קרב מדרגתו בהסגת
המושכלות אל השכל הפועל היתה מדרגתו יותר גבוהה ומהם מי שיראה
שהמושב בשכל האדם השגה אמתית ממצאות השם ומלאכיו הוא הנשאר
וכל מה שהסיג יותר מדרגתו יותר עצום כוונה מענו לפי מה שירא שהשכל
יתעצם בהסגתו בכבדלים לבד והוא הנשאר נצחי • וכל מה שהסיג בהם
יותר תהיה ההלחה יותר עצומה : ושני אלו הדעות עם שהם הורסים
התורה ועוקרים שרשי הקבלה הם מבואר ההפסד מצד העיון • אם שהם
הורסים עקרי התורה והקבלה : זה יראה מפני מהם שמעיקרו תורה
והקבלה שבעשיית המצות יסיג האדם החיים הנצחיים כמו שבא במסנה
מפורש כל העושה מצוה אחת מטיבין לו : ובא בפירוש בגמ' שהוא הטוב
הצפון לצדיקים : והנה לפי הדעות האלו המצות המעשיות אינם אלא
הצעה למושכלות : ואם לא התעצם השכל בהם אין יתרון בעשיית המצות
ומהם שלפי התורה והקבלה כבר יהיו במצות המעשיות ובאזהרות ע
עניינים מיוחדים בגמול ועונש שלא יתכן בהם לפי הדעות ההם • אמנם
בגמול כאלו תאמר המוסרים נפשם על קדושת השם כמו שאמרו הרוב לנד
אין כל בריה יכולה לעמוד בחיזתם : הנה שלא התנו שהתעצמו במושכלות
ואם התעצמו מה יתרון בנות גופם • ואמנם בעונש כמו המלשינים
והמסורות והמלכין פני חברו פרבים שבא בקבלה מהם שאין להם חלק
לעולם הבא : והנה אם נתעצם שכלם במושכלות או אפשר מבלתי שישאר
נצחי אם לא שיחדש בהם ה' גם להעניש השכל הנקנה הוא אשר מדרכו
להשאר נצחי ויפסידנו : והנה גם המינים בהם בכלל הזה אם היה שיהיה
סוכפרו בסודרם אחר משרשי הקבלה כגון האומר אין תחיית המתים מן
התורה • הנה אם נתעצם שכלו במושכלות אחרות עם שהמושכל אשר
הוא כופר עליו שבעבורו יקרא מיץ הוא בלתי נשאר למה לא יסארו סאר
המושכלות • ואמנם לפי הקבלה האמתית אין לו חלק לעולם הבא •

הכלל השישי

ומהם שכבר נתפרסם וקובל באומה שלפי רוב הזכויות והעונות יהיה רוב
עונג הנפשות ונערץ כמו שנא בקבלה ובמדרשות הרבה עניין גן העדן
וגיהנם : ולפי אלו הדעות הנה הפסד והעונש הוא בהשארות הסכל
הנקבה והפסד גלגל זולת זה : ואמנם המאמר בהשכל מתענג במושכלו
אחר המות הוא מכואר הנפול כמו שיבא עוד בגזירת המקום ברוך הוא :
ולו הונח אפשרי בתענוג הנה אין דרך לזה כזער • ואף אם ירצה לברא
ברואה : ומאס שלפי מה שאמרו רבותינו זכרם לברכה התכלית הוא
חלק המעשי כמו שבא בדבריהם זכרם לברכה שמהם אמרו שהמעשה גדול
ולבסוף נמנו וגמרו שהתלמוד גדול שהתלמוד מביא לידי מעשה : הנה
ששמו החלק המעשי סבה תכליתית למעשי • הנה מכל אלו הפנים נראה
מכואר שהדעות האלו הם כנגד שרשי התורה ועקריה : ואם שהם
בפסדים בעצמם מצד העיון • זה גם כן יראה מפנים • מהם שלפי אלו
הדעות יהיה תכלית התורה לאדם לזולת מינו : וזה שלפי הדעות האלו
הסכל הנקבה הנשאר הוא כבדל בלתי מעורב עמו • הנה אם כן איננו
צורה לנו ואיננו מקרה דבק לו אחר שהונח כבדל ומתעצם מהמושכלות •
ועוד שכבר יצוייר הפסד האדם בזולת הפסדו כמו שהונח בהשארות
אחר המות : ומה שאפשר הפסדו בזולת הפסד דבר מה והו' בלתי מעורר
עמו הוא מתחלף באיש לרבר-ההוא בהכרח : ומה שהוא מתחלף באיש
לדבר ואיננו מחובר עמו אינו צורה לו : ועוד שכבר יצוייר הפסד
הנכדל בהאדם בזולת הפסדו כמו שהונח בזולת הפסד האדם :
ואחר שנתאמת שאיננו צורתו • הנה יתאמת שתכלית התורה שהוא ק
להשארות הסכל הזה לאדם הוא לזולתו : ואולם סיהיה לזולת מינו
זה יתבאר בקלות מטבע כל אחד • וזה שהאדם בטבעו דורך אל הפסד
והוא נמנע היותו נצחי באיש : ואולם הסכל הנקבה הוא מונח
נצחי באיש והוא נמנע ההפסד לעצמותו : ומה שזה דרכו הוא מתחלף
במין • ומאס שהוא רחוק בחק היושר האלהי סיהיה הגמול והעונש
האמתי לאדם לזולת העובד או הממרה : ומאס שהמאמר בהשכל מ
מתעצם במושגיו והוא מחורש כבדל לשכל ההיולני הוא מכואר ההפסד
מפנים : מהם שלפי שהונח בלתי היולני הנה אין לו חומר נושא
יכשא עליו ויתקוה ממנו : ולפי שהונח מחורש יתחייב סיתתוה מלא ד
דבר : והוא מאמר

המאמר השני

מבואר הטוב כי ההתקוות מלא דבר הוא מהמנעויות סיים להם טבע אם לא ענדו הפלא מהשם יתברך : ומהם שהמאמר הזה הוא מאמר סותר נפשו כי כשהונח שהשכל מהעצם ממושביו הנה אין הכוונה בו הסכל . ח הקיולני : וזה שהשכל שהתעצם כבר הונח נכדל מהמהיולני ואם נכוון בו אל הסכל הנקנה הנה אמרנו שהוא מתעצם במושביו כבר נניחהו נמצא קודם היותו . האל"ם כאלו באמר שהדבר ימציא עצמו : והוא מבואר הגנות וההפסד : ומהם שהתעצם הסכל ממושביו הוא מבואר הטוב : וזה שלא ימלט מחלוקה : אם שהשכלה שהיא פעל הסבת המושכל הוא המושכ' בעצמו כמו שהוא הסכמת הפלוספים שהשכל והמשכיל והמושכל דבר אחד בעיניו אם לא . ואם שהשכלה הוא המושכל בעצמו יתחייב אחד מב' בטולים אם סיהיה המושכל האחר הוא המושכל האחר בעינו וכל המושכלות גם כן מושכל אחד אם היה שהיה השכלה אחת וכלתי מתחלפת לכל המושכלות והוא מבואר הטוב : וזה שלא יהיה יתרון וחסיבות למשיג מושכלים רבים על משיג מושכל אחד . ואם סיהיה המושכל הא' זולת המושכל האחר ופעל השכלה במושכל הא' בלתי פעל השכלה במושכל האחר : ויתחייב שכאשר גתעצ' השכ' במושכ' א' והשיג אחר' מושכ' אחר' סיה' לו עצמו כמס' המושכלי' או שיסתנה ויתעצם האחר בהאחר וישונו עצמו אחר מתחלף במין לקודם והוא בתכלית הטוב : ועוד שלמה שהצורה העצמית לאדם מתחדשת תמיד לפי זה יתחייב שיסתנה ויתחלף האדם הרמוז אליו מעצמות לעצמות והוא בתכלית הטוב והגנות ומהם שהשכל הנקנה הזה שהתעצם במושכלות לא ימלט מהיותו חי או מת או בלתי מתואר בחיות אומיתה וסקר סיה' בלתי מתואר בהם : וזה שמי שזה דרכו הוא גשם בלתי בעל נפש או מקרה מהמקרים וסקר סיהיה מת למה שלא יהיה לו יתרון וחסיבות בנחיותו הנה הוא בהכרח אם כן חי : ולפי שהוא מבואר בעצמו שהחיות הוא זולת השכלה הוא מחוייב אם כן היות השכל הזה מחיות והשכלה . ואין המלט אם כן מנוש' וכבר הונח נכדל זה חלוקה . הנה מכל אליו הפנים יראה הראות מבואר בהם הפסד חלו הדעת אלא שהדעת הראשון יותר מגונה מצד אחר' והב' מצד אחר' אמנם האחר למה סיתחייב ממנו סיהיה בהשארות בהשגחת המושכלות אשר בפלוספיה : ויהיה אם כן עיקרי התורה תלדון הפלוספיה . ויתחייב שמי שהשכל מושכל אחד ממושכלי ההגדמה אחר שהם נמצאים בנפש השכל הפועל שיסאר נחיו אלא שזה הזויה וכדיאם אין עניין לו : ואם השני למה שהשכלה בעצמות הנכדלים איננה מדר' החיוב

הכלל השישי

אלא מדרך השלילה : וכמו שהאריך בזה הרב המורה : ולזה לא תהיה הסג' שלמה : וכ"ס שתהיה בכלל כמו שהיה חוץ לכפס • ולזה המוסכל החס' הזה שהוא בלתי נמצא חוץ לכפס כן : איך יתעצם מי יתן ואדע אלא שהדעות האלו ברחום הפלגוסופים כאלו טבע האמת חייב אותם להאמין בהשארות הנפשיות וחשבנו מחשבות והרבו דברים מרבים הכל : ונתפתו אחריהם מחכמי אומותינו ולא הרגישו ולא עלתה על לבם איך הגורסים חומת בניין ה' התורה בזה ופורצין גדרותיה עם שהענין בעצמו איך ידוי' לנו : ולפי שהתבא' בשלמות הדעות שלא יתחייב ממנו התכלית ההוא באופ' שהניחוחו : והתבא' ג"כ בשאר השלמות היותם הצעה למוסכלות לכד' : כבר יתחייב מזה שלא יתחייב התכלית ההוא ראסוכ' ובעצמו מהדעות ולא מהפעולות • ולפי ש' שהתכלית הזה הוא מחוייב לתורה כפי מה שבאנו הקבלה הוא מחוייב ש' שיתחייב ראסונה ובעצמות לחלק ממנה שאינו מהדעות במוחלט ולא מה הפעולות במוחלט : וכאשר חקרנו בה ובחלקיה מצאנו בה חלק קטן הכמות גדול האיכות שאינו מן הדעות במוחלט ומן הפעולות במוחלט • והוא אהבת הסי' יוראתו האמתית • ואומר שהוא המחייב התכלית הזה ע' על כל פנים כפי התורה והקבלה וכפי העיון בעצמו • אם וכפי התורה : הנה אמר בפסוק ועתה ישראל מהיו' אלהיך שואל מעמד כו' אם לירא' את יי' אלהיך ללכת בדרכיו ולא הבה אותו ולעבוד אחר' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך • ואמר אשר אשר אנכי מצוך היום לאהבה את יי' אלהיך ללכת בדרכיו : ואמר לאהבה את יי' אלהיך לשמוע בקולו ול' ולדבקה בו • ובקבלת עול מלכות שמים הזכרה זאת האהבה ואהבת את יי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך : כאלו נשתמש טברס ה' היוחוד לפומו סבה לזאת האהבה בכל לבו ובכל נפשו כמו שיבא עוד ב' בגזירת המקום ברוך הוא : ואמר והיה אם שמוע תשמעו אל מ' מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את יי' אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם וגומר • הגה כבר יראה שהתכלית המבוקש מהתורה הוא ההשמע אליו בדריוות נפלא לקיים מצותיו ולזה הירות גדול ל' לבלתי עבור על אזהרותיו בשמחה ובטוב לבב אשר הוא סוד העבודה • והאהבת האמתית והיראה האמתית כמו שבאו בזה מאמרים לדבותינו זכרם לכהרהר הרבה • ולפי שזה התכלית המבוקש מהתורה והוא מבואר ה' התחייב ממנה ההנלחק וההשארות הנצחי : הוא מבואר שהתכלית הזה כבר

הבאמר השני

יתחייב ההזלחה וההפטרות הנזכרו כפי התורה והקבלה : ואם כפי העיון
בעצמו : זה אמנם יתבאר אחר הניחנו שלש הקדמות אשר אינן ספק
באמתתן : הא' שנפס האדם אשר היא צורתו עצם רוחני מוכן אל ההשכלה
ובלתי משכיל בפעל בעצמו : הב' שהשלים לעצמותו אוהב הטוב והשלמות
וחפץ בו וכפי השלמות תהיה האהבה והערבות בחפץ • השלישי שהאהבה
והערבות בחפץ זולת ההשכלה : ונדרף אליה ד' מבוארת בעצמ' ששלמות
הנפש ודבקותה בנפש ראוי סיחויב התכלית הזו : ואולם חוץ יתאמתו אלנו
ההקדמות הנה כפי מה שאומר אם האחד תחילה אמרנו כנפס האדם שהיה
צורתו הוא מבואר בעצמו למה שבהפרדה מן הגוף כפסד האדם בדרך של
יצדק עליו גדרו • ואמרנו בה שהיה עצם הוא דבר התבאר בא' מהשמע
היות הצורה ראשונה בנפס העצם מהחמר : ואמרנו בה רוחני הוא מבואר
למה שבה כחות השתמש בהם ברצון זולת חוש מהחושים כאלו תאמר כח
המרמה והזוכר והשכלי • ואמרנו בה מוכן אל ההשכלה הוא מבואר
בה למה שהתבאר ממנה היותה נושא לכח השכלי להיותו נשוא בגוף •
באמצעות הנפס וזה שאין המלט מהיות הנושא לזאת ההכנה שכל והנח
הוא מעורבת עם צורה שכלית והיה נמנע בה שתשכיל כל הצורות כי הדב'
אפשר שיקבל כל הדברים בהיותו משולל מכלם : והנה כאשר שמנו
השכל נושא להכנה בקבלו המושכלות יתעצם בהם קבול מעורב בה והוא
בלתי אפשר אחר שאיכנו משולל מכל הצורות • ואולם כששמנו ה
הנפס נושא להכנה אמנם נשימה תגאי במציאותה לא שהתפעל מקבולה
המושכלות : וזה כי נושאי ההכנה לקבל הדברים יתחלפו בה חלוק
דב כי מהם שהנושא יתפעל באופן מה עמוץ מה שישיגהו כמו הענין ב
בחוש המושג וכקצתם יקבלם הנושא בדרך שלא יתפעל הנושא וממין מה
שישיגהו כקבול חוש הראות המראים כי לא יקבל הגיון מהמראה המוחסי
ואולם יתפעל ממנו הפעלות מה : ולזה היה אחר שהרגיש הרבש חזק
לא ירגיש הרבש חלוש : והנה החוש המשותף יתפעל ממושגו יותר מעט
לפי שהשגתו רוחנית : עוד אחר כך ההכנה השכלית תקבל הדברים
מזולת שיתפעל מהם נושאים : ולזה היה אפשר בו לקבל כל הצורות
כאשר הונח הנושא הנפס • ואולם כאשר הונח שכל אי אפשר שיאמר
בו זה : וזה שאם הנחנו ההכנה תקבל המושכלות קבול בלתי מעורב
עם הנושא לא ימנע מחלוקה אם שנניח הנושא משכיל או בלתי משכיל •
וסקר שיהיה השכל בלתי משכיל : אם כן הוא בהכרח משכיל :

הכלל השישי

אבל כשכניח המושכל מן המושכלות אשר תקבלם ההכנה יתחייב ש
 שיהיה המושכל בו בכחו בפעל וזה שקר : האלים אם לא שיבדוהו ואלה
 שיהיה המושכל אין לו יחס עם המושכלות אשר תקבלם ההכנה והוא מבווא
 הגנות והבטול . ולזה הוא מבוואר שאין הנושא לזאת ההכנה שכלי שנית
 שאם היה הנושא לזאת ההכנה שכל לא ימלט משיהיה אם הנה ואם בלתי
 הנה . ואם היה הנה לא ימלט משהיות זה הנושא משיהיה מנושא אחר
 או מלא דבר : ואם היה מנושא הנה יחייב שיסתנה עוד שיתנה מענו
 זה הנושא : ולפי שכבר התבאר שכל משתנה הוא גשם הנה יחייב
 בו שיהיה גשם : ולפי שהוא מבוואר בעצמו המנוע התהוות לא גשם מבגס
 הנה יחייב בזה הנושא שיהיה גשם . וכבר הונח שכלי זה חלוף
 במשך להיותו הנה יחייב אם כן שיהיה בלתי הנה . והנה לא ימלט
 משיהיה כדל או בלתי כדל . ואם הוא בלתי כדל יתחייב שיהיה שכל
 הרמוז אליו כשתרזעלם בחמר טרם התהוותו : ולהיות שכל האיש אשר
 יתנה ממנו החמר הוא הנגלה בו חייב שיהיה בו שכל אחר :
 יתחייב זה גם כן בחמר שנתנה ממנו החמר הוא זה אל לא תכלית
 יתחייב שיהיו כל החמרים הקיום הנפסדים בעלי סכלים בלתי בעל תכני
 האלים אם לא שיעתק השכל מחוץ בהתהוות החמר ויסתר בו עד שיראו
 פעולותיו . והוא בתכלית הבטול והגנות : ואם הנחנהו כדל הנה אם
 שיתחלק שכל ראובן לשכל שמעון עד שיהיו צורות מתחלפות אם לא .
 ואם נניחם מתחלפות הנה הם בהכרח מתחלפות במין שההסכמה
 במין וחלוף באיש בלתי מצויר בנכרא כמו שהתבאר במקומו .
 ושקר שיהיו מתחלפים בחין שאם כן היו איש המין מתחלפים במין :
 ואם לא יתחלק שכל שמעון לשכל ראובן במין ולא באיש היו צורות אישי
 המין אחד במספר . והיה איש המין זולתו והיה האיש הזולת הוא הוא :
 ועוד שיהיה השכל הזו האחד בכחו בפעל יחד : וזה שהמושכלות אשר
 לראובן בכחו לשמעון בפעל . והיו גם כן אישי המין בלתי צריכין ל
 לחוש בקניין המושכלות אם היה איש אחד מהם השתמש בחושו בקניין
 המושכלות הקם אלף שהוא מבוואר שמהניחנו נושא זאת ההכנה שכל י
 ימסכו בטולים רבים . ולזה הוא מחייב שיהיה הנושא אם גשם ואם נפש
 ולפי שהוא מבוואר שאם הונח הגשם נושא הנה לא יקבלם בזולת
 אמצעי . וזה שהצורות אשר מדרך הגשם שיקבלם בזולת אמצעי לא יצויר
 גשם מפולל מהם . ולזה יתחייב שאם היה

הואמר השני

קגשם מקבל זאת ההכנה בזולת אמצעי סיהיו כל הגשמים בעלי שכל והוא
מבואר שאם הנחנו הנפש נושא איננו נושא לה בעצמותם כי אין מדרך
הצורות היותם נושאות קצתם לקצתם אלא באמצעות החמר : ובהיות
העניין כן הוא מבואר שהנושא לזאת ההכנה הוא הנפש באמצעות הגוף .
ולזה התאמת אמרנו בנפש האדם עצם מוכן אל ההסכלה ואמרנו מוכן
להיות כח ההכנה בו ואמרנו בלתי מסכיל בפעל בעצמו עם היות אמר מוכן
יורה שאיננו בפעל : כבר יורה אמרנו בלתי מסכיל בפעל בעצמו שהעצם
הנושא לא יתעצם בהסכלה והוא מה שמערו בו רבלי קצת הקוראים וזה כי
למה שהנושא לזאת ההכנה עצם חוץ לנפש הנה הוא מתעצם בהסכלה הוא
מסתנה מעצמות לעצמות . והמאמר שהמוסכלות הנקנות יתעצמו נבדלות
מהנושא ויתהיה ממנו שכל בגדל אין ידים לו : כמו שהתבאר מרברינו
במה שקדש והנה זה מספיק לפי קצורינו באמות ההקדמה הא' ואם הב'
תתאמת כן לפי שהוא ירוע שהשם יתברך מקור ומכוע מהשלמות גלם
והוא יתברך לשלמותו אשר הוא עצמותו אוהב הטוב למה שנרא' מפעולותיו
בהמצאת המציאות בכללי והתמדתו וחדושו תמיד וזה אמנם ברצונו
הפשוט היה בהכרח אהבת הטוב משיב עצמו לשלמותו . ויתחייב מזה שכל
אשר יהיה השלמות יותר גדול יהיה האהבה והערבות בחפץ יותר גדול .
והנה זה מסכים מאד אלמה שבא בתורה כי בזכרו אהבת האבות לסי'ת
הזכיר אהבה וזכרו אהבת השם לאבות הזכיר חסד סיורה על חסד ה'
האהבה אמר רק באבתיך חסדיו וזה מה סיורה על מה שאמרנו שכבר
יראה שלפי מדרגת הטוב האהוב תהיה מדרגת האהבה וכל אשר ירבה
יותר גדול תהיה האהבה יותר גדולה . וכאשר יהיה הטוב בב'ת בגדל היה
ראוי שתהיה האהבה בב'ת ולזה יחשב שאהבת האדם לשם יתברך ראוי
שתהיה יותר עצומה לאין תכלית אשר בעבור זה היה ראוי שיוזכר שם החסד
באהבת האבות לשם יתברך ושם האהבה באהבתו אותם אלא שלמ' שהיתה
האהב' משיב עצמו לשלמות והיתה שלמותו יתברך עצום לאין תכלית וזה
ראוי היתה באהבתו אל הטוב יותר עצומה : ואם היה שהטוב האהוב שכל
במדרגה מאד . ודי בזה בהקדמה הב' ואם הב' מבוארת בעצמה מגדרי
הנבדלים וזה כי הרצון איננו זולת הקבוצ והערך שבין כח המתעורר
והמדרמה אשר היא ההסכמה לרברים הנרצים וכפי ערך ההוא יהיה ערבות
החפץ ואמנם ההסכלה היא צוור ואמות אשר שניהם ככח השכלי כמו
שהתבאר כל זה בספר הנפש ול היות כח השכלי זולת הכח המתעורר והכח

חבלל השישי

המרמה הנה נתאמת שהאבה והערבות בחפץ זולת ההשכל והיא ההקד' הג' : ואחר שנתאמתו אלו ההקדמות אימר כי למה שנתאמת בהקדמ' הא' היות נפש האדם עצם רוחני היה אפשר בו שהשאריות אחר ההפרד למה שאין לו סבות ההפסד להיותו אז בלתי חמר והיה ההפרד אפשרי בו להיות עצם שכלי ואנחנו נראה השתמש העצם הזה בהשכלה בתוספת כח בעת חולשת הכלים הגשמיים שזה ממה שיורה אפשרות קיומו בעצמו ובאיננו אובד אבדון יתר הצורות באבדון הדברים אשר להם צורות ואחר שקיומו בעצמו אפשרי בו בהפרדו מהדבר אשר הוא לו צורה הנה הנחיות מחוייב בו כפי טובעו להיותו משולל מהחמירות אשר הוא סבת ההפסד בהיות הכחות המתפעלות בלתי נשמעות לכחות הפועלות כמו שהתבאר במקומו ולפי שהתבאר ב"ב שכפי השלמות תהיה האהבה אל הטוב והערבות ההוא מבואר שלפי מדרגת האהוב הטוב תהיה מדרגת השלמות ולזה יתבאר שאהבת השם יתברך שהוא טוב ב"ב מחוייבת לשלמות הנפש היות גדולה שתצויר : ולפי שהתבאר ב"ב שהאהבה והערבות בה זולת ההשכלה הנה העצמי לשלמות הנפש הוא דבר זולת ההשכלה והוא האהבה : ולפי שהוא מבואר ממנה שהי תחייב דבקות בשם יתברך למה שהוא מבואר גם בדברים הטבעיים שהאהבה והאותנות בהם הוא סבת שלמותם ואחדותם עד שהיה מהגודמים מי שיראה שהתחלת ההויה היא האהבה והקבוצ והתחל' ההפסד השנאה והפרוד : וכל שכן בדברים הרוחניים שהאהבה וההאות' ביניה דבקות ואחדות : ואחר שהתבאר במה שקדם ויתבאר עוד במאמר הג' ב"ב שאהבת השם יתברך אל הטוב עצומה הוא מבואר שכל אשר תהיה האהבה בין השי' וכן האדם יותר גדולה יהיה הדבקות יותר חזק ויות' גדול ולפי שהתבאר בהקדמה הרבעיות ששלמות הנפש ודבקותה בשם ראוי שיחז' התכלית הזה התבאר במה שאין ספק בו שהעיון מסכים אל מה שהתבאר כפי התורה והקבלה שהאהבה האמתית היא המחייב' התכלי' הזה מההשאר' הנצחי אשר קובל באומה וגדלנו עליו והאירה בו עיננו התורה עם היותו מסכים עם העיון ובלתי חולק עליו : והנה להיית האמת עד לעצמו ומסב' מכל צד מה שכל לר'ל מתארי הע'ה הוא מתחם מאד עם הדע' הזה האמ' והוא בתכלית המרחק מדעות הקודמים וזה שכבר נמצא במאמריהם ב' פעמיים באותים אל הדעת הזה ורחוקים מאד מהדעות ההם : הא' מה שנמצא בהם בגמול הנדיקים בהתענג כפשותם מזיו השכינה כל אחד כפי מדרגתו : ובענשי הרשעים גם בעניינים מתחלפים כמו שבאו מאמרים

הבאמר השני

רבים על זה : הכ' מה שנמצא מהם בגמול הצדיקים ייחדם מקומות מוגבלים
לגמול ועונם כמו שבאו מדרסים רבים בעניין גן עדן וגהינם : הג' מה שנמצ'
מהם מה שהפליגו בסכר תינוקות של בית רבן כמו שאמ' אינו דומה הכל
סאי' כו חטא להכל שיש בו חטא : וזכ' בתנחומא בספ' ד' מאיר אמרו אמתו
תינוקות זוכים לחיי העולם הבא מסוודעין לומר אמין הה' ד' פתחו שערים
ויבא גוי צדיק שומר אמונים אל תקרי אמונים אלא אמנים סוודעים לומר
אמן . והוא מסכים למה שאמרו במסכת שבת והרוח תשוב אל האלהי אשר
כתבה . תנה לו כמו שכתבה לך והנה הראשון והוא שכר הצדיקים בתענוג
כפשותם והנאתם מזיו השכינה מתיחס מאד להם חלף עבודתם באהבה
וחשק הנמרץ ולדרכות חפצם ורצונם בסם כבוד ראוי שישיגו הנאה וערבון
נמרץ בדרכותם הנכסף להם בעודם עם החמר . והנה היה התענוג
והערבות הזה אפשרי . ואם הערבות אינו השכלה כמו שהתבאר במה
שקדם למה שעצם הנפש הוא דבר זולת ההשכלה יחול בו הרצון והחשק
והערבות כמו שביארנו : אבל אומר שלפי הרעות הקודמים הערבות
והתענוג הזה הוא נמנע : ואם חשבו לקיימו בטענות זכרום כאלו טבע
האמות הכריחס על זה : אלא שטעו בו לפי דעתם טעות מפורסם . וא"א
מבלתי שנזכיר טענותם ובמקומות הטעות בהם : ואומר תחלה שלפי
דעתם הערבות הוא נמנע למה שהתבאר שהערבות הוא זולת ההשכלה :
ולזה אם היה השכל הנקנה שכל ומשכיל ומושכל אצלם והיה הערבות
זולת ההשכלה הנה הוא זולת המשכיל והמושכל : ולהיות השכל פשוט
וכלתי מורכב הנה א"א שיהיה בו ערבות : וזה שכבר יהיה מורכב מערבות
והשכלה אשר התבאר היותם מתחלפים : ולהיות הערבות בדברים האלו
רושם בנושאי הכחות אשר מהם יהיה הערבות כאלו תאמר על דרך מסל
ההערבות בטעמים יחול בנושאים יהיה הערבות בהשכלה בנושאה והוא
אשר לוכח על ההשכלה שהוא הנפש בכלל : אבל אם נשים אותה נבדלת
מהנפש כמו שדמו הנה הערבות אי אפשר שיחול על הנושא אחר שאין
לנושאה לפי דבריהם למה שההשכלה והמשכיל דבר אחד בעינו לפי דעתם
ואמנם מה שדמו לקיים דעתם שהערבות הזה נמצא במה שנמצא מ
והרכבה כחיינו בשהשיגנו המושכלות כל שכן אחר המות שנשכילם
יחד בהתמדה : ויורה על זה גם כן אצלם במה שנמצא מהערבות הנפלא
במושכלות הנכבדות שאין יחס ביין הערבות אשר נמצא בזולתם הוא רח
הטעאה מכוארת : וזה שהערבות אשר נמצא בחיינו הוא להשגת הדבר

הכלל השישי

הנכסף כי למה שהארס בחיי על השגת המושכלות והוא הכוסף אליהם והיה
הכוסף אינינו זולת המרצת הרצון להשיג הדב הנכס אשר הרצון כבר התבאר
היות זולת ההשכלה : הנה כשהיתה ההשגה היא הנכספת בפעל אשר
היתה קודם זה בכח נמצא ערכות גדול כי טבע הדבר הנכסף אל הטבע
כך חייב : ולזה יתחייב שכאשר היה הדבר הנכסף גדול הערך ויקר
היה הכוסף יותר חזק והערכות בהשגה ויתר גדול מצורך לזה מה שקרה
בהשגת היקרות היותן עמוקות ודקות וכבר רחוק יותר מהמושכלות ח
השפלות אשר כשנעתק בעל הכח אל הפעל להיותו יותר רחוק הי הערכות
יתר גדול בהעתקו מן הקצה אל הקצה כאשר קרה בנגוני המוסיקה ש
שהנעימה אשר היא ביחס הכל וביחס הכפל יותר ערבות למרחק הנעימו
אשר ביחס ההוא ולהעתקה מן הקצה אל הקצה . ולזה אחר המות
שהשכלה בפעל תמיד ואין סם העתק ומרחק ובין הכח אל הפעל ולא
כוסף למה שאין לשכל רצון כמו שקר : הנה לא יתכן וכל שכן שלא יתחייב
סיהיה לטעם ערכות : והנה ממה שידרה על זה אשר אמרנו מה ש
סנמצא בהשגותינו המושכלות הראשונות שלא נרגיש בהם ערכות כלל :
וזה אמנם למה שלא היה בהם העתק מורגש מן הכח אל הפעל ולא
היה בהשגותם כוסף קודם שהושגו : ולזה הוא מבואר שמה שדמו לק
לקיים דעתם הוא הטעאה לא ראויה . אמנם לפי דעתנו אנחנו שהנפס
עצם בו כח שכלי הנה הערכות בו אפשר ומחוייב גם במושכל בנחיתת מה
סנהשגתינו מהמרצת הדבקות אשר הוא הסבה העצמיית לערכות . וכאן
התבאר שמה שבא בדבריהם בתענוג נפשות הצדיקים מתחם ומסכים אל
הרעת האמת ובלתי מסכים כלל אל הרעות ההם וכל שכן מה שהזכרנו
בעונש הרעוים שאין עניין לכולל אחר שלפי דעתם אין סם אלא העדר
ההשארות והעדר המושכל . וראוי שנתעורר שמה שבא להם בעניין
הזה הראשון מהיות הגמוליים והעונשים במדרגות מתחלפות מסכים מאד
אל הרעות הזה כי הערכות כשכר ראוי סיהיה כפי מדרגת הדבקות :
והצער הנשוא בעצמות הנפס בעונש ראוי סיהיה גם כן כפי מדרגת הענש
והיה אם כן ענין הראשון מסכים מאד אל הרעות האמתיות בכל הצדדין :
אמנם השני והוא התיחד מקומות מוגבלים לגמול והענש בגן ערן וגהינם
כמו שנמצא להם מאמרים על זה בלתי סוכלים דמויים וצורות כמו שהאריך
בזה הרמז זכרו לברכה נספרו בשער הגמול : הנה הוא מסכים גם
כן לדעת השני ובלתי מסכים לדעות ההם וזה שלפי

המאמר השני

דע תינו אנחנו בעצ' הכפשות הנשארות איננו רח' סויתחסו אחרי הפרדס
למקום מוגבל כהתיחס לגופו. האנשים בעורן מחוברות אל הגוף אבל אם
כני' הנשא' אח' המו' השכ' הנקב' שהו' עז' כבד' וכנתי מתוח' למקוה' הת' יחס' למקו'
אל הכפשות הוא נמנע בעצמו : ואמנם הג' אשר יראה מהם היו הנפש מוכנ'
אל ההשארות בעצמה בלא קנין המושכלות הנה הוא מסכי' גם כן עם קדע'
האמת ובלתי מסכים וחולק עם הדעות ההם : ובפי' אמרו תנה לו כמו
שכתנה לך : והנה בגבול אשר סמו' מסעת שאומרוין אמן איננו דחוק שהם
אשר נגלו להם תעלומות חכמה במדע נבואי' רבני' שהיו מקובלים ששלמו'
נפ' האד' יהי' באותו הגבו' אולי שה' הגבו' אס' יגיעו קצת המושכלות הראסונו'
וכי' אור זה כי למה שנפס האדם תפלים בהגיע לו כחותיה ולפי' שקצת
הכחות יקדם לקצת בזמן כאלו תאמר הזן לצומח והצומח למרגיש והיה
האחרון בזמן הכח השכלי כמו שהתבאר כל זה נספר הנפש הוא קרוב
שהכח הזה השכלי לא נשלם בזמן היותו נמנע לנצח אל הפעל ולזה אם
היה שגבול הזה נשלם הכח ההוא למה שבעת ההוא יש לו אפשרות לנצח
אל הפעל עד שכבר יסיב קצת המושכלות הראסונו' איננו רחוקו סיה'
אז שלמות הנפש על סכנה ותשיגה האשרות בעצמה מבלי במול קדו' מנע'
הנפש היא כאשר יתבאר עוד במאמר קד' בג' : והנה לפי דעו' הקודמו'
שההשארות ההוא הוא לשכל הנקנה לפי קניין המושכלות הנקנות הנה
אין דרך ועניין להשארות התיכונות האלו אם לא ואמינו שההשארות
יהיה גם כן במושכלות הראסונו' : ומי יתן ואדע אם התיכונ' שהשיב
שהכל גדול מחלקו ואחר שהשיב הדברים השונים לדבר אחר שניהם שונים
אם תהיי' נפשיות אלו התיכונות נבדלות כל אחד ממושכלו בלתי דומה
אחת לחברתה אלא שזה ממה שהאריכות בכי' אורו מותר : וכבר באו
מאמרים רבים לר' זל מורים על אמתת הדעת הזה אין צריך לזכרם ואחר
שהתבאר זה אומר שכבר יתבאר בקלות לפי התורה והנכון שיחוייב בזאת
האהבה שתהיה בתכלית מה שאפשר מהחזק : אם לפי התורה אמרו כפי'
ואהבת את יי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך : ובא הפי' בו אפי' נטל את
את נפשך כאלו הכוונה בלה שכל מחשבות האדם יפנו אל התכלית הזה
מזאת האהבה באמנם וכל מעשיך יהיו לשם שמים עד לא יאהב דבר אלא
לתכלית זאת האהבה וזאת העבודה כמו שהאריך בזה זולתינו : ולזה מה
שבא בהרחק העבודה לזולתינו אפרו יאכזרו יי' אלהיך אל קנא : שייחס תא'
הקנאה לשם למה שמדרך המקנה שיקפה בעינו שיאהב אנהנו זולתנו :

הבלל השישי

הנה שלפי התורה אין ראוי שיצויר אהבה יותר חזקה ממנו ואם לפי העיון
 למה שאהבת הטוב ראוי שתהיה מדרגתה בחזק וחולשה לפי מדרגת הטוב
 האהוב והיה הטוב האהוב יתבב'ת במדרגה וכל שכן בהיות האהוב אהוב
 ממנו אהבה עצומה כמו שביארנו במה שקדם ויתבאר עוד בג'ה הגה א"כ
 לפי העיון בעצמו ראוי שתהיה האהבה הזאת באופן שלא תצויר אהב יותר
 חזקה ממנה : ואחר שהתבאר זה מעניין זאת האהבה אומר שהוא מחויי'
 שלא תהיה לתכלית אחר חוץ ממנה • וזה פאס היתה לתכלית אחר היה
 התכלית ההוא יותר אהוב • ולזה אהבם שהונחה סיותר חזקה שאיפשר
 שיצווי'כלתי חוץ בתא'הו ונתאמת בזה מה שבא במשכ'הו כעבד'י המסמטי'
 את הרב על מנת שלא לקבל פרס • וכאשר היה זה כן יחוייב סיוכ'ן זה
 אף בגמול הנצחי רוצה לומר שאין ראוי שתהיה האהבה הזאת לתכלית הע'ה
 וזה סכל אשר תהיה לתכלית מה יהיה בהכרח התכלית יותר אהוב ועכורם
 האהבה חלושה ממדרגתה המחוייבת לה • וכאשר התבאר זה ממנה הנה
 עלה בידנו התכלית האחרון לתורת שהוא האהבה והעבודה האמתית :
 והוא אשר חתם בו גדול החכמים ספרו באמרו סוף דבר הכל נשמע ו
 וגו' כי זה כל האדם : ולפי שהחיים הנצחיים והדבקות הנצחי מזיו ס
 סכינתו הוא הטוב שאי אפשר שיצויר טוב כמוהו : והתכלית האחרון
 זה עניינו כבר יתישב סיתחייב מזה מציאות תכלית אחרון יותר מאחר :
 והוא רב'התבא' חלופו מצד העיון כמו שהתאמת במקומו • אלא סמציאות
 ב' התכליות מחוייבים כמו שקדם • אבל בבחינות מתחלפות כי הנה
 בבחינת חמנוות התכלית האחרון הוא האהבה : ובבחינת המצוה התכלית
 האחרון הוא הקנאת הטוב והדבקות הנצחי בזיו השכינה : והם אמנם
 רמזים ונפודסים במשנה באמרו יפה שעה אחת נתפוכה ומעשים טובים
 בעולם הזה מכל חיי העולם הבא : ירצו שהעובד והאהב
 האמתית תכלית חשקו הוא העבודה ואליה כל מגמתו מבלי פנות לרב'אחר
 וזאת היתה כוונת ארון הנביאים באמרו אעברה נא וגו' וכמו שדרסו זל
 הרכ'ה מצות מתקיימות בארץ ישראל וגו' ביעס היות שהיה בטוח בחיים
 הנצחיים והתענג בזיו סכינתו היה ראוי שיכסוף לעבודה הגם אם היה לו
 תועלת בהפרד כפסגו מצורך סכל עוד שיעבוד סיתרכ' ויתוסף הדבקות
 ואיך סיהיה העובד לא יכסוף אלא א' העבודה והוא התכלית האחרון
 למצוות • ולזה יראה שנמנו וגמרו בגמ' ערובין נחלו לאדם שלא נכר ירצו
 כי לאדם העובד ראוי סיהיה בוחר לא היותו על היותו : כי העובד

המאמר השני

האמת לא יפנה אל תועלתו אלא אל העבודה : ולזה כל טובו כאין נגדו
ובלבד שלא יעשה פעה אחת רשע לפני המקום או מתעבד בעבודתו אשר
אזלו מריו גדול ולפי שאין מי שיגדל מזה באמרו כי אדם אין צדיק בארץ
וגומר החלוטו המאמר שהאדם הסלם נוח לו ירצה מונח לרצונו שלא נכרש
והפליג בזה לתכלית האחרון למצווה : אמנם התכלית האחרון למצווה
הנה היתה חתימת המסכה בו באמרו יפה פעה אחת של קורת רוח בעול
כבא מכל חיי העה . וככאן התבאר התכלית האחרון לתורה אם בבחיוב
המצווה ואם בבחינת המצווה והוא מבואר שהשלמות כלם יפנו אליו באשר
יתבאר בכח דבריו : ויתבאר עוד במה שיבא בזה : וזאת היתה
כוונת זה הפרק :

הפרק ב

בבאור איך יתאמת שיתחייב התכלית הזאת מזאת
התורה : ואומר לפי שהיא מבואר שהתכלית
האחרון אשר בבחינת המצווה יחייבו התכלית האחרון אשר בבחינת
המצווה שהיא העבודה והאהבה האמתית הנה כשיתבאר איך תתחייב זאת
האהבה מזאת התורה יתבאר איך יתחייב התכלית האחרון אשר בבחינת
המצווה והמצווה : ולפי שהאהבה מתחייבת לרצון וחפץ מוחלט צריך
שנבאר בזאת התורה איך תעיר ותעודר אל האהבה הזאת באמצעות
החפץ והרצון המוחלט מבלי הכרח מצווה : וכבר יתבאר זה בקלות ממה
שנאמר : וזה שכבר התבאר בפרק הקודם שהשלם לעצמותו אוהב הטוב
והשלמות ויתחייב מזה שכל אשר יהיה הטוב האהוב יותר משוכח תהיה
האהבה יותר גדולה : והתבאר גם כן שהתורה תשלם אותנו בסני
השלמות במדות וברעות שהם יסוד ההצלחה האנושית . וכאשר היה הוא
יתברך הטוב המסובח לאין תכלית יתחייב שתהיה האהבה מהשלם לו היותר
חזקה שאפשר שתצויר : ואמנם לפי שהאהבה הזאת יתחייב לבד לשלם
אומר עוד שהתורה בלי ספק תקנה אהבה בלב השלמים והכלתי שלמים
הנמשכים אחריה . וזה שכבר נתאמת בזולת זה המקום שהכל יכספו הטוב
ולזה אין ספק שהטוב המוחלט יתברך אזל כל בעל דת יחפשו אותו
ויכספוהו הכל : ולו הושר מהם כל מעיק כאלו תאמר שיותר להם שלוח
התאוות ונכספת הכבודות בנצוח האיובים ואסיפת הממונות ושיעברו
האל בקריאת פסוק ראשון של שמע פעם אחת בשבוע אין ספק שלא יסאר
גם א' שלא יהיה עובר מאהבה ואם נתאמת לו היותו גמול חסדיו כ' ש' שיוסי'
בו אהבה : ולזה היה עומם המצות והאזהרות עם ללחינת התאוות ואסור

דבלל השישי

הקנאה והגאווה הם המונעים רוב בני אדם מהיותם עובדים האלה הנכספים להם • וזה אמנם להיות האדם עם היותו משכיל בכח בעל חומר ונוט' תמיד אליו בהיותו פועל ומתפעל בפעל תמיד • ואולם להיות טבע העבוד תחייב התמרה בדבקות ושלל יותר הקשר בעבור זה התחכמה התורה התחכמות שלא ברובו מצותיה ובשרשי האמונה בז' עניינים אשר הם עקריה וענפיה סריגיה ופרחיה ופארותיה • הנה ראשונה בהראותה עונם רוממותו זת' ויכלתו: שנית רב חסדיו עמו • ג' בהנחיל אותנו דעות אמתיות והשגת מה שאפשר השגתו יתברך בו ונבדליו: ד' דקדוק השגתו והנהגתו עלינו ה' שני מיני היועורים: ו' בתת לנו זכירות הערות נפלאות להקיץ לב כרמים משנת אולתם תמיד • והז' באהבה והדבקות שהוא התכלית לאלו המונעים ספורי התורה מצותי' ואזהרותי': ואי אפשר מבלתי שבעד עליהם במקום הזה בקצרה זנשימם • ז' חלקים כמספר העניינים •

אם האחד בהראותה עונם רוממותו ויכלתו: הנהרי בזה המזה שבא ממנו בספורי התורה במעשה בראשית וביציאת מצרים זבמעמד הנכבד סמיוחד יותר הנפיש ונפלאות המפורשים והמקובלים אשר גם נתיחדנו בפרסום נפלא בפני בעלי הדין והמגורים עם היותם מפורסמים בחכמה זבהמשך זמן גדול אשר שני אלנו העניינים דוחים מהם כל מיז ממיני החסד עם סכקיום מצותיה מלבד מה שיתחייב מהיועורים מטוב המחשבה ב' במיעד: הנה כבר יתחייב בקיומ' קצת עשיית הנם והמופת כמו שהוכטחמו כמצות הרגלים שלא יירא מהאויב כמו שאמרנו בפ' ולא יחמוד איש את ארצך בעלותך לראות וגו' • וכך בהסקאת הסגה שלא ימלט מהמופת איך שיהיה אם שטית ואם לא שטית מלבד מה שבא בקבלה מהנשי' שהיו מתמידים במקדם • והנה יתבאר בקלות מזה עונם רוממותו יתבר' ויכלתו כמו שקדם לנו בכלל החמישי מזה המאמר וזמו שיבא עוד במאמר השלישי בגזירת הנזר • ואם השלישי שהוא רוב חסדיו עמו הנה עם היות בשרטים שבאו בתורה ובקבלה רבו מלמנות הנה בכלל המציאו אותנו למען חסדו הפשוט בכלל הנמצאות • והוציא אותנו ממצרים ביד רמה במפתים ובמוראים בהביאו אותנו אל עבודתו להיות לו ממלכת כהנים וגוי קדוש בתת לנו תורתו שיתבאר מתוכה דקדוק השגתו ועלינו עם ג' גדל רוממותו ותכלית שפלותינו אשר תכלית הכוונה בלה הדבקות בז' ית' שמו עם היותינו בתכלית המרחק במציאו' • ודי כזו באמות זה החלק בתורה: ואמנם חלקי המצות שבאו בתורה המעירות

המאמר השני

על שני אלו החלקים : אם על הא' כמו מקרא הקלל והסירים המיוחדים במקדש : ומיני ההגדלות אשר נצטוינו בבית הפס וכליו מהכנו והיראה וקדושת משרתיו שהם הסבט הנכחד לעבודתו וכבוד אהבו אשר הם חכמים בתורה ובמוראם : וכבוד מורא של מלך והסופטים והענשי הגדולי' שישיגו לממרה את פיהם • והמטנה את הסדר בבית הנבחר שכל זה הדור ורוממות למי שסבך את שמו שם : ואם על השני כמו הנרכות והקודאות סבאו פרטיו קצתם ברב הנרכות שהאדם גומר בכל יום ובכלל הנרכות של קרית שמע שהא' על היצירה וקבעה על המאורות להיותם מושלים ביום ובלילה והחשובים מכל הנמצאות המוחשות שהם לצורך האדם : והב' על החסד והאהבה שהפליג עמנו בתת לנו תורתו אשר כל זה ראוי שיעי' האדם תכלית התעוררות להיות האהב הזה אהוב ממנו אהבה אמיתית : ולזה שמכוס קודם קבלת עול מלכות שמים אשר תכליתה האהבה הזאת באמרו ואהבת את יי אלהיך • והב' על גאלת מצרי' אשר הוא החס' המוחש בעצמינו ע יד היום כאמרם ואילו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו וגומר הרי אנו וכנינו וכני בנינו משויבדים היינו לפרעה במצרים •

שכל זה יעיד לב האדם להורות ולשנח לשם ולסדר שבחיו של מקום קודם שיתפלל כמו שאמרו ז"ל לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואחר כך יתפלל אשר בעבור זה הזהירונו לסמוך גאילה לתפלה • ומאשר יורה על זה גם כן חקי הסבט הנכחד עלינו הכוללים מתנות כהונה ולויה ומתנות עניים כמו המעשרות ולקט שכחה ופאה והשמטות ושלוח עבדים וקדוקות וגמילות חסדים ואהבת האמת להיות אהובה מהאהב וכל שכן הרחקת הכזקים והאונאות אשר כל זה ממה שיקבע בנפשותינו היותנו גמולי חסדים לאהבתו הקטנה במוחלט : ואם הב' בהנחילו אותנו דעו' אמתינו' והסגת מה שאפשר השגתו בו יתברך וכבר ראוי : הנה די בזה בפנות התורנו' והדעות האמתיות אשר באו בקבלה לומר שחכנו הפס מדע והרמזי' אשר באו במקדש וכליו ובדרכי הטקרות ומספר הימים וההזאות וזולתם ומה שבא במעשה בראשית ובמעשה מרכבה ליודעים חן : ואמנם חלק המצו' שהוא כחומה וגדר על זה הוא הקשמע לכ"ד הגדול והאזהרה שלא לסוד מהדבר אשר יבדו והעונש הגדול לממרה את פיהם בהוראה לכדי • והקשמע אל ההורים באמרו שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך • אשר כל זה שמירה וגדר נפלא לכל ישלח כל איש ביד פשעו להאמין מה שידמהו בתחלת ח המחשבה : אבל מה שנתאמת לחכמי האומה וקובל מהנביאים והאבות

הכלל השישי

והפליגה התורה כזה עד שבא בקבלה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך
ימין ושמאל: אפי' אומר לך על שמאל שהוא ימין ועל ימין שהוא שמאל:
וכל זה ההרחקה שלא יוכל לעלות על לב איש כב"ד הגדול שטעו בדבר.
זוה חכמה גדולה וגדר גדול שומר ההסמך אליהם: וכבר יראה שהסבה
במה שבזרה בעדים זוממין ועשיתם לו כאשר זמם ולא כאשר עשה לפי
מה שבא בקבלה כדי שלא יתפרסם שבד"ה הגדול טעו בהוראה והרגאת
הנפש שלא כדיון ויהיה זה סבה להכניס בלכות האנשים אשר בדברי' ותפרץ
החומה שהיא הכרחית מאד בגדר התורה: ואם הד' והוא רקדוק השגתו
והנהגתו עלינו: הנה ספורי התורה והנביאים: ותוכחותיהם מלאים מ
מזה וכיחיד באומה הנבחרת כמו שרמז באמרו כי חלק יי עמו ועקב
חבל כחלתו: והנה ארוננו דוד הפליג בזה בתקלותיו וכיחוד במזמור יי
חקרתני ותרע: המיוחד כלו על הפלגת רקדוק ידיעת השם והשגחת'
בכל פרטי האדם עם גודל רוממותו המיוחד לפי מה שיראה על התנכלותו
בלכתו ועונד עם כל איש מר נפש ואשר לו נוטה ולזה חק שבא ואמר אם
תקטול אלה רשע רומז על דורפיו כמו דואג האדומי ושאלו שהיה רשע
ובנו ואנשי דמים סורו מני כלומר תכף יסור מהאנשים ההם שהם היו
אנשי דמים: ולזה חקרני אל ירע לבני וגו'. שהוא היודע שרעפי הלכבול כמו
שאמר במקום אחר כי כל לבבות יורש יי וכל יצר מחשבות מבין. ומה
מאד הפליגו זל כזה בא' מחולין באמרם אין אדם יקוף באצבעו מלמטה
סאין מכריון עליו מלמעלה שנאמר מוי מצעדי גבר והוא האמת הגמור
כמו שבא בכלל ה"ה כמה סאין ספק בו: ואמנם חלקי המצות שיורו על
זה כמו העבודות שבכל יום שהוא התפלה והתענית בעת צרתם כאמר'
והרעותם בחצונות ורקדוק הכרכות בכל הפרטים כמו שבא כל זה בגמ'
ברכות: ומהחלק הזה גם כן העבודה בקרבנות וזה כי למה שהאמונות
יוקבעי בנפשות בהתמדת הפעולות. הנה היה מההשגחה האלהי לקבוע
בנפשינו אמונת ההשגחה בהישרות רב מעבודת הקרבנות כאילו גזרה
בהם שהטובות כלם בענייניו המחיה וצרכי החושי' כלם מו שגחי' ומוספעי'
ממנו יתברך ולזה ראוי שפרוש המשובח מהמיינים אם היה כליל לו
יתברך כמו העולות. ואם שיהיה מחלק משרתיו כמו חטאות והאסמות
עד שיהיה מהם כלו לגבוה כמו העולה: ומהם שהם לגבה ולבעלים כמו
הפסחים ומהם שהם לגבוה ומשרתיו כמו חטאות ואסמות והמנחות ומהם
שהוא לגבוה ומשרתיו וכלל ישראל כמו השלמים: ומהם למשרתיו כלבר

המאמר השני

כמו לחם הפנים היה ראוי שיהיה מה שהוא חלק גבי'ה לבד מהמין המשובח
הוא הב' ח' ומה שהוא חלק הכהנים מהחלק שאינו כולו כך חשוב כמו הזומח
: והיה ראוי שיהיה עם מנורה להורות על שפע האור הוא ממנו יתברך
והוא במספר שבע להורות הז' משרתים שהם מושעעים ממנו : ולזה היה
בא אור' ממזבח השם : ומהחלק הזה גם כן הרבה מספורי התורה כמו
העקידה ועקרונות האמהות ומצות המילה באבר ההוא וכמו תקיעת שופר
והשמחה בראש השנה : ויום צום הנכחר : ור' מינון שבלולב : ועבודת
החג כמו שביארנו בכלל הב' מזה המאמר : גם שני שעירי חטאת אשר
אחד מהם לוי והאחר לעזאזל ירא שאין יוצא מהכוונה הזאת : וזה
שבה השם הנפלא להסרת ההנהגה מאחרים ולזה יושלח האל' לארץ גזרה
ויותן ההנהגה לשם לבדו : ולזה יהיה האחד חטאת לוי עט שבו מההורא'
בקשר השפלים עם העליונים מה שלא יעלם : ומהחלק הזה גם כן השמטו'
והיובלות וערלה וכרם רבועי והככורי' : וזה שלפי ה' ראוי שיופד מהראשון
לשם והוא הפד' הראשון עד ג' שנים אינו משובח ראה השם לאוסרו עד
השנה הרביעי שתתיר ובדין : ומהחלק הזה הגבלת הככורים בחג
העצרת שלא היו נביאים אותן קודם לכן להיות מקובל אזלם שבעצרת
בדין על פירות אילן : ולהיות אזלם גם כן הקבלה שבפסח כדון על ת
התבואה היה קרב העומר ממנה : כל זה הוראה שהטובות כלם שופעת
ממנו יתברך : ולזה ראוי שנקודים מהקודם ולהיות מלאכת התבואה ח'
חשובה והכרחית מאד היה ראוי שנקוד גם כן מראשית עריסותינו •
אמנם הקריבנו שתי הלחם בעצרת יראה שהיה להורות על הקשר אשר
מפסח לעצרת וזה שהיא מבואר שהכוונה כלה והתכלית הנרצה ביציאת
מצרים הנרשמת בחג הפסח הוא מתן תורה הנרשם בעצרת : ולזה
ציוקה התורה הספירה הזאת מיום העומר שהיא קרבן החג עד עצרת
כאילו ירמוז בזה שנקסוף הגעת העת ההוא ותמיד יכונו מחשבותינו אל
התכלית הזה : וכשהגענו אליו הנה כבר השגנו הלחם האמתי באמ' לנו
לחנו בלחמי : לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דבר יי' :
והיה זה מתחם מאד אם להיות קרב' העומר המורה על הקבלה הגופיות
והנפשיות כמו שאמר יש תורה יש קמח שתי הלחם מתוקני המלאכ' בתכלית'
מה שאפשר עם פסלמו צבור מורים התאחדות העובר עם הנעבר כמו
שיבא בגזירת הצור : ומהחלק הזה המצות והאזהרות שבאו בתורה מ
מהמאכלות וקביאות האסורות וזה אמר' להנהיג בריאון הכס' והגוף למא

הכלל השישי

שנתפרסם במקצתם היותם מקנים עבירות וענבי בשכל • וקצתם תכונת
רעות כנפש באכזריות והתנכרות והסקיעה כתאונת אסר כל זהממה
שיזיק מאד לנפש ולגוף • וכל זה ממה סיורה דקדוק הנהגתו והשבחתו
עלינו • ואלם ההמירה מאד בכיאות האסורה למה שבשתמ' בכלי המיוחד
לעבודת הסי' שבו אות ברית קדם כמו שקדם אל סימרה בו פי יי : ולזה
ראוי שיחש לזמר גדול • ומהחלק הזה בכ דיני הטומאו והטהרו ואזהרו
הכחנים והנזירים מקצת הטומאות למה שבהן סגלה להפסיד השכל וטוב
המדות וקצתם ישתמשו בהם במין ממיני עזותקרוכת שלה כמו שנתפרסם
בטומאת נות : והנה במיני הכסוף שהוא סעף מעזו ישתמשו בו בקרבנות
וקיטורים מדברים נמאסים וכל זקמהשבחתו ית' להרחיקנו תכלי ההרחק
מכל מה שיש לו מבוא או שתוף מה בעז' וכיחור מהמיוחדים לעבודתו עם
שכו הערות לענינים הכרחיים לתכלית התורה כמו שיכא בו בג' סאינו
דחוק אבל הוא האמת בעצמו שבנינו המצות תועלות והערות ורמזים
לענינים מתחלפים וספתם כלם לחי' ה' האדם אל השלמות האחרון :
ואם ה' והוא כ' מיני היעודים : הנה היעודי' הגופי' מבוארי' בתור' במקומי'
ואמנם היעודים הגפסיים לא באו כ' מפורסי' בתור' אבל כתאמתו בקבל'
ונרמזו בכתובים כמו שיתבאר במאמר הב' כג' : ולפי שהו' מבוא' היו' באדם
חלק חמרי וחלק שכלי ה' הוא מבואר ששני מיני היעודי' האלו יבואו אל
סלמו העבוד וזה אמנם מן היעודי' החמרי' בעת היעו' מוסק' בחמר : ומן
היעודי' הגפסי' כשיתן חלק לשכלו ולא יהי' סקוע ומנוח מהחלק החמרי
וזה מבוא' בנפשו ואם הוא והוא הערו' להקיץ לב נדרמי' משכ' אולת' תמיד
ה' המצו' הזמני' מהחלק הו' כמועדו' שהם יעורו הלכנו לזכו נפלאות השם
ואשריו שהכלי' א' עמנו בימים ההם בזמן הקוא' ולאיות סרם הנפלאו' כלם
סירמוז אליהם שניתתוכו ביות הסבת החמיר' בו התורה יותר אלא שהתורה
שת' בטעם גאולתינו ממזדים להורות שהי' לו ית' חק עלינו על זה • ולזאת
הסב' גזר' חכמ' השם שהזמנים המורים על היו' לו ית' חק עלינו כסמיטיים
והיובלות יהיו מיוסדים על שבעיות : ואמנם היה היובל בשכ' ה' שהוא
שלמות השמטות שבו החירות השלם לרמוז על החירות השלם שהשיגנו
ביום מתן תורה שהוא כ' יום לביאת מצרים : וכך מצות מזוזה ואם אינ'
זמני' היא מהחלק הזה שכאשר יראה האדם פרסת שמע שהיא קבל' עול
מלכות שמים ופרסת והיה אם שמוע שנה היעודים הגפסיים איך סיהיה
אם יגבר • בו אשכל אהחמר יתעודר לשונ' אל השם אם לאהבת האמת

הבאמר השני

עצמו ואם לתקות היועורים : ולזה התחכמה התורה שתהיה בכל מעורר
הכתים והחזרות והיעירות כמו שבא בא' מיומא כוונה ממנו סימנ' מעורר
בא' זה מקום שיהיה ולפי שהמעורה הזה הוא חוץ ממנו הערימה התורה
במצות ניציות ששמו סימן וזכר לכל המצות כי להיותו בלתי מתיחס לתכלו'
שהסכימה המלאכה מהלכוס אם להיותו בעל ארבע כנפים סאינו מכסה כל
הבין : ואם הניציות שהם בלתי נהוגים לנו הנה עכ"פ יהיה זכר למה מצות
וכ"ש אם יצטרף בו רמז או רמזים כמו שבא במדרשות ואיך שיהיה הנה
המעורר הזה הוא קרוב אל האדם מאד יותר מהמוזה : ולפי שהמעורר
הזה כלני לכל המצות • הנה ראתה התורה מעורר לתת מעורר אחר מיוחד
והוא החפלים שבו קד' פרסיות : ולזה באה הקבלה בכתבלין של יד שלא
יהא דבר חוץ כינו לבשרו : וכך הדין בתפלין של ראש עם היות שיש
מי שנסתפק בזה : אבל האמת הגמור לפי שרשי התלמוד שאין כיניהם
חלוק בזה : וכך סעגיות זכחים ומנחות מוכיחות : ועוד ששם נרא' שהוקסו
תפלין של ראש לתפלין של יד והשרש אללכו שאין הקס למחצה • ולזה היה
המעורר הזה דבק לאדם ולהיותו עדיין חוץ מעצמו כוונה התורה לתת
מעורר אחר דבק בעצמו תמיד והוא המילה שקרב מרמה ומכפרה לשם
להורות שהוא לבדו ראוי להיות עובר • ולזה מה שאמרו במסכת ברכות
כשנכנס רוד למרחץ כסתכל במילה שלו ואמר סיר' ה' ד' למנצח על השמני'
על המילה שניתנה ב' ח' : ומהחלק הזה גם כן ענין הקרבנות המעוררים
הכניעה בעבודה : ולהיות העולה כלה כליל המכפרת על הרקוד הלב כמו
שבא בקבלה כאלו ירמוז שעל הרקודי הלב לבד יתחייב האדם כליה לפי
המשפ' והיה מחסר האל שהעולה תהיה כפרתו ותמורתו וזוה ישתתפו כל
מי שהיה בהם חלק גבוה : וכך מיני הטחרות והטבילות וההזאו' המעוררי'
האדם היות העונות ירשמו בו רוסס כדמות בגד הצריך כבוס ובאמצעות
פועל הטבילות במים שכל גופו עולה בהן יחדש רוסס כנפש להסיר מעליו
חלאת העונות ההם : ולזאת התחכמה התורה אשר בטומאו' מת החמור'
בטומאת מת ומצורע שיהא צריך הזאות כמסל הבגד המלוכלך ביותר שלא
ינקה בכבוס מים לבד כי אם במי הבורית שהוא מהרכבת המים והאפר
ולדמות הנקוי הזה החזק בא' בהזאה מים ואפר וגזרה החכמה האל' ותברך
סיהיה האפר מהב' ח' הגדול' שהיה קרב מצורף מה שהתפרסם שהאפר יות'
חזק מה שאפשר הוא האפר הנעשה מב' ח' עד שינציאו ממנו בעלי המלאכה
גברית • אמנם באובו פרטים לרמזים גלה קצתם ר' אליעזר הקליר והנה
היתה

הכלל השישי

היתה ההזאה באמצעות הצומח שהיא עץ ארוז ואזוב. להורות על הכניעה כמו שבא בדבריו ומיעוט השתמשות בחמריות. ולזה נבחרו אלו שאינן עשין פרו מאכל מצורף שיחוקה בו הקנוח הנחוג בכלים הצריכין נקוי כ באמצעות הכבוס והוא המכונה בלשון המקרא חטוי באמרו תחטאני באזוב ואלטהר ולזה נקראו מי חטאת. והנה הרבה מהמצות זולת אלו ישתתפו בענין הזה יעירו הערות נפלאות. כמספר ימי המועדים ומספר הקרבנות כמו שהאריך בו זולתינו. וכמו מצות סוכה שעם היתה זכר והוראה באמרו למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל הנה באובה דקדוקים לפי הקבלה לרמזים והערות באמרו אין מסכין אלא בדבר שגדולו מן הארץ ולא מקבל טומאה ולא דקדקו כן בדפנות ואין ספק שההגנה ממטר הוא הסכך אמנם יצטרך לנושא והוא הדפנות והנה החמר הוא נושא לכפס הוא צורת האדם האמתית המגינה עליו. ולהורות שהכניעה מחייבת לא היה ראוי שהיה הסכך המורה עליה מדבר שגדולו מן הארץ שהוא היסוד הפל. ולהורות שראוי ה רחוק מטומאת החמר והפסדו היה ראוי שלא יהא בדבר המקבל טומאה: וכל זה רמז והערה לאדם: וכך אזהרות הכלאים מזה המין להעיר לאדם לבוין פעולותיו לתכלית אחד והוא העבודה האמתית מצורף שבא בקצתם הערה והרחקה מעין עץ כמו שזכר הרב: ואם הז' שבגל האכה והדבקו' שהג' התכלית: הנה חלקי המצות הז' ביאים אל זה מלבד המצות המפורסות באמרו ואהבת אתי אלהיך: ואותו תעבוד ובות דבקון. הנה שכללם ישתתפו בתכלית הזה ויפנו אליו כמו שקדם: ואכל המיוחדות לזה החלק העבודה הקרבנות למה שבהם רושם נפלא וחקוי היותם כוסר לנפשותינו כאלו בהם נקריב עצמינו לעבודתו ונהיה בעינינו כאין וכאפס בנפשותינו וכל שכן מאדינו בערך אל כבודו: ולזה הם אשר באמצעותם ישיגו ח העובדים אזילות חפע זדבקות אור שכינה מוחש וכלתי מוחש עד שפעמו הגישו בדרת האש מן השמים. ואל התאחדות והרבקות הזה הי' לכהנים חק וחלק בקרבנות עם השם באמרו ז' בכהנים כי קא זכו משלחן גבוה קא זכו: ולפי שהיה נמש' התאחדות לאומה בכללה היה לבעלים חלק בקצת הקרבנות והוא השלמים בתנאי. היותם שלמי יחיד. וזה כי זבחי שלמי צבור לא היה אפשר להתחלק לכל ישראל. ולזה היו חבנים כשלמי לכל ישראל בזה. ומהמיוחדים לזה הדבקות היו האורי והתומי שקין נרשמום בהם שכתי יק בהגדלה וכבוד עם השם המפורש כמו שבא בקבלה: וכאשר

המאמר השני

היו על לב אהרן והוא הכהן הגדול בדורו שהיה עליהם ישראל והי' עם מלך
או נביא המנהיג בכללנו בשוטט מחשבתם אל ההתאחדות הזה והדבקו היה
ראוי ומחוייב שיושב אצילות השפעה האלהי וכ'ס אים היה זה במקדש שהיה
בית השם באמרו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם : וסתבח מי יפקדנו
לעבודתו וקדשנו בתורתו להתקרב אליו ולסכון כבוד בארצנו : הנה אלנו
הז' ענינים שכוונה להם התורה שרמזנו להם בקצרה ולא ישתבש אדם לומר
שכבר עמד בזה על טעמי התורה ומצותיה : שכוונת התורה ופרטיה רבו
מלמנות אבל אומר שמתעללותיה ומכוונותיה הם אלנו ונתאמת א'כ מה
פרצנו לבארנו והוא שהתורה תקנה אתה כלל הגלם והכלתו שלם הנמשכו
אחדיה כמו שאזל אם פגע כך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אכן הוא
ביומו ואם ברזל הוא מתפוצץ שנאמר הלא כת דברי כאש נאם יי : וזו
היתה כוונת זה הפרק :

הפרק ג

בבאר היות התכלית בזאת התורה הוא התכלית
לכלל המציאות ואומר כי למה שהתבאר במה
שהמציאות טוב והיה התכלית בזאת התורה הקנאת הטוב כמו שהתבאר
במה שקדם בזה המאמר : הנה הוא מבואר שהתכלית לכל הנמצאים ושאל
התורה אחד בסוג הוא הטוב : אבל אומר שהתכלית בהם ר'ל בכלל המציאות
ובזאת התורה אחד במין ושהתכלית בכלל המציאות השפל ובזאת התורה
אחד באיש אם שהתכלית לכלל המציאות כלו ובזאת התורה אחד במין :
הנה יתבאר כן לפי שהמציאות בכלל חלקים : עליון והוא עולם המלאכה
אמצעי והוא עולם הגלגלים : שפל והוא עולם היסודות הנה לא ימל מחלוקה
אם שיהיו כלם נצחיים ר'ל בלתי נפסדים ואם היה שהתבאר היות נבראים
ואם שיהיו כלם נפסדים : ואם שיהיו קצתם נצחיים וקצתם נפסדים : וזה
שהמלאכים אין להם סבו' ההפסד כיה הפסד והרע יבא מפאת החמר כמו
שהתבאר במקומו ולזה נשאר בחלוקה אם שיהיו כלם נצחיים או יהיו קצת
נפסדים ואיך שיהיה התכלית בהם אחד במין : וזה שאם היו כלם נצחיים
הנה התכלית בהם אחד במין : ואם היו קצתם נפסדים הנה יהיה סבת
הנפסדו' היותם הצעה לבד לזולתם אשר הוא החלק הנצחי באלו תאמ' עולם
היסודות למין האנושי ר'ל נפשות בני אדם או עולם הגלגלים : או היה
שהתאמת בהם היותם מהחלק הנפסד ואמנם להיותם הצעה לחלק הנצחי
כבר נתאמת בכללם היות תכליתם החיים הנצחיים ולזה התבאר שהתכלית
בכלל המציאות כלו ובזאת התורה א' במין ואמנם שתכלית כלל המציאות

הכלל השישי

השכל ונזאת התורה א' באים זה יתבאר בקלות למה שהתבאר בזולת זה המקום שהתכלית בעולם השכל הוא המין האנושי ותכלית שלמות האנושי בזאת התורה אשר תכליתה החיים הנצחיים והדנקות בנו ית' הנה אס כן תכליתם אחד במספר : וזה מה שרצינו לבארנו .

הפרק ד באמו' חייב זה מצד העיון ואס ממאמרים לרז'

ואומר שכלל בארנו הקודמים זה אריך בו הרב המורה היות המציאות הזה בכללו באים א' קצתו נקשר בקצתו והיה ראוי כן להיותו נמצ' הממצי' אחר פשוט והי' ראוי להיות תכליתו בכללו אחד להיותו אים אחד ותכלי' חלקית האחרו' עם תכלי' כללו' א' כי להיותו אים אה' קצת' נקס' בקצתו הנה קצתו הנצ' לקצת' ואס היה לקצ' התכלי' האחרו' זול' התכלי' האחרו' לכללו' לא היה המציאות בכללו אים אחד : וזה להיות התכלית נמשך לצורה כמו שהתבאר במקומו : ולזה כשתהיה הצורה אחת הנה התכלית אחד בהכרח ולפי שכבר בכחו הקודמים בזה אי אפשר' מכלתי סגארי' בו עם סיתבאר בו מה שזכרנו מהחייב הזה ר' ל' היות התכלית אחד : ואומר דבר ידוע ומוסכם עליו שהמאח' הפשוט לא יתחייב רק אחד פשוט : ולמה שהתבאר מעצם הס' היותו אחד פשוט בתכלית הפסיטות : ואנחנו נראה עצמים מורכבי מחמ' וצורה באבלים מאתנו : הנה זה מקום ספק גדול בהקדמה הזאת : וזה עם היות העצמים המורכבים מחמר וצורה נתהוו באמצעות סכלים נפרדים אחרים כאלו תאמר השכל העשירי הנה להיות העלול הראשון כאצל מהאח' הפשוט בזולת המצעי כבר יתחייב היותו אחד פשוט : והעלול השני ג'כ' ל' היותו עלול מהאחר הראשון שהוא פשוט כבר יתחייב ג'כ' היותו אחד פשוט : וכך בעלול האחרון - ולזה כמה אני יתמה איך נתהוו הגשמים מהסכלים עם היותם פשוטים : ומה שאמרו בהתר הספק הזה הוא כי עם היות ההקדמה האמתית שמהאחד הפשוט לא יתחייב כי אחד פשוט בבחינת מהותו הנה בבחינת חייב מציאותו כבר יתחדש בהכרח הרכבה מה וזה כי העלול עם היותו אחד פשוט בבחינת מהותו למה שנתחייב מ' מאחד פשוט אי אפשר מכלתי התחדש בו הרכבה מה בבחינת חייב מציאותו : וזה שהוא בבחינת עלתו הוא מחוייב המציאות ובבחינת עצמו איפשר מציאותו - והנה העלול השני להיות עלתו מורכבת כבר יוסף הרבה וכל מה שישתלשל כן יוסף העלול בהרכבה עד השכל הי' אשר לרבו' הרכבתו יתחייב ממנו גשם מורכב מחמר וצורה וזה מה שאמרו בהתר זה הספק או במה שבא' מבח' דבריהם והוא מבוא' נגל' מה שבנו מהחולס' וזה

המאמר השני

כי ההרכבה הנמצאת בשכלים העלולים הוא בכחינת אפשר וחיוב מציאותו
אלא בכחינת מהותם הם פשוטים בזולת הרכבה • והנה מה שחייב
מההקדמה הוא שמהאחר הפשוט לא יתחייב אלא אחד פשוט במהותו •
לא יחייב מההקדמה הזאת פשיטות בחיוב המציאות ואפשרות • ואיך
יחייב זה והעלול הא' בכחינת מציאותו הוא מורכב בהכרח • ולזה עם
היות העלולים מתרבים בהרכבה הזאת הנה להיותם בכחינת מהותם פשוטי
איך התחדשו מהם דברים מורכבים מי יתן ואדע • ומה שראוי שיאמר
בהתר זה הספק כפי מה שאומר וזה שאם היה העלול מתחייב לעלה חיוב
מוחלט היה מקום לספק הזה • אבל להיות העלול מתחייב מהעלה מפא'
צויר רצוני גתר הספק מה שלא יקשה • וזה שעם היות השכל יחייב
היות לאחד הפשוט רצון אחד פשוט גם כן הנה יתאמת אחדות הרצון הזה
בהטבה • רצון השפעת הטוב האפשרי או הטוב אשר גזרה חכמתו • ולהי'
כל מציאות טוב כמו שהתבאר במקומו היה ראוי להטבה האליתב' שהוא
ראוי שתהיה ההטבה היותר שלמה שאפשר שתצויר שלא תקצר בהמצא
הטוב שאפשר להמציא • ולזה עם היות שבהמצאת הטוב יקרה ממנו רע
מה הנה להיותו טוב בעצמו הוא טוב מה אשר לא היה ראוי שיקצר ממנו
הרצו האלהי השלם • ולזה הגשמים המורכבים במהותם לא ימצעו שיתחייבו
מהאחר הפשוט בלי אמצע אחר שהם מתחייבים באמצעו הרצון הא' הפשוט
אשר הוא המצאת כל הטוב האפשרי או הטוב אשר גזרה חכמתו • וזה א'
ממה שיקויים בהמצאת כל המציאות מאתו יתברך על צד הרצון כמו
שיבא במאמר ג' בכלל הא' בג' • אלא שהביא ההכרח לדבר בולגורות
שהתכלית ברצונו ית' אחד פשוט והוא המצאות הטוב אם לכלל המציאות
ואם לדברים האלקי ממנו • ולפי שהטוב היותר שלם שאפשר הוא הרצון
בו יתברך היה ראוי שיושפע הטוב הוא ממנו לכל מי שאפשר השפעתו •
ונתאמת זה אם כן מצד העיון • ואולם רז' בארו זה במקומו מתמלפי'
דל שהתכלית לכל העולם והתורה אחד • אמרם שהתורה קדמה לעולם
אלפים שנה יורה שהתורה קודמת קדימת סבה לעולם להיות התכלית ח'
הראשונה שבסבות להיות תכלית הדבר קודם במחשבה בזמן לדבר • הנה
לאמת היות תכלית העולם התורה הפליגה בזמן ואמרו אלפים שנה •
באמרו על צד הגזמא ולאנחיה אלף שנים פעמים • ואמנ' הכוונה באמרום
התורה תכלית התורה והוא הדבקות הנצחי בניתברך והוא האמת הג'
הגמור • וכן זכרו בפירוש באמרום אלמלא התורה לא נתקיימו שמים וארץ

הכלל השישי

ואמנם היות תכלית המציאות בכללנו וחלקיו טוב • הנה דרסו בפירוש
 יורא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד והנה טוב מות : וזה להיות
 תכליתו החיים הנצחיים • והנה להיות הטוב סוג כולל מיני הטובות וזכרו
 בתחלת הכלל הגדול הנודע כי טוב כי לעולם חסדו ירצה בו הטוב המוחלט
 ולהיות הטובה המוחלט ראוי שיהיה נצחי אמר כי לעולם חסדו : ואחרי
 שזכר הסוג הכולל זכר מיני הטובות ביתר הפסוקים הנמשכים עד אמרו
 הנודע לחל השמים רמז אל היותו ארוך ושלט על השמים כמו שורה על זה
 נפלאותיו אשר זכרם בזה הדרך בעצמו תקנוז ברכת הזן בטובו בחן
 כחשד וברחמים • הנה זכר תחיל הטו שהוא סוג הכולל לכל מיני החסדים
 ואח"כ זכר ג' מיניו כמו שיבא עוד בג' : נכבד באו מזה מאמרים רבים
 מורים על אמתת זה איך נודך לזכרם •

הפרק ה'

נבאר שבקסת התכלית האחרון לכלל המציאות
 ראוי ומחוייב עם שנישכ בו דעת הרב • אמנם
 שבקסת התכלית האחרון לכלל המציאות ראוי ומחוייב זה יראה מאשר לפי
 הדעת האמיתי שהוא דעת תורתנו בהאירה עינינו באמנת החדש : הנה
 הוא מבואר להיות כלל המציאות הוא פועל נעשה בכונת מכוון ורצון ק
 רוצה מבעל שכל שאין לו יחס ורמיון עם זולתו מהשכלים והיות הפעל
 הזה ממנו לריק וללא תכלית הוא מבואר הכטול והגנות ולזה אין המלט
 מתכלית אחר • ואומר שהוא מחוייב שיהיה עם תכלית אחרון וזה שהתכלי
 ההוא המנע להיותו גם כן מחודש בכונת מכוון אם שנעשה לתכלית
 מהאחר אם לא ואם נעשה לתכלית אחר הנה המפעל כמפעל הראשון :
 ואם לא נעשה לתכלית אחר עם שיהיה תכליתו בעצמו ואם שלא יהי תכלית
 בעצמו : ושקר שלא היה תכליתו בעצמו שאם יהיה תכליתו בעצמו הנה יהיה
 פעל הריק אחר שלא נעשה לתכלית אחר • ולפי שהוא מבואר שאם נעשה
 לתכלית אחר הנה צריך שבקסת לתכלית ההוא תכלית ולא ילך זה לבדתי
 תכלית : הנה יתחייב שיכלה הענין אל תכלית האחרון תכליתו בעצמו :
 ולזה הוא מבואר לפי דעתנו אינחנו קהל המאמינים בחדוש העי שהתכלי
 האחרון לכלל המציאות מחוייב אבל אמר שהוא מחוייב בכלל המאמיני
 בקדמות וזה שכבר יורה בהתחלת שכלית אלהית לכל הנמצאות • ולזה
 תחקר החכמה הטבעית על תכלית כל נמצא טבעי : והכר נמצא בהם היותם
 באופן מהחכמה שאי אפשר מבדתי פנוקם לתכלית אחר : ולזה מה שאומ'
 אריסטו שהטבע לא יעשה דבר לבטלה : וכאשר היה זה כן ואי אפשר המלט

המאמר השלישי

התכלית ההוא להיותו טוב תכליתו בעצמו הת' בדבריו הרב אמ' מה התכלית
בהיותו עובד והוא ית' לא יוסיף שלמות • וכבר יראה מזה שאם היה
מוסיף שלמות כבר ת' ספק השאלה להיות התכלית ההוא טוב בעצמו :
ולזה כאשר התבאר שההנחה הוא טוב העצמי לו הנה התבאר במה שאין
ספק בו שהוא התכלית האמתית האחרון • והנה סדור התפלה באמר כי
כי מי יאמר לך מה תעשה ואם יצדק מה יתן לך : הוא להורות שאין מי
שיוכל להוסיף שלמות במה שעשה כדי שיאמר לו מה תעשה : ושאל יצדק
לא יוסיף שלמות בזה אבל לא כיוונו שלא יהא שם תכלית אלא מדעון לבד
כמו שראה מפ' בדבריו הרב חלילה לאל ליחס לו מה שיהיה תכלית החסרון
לכל בעל שכל : וזהו מה שכוננו בזה הפרק • וככאן נשלם הכלל הזה
הוא מהמאמר הק' והתהלה לאל לבדו המרומם על כל ברכה ותהלה :

המאמר הג'

באמונות

האמתיות אשר באמין בהם אכחנו המאמינים
בתורה האל יתברך ושהכופר באחד מהן יקרא
מין • והנה כאשר חקרנו בהם מצאנום כ' חלקים מלבד פנות השם אשר
כלל אותם המאמ' הב' : החלק הא' אמונות בלתי נתלות במצות מיוחדו' והב'
אמונו' נתלו' במצו' מיוחדות : אם החלק הא' מצאנום ח' הא' הודום העולם •
הב' השאר' הנפ' הב' גמול ועונש הד' תחיית המתים ה' נצחיות התורה
הו' ההבדל שבין נבואת משה רבינו ע' לשאר הנביאים ה' היו הבחן גדול
בענה באורים ותומים • ה' ביאת המשיח : ולזה חלקנו החלק הזה ל' ח'
כללים • והנה לא ראינו לשומם מכלל פנות התורה למה שעם היו האמונה
בהם מחוייבת והכפירה בהם מרי ע' ער שהכופ' יחס' מכלל המינ' הב' כבר
יצויר מצד התו' זולת' ולזה לא שמנו אות' יסו' ושר' ל' • והתמה מהר' המור'
שסד' כפי' לפ' חלק יב' עיקרים אשר שמש יסודות לדת • והנה אם קר' עקר'
האמונו' האמתית אשר הכפיר בהם מינות הב' ימצאו יות' מ'טו' ואם קר' עקר'
פנו' ויסודות הדת אשר לא תצויר זולתם הב' אינם יותר מו' כשנמנה בינם
מצדיות ית' או ח' אם כמנהג' ב' בפנות היות התור' תורת אלהית מן השמים
זכך אפשר שיספק עלינו ממה שהוסכם עליו ונתפרסם לקצת הקודמים
היות אמונת החדוש קוטב התורה אשר בה תשוב להיות מחוייב וכלת השם
ולזה היות הנמצאות כלם אצלו בחמר ביד היוצ' שזול' זה לא יצויר מציא' קתור'

הבלל השישי

מתכלית אחר להיותו מהתחלה שכלית : הנה אם שיהיה תכליתו בעצמו
ואם שיפנה לתכלית אחר הוא התכלית האחרון . ואם לא יהיה התכלית
ההוא הראשון פעל הריק אשר הוא נמנע בזה הסבב להיותו מהתחלה
שכלית . הנה כבר התבאר אם כן שהתכלית האחרון לכלל המציאות יחוייב
אף למאמיני הקדמות וכל שכן לנו אנחנו קהל המאמינים בתורת משה :
והנה כבר נחשב שדברינו בתכלית הזה עם דבריהם המורה בתכלית
המרחק וזה שהיא חתר לבאר בחלקה שלשי מספרו שבקשת התכלית לכלל
המציאות בטלה לכל אחר מהדעות עם שהורה ואמר זה לסונו כל פעל
שיעשה בכונה או אפשר לרבר ההוא אשר עשה מכלתי תכלית אח' אשר
בגללו עשה וזה מבואר לא יצטרך למופת לפי העיון הפלגספי עד כאן :
ומלבד זה קבל אף לפי דעת הקדמות שא' לכל נמצא טבעי מכלתי תכלית
אחד לפי שהטבע לא יעשה דבר לבטלה : ואולם לפי שהוא מבואר בגנע
מחלה ההקדמות אשר הורה שאין המלט מתכלית הארון לכל אחד משני
הדעות ולא נעלם זה ממנו לחזק הראותו הנה יראה שדעת הרב אמנס
הוא בבקשת התכלית כי עם שנכוח מציאותו בקשתו כבדה וכמעט נמנעת
כמו שרמז הרב זה באמרו . אמנס מציאות התכלית האחרונה חשב כל
מדבר בטבע שא' מבלעדיו : אמנס ידיעת הרבר כבר מאד כל שכן
תכלית המציאות בכלל ועד כאן . וכבר חתר גם כן ידיעתו לפי דברי
ארסטו אלא שהוא חשב לבאר קוסי מציאותו אף לרעת החרוש כי הוא
יראה שלא תפסק השאלה יהיה לתכלית מה שיהיה כמו שרמז באמרו ואפי
היה הכל משני האדם ותכלית האדם כמו שנאמר לעגור השם השאל קיימ'
והוא מה התכלית בהיותו עובד : והוא איתברך לא יוסיף שלמו' אם יעבדוהו
ואם נאמר אין זה לשלמו' כי אם לשלמו' כי הוא הטוב לנו והוא ש
שלמו'ינו תתחייב השאלה בעצמה : ומה תכלית מציאותינו בזה השלמו' או
אפשר בהכרח מכלתי שיגיע העניין בנתינת התכלית אל כן רצה השם או
גזר חכמתו ע"כ : זהו מה שיראה בפי דבריהם ואמנס מה שהביא שער
לרבריו ומסרור התפלה נחתם ואמר הנה בארו שאין עם תכלית אלא רצון
צריך ששפר שהו צורך רחוק קצת והוא שאין עם תכלית ידוע לנו אלא
רצון לבד זהו הנראה לנו ביוסוב דבריו : אלא שכבר התבאר כמה שקדם
היות הטובה והחניכה ענין עצמי לשלם ולטוב המוחלט ולפי שהכל יוכספו
הטוב הוא מבואר שהפועל כשיפעל לתכלית טוב נפסק השאלה והתכלית
ההוא כי להיותו טוב תכליתו בעצמו : ולזה הטוב המוחלט אשר הטובה
לדבר עצמי הנה כשיפעל רבר תכליתו הטובה הנה תפסק השאלה מה

המאמר השלישי

בעצמותה בכלל וביחוד האנוחות והמופתים שבאו בה סהם יסודו ועמוד
 לה. ואמנם למאמיני הקדמות שיראוהו המציאות על צד החיוב מוכנו
 הנה לא יצויר מציאותה בסוס צד וכאשר היה זה כן: הנה ראוי למנותי
 האמונה הזאת עמוד גדול ופנה עם יתר הפנות במאמר הב': והנה
 התר הספק איננו ממה שיקשה כשיתבאר חיוב יכלת הסס אף למאמיני
 הקדמות והוא מה שנעלם מעיני הקורמים ואולם איך יתבאר זה הפנה מה
 שיבא בנה. ואמנם לפי שחיוב אמונת החדוש מבואר כפי התורה
 והקבלה הנה צריך שנחקו כפי מנהגינו איך ראוי שיאמן וכאופן ידיעתנו
 בו: וסמנו אותו בכלל הראשון מזה המאמר:

הכלל הא

באמונת

החדוש: ולפי שהמפרשים לספרי ארסטו הרבו
 דברים וטענו טענות לקיים אמונת הקדמות
 והיה הרב המורה הסיב על הטענות ההם וחדש טענות כנגד הקדמוני לקיים
 החדוש. והיה הר"ל כתאמן עורר יסוד מופתים והרכה טענות לקיי החדוש
 והסיב על דברי הרב איך המלט מלהביא דבריה ביותר קצר שאפס ולבדר
 מהם הצורך מהבלתי צורך לקיים קצורינו: ולזה ראינו לחלק הכלל הזה
 לחנושה פרקים: הפרק האחד נזכור בו טענות המפרשים לקיי הקדמו
 הפ' הב': נזכור בו תשובת הרב המורה עליהם יג' לזכור בו מופתי הר"ל
 וטענותיו ותשובותיו לקיים החדוש על הדרך הנזכר: הר' נכרר בו
 הצורך מהבלתי צורך כפי מה שאפשר לנו: ה' נאמת בו היות דעת
 החדוש האמת במה שאין ספק בו הכפירה בו הדיסה בשרשי התורה
 ואולם איננו יסוד ופנה שלא יצויר מציאות התורה זולתנו.

הפרק א

נזכור בו טענות מאמיני ההקדמות מה שמאנו
 מהם בספרי הטבעומה שאחרי טהם יתחזקו
 בדעת הזה: אם מפאת הזמן. אם מפאת התנועה אם מפאת הגר השמימי
 אם מפאת החומר הראשון: אם מפאת הפועל. אמנם מפאת הזמן הם
 יעשו כזה שלשה טענות. הראשונה זה עניינה: אם הזמן נצחי הנה סס
 בהכרח מתנועע נצחי אבל הזמן נצחי מחוייב בהכרח שיהיה סס מתנועע
 נצחי. והנה חיוב הנמשך מבואר בעצמו למה שהזמן מקרה דבק לתנוע
 ולא תצויר תנועה בזולת מתנועע. ואמנם הקורס יתבאר גם כן: אם

היה

הכלל הראשון

היה הזמן הנה היה בהכרח הנה קודם הווי • והוא סקר מכואר: ואלס
איך יתחייב זה הנה כפי מה שאומר אס היה הזמן נערך קודם סיהם
נמצא: ואמרני קודם הוא מהכרנו הזמן הנה היה הזמן נמצא ונערך יחד
וכן התבאר שאי אפשר בו סיפסר בדרך הזה בעצמו ואס איננו הוה ולא
נפסד הנה היא בהכרח נצחי • והנה חזק הפלוסוף זאת הטענה כשאמר
שהיא גזרה מוסכמת שכל הוה הוה בזמן: והב' אס היה הזמן הזה יתחייב
סיהם שס עתה איך לפניו זמן • והוא סקר • והנה סקרות זה יתבא מאשר
העתה יחלוק הקודם והמתאחר והקודם והמתאחר הם מהכרנו הזמן •
ואלס איך יחוייב בעת סיחלוק הקודם והמתאחר לפי שכבר ידמ' סיהם
הענין בעתה כענין בנקדה אשר תחלוק הקו • וזה שהנקודה ממנ' כפעל
בנקודה אשר בתכלית הקו וממנה בכח לכר והיא הנקודה אשר תחלוק
הקו: והנקודה שזה דרכה היא התחלה ותכלית אחד: אבל העתה למת
שלא ימצא כפעל לפי שהזמן עצמו בלתי נמצא כפעל וכ'ס בעתה • ועוד
שאלס היה נמצא כפעל יהיה נמצא בזמן המתחלק ולזה הוא מכואר היותו
ככח: ולזה יתחייב סיהם העתה הראשון יחלוק הקודם והמתאחר. וכבר
היס ראשון זה חלוק • הג' זה עניינה אס היה העולם הוה יחוייב סיהם
מציאותו בכח קודם למציאותו כפעל בזמן למה שהכח והפעל סותרו' וא' א'
סימצאו בזמן אחד מצד אחד ואס היה הזמן קודם הנה שס תנוע' ומתנועע
קודם שאלס היה מחודס יתחייב גם כן מציאות הכח קודם בזמן זה לכלת
תכלית: ולזה חייבו מפאת הזמן היות שס מתנועע נצחי: ואלס מפאת
התנועה הם יעשו' בזה שני טענות הא' סרודה כך: לפי שהתבאר בטענין
סתנועת ההעתק היא הקודמת שבתנועות והוא מחוייב בהכרח שתכלה
אל מתנועע ראשון מפאת עצמו הנה אס הונח העולם הוה יחוייב סיהם
שס מתנועע תנועת אליו יתכרך תעלה הויתו: וכך יחוייב זה במתנועע
הוא אס היה הוה ולפי שאי אפשר שילך זה לכלתו תכלית יחוייב שיכלת
זה אל מתנועע ראשון בלתי הוה: הב' סרודה כך אס א' א' בתנוע' סתהו'
מחודסת במחלט יחוייב אס כן סיהם שס מתנועע נצחי אבל אי אפשר
בו סתהיה מחודסת במחלט יחוייב אס כן סיהם שס מתנועע נצחי:
והנה חייב הנמסך מכואר בעצמו: ואלס הקודם אופך באורו כך: אס
הנחנו תנועה מחודסת במחלט ראשונה לא ימלט המתנועע בה מסייהם
הוה או בלתי הוה • ואס הוא הוה הנה התנועה שהונחה ראשונה בלתי
ראשונה כי כבר תקדם לה תנועת ההו' • ואס הנחנו תנועתה זו' ראשונה

הבאמר השלישי

הנה' ומי' בה ג'כ סתה' בלתי ראסונ' : מה אס מנר הפוע' אס מנר האתפע'
אולס ענר הפועל' לפי שכבר יחשב סכל הוה יחוייב סיקרס לו סינוי הנח
א' כתנועת הקוני' שהונכה ראסונה בלתי ראסונה ואס הנחנו הסינוי ההוא
הראסון הנח יחוייב סיקרס לו אפסרות חרוס כי הכח קורס לפועל בכל
הדברים המתחדס ורפסרות חרוס הסינוי הוא ג'כ סינוי כמסך לסינוי
וזה לאץ תכל' והוא מכונאר מזה ג'כ שהחוייב אשר מנר המתפעל הוא סוף
א' שהונח המתנוועע ראסון ור'ל הוה או בלתי הוה . ולזה חייכו מפאת
התנועה היותסס מתנוועע נכחי : ואולס מפאת הגרס הסמימי הס יעסו
בזה ב' טענות הא' סדורה כך . כל הוה הוא הוה מהכחו ונפס' אל הפכו
ויתחייב לפי זה סמה שאץ לו הפך אינו הוה ולא נפסד : ולפי שהתבאר
בטענות שהגרס הסמימי איץ הפך לגיתחייב בו שלא יהיה הוה ולא נפס'
סכ' סדורה כך כל הוה נפסד יתחייב אס כן בגרס הסמימי . סאי אפסר
בו סיהיה נפסד שהוא בלתי הוה והנה שהגרס הסמימי אפסר בו סופסד
הוא דבר כב' התבאר כספר סמים ועולס למה שאץ לו סנת ההפסד :
ואולס הקודס ד'ל היות כל הוה נפסד באר זה ארסנו בטענות והרבה
דברים אמר אס ימצא לדבר הא' בעינו כח על דברים מתנגדים הנה ראנו
סיהיו הכחות מוגבלים וזמני פעולות הס מוגבלים ולזה אי אפסר סימצאו
בדבר אחר בעינו כחות מתנגדים בלתי מוגבלים ער סימצא כח המציאות
בב'ת וכח ההערר בב'ת וזה סאס היה אפסר זה לא ימלט מאחר מג' אס
שלא נציע פעולה אחת מב' הכחות נמצא בעת מן העתים והוא סקר
במציאות והערר אחר סאיץ ביניהם אמצעי אונסנציע שפעולת סני הכחו'
יחד בכל הזמן וזה גס כן סקר או סנציע שפעולה אחת מב' הכחות היא
במצאת תמיד ופעולה האחרת נעדרת תמיד אחר שהונחו הכחות בלתי
מוגבלות . וזה החלק יחשב בו היותו אפסרי ואיננו כן סאס נכ'ח שהגרס
הסמימי בו כח תמיד סימצא וסיעדר ונניח פעולת כח המציאות נמצאת
תמיד ופעולת כח ההערר בלתי נמצאת בעת מן העת' הנה לא ימלט פעולו'
גח ההערר אס ההערר סיהיה אפסרי באתו אל הפעל אומחוייב או נמצע
לכטל סיהיה מחוייב או כמנע כי סניה' סותרים האיפסר בו :

ולזה מחוייב סנניח סמציאותה וזאתה אל הפעל אפסר ואס
נניח האפסרות שלא יצא אל הפעל יהיה כזב אפסר אבל כסנניחהו בפעל
יתחייב מסנו סקר : והוא סתה' יונק סתי הפעולות המקבילות יחד רוצה
לומר סיהיה הדבר שהוא בעצמו תמידו הונצ' אות וההערר אס כן איץ

הבלל הראשון

בתמידת המציאות כח העדר כלל : ולזה יחוייב אצלם שא' א' ברב' התמיד
המציאות במה שעבר סיהיה נפסד לעתיד : וכזה הדרך בעצמו. ותבאר
שאי א' פסד בהווה ס' שאר נצחי . ועוד כי למה שזמן מציאות העולם בלתי
בעל תכלית וכן זמן העדרו בלתי בעל תכלית חוייב אצלם סיהיה נמצא
ונעדר יחד : וזה שאם הנחנו זמן החולף בלתי בעל תכלית נעדר והזמן
העתיד בב' נמצא יהיה בב' חלק לבב' והוא בטל . ולזה יחוייב אצלנו
סיהיה כל אחד מזמנים ב' ומובנל . ועוד שכבר יחסב שהאמצע בין
הנמצא תמיד והנעדר תמיד יצד עליו ס' ליתב' הקצוות והוא לא נמצא תמיד
ולא נעדר תמיד . ומה שהוא בזמ התאר הוא הווה נפסד אשר הוא סותר
כל אחד מהקצוות ועוד שהרב' הכלתי הווה והכלתי נפסד אי אפס' סיהיה
מציאותם במקרה כי אם מצד טבעם . וזה כי להתחלק טבעי הרב' ויכלל
קצתם ההווי וההפסד וקצתם לא . ולזה אם היה הנה טבע מקבל ההויה
וההפסד אשר לא' ש' מצא נצחי אלא א' כ' היה אפסרי סיעתק טבע האפסד
אל ההכרחי : ועוד שכבר יראה בחפוש באישי הנמצאים שכל הווה נפסד
וכל נפסד הווה : ולזה חוייב אצלנו בגרס השמימי שהוא אצלנו בלתי נפסד
שהוא בלתי הווה : ואולם מפאת החמר הם יעשנו בזה שני טענות : ק' א'
סדורה כך . החמר הראשון אינו הווה ולא נפסד וזה שאם היה הווה היה
לנושא יתהוה ממנו : ולפי ש' מציאותו בכח סיהיה הוא הנושא בעצמו או
סיהיה בפעל וזה שלא יצויר נושא אם לא יהיה בפעל וכאשר התבא' שאיננו
הווה והצטרף אל זה הקדמה ידועה בה והיא שהוא נמנע בחמר הראשון
סימצא רק מצורה יחוייב אצלם סיהיה העולם קדום : והב' סדורה כך אם
לא יהיה החמר הראשון קדום והיה העולם בכללנו המה במחלט ותחייב
סיתהו מלא דבר הוא סקר' כי התהוות גשם מלא דבר סקר גס סיתהויב
לזאת ההנחה סיהיה ש' דקות : וכך התהוות הגשם מחומר רק מצורה הוא
נמנע בעצמו למה שהחמר אי אפסד סימצא רק מצור' ולזה חוייבו סיהיה
הגשם בלתי הווה : ואולם מפאת הפועל הס' ועשנו בזה ב' טענות הא' בהם
יראו שהפועל בכח כאשר סכ' פעל בפעל יחוייב ש' היה כס' סיני וכ' אם
היה בכח זמן בב' כ' א' יחוייב א' כי העולם הווה והוא נמנע ס' יוחס' לו
ית' סיני והב' טע' הצור' לפוע' סכ' התחד' לו צירו' עם הבעל המתחד'
והוא גם כן נמנע בחקויות' עם שה' מן הפלא מה הביאו לפעול בעת זולת
עת' והב' שאחר היות הס' נמוס הנמצא' וסדורה ויסודס' באין יאו'
סיהיה בזלת הנמצאות כי המושכל אשר אין לנו נושא הוין לנפס' יחסב

המאמר השלישי

פיהיה כחז • וכ' שאם השם מניע מיוחד לאחר מהגבלים כפיהיה לנפשו קצר עמו ופעם לא: ועוד חזק ארסטו ידיעתו בדברים הקורמים ספמו הפמים מסכן לשם יתברך לנצחיותם • אלנו הם הטענות שקיימו בהם דעתם כת מאמיני הקדמות: והוא מה שכוננו בזה הפרק: והתהלך לאל יתברך אמן:

הפרק ב

נזכור בו תשובת הרב המורה עליהם וטענותיו לקיים החדוש במחלס • הנה תשובותיו על

הטענות שחשבו לקיים בהם דעת הקדמית: ואם תחלה על הטענות ספור ומפאת הזמן ומפאת התנועה ימפאת הגרם השמימי ומפאת החמר הוא יסיב תשובה כוללת כי למה שיסוד הטענות ההם ההקם בין ההויה החלקית ובין ההויה הכוללת והוא מבואר בעצמו שאין ההקם יסוד כמו שהמשיל הוא מבואר שאין הטענות ההם כותנות האמת בזה הדרוש •

ואמנם בטענות אשר מפאת הפועל הנה בטענה ראשונה יאמר פעם היות אשר יפעל בעת ולא יפעל בעת אחרת אי אפשר מבלי שינוי ויצאה המן הכח אל הפועל כבעל חמר איננו סינוי בחק הנפרד • והבי ראוי על זה מהשכל הפועל שיפעל בעת ולא יפעל באחרת • ואיך שיהיה אינו סינוי בחקו וכטענה הב' יאמ גם כן שחדוש הצירוף איננו סינוי בחק הנפרד והשאלה מה הביאו לפועל בעת זולת עת בלתי ראויה כאשר לא יהיה נרצון תכלית אחר יפעל בעבורו: ולפי שאין לרצונו ית' תכלית יוצא ממנו הנה טבע נרצון כן חייב לפועל כשירצה: וגם כן התדמה מה שיקל: וזה שאם היה הנימוס נקנה מהנמצאות היה מקום לספק הזה: אבל אחר שהנימוס מקנה לנמצאות מאתו יתברך איננו רחוק שיהיה הנימוס בו יתברך אמתו קודם המצאם חוץ לנפש גם כשהנחניהו מניע הגבלים ההנע תהי רצונית לכך לא זולת זה • זהו כלל תשובותיו על הטענות ההם ואולם לקיים החדוש חדש בזה כ' טענות • הא' לקוחה מהחלוק הנמצא אהגרמי השמימי עם היות חמרם אחר • וזה שהחלוק הנמצא ביסודות וכמורכבים עם היות חמרם בהם גם כן אחר: העלה מבוארת למי שעיין בטבעיות: אם מפאת הערוך והמזגה במורכבים • ואם מפאת קרבת נרחוק מהמקוף בפשוטי אבל החלוק הנמצא בגרמים השמימיים אם כד תגועתם ואם במהירותם ואיחורם ואם בקבוצ טבעים ומתחלפים בכוכבים שהם מאירים ואינם ספיריים ונחים עם הגבלים שהם ספיריים ואינם מאירים ומתנועעים עם שינתם מחמר אחר אל א' פיוחם אלא לרצון ממצאם ומחדשם: וכ' שאם

הכלל הראשון

באמין בתכונת בטלמיום שסם עניינים כנגד הטבע ביציאת מרכז וגלגל
הקפה • והב' לקוחה מהקדמה אחת מקובלת אל הפליסוף והו' סמהאחד
הפסוט לא יתחייב אלא אחד פסוט וכאשר נאכלו השכלים דרך עלה ועלנ'
חוייב באחרון טבהם האחרות והפשיטות ולא יסיגהו הריבוי בסום נד
אלא בכחינת חיוב המציאות ואפשרות : ומזק אצילות הגלגל ממנו שהוא
בסם מורכב מחמר וצורה הוא מן הנמכע היותו על נד החיוב לא נסאר
א כ סיהיה אלא על נד הרצון וכונת מכויץ והיות הדבר בכונת מכויץ
ובלתי מחודס מאמר סותר נפשוואס כן היה העולם בכללו וחלקיו מחודס
מן האפס הגמור והזמן גם כן מכלל הנבראים : וזו היא דרך הקבלה
האמתית אשר ראוי ומחוייב אלכלנו לדרוך בה ירושה היה לנו מאכנ' העולם
אברהם ומסה ע"ה • זהו המוכן מדברי הרב מתשובותיו וטענותיו : והוא
מה שרצינו בזה הפרק .

הפרק ג' בזכור בו מופתי הר"ל וסענותיו ותשובותיו לקיים

החדוש על הדרך סזכר : ולפי שתשובותיו כנינו
על דעתו במידוש ראינו לזכרונת חילה והוא היות העולם וחלקיו והזמן
מכללם מחודס ולאמן האפס הגמור אלא מבסס קדום פסוט מכל צורה
בלתי שומר תמונתו : והנה הביאהו לזה הדעת החדוש אס למה סנמצא
בעולם בכללו וחלקיו כל עליות ההוה במה שהוא הוה : וזה כי כסחקרנו
בסגולות ההוה מצאנוס ג' • א' שההוה אפשר סיהיה בו סנה תכליתיות
כי הבלתי הוה המאמר בו סיהיה לתכלית מה הוא מאמר סותר נפשו לפי
מה סייחסב לזה לא תנתן בדבר מהגימטריא סנה תכליתית לפי שאינו
מפעלת פועל • והב' שההוה אפשר סימצאו בו דברים בלתי מחוי' לעצמותו
כי הבלתי הוה אי אפשר סימצאו בו דברים חוץ מטבעו • וזה סאס
לא היו לו הדברים בטבע היה מחוייב סיהיו במקרה והוא נמנע בדברים
הבלתי הוים התמדיום כי המקרה לא יתמיד : והג' כי ההוה איפשר
סיהיו כנעצמותו דברים בעבור זולתו • ואולם הבלתי הוה הכל לא יתבן
בו סנה תכליתית כל סכן סלא יהיה בו תכלית בעבור זולתו : וכאשר
התאמת לנו זה לקח בסרור מופתיו : ואמר למה סהתפרסם מסרור עצם
הגרמים הסמימיים היותם בתכלית השלמות להסלים אל הגמצאות עד אס
היה נפסר מעט הסרור היו נפסרות אלנו הגמצאות כאלו תאמר מרחק
הגרם הסמימיוי מהארץ ומרחק קצתם מקצתם וסיעורי הכוכבים וסרורם
ומקומותם בגלגליקס ומרחביהם וחלוף נצוצים והרב' מכיע' נאלנו בהבנת

התאמת הגרמים השלישי

התאמת בזה מבוארת שתאמת אזלוקיות הגרמים השמימיים מפעולת
פועל וכאשר התאמת לוקיותם מפעולת פועל יחוייב סיהיו מחודשים
במוחלט כמו שהתבאר בסגולת הקויה הראשונה ויהיו מספר המופתים בזה
במספר הרברים שהתבאר בהם היותם לחכלית מה ולפי שהתבאר גם כן
שבע הגרם השמימי אחד ומצאנו בהם דברים בלתי מחוייבים להם מצד
טבעם כאלו תאמר היותם מתחלפות בכמות ומצד התנועה ובהארה ז
וכספירות כמו סקדם בטענות הרב הנה חוייב לו גם כן סיהיו מחודשים
כמו שהתבאר לסגולת ההיה השני : ולפי שהתבאר גם כן שכל מה שימצא
בגרמים השמימיים מהמרחקים והנטיית וחלוק ניוצוי הכוכבים הוא
בעבור זולתם והוא להשלים הנמצאות השפלות והוא הסגולה השלישית
בהנהגה : הנה יחוייב לו גם כן סיהיו מחודשים : ולפי שכבר יחסב בדבר
היותם פועלים בדבר בסיוספע מהם תמיד כאלו תאמר שכבר יושפע
מהצד אשר לגרמים השמימיים בנימום הנמצאות והתנועות אשר להם
מהגשמים המאירים באורם ולזה למערער סיטעון פעם היות התבאר
בגרם השמימי היותו מפועלת פועל לתבאר היותו מחודש : וזה
שכבר יושפע מצד היותו ממנו תמיד ויתאמת בזה היותו מפעלת פועל ואם
היה שאינו מחודש הנה חתר להתיר זה הספק בשאחד שלא יתכן שימצא
דמיון זה כי אם במקרים אשר אין להם קיום בעצמם כמו התנועה והאור
אבל בדברים אשר להם קיום בעצמם לא יתכן שגם צד : וזה שכאשר
הנחנו הדברים הקיים בעצמו יושפע תמיד מזולתו יתחייבו לו בטולים רבים
מהם סיהיה הדבר מלא דבר הוה ונפסד אל לא דבר וסיהיה הזמן מחובר
מעצות ושלא יהיו הגרמים השמימיים ממצאים בפעל ושלא יהיה גם
תנועה מרוכקת : וזה כאשר הנחנו מצאות הגלגלים שופעת תמיד ממנו
יתברך ויתעלה סמו לעד ולנצח נצחים הנה יחוייב סיפסרו הגלגלים תכף
השפעם : וזה שאם אמרנו סיפעלם מהגלגלים הנמצאים קודם הנה
אין גם פועל אחר שהם תמיד באופן אחר מהנמצאות : וגם כן יחוייב
סיהיו בעת האחד הוים ונפסדים : וזה שאם הנחנו שהם קוים
בעת האחד ונפסדים בעת הסמוך לולא תהיה ככאן תנועה מרוכק ויתחייב
גם כן סיהיה בעתה דכק לעתה ויהיה זמן מחובר מעצות : ולפי
שמציאות הגלגלים לא יתמיד כי אם עת האחד יחוייב שלא יהיו נמצאים
כפעל וכמו אלו הבטולים ואחרים רבים זולתם יתחייבו לו כלם מהנחתנו
סיו הגלגלים שופעות תמיד ממנו יתברך סמו ויתעלה לעד ולנצח נצחים :

חבלל הראשון

ולזה מה שיחייב סנתחדסו בכחירה ורצון : והנה אחר סנתחמת
 לו זה חייב ג' כ בזמן היותו מכלל הנכראים וכתבא' לו מזה ביטול דעת קצת
 הקודמים שיאמינו שהיה ככאן עולם אחר עולם וזה אל לא תכלית :
 ואופן הכאור כזה רוצה לומר היות הזמן מחודש תחילה הנוחמה שהתבא'
 בספר הסמע שהזמן מהכמה המחדנה והוא בנושא בלתי מיוחד כאלו
 תאמר התנועה שהיא ואם היה מיוחד לתנועה היומית היה זה בהנחה לא
 בטבע : וזה שכבר יסוער באי זו תנועה שתהיה הקודם והמתאחר והוא
 הזמן . והתבאר סס גם כן שמיאונותו בין הכח והפעל ושהזמן החולף
 יש לו דין מה שפעל . והזמן העמיד דין מה שבבא יאמר לעולם בבחיוב
 העתיד והוא מבואר גם כן שאין בו ריבוי בעצמו היו נמצאים בו תכליות
 מוגבלים כענין באישים והיה נמנע בהם סיהיו אמצע : אבל התכליות
 הנמצאים בזמן אפסר בהם סיהיו אמצע : ולזה מה שיחייב בו סיהיו
 האחד בעצמות . וכסהונת זה כן התחיל לבאר שהזמן בעל תכלית .
 וכבר זה מפנים מהם שכבר הונח שהזמן מהכמה והכמה כמה שהוא כמה
 בעל תכלית לפי שהוא משער ומגביל בעל הכמה וליד בתנונה הא' שה
 שהזמן ב' . ועם שהקדמה האחת מב' אדרת בעצמה הוא יעיד על אמתתה
 שכשנעבור במיני הכמה נמצאים כלם ב' באילנותאמר הנש' והמטת והקו
 זה מקום : ואם היה שהמספר יתיסף אל מה שיחוסף וזה אל לא תכלית הנח
 הב' כי בפעל ההוספה אנו בפעל החלוקה אבל בשאר המינים התכלית בהם
 לעולם שמור : ולזה היה טבואר בזמן ב' וכאשר התבאר לו זה חייב בו
 סיהיו מחודש : וזה סא' א' שיאמר סיהיו לפני זה הזמן ב' זמן אחר
 ב' וכך לבלתי תכלית שכבר הונח שהוא אחד ומרוב ואין בו ריבוי בעצמות
 וכבר חתר הפלוסוף להקיים הבבת הכאמר בשיעור וכמספר לזמן ואמר
 שכבר יראה מהם שמיאונות הבבת יהיה כמה שכח : ולזה אחר סיהיו
 מיאונות הזמן איכנו בפעל סיהיו המציאות בב' וטעה בסני' הא' כי הבבת
 יאמר בהם בשתיף כי במספר וכשער יאמר בב' בפעל ההוספה שהוא
 משיג ממשיגי הכמה וזמן יאמר בכמה עצמו : והב' שביעור וכמספר
 יאמר בהוספה שהוא כח גמור וכזמן יאמר בחלוקה שהונח דינו דין הפעל
 ולזה יאמר שהבשם והשער מחייב היותם ב' לא מפני היותם נמצאי בפעל
 לכך כמו שרמה שאם כן היה אפס' בזמן שהונח שאינו בפעל גמ' שימצא
 בו בב' אבל מצד טבע הכמות ולזה היה מחייב בזמן סיהיו ב' ומחודש
 במחלט . וטקס בכבר יראה כהפוס שהגסם וכל עשוי . ככל

לח

המאמר השלישי

המאמרות שהם בעל תכלית בעצמם • וכאשר היה הזמן רבך לתגות
התנועה למתנועה והמתנועה גשם יראה סיחויוב היות הזמן ב'ת בעצם
ואם היה לו העדר התכלית במקרה והוא האריך כביאור שהגשם וכל
מציגיו ב'ת בעצם ואין לנו בו עסק עתה שכבר יחבאר במעט עיון למי
סעיין בטבעיות : וכשוב למה שהיינו בו מסדור מופתיו לבאר שאי אפשר
סיהיה הזמן בב'תומהם שלפי שהוא מכואר שבגרמים השמימיים חלוק
תנועות במהירות ואיחור כמו שהתבאר שהגבל היומי יותר ממקור מגבל
הכבדים הקיימים הוא מחוייב שאי אפשר בזמן החולף סיהיה בב'ת
כשכרף אל זה הקדמה אחת ידועה נעצמה והוא שאין בב'ת גדול מב'ת
זה שכל אחד מהמקור והמאחר סכב סכובים בב'תיתחייב אם כן שלא
יהיה סם מקור ומאחר הפך מה סכראה בחוס : ומהם שאם היה הזמן
סחולף בב'ת היה מחוייב סיהיה הירח לוקה זמן אין תכלית לו : וכך
השמש ולקיות הבב'ת שיהי חייב סיהיו המאורות לוקים תמיד ומהם
כי למה שהתבאר מענין הזמן היותו מתדמה החלקים הוא ראוי שאי זה
חלק סיהיה בזמן סיהיה בו מתי על ענין אחד ומהם לפי שהזמן הוא
מדונק ומתהוה בהתהוות התנועה על נכחותה : והמתהוה במה שהוא
מתהוה יחוייב סיתוסף תמיד כל מה שהתמידה ההייה הנה הוא א"כ נוסף
בהתהוות התנועה • וכאשר הכחנו הזמן החולף בב'ת הנה אין רופס
לתנועה בתוספת הזמן כי אף כשחסרנו ממנה לא יפחות הזמן ולא יוסיף
ומהם שהזמן מסער התנועה על נכחותה והמסער יחוייב סיהיה מגבל
וב'ת ומהם שאם היה הזמן החולף בב'ת הנה לא יהיה בסכניח זמן וא
ואחריו זמן וזה אל לא תכלית כי לא יתחדש מזה בב'ת אלל בסכניח
זמן ולפניו זמן לבלתי תכלית תהיה הוית הזמן אם כן מהדר הקודם והו'
מכואר הבטול שכבר הונח שהכחאמנס היה מהדר המתאח' לא מהדר הקודם
ומהם לפי שהדר המתאחר מהזמן הוא בכח גמור הנה יותר ראוי בו
סיהיה בב'ת וכסיתבאר בו שהתכלית שמור בולעולם כ"ס שראוי זה כדר
החולף ומהם שאם היה הזמן החולף בב'ת היתה התנועה המתנועה בו בכת
ולפי שהוא מכואר מענין הזמן שהוא מספר תנועות הגרם השמימי בקודם
וכמתאחר באשר צורך צורך סלם • והתבאר מהגרם השמימי היותו
מחודש הנה בהכרח הזמן מחודש : וכמו שבאר זה בזמן באר כן בתנועה
וכרמות המופתים ההם • ואחר כך באר במה סכראה מהגלות הארץ היותו
מחודש למה שנמצא בו מסגולות קהוה אשר קדם זכרם • וזה סכב' יראם
סגולות

הבלל השני

שהבלל החלק ההוא לתכלו שיתקוו הנמצאות שפלות בו והוא מכואר שלא
יתקוו טבע היסוד המימי והאזני אלא טבע יתן סימו יסוד הארץ מוקף מהמי
ולא יתנהג טבע הגרמים השמימי וזה מכואר למי שיש לו מעט הרגל כלומר
ונמשפטו הככבים ולזה הוא מכואר שהבללות הארץ הוא מחודר יתחיי א"כ שיהי
המינים מחודרים מזולת מינם בהתחלת הייתם וכשהתבאר לו זה העצה גם
כן כמה שנמצא מסלמו החכמו שהגיע מזמן קרוב ולפי שהארס מטתוקה
להם בטבע הזרחוק שיאמן שהמי האנושי קדום והחכמות מחודשו זכין הדי
בתור האלקו שהיו הגימוסו חסרו מאד עד שרצה המקום לזכו את ישראל
הזרחוקמאר שיעבור זמן בלתיבת עם נמוסים חסרו וכין ורצה זה מעני
חלקו הלשונות להיו דבר מבוא בהם היותם הסכימו כמו שהתבאר במקומו
והז מחניו שיהיו המסכימו קורמי להסכמת בזמן ואין האני שיאמ שיהיו
זמן כבת בלא הסכמה להיו האד מדיכי בטבע ונרד אל קבוץ זולתו לנרכי
מחיתו ודי בזה ריא על היו העול מחודראול שיהי חדושו מגם קרו רק מכל
צורה הכ זה באר אותו בזה הדרך כב יחשב בו טבע החלק יחיי שיהי חדושו
העול אס יש מיש או יש מאי זה מיש בב התבא המנעו מכל דברינו שיתחיי
סיהי צורה מה שלא מצינו חומר רק מצור ואס היו ציה הבה לנו תנועה ומנוח
טבע יתחיי מזה זמן קדום שהתבא המנעו ואס יש מאי ג"כ הז מכואר מפני
מהם שהתקוו הגשם מלא דבר הזרחוק משיצוויר כי אס הי שהצור הפועלת
תחדש צורו מלא דב לפי שתתן הצור לחמר המוכן לקבל וככלל תתן דומ למ
שנעצמ אבל אך תתן גשמו ואי יחס ביניה כלל ומהם שיהי מחווי שיהי סס
רקו קור היו העולם וזה שהרקו אסר בהם נמצא העולם לא ימלט מהיות
בהם אפשרו שימצא בהם גשם ואי רקו זולת זה ומה שאחר סיהי הפנוי מוכן
לקבל רצוי הסבה הפועלת על יחס א הי מחווי שיושפע גשם בכל יפנוי ויהי
א"כ גשם נבט מה שאי סס דבר לא מצד הפועל ולא מצד הפועל סיהי בעבורו
קבו הצורה במקו מינחד ומהם שלא ימלט קודם שימצא העולם מהיותו או
אפשר או מחווי או נמצע ואס הי מחווי לא סר היותו ואס הי נמצע לא יתכן
היותו ולזה יחויי שיהי אפשר אבל האפשרו יצטר אל נוסא ומה כי לפי שהפוע
זה מתפע מן המצטרפו והמצטרפו הם נמצאו יחד הכ כאשר נמצא הפועל בכ
נמצא המתפע בכחוקמתפע בכח גשם יחויי א"כ שיהי סס גשם קודם היות
העולם וכאשר התבא זה המנע היו ההוי יש מיש ויש מאין הכ יחויי שיהי יש
מיס בצד מהויס מאין בצד מה ואלס היות יש מיש הז שתהי מגשם והיות יש
מאין הוא שתהי מגשם נעד מכל צור וכזה היותו כלל הספקו כי הספק שהניחו
אס היו יש מיש הז בעבו התנוע וכשהנחנהו נעד מכל צור לא תהיה תנוע
והספקו שישגו להנחיש מאין הז בעבו שלא הניחו לזא ההוי נוס וכשהנחנו

חומר השלישי

מפא פרו כל הספקו לזה החליט המאמ' סחרים העולם הי' מגבס קדום נפשו
מכל צור בלתי שומר תמונתו ל' סיהי בעדר הטבע סימטך ממנו לגבס סמירת
התמונ' וציו' החרוש קי' בשבס קצתו שומר תמונתו והו' הגרס השמימי ונרא' בו
בכביס ונגלגלו ומקצתו סס ביק הגלגלו מתחלפי המרכז כדוי סלא יהא סס רקות
במטך החכס הזה לדעתו בתכונ' הגלגלו ואולי הי' אפס' לסו' שותן לחמר א' כעינו
צורו מתחלפו אחר סהקטייה דצוכי וכספתישב לו זה לקח בהתר הספקו אשר
הניעו כתמאמוני הקדמו' כמו סקדס לנו בפרק הא' מזה המאמ' אחר סהתי קצ'
ספקו סהעו' בהנחתו זאת והס' חלו הא' סככד יחוי' כזה הגש' אס סלא יותיר
ממנו דבר כסכברא העולם ואס' סוית' ממנו ואס' הי' סוית' ירא' סהמותר הוא
לכטלה ואס' הי' סלא יותי' איך קרה סיסכו' גדלו לגדל העולם סככבר יהא סהגדל
הנמצא לבעלי נפש הוא מוגבל ואס' הי' סיהי' לו רחב מה הו' מפני הטבע החסוי
ועוד סלא ימלט מהיותו כדורו התמונה קודס' ההו' או סהו' בתמונה אחר ואס'
הי' כדורו הוא מן התמה איך הסכו' כדרותו לכדרות העולם ואס' לא הי' כדורו
הו' מחוייב סיהי' סס רקות כסנהנחנו סהשו' קכנו וסמוהו תמונ' כדורו ב' סהוית
העולם יחויי' סתהו' מקרית למה סקרה סיהי' נמצא מזה הגבס' השעו' סושלס בו
העולם שאס' לא כן היה השו' באופן סלא יושפע ממנו דבר ב' סהו' סס דב' קדמו'
זלתי השו' הו' מגונה מאד כי ירא' סהס' סתי רשויות חליל' וד' סככד יחפס' סוהי'
חוש' אס' מתנוגע' ואס' כח ואיך סיהי' יחויי' סיהי' לו טבע וצורה הפך מה סהנח
הגש' החומר לא ימצ' הק' מצור' כ' ס' סיהי' הק' מצור' זמן איך לו תכלו' וסהדכ' כשימצ'
חסר לפי טבעו מעט מהזמן אחר הזמן המצאו' בתארה שלס' הוא זמן ארוך מאד ולפי
הנחתנו יהו' הגשס' באופן אחר זמן ארוך לאו' תכלו' יות' זמן המצאו' שלס' ז'
מאי זה זמן שאנחנו נמצ' בכל היה סאי' צה הזמן לזה איך יצנו' סיתקו' מחמר
אחד הטבעי הנמצאו' בעולם ומי הכריח החמר לקבל כל הצור' סככד יחשכו'
סמקומו' המעלה והמט' נמצאו' וא' כ' יתחיו' סיהי' ה' בודו' נמצאו' והגרס' השמימי
ט' מה זה סהכ' הפוע' לפעו' בעת ההי' האס' בתחדס' לנו ידיע' לא הית' לנו או היה
ולו מונע והוס' והכ' זה כולו' מכו' הכטו' לו הן הספקו' אשר העיר בהנחתו זאת
התרס' בדרך סאבאר אס' תחלה למה סהגבס' ההו' איכנו' מפעולת פועל אס' הי'
סויתיר ממנו אחר הנית העולם לא יקר ממנו בטל אחר שא' א' בו סיהי' לתכלית
ידוע וכזה היתר הספק הא' ואס' סהנו' לא יתחיו' זה שאי' חסרון למטוב כסלא
ימצא מקבל ההטבה וכמו סלא היס' חסרון בחק ק' סו' כסלא יבד' העולם כסלא
יהי' סס גשס' כלל יקבל הכרי' אה' כן לא יהי' חסרון בחקו' כסלא יבד' העול' כסלא
ימצא מהגשס' החקכל הכרי' או' שעור הראוי ואס' קב' לא יחויי' מהיו' הגשס' קדמו'
סיהי' אה' סאי' האהו' מצד היותו קדמו' אבל מצד עצס' מדרגתו סיושפע ממנו
וחטוב והאדר' במציאו' אבל הגשס' ההו' הו' בתכלי' החסרו' והקעדר' הטו' כעצמותו

חבלל השני דא

ולפי שכל מה שקנה מהטוב הוא יותר שלם ולזה הי' החי יוהר שלם מהצומח והאד' מהחי הי' זה הגשם החמר מכל חסר רחוק מאד מהאקו ואם הי' הג' היות הגשם אס' נח ואם מתנוועע יצדק בגשם טבעי אבל בגשם נעדר מכל טבע לא יצדקו עליו תנועה ומנוחה טבעית כמו שלא יצדקו על האבן ראות ועוהוץ ואם הי' כבר יחשב כנו שאינו רחוק סימצא גשם בלא צור' מיוחדת אבל אולי מחויי' סימצ' וזה שאכחזר צורה עם חומר בצורות ההיולניות ומאכזר' ג' צורה בלא חומ' בצורות הנבדלות הנה ראוי א' כ' סימצא חומר בלא צורה ואולם היה בלתי אפשר באלו הנמצאות להיותם מלוכסר' באיכויות הראשונ' אשר הם בצורו' ליסודו' והיה בלתי אפשר שיופססו כמחלף' ואולם מה ש' סיחוי' שיעמוד בזולת הצור' אין תכלית לו הוא שקר למה שכבר קדם שלא היה זמן קודם בריאת העולם ואם הי' כבר יתאמת שזמן' השלמו' ראוי שיהי' יותר גדול' למי שיש לו טבע כו' הי' ינהיגה גויסור הוא השלמו' אבל הגשם הזה כבר הונח אין לו טבע וג' התבא' שלא עמד זמן כחסר' וינו' קודם בריאת העולם ואם הי' הנה ההוייה החלקי' אין ראוי שהוקם א' התבלי' וכ' זו שהי' רצוני' וזה שההוייה הזאת תיוחס אל הצון השי' ונתן טבע לדבר לקבל רצונו וכבר נעמוד על עצם השמע החמר לפעול הצור' הנבדל' ממה סימצא אין הפלא בכריאת' כח מהנעת החמר עד שיובר' ממנו מה שי' להעשו' ממנו אבר אב' וכך בתנועה הרצוני' שהאד' בצירוי' הנעימו' יג' כלי הקל בהנעו' נפלאות מזולת שיתכונן בהם ואם ה' ח' ה' העלה והמט' אין מצד הרחקי' אלא מצד הרברי' הקל' והכבד' הנמצא' שם וכבר הגשם החו' בזולת צור' לא כבר ולא קל אש' ה' ה' למה שהי' הכריא' לתכלי' הטבה ואינינו כבר חייב התחלה סי' סיהי' להטב' הי' התחלה זמני' ולזה לא יתכן פסלה למה לא הי' אותו קודם לכן לפי שאיך שיהי' שתפו' השאלה למה לא הי' קוד' ה' זה שעו' מה שהי' באלו הספקי' ואולי בספקי' אשר הניעו כח מאמני' הקדמו' ה' הי' הספקי' בדרך זה אמנם בספקי' אשר מצד הזמן אש' תחלה לא יתחייב מאמרינו שהזמן היה אלא שנתאחד ולא הי' קוד' ואולם הגזר' שהסכימו עלי' שכל הויה קווא' בזמן זה שכבר נמצא במתחדש שיתחר' בזולת זמן כאלו תאמר השינוי' שיתחדש במסת' קרמוז' או שהי' בזול' זמן' ולפי שהזמן מקרה דבק לכי' שינוי' ומתחד' בהתחדשו' הי' מחויי' שאם הי' הו' שאיננו קו' בזמן ואלו' ה' שהי' מצד העת' ה' העת' אשר והי' התחלת הזמן לא יחלוק הקוד' והמתאחד' וזה אם לא יוכל הוית' הדמיון כבר יהי' צורך שאין כל מה שלא יוכלו הדמיון כחז' וזה נאמ' שהעת' י' ל' ב' דדרי' א' הי' חלוק הקוד' והמתאחד' וק' הנבלת החלק מהזמן קרמוז' אליו ולא מכ' הי' העת' בכח לא יחוי' הי' חלוק הקוד' למתאחד' כי טבע הזמן כן חיי' שא' א' סימצא העת' נפס' עם מה שהיא לו התחלה שכ' קודם שהזמן עצמו א' א' בו סימצ' יחד' ואולם ה' הג' הנה התרו' ממה שיקל שקדומות הכח אל הפעל תצדק בההוי' חלקי' מפני שהיא

המאמר השלישי

לכח נושא והי' הזמן נמצא אבל בהיות התכלית לא לפי סהזמן מחתדס כהדנש
העו' שחכח כשהו' כמה שממנו לא יחיוי מציאותו זמן כי אי' פס עדיו תנוע' ואולם
בספקו אשר מצד התנוע' אם תחלה הנ' קדוים תנוע' קהעתק לתנוע' החלקית לא
וחיו' קדומתה להיו' הכולל אבל שתנוע' ההיו' הקודמת ואם הב' כשהנחנו תנוע'
תהיה הו' הא' לא יחיוי שיקדם לה וזה אם מצד הפוע' שיפוע עת אחר שלא יפעל
הכ' ואם נוד' שהנ' יציאה מן הכח א' הפפל לא יחיוי שיהו' פס סינוי וזה שהיציאה
מן הכח א' הפעל אשר תפעל להתפע' הו' הסינוי לא הוציא מן הכח א' הפע' אשר
בפוע' לפעו' שאם לא היו שתי תנועו' יחד ההתנועעו' וההנע' גככ' התכאר בספר
השמשאל תנוע' א' בנושא ב' מצד ונ' שכאש' תיוחס א' היזני תקר' הנע' וכשתיוחס
א' המתנועע תקר' א' התנועעו' ואמנ' מצד המתפעל הנ' א' הו' האפשרו' אם בטבע
וחיוי' סיק' סינוי לחדו' אפשרו' הסינוי הנה לא יחיוי' לאפשרו' אשר מצד הרצון
המופשט שיקר' לו סינוי אבל אפשרו' הסינוי הנ' על יחס א' בכל הזמן ולולא יצדק
חיו' קדוים סינוי ואולם בספקו' אשר מפאת הבר' א' שתחלה עס' היות בהיות
חלקו' מהפך א' הפך לא יחיוי' זה בהיו' הכוללת וכש' בהיות המיוחסת א' הרצון
ואולם ככ' הנה כאשר הו' לדבר הא' כמעל דברו' מתגדו' יצדק' שיהיו' הכוחות
מועבלי' בכח הקרוב א' דורך א' הדב' ההו' ואנחנו אם חיוכנו שיהו' זמן דהיכנת
א' ההיו' ככ' הו' מקום לספק אבל מה שהנכח שנתהו' ברצון מוזלת שיהו' דורך
בו קוד' שנתהו' ולא ימועב' א' אחר שאו' לו סבו' ההפסד שיסאר נצחי ואמנ' היותו
נעדר זמן ככ' ברצון לא יגדר אפשרו' מציאותו אחר שמציאותו ברצון וכך נות
שחזק טענתו כי אם הינחו המציאו' וההעד' אפשרו' והנכח א' מהם נמצא תמיד
יקר' מזה בטל הנ' הבטל הוא אם נניחהו נמצא בחיו' אבל אם נניחהו נמצא בחיו' כחיו' כ
אבל אם נניחהו באפשרו' לא יקרה בטל ומה שחזק טענתו שיהיו' היות נמצא
נעדר וח' שאם לא כן יהו' זמן ככ' תחל' לזמ' ככ' תהכ' אם הודינו שיהו' העול' זמ' נעדר
ככ' תל' יתחיו' זה לא כמו שיתחיו' לפלוסוף האומ' בקדמו' אם בני עת וחלו' הקוד'
נהמתאמר שכל א' ככ' תו' חלק למקובץ שיהו' ככ' ת' א' שז' אפשרו' בו מהד' ש'
שהו' ככ' ת' לכן מה שחזק עוד טענתו שכבר יחשב שהאמצעי' בו הנפר' וכי' הנמצ'
תמיו' הוא הנהפסד הנה הו' בלתי צורך שהאמצעי' האמתי הו' הנמצ' בעתמן העתו'
נעדר כקצת' וכך מה שחזק עוד טענתו מפני טבע הדבר שאם הו' הנה טבעות
מקבל' ההו' וההפסד א' א' שיסאר נצחי הנ' למה שהנכח שאו' לדבר טבע' א' מה
שחקנהו הו' בהיות כללו' הנה לא יחיוי' בו שיפסד ואם הו' הו' ואם כבר רח' זה
באיו' הנמצא' שיהו' כפסד לא יצדק זה בהיו' הכולל' וכינתו' בגדמו' השמימי' שאו'
להם סבו' ההפסד לא מפאת הפועל ולא מפאת המתפעל ואולם בספקות אשר
מפאת החמו' אם תחלה מה שהנ' נמנע בחומר הא' הוא שיהו' דק מצד אחר שקבל'
הנע' ונתלבש מי' צורך אבל קודם זה אינו נמנע בגשם ההו' היות דק מצד כמו

דבלי רעני

שהנכח ואלו ב"ב"ה לא יתח' היונתמלא גסס במוחלט אבל כמו שהנכח מגסס
 'משולל מכל צור' ואלו' בספקו אשר מצד הפוע' ה' למה שהחכמה האתית כן
 גזרה בהטב הזאת והי' ההתחלה ההמרו' כן חייבה להתחדס בזמן ה' או סינונו
 בחקו כזה כי הו' תמו' מצא עם רצון הטוב לא שהמכרח המקבל היה שתתחד'
 ואס' הי' סגור שהי' זמן ב"ת כזול' נימו' הנמצאו זו ה' הי' תפוש' עלינו אסקכ' הנימו'
 מהס' אבל להינתנו ות' מקב' להס' הנימוס' או הזק' כז' ואלס מה שחזק הפלוסוף מהי'
 שקודמו מישו' השמי' למשכך הרוחני הנה לכחיות והיותס' מורו' על כח ממציא'
 וכס' שראו ומחויי' לנו לחזק האמת מפשוטי התורה המורו' על הדעת הז' כפי מה
 שיראה החכם הז' אשר האריך בדבריו אה' מ' ולאנחנו בחדרו בקצו' ההכר' בזה פ'
פרק ד נבאר כי הצורך מהבלתי צורך כפי מה שאפס' לנו וזה אמנס'
 בטהרה דק' על דבריו הן בתשובותיהן על טענות הבתקן כמה שהשרישו בדעותס'
 או ותחלה אומ' בתשובו הרב המורה הכוללו בטענו' אשר מפאת הזמן והתנועה
 והגרס' השמים והחמ' ה' היות' צורך' ונגל' האמת מספקת לנטל הטענות ההס'
 מלבד אשר הן בעצמן חלוטו' מאד ואלס לתשובו' הרב בטענה הא' מהטענו' אשר
 מפאת הפועל צר' להתכונן בה מאד וזה שהגזרת אשר החליט' ואמ' שהיציא' מן
 הכח א הפעל' אינו סינוי בחק הנפרד לכוונן בה טענות ולמערער ערעוריס'
 וזה שלא יצווי' זאת דבר מן הכח א הפעל' בלא סבה מחודס' אס' בעצמו ואס' חוץ
 מעצמו וסקר' שיהי' חוץ מעצמו אחר' שאי' שס' דבר נמצא יק' א' כ' חדוש הסנת'
 בעצמו וחדו' הסבה הוא הסינוי וענ' שהנפרד הוא בפעל' תמו' במה שהל' נפרד'
 ואין כו' דבר מבח' המאמר בני שובא מן הכח אל הפעל' הוא המאמ' סותר נפשו
 ואלס השכל הפועל אשר יפעל בעת ולא יפעל באחרת הוא לחסרון המקב' אבל
 הוא בפעל' תמו' אין כו' דבר מהכח אבל כשלא יהי' לחסרון המקבל בדרושנו
 זה כשלא יפעל אין המלט כו' מהכח וכבר הונח בפעל' תמו' להיותו נפרד זה
 חלוף לא יתכן וגם אשר השיב לטענה ה' שהשאלה מה הכוונ' לפעל' בעת זולת
 עת בלתי ראויה ונחץ הסבה בזה למה שאין לרצונו ית' תכלית יוצא ממנו הנה
 צדק בזה להיות רצונו עצמו וכמו שאין לעצמו תכלית יוצא ממנו כן אין לרצונו
 תכלית יוצא ממנו ותשאר עדיין השאלה כמו שיבא ואס' רצה שאין לרצונו המיוחד
 לפעול בעת הזאת תכליתו יוצא מרצונו הנה כבוד יחס' לו יתכרך פועל' בלי תכלית
 כי אס' היה שהפעל' בכלל יש לו תכלית והוא הטובה והחכונה הנה היותו פועל'
 בעת ידוע הוא פועל' מה ואין לו תכלית וזה מג' ונה מאד בחק כל בעל שכל' כל
 שכן בחק הסס' ות' תשאר אס' כן עדיין השאלה מה הכוונ' לפעול בעת זולת עת
 וזה שכבר יראה שאי' אפשר שיהיה שס' תכלית אחר' אלא הרצון לבד וזה שלא
 ימלט העניין אס' היה שס' תכלית אחר' אס' שיהיה מצד הפועל' או מצד המתפעל'
 או מצד דבר מחוץ לפועל' ולמתפעל' כאלנת אמר כלים

הבאמר השלישי

לפענ' וכסל' סיה' מזד הפוע' למה סיחסו אל כל העתיו'חד וא"א ג"כ סיהיה מ' מזד המתפע' שאין שם כי אם העדר מוחלט ויחסו ג"כ אל כל העתיו' יחס' א' זכ"ש פא"א מזד דבר מחוץ שאין שם דבר מחוץ ועו' שהפוע' אינו פועל בכליו' ולזה מה שיחוייב שלא יהי' תכליו' אחד בייחוד העת'אלא הרצון נבר' ובה אפס' שיאמ' שאח' שגזר' חכמתו להמז' אח' האפס' המוחלט הכ' אין ראוי שיבוק' תכליו' לעת'מיונ' וזה שההקס' בכלים א' זהו מה שירא' לצד' להתעורר עליו בתשובת הרב' ואלס בטענותיו לקיי' החדו' במוחלט' תחלה אומ' שאס' הודינו בהם סיחסו האמת בזה הדרוש הכל' לא יחוייב היו' החדוש מן האפס' הגמו' אבל אלו' הו' שם חומר קדום כדעת' אפלטון וכמו שיעורו קצת מאמר'ו לרז'ל הו'אס' הרב' בספרו וזה שהטענו' כשיעויין בהם לא יחוייבו אלא כוונת'מכוין ורצון רוצה' אבל אומ' שלמערע' שיאמר שלא יחוייבו חרוש' אחד העדר על' וזה שהטענו' הא' הלקוחה' מהחלוף הנמצא בגרמיו' השמימיו' עם היות' חמרס' אחד קנ' ירא' שלא תחוייב' החדוש וזה אמר' לתכליו' ידוע והנ' הסבה התכליתו' כבר יוד' בה בעל' דינו' בדבר'ו הטענו' אבל ירא' שכל' אשר יהיה יותר גדול בחסיבו' יהו' תכליתו' יותר חשוב ולזה הטענו' יהי' תחוייב' מציאו' התכליו' בגרמיו' השמימיו' אבל לא ימנע' בהם המצא' על' דה החיו' ממניות' עם התכליו' ההו' בעינו' ואס' אפס' מכלתי' שיחיו' רצון רוצה' הנ' מה המונע' שלא יהו' הרצון ההו' קדום' גם כן מיי'תן ואדע' ואמנ' הטענו' הב' הלקוחה' מההקדמה האומרת' שמה'א' הפשוט' לא יתחיו' אלא אפס'וט' למערע' שיאמ' שלא יתחיו' חרוש' וזה שהקדמ' יהו' אס' הו' שתחיו' רצון רוצה' גם היא עצמ' תחיו' סיה' הרצון בא' פשוט' שהרצון במורכב' ירא' סיה' הרצון נורכב' למה שהרצון מתפס' בכל חלקו' המורכב' ולז' מהו' שיחיו' פע' היותו' מורכב' למ' שיתחיו' ממנו' אחר'ו' בסלמו' ההטכ' והחניכ' מוצתו' ות' הנהיעבור' אבל ראוי' ומחיו' שיתחיו' ממנו' ות' עם היותו' בתכלים הפסיטו' וכאשר היה זה כן הכל' אשער' מה המונע' שלא ימסך' על' דה החיו' האחר'ו' הזה בשלמו' ההגבה' ואס' א' מכלתי' שיחיו' רצון רוצה' מה המונע' שלא יהיה רצון קדום' ולא יתחיו' א' כ' מהטענו' הזאת' החדו' הזה וכ"ש חרוש' הזמן' שלא יתחיו' ממנו' שכבר יתבא' בקלו' ממה שקד' לנו במאמר' הראשון שהזמן' אינו מפועל פוע' עם שנו' הו' העולם' מחו'רמן' האפס' הגמור' כמו שבא' בו הקבל' וכמו שיתבא' עוד' כמה סיבא' בנה' ונשנו' למה שיערנו' בדקדקו' בדבריו' הדל' ברעתו' וכמופתיו' וכתשובותיו' ונאמר' תחלה שאין בכל מופתיו' ולא א' מה שיתן' האמ' בדרוש' הזה כפי מה שהניח' אבל אלו' או מכליו' אלו' יתבא' בקלו' ה' ומה שהניחו' ברעתו' ובהדרוש' בריא' כוונת' ואלס' איך יתבאר' שאין בכל מופתיו' מה שיחוייב' החדוש' על' דרך' שהניח' הנה ממה שאומר' אמנס' כל המופתים ששדר' עם המין' רבוי' ב' מיונים המין' הא' בניו' על' סגולת' ההו' המין' הב' על' הכבת' והוא מכו'ר כמין' הא' שאס' יחלו' הבעל' דין ויאמר' שהסגולות' אשר יחדס' להנה' יחד' ולכאל' מבעל' שכל' יסלנו' כל מופתיו' המין' ההו' והנה' עם' מה שקדס' לנו בדבריו' יתבאר' כן והו' שכאל' מבעל' שכל' עם היותו'

חבל השני

קדום אחר שהו מסוכב מעל סכל והו סכתי ראוי ומחויי סיהו לנו תכלו ואיכנו
צו רחוק סימצאו בו דברי בלתי מחויי לעצמותו בעכו זולתו כי ההתחל הסכלו
יחויי זה לשלמותו כי הטבה והחנינה שלמו למטיב ולחונן ולזה הנאכל מהתחנ
סכלו ואם היה בלתי הוה המאמ' בוסהי לתכלו מה איכנו מאמ' סותר נפשו וכמו
סהניחו כי באמרו היה לתכלית מה אבל ענין בו נאצל מהסכל לתכלי מה ואם
היה שלא נתחדש וכס' אס נאמר שהנאצל לא כחיוב אבל כרצון קרו' סיודק' בו
המאמר סהי לתכלו מה מבלתי סיחוי' הוה מחדשת ולז' הו' מבוא' בכל המופתים
ההם מהמי' ה' א' שהם נערכו על הדרוש להיו' מה סהני' מסגול' הוה הוה בעצמו
הדרוש והתמ' אס נעלם זה מעיני החכם הזה עם חזק הראותו א' שכבר יראה
סכבר לחזקו כיוצא בזה בסהו' חתר לקיים המנעות היות הדבר הקיים בעצמו
סופע תמיד מזולתו שאם היה כן יתחייבו לו בסולו רבו' והא' מהס' סיהי' הדבר
הוה מלא דבר ונפסד א' לא דבר וסיהי' הזמ' מחובר מעתות וסלא יהיו הגרמס
הסמימי' נמצאו בפעל וסלא יהי' סס תנוע' מדוכק' והנה הבטול ה' א' סהניח סיהי'
דבר הוה מלא דבר ונפסד' אלא דבר אס היה סנוד' בו לא יקרה ממנו בטול
סלא ימנע בפעל ציור הרצון וכרצון לבד בזולת כלים סיהוה הדבר מלא דבר
ויפסידנו אלא דבר כס' ירצה אבל יתחיי' זה כמו סיב' כג' אבל אומ' סלא יתחיי'
סופס' בלל' לא אדבר וכס' א' לא דבר וזה סהני' והרצון המצוי והמהכ' לה תחדת
בעצמו כס' סיתמיד ההו' והענין בזה בענין כנותן הנורו' סישפיע תמו' בציורו
וכהזרח אורו הנורו' ההס' כל אשר ימצאו מקבלו וכס' סכציורו יתמיד קיו' הנורו'
אשר השפיע וזה סאחר שהם מוככו' לקבל הנורו' ער סלהכנת' קבלו הנורו' ההס'
והיה הזרחת אור הנורות מנותן הזו' רות מתמיד א' א' מבלתי סיתמיד מצואות'
זה מבוא' מאד וכאשר הי' זה כן הוה מבואר סלא יתחייבו הבטול' האחרו' סזכר
וזה כי לרבקות הציור והרצון יתחייבו דבקו' המציאו' מסכו' עם דבקות הזמן
ורבקות התנוע' והתמה הגדול מאין יצא לו החלוק הזה בין הדבר הקיים לעצמו
למקרי' אשר אין להם קיוס בעצמם כאלו תאמר לתנוע' אשר לגרמי' הסמימיים
השופעו' מהגרמי' המאירו' וזה שאם היה סלא יתחיי' להם הבטול' הא' סככ' אפס'
בהם סימצא מלא דבר ויפסדו' אלא דבר להיותם מקרו' אמנס' אס היה סיפסדו'
כאשר יחויי' לו כשופע תמיד הנ' יחייבו כל סאר הבטולים סיהי' הזמן מחובר
מעתות וסלא יהיו התנוע' והאור גמצאים בפעל וסלא יהי' סס תנועה מדוכקת
וזה שהתנוע' השופעו' מהציו' והאור מהמאיר אינו כי אס עתה אל' א' א' שהתר
הספקו' האלו כלם כשנאמ' שהמשפיע הנותן המציאו' כס' סלדבקו' הספעתו יתן
דבקו' קיוס המציאו' אס סתהי' השופע מקרה או דב' קיים בעצמו ורי בזה נמוין
הא' מן האופתי' נאולס מופתי' המין הכ' הבנוי' על הבכתי' אומר גכ' שאין בהס'
דבר מחויי' ולא מראה פני' תחלה הכיח הנחוי' בזמן מסכיונו' למה סהתבא' בספר
בשפר השמע ולא נשי' עתה עליהם ואס סתבא' מכח דבריו כמאמ' הא' ויתבאר

רבאמר השלישי

עיר בכלל הזה בנה היות מקצתם כחכו' אבל נניחם עתה על מהם צודקו ואומר
שהופת הא' כלתי מוליד וזה שהקדמ' הגדו' האומרת שהכמה כמה הוא כמה בת
מסופק בה וזה כי האומ' שהזמן כבת לא יורה בה והסבה אשר נתן באמרו לפי
שה' מספר בעל הכמה אינה סבה וזה שהאומ' כבת אם היה שה' יגדור הכמה
שה' אשר יסער בחלק ממנו יהי' הרצון בו מה שאפס' יסוער ממנו ואם משמו
מלת הכמ' שורה סעו' ה' למה שהלשון הסכמה אין תפיסה בזה למה שבעל הלשון
לא הסכים להניחם לבלתי מוחם מהזמן ולא יקרה מזה בטו' ומה שחזק מופתי
באינוני שהם כלם בתגם המופת השני הבנוי על הקש המוטל למה שהגסם וכל
משיבו בת' אין צריך להשיב למה שהחפוש לא יתן האמת עכפ' וכפ' אם התבאר
שהזמן איננו משיבו הכמה כמו שיבא בנה והמופת הג' אשר יסודו המהירות
והאיחור הנה הוא הטעמי' וזה שהחמיר יתנועע בזמן מה מספר מהסבוכים
אשר יתנועע המאוחר בזמן וית' גדול כאשר יהיה מדרך המספר שיאמרו בו
רב ומצא גדול וקטן בזמן וזה כשיהיו בת' והנה להמנעות המתנועע המהיר
והמאוחר בזמן שיהי' אבל כשיח' הזמן או המספ' כבת לא יאמרו בו רב ומעט וגדו'
וקטן ולא שיה' למה שהס' גדולי' השעו' והשעור נמנע כבת ולזה לא יקרה ממנו
בטול' אם עזרו שבנוים כבת מהמהיר והמאוחר וזה שאין מדרגים שיאמר בהם
גדול וקטן ולא שיה' מה' מבוחר כעצמו הנה כבר יאמרו זה שאיננו כבר
כצויר קדמו' הזמן בתנועו' האו' ולא ימנע מהיו' העולם שופע תמיד מהס' על
הדרך הזה תמיד והמופת הד' ג' הנה התבאר בקלות ממה שאמרנו שלא יחייב
דבר ממה שדמ' שאם הי' שאין הכבת גדול מהכבת לא יתחייב' שלקן המאורות
תמיד ומקו' הטעו' כי באמרנו שהכבת אינו גדול מהכבת לא נרצ' בו שהו' סו' לכבת'
שכב' התבא' שהכבת לא יפוש' שה' אבל נרצ' בו שאי' מדרכו שיתגא' הכבת בגדו'
או קטן מהכבת ולזה לא יתחייב' דבר ממה שחייבו' במופ' והמופת ה' הטעמי' ג' כ'
וזה שעם היו' הזמן כבת או בנימתי' כי אם כבת וזה שאין זה זמן שנבביל כמותו'
להיותו מוגבל יחייבו' שיהיו' בת' וזה מבוא' בפסו' והמופת ה' הוא הנוסה בתוספ'
הזמן כאשר תתוסף התנועע' הנה התוספ' כבת הוא כמנע בכחיו' ואפשרי בכחיו'
אם בכחיו' הכבת בכללו הוא כמנע למה שלא יתואר בגדול וקטן וכך בכחיו' הצד'
אשר הוא כבת ה' גב' כלתי מקבל התוס' לז' הסבה בעי' ואם בכחיו' הצד' אשר
אפשרי ומחוי' שיקבל תוספ' ולז' יתוס' הזמן מהצד' ה' בו בת' בהתחזו' התנועע על
כחותיו והמופ' ה' הנצוי' כי אם הזמן משע' התנועע על כחות' הכבת תחלק ממנו לא
יחוי' היו' הזמ' בכללו מוגבל ונת' שלא כל הצורך נפרד יצדק מורכב והמופת הח'
אין ענין לו כי עז' היו' שהבח' ה' מצד המאח' כבר הונח שהצד' החולף אשר
כחותיו הוא כבת דינו דין השועל והוא לא נתחד' בהכחת הזמן ולפיני' זמן לא
בקדמו' זמן או תכלו' לז' וז' א' הפע' בשכב' והמופ' הי' הודמיו' אבל השי' עליו והמופ'
הא' ה' הכתל' בגרם השמי' מבוא' הנפיל' לב' סכו' א' למ' שלא התב' חרו' הגר' השמימי'
קב

הכלל הראשון

כב' פעם שגורה בחדושו לא יתבאר חרוש הזמן שכבר אפשר שיאמר
בהקם אל תנועה אחרת כמו שיתבאר במקומו : וכ"ס אם הוא אפשר
שיאמר בהקם אל תנועה ואם היה שאיננה נמצאת בפעל וכמו שקדם
לנו ולזה הוא מבואר שאין בכל מופתיו אלו ש חץ האמת בהיות הז
הזמן בת והוא מבואר גם כן שהמופתים ספד' בחדוש הגלוי הארץ לקוחים
מסגולות הקויה לא יתנו האמת בחדוש שדמה לסכות שזכרנו כבטול
מופתו המין הא' : וזה שיש לאומר שיאמר שסדר זה מהתחלה שכלית
לתכלית טוב בהשגחה ורצון קדס התבאר אם כן שאין בכל המופתים
ספדר עם המון רבויים מהשיתן האמת בזה הדרוש באופן שהניחו .
וכבר נעזר בקצת טענות לקוחות מחדוש החכמות והתורות והלשונות
והוא אם היה שיראו פנים לחדוש לא יחייבו שלא נתחדשו פעם אחרת
באכדן המין האנושי וחדושו פעם אחר פעם ואחר שהתבאר שאין בכל
מה ש"מה החכם הזה דבר מחייב מה שהניחו צריך שנבאר מה שייצדנו
וקוא שהחדוש באופן שהניחו היא הזיית וכריאה וזה שהוא הניח חרוש
העולם מגשם קדס רק מכל צורה ונניח עתה אפשרות מציאותו ואומר
שהוא נמנע היותו קדוס וזה שלא ימלט מהיותו מחוייב המציאו כבחינת
עצמו או שיהיה איפשר בבחינת עצמו ומחוייב בבחינת סבתו וזה כילא
יצויר אפשרות המציאות מכל הבחינות בגשם נצחי אשר לאסר ולא יסור
ובטל שיהיה מחוייב בבחינת סבתו וזה אמנם לב' סכות א' שלא יצויר
היותו מחוייב המציאות בבחינת סבתו אלא היותו משפיע תמיד מציאות
וזה למה שהוא תמיד המציאות לא יצויר עתה יהיה בו שפע המציאו ושיהיה
אחר כך שפע ההתמדה : ואחר שהתבאר זה כן והיה שכבר קובל לחכם
הזה שאין דרך שיפעול דבר בהשפיע ממנו דבר קיים תמיד כמו שקדם
הנה אם כן נתאמת שא"א שיהיה מחוייב המציאות בבחינת סבתו ואם היה
שלא יקבל זה והוא שיערה אפשרות המסך השפע בהמציא דבר קיים תמי'
הנה אם כן יורה בהכרח כי בתחלת כל מופתיו אשר מהמין הראשון :
וזה שכבר איפשר שיופיע תמיד מציאות העולם ברצון קדוס מתמי ויהיה
אם כן מה שחדש מזה הגשם הזויה וכריאה והב' שלמה שיהיה הגשם הזה
בתכלית החסד-ון הוא נמנע שיתחייב חיוב המציאות מהשלים הב'ת השלמו'
וכל שכן שיתחייב ממנו זמן בכ"ת והב' שלא יצויר שיפעול דבר בדבר
בחלוק מה שיתחייב ממנו דונק לומר מהשפעל ולזה הוא מבואר שאיננו
מחוייב המציאות בבחינת סבתו ואם שאיננו מחוייב בבחינת עצמו :

הבאמר השלישי

זה יתבאר בקלות אם תחלה שפנת גשם מחוייב המציאות לעצמו ית
יחייב שיהיה בלתי מסתגל מעלה זולתו יתחייב אם כן שגבוהו עלה
ראשונה ושהיו שני עלות ראשונות האחת בתכלית השלמות והא' בתכלית
החסרון וגם הוא כפירה והדיסה סלה יסתגל המציאות בכללנו מאחד
פשוט הנה הוא מגונה מאד אף כסנודה שלא היה אלוה והוא רב מוסכ'
עליו היות העולם איש אחד ומחוייב בו שסתגל מאחד פשוט ושכית
שחס כניח הגשם הזה מחוייב המציאות בכח נת עצמו בלתי מסתגל
ממנו יתברך איך ישמע להתפעל מרצונו : האם הגשם הזה יוכל או
ירגיש בשלמות האל יתברך ותכלית חסרונו בעצמו וזה שהשמע הוא חמ'
לצורה אחר שקצרה היא המעמידה והמוציאה לפעל ההוא ונקשר בו
יתבן זה בו אבל מי שמציאותו מספיק לו לעצמו ובלתי נקשר בזולתו איך
יהיה הריצו ההוא מי יתן וארע ג'כ שאחר שהוכח מחוייב המציאות לעצמו
ובלתי שומר תמונתו הנה הוא לעצמותו בלתי שומר תמונתו וכאשר היה
בלתי שומר התמונה לעצמותו הנה כבר יש לו טבע בעבורו חוייב שיהיה
בלתי שומר תמונתו וכאשר היה בלתי שומר תמונה לעצמותו הנה כבר
יש לו טבע בעבורו יחוייב שיהיה בלתי שומר תמונתו ועוד שהיותו בלתי
שומר תמונתו לא ימלט מאיכות אשר מאיכות השניים והוא הרפה והקט'
והיות מתואר באיכות האיכות השנים ולא יתואר באיכות הראשונים
דחוק שלא יזויר עם שישתור הנאתו היותו דק מכל צורה : וכאשר
התבאר היותו בלתי מחוייב המציאות לא בכחיות עצמו ולא בכחיות
פנתו הנה אם כן הדעת הזקבדו מבואר הנפילה בעצמו ועוד שאך
סיצא חיוכ מציאותו הנה בהכרח יתחייב זמן קדום וזה שהזמן יאמר
בהקס לכל שינוי מן השניים והנה אין המלט מהגשם הזה מהשינוי וזה
שכל הזמן הקדום היה מתואר בשמירת התמונה בפעל ואחר כך נשתנה
ולא שמרה הנה כבר נח משינוי התמונה בפעל : והתנועע אחר כך
בשגשגות תמונתו : ועוד שאיך שיהיה לא ימלט משינוי רצון ללא סבה
: וזה מגונה מאד בחק כל משכיל וכל סכן בחקו יתברך ויתעל' שמו לעד
ואולם איך יתבאר שני רצון בלא סבה הנה שינוי רצון מבואר בעצמו וזה
סקרדס המרוס לא רצה בשלמות הגשם ההוא החסר ואחר כך רצ' בשלמותו
ואולם שיהיה השינוי בלא סבה הנה יתבאר בקלות עם מה שקרס לנו מ
מהדברים וזה שאם היה סבה לשינוי הרצון ההוא היה בהכרח אם מבא'
השם יתברך ויתעלה שמו ואם מפאת הגשם ט'אין מציאות זולת אלו

דבלל הראשון

ואחר שיהיה יחסו יתברך ויתעלה שמו אל כל העתים אחד ויהם הגשם
 ההוא וכל המתהווה ממנו אל כל העתים אחד גם כן הנה או אפשר שיהיו
 לשינוי הרצון ביחוד העת שום סבה ואם או אפשר מבלתי שנויה שאחר
 שיהיו לשינוי הרצון סבה והוא הטובה והחניכה עם היית שיחוד העת בלא
 סבה איך הזק בזה מה שהיא החוק משינוי מחקו יתברך ויתעלה שמו
 הנה למע-ער שיאמר שהשינוי רצון בעצמו הוא ללא סבה וזה שרבר
 היה יותר האוי ברצון הטובה והחניכה שיהיה קדום ונצחי ושלם ועמוד
 זמן בלתי בעל תלות בתלות החסרון והפלא מהחכם הזה שבהנהגתו
 זו כבר חייב לו ית' ידיעה בפרטי במה שהוא פרטי והוא איש הגשם הבלתי
 שומר תמונתו כשפעל בו ברצונו ונפל במה שברח ממנו כמו שבא במאמר
 הב' ויותר מגכה זה שלפי מה שהניח ידיעתי בו קנויה בהכרח ממנו מה
 שהתבאר קמנעו מחקו יתברך ר' לשתיה לו ידיעה קנויה מזולתו וכל שכן
 לדעתו שיראה שהיודע יתעצם במה שידעהו וכל אלו הבטוחים יתחייבו
 מהגחתו והוא מה שבזוננו בזה הפרק.

הפרק הה'

נתאמת בו דעת החדוש במה שאין ספק בו
 ושהכפירה בו הריסה כסרטי התורה ואולם
 אינו יסוד ופנה שלא יצויר מציאות התורה מזולתו ותחלה אומר כי עם
 היות סגקים בין ההויה החלקית להויה הכללית הנה אין בטענות כת
 מאמיני הקדמות דבר כבר ראוי לשום לב עליו וזה שהטענות אשר מפאת
 הזמן והתנועה והגדר השמימי הנה בהנחתו החדש אחר ההעד המוחלט
 יסורו כלם ואם היה שכתמש במלות מורות זמן בקודם ולא יחודר וכל שכן
 אם יתאמת שהזמן אינו נמשך לתנועה ואינו מפעולות פועל זכך הטענה
 האחת אשר מפאת החצר תפול בכללה כי בהנחתו זאת אין שם חמר
 קדום אמנם בטענה השנית הוסיף דברים הר' לחייב המניעה יש מאין
 כמו שבא בפרק שלישי : ולפי שיטור הטענה כלה בנוי
 בדמיון הזה והוא אשר עור עיני האיש ההוא ראש מאמיני הקדמות עם
 גורל שיעורו בחכמה או אפשר מבלתי שפאריך בזה להגלות טענות
 ואומר תחלה שזה שברחו ממנו איך המלש להם ממנו בשום צד : וזה
 שבכבר התבאר במה שקדם שאין שם דבר מחייב המניעה כבחינת עגמו
 כי שם השם יתברך וישתכח שמו לעד ושכל מה שזולתו איך שהונח ר' זה
 לומר מחזרש או קדום הוא אפשר המציאות בבחינת עצמו והוא נאצל ממנו
 אם כן אין שם לא חומר ונא צורה ולא בשמות שלא יהא נאצל ממנו והנה
 האצילות לא ימלט משיהיה אם על צד החיוב אם על צד הרצון ואיך שיהיה

המאמר השלישי

כבר נודע על מציאות גשמי נאצל מצורת והצורה אם כן מאצילה ונותנה
מה שאין דומה לה ולא תאציל ולא תתן למקבל כי היא תתן המציאות למקב
ואין הכונה באמרו יש מאין זולת זה וזה שאם היה הכונן באמרו יש
מאין שהאין יהיה הנושא באמרו הנבזר מהכחם לא יתחייב ממנחתינו אצילו
על צד החיוב אשר לא סר אפסרות התנוות יש מאין אבל הכונה באמרו
יש מאין הוא שנתחווה אחר העדר ושללא היה לנושא נמצא קוד' ובאמרו
גם כן שנאצלו שניהם על צד החיוב אין הכונן בגשם כן אלא שלא היה להם
נושא קדום אלא שהחמר והצורם יחד שניהם נאצלו אחר ההעדר ואם
לא היה להם נוסף נמצא קודם ושכל מציאותם נאצל ממנו : ואין ספק
שאין הפרס בין המאמרים האלה אלא ביכלת השי' שהונחנו אותו קדום
יורה וכלת כבת בזמן והונחנו אותו מחודש יורה וכלת כבת בזמן : ועוד
שהונחנו אותו קדום לפי שיחס הפועל והמתפעל אל כל העתים יחס אחד
יחוייב בהדרגה אצילותו וחיובו יתברך ממנו תמיד כמו שהונח כי אין פס
עת מיאחד יהיה אצילות המציאות בו והזמן האחר אצילות התמיד ולזה
ישוייב מהנחתנו זאת רוצה לומר אצילות המציאות תמיד על צד החיוב
חיוב וכלת כבת כפעל תמיד וזה שהיכלת כבת יהיה כסיהיה יחס שמור
בין הפועל והמתפעל אבל כסלא יהיה כינוי יחס יהי' בהכרח וכלת כבת
ואומר עוד שמהנחתנו זאת רוצה לומר חיוב המציאות ממנו יתחייב סיהי'
על צד הרצון וזה אמנם לשני סבות הא' כי מהנחתנו חיוב המציאות
מהתחלה סכלית יחוייב סיהיה על צד הצורך ולהיותו מקנה המציאות על
צד הצורך שלם רוצה לומר צורך ביאום הנמצאות וצורך היותו מקנה המציאות
הנימוס והנמצאות עצמן דרך כלל ודרך חלק וזה שאין פס דבר שלא
יקנה המציאות והמהות מצוירו ולהיות התחלה סכלית ירצה במה שיצויר
והגם אין עניין לרצון זולת זה אלא היותו מצויר שהוא רוצה ועקבה דרך
השכלה וצורך מציאותם וסב' כי ההקדמה המוסכמת עליה שהיא שמה
אחד הפשוט לא יתחייב אלא אחד פשוט יתחייב בהכרח שאצילו הנמצאין
היה על צד הרצון וזה שלמה שהתבאר שמיציאות החמר והגשמות נאצל
שמכני יתברך ולא מהתחלה אחרת אין דרך לצאת מהספק הזה איך נאצל
זה המורכב כעל' סימור וגשמות מהאחר הפשוט בתכלית הפשוטות אלא
כשיאמר שלמה שהיה המציאות בכללו איש אחד טוב בתכלית השלמות מה
שאפשר לפי המקבל והיה מדרך הטוב להשיע הטוב על צד החיובה כי
מזה הצד יהיה שלמות לטוב להשיע והיה הטוב כמה שהוא טוב הוא אחד

הכלל הראשון

כפשוט הגה עם היותו מורכב מחלקים אשר מזה הצד הוא רביס אין הטוב
והשלמות הנמצא לא במה שהוא רביס אלא במה שהוא אחד ועוד שמה
מבואר בעצמו ששלמות הטוב כפיפעל הסוב כפיפעלהו ברצון הוא יתגדל
לאין שיעור מפיפעלהו בזולת רצון וכאשר היה זה בין הנה הוא מבואר
שמהנחתו חיוכו המציאות ממנו יתחייב שיהיה על צד הרצון ולפי מה שכבר
התבאר גם כן יתחייב שיהיה הרצון מתמיד והנה להיות האמת עד לעצמו
ומסכים מכל צד הנק נעזר בזה רצוני מהיותו יתברך פועל ברצון ממה
שנתפרסם מענין הנפלאות ומופתיו הנביאים שהוא ואם היה שלא השגנו
מהם בחום כבר ראוי שיהיה נעזר במה שנמצא לקודמים ממי שראוי
לפמוך עליהם וזה שאין המלט מהיות הפועל בהם הסו ואין דרך לפועל
בחומר הפרטי כאלו תאמר במטה שיהפך הנין כי אם בפועל משהו ורונה
זה מבואר בעצמו למעיון בזה הספר ואולם איך יתבאר שהפועל הוא הסו
ממה שנאמר הנה לפי מה שנמצא במופתים והנפלאות פיס מהם הטבת
ותכלית הטוב מה שלא יעלם ושהם מחודשים הנה הם בהכרח מפעולות
פועל ולזה אין המלט אם לא יכיה הפועל הקרוי בהם משהיה נבוא או
שם אשר באמצעותו יתחדשו או הגרמים השמומיים או מניעיהם
והנה יתבאר בקלות שאין אחד מהם הפועל וזה שהאדם הדבר בהם
מבואר בו שהוא אינו הפועל וזה שאם הוא אפשר היה זה מצד דבקו
בשו והנה לא ימנע זה אבל אין ספק בו שיש לו מבואר בהם אבל שיהיה
הוא הפועל כבר דמו בני אדם שלמות שכלו והתבדרותו מבין כחות
הנפש אפשר זה בני וכן טעו זה שהפועל אשר מזה הצד הנכס הן להתבדרותו
בהם והיותו כצורה להם ולזה יתחייב השמע להאמר לא החומר לצד ה
המיוחדת הוא דבר שאי אפשר שתהיה לו ידיעה שלמה בנימוס הנמצאות ב
כדרך שיהיה במדרגת הצורה לחמרי המיוחד לפי שמה הצד יחשב שהוא
אפשר בו שיהיה פועל ולזה הוא מבואר שאין האדם הוא הפועל וכך הוא
מבואר שאין הגרמים השמומיים אינניעיהם הפועלים וזה שהם כותנין
הנימוסים והסדר לנמצאות והם נפתים מהם יוצאים מהסדר והנימוס א"א
שיתחדשו מנותני הסדר והנימוסים ואם היה שכבר דמה הר"ל שהפועל
בהם הוא השכל הפועל וחשב להיות חספק הזה בשאמר כי חרו המופתו
הם מהנימוסים אשר סדר הטו כשיהיה האדם אשר יתחדשו באמצעותו
במדרגה ידועה אלנו מהדבקות ואם הוא אמת בעצמו רונה לומר היותם
מקנימוסים הנה אי אפשר בו שיהיה הוא הפועל למה שהפועל הוא בחומר

המאמר השלישי

פרטי זה שמע המאמר הפרטי לנו בזולת הכנה כאלו תאמר השמע חומר
האמר לקבל צורת ההגיון שהוא בלתי מוכן לקבל האיפשר מבלתי ידיעה
מיוחד צו-צו מיוחד מה שהוא רחוק מאד בסכל הפועל וכל סכן כסלה
ישוטט בפעל הוא מחשבת השלם או הנביא בענין בלתי שעה את
המת כנגיעת עצם מעצמו ולזה מה שיחייב סי יה הפועל הסי בהגמחה
פרטית ורצון פרטי. וזה אמנם נמשך לסי דור והימוס אשר גזרה חכמתו
מהקטבה והאניכה: וזה אמנם בסדור מתמיד כשימצא מקבל נאות:
ואחר שהתבאר שמהנחתו חיוכ האניאות יתחייב ובלתי הניית יש מאן
רונה לומר אחר ההערר המוחלט ויתחייב גם כן הויה רצונית הנה ראע
שנעיר על השפקות שחייבו בהנחה הזאת כרי שלא ישאר בה סוס מב
מכונה וזה שהם אמרו תחילה שאנחנו נראה בכל מתהוה סיתהו הצורות
לא הגשמות. ב' שהצורה תתן הרומה לה אבל אך תתן הגשמות שלטי
שמהנחתו יש מאן יתחייב שיהיה הרקות נמצא מה שהתבאר שהו סקר
ואמנם חיוכ זה מכוון אללם וזה שהרקים אשר בהם נמצא העולם קודם
המצאו כנה היה אפשר שימצא בהם בשם יתנה הוא מסכים לגדר הרקות
שהוא מקום פנוי וגם שאיפשר שיהיה בו גשם. ד' שלמה שלא היה
שם טבע מיוחד קודם העולם הנה לא היה אפשרות מיוחד במקום ההוא
אשר נמצא מיתר המקומות הפנויים: ואחר שהיה יחס הפנוי אחר
בכל המקומות אל הפועל הנה תתחייב השאלה אך נמצא במקום ההוא
ביחוד אבל ראוי שימצא במקום בכל הפנוי ויהיה אם כן גשם בלתי בעל
תכלית נמצא מה שהתבאר המכעו ה' כי לא ימלט העולם קודם הווי
אם שיהיה המציאותו מחוייב אונמנע או אפשרי ואם היה מחוייב לא
ס' היותו ואם היה נמנע לא יתכן חיותו ולזה מה שיחוייב שיהי מציאותו
אפשר אבל האפשרות ממה שיצטרך אל נושא אלנו הן הספקות שהערו
בזנחתו יש מאן: והנה מזה שהתבאר לנו מהדברים יתבאר הקדם
בקלות ואמנם הא' לא בא לכלל ספק שאם אנחנו לא נראה בהוי החלקי
סיתהו הגשמות הנה ואימנע בעבור זה בהויה הכוללת סיתהו הגשמות
וזה מכונה כנפשו יכ"ש עשמה שהתבאר שאין המלט מאצולית דבר
בשמי מלא דבר ממנו גם כן אף למאמיני הקדמות והב' שוסדו אין ראוי
סיתן הגשמות אחר שאינו רומה לצורה אין התרו ממה שיקשה ראצונה
שאם היה ההתקות בחיוכ בלתי רצונית היה מקוים לספק אבל אחר
שהויה רצונית אין מקום לשפ' ועוד שכבר קדם שהויה תהע' הקטב'

הכלל הראשון

והחנינה • ולזה כבר תתן הדומה לה כי תכלית ההויה כבר התבאר
שהוא טוב גם וייתן הטוב : ואמנם הב' המחוייב שיהיה הרקות נמצא
התרו גם כן ממה שיקל וזה שים לאומר שאמר שקודם העולם לא היו
הרהקים נמצאים וששים המצאם כשהמצא הגשם מאין : ועוד כשנוד'
חיוב הרקות לא יקרה ממנו מזה בטל בשכבר התבאר במאמר הא' מזה
הספר חיוב מציאות הרקות הפך מה שיבינו : ואמנם הד' הנה להיות
מקומות הפנוי על יחס אחד לא יחייב מציאות גשם בב'ת אם השי' מציאותו
בעצמו נמצע אבל היה שהמצא השיעור המיוחד המוגבל הנאות לשלמות
העולם כפי מק שהוא בו : ואמנם השאלה למה בראו בזה המקום הפנוי
ולא בראו בזה הנה אחרי שהמקומות כלם על יחס אח' באו זה מהמקומו'
שהיה מציאת תשאר השאלה למה לא המציאו במקום אחר ובזה הדרך
בעצמו השוב ה'ר על השאלה למה בראו בזה העת אחר שכל העתים אליו
ביחס אחר אלא שתשובה זאת מספקת בהתר הספק הזה ואינה מספקת
להתר הספק הקיא וזה שהיות לכול העתים על יחס אחד יחייב שיהיה
הרצון קדוש בכל העתים והיות המקומות על יחס אחד לא יחייב שימלא
כל המקומות אם למניעות גשם בב'ת ואם לשלמות העולם שהוא ראוי
סיהיה לו שיעור מוגבל ואמנם החמישי הוא הלצוי וזה שבהנחתו יש
מאין לא היה לו נוסף יקבל החלוקה ממחוייב או נמנע אלפס' מזד המתפעל
אבל האפשרות היה בבחינת הפועל לבד וזה מבואר בנפשו כבר התבאר
שאין בהנחתו זאת ר'ל החדוש במוחלט אחר העדר שום מנכח אבל
התבאר שאף כשנתיח חיוב מציאות העולם ממנו יתברך יתחייב חדוש
תמיד לא מדבר להיותו מתמיד בה כשלא ימנע מזד המקבל כי העניין
בזה במדרגת השכל הפועל אצלם שהוא הפועל תמיד בכל עת שימצ' מקבל
מוכך ולזה כבר יצויר מציאות התורה והנפלאות שבאו בה אף אם נאמין
חיוב מציאות העולם ממנו יתברך על צד הטובה אלא שהאמת הגמו' כפי
מה שבא בקבלה והוא שהשי' חרשו והמציאו בעת ידוע כאמרו בראשית
ברא וגו' וכל הפרסה כלה אלא שכבר תשאר השאלה למה המציאו בעת ידוע
אחר שהיחס כס אם מזד הפועל ואם מזד המתפעל אל כל העתים אחר
והנה הספק זה הוא עצום מאד הנה התרו בא' מב' פנים אם שיאמה
שכבר בזרה חכמתו לסכה ידועה שיהיה לו התחלת הויה מחודש ולא תשאר
בו השאלה למה המציאות בעת הזאת למה שהחדוש בכלל העתים יחד אחר
ואם שנתיר לעצמינו מה שנמצא בקצת מאמרים לד'ל הכי אם הדכ המורה

המאמר השלישי

ולא מצאנו או חולק עליהם אחרים מלמד שהיה כונה על מנו' ומחריב' ומקם
אמרו מלמד שהיה סדר זמנים קודם לכך הכוונ' מהם לפי מה שירא' החדו'
התמיד' אלה שהיו היום בעת ידוע ונפסדים בעת ידוע אם בתנוע' האיפו'
וקפסרם ואם להיות כל אחד מהם הולך מהאחר מדרגת השלמות ואפשר
שזה שאכתובו יסאר נכחי אפשר שיפסד ויבא אחריו עולם אחר הולך
מזה מהלך השלמות במדרגת החי מהנזמח כי בזה דלתי החקירה בשלמות
וקדברים עתיקים למקבלי האמת ואם היה מהחכמים שהרחיקו מאד
הפסד העולם מצד העיון הנהיתבאר בקלות שאין בכל מה שאמרו סמח
שיחייב כמה שחייבו כמו שובא במאמר הד' בה' • והנה בדרך הזו
הותרו השפקות אשר מפאת הפועל גם כן והכלל העולה מהדברי' שנתאמ'
מצד העיון חדוש לא מדבר מוחלט וזה נתפרסם לאברהם מבית דינו
של סס ועבר אמר כריך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ ואמר נעים
זמירות השמים מפשרים כבוד אל ומעשה ידו מגיד הרקיע וזה שהרקיע
מודה במה שאין שפק בו היותו מעשה ידו וזו מה שתקנו במשכע הכרכו'
מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית לפי שחדוש המציאו' בכללו לא מדבר
הוא תמיד והנה להעיד על החדוש הזה הכלל הנורה והחמר יראה •
שתקנו במטבע הברכה ונדר אור וכורא חשך שקוא ואם היה ש. תקנ' פשוטה
על המאורות הכ' אינו רחוק סיור' על עיקר הנביא' ולפי שהנזר' נותנת
המהות הרמוז אליו והחמר מצד ענינו לא יעמוד ואין לו קיום רמוז אליו
הנה יחס האור לנורה והחשך לחמר כמה שאין לו צורה כזולת הנורה אלס
שיחס בדיא להיותו מהערד למה שכבר התבאר שחדוש אחר ההיער' מחייו'
מצד העיון והתבאר גם כן חיוכ וכלת השם להמציא גבס לא מדבר הפך
מה שדמו אף למאמיני הקדמות אשר בעבור זה לא שמנו אמונת החדוש
פכה אשר לא תיירר מציאות התורה בלעדיה והתישב עם זה המאמר
המפורסם לרבו יצחק אמר לא הי' צריך להתח' התור' אלס מהחדש הזה לכס
וכבר רעיר ביישוב המאמר פוה הגאון הרב רבינו נסים ע"ה כפירו' התורה
שהתחיל וכבר העיד החבר הכוזרי על קדעת הזה אמר זה לטונו ואם היה
מצדך בעל התורה להאמין ולהורות בהולו הקדמון או שקדמו לעולם
עולמים רבים קודם העולם הזה לא היה זה פגס באמונתו כי הוא מאמין
כי העולם הזה חדש מזמן ידוע ותחלת האדם אשר בו היה אדם ונחה
וככלל כשלא מה שיעדנו בפרק הזה • והתחלה לאל לבדו ומרומם על
כל ברכה ותהלה :

הכלל השני הכלל הב

בהשארות הנפש הנה הדבור כונסנו עניינים אם כמאז
 הנפש ואם בהשארותה אמנם המהות דברנו
 בו בכלל הו' מהמאהר ה' שיש בו די לפי כוונת המפר ולזה נשארו עליונו
 הביאור בהשארות ויהיה דבורינו כוכפי מנהגינו וזה אם בביאור איך
 ראוי שיוכז כפי מה שתגזרוהו התורה והעיון ואם באופן עמידתנו עליו
 ולזה שמנו פרקיה הכלל הזה פנים :

הפרק הא כבאו איך ראוי שיוכז כפי מה שתגזרוהו התורה
 והעיון ואומר שהנפש אשר תשארו אחר המות
 תשארו נצחית כשבע עומדת בעצמה בלתי מסתכ' במין ולא באיש כפי אשר
 תגזור התורה ויסכים בו העיון והנה אמרנו אשר תשארו אחר המות כי
 נפשות בני אדם לא תשארונה כלם אבל מהם אובדות לשעתן כנפשות
 מקצת הרשעים כמו סיבא בכלל הג' ב'ה ואמרנו תשארו נצחית בטבע למה
 שאין לה סבוח ההפסד בעצמה ולזה אם לא על צד העונש כמו שבא בקבל'
 וכמו סיבא ב'ה ותשארו נצחית בטבע ואמנם אמרנו עומדת בעצמה למה
 שהתשארו בגדרה היותה עצם לא הכנה לכד כמו שדמ'ן רשד ואמרנו בלתי
 מסתנה במין יורה זה על הפסד דעת מי שדמה שהסדר מן הנפשו יתאחר
 עם השכל הפועל באופן שיצדק עליו אמרנו היא כבר תשתנה במין :
 ואמרנו ולא באיש יורה על הפסד דעת מי שיראו שהנפשות אחר ההפסד
 לא יתכן נהם ריבוי אבל הם אחת במספ' וקוא דעת נפסד מאד כפי ה
 הקבלה והעיון בעצמו :

הפרק הב באופן עמידתנו עליו ואומר שהשארנו הנפש
 באופן שהינח נעמוד עליו מהתורה ומהקבלה
 ויסכים בו העיון אמנם בתורה ואם היה שלא נתפרש בה ברכ' ויעוד הנש
 כתיבוס רבים מעידים עליו כדבר פשוט ומקובל באומר מפורסם אצלם ה'
 בחנו נמצא ואינו כפי לקח אותו אלהים כאלו לקחו וסלקו במחצת מלאכיו :
 ובלשון הזה נמצא באלוהיו היום הזה יי לקח את אדוניך מעל ראשך :
 ונתפרסם זה עד שבלעם היה כוסף לרמות לישראל כאחרית ואמר תמות
 נפשי מות ישראלים ותהי אחריתי כמוהו ולהתפרסם זה אצלם אמרה אביגיל
 והיתה נפש אדוני צדורה בצדור החיים את יי אלהיך ואת נפש אדוניך
 יקלע' בתיך כף הקלע ואמר ית' דאה נתתי לפניך היום את החיים ואת המאב

המאמר השלישי

עיון קאל גס כן ייעד כאלו החיים אמר השיב וחיו ואין ספק סאי
החיים הנשמיים כי החיים והמות משותפים לנדויקים ולרשעים והמסורר
בתהלותיו כנה הרשעים מתים אמה לא המתים יתללו זה ואמר עוד ואנחנו
בדרך יה מעתה ועד עולם הללויה ואמר מעד על זה אך אלהים יפדה
נפשי מיד סאל כי יקחי סלה ואמר במקום אחר עד אכה אל מקדשי אל
ואמר עוד שלמה כפירוש והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה וכמו
סהאריך כזה זולתנו אלה סלא כא בדרך ייעוד מסורס כי אם הייעוד
הנשמי לסנה הזכרת עוד בכלל השפי בגזרת המר ואמנס בקבלה זה
מפורסם לחכמינו סזכרו ענין העולם הבא במקומות רבים אין צורך לחבר
ולזה ענין ההשארות מבואר מאד כפי התורה והקבלה : ואמנס שהנפש
הנשארת לא תשתנה לא במין ולא בחיים כמו שהונח : זה יראה מזה התורה
כי למה שהגמול והעונם האמתו לאדם הוא כה בהשאר הנפשות אחר היות
ההפדר אם היה סתת זה עש הסכל הפועל אן סתת אחרת הנפשות ותהיינו
כלן אחת כמו שיש מחכמי אומתינו סדמה זה וכסל בני להמשכו בדרך
היוני הנה לא יהיה גמול כהן ומתיחס למה שאין יתרון לעובד על זולתו
ממה שלא הגיע לחלק אחר מאלף ממדרגתו והנש בדברי רבתינו זכרם
לכרבה מבואר זה מאד אמרם צדויקים ונשבים ועטרו תיהן בראשיהן ונהכו
מזיו הקשיכה ואמרו פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה ואמרם
מלמד סלכל אחר עושין לו מדור לפי כבודו ומאמרים רבים זולתם :
וקאריכות כזה מותד ואמנס שיסכים כזה העיון הנה ההשארות בעצמו
נבוכו בו המפרשים לספרי ארסאן מהס מוי שיבש מני איותו ומהס מוי
סיחויב אותו והרבו כזה טענות ודברים ולזה ראוי סגביא סה סחוקנו
דעתסנו מהדברים שראוי לסוס לב עליהם : וזה בקצור מופלג סכו הדרך
יתבאר לנו אמתית מה סנר זהו ואומר סמה שהסכימו כלס ובו בנו בניינס
היא סלש הקדמות האחד שהסכל האניסי יתעסס במושכליו ויקראוהו סכל
נקנה והשני סכל הנה נפסד וכל נפסד הנה והשליסי סאס הונח אפסר
הסכלת הסכל האניסי הסכל הפועל וסוייב סיוסו בו נחוי ואמנס המחלקת
בניינס בשני ההקדמות האחד אם המושכלות אשר כסאן הונח או בלתי
הונח והשני סאס איסר כסכל האניסי סיסכל הסכל הפועל וזה שהכת
המכזסת ההשארות יהאס סמושכלות אשר כסאן הונח והסכל האניסי
אל סיסכל בו הסכל הפועל והוליד מזה שהסכל האניסי אי אפסר בו
סייסי נחוי וזה סכאסר נתאמת לו שהסכל יתעסס במושכלו כמו סכא

הכלל השני

בהקדמה הא' המושכלות והיו המושכלות אשר בכלן היות הכ' בהכרח שישם
 כמו שבא בהקדמה הב' המושכמת וזה אמנם כל מה שלא יוכל השכל
 הפועל וקצת האומרת היות ההשארות וראה שהמושכלות אשר בכלן
 בלתי היות וכאשר נתאמת לנו שהשכל יתעצם במושכליו כמו שבא ב'
 בהקדמה הראשונה המושכמת הנה בהכרח ישוב כנחי אחר שהמושכלות
 נכחיות להיותם בלתי הו' כמו שבא בכ' המושכמו והוליד מזה חיוב ההשאר'
 ומהסמי שיראה אפשרות בשכל האנושי שיכיל השכל הפועל ויליד
 בהקדמה השלישית המושכמת חיוב ההשארות לשכל האנושי כשיש כיל השכל
 הפועל הן אלה קצות דרכם ולאנחנו נאמר אמנם ההקדמה הראשונה
 שהיא יסוד הבנין כלו הנה נתאמת שקרונה במה שאין ספק בו בכלל
 השמימאמאר השני כן ההקדמה השני עם שדברי ה' ר' ל' ובהקדמה על קדקד'
 הנה כשהנחנו אמתיות לא תנדק כשתהיה הקויה רצונית וכבר התבאר
 במה שקדם שהקויה הכוללת היא רצונית מלא דבר וכל סכן שהנצחיות
 איפשר בזה ואולם ההקדמה השלישית באר בקלות שקרונה כשקר' הא'
 בו השכלת השכל האנושי לשכל הפועל לא יתן הנצחיות לשכל האנושי אלא
 כשאמר שהשכל יתעצם במושכליו וזה מבואר בעצמו ולזה מה שראוי
 שיאמר בחיוב ההשארות הוא שאחר שהנכח בגדר הנפש היותה עצם שכלי
 אשר אין לנסתת ההפסד בעצמו כשתשלם בקשר והאבה באמצעות מה
 שישוג בתורה ובגפלאות השם יתברך ראוי שתשאר על שלמותה ובקש חזק
 ובה אזרת אור בלתי מספיק להסרת הספיק המחשיך עניינה שהוא החמר
 וכאשר היה זה כן הוא מבואר שאין העין מכחיש דבר מהשאר' אבל יראה
 שה' מחייב אותי וזה שלמה שהוא מבואר במורכב הנפס- הנפסד אל פשוטיו
 שכל אחד ישוב אל עצמותו הפשוט והיה הארס מורכב מחלק חמר ומחלק
 רוחני עצמותו מושפע מעצם שכלי משפיע היה המשפיע מלאך או זולתו
 ראוי ומחייב בחלק הרוחני שלא יפסד כמו שהוא מבואר בחלק החמרי
 שהוא שב אל פשוטיו ואל יסודותיו וזה היה ההשארות מבואר ומחייב
 בעצמו לפי העיון האמתי והוא שרמז שלמה באמרו ושב העפר אל הארץ
 כשה' והרוח תשוב אל האלהים אשר נתבה אלא יש הפר' בין החלק הרוחני
 והחלק החמרי והוא שהחמר פשוטיו ישוב אל יסודותיו ומתאחדו עמה להיות'
 מתעמי החלקים ולא קנו בחמר שלמות קיום להיות החמר מתנועע ובשני
 מתמי והחלק הרוחני למה שקנה באמצעו השגתו שלמות ודבקו בא' העליון
 קיים בלתי משת' ראוי ומחוי' שיסאר קיי בעצמו ובשלמותו וזה אמר בחיוב

דבאר השלישי

הקשר וזה מספיק כפי כונת הספר ואולם שתהיה כלתי מפתח במין ולא באיש הוא מכאן ממה שקדם וזה למה שהוא מבואר בעצמו שהמפתח במין אובאיש הוא נעתק מעצמות לעצמות מין היה אובאיש והעצמו אשר נעתק ממנו נפסד בהכרח שאם לא היה נפסד היו לדבר אחד בעצמות שני עצמויות והוא דבר התבאר בטולו ולפי שהתבאר בנפש השכלי שאין לה סבות ההפסד יתחייב אם כן היתה כלתי משתנה במין ולב באיש ואמנם אשר הביא קצת מהפרטי לספרי ארסטו א זה הטעם הוא קבלת ההקדמ' האומרת שהשכל האנושי יתעצם במושכליו וכאשר התאמת להם שהמסכ' והמושכל וההשכלה דבר אחד וההשכלה לא תקבל הרבוי באיש חוץ ל להם שהנפשות אחר ההפרד דבר אחד ואנחנו כבר ביארנו כמה שקד' זיוף ההקדמה היא ושקריותה יש לנפש עצמות זולת ההשכלה עם קיות המהות בעלם ממנו והנה רז'ל כנו אוחה במקומות באור והכתוב אומר נר יי נשמת אדם והיה ראוי לזה השם להיותו נר מאיר עיני עורים וחשוכים ולזה יחסו האור לשכינה אמרו ונהנין מעיו השכינה ואומר ונהורא עימה שרי והתימה ממש שאחר שההשכלה בעצמה אחת ואינה מקבלת ריבוי והיתה ההשכלה והמושכל דבר אחד הנה המושכלות עם המון רבועים דבר אחד באיש וזה בתכלית הטול והגנות אל השכל מה שאמרו בזה הוא כריאה הזויה עם שהוא כפירה גמורה כפי התורה והקבלה כמו שקדם וכאן התבאר מה שראינו לבאר בכלל הוא : והתלה לאל לבדו ומרומם על כל ברכה ותלה :

הכלל הג' בגמול

וענין ונאמר לפי שכבר קדם לנו לפי התורה והקבלה היות הגמול ועונש"ב מינים בשמי ורוחני לנפש אחרו הפרדה מהגוף :

והתבאר עם זה שהרוחני יסכים בו העיון והתבאר אם כן מציאותם ומה שנסאר עלינו לבאר הוא ג' עניינים האחד ברב' הגמול והענש באופן שלא יחלוק עליהם העיון הב' בבאור שני מיני הגמול ושני מיני הענש אם הם מתחלפים ואם הם מתחלפים במה זה יתחלפו הג' בהתר קצת ספקות יקרו בשני המינים ולכן שמנו פרקי הכלל הזה ג' :

הפרק הא' בררכי הגמול והענש באופן שלא יחלוק עליו העיון ואומר הנה הגמול והענש הגשמיים : נתפרשו בתורה במקומות ואיך שהנחו קול מבואר שלא יחלוק עליה העיון

הכלל השני

וזה כי למה שהכוונה הראשונה בהם היא הטובה והקבאלת השלמו' כמו שקדם
מהייעור הטוב בהסרת המעיק המונע השלמות מצורך התעלת הנפלאה
לאדם שיש למעלה ממנו משגיח ועי' רואה ואם הייעור הרע עם שבות
העדרה הוא ל' או לזולתו הנה מתועלתו הנצוח והגברה כשטן המסחיה
הוא מלאך המות והוא יצר הרע ואחר שהיתה זאת הטובה והחניכ' הכונ'
העצמית בהם כמו שהורה באמרו וידעתה היום כי כאשר יוסר איש את נכ
י' אלהיך מיסרך הוא מבואר שלא יחלוק העיון בו למה שהתבאר בויתברך
היות הטוב האמתי ושהוא לשלמותו ראוי שיספיע הטובה אחרי שהתבאר
כמה שאין ספק בו היותו יכול עליה ולהיות התכלית העצמי והכונ' הראשונה
בייעור הטוב הקבאלת השלמות בהסרת המעיק היה הייעור הראשון הגשמי
שכא בתורה הסרת הרע כאמרו אם שמוע תשמע לקול י' אלהיך והאזנת
למצותיו וכן כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני הסס
רופאך כאלו הוא דמה שאמרנו שהכוונה הראשונה בייעור הטוב הסר' המעי'
ולזה נותס כי אני י' רפאך רוצה לומר כי עם היות איכנו מדרך הטבע להיות
שהוא הטוב היכול האמתי רופאך י' רופאך רוצה לומר מנהיג בריאותך
וכריאות נפשוך ראוי שתאמין בו ואלו ה' תה הכוונה הראשונ' בגמול הקבאלת
הטוב הגשמי בגמול העובד והקבאלת הרע להעניש העובד היה ראוי שיהיה
הייעור הראשון בגמול הקבאלת הטוב הגשמי אלא שהתכלית הראשון והעצמי
בהם הסרת המעיק והמונע לשלמות וזה מצד הטוב הטטיב האמתי יתברך
ויתעלה אשר מזה הצד יסכים בו העיון ואחר שהתבאר זה בהקס אומר כי
דרכי הגמול והענש הגשמי לפי מהסתפרשו בתורה מהם כולל' ומהם מיוחד' ו
נאדצה בכללים שבאו על כל המצות וזה במקומו מפורסמו בתור' ובמיוחד' ו
שבאו על מצות מיוחדות כאלו תאמר בייעור הטוב במצות השמטה ועשת
את התבואה לב' השנים ובמצות הראיה ולא יחמוד איש את ארצך ובכבוד
אב ואם ושלוח הקן למען ייטב לך והארכת ימים ואם רז' דרשוהו לע
לעולם שכלו טוב וארוך נסוף גמרת חולין ובייעור הרע כאלו תאמ' כרית' ו
על עבירות ידועות ונמעשה הסוטה אשר אין המלט בו משכר או מעונש
נפלא כתנאים ידועים כפי מה שבא בקבלה ואולי יסתתפו כלם בג' ענייני'
כפי התורה והקבלה האחד שהגמול והענש מתחסיס אל המצוה או אל
העברה וזכה תועלת נמרץ כי בומהערה העצומה מה שלא יעלם והוא
אשר אמר יתרו כשהרביש מיתת מצריים שהיא מדה כנגד מדה וכיחוד
מבת בכורות כאמרו בני בכורי ישראל וגומר ובקיעת ים סוף וטביעת ה'

דבאר השלישי

המזכרים בים שהיתה הגזרה בהם עצומה כאמרו כל הנך הילך היארה
 ותסליכונן וכל הכת תדין ולזה היתה מהחכמה וההשגחה ה
 האלהית שתהיה המכה הראשונה והאחרונה במים ושיעשה באותו ה
 המקום עצמו גם כפלא לישראל אשר בעבור זה תקנו ברכה אלהונה של
 קרית שזעזבירת אלג הנשים והיה ראוי שיאמר יתרו כשהרגיש זה עתה
 יודעתו כי גדול יי מכל האלהים כי בדבר אשר זדו עליהם ולהיות הדבר
 הזה גדול התועלת והשוב אשר היה ראוי שיוחס לשם יתברך ויתעלה שמו
 אמר המסורד ולך ייחסר כי אתה תשלם לאיש כמעשהו כלומר תשלומין
 דומים ומתיחסים אל מעשהו והפליג באמרו כי אתה כלומר עם גדול
 מעלתך ורוממותך תתקדק לשלם לאיש מדה כנגד מדה לטובתו מזורף
 שיהיה גם כן על חסד השם שישלם לאיש כמעשהו כלומר שיהיו התשלומין
 בבחינת העובד או המזדה ולא בבחינת המזנה יתברך ויתעלה שמו למה
 שנבחינתו יתברך עובד מזורף בשכר קדמו מחסדיו כמו שנזכר במקומו
 והמזדה את פיו כדבר קטן יתחייב עונש גדול בתכלית מה שאיפשר:
 ולזה מבואר שהגמול והעניש בבחינתו ולא בבחינת המזנה יתברך שמו הוא
 חסד בלא ספק וכל שכך הדקדוק בו שיהיה מדה כנגד מדה כאמרו ר
 רבותינו זכרם לברכ במדה שאר מודד בה מודדין לו והחכמה בזה מעשים
 רבים בתלמוד מורים על אמתת זה והוא הענין הא שישחת פניו מיני היעודי
 הגשמי ואמנם השני הוא שכבר יראה בהם שלא כאמרו בהלל שלא יעבור
 לזולתו וזה כרמו לחכמים זכרם לברכה במקומות גם בתורה אמר ומשלם
 לשונאיו אל פניו להאבידו הנה שהיעוד הרע לבשמי לעובד יעבור שלא
 יביעהו וכן הדין ביעוד הטוב הגשמי לעובד שידיעת ההפכים אחת וזה
 שכבר אפשר שלא יביעהו ואם למירוק עינות מה ואם לזכך נפשו להשלימה
 והן הן יסודין של אהבה הנזכרים בדברי חז"ל במקומות והוא ענין הנסתי
 שנתנסו האבו לקנותם השלמו האפשרי להם באפשרו המעשי כמו שזכרנו
 במה שקדם אלא שכבר יראה שהיעוד במעשה השוטף בתנאים ידועים
 כמו שבא בקבלה ומכללם שהיה שם השם נמחה על המים בעבר קר
 קרקע המשכך והיה התבלית בה לבדקה ובזולתה אחד סנסתרה היותה
 אסורה לבעלה לא יעבור זולתה אם לטוב אם לרע אבל שאר היעודים
 כוללים היו או מיוחדים הגה יעבור שלא יביעו כמו שקדם והוא הענין
 השני ואמנם השלישי הנה הוא הנזכר לרבותינו ולבגמרה דדאש השנה
 ופוא אמרו שהארס נדון אחר רובו והעולם אחר רובו ועשו גזה הער ופ

הכלל השני

לאדם במעשיו שיראה עצמו בכל מה שיפעל כאלו היה הוא או העולם כולו
 מחצה עונות ומחצה זכות ושיכריע עצמו וכל העולם לכף זכות וכבר יראה
 הדין כמחציה או עיר ועיר ואם לא בא זה מפורש בתלמוד והו' הענין הו'
 שישתפשו בו מיני הייעודים הגשמיים ואלו הם דרכי הגמול ורעש הרוחני
 לא יתפרשו בתורה אבל נרמז בקבלה במקות רבים והעולה מכללם שגם
 העובד אחרי הפרדה מהגוף תהנה מזיו השכינה והיא שתענוג בהגוף
 ממנו ית' מה שהשגתו נמנעת בעודה בגוף והוא האור הגנוז לזריק' ויתחזק
 הדבקות המתמיד זמן בלתי ותחלפו מדרגות האנשים כפי התחלף כאהבה
 והקשר בעוד בחיים חיותם בגוף ובגוף וכך נפש העובד הממיר אחר הפרדה
 מן הגוף תשיג צער נמרץ בשנתה הנחשך הפך טבעה ודמו אותה לזע' השרפ'
 ופכו אותה באור בהגם להיותה היות דק שפועלים המוחסים ויתחלפו ג' כ
 מדרגת העיברים כזה כמו שבא בקבלה ער שמהם ישיגו הצער והמירוק
 זמן מוגבל כפי שתזור החכמה האלהית וכבר באו בו פרטים בגמ' רה אין
 צורך לזכרם אבל מה שצריך לבאר איך יסכים הענין בגמול וענש הרוחני
 זכר יתבאר זה בקלות ממה שנאמר וזה כילמז שהתבאר בנפ' היות ענש
 רוחני הוא מבואר בה שתשיג תכלית השמחה והתענוג כאש' תדבק ברוחניות
 הנכסף לה בטבעה ולזה בהדבקה בשכינה שהיא הרוחני היות נפלא שאפשר
 הנה מה שיתחייב שתשיג כזה שיחה ותענוג בלתי משוער אלא שיתחלפו
 מדרגות הנפשות כמין התענוג לפי ששור האהב והדבקו הקוד' בעוד בגוף
 ולהיות ידיעת הקפכים אחת הנה כסלא תשיגמה שתכסוף בטבעה הנה
 תעביר בזה צע' נמרץ ער שאפשר שישיג לה ממנו ההפסד בארך הזמן וזה
 כי למה שהתבאר במה שקדם כי הגפס עצם זולת ההכלה ושהאהב והחשק
 והתענוג היא זולת ההכלה ג' כלל ירחק הענין שהצער הזה יפסיד עצם
 הנפש בארך הזמן והנמה שכוננו בזה הפרק :

הפרק הב

בבאר שני מיני הגמול ושני מיני העונש
 אם היה שהם מתחלפים במה זה יתחלפו
 ואומר כי כבר יראה ממה שנאמר היותם מתחלפים בעניינים שלם
 ומשכימים כל' אם השלם' שהם מתחלפים בהם אחר שהיעוד הגשמי
 לאדם בהיותו בגוף ונפש' ולזה יהיה בהכרח מוגבל : והיעוד הרוחני
 לנפש אח' הפרדה מהגוף על הרב' ולזה יהיה בלתי מוגבל שני שהיעוד
 הגשמי יעבור סלא יגיע כמו שבארנו - והיעוד הרוחני לא יעבור סלא
 יגיע : ג' שבייעוד הגשמי העולם נידון אחר רובו - וכייעוד

דבאר השלישי

הרוחני כל אחד לפי מעשיו ואם הנ' שהם מסכימים בהם אחר שהיועוד הטוב והיועוד הרע לעבור ב' שהיועודים בכל אחד גם כן מדה כנגד מדה אמנם ביועוד הגשמי כבר נתבאר בפרק הקודם ואולם ביועוד הרוחני יתבאר בקלות וזה שאחד שהיה תכלית בעבור והרכבו והוא גם כן תענוג הנפש אחד הפרד הדבקות בזיו השכינה והשגתה הנה אם כן הגמול מתיחס תכלית ההתייחסות וההפך גם כן ע"ש העובר הדחוק בחייו מהדבקות הנה רחוק הנפש מהשגתה שנטבעה היה ענש מתיחס תכלית התייחסו' שלישי שהאדם גם כן לפי מה שנראה בגמרת ראש השנה נדון אחר רובו כלומר רוב מעשיו ואפשר סלזה רמז גם כן ר' עקיבא בחתימת מאמרו והב' לפי רוב המעשה וכו'

חברק חג

בהתר קצת ספקות יקרו בשני מיני

היועוד: אמנם ביועוד הגשמי כבר יסופ' בו תכל'אם היה סיעבור שלא יתקיים

לאחר מהקנות שזכרנו איך הונח במקרה כן וביחוד היועוד הטוב אינו חוזר והנה הפרש אנחנו שהיועוד הטוב אינו חוזר ב' שאנחנו נראה מאמרים לרזל הפך מה שכתב והוא מאמרם שכר מצוה בהאי עלמא ליבא ואמרו בני חיי ומזוני לאו בזכותא מילתא תליא אלא במזלא תליא מילתא והנה פסט אלו המאמרים סותרים הבתוב עם שנמצאם פותר קצתם: וזה שכתבם אחר אמרו איך מזל לישראל ג' מה שבא בקבלה אמרם העולם נדון אחר רובו והוא מן התמה איך יתכן במדת פורענו' שהדריקו המועטים היושבים בעיר שרובם רשעים יכפלו בעונם וכבר יראה סיהיה הפך מה שהרשנו בהשגחה האישיות הנה אלו השפקות שאפשר שיסופקו ביועוד הגשמי ואולם ביועוד הרוחני אפשר שיסופק בו גם כן תכל'ה הוא מן הפלא אחרי שהוא עקר הגמול והעונש האמתי שלא יעבור שלא יגיע איך לא נתפרם בתורה ונתפרם הגשמי שאיננו גמול וענש אמתי וסיעבור שלא יגיע ב' אחר שהשרם אנחנו איך דבר רע יורד מלמעלה והו' אמת בענמ ומסכים עמו העינין איך יגיע הרע לנפש ממנו יתברך ואי אפשר סיהיה על צד התייחסות להגיע תועלת לזולתו שהרע המגיע לנפש לא ירגיש כזולתה שלישי' איך יצויר מרוק ועונש זמני כנפש והנה כפי הקבלה הונח כן אמרם משפט רשעם כהננס יב' חדש ד' לפי שהו' שרם בקבלה שנספות הפושעים תאבד נה ער שאמר להיותן אפר תחת כפות רגלי הדריקים הוא מן התמה איך יצויר הפסד כדבר השכלי שאיך לו סב'ו הפסד ואם הונח שיפסד אל

הכלל הרביעי

האם תשוב אפר כפסג המאמר ה' שמאמרס זל בזה היועור סה עולם נדון
אחר רובו הוא דבר מתמה וזה שבמיעוט העברות סבידוריה שלא ימנע
הענין מחלוקה אם שקוא סכ מהם בתשובה ואם שלא סכ והוא במריו והנח
אם סכ מהם איך נדון אחר רובו סהרי הוא כאלו לא עבר עבירה כאפר
יגרו מאמרים לרזל על זה ואם הוא במריו איך יתכן שעס היותו רחוק
מהעבירה לו יתכרך יזכה אל נעיונות הקרבה והדקנות וכבר בא להם על
זה שלא יקח סוחד ואפילו סוחד מוצה הכוונה מהם שהעוב' אף בעשותו מצות
אחת לא יכופר בו כי אם בסובו מהעבירה סבירו ו' שיניחנו הגמול והעבס
אחר המות הפך היושר המדיני ואיך יתכן בחק היושר האלהי וזה שהוא
מבואר שהאדם בהיותו בגוף זכנפס בדרך שהי' עובד או ההפך הוא מתחלף
במין ונפס אחרי הפרדה זיראה זה להיותם בלתי מסכימים עדר זהנה בחק
היושר המדיני לא יתכן לתת גמול לראובן חלף העבודה שעבד סמעון ואם
הוא מסכים עמו במין וזה להקיותו מתחלף באיס וכ' שלא יתכן לתת הגמול
למי שהוא מתחלף עמו במין היתכן לתת גמול למיכאל חלף העבודה שעבד
אברהם ז' כשנתיח שיעבור זה בחק היושר האלהי כנפס אחרי שהיתה
החלק הנכבד מחלקיו ואם איננו מספיק באמת למה שהפסוט בהיותו
במורכב איננו בעצמו אשר בהיותו כפרד ואם לא היו במורכב סני עצמיות
אבל נתיח שיעבור זה בהקו שהוא היותר בכון והיותר מתיחס הנה אלנו
הספקות אשר שיפסק ביועור הנחני וראוי שנאמר בהתר אלנו הספקות
אם תחלה ביועור הגשמי הנה הספק הא' סנתלה כמה שהנח במקר' בפטיטו'
גכ' היועור הטוב איך יעבור שלא יגיע נכ' ס' אחר שהפס אלנו סהייעור
טוב אינו חוזר איך התרוממה סיקסה וזה שבאשר נכדוק ביועורדים נמצא
שהייעורדים הטובים שהם בקשר גתנאי קיום כל המצות והחקים והמספטים
ואין ספק שאשר הוא בזה התאר לא יעבור שלא יפוג היועור הגשמי כמו
סבא במקרה למה שלא ינטרף לזיכך ומירוק ולנחמס היצר אלא אם כן
יהיה על דד הנסיון להנסיף בסלמות כאשר היה ענין אברהם אבינו ע"ה
אבל לפי שהפס אלנו הכל לפי רוב המעשה הנה נאמין ואם לא נכתב
בפירוש סיתקיים היועור הטוב לעובד לפי רוב המעשה אלא סכבר יעבור
שלא יגיע לאחת מהסבות סזכרבו אבל אם היה שלא יגיע הנה אין היועור
טוב בסביל זה חוזר למה שהרע הזרומה המגיע לצדק הוא טוב לפי האמ'
סתכליחו להגיע אל מדרגת הטוב האמתי מה שלא היה מגיע אליה בזולת
הרע סו הנסיון שהוא ולזה יתאמת שעס היות היועור הטוב הגשמי לא יגיע

109. 6

דבאר השלישי

עאמר שמואל לא יהיה כתחלת נביאת המסיחזמן התחיה ויחלוק אם כן
 לפשט הב שבא ביומא ואמנ מאמר שמואל איננו מוסכס בגמר כי מהחכמים
 מי שיחלוק עליו אמנס אינו רחוק סיכסיע עם המאמר הוא שבימא
 ובאמר שהיה מקובל אצלם שבנין בית המקדש לא יהיה חכף כביאת המשיח
 ושהאמר שבא משמואל הוא על באת המשיח בלבד אבל בעת בנין בית
 המקדש תהיה התחיה כמו שיראה מפשט הגמרה וימא ואיך סיהיה איך לנו
 לרמות פשט הסוגיא הריא הסיכו בפשיטות כן ולזה מה שיראה שאיך
 שיהיה כתחלת המשיח הנה כתחלת הבית תח התחיה לפי הקבל האמת
 והיא העניין הב ואם הב והוא אם ישתמשו בחושיהם וימיתו אחרי קימס
 אם לא הנה לא מצאנו בזה בדברי רזל דבר מפורך כל הצורך והנה האחרוני
 זל דברו כי המסקול דעתם ונתחלפו בו כי הרב המורה בחבורו הגדול וכו' ויחנ
 באגרת אשר חבר על התחיה יראה שהעילם הבא המוזכר בדברי רבותינו
 זל הוא העולם הבא לכל אחד ואחד אחר המות מיד ובעולם הוא אמרו
 שאין בו לא אכילה ושתיה וסיכה ותשמים אלא צדיקים ושבין ועטרתיהן
 בדאשיהן וכהיין מזיו השכינה אבל בזמן התחיה יש בו אכילה ושתיה
 ויתננו בו הצדיקים תענוב נפלה וישיגו מה שלא ישנו בדאשונה ואחר כך
 ימותו ויחי נפשותיהם לעולם הבא כמענה גדולה ממנה סיו כתחל והר הויק
 מאד דעתמי שיראה שהמאמר הוא נאמר על זמן התחיה וזקוק זה קדע
 באמרו כי האל יתברך לא ימציא דבר לבטלה ולא יעשה דבר אלא בגלל דבר
 וחלילה לנו מהיות פעליו הנכוחים כפעל עובדי האלילים ובלשון הזה אמר
 ואולם בני העולם הבא אצל האנשים אינם בעלי אברים כי אם גופים
 ואולם הם עגולים או עמודים בו קומות מרובעות אין אלהם סבליים כי אם
 שחוק לכל העמם מי יתן החס יחרישון ותהי לפס לחכמה עד פאץ והנה
 הוא ורכים אשר אתו מחכמי ספרד בדעת הזה רצו בביאור העולם המוכח
 בדברי רבותינו זל ואולם בדרום אשר אנחנו בו קצת האחרוני המתפלספי
 דרכו דרך הרב אבל הר מאיר הלוי וגדולים עמו וככללם הרמב"ן זל הרחוק
 מאד הדעת הזה ולקחו המאמר כפשוטו שנאמר על זמן התחיה וזה שהעולם
 הבא אחר המות מיד לא הוצרכו ללמד שאין בו אכילה ושתיה והנ מאמרים
 רבים לר' זל וירנו הגוראה על ה"ן השם הזה נאמר על זמן התחיה ונמצא להם נתי
 מאמרי יגדו פשטם שהקמו בתחיה לא ימותו ומה אמר מתים שעתיד הבה
 לתחי' טוב אינן חוזרי לעשרן כמו שהאריך בזה הרמב"ן בשער הגמול והס
 על מה שהחזיק בו הרב המורה מהיות כלי הנפק לתכלית השמוש בהם כי הרי

הלל הרביעי

באברה לזיך השמוס קידס זמן התחיה אח"כ אין הלה רוצה כטול וערו
 כו רצוה הזאת סודו עמוקי אשר נעבורם הית ראשי"ן יבנבורם רוצה השם
 בקיומה והנה הקיו המקיף בגוף נפשו בהתיחדו ברעת עליון אינו רחוק אל
 הטבע כענין במשה ולתהנו אלנו דבריו קרבו ורמוז בהם לסודות מסודו הקבלה
 ואין ספק שמאמרי רז"ל כפשוטם יחזקו הרעת הזה ואלס מה שיראה שהם
 הזה הוא כולל ב"ה עניניו וישתמשו בו לכל אחד משניהם כמו בפד"ה ב"ה
 גם אומד שכאשר נתכוון בתכלית ובתועלות אשר בתחיה נמצא הרעת הזה
 נכון ובהור ושאין מקום לקושיות הרב המורה מהיות כלו הגוף לבטלה ולזה
 נניח הכרעת הרעת הזה ער הפר"ה שכבר בו קצת הספקות הנופלו בזה
 יודי כזה עתה ב"ה ואם ה"ה והוא אם יהיה בעת ההיא יום הדין המקובל אל
 רז"ל כבר יראה לשי פשוט הנכונות כו יום השם הגדול והנורא ויהיה תחלה
 בזמן התחיה כמו שאמר ורבים מישיבי ארמת עפר יקוצו אלה לחיו עולם
 ואלה למרפות לרהאין עולם ויראה שהנס רזה עשה על יד אליהו מפר"ה ונלה
 ככתוב הנה אכב"ש למלכ את אליה הנביא לפני בא ווס יי הגדול והנור"ה וב"ה
 היה ראוי להיות שכל מה שנמצא בכתובים מנפלאות השם היה על ידו נביא לא
 לזולתו ולזה הנס הגדול הזה היה ראוי להיות כן שמ' שנמצ' בכתובי מנפלאות
 ה"ע"י נביא לזולתו ולז' הנס הגדול הזה היה ראוי להיות כן שמ' שנמצ' בכתובים
 מנפלאות ה"ע"י נביא לזולתו ולז' הנס הגדול היה ראוי להיות ע"י נביא אחד
 העשותו מלאך בגוף נפשו כמו שנתאמת באלהיו ז"ל והוא מה שכוונהו בד"ה

הפרק הב

בתכלית המכוון בנס הנס לא הזה ותועלותיו
 ולפי שהתכלית המשותף לכל הנסים והנפלאות
 הוא להקנות אמונה אמתית לכופרים ולקבוצ אמת בלב המהזיקין בה הוא
 מבאר בנס הכולל הזה המשותף לאומתנו ולזולתנו מסאר האומות שהיא
 ראוי שיחזק האמת בלב המזיקין בתכלית החזוק וקנה אותה בלב הפוסטו
 והביפרים כי נראותם והגידם אבות לבנים ובנים לאבותם איך עברו בהפרד
 נפשו מהגוף המחזיקים באמונה האמתית יקבעו אותה הם בלבם ולב בניה
 בתכלית החזוק והכופרים בני אמיני מבלתו שיסאר להם ספק ויאמרו איך
 סקה נחלו אבותינו כאשר ייער הנביא והו אצלו אומרו והשיב לב אבות
 על בנים ולב בנים על אבותם וזה שהתחיה תהיה אם בבנים אם באבות אם
 בבנים שימותו קודם האבות וקנה הנביא אשר על ידו יהיה הנס הגדול
 הזה כבר ישיב לב אבות בסנת בנים שספרו להם איך עברו באמת הימי
 ולב הבנים גז' כן ישיב על אבותם : והנה לקח הפתו היתר ק
 קינים שראוי שיאמינו קצתם לקצתם

הבאמר השלישי

סיה הנתלה כדעת היות האדם כדון לפי רוב מעשיו ככר אפסר סיות כשיאמ
 סזה כאמר על היעוד הנפשיי הנה נבק' אמצעי לסני הקצוות וזה כר' הסב וכי הענו
 גם כן כייעוד הנפשיי הנה נבק' אמצעי לסני הקצוות וזה כר' הסב וכי הענו
 במריו ככרימנא כיניהם אמצעי והוא שלא שב בתשובה אם נתעצל בה על
 דרך השכחה או סנכשל בעבירה שלא נשמר ממארכ יצרו לא במדר ולא
 במעל וכיוצא בזה רכ חסר מטה כלפי חסר אמנס הספק ה' הנתל ביוס'
 האלהיאיך יגמול אויעניס זולת העוכר או העוכר במין הנה ראוי שנאמר
 בהתרו כי בהיות הנפש כאשר התבאר מגדר העצם אלא שהיתה צורה לבגוף
 למה שתתן לו השלמות האנוסי בהתאחדה עם הגוף אמנס לא תסתנ בעצמ'
 אלא שתפרד ממנו ולהיותה החלק הנכבד מהאדם והיה החלק ההוא הוא
 בעצמו קודם הפרד כלתי משתנה אלא שנפרד מהגוף והיה הטוב והרע
 הגופי אינו טוב ורע באמת הנה כבר יתכן סיהיה הגמול והענש האמתי
 הטוב והרע האמתי שהוא הטוב והרע הרומני : ואמנס הספק ה' הנתלה
 בשאלה איך לא בחר היוסר האלתי סיהיה לאדם בגמול וענש בגוף ונפש אחר
 היות הפועל לעבודה או למר' האדם בהתנו בגוף ונפש הנה הת' זה ממה סיקל
 מאד לפי מה שבא בקבלה לפי שהמכוך בתמיות המתים לפי מה שיראה
 הוא התכלית הזה בעצמו להיות הגמול והענש מתיחס ונכון באמרו ורכיס
 מסני ארמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לדראון עולם כמו שהתבאר
 כמה סיבא נב' והנה להיות מדה טובה מרובה הנה ככ' מצאנו בקצ' החסידו'
 לפי מה שבא בקבלה שלא טעמו טעם מיתה אשר מכללס נתפרס במקרא
 על אליהו הנביא עליו הסלוס הנה היום י' לנקה אדוניך מעל ראשך וגמור
 עד שעלה בסוסי אש ורכב אש ועמדנו קיים מהדה יגלה כאשר אמר הנביא
 הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בא יום י' הגדול והנורא וככאן
 שותרו כל הספקות והתלה לאל לבדו ומרומס על כל ברכה ותהלה :

הכלל הדד בחיית

המתים

לפי שהשדס הזה מקובל באומה שהוא מן התורה כמו
 שבא במסנה בפירוש הנה מה שצריך לבאר בו ר' ענינו
 הא באור הדעת הזה בעצמו הכ' תכליתו ותועלתו הג' סנת הענש המופלב
 למי סיכפור כשרס הזה עד שיאדו כדעת הזה לעונס האומר סאינו מן הת ר'
 סאיין לו חלק לעולם הבא הד' התר קצת הספקות הנפלות בו ולזה שמנו
 פרקי הכלל הזה ר'

הכלל הרביעי

חפרק הא

בכאור הדעת הזה בעצמו והנה צריך להעיר
בועל ד' עניינים האחד האם תהיה התחיה

היכולת או חלקית ואם תהיה חלקית באי זה חלק הב' בזמן התחיה :
הב' אם ישתמשו בחושיהם וימותו אחהקומם אם לא הד' אם יהי' בעת ההי
יוס הדיון המקובל אזל רזל והנה אין דרך להשתמש בידיע' האמ' באלו העניינים
אלא מהקבלה ומה שכל במקרא על זה ומסקול הדעת והסכרא לכד ואומר
כי לפי מה שכל מפורסם ורבים משכי אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם וגומר
ככר יראה שלא תהיה כוללת והנה יסכים בזה הדמס לרזל אמרם רבים
מישכי אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם וגו' ולא כל ישיני ולהיות אם כן
חלקית הנה נשאר הספק באי זה חלק תהיה התחיה וככר היתה הסכרא
מכרעת שתהיה בזה דיוקיס הגמורייט לכד אלל שכל מפורסם הפך זה באמרו
אלה לדראון עולם וזה הממה סיוסף מכוכה בידיעת החלק שתהיה בו התחו
והנה יראה שהדרך הנכון המיסר לדיעת האמת בזה הוא כשנעמוד על
התכלית אשר בעבורה נותחדש הפלא העצום הזה כי בעמדונו על התכלית
אולי יתבאר בקלות באי זה חלק יתאמת סיושב התכלית הזה ולזה הנחנו
החקירה הזאת ער הפרק הד' שיערנו בו היתר קצת ספקות למה שככר נעמו
על התכלית כמה שיבא בפרק הב' כגה ודו בזה עתה בא' ואם בב' שהו' בזמן
התחיה ככר יחשב שנפל מחלקת כזה כמה שנמצא בדבר לרזל וזה שמפסע
מסת יומא יראה שתהיה התחיה בזמן בית המקדש למות המסיח וזה שפס
שאלו מנכפת ואבנע אי זה מהם קודם ותמהו על השאלה ואמרו לכשיבנה
בית המקדש משה ואהרן עמהם הרי שלקחו בפשיטות שנתחלת בנין בית
המקדש תהיה התחיה ואין לומר שאמרו זה על צד הרחבת הלשון ושהכוונה
היתה שלא היה מקום לאותה שאלה ער ביאת המסיח שהרי רב סדר קדשים
והמחלקת שבאו בו הוא הלכתא למוסיחה ואיך לא והרבה תקנות התקיני
בימיריז מפני הספק הזה כאמרם בגמרת ראש השנה מהרס יבנה בית
המקדש ויאמרו אשתקד מ' לא אכלנו בהאי מזרח וכו' ונשפט מאמר אחד
לשואל המזכר כחרכה מקומות יראה שלא תהיה התחיה בזמן ימות המסי
זה שהוא אמר בפירוש אין בין העולם הזה לימות המסיח אלל שטכור מלכיו
בלבר ואלו היתה התחיה בזמן ההוא היה הפרס עצום ביניהם למה שיראה
בו בימים ההם והיו כלל עמים שכל אחד לעבדו את' יי ויתקיימו אז כל היעודי
שכאו בכבואים כהיותם הולכים כחקי האלהים ותורותיו ויודעים את' יי ער
שיבאו הננים והבנות כמאמר יאל' ויעודים רבים רומים לאלה זה לפי

המאמר השלישי

אין היעדר חוזה גם בעבר על פי הרוב ואם לא נכתב בהיעדר כפי' אב' היעדר
שכא בתורה באופן שנכתב לא! יעבור שנכתב כסוס צד היה ס' יהיה בעיר
עבול שרובן הטעם שהשנים אצלנו שהעולם נדון אחר רובו האים הזה
ימלט להיותו מושגת השגחה אישית כמו שהשרטנו במה שקדם: ודי בזה
בספק הא' ואמנם הב' והג' הנתלים ביי שוב המאמרים לרזל אין התרם ממה
מיקסה וזה שהקרמות הכלליות בתלמוד כחן כח הסתמיות וזה אמנם שרש
גדול בתלמוד אמרם. אין למדוק מן הכללות ואפילו ממקום שנ' בהן חוק ולזה
הכוונ' המאמר האומר בני חיומוני. כמו בזכות תל'א מילתא ירצה בזכותא
לגמרו ד'ל' שלא יעבור זולתו אלא במזל'א תל'א מילתא כלומר בהצת וזה
בסת'ה הקמ'ערכת מחייבת הטוב' הוא או הפכו' ההכה' פעמים לת'ס'ה
הוראת המערכת כפני'ל הזנות או הפכו' זונה' רב'ק' עס' הו'ת' צד'יק' כרפ'
חפרא' סת'ין אב'ל' אב'ל' הטוב' המיוחס' לו כשביל' זכויות'ו' הנה' הוא' צפון'
לנ'ל'עולם' הב'א' שהוא' הטוב' האמתי' - ואמרס' ג'ב' אין' מזל' ל'שראל' ורצ' בהחלט'
כלומר שכבר אפשה' ס'יהיו' במדרגה' שיו'סג'מו'הפך' הגור'את' המזל' ואמנם' בסל'א'
יהיו' במדרגה' שיו'סג'מו' ב'יחוד' הנה' ית'אמת' בהם' ס'יהיו' נ'ד'ונ'ס' אחר' הרוב'
העיס' או המדינה' או העולם' - ונאמן' בעל' השכל' לשלם' לנ' הטוב' הנשמי' שהוא'
שאבד' ברשעת' הנגיס' ההם' לשלם' לנ' מהטוב' האמתי' ג' ש'עו'ר' וחמת'יהם' לנ' אב'ל'
כ'ס'יהיו' במדרגה' ס'יהיו' מונ'ג'חים' ה'ג'חה' אישית' הנה' לא' יכ'ס'לו' בעון' זונת'ס'
אב'ל' אמרס' שכר' מצות' בה'או' עלמ'א' ל'כ'א' ירצו' שהשכר' האמתי' למצות' ס'יהיו'
בעולם' הזה' כמו' שהחס' נ'ר'מנו' עס' זה' שהטוב' הג' שמו' אינו' ע'צ' הבענה' הר'א'סו'
ל'ס'כה' המצוה' א'ל' להסית' ממנו' מעיק' השל'מנות' והשכר' האמתי' הוא' הגו' הנשמי'
וד' בזה' ב'יעו'ר' הנשמי' ואם' ב'יעו'ר' ההולחי' הנה' הספק' האחר' א'ס'ה' לא' ס'ר'ג'
הקורז'מים' מ'להסתפק' בו' אין' הת'רוממה' שיקשה' א'זה' ש'אין' ספק' שהתורה'
האל' ית'ברך' בעצ'ם' ונטבע'תחייב' יעו'ר' הוחי' לנפ'ש' העי'בד' לק'ש'ר' והר'נקות'
א'שר' לנ' עס' תפ'לות' הר'זחניות' וזה' חמה' שהיה' מסורס' לאב'רה'ס' אב'ינו' וכ'ני'
ותל'מ'דיו' כמו' שקבל' מ'ס'ס' וע'ב'ר' ונת'אמת' א'צלנו' ב'יעו'ר' בעניין' העקידה' כ'ו'
אחר' שהי'נטחו' אברה'ס' ויצחק' באמרו' כ'ו' ב'יצחק' וקרא' לך' ז'ח'ע' ואל'מג'ל'
ס'ה'ו' א'פ'ס' לשלם' לנ' ולת'ל'א' ה'ט'ו' האמתי' לא' ה'ר'ע'נו' ל'ה' והאמונ' ה'ז'את' היתה'
להם' מפורסמת' מ'א' והאב' הגור'ו'ס'ה' לכ'ס' ה'ול'כל' זרע' ונ'ז' היו' בני' ישר'א'ל' סוב'ל'י'
ע'בו'ר' המצרי'ס' הק'ס' ולא' היו' ע'בו'ר'ים' יר'את'ם' ש'כבר' יח'שב' ש'אם' הגו' ישר'א'ל'
ס'ומעין' להם' וע'בו'ר'ים' ל'אל'היה' ש'וק'בלות' בס'נה' פ'נים' יפ'ות' כ'א' מ'חס' ול'היות'
ס'וב'ל'יק'ענו' והר'ל' ל'בלת' ק'יו' ע'בו'ר' ל'יר'את'ס' ד'ו' ב'זה' ר'א'יה' ס'ה'יו' מקו'י' ג'מול'

הכלל הרביעי

נפשי להיותם נמשכין אחר אמונת חברהם שהיו דרים אמונת החדוש ומצות
המילה עש"ז מצות שנצטוו בני נח ואמלא כן איך ספק שהיו בנחר"י ההנלחה
הגופני נלצא מהשעב"ה המופלג וההו' ואיך לא והנה המצוה הא' שנצטוו המין
האנושי והו' אסור אכילת בשר לא נמצא בו יעוד בשמי ולא רוחני וכשהותר
הבשר ונצטוו בני נח"ז מצות לא היה בהם יעוד ג"כ וכשנתחדשה מצות המיל'
עוד לאברהם לא המה"ב ה' יעוד רוחני לתורת האל ית' הוא דב"מושכ" בעצמו
ומקובל להם ולזה בשש"למה התורה האלהית התמימה הויעוד הרוחני היה בה
מותר גמור למה שהתעוררו הראשונות להיות ג"כ אהות היה מקובל בהם יועז'
נפשי ואם לא נכתב אבל הויעוד השמי בתורה האלהית לא נשוע לעולם עוד
העת הקי"א לא לאברהם ולא בייחוד במצות המילה אבל שיתחייב לתורה
האלהית טוב גשמו היה צד"לכתו ולפדסם להיו כנגד הטבע ועל דרך הנס והפלא
ודי דזה"ב"א אמנס הב' והג' והד' שהם נתלים בביאור איך יגיע הרע לנפש
הקוונאת והשדים אצלנו איך דבר רע יורד מלמעלה ואם היה שוגע איך
יצויר מרוק או הפסד בעצם השכלי ואם הוא ספק עצום ד' או שנאמ' בהתרו
בי למה שהתבאר מגדר הנפש להיות עצם רוחני זולת הקשכלה והוא מבוא'
כשפגשם התענוג והוא זולת ההשכלה שהוכח היותה נפש מתענגת באהבה
והדבקות אשר לה באמצעות ההשכלה כבר הנחנו בה כח פועל ומתפעל
זה שהכח על ההשכלה כפעל פועל התענוג בעצמה והכח על התענוג א"ס
מתפעל וכאשר נתאמת בנפש כח פועל ומתפעל הנה איננו רחוק שיתחייב
ממנה הפסד וזה פסדת הפסד בדברים אינו אלא בלתי השמע הכחות
המתפעלות לכחות הפועלות ולזה כשהיה הכח הפועל בנפש שהוא ה'
הכח על ההשכלה מקובל אצל הכח המתפעל שהוא התענוג הנה הוא מוכח
לטבעה תשאר ולא תפסד וכשהיה הכח הפועל בלתי נשמע תשאר הכח
הכחה וישיגה הצער אלא שתתחלפה המדרגות בזה הצער ואולם יתחזק
עוד שיתחייב ממנו הפסד אלא שהקירה אם תפסד אל דבר או אל לא
דבר ואם תפסד אל דבר מהו : ואם היה שדלתי החקירה בעולות בזה
כבר ידמה שהפסד האחרון אחרי הצער המכונה בגוינס הוא הפסד
הכונה אשר לעצם בטבעו באלו כסא"ה רוח ערנס בלא הכנה והוא אשר
באפר שהוא שירי הדרגה השותף אשר נסרף : ואולם כשלא יהיה
במדרגה האחרונה מה הפסד איננו רחוק שיהיה לו מרוק זמני כאשר תגזר
חכמתו : ואחרי עזרה הזמן שתשאר במדרגה ונס' להסדו יתכרך ויתעלה
פמו למד : ופזה הותרו כל הספקות כלן לפי מה שיראה ואולם הספק

דבאר השלישי

הזה יהיה גדול מכל מה שכל מהם כתורה אם להיותו כלל או להמסך ממנו
 התכלית המכוון בנס לכלל בשלמות יותר מכל הנסים שעברו כאשר כל
 ביעודי הנביאים כבר היה ראוי שתיחד הנס הזה להעשות באמצעות נביא
 ששב במדרגת המלאכים ואמר עור שהנס הזה תכלית אחד מכוון גם כן בו
 שבעבורו היה ראוי שיעשה על יד אליהו הנביא ולא על ידי זולתו ולזה לא
 שהגמול והענס האמת ראוי שיגיע לעובר עצמו או לעובר ולא בזולתו לפי
 היושר המדיני וכל סכן בחק היושר האלהי הנה אין די בגמול ועונש שיגיע
 לנפש בהפרדה מהגוף שהוא ואם היה שהעבודה והעבירה ראוי שיוחסו יותר
 לחלק הנכבד מהארס למה שבהיותה בגוף לא יגיע לה גמול והענס כמו שקד
 הנה אם לא היה הנס הזה כבר היה זה לאות חליטה בחק היושר האלהי ולזה
 גזרה החכמה האליתברך בנס הגהול הזה שיסלם בו היושר האלהי והצדק מכל
 ספנים ולפי שהיה המכוון בנס הזה הגמול והעונש בגוף : כבר היה ראוי
 היעשה הנס הזה באמצעות הנביא הראשון שזכה למדרגה האחת בגוף ונפס
 והוא אליהו זכור לטוב כי הנה עם היות שכל במדרג שחמק גם כן זכה לכך
 הנה היה קודם התורה מזרקה השתדלותו הנמרץ בתכלית הזה בימי אחאב
 באמרו ער מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים וגומר עם שהמדרס הוא
 אינו מסכים כי אנקלנס הגר חולק עליו ובתרגום ואיכנו כי לקח איתו אלהים
 ואם כבר סדרו לנו רבותינו זל שזכו במדרגה זק זולתו מן החסידים הנה
 הנביא הראשון שזכה לכך והשתדל בתכלית הזה היה אליהו זכור לטוב :
 ולזה היה ראוי ומחוייב בחק היושר האלהי שיעשה הנס הזה באמצעותו :
 ואמר עוד שנסעל הזה ישלם תכלית צורת המין האנושי אשר הוא א' בעצמו
 עם התכלית המכוון בתורה כמו שקד לנו בסוף המאמר הב' וזה אכל בבחינת
 היוצר יתברך ואם בבחינת הארס שהוא התאחדות והדבקות הסלם :
 והוא בבחינתו יתברך ההפכה בתכלית מה שאפשר כמי שהבאר כל זה בס
 וכאשר היה זה כן הים ראוי שיסלם זה באמצעות מי שזכה להתאחדות הזה
 בתאידות והוא אליהו זכור לטוב :

הפרק הג'

בסבות העונש המוסלבלמי שיכפור בשרש הזה
 ולפי שתבאר מהשורש הזה שיסלם המוין
 האינשי בתכלית מה שאפשר וזה אם בבחינתו יתברך ואם בבחינת הארס
 כמו שקדס והיה עם זה מחזיק האמת בלב יודעיה והיושר האלהי מתפרסם
 מאד בו כבר היה הכרחי מאד להאמין בו וראוי שישיג עונש נמרץ למי ש
 שיכפור בו ולפי שהקיעוד הזה מיוחד בתורה הזאת האל יתברך למה
 שהתירש

המאמר השלישי

התורות האלהיות הקודמות מאד ועד נח לא יערו בתכלית הזה עם שהם
ענין כנוד הטבע בתכלית מה שאיפשר בהפך מה שקרה בגמול הנפשי
סהיה מפורסם בתורות האלהיות ההם והוא ענין טבעי לנפשות כמו שקד'
בכלל השלישי מזה המאמר הנה היה ראוי שיהיה הייעוד הזה בתורה הזאת
כמו שקדם ביייעוד הגשמי אלא שלא נתפרסם בו כל כך למה שהייעוד הגשמי
הוא דבר מורגש בחוש אם דרך כלל אם לעובר האמתי והענין הזה אינו
נרגש עד עת בא דברו וליוקר הענין הזה ומעלתו גזרה החכמה האלהית
כפימה שהוא מקובל אצל החכמים ז"ל שהכופר בו שאינו מן התורה לא יזכה
לתחיה וכלשון הזה אמר בגמרת סנהדרין הוא כפר בתחיית המתים לפיכך
לא יהיה לו חלק בתחיית המתים וזה המאמר אחר ממה סיורה שהעולם
הבא אצלם הוא תחיית המתים וכבר יורה גם כן מה שדרשו בספרי
למען ירכו וימיכס וימי בניכס העולם הזה וימי בניכס לימות המשיח
כימי השמים על הארץ לעולם הבא וזה שכבר יראה שלקחום כסדר :

הפרק הר

בהתר קצת ספקות הנופלים בני חם
שכבר ישיגו ספקות עצומות בענין
בעצמו וכאופן שהונח תחלה באפשרות
הענין בעצמו וזה שכבר קדם לנו בכלל הג' מהמאמר הב' שמה שאפשרות
מציאותו בלתי מצוייר אצל השכל לא יפול עליו שם היכולת ולזה לא יפול
שם היכולת על המושכלות ששודרס נמנע וכאשר היה זה כן והיה בהפסד
האים המורכב שנעדרו חלקיו הפשוטים אל יסודות' אף אם יתאמר ה
סיסוכו החלקים שהיו חלק ראובן להתחבר ברצון האל יתברך הנה אין
המלט משיהיה כריאה חדשה ולא יתאמת בו היות הוא הוא ולפי ש
שהונח אחר התכליות העצומים נכס הזה להראו' בו הישר האלהי לתת הגמול
והעונש לאיש ההוא בעצמו ב' אם נוד' שבהתחב' חלקי המורכב' הפשוטי' ירא'
בו היגשר האלהי הנה אם היו החלקים ההם קצתם בגבוינות יסוד הארץ
וקצתם במרכז הארץ או במורכבים זולתם עד שהיו קצתם מגויית הארזה
וקצתם חלק מהגמלה האם יתפרדו כבעלי חיים וישוכג חלקי פאיש ההוא
הזוכה לתחייה הנה זה רחוק הרבה משיצוייר ג' אחר שהונח אחר התכליות
בעצמיים להראות בו היגשר האלהי הנה איך יעבור שיהיה הנס הזה בקצתם
ונקצתם לא שכבר הונח כן בפרק האחר מהכלל הזה וזה שהיגשר האלהי
לא יראה באותו קצת שלא יזכה לנס הזה ד' כבר יסופק אם תהיה התחיות

חבלל הרביעי

לכל אומתנו כפסט המשכ' שאמר' כל ישראל נהם חל' לעול' הבא' אם ימותו
בלם קוד' זמן התחי' וזה שהמאמ' בשיקומו ויהיו אחרי מות ואף אם ימותו
אח' התחי' מגונה מאד שכבר יתחייב שימסך הענין כן בהתמדה והכ' הכתו'
זנוח ואומר לפני בא' ונס' זו הגדול' והנורא' : וכבר יורה זה שהנס' הכלל
הזה יהיה בעת אחר לא יאסך כן בהתמדה ה' לפי שנמצא בנביאי' ויעודו'
לכלל אומתינו עובדים המכהג הטבעי' כמו אריכות הימי' כאמרו כי הנער
בן מאה סנה ימות והחוטא' בן מאה סנה יקולל וכמו היעוד' בכבואה באמ'
ונבאו בניכם ובנותיכם זקניכם חלומות יחלמונן באוהבם חזיונות יראו
הנה כבר יסופק אם הייעודים האלה בזמן התחייה או לימיו' המשיח' ואיך
סיהיה הוא דבר מתמיה וזה שאם היו הייעודים האלה בעת התחייה כבר
יראה שיסתמסו בחוסיהם ושימותו והיא הפך מה שהנח ואם הוא לימות
המשיח' הנה מאמר שמואל הוא הפך זה שאמר איך בן העולם הזה לימות
המשיח' אלא שעכוד מלכויות בלבד הנה אלנו הם הספקות שישיגו הענין
הזה כפי מה שהנח וראוי שנאמר בהתרס אם הא' והב' הנתלים באפשרו'
הענין בעצמו הנה למה שהתבאר היות יכולת השם ית' בלתי בעל תכלית
ויריעתו ב' מקפת ענינים ב'ת וכל אחד מהרברי' אלנו אף אם היו רחוקים
מהטבע בתכלית המרחק קרובים אלנו בתכלית הקרבה על יחס אח' אין
הפרס ביניהם הנה אינינו רחוק שבזמן שבזרה חכמתו להיות הנס' העצום
הזה יהיו חלקי המורכב באופן שיוכנו לסוב להתחבר כבראשונה מבלתי
שיצטרך פרוד חלקי בא' או זולתו אלא שכבר יראה שלא יתחייב בנס' הזה
סיהיו החלקים ההם בעצמם וזה שלפי שהיא מבואר שאף כהיות החלקים
ההם בעצמם לא יתאמת בהם היותם הוא הוא ה' אין תיעלת בהתקבץ
החלקים וכל שכן אם יצטרך להפרדים מבא' זולתם אלא שכבר יראה בהם
היושר האלהי כי אם ברואה יכרא' זו במזג ובתכונה סיהיה בה ראובן
על דרך משל ולא יפול משערת ראשו ארצה שהוא עצם עומד בעצמו
מתאחד אל הברואה הזאת אין ספק שהנפשו הזאת וכחותיה תשתמש ב'
בגוף הזה כשתתאחד בו כמו שהיתה משתמשת בגוף ראובן בסנה ולפי
שמכלל כחותיה הזכירה והדמיון הנה בגוף הזה תזכור מעמדה ה'
הראשון כאלו היתה מתאחדת בחלקי היסודו הפשוטים שהיו גופו בתחלה
מורכב מהם כי אין רגשם לשקל אחר מיסוד המים על דרך משל אם
תהיה מקערורית היסוד או מגבוינותו וזה מבואר בנפשו : ואחר
שהנפשו הזאת תשתמש בגוף הזה כן יצדק שיתאמת בו היושר האלהי :

המאמר השלישי

ואיך לא והנה ראובן על דרך משל כשנולד קטן הקומה עם בפסו הנזומח
וגדל אחר כך הנה אם היה שחלקי גופו נתהוו יונ המזון היורד מכלי גופו
והוא מבואר בכל חלק מחלקי גופו סתהוה מן המזון שה' חונן מגופו ואם
הוא בכלל גופו עזם אחר כן הנפש מזאת המתאחדת בגוף הזה שהיא על
תכונת ראובן בשוה אם היה שחלק גופו ממקומות מחונן הנה בהתאחדם
עם הנפש הזאת הם עזם אחד ממה ולפי שהנפש צורה עצמית לבד הנפש
ותתן לו עצמותו הנה הנפש הזאת צורה לגוף ותתן לו עצמותו ולפי שהנפש
לא תשתנה עצמותה הוא מחוייב שהגוף המתאחד עמה יהיה נגדר עמה
כשם שהמזון נגדר אחר המקבל המזון ושכ להיותו גופו וכבר יראה זה
ממה שקבלו רז"ל ואמרנו עתידין צדיקין שיעמדו בלבנושיהם ק"ו מחטה :
והכוונה במאמר הזה למה שגלות הערוה מגונה סכבר גזר השם ב
בארם ברעתו טוב ורע ויעש להם כותנות עור וילביש' אין ראוי שיעמדו
ערומים ולקחו הק"ו מהחטה להורות בו שהשם ית' ימציא הרבה' כאופן
היותר מסובח וכשם שהחטה יוצאת בלבנושה לשמירתה מהפגעים כן
הצדיקים עומדים בלבנושיהם לשמירתם מהגנות אלם שהתבאר המאמר
שכאשר אין קפדה בלבנוש אם הוא מהחלקי עצמ' סנקבר בו ובלבד שיהיה
בתכניו וכאלו הוא יפן במלבושי שבוה היראה מהביחוד האיש כן הגוף
אין קפדה בו שיהיו חלקי היסודות אותן חלקים שנפרדו ממנו ובלבד
שהיו באותו יחס עצמו ודמו שאמרנו ואם אין המלט מסגמאר משי' היו
החלקים שהם שנפרדו מהמורכב הראשון אין הזיק כזה . הנה יראה
בהתר' אלנו הספקות : ואולם הג' הגתלה במה שהונח היות הנם בקצתם
עבקצתם לא איך יעבור זה הכח היושר האלהי הנה ראוי שנצרך לומר
שיערכנו ב' הא' והוא באור החלק שתאמת בו הראות ה' שר' האלהי ואומר
לפי שאין המלט מפשט הכתוב המורה שלא תהיה התחייה כוללת וה' שכבר
התבאר שאחר התכליות העצמיים בהראות היושר האלהי כבר יראה
שתהיה התחייה בצדיקים גמורים וכדשעים גמורים וזה שרי בהם הראות
היושר האלהי לחיי עולם ואלהלחרמות לדר' חון עולם : ואמנם הבינוני'
נאותם שלא הביעו למדרגה ששפה הנם הגדול והגורא הזה בעבורם הנה
להם בגמול הנפש : ואם היה בלא ישיבו מהגמול הנפשי בחייהם קרה להם
זה למעוט מדרבתם . והנה נאמן הר"ן לשקול במאזני חכמתו שיע' הגמול
הגממי ההוא שהיה ראוי לתת לנפשי שנים או כאשר יגזור חסדו הפשוט
בגמול הנפשי והנה יצדק היושר האלהי באלה במסקנות שני מיני הגמול

הכלל הרביעי

לזה יראה שאמר המשורר משפטי יי אמת צדקו יחדו כלומר שאם היה
שהגמול הגשמי לא יצדק בקצת בני אדם הנה יצדקו יחד הגשמי והנפשי
והנה ראינו לפרש זה על משפטי יי המשל לאדם ולא ראינו לפרשו בהנח
המשפטים כי כאלה לא יפול עליו אמת ושקר אלא באה ומבונהו נכו ונאו
או כלתי נכו ונאות והנה לפי זה הזוכים לתחיה הם הצדיקים הגמורים
שהבינויים שאינם ראויים לנש הגדול הזה היוש' האלהי יתן להם שלא יזכו
בו ולפי זה יהיה אמרו כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא אחד מב' ענייני
אם שנאמר שירצה בו רוב ישראל למה שהשרש אנחנו אינן למדין מן הכלל
אפילו במקום שנאמר בהן חנן ואם נאמר שכל ישראל יש להם חלק לעול'
הבא כלומר שהיא ירשה להם ייעוד בתורה הזאת ואם היה בתורו האלהי
שעברו לא תיעד לעולם עד שאם היו כולם צדיקים היו זוכין לזה והזוכיו
זה מפסוק ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ והיא ארץ החיים מה שאין
כן בעש' אחר ואם שנאמר שהעולם הבא כולל זמן התחיה והגמול הנפשי
אחר המות וכבר יראה באמרם חסידי אומות העולם יש להם חלק לעולם
הבא ואינו כראה שיזכו לנעם התחיה וכן נראה ממטבע ברכת מאורות
של שבת שיש בה הנראה על ד' עתות באמר' אינן ערוך לך יי אלהינו בעול'
הזה ואין זולתך מלכנו לחיו העולם הבא אפס בלתך גואלנו לימות המשיח
מי דומה לך מושיענו לתחיית המתים • וידמה סלוקו כסדרן תחלה
בעולם הזה שהוא הקודם ואחריו העולם הבא שהוא אחר המות מיד:
ואחריו המשיח שהוא קודם לתחיה ואחריו תחיית המתים שהוא כולל הקימ'
והפעם הנמשך אחריו ולפי שהמאמ' האחר וזולתו מהמאמרי יחייבו שהעו'
הבא ירצו בו זמן התחיה הנה יראה שהשם הזה יכלול שניה' ואולם אם נאמ'
שאינו כולל רק זמן התחיה הנה יצטרך לפרש בטבע הברכה שהעולם
הזה כולל העולם הזה בחיים וכמות העולם הבא ירצו בו נעם זמן
התחיה אחרי הקימ' וסדרו ראשונה שתי קצות הזמן ואחר סדרו האמצעי
והם ימות המשיח והקימה והוא אשר רצו בתחיית המתים והנה איך שיהיה
מפיהשם הזה כאשר כתבאר בתכלית הנרצה בנש' הזה ותועלוחיו והוא
הראות היסוד האלה להיות הגמול והעונש מתיחס והקנא' האמוכ' והתכלי'
אשר בבריאה הוא מבואר שאין מקום לתפישת הרב המורה ברעת הנכון
האומר שהזוכים לתחיה לא ימותו ולא יאכלו כפשט'א המאמר צדיקים
יושבים ועטרותיהם בראשיהם רוצ' לומר ועטרות שלמותן בראשיהן ובהניח
מזיג' השכינה וזה שכבר היה מן ההבדל להיות בגופן והחיוביהם וכבני

המאמר השלישי

שמוסן למען הראות היגדר האלקי ועו' שאם היה שלא יאכלו ולא ישתמשו
 בחוש האדם ובאזכרו התולדה הנה ידברו וישמעו ויעבדו את ה' ויחזיקו
 בתורה כענין באלהיו ועוד שאם זה יקנו האמונה הנכונה לזולתם כמו
 שיתבאר עוד בהתר הספק הר' ואמנם הר' הנתלה בזמן שקורס התחיה
 אם ימותו כולם וזה שאם נקח חמשה כפשטה לגמר שכל ישראל יש להם
 חלק לעול' הבא הנרצה בנותחית המתים כבר יחשב שהיה מן ההכרח שימותו
 כלם קורס התחיה ואומר שאף כשנקח המאמר כפשוטו בתחיה וסתהיה
 הקדמה כוללת הנה לא יתחייב מות כלם קורס לכן : וזה שהעולם הבא
 יכלול הקימו' וזמ' שאחרי הקימו' לזה הדו' אם כע' הקימו' אם הי' סל' יזכו לדבקו'
 והתאחרות והיה שישתמשו בחושיהם וימותו הנה יהיה להם חלק לעולם
 הבא למה שכבר קדם שמתועלת הנם הזה להקט' אמונה בלב זולתם אשר
 מהצר ההוא יזכו למה שהיו זוכין בו עם הנם ההוא ויתאמת אם כן שכל
 ישראל יש להם חלק לעולם הבא וישבול שהמאמר המחייב לחסידיו א'
 אומות העולם שיש להם חלק לעולם הבא כאמר על הדור ההוא שבזמן
 התחיה והדרו' הנה נמשכין אחרי כן מכלתי שיתחייב שיזכו לקימה נאיד
 שיהיה התר הספק החמישי ממה שיקל מאד והוא שהייעודי הנמצאים ב'
 בדברי הנביאים יתקיימו בדור ההוא שבזמן התחיה ובדרו' הנמשכין
 שהם יושפעו מהקמים מרוח דעת ויראת ה' ואם היה שישתמשו בחושיהן
 כלם ויאריכו ימים וילידו מכלתי שיקרה מזה בטל זהו מה שיראה בהתר
 אלנו הספקות לפי ההקדמות שבירנו מהקבל' וממה שירא' מהסכרא ומסקו'
 הדעת והאל יתברך יודע ישתבח שמו ומרומם על כל ברכה ותהלה :

הכלל הה' בניצחות

חתורה והוא סני פרקים הא' איך ראוי שינכנ לפי מה שבא
 בקבלה ובאופן עמידתנו עליו . הב' בהתר הספק

אחר שאיפשר שיסופק בו .
הפרק הא' הנה לפי מה שבא בקבלה התורה הזאת האל
 יתברך הכוללת תורה שבכתב ותורה שבעל
 פה היא נצחית כמו שאמרו זל מלמד שאין נביא רשאי לחדש דבר געתי
 ולזה אי אפשר בשום צד שתבטל או תשתנה מצוה ממצות התורה ואף על יד

הכללה חמישי

נביא אלא שהשרם אנחנו שהנביא להוראת בעה יכול לחדש אולהתיר
אסור ובלבד שלא יהיה בו נד עבודה זרה כאליה כהר הזרמל וכך בית
דין מתבין לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה וזה אמנם לעסל סייג
למזנה ואמנם לא יקרא זה ביטול לפי זה מעצם התורה והקבלה ואלום
כתאמת זה משאת הקבלה כמו שבא כל זה בגמ' סנהדרין וכבר נעמוד
על זה מזד הסברה ושקול הדעת גם כן כלומר נחיות התורה וזה שלמה
סהתבאר ממה שקדם היות התורה הזאת בתכלית הפלנוני להביא המחזקים
בה שלמים הינו או חסרים אל ההכללה האנוסית והתכלית הנכסף למה
סתיוסר תכלית ההייסרה אל שלמות התורות ואל השכליות ותעורר גם כן
תכלית ההתעוררות העבודה והדבקות אחר כך אי אפשר שתהיה בטולה
בכל או בחלק אלא כשתומר באחר שהאמר שתתבטול לא תומר באחרת
הוא דבר בטל למה שהתכלית הנרצה אל השם יתברך ונבחינתו שהיא
ההטכה אי אפשר שתתבטל ולזה אם היה שתתבטל זאת התור' היה בהכרח
כשתומר כלה אומקצתה: ואין המלט מהיות התורה האחרונה בשעור
השלמות אשר בראשונה ואם בשעור פחות ממנה ואי אפשר שיהיה פחות
ממנה למה שלא ימסך התכלית הנרצה אל השם יתברך ושתייה בשעור
השלמות אשר בראשונה גם זה בטל למה שכבר תהיה ההמרה פעל הרוק
אין תועלת בו ולזה הוא מבואר מזד הסבר' ואזן הדעת שזאת התורה אי
אפשר שתשתנה בשים נד והנה מהמחברים האחרונים מו שהראה פ
פנים מזד אחר וזה שלמה שהיה הפעל הזה מנתינת התורה מפועל בלתי
פעל תכלית השלמות הנה יתחייב שיהיה הפעל בתכלית השלמות מה' ש
שאפשר ולזה יתחייב לפי הטענה הקודמת המנע בטול בכל או בחלק
ואמנם אם שהטענה הזאת אמתית בעצמה אם לא יאמר בה יותר מזה
השעור לא יתן האמת בזה הדדוש על כל פנים וזה שיש לאומר שיאמר
שפעל השם יתברך וישתבח שמו בנתינת זאת התורה היה בתכלית השלמו
מה שאפשר לפי המקבלים וזה שהחייב שהניחו לא יתן יותר מזה אל זה
אם היו המקבלים יותר שלמים או יותר חסרים כבר יהיה אפשר בהם
בטול התורה הזאת בכל או בחלק כשתומר באחרת טוב ממנו לפי המקבלי
כמו שקרה בתורת אדם הראשון שנאשר להם נשר והתירה לבני נח ונאו
שקר לתור' נח שנת יחד מכללם אחר כך יגדל בתורה הזאת שיש בה גם
כן מה שיטובק' המצות הקודמות מלבד התוספות מה שלא יענס אבל אחר
שהתבאר ממנו כל זאת התור' היותה בתכלית השלמות אם לשלמים כמו

האמר השלישי

המשכילים ויחירי סגולות למה שבא משלמות החכמה ואם לחסרים ואם למה שבא משלמות המדות והעדרת הלבנות ועובדה ולדבקות והאהבה אשר היא הקבלה הנצחית כמו שבא כל זה בסוף המאמר השני הנה אם כן יתחייב בהכרח שיהיה זאת התורה בכלל נצחית וזהו מה שרצינו לבארנו:

הפרק הב

בהתרשף שאיפשר שיסופק בשורש הזה והוא אם לפי שאינינו רחוק כחלק המקובל והוא התורה שבעל פה שילדו בו שפקנת ומחלוקות ואף כי בתור שנכתב כבר יהיה דבר זה או דברים שאיפשר שיסופק בהם ואיך לא וכבר קרה בתורה הזאת האלהיות מחלוקת מכתית מורים היתה אלהית ומחלוקים בשרשיה מהם מאמונים שחלק ממנה נצחי וחלק בלתי נצחי ומהם חולקו בתירוש חלק התורה שכתב וכרוב התורה שבעל פה ומחזקין בטענותם באמנם שהם מקובלים מחכמים אומתם ומזקניהם כדוקין הנקראים היום בקצה המזרח והדרום קראים היה שם דבר יוכל להתחזק בו ולהכריז בעל האמונה האמתית אמונתו וזה כי לכל אחד מעלי הכתית מחשבה גובר באמונתו ואולי שלא יב' חסד ונדנוד כא באמתית רעתו וסקרו רעת זולתו וכבר יראה שאין ההכרעה הזאת נתונה לכל אחד כפי בחינת ציורו שאם היה השער הזה פתוח לבחור באמונות איש הישר בעיניו לא יסאר בהתקיימת באמונה להיות הציוור באנשים משתנה תמיד וכאשר היה כן איך יבטח בעל האמונה האמתית באמיתות מי יתן ואדע: ואמנם התרשף הספק הזה אינינו ממה שיקשה עם מה שבא בתורה על זה ונתפרש בקבלה וזה שהשרש שלנו באשר יסופק או יפול מחלקת דבר מדבריו התורה שהמשפט לנושבים לפני השם יתברך במקום אשר יבחר באומרו כי יפלא ממך דבר וגומר וקמת ועלית אל הכהנים או אל השופט ואולי אם לא היו בהשכמה אחת אנו מחוייבים להמשך אחר הרוב וה' החיוב הזה לפי הקבל אפילו אומרו לך על ימין שהוא שאל ועל שמאל שהוא ימין ושמו זה על אורו לא תסור מן הדבר אשר יגדלך ימין ושאל עד שבא בגמ' מצינו במחלקת שכי' ר' אליעז' וחכמים בתנורו של עכנאי שיצאת בק' ואמרה מה לכם אל' והושע עמד על רגליו ואמר לא בשמי' היא וכא' הפי' שב' נתן לנו התור' וכתוב בה אחרי רבים להטות בארו בזה שאף אם היה האמת בכונן התורה כד' אליעזר שאחר שרוב חכמי ישראל הסכימו בחלופו אם שלא ת' כן בונת התורה הם שומעים אחר שהשרש התור' לילך אחר הרוב אפילו אומר לך על ימין שהוא שאל וכבר היה ראוי להיות כן שאם לא

הכלל השישי

היה החיוב היה להמשיך אחרי הכהנים או אחרי הסנהדרין אשר יהיו בימי
ההם אלא בתנאי וקשר סיכוימו להלכה הנה היה הסע' פתוח לחלוק עמהם
ולמרות פיהם כל מי סיתעקש ויאמר שלא הסכימו להלכה ויהיה גם כן
סנה סירנו מחלוקות כיוסר אל ותעסה תורה באלף תורות אבל עם החיוב
הזה אי איפשר שיסאר מחלוקת אוספק בדבר מדברי התורה אם לא היה
מוספק לכולם או לרובם מה שהוא רחוק מאד ואם היה נמצא הדבר הרחוק
ההוא הנה יש בו דרך ידוע לפי פרטי הקבלה אך כתנהג בספק ההוא
וכאשר היה זה כן המחזיק באמונה על פי הסכמת השופטים או רוב בטומ
הוא ומסולק מהחסד ומהערעור בתכלית מה שאיפשר וכאשר יוסב עלינו
מהכתות שכנגדנו במה יודע איפה הכת המחוקת על פי השופטי או רובם
כאמר שהוא ידוע ומפורסם לכל הכתות שבעת הולך המחלוקת הזה מהכת
האחת היו המון העם שלא היה חלקם בחכמה ובעיון כלל ולזה הוא מנואר
סאיין מחלקתם עלינו דבר שיקרא מחלוקת ושכא לכלל ספק אבל מה
סיחשב שהוא מסתפק עלינו הוא כת הדוקי שמסתפקי בקבלתן מחכמיהם
ואמנם הוא מפורסם גם כן לפי הזמן שהועתקו אלינו קורותיו שבזמן
אנשי כנסת הגדולה שעל פיהן אנו חיים היו הכהנים הגדולים נהסנהדרין
מהפרושים והם אשר מסרו הקבלה לבעלי המסנה והם הרבו והפליגו
לרקרק ולפלט בתורה ובשם עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן עד שכו
האחרונים והוסיפו בתלמוד דברים ועניינים הוא מכת הנמנע למעיין
בהם שיהיה כרוי כמו שהוא בלי ספק בכת הדוקי שיסוד כריאת מפורס'
עם שהוא קל הבריאה והמחשבה לקחת הדברים כפסטן בהפך מה שהוא
בקבלת האבות שיסבה שרשים וענפים וענפי ענפים עם הפלג' ההסכמה
מה שהוא נמנע להם הבריאה והחדוש אם לא מפאת הקבלה האמתית
וכמו שאמר הרב בפתיחת המשנה וזה לשונו וכאשר השלים רב אסי חבור
הנכבד היה עלינו לער באמן די רוח אלהין קדוסיין ביה ולזה לא נסאר
ספק וערער עליו בעבור מחלקותם כלל והתלהל לאל לכרו ומרומס על
כל ברכה ותהלה .

הכלל חו' בהבדל

משה רבינו לסאר הכיאים : הנה כפי מהסב' התורה
ההבדל מנואר אם במופתים אם אענם הנבואה ולזה שמנו
פרקי

שבין

הכלל השישי

פרקוזה הכלל סני :

הפרק הא

במופתים אמנס הקדל במופת' בא בתורה
 כפי רוס אמרו לכל האותות והמופתים אשר
 שלחו יי לעשות בארץ מצרים וגומר ולכל היר החזקה ולכל המורא הגדול
 אשר עשה משה לעיני כל ישראל הנה הקדלם בשלשה ענייני' אם ברבוי
 הורה באמרו לכל האותות והמופתים ואם כפרסומם לעיני הכח המנגדת
 אשר נתפרסם עניינם בשעור גדול מהחכמה כמו שרמזו זה בגמר מנחות
 אמר ליה יוחני וממרא למשה רבינו משה תבן אתה מכניס לעפרים והורה
 בזה באמרו לעשות בארץ מצרים לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו . ואם
 בהתמדתם והורה זה באמרו ולכל היר החזקה כי התמדת המופת' ברדת
 המן הנקגת עניי הכבוד ארבעים סנה כרמז באמרו ולכל המורא הגדול
 כאמרס זל וכמורא גדול זה גילוי שכינה עם שנכלל בו אשר קרן עור
 פני משה אשר באמר בו ויראו מבשת אליו אשר כל זה היה היר החזקה
 ואחשוב גם כן סנרמז באמרו את מעשה יי' כי נורא הוא אשר אני עושה
 עמך ויחזק זה אצלי ויעוד הנפלאות הגדולו אשר לא שמענו אחרי המעמד
 ה'י' חדוש נפלאות גדולות אשר לא נכראו וכך אמרו כי נורא הוא המותיהם
 לאמרו ויראו מבשת אליו וכך אמרו עמך סיורה לולכדו אחרי שאמ' פסו'
 ההיא נבר כל עמך אעשה נפלאות ואמרו גם כן וראה כל העם אשר אתה
 בקרב יחייב אמרו אשר אני עושה עמך שכ אל משה ולפי שרבו ופרסו'
 היה לעיני פרעה ולעיני עבדיו והתמדת' היה לעיני ישראל לבר סדר לפרעה
 ולכל עבדיו קוד' אמרו ולכל היר החזק' וסד' לעיני כל ישראל בסו' סה'
 לעיניה וכב' ירא' סה' סד' חכתוכי' בהדרב' שלמ' שהיו המופת' יקנו אמונ' שלמ'
 בכפס הנה תחלת רבויים יחזק האמונה יחזק אותה עוד פרסומם למה
 סיקיים אמונתם ויוציא מהם חסד הערמימות יחזק אזהרה עוד כמה סמי'
 ספק בו התמדתם כינצא מהם חסד הלהבו והכסוף ואוחזי העניב שאין
 לעניינם קיום והתמדה והנה התם במורא הגדול שהוא המופת' היות נפלא
 לאין תכלית למה שהוא דבקות השכינה עם ישראל וביחוד עם משה
 בהתמדה והיה ריבונו לבדו יתרון על זולתו מהנביאים גם אם לא נשתמש
 מהקבלה כמה שהישראלנו מעמידת השמש למשה וזה שאם היה מופ' יהושע
 גדול להיות נושא יותר חשוב מהרבה מהמופת' הנה מופת' דבקו' השכינה
 עם משה יותר גדול הרבה להיות נושא יותר חשוב לאין שיעור . והנה
 הסכמנו בזה לדעת רזל במסכת כתרא פרק תלמידים היו לו להלל הזקן

השאמר השלישי

ל' מהם ראויים שתזרה עליהם שכינה כמסק רבינו ול' מהם שתעמוד להזחא ביהושה בן כוז ואין ספק שבאמרם ראוי שתזרה עליהם שכינה כמסק רמזו אל זה הדבקות שאם היתה הכוונה בכבוד הנה ביהושה שריתה שכינה גם כן ואל זה רמזנו בכלל הד' מהאמ' הב' בהתר הספק אשר זכרנוהו ודיבזה במופתים עם מה שאמר סס וכב' כתבא' בכלל הא' הפועל לכפלא' במה שאין ספק בו ואין תועלת בהשטת הדברים •

הפרק הב' בעצם הנבואה אמנם ההבדל בעצם הנבואה

הנה באה בתורה בפירוש אמר אם יהיה נביאכם וי' במראה אליו אתודע בחלוס אדבר בו לא כן עברי משה ונאמ' בחתימת התורה ולא קם נביא עוד בישראל כמסק אשר ידעו יי פנים אל פנים וקרב בפירוש המסנה באר ההבדל הזקבד' עניינים הא' היו' נבוא' שאר הנביאים באמצעי ונבואת משה בלי באמצעי הב' היות שאר הנביאים לא יתכבאו אלא בחלוס הלילה או ביום בתרדמה נופלת עליו או יוצאהו ענין יקבטלו בוקרציו ותשאר המחשבה לבדה וזה נקרא מראה או מחזה ומסק היתה הנבואה שורה עליו ביום נחוא ער עומד אצל שני הכרובים הב' שאר הנביאים כשיתכבאו במראה או על ידי מלאך יודעונו איבריהם תמ'ם חרדה גדולה כמעט שתצא כשמתם ומסק לא היה חרד ואעפי' שזי' מדבר פניאל פני'הר' כי שאר הנביאי' לא היו מתנבאי' כשירצו והיו מהן דרכין להציעו' כענין אליש' אמ' יעתה קחו לי מנגן ומסק היה מתנבא בכל עת כמו שזיור' באמרו עמדו ואשמע' מה יוצ' ונאמ' ר'זל מסבי' למ' שאמרו דב' אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקד' אהרן בכל יבא ואין מש' בכל יבא אלנו דברי הרב ואמנם שרש ההבדלים כלם הוא אמרו אשר ידעו זי' פנים אל פנים כי ליתרון מדרגת משה בהתמדת הנבואה והדבקות בתכלית השמע שאר חושיו וכחותיו אל הכח השכלי אשר כל זה נדמז באמרו לא כן עברי משה בכל בתי כאמז הוא כי העבר הנאמן בכל בית אדוניו כל עשתנותיו בעבודת אדוניו הנה בעבור זה ליתרון הדבקות היתה נבואתו בלי אמצעית מלאך וליתרון השמע שאר חושיו וכחותיו אל הכח השכלי היתה בהקץ בלא חרדה ובלא משל וחידות ולהתמדותו בדבקות היתה בכל עת ואמנם במקום נבחר והוא במקום שני הכרובים לחיותו מקום מוכן ושלם בודבקות המופלג יותר ואמנם שאר הנביאי' שלא הגיעו למדרגתו בדבקות לא היתה נבואתם פנים אל פנים וכילא הגיעו כמדרגתו בהשמע כחותיהם היתה נבואתם באמצעות הכח המדמ' שנרמז זה באמרו במראה

הבלל השישי

אלו אתודע בחלום אדברנו כשכבר התבאר בספר החוש והמוחש כ
החלום הוא באמצעות המדמה והמראה גם כן יתחזקו בה צורות המביטו
בה וידמו כאלו הם מפותחי' בה אש' כל זה פעל הדמיון ואמ' זה לפי שנבואת
כל הנביאים תהיה פעם בחלום ופעם בהקיץ אלא שידמו להם ענין יראוהו
יגיע להם משם השפע בענין אברהם שראה המלאכים בדמות אנשים
ואם לא היו אנשים אלא שהגיע ליהדכו' באמצעות וכענין יהושע בדרכו
עם המלאך שלא ראה עצם המלאך אלא שהגיעו הדבור אנו שר זבא וי'
עתה באתי ולפי שיתחלפו מדרגות הנביאים בהכנע כחותיהם והשמעם
לכח הסכלי ככ' יהיה מו' שלמישעט ההכנעי' יזדעזעו אבריו ויהפכו ציריו
כענין ברניאל ו' זה יתחייב שתהיה זה בהתחלת התנועה שהוא עת מלחמת
שאר הכחות עם השכל אבל בשנשלים ההתכונות בנצוח השכל לשא' הכחו'
הנה איך ראוי שירגיש דבר מנגד ולזה מה שכאמר שם ידבר אדוני כי
חזקתני : כן ראוי שיוכנו עניניו אלו ההבדלים בלי ספק אבל שיהיה
כולל לנביאים שימצאם חרדה ואימה גדולה כמעט שתצא נשמתם כפסע
הלשון חלילה והנה כאזן שמואל לנביא בתחלת נבואתו וכתשובתו בדבר
האתונות ואלו שיעבתשובתו לנעמז ויתר עניניו יוכיחו כי לא מצא' חרדה
גדולה גם לא נפלה עליהם תרדמה עד שתראה שמוא' היה מדמ' שיקראוהו
עליו ולזה יראה שנדמה לו הקול כקול עלי' שאי' ספק שהי' בקי בו כמו שאזל'
היאך שומא' מותר באשתו אלא בטביעות עינא' דקלה ולהיות הדבור ההוא
כדמות דבור עלי' בשוק היה הענין ההוא נקרא מראה שהיה קול מדומה
זאמנס התרדמה שנפלה על אברהם ואימם גדולה אם שהנביאים אשר
לא יתנבאו תמיד תתחלף הכנתם כפי הפירוס הדבקות והתירס הקשר
וזה אם לדבר מעיק מחוז ואיפסר שאחרי הפירוס עצמו במלחמ' המלאכים
הגיעו רועם מזה נבואתו והגיע לו תרדמה ואם שהיה הענין ההוא
דמז ומשל לגלות ואם שהיו שני העניינים יחד לא שיהיה ענין התרדמה
מתחייב על כל פנים ליתר הנביאים ואולם במעמד הנכבד שהשיגו מה
שהשיגו וכיחוד בשני הדברות הנביא והי' לך כמו שבא בקבל וכמו שוור'
עליו פסע הכתובי' כמו שקדם בפתיחת הדבור הנה היה בלא ספק עז' הנס
והפלא העצו' וזה שאין ספק שלא היו כל ישראל ראויים ומוכנים לנבוא' ולזה
הכינו בהקד' האנחיו' בב' הדבורי' הא' לא הקול לבד ואי' ראוי שיאמ' בפ' דבריו
רזל' שהכוננה בהם להיות הדבורים ההם עניינים מופתים ונשמעם פסע בהם
לנביא וחכם אחר כי הכוננה בדבור הב' איננו פנת האחדו' כמו שחשבו א'
ב

המאמר השלישי

תרחקת עבודה זרה והוא שעם הנראתנו באחדותנו לא נעבוד זולתו כאל
אמר ממשרתיו לכך וזה ענין אין מדרכו סיבא עליו מופת ולא היה זה
כדאי לטעות בו אלא שראינו מהמפרשים מן סבתך מחלוק זה והאמת עד
לעצמו : וזהו מה שכוננו בכלל הזה • והתלה לאל לכרן ומרומם
על כל ברכה ותהלה אמן ואמן :

הכלל הז' באורים

ותומים הנה הפרש הזה עמדנו עליו מפאת התורה והקבלה
והדבור בו עתה בסני עניינים אחד בענין בעצמו
הב' בהתר קצת ספקות הנפלים בו :

הפרק הא בשרש הזה בעצמו ואמנם לפי מה שבא
בקבלה • הכהן כהיהונו באמצעות הכלי

הזה שהוא אח' מיוחד מבגדי כהנ' גדול יתלבש ברוח הקדש בהתב ודרותו
בו על אשר יסאל וירמה לו כאלו האותיות המפותחות בו בולטות כסדר
אותיות התיבה אשר ירכיב מהם תשובת שאלתו ואמ"ל היה זה לפי מה שבא
בקבלה בג' תנאים האחד בבחינת השואל הב' בבחינת השאלה ג' בבחינת
הנשאל אם בבחינת השואל שיהי המלך או בית דין הגדול למי שצורך הצנ'ו
בו ואם בבחינת השאלה ברבר שהיה כולל לכנ' ישראל ואם בבחינת הנשאל
סיהיה כהן גדול סורה עליו כמו שהתבאר כל זה בשבעה מכפורים ואולם
תאר הכלי לא נתפרשה בתורה ולא נצטוה בעשייתו זולת משה והוא באות
למה שיראו קצת החכמים סיהיה בו כתב שם המפורש וזה שהכהן הגדול
סיהיה מיוחד בעבודה כשהיה מסתכל כפתוח השבטים שבטו ייה היתה מ
מחשבתו מרחפת עליהם והיתה מתבדר בהסגת הסם הכתוב שם ומיוחד
מחשבתו לעבודתו גזרה חכמה השם יתברך שיתלבש ברוח הקדש וישיג
תשובה נכונה לשאלתו ואמנם עם שהוא נס קבוע בשאר הנס' הקבועים
בתורה הנה לא ירחיקו העיון וזה שהנביא עצמו יצטרך לפעמים א' הכנתו
מחוץ כענין כאלישע שאמר ועתה קחו לי מכנף והיה כנגן המנגן ותהי
עלי ידי' ולזה הכהן הגדול ואם לא היה במדרגת הנבואה הנה באמצעות
ההכנות ובהסגת השם יתברך בכלל היה מתלבש ברוח הקדש אחר שהיה
הכהן ראוי לכך וזהו מה שרצינו לבאר •

הכלל השביעי

הפרק הב

הבהתר קצת ספקות שאיפסר סיסופקו נו
האחד לפי שכבר קודם לנו סמדרגת הנבואה

היא למעלה ממדרגת רוח הקדש והיא מתנאי המעשה הזה שיהיה הכהן
באופן שיסרה על רוח הקדש ולא הותזה בו שיהיה נביא אך יחזן ביהושע
סקבלה ממשוהוסמך את ידו עליו במצות השם יתברך וכתפרסם לנביא
עד שנכתבה נבואתו בתורה מה שלא נמצא כן לזולתו מן הנביאים מלבד
אהרן גהפליא בגדול שבמופתית והוא שעמדה לו החמה באמצע הרקיע
אך יתכן שיצטרך למעשה שיסופק בו ברוח הקדש והנה הכתוב אומר
ולפני אלעזר הכהן יעמדו ושאלונו במספט האורים הב' לפי שכבר קדם
מעלת הנבואה על מעלת רוח הקדש והיה נבואה ייעוד שהוא חוזר כמו
שהתבא' במאמ' הב' אך יתכן מה שקבלנו רז' באמר' שאעפי' שיעוד הנבוא'
חוזר ייעוד של אורים ותומים אינו חוזר הב' לפי שקדם לנו בכלל השפי
שאחר מההכרלים שהיו בין נבואת משה ליתר הנביאים הוא היותו מנבא
בכל עת שירצה מה שלא היה כן באחר זולתו אך יתכן במעשה הזה שהי'
ברוח הקדש לבד להשיג תשובה בכל עת שיצטרך . והנה התר
הספק הא' ממה שיקל כיהצטרך הנביא למעשה הזה אינינו ליתרון רוח
הקדש על הנבואה אלא למה שהנבואה לא היתה סורה על הנביא בכל עת
שירצה כי אם למשה בלבד המציאה החכמה האל יתברך המעשה הזה
כדי שיסתמש בו כלל האומה לעת הצורך אשר אולי לא יהיה הנביא באופן
שינבא ואם הב' גם כן למה שהיה התועלת המושג מהמעשה הזה הוא נתיב'
אחר השאלה לעת הצורך כלל ישראל הנה אם היה הייעוד חוזר היה התועלת'
בטל כי אין תועלת בשאלת התשובה אם ישאר אחר התשובה הספק ההו'
בעינו ולזה היה ראוי שיהיה מהשגחת השם יתברך על כלל האומה כמו
שבא במקצ' המצות כמו בשמטין והרגלי' שהי' כהם גם כולל קבוע להשגחתו
על כל האומה ואם לקלות מדרגת רוח הקדש בהקם אל מדרגתה נבואה
הנה המוכן אלינו ואיננו רחוק שיספיק לנו התבודדות והבנה מה להשיג
גם כן מה שלא יספיק להסוג הנבואה ולזה לא היה ההסתמנות במעשה
הזה לעת הצורך ליתרון מדרגת רוח הקדש על הנבואה . וזה מה שרצינו

לבארנו כפרק הזה : והתהלה

לאל לבדו ומרומם על

כל ברכה ותהלה

תש :

המאמר השלישי

הכלל הח

במשיח

והדבור בו סני עניינים הראשון בתארו וענייניו :
הסני בזמן בואו ולזה שמכנה כלל הזה שני פרקים
וצרפנו לפרק שלישי לבאר בפרטים אשר כלל אותם המאמר הזה פעם
היותם אמונות אמתיות שהכופר בהם יקרא מיג הנה אינם פנות ויסודות
לתורה הזאת האלהית שלא יצויר מציאותה זולתה :

הפרק הא בתארי

המשיח וענייניו הנה מה שבא
בכתובים ונתבאר בקבלה

ולא כפל המחלקת בהגוא שמגזע ישי ורוד בני יקום מלך וכבוא ימלוך על
ישראל ויהודה ויקבץ כרחי ישראל ויהוד' מן הארצו אשר נפוננו עם ויהיו
לאחדים בירו ולא יחלו עוד לב' ממלכות ולא יכרת עוד מלך מזרעו יושב
על כסא יי' וכוזה לא ערער אדם בעולם ומה שכל בו המחלקת אם יתחדש
עוד לימות המשיח דבר חוץ מהמנהג הפנעי כאשר יגרו מקצת היעודים
שבאו בנביאים אם לא והנה לא נתבאר מזה דבר אמנם דעת שמואל הובא
במקומות בתלמוד וכראה שהיו סומכין בו חכמי הדור ההוא ואמר בפירו'
איך בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבור מלכויות בלבד ואיך סיהיה
הנבואות מעידות על הפלגת שלמות ונהנה לפי המדרש שיזכ' למה שלא זכה
בו מו' ערויין והוא הנצחיו באים שהם דרשו בפרש' הנה ישכיל עברי ירו' ב'
מאברהם וכשא' ממה ובה ממלאכי השרת והנ' אם היה שיזכ' לגמול הנפשי
נשיתענג מזיו השכינה בגוף ונפש הנה כבר נעש' מלאך והוא יתכן שיתנשא
יותר מהם בבחינת היותו בגוף : אמנם אם יהיה תחיית המתים תבין
בואו וכנין בית המקדש אם לא הנה דברנו בו בכלל הד' מה שבו די' ואולם
בקצת המדרשים יראה באמשיח בן יוסף קודם משיח בן דוד ופרשו רוב
נבואות הנה ישכיל עברי עליו וקצת הגאונים דברו בו ולפי שלא התבאר
באמתתו לא ראינו להאריך בו .

הפרק הב

בזמן בואו ואמנם הדבור בהגבלת זמן
בואו הגוא לאות וביעה לריק אם מצד

הכתובי' שלא פורש הזמן בהם אבל העירו על העלמו כאמרו ואני שמעתי
גלא אבין כי שתומים וחתומים הם הדברים עד עת קץ ואם למה שאמ'
דול תפח רוחן של מחשב קצין ואם הדבור בהיות ביאתו עתידה ושלל

הכלל שמיני

בא עדיין האריכות בוגם כן מותר למה שהוא מפורם ונמשך כי בכל זה
הזמן שהועתקו אלינו קורותיו לא שמוענו ולא הוגד לנו שיהי' מלך על ישראל
יקבץ כפונותינו מארבע כנפו' כל הארץ וכל שכן שלא התמיד כמו שיעיד
עליו החוש היותנו מפוזרים בגלות הזה במלכות ארום וישמעאל פרם ומדי
ותגדמה ולזה הריכז עתה בוכאריכות הגלות הזה ואיחור בלאו עתה
שהיא שנת אלף ומאות ושלשים ושבעה לחרבן הבית כי למה שגדאה בגלות
מצרים לא נמשך יותר מר'ו שנים וגלות בכל שיערנו סבתו בעון עבודה
זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים וחלול שבת כפרהס'יא לא נמשך כי אם
שבעים שנה והגלות הזה שבזמן החרבן לא היו פניהם העונות ההם אבל
יראה נ"ח מיומא שהיו דריקים שאמרו שם וכי מאחר דהונו דדיקי כלי
האימנ"ט איענוס ונחלקו שם כמה היתה החטאת ואמרו קצתם מפני שגאת
חנם שהיתה ביניהם וקצתם אמר שלא היו מכבדים החכמים ועם היות
שיתכן שיהיה זה בסכת ענשם אבל האריכות הזה הוא דבר מבקיל שכבר
יחשב שהוא בחק היושר וקשוני שיהיה זמן הענוש מתיחס אל חמר ק
העון והגלות ולפי שהתבאר היות העונות שחייבו גלות בכל יותר חמורי'
הרבה מן העונות אשר חייבו הגלות הזה כבר היה ראוי שיהיה זמן הגלות
הזה מעט בקקם אל זמן גלות בכל והתבאר מהפרסום והחוש ההפך .
וזה שהגלות הזה יותר ארוך הרבה מגלות בכל ועוד היום לא נודע אחרית
הזעם ומתי קץ הפלאות והנה עש' היום מאד עמוק מחשבות הסי' כי גבהו
דרביו מדרכנו ואין לנו להעריך להקיש קצתם בקצתם כי הוא היודע
תכלית שונתו ורצונו וכמו שלא נדע תכלית שלות הרשעים וייסורי הדרקי'
ולא יקחם קצתם לקצת וגם באומות דהך כלל התפרסם היותם כלי דת
ונימוס אלפי והם כשיעור גדול שהקלחה אם בריבוי האישים ורוב
המחוז בעשר נבכסים וכבוד ואין אחריות עלינו להעריך ההזלחות כפי
מדרגתם כי אין לנו להעריך ולויהם את מוסר יי ולסקול במאזני שכלנו
עונסי הגלות עם העונות כי הוא היודע תכלית רצונו וכאמן עלינו הדין
אמנם למה שבזמנינו זה רבים מעמי הארץ מתחזקים לתפוש על הדעת
הזה לשערם בקקם הגלות ולהעריכם אל העונות הקורמים הגורמים אותם
ראוי שנאמר עוד בפירוק הקושיא הזאת כי עם ההתבוננות הטוב איכנו
ממה שיקפה וזה שאם היה הענוש המחוייב לעונות זמן הגלות היה מקום
לבעל הדין לחלו' להערי יחס הזמן ביחס העונות אל העונות אבל העונ' האמתי
החרבן והפזור בגלות לאנכיים הקם החטאים בנפשותם אבל התמר' הנלנ'

המאמר השלישי

ואהבתו הוא דבר טבעי לפני הגלות וגאולתם וקבוצם הוא דבר נסיוני ומסך
לרצון האלהי לזכות עבדיו • ואם בגלות בכל שהיה עם החרש והמסגר
ואנשי כנסת הגדולה ונביאים זכו ונעשה להם נס ונפקדו איך תפישה
עלינו : ואם לא נעשה לנו נס לקנץ נפוצותינו מארבע כנסות הארץ
אם לא זכינו לכך שזכוהו הראשונים וכי יצא בזה נאמר אל תאמר מה
היה שהיה שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי לא מחכמה שאלת על
זה : והנה זה מספיק מאד כפירוק הקישיא גם אם נודה בהעריך ה
ה חסים אלא שהאמת הגמור שאין מקום להעריך היחסים וזה שהוא ידוע
שהגלות הזה שאנחנו וכו' היום הוא הגלות שנתחייב לנו במרחק הברי הראשון
אלא שכני בכל נפקדו ברסיון כורס מלך פרס והיו תחת ממסלתו ולא כ
באלו לעול אלא תמיד היו תחת מלכי מדי עד שלטו בגלו כי אם ארבע רבוא
כמו שמזיר בספ' עזר ולפעמי' היו מורדיו בינוי והפליג ק' לעשו עמה' גם
כאשר היו ראוי' לעשו עמה' גם בשלמות' וחסרות' ינמס' זה רב בית ב' והיו
עם אנשי כנסת הגדולה שהיו מוסכמים ממלכי האומות כמו שברא' בספר
ינסף בן גוריון ונקצת מדרשים אשר נעבורם אמר הנביא גדול יהי' כבוד
הבית הזה האחרון מן הראשון הפך מה שהיה בראשון פקרו אחר המות
שלמה מרדו בביתו רוב ישראל ועשו שני עבטים כמו שיתפרסם ובשני היו
מגישים אל סבות מנחה מלכי האומות אלא לפי שהיה בהם שנאת ח
חנם וחלוקה לנבנות לא הצליחו במרד עד שבא טיטוס וכבשם סוף דבר
הנה עניין בית שני כאלו מלך מצרים המושל עתה בארץ הצבי היה נותן
רשות ליהודים אשר בקצת מדינות מלכותו לעלות ולבנות בית הבחירה
בתבאי שיסבות תחת ממסלתו ולא יהיה מן הפלאים לקצת יוגע' ימרדו בו
סיבלם משם ושיעבור בהם כן היה ענין בית שני כאלו מלך מצרים המושל
עתה בארץ הצבי היה נותן רשות ליהודים שבקצת מלכותו לעלות ולבנות
בית הבחירה כסנה ולזה האמת הגמור לפי מה שיראה שהגלו' הזה שאנחנו
בו הוא הגלות שנמשך מחרבן הבית הראשון שגרמו בתורה במל' ונושנתם
בארץ אלא שבמות עזרא נפקדו כאמרו כי לפי מלאכת' לבבל שכעים שנה
אפקור אתם הנה שלא היתה גאולה שלמה אלא פקידה בלבד והנ' יסכים
זה לפי מה שיראה למה שבא במזמ' ד' הקהל הגדול שלפי שיכלול ספור חסדי
וי מעת היצירה עד אחרית הימים נראה שקראוהו כן והנה תחלה התחיל
בכפלות מצרים עד אמרו נחלה לישראל עבדו אחרי כן ד' מז' לפקידת בכל
הוא אמרו שכשפלטו זכר לנו ולזה הוציאו כלשון זכירה שהוא ענין אמר

236

הכלל השמיני

עם פקיד' למה שלא היה פקיד' אלא באול' אחרי כן רמוז על הגאולה העתיד
והוא אמרו ויפרקנו מצרנו כי היא תהיה באול' שלמה טוב רמוז אל תיקון
העולם בכללו להיות כלם שכם אחד לעבוד את יי' להיות כל העמים שפה
אחת מיוספעים מזיו כבודו ולהיות מאכלי שלחנו והוא אשר רמוז בהותמו
מתן לחם לכל בשר כי לעולם הסרו וזהו טבע האמת שהוא עד לעצמו
ומסכים מכל צד והתבאר אם כן שאין מקו' לתפוש עלינו מאריכו' בגלותינו
זה וכל שכן שכבר יראה שפרי הגלות הזה מילגב מאר' אם לכלל' אומותינו
למה שהייסורין בעולם הזה אונר גדול ופרקליט לעונם הבא ויתכן ש
שכמי' שהיה בגלות מצרים שלא נדע בו עונש קודם מבואר אלא שהי' הנצעה
לשומנו משועבדים לעבודת השם יתברך כמו שרמוז באמרו אנכי יי' אלהיך
אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים לא יהיה לך אלהים אחרים וגו'
כן בגלותינו זה אח' שלא הספיק מה שעבר עלינו מחסדי השם ית' לשומנו
שלמי' באהבתו גזר' חכמתו הגלו' הגדול הזה אם להכני' הלבבו' בתכל' מה
שאפס' ואם להוסיף עמנו חסדים ונקבצנו מנין הגוים אחרי הגלות הנמשך
הזה לכלתי' כלך כפעם בפע' בשריר' לבנו ולהוסיף אומץ באהבתו ועבודתו
והוא הטוב הנמשך לכלל' אומחינו ואם לזולתינו. אם למה שנהיה נכונים
למשכם לעבודת הסי' באחרית הימים. ואם למה שבזכות האומה הזאת
ימשך להם תועלת באזל' כל העולם נזון בשביל חנינה בני וחנינה בני די
לו בקב' חרוכי' מערב שבת לערב שבת וזה כוונת הנביא בפרשת הנה
ישראל עבדי: לפי מה שיראה שהוא שם דבר בכלל ישראל בגלות הזה אלא
שהתחיל לרמוז במשיחנו באמרנירום ונשא ונבה מאד כמו שבא במדרש
זה כי ברוממות מלכם יתאמת שירוס ישראל ודי כזה עתה לפי כוונתי :

הפרק הג'

בניאור היות השרשים אשר כלל אות' המאמ'
הזה עם היות' אמתיו' אין ספק באמתתם
הנה אינם פגות ויסודות התורה שלא תצויר מציאותה וזולתם וזה אמנם
יתבאר בקלו' כדרך החפוש וזה שהשרש הא' והוא החדוש הנ' כבר ביארנו
במה שקדם שאף למאמיני ההקדמות יחוייב בהכרח יכלת השם יתברך
בלתי בעל תכלית וידועתו ירצונו אשר יצויר מהם מציאות התורה אלהית
וכן השארות הנפש וגמול ועיכש כבר יצויר מציאות התורה גם כן זולתם
וזה שהעבודה האמתית כבר התבאר היותה שלא על מנת לקבל פרס וכל
שכן תחיית המתים וכך נצחות התורה כי גכ בהיותה זמנים כבר יצויר

המאמר השלישי

מציאות' וכן הדל שבין כנול' משה לכביאי' פו גסאס לא יהיה ביניהם הדל
 ואף אם יצויר אפשרות כביא גדול ממשה הנה כבר יצויר מציאות תורה
 אלהית נצחית למה שא"א שכיאי ואס היה יותר גדול ממשה רבינו יכזיב
 דבר אחר מאשר ידבר שום כביא ואס היה קטן מאד ממנו וכן המשיח
 בהעדרו כבר יצויר מציאות התורה ואמנם השרשים הנתלים במצו מיוחדו
 אין ספק בהם שאס יצווי העד' אותן המצו כבר יצווי מציאו תורה אלהי' ולזה
 סמנו השרשים אשר כללם המאמר הזה במספר שרשים אמתי' שהכופר
 בא' מהם יקרא מיץ ולא שמנוס פנות ויסודות שלא יצויר מציאות התורה
 זולתם: והנה לא ראינו למנות הרחקת עז' בכלל הזה כמו שהביאה זולתנו
 למה שאינו דעת כי אס מצוה וזה מה שרצינו לבארנו וזוה נשלם החלק הא
 מהמאמר הזה: והתלה לאל לבדו • אמץ

החלק הב' באמונות

הנתלות במצות מיוחדות • וכאשר חקרנו עליהם מצאנוס ג'
 הא' בתפלה וברכת כהנים הב' בתשובה הב' ביו הכפודי'
 הד' פרקי השנה הקבועים למועדי יי' ולזה שמנוס אותם ג' כללים והנה לא
 ראינו למנות האמונה הנתלית במעשה הסוטה להיותה מצות פרטית וכן
 האמונה הנתלית ברגלים ובשמחות להיות הייעודים טוב גפיי' ואלו יאזכרו
 בטוב נפשיי ויהיה דינס דין שאר המצות וייעודיהן :

הכלל הא'

בתפלה וברכת כהנים • הנה עס היותם מצות נתלו בהן אמונ'
 והוא היותו ית' כעתר אל המתפלל אליו ואל הכהנים
 המברכים את ישראל ולהיותם מסוג אחד כללנו אותנו בכלל הזה : ואמנם
 שמנו אותן שני פרקים •

הפרק הא' בתפלה : האמונה הנתלית במצוה הזאת

הוא שנאמיז היוחו יתכרך נעחד לבקשת
 המתפלל התול בטחונו בנ' על דרך האמ' בל'כנו כאומ' קרוב יי' לכל קוראנו
 לכל אשר יקראוהו באמת ירצה שלא תהיה הקריאה כפה לבד והוא לא
 כן ידמה ולכנו לא כן יחשוב ושיהיה מהכת שנאמר עליה קרוב אתה בפייהם
 ורחוק מכליותיהם ואמ' לכל אשר יקראוהו הורה כזה כי עס היותו בלתי

הכלל הראשון

זכאי וראוי להשיג דרוסו כזולת תפלה הנה נתפלה מלכר סכר המצוה
יתכן שישיגו אחר שהוא תולה בטחונו בועל דרך האמ' והוא סוד הנטחון
כלו וזה שהוא יכלול מהפנות התורה אם ידיעתו אם הסגנתו האיושית
אם היותו הפועל המשפיע ברצון וכבר באו בזה תאים מפורטים בקבלה
ואמנם נרמזו הפרשה הזו בתפלה שנמה אמר וגם אל הנכרי הוד' שעם היותו
בלתי ראוי מצד עצמו הנה באמצעות התפלה יתכן שישיג מבוקשו והנה אמר
המשורר מעיד על זה שנמעת פלה עדיך כל בשר יבאו וכבר יראה שאמ'
זה למה שהוא מבואר מתנאי התפלה סדור השכחים ראשינה כמו שבא בא'
מעז' אמרם לעולם יסדר אדם שבחיו של הקב"ה ואחר כך יתפלל ולפי שכבר
יחשב שסדור שבחי הקב"ה ראוי שימנע מהמון העם אלא ליחידים סגולות
התחיל ואמר כנגד זה לך דמיו תהלה אהים כציון ולך יושלם נדר. ורצה
כי כציון שהיא עיר בחרו' לשבתו ולהיו משכנו עליה כי כציון מצד אחד
השתיקה אליו תהלה וזה ליראת החשובים מה ממקללנו סכ' כזכרה עוד בגזל
האל' נמצד אחר יושלם נדר ירצה בקרבנות הבאים בנדר ובנדבה כאלו
מסדרין אליו שלחן כמו שיוסדרו לבני אדם : וזה אמנם כי הכל מ
מאתו והכל צריכין אליו ותולוס בטחונו בנולזה המשיך לזה אמרו שנמנע
תפלה עדיך כל בשר יבאו כלומר השלמים והבלתי שלמיו כדמו' מה שחת'
במזמור תהלה לדוד הכנינו על תקלת יי' וירכר פי ויכרך כל בשר שם קדשו
• ידבר פי מדבר בערו שהיה בשעור הסלמות מה שלא יעלם ואמ' עוד
ויכרך כל בשר שם קדשו לעולם ועד כלומר גם הבלתי שלמים ולזה סמכו
לזה המזמור מסדרי התפלות ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם כלומר אח'
שבן גזרה חכמתו ית' במאמר דוד הנה ראוי לנו לברך השם מעת' ועד עול'
והנה ראינו להאריך בזה קצת למה שכבר הבינו קצת בעלי העיון מדברי
הרב המורה בהרחקת התארים שכל תארי החיוב נמנעים בהקו' ונתלו
ברעת וואמר ר' חנינא שאמר הקו' דנחית קמיה ואמ' האל העוז והיוראוי
החזק והאדרי ואמ' ליה וכי שוימתיהו לכלהו שבחוי דמרך וכי' עד ומקלסין
אותו בסל כסף וזהב והלא גנאי הוא לנו וחשבנו לזה שיאמ' בסתוף ה' והורה
זה המשל הנמרץ שמקלסין אותו בסל כסף שאינו ממין הזהב וכב' הערונו
בזה כמה שקדם שהתארים ואמרנו עליו ועלינו בהדימה ואיחור והוא מהן
ממיני הספוק. וזה שהתארו' ואמ' עליו באופן בבת ועליו באופן מוגבל
יאמרנו עליו גם כן על שהוא מקנה מצ' אותם לנו ועליו על שהם נק' ניס'
ממנו ומז' יגד' לבך הם מתחלפי' במי' וזה ברמז כמשל' דוב' כסף ודיב' זהב

המאמר השלישי

אבל תארי החיוב אינם נמנעים לחקו חלילה לכוין יורה פשט המאמר אמרו
סיימתינהו לבלהו שנחי דמרך כלומר שסיוס השכחים נמנע בחקו להיות
בלתי בעל תכלית וכבר הארכנו בזה בסוף המאמר הא' והוא האמ' בעצמו
לפי שכתארי הס' אנחנו מדברים בתפלות בדרך המשל והסיד הנה היה
ראוי שיתקנו בקדושת דברים מעירים על זה והוא אמרו לעיל מכל ברכת
שירתא ותושבחתא רומז אל הברכות שהוא יתברך בלתי מקבל אותם
שהוא המטפיעם ואמרנו שירא ותושבחתא רומז אל התארים הן שיהיו
בדרך שיראו בדרך שבה ואמרו ונחמתא יורה על שאלות הצרכים לבלתי
יחשוב חושב שהוא מתפעל מתפלה ומתנחם אינו בן אלא ברצונו הקדוש
להעזר בתפלה הראוי לה וכבר יצאנו בקצת מכוונת הפרק אלא שהו דבר
טענו בו רבים ונמשכו אחר פשט לשון המורה ונשוב למה שהיינו בו

ונאמר שכבר התבאר גם כן בספרי התורה ובתפלת משה בעד ישראל
ובתפלת אברהם בעד סדום ועמורה ובתפלת יצחק בעד אשתו וכמעשים
באו בתלמוד על זה שבזכות תפלת הצדיק יתכן שיעתר לו השם יתברך
גם אם יתפלל בעד זולתו עד שזל קבלו שגם בעד המתים שכבר מתו
יעתר השם יתברך בעד הצדיק וגם על ה' שעיס כמו שדרסו רזל בענין
דוד ואכסלום ואולם עם היותו דרש ודברי הגדה הנה המנהג הקבוע בכל
בבלי ישראל לברך גם המתים ולהתפלל בעדם ועל זה וכיוצא בו אמרו
בירושלמי הנח להם לישראל שאעפ' שאינם נביאים בני נביאים הם :

הפרק הב

בברכת כהנים האמונה הנתלונת במצוה זאת

באה בתורה בפירוש גשמו את שמי על בני
ישראל ואני אברכם ואם היה שנחלקו במר' סוטה בפירוש יש מי שפירש
אברכם לישראל ויש מי שפירש אברכם לכהנים הנה ישרא לא יצאו מכלל
הברכה ולפי שלא בא בתאי בשלמות הכהן או בחסידותו בכלל הנה נאמין
שבצעת היותנו ראויים לקבל הברכה רונה לומר שלא תהיה המניע מצדנו
הנה לא תהיה המניעה מצד הכהנים אלא אם יש שם דברים המעכבי המצו
כמו שנתבאר שם וממה שיורה על זה שהשכור הנשוא את כפיו דבר תורה
אלא שמדברי סופרים אסור גם החשוד בעבירה אמרו שם שהוא נושא את
כפיו ולזה הוא מנוח שאין מתנאי המצוה היותו חכם או צדיק והיה זה
בי לפי שהכהנים כאמצעים בין ישראל לכהנים שבשמים כשהברך הזאת
היא לבקשת הנכור כי אז הם חייבי במצו' הוא' כמו שדרסו מאמרו אמר' לה'

הכלל השני

לכהנים הנה כבר תלו בטחונם בו יתברך ולפי שהשר אזלנו שתפלת
הזכור יותר נשמעז כמו שבא בגמרת ברכות הנה אין כפרה בכהנים
שיהיו שלמים באופן שאם לא היו שלמים יוסר התועלת לגמרי מצדק אזה
שהמזות שם בהם השם יתברך סגולות מיוחדות כענין כסמי וכמו שהם מו
פועלים באיכותם וככלל עצמיהם כן מזות התורה בשוה וכמו שסם אחר
יערכב סגולת שם אחר כן במזות בשוה עם העבירות שפעמים שמוסבונת
המזות האחת להמשך ממנה טוב גופיי מה וימנע ממנו אותו הטוב דבר
עבירה אחת או הפך שיתחייב מעבירה אחת רע גופיי מה וימנע ממנו
הרע דבר מזות אחת שיהיה מסגולת הטוב מה והנה לפי מה שנתבאר בתור
סם השם יתברך סגולה זאת בכהנים להיות אמעניים לקבל הברכה ממנו
ולא שפיע לישראל ולזה מה שנצטוו לישראל בפיה למעל כאלו הם מקבלים
הברכה בידיהם לתתה לישראל . וכבר נתפרסם היות הידים מוכני לקבל
הברכה אמר ולברך את כל מעשה יריך . והנה נתבאר בקבלה בפירוש
סקבלת התעלה תהיה בייחוד לרבך העיבור ואם אין מדרגתו גדול בחכמת
התורה יותר מהגדול בחכמה אלא שאיננו באותה מדרגה מהעבודה :
נגמ ברכו בא מעשה יורה על אמתת מה שאמרנו והוא אמרם כשחלה
רבז וכו' ואמרה לו אשתו וכו' ד' חניני גדול ממך אמר לה הוא דומה לעבד
לפני מלך ואני דומה כשר לפני המלך : וראוי סיגן שהכררה ההי היתה
עצם מדרגתו בחכמה יותר מר' חנינא אלא שהיה ר' חנינא פרוש ועובד
בהתמדת ולזה היתה תפלתו יותר נשמע . וזה מה שרחינו לבאר והתהלה
לא לברו ומרומ על כל ברכה ותהל . אמר

הכלל הב

בתשובה והוא שני פרקי אחר כביאלו השרם הז' ואופן עמידתנו
עליו השני בהתר הספקות שאפשר פוסקו כו' :
הפרק הא כביאלו השרם הזה ואופן עמידתנו עליו :
הנה לפי מה שבא בתורה ונתפרסם בקבלה
מחסי השם יתברך לקבל החוטה בשוכני אליו והפליגו רזל באומרם מקום
שבעלי תשובה עומדין בדיקים גמורים אינם עומרים ואמרו ובמקום אחר
סחעונות נחשבים להם כזכיות והסכה בזה גלויה כי הכח הפועל להכניע
הרצון אל העבוד יצטרך להיותו חזק הרבה כמי שנכנע . ונוטה א העבודה

המאמר השלישי

ממי שלא ככע ונסה אליה ומי שהלח הפועל להכעיה יותר חזק ראוי
סיקיה יותר רבך ויותר רצני למה שהפועל לכח יותר חזק שהוא הרבך
והאכה וצטרך סיקיה יותר חזק ועם היות סאיך ספק שהעני הזה חסר
כפלא ממנו ית' אמנס יסכים בו העיון למה שהתבאר ממנו ית' היותו הטוב
המוחלט והתכלית הנרצה אלנו הטובה ולזה אם היה שכבר מרה ונתרחק
מעבודתו הנה כשויטיב דרכיו ויעור מסנת אולתו ראוי שיקובל אלנו עד
שכבר יהיה העוזר והפועל כלבבנו אהבתו וכל שכן עם מה שכבר התבאר
בהכלל ד"ק מהמאמר הב' אשר בעבו זה התרנו לעצמנו התפל' להשיבנו
אליו בתשובה שלמה ולקרבתו לעבודתו למה שהתכלית בכריאה וכנותנות
התורה לא היה זולת זה וזה מה שרצינו לכארו : ואולם דרכי התשובה
ומדרגותיה הלא הם כתובים על הספר הישר לרב החסיד ר' יונה בר'
אברהם הקרא שערי צדק :

הפרק הב'

בהתר שני ספקות שאיפשר שיסופק בו :

הא' אחר שקבלת התשובה ראוי בחקו ית'

להטלב' חסדו וטובו איך יצוי' במי שכונן אליה סימוך מזדו ית' ולכס' שיענש
על מניעתה והנה בא בקבלה בפירוש המסנה האומר אחטא ואשוב איך
מססיקין בידו לעשות תשוב' אחטא ויום הכפורי' מכפר איך יוס' הכפורים
מכפר ואמרו ער' דברים ונעכבין את התשובה והנה בא בתורה ויחזק
ז' את לב פרעה ואמר בפ' כי אני הכבדתי את לבו וגו' וכבר העיר הרמב'
הזוהר בחבורו הגדול על הספק הזה • הב' לפי שאחד מדרכי התשובה
לפי מה שיראה והוא דבר הסכימו בו הקודמים הנה היגון והאנחה במה
שעב' יועליו במעלו אשר מעל בשם גהמרה את רוח קדשו האם זה יתחיו
בתחלת התעוררותו אל התשובה או בתנועתו לכד' כי המאמר שהיה לויגון
בה שלימו חק התשובה יראה שהוא רחוק מאד וקרוי לנמנע עם קבלתנו
שהעונות נחשבי' לו כזכיות ואם נאמר שזה בבחינות וזה שבבחי' חטאו
לכד' יתחייב לו היגון במה שעבר ובבחינת תשובתו כבר יעבור שיסמח
במה שהיה • הנה נסוב בזה ונאמר שהמאמר בהיגון בבחי' החטא
לכד' הנה כחו כחמי' שיאמר שהיגון מחוייב לו אם לא עשה תשיבה •
ואולם עתה בהשלימו חק התשובה האם יעבור שיסמח במוחלט על מה
שחטא בבחי' חטא : ואם אי אפשר מכלתי' שיקי' בו דאגה בבחינת מה
הנה כשערנו היגון והשמחה הנה תיבר' השמחה על היגון כאשר תתחייב
לתכלית האעשה : והתבאר בתכלית היותה היותר שאונה שבבנות

הכלל השני

והנה התר הספק הא' איננו ממה שיקשה למה שהלך דברים המעכבי את
התשובה הנה מטבען מאחרון אותה ומקנין לאדם אזלה להתעורר אליה
מהם לקבלתם בעיני עשיהן מהם להתמדתם והמשך אחריה מהם לסנאתם
תוכחת כאשר התבאר בקלות בהם : ואולם לא אמר מונעים את התשובה
אלא מעכבין כלומר שמאחרון ורנחין אותה אבל האומר אחטא ואשוב
אמרו אין מספיקין בידו לעשות תשובה ועם שטבע התשובה היא תחייב
כן הנה הוא מדה כנגד מדה שהוא כשרירות לבו סמך על התשובה ועשה
הבטחון בתשובה כלי לחטו והמרות את יוצרו ראוי שינסה ממנו הסמך
ההוא : ואמנם לפי שהקדמות התלמודיות כחם על הרוב כחהסתמיות
כבר יראה שאם יתעורר משנת אולתו וירגיש שחטא בבטחון ההוא ושהיה
בו ככסיל מתעבר ובוטח וכל חפצו לשוב אל השם מהחטא ההוא הנה
יקבל בתשובה ולפי שעל הרוב מי שדרכו כן לא יתעורר על זה אמ' אתם
אין מספיקין בידו לעשות תשובה ואולם מה שבא בפרעה מזניעת התשובה
אין צריך שיהיה מזה הזין למה שמחשד השו' ולהסגתו בדבקיו שירבה
כפלאותיו ומכותיו על הרשעים כמו שבאר הסנה אמרו כי אני הכבדתי
את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אותותי אלה בקרבנו והוא התכלית הקרוב
ולמען תספר באזני כנך וכך וכך וגומר וידעתם כי אני הו' והוא התכלית
האחרון בו והנה הרב באר דרך אחרת בהתר הספק הזה וככלל שיש
עונות שעגסם מניעת התשובה שעם שהוא אמת אין לבו צורך בו במכות
מצרים למה שכבר בארה התורה הסנה כמו שקדם ואולם בהתר הספק
השני כבר איפשר שיאמ' שלמה שהמורה פי השם יתחייב לו עונם בלתי
מוגבל לפי היגשן וכאשר היה טחטודי השו' לקבלו בתשובה הנה אין
ראוי שיהי' שם שיעור מוגבל שיאמר בו שהשלים חק התשובה באמת כשהוא
אלוה אס לא יאמר זה בהמשל והעברה • ואמנם גם כשנתיב אפשרות
גבול ידוע יאמר בו שהשלים חק התשובה ובאמת כשהגיע אליו אס לא
יאמר זה וכמו שיראה מקצת מאמרים באו לרזל על זה : הנה התר זה
הספק איננו ממה שיקשה וזה שכבר התבאר במה שקד' שהתכלית האחרון
הנכסף לאדם הוא הדבקות וההעבודה וההצלחה והערבות למה שהו' הטוב
האחרון הוא התכלית הנרצה אזל השו' ולזה אס היה קבול הטוב והשכר
התכלית האחרון לאדם היה כחיו ספק עגסם כי למה שהעונות הקודמים
יוסיפו לו בטוב ככה ראוי שיסמח בהם אבל להיות התכלית הנכסף האהבה
והעבודה • הנה האוהב האמת ככה יקשה בעיניו מאד היותו זמן מהעב

המאמר השלישי

סנו לו יתברך ולזה היותו שעה אחת רשע לפני השם יתברך ויתעלה ממה
שדאוי שיקם לו תכלי' הקוסי ואם כבר ימסך לו מהזמן ההוא תוספת טובה
כבר יותר בזה ספק מה שנסתפקו הקודמים בו והוא נתלה במה שהתחנן
משה באמרו לעברה כל ואראה אמרו אחר שהוא ידוע בעצמו שאין שום
יחס וערך בין הגמול הנפשי והגמול הגופי : כבר יראה שהיה
ראוי ומחוייב למשה לכסוף בתכלית הכוסף שימהר בא' הגמול הנפשי
וכל שכן שלא היה לו לאחרו רגע ועם שזה הספק איננו
ממה שיקשה : וזה שכב' היה אפשר בחק משה בהתמדתו
בעבודה והדבקות שיקנה בחייו הגמול הנפשי והוא הגמול העתידי בתחיו
המתים כמו שהתבאר והוא בעצמו הגמול שזכה בו אליהו בחייו אבל נכוח
אח' שנגזר עליו המו' ולא היה מקנה התכלי' משה ההוא אומ' כי למ' שהתכלי'
האחרון הנכסף לאדם הוא העבודה והאהבה והדבקות בבחינת העבודה
לא בבחינת הערכות המושג הנה היה ראוי שיכסוף משה לעבור בארץ
להוסיף בעבודה ואם היה מאחר הערכות המושג מהגמול הנפשי וכל
שכן שבהתמדת העבודה עוד יוסיף במדרגת הגמול הנפשי שהיה
יותר טוב לו מהמהירות להשיג מה שהיה אז ראוי להשיג מהגמול הנפשי
וזה אמנם בכני על שני הקדמות אין ספק באמתתן האחד שהגמול הנפשי
הוא בבת בכח: ארצה שיתוסף אל מה שיתוסף תמיד וזה שמשנה רבינו
ע"מ שהיה במדרגה היותר גבוהה הרב מכל כולד לו חיה אלף שני ונתמי'
בעבודה היתה מדרגתו יותר גבוהה הרבה ואם לא היה משפט העובד ק
שנה והעובד אלף שנים עבודה אחת בעצמה משפט שנה חלילה והב' כי
הסת'לות השגת הגמול הנפשי הוא בעוד בחיי חיותו לבד והו' רב' ביאר והג'
ז' במשנה אמרו יפה שעה אחת של קודת רוח בעול' הבא מכל חיי העולם
הזה ויפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם
הבא • הנה בארו זאת ההקדמ' הב' ועם שנרמז בו התכלי' האחרון הנכסף
לאדם הוא העבודה המושגת באמצעות התשובה ומעשים טובים והוא רב'
מוסבל בעצמו שאם היה תכלית העבודה והאהבה הערכות
המושג היה הערכות יותר נכסף מהאהבה ולא היתה אהבת השי' היותר
עצומה בתכליתמה שאפשר וכבר התבאר שאהבת השי' ראוי ומחוייב להיות
היותר גבוהה וגדולה בתכלית מה שאפשר כמו שקדם לנו במאמר השני
וזה מה שרצינו בכלל הזהוהתהלה לאל לבדי
ומרום על כל ברכה ותהלה

חבלל הג' ביום

הכפורים

נד' פרקי השנה : כבר התבאר במה שקדם כי
 במה שהקטבה האלהית תגזור לשומנו שלמות
 בתכלית מה שאיפשר והחכמה בכל אופני ההתחכמות להביאנו א' התכלי'
 הזה ללייחדנו בהשגחתו אכחנו המחזקין בתורתו ביחד עבודו ידועו בפרקי
 השנה להיונתנו מוגהים בהנהגתו ולא בהנהגת זולתו והיו אלו הזמני' אשר
 להם מבוא כמשפטי בני האדם כפי מה שבזרה חכמתו וכפי מה שהעירונו
 במה שקדם עם שבזה תועל' נפלא לנו כי בהתיחד הזמן או הזמני' לעבודו
 כבר יתעורר האדם התעוררות גדול ליחד מחשבותיו לעבודה : ולפי
 שהפעולות וההתמדה בהם יקנות כוונות וקניינים חזקי' בנפש כבר יוסיף
 שלמות כהתאחדו בעבודה היא ויתכן שיתמיד בהולתקופת השנה בהגיע
 תור העבודה כבר יתעור' יותר הרב מאד ממה שיתעורר בעת היא ויוסיף
 אומץ בזה תמיד כאמרס ז' ששכר מצוה מצוה : וככאן נסלם החלק הב'
 מהמאמר הג' בעזרת האל יתברך וישתבח שמו לעד אמן.

המאמר הד' ברעות

וסברות

אשר הסכל נוטה אליהן לפי מה שבא בקבלה : והן
 יג' דרושים א' אם העולט נצחו במה שיבא : ב' אם
 איפשר מציאות עולם אחר או שלמים רבים ג' אם הגלגלים חיי מדברים
 ד' אם יש לתנועות הגרמים השמימיים מבוא והנהגה כמשפטי האדם ה' אם
 יש לקמיעות והלחשים מבוא בפעולות האדם ו' בשדים ז' תעתק נפש
 האדם והוא שיקראוהו כת מהחכמים גלגול ח' אם תשאר נפש הנער שלא
 הגיע לחינוך ט' בגן עדן וגהנס י' אם הכונה במעשה בראשית חכמת
 הטבע והכוונה במעשה מרכבה והי' חכמת מה שאח' הטבע כפי מה שהבינו
 קצת מחכמי אומתנו ז' אם הסכל והמשכיל והמושכל דבר אחד אם לא'
 יכ' בניע ראשון יג' בהמנעות השבת אמת מהותו ותו' לפי שלא התבא בתור
 בפירוש המשפט הצורך באלו הדרושים אם החיוב והשלילה הנה אופן
 החקירה בהם כשנראה פנים בכל אחד מהם לסני הסותרים כדי שיהא
 נקל למעיין לברור הצורך
 מהבלתי צורך :

הצמר הרביעי

הדרוש הא

אם העולם נצחי כמה שיבא כבר יראה פנים
 פנים הרבה מהקראות לצד החיוב מהם
 כל המופתים והטענות שחשבו קצת הפלוסופים לחיוב קדמותו וזה שכל
 הדברים שהראו בהם פנים לבטל התהוותו יבטלוגם כן הפסדו וזה מכואר
 בהם מאד ומהם שאף בסנכית חרושו והתהוותו הנה למה שהמציאו בעצמו
 טוב כמו שהתבאר בזולת זה המקום הנה אם כן העדרו דע ולפי שהתבאר
 שהדע לא יגיע מאתו יתבדך והוא דבר גם כן הוסכם לדבריו רזל אמרם
 אין דבר רע יורד מלמעלה ויתחייב אם כן לפי מה שיראה שקעדרו נמנע
 ואין עניין לנכחיות זולת זה ומהם למה שהתבאר בטבעיו שההפסד הסבעי
 יבא מצד החמר לא מצד הצורה וזה כשיגברו הכחות המתפעלות על הכח
 הפועלות ואמנם יתכן זה במה שיש בו הפך ולפי שהוא מכואר בגרמים
 השמימיים שאין בהם הפך הוא מכואר שאין להם סנות ההפסד : ולפי
 שהגרמים השמימיים באמצעות תנועותיהם וניצוציהם פועלים ומשפיעים
 מה שבכאן הוא גם כן מכואר שאי אפשר בו שיפסד למה שהפועלים
 בהם תמידיים נצחיים ומהם שאחר שהנח היות ההויה הכוללת רצונית
 הנה יחוייב אם היתה נפסדת שיהיה הפסדה רצונית גם כן ועם שסנו
 הרנון אי אפשר שיוחס לנו ית' הנה רצונו הכולל הוא ענין בלתי מצווי בטוב
 המוחלט הנה מכל אלנו הפנים יראה מצד העיון שהעולם נצחי כמה שיבא
 והנה יסכים כזה פשט הכתובים אמר ואתה יוי לעולם תשכ כסאך לדור
 ודור רמז באמרו כסאך לפי מה שיראה אל השמים באומרו השמים כסאי
 ואמר וישב יוי מלך לעולם והוא ידוע במלך שהוא מן המצטרף וזה שהמלך
 מלך במלכות ואמר יוי ימלוך לעולם ועד ואמנם לצד השלילה יש גם כן פס
 מהקראות מה' כי למ' שהנח העול' הויה כמו שקד ומפורס' מה שכלהו נפס
 יתחייב א' כ' לעולם שיהי נפס' ומה' כי למ' שנרא בגרמי השמימי' תנועו' הפכי'
 כאלו תאמ' שקצת מתנועעי' ממזר' למער' וקצת ממערב למזר' וקצת תנועו'
 רבות מורכבות הנה יראה שההפסד אפשרי בהם ואם הוא אפשרי הוא
 מחוייב שיבא אל הפועל בזמן מהכי המאמר בשיהיה אפשרי בעצמו ולא
 יבא אל הפועל לעולם הוא נמנע הנה אם כן הפסדו מחוייב וכב' יסכי' כזה
 מאמ' ה' לרזל אמרם שיתא אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב והנה לפי שיש
 פנים מהראו לצד החיוב ולצד השלילה ראוי שנברור בהם הצורך מהבלתי
 צורך ונאמר אמנם הטענה הא' לצד החיוב הנתלה במופתים אשר הסכו
 לקיים בהם הקדמות הוא מאמ' בטל' למה שכבר התבאר בה' שלא יחייבו אותו

הדרוש הראשון

אבל התבאר חדושו במה שאין ספק בו ואולם הב' הנתל' בהקדמ' האומרת
שהרע לא יגיע מאתו יתברך הנה להיותה בקשר תנאי והו' שלא יגיע ממנו
בעצם אבל יעבור שיגיע ממנו במקרה הוא בהכרח החומר הנה לא יונע
מפני זה העדר העולם מהכרח החמר וזה שלא יגיע הרע ממנו ית' בעצם
אבל במקרה מצד המתפעל ואמנם הב' הנתלית בטבע הגרמי' השמימיים
שאינ' להם סבות ההפסד למה שאין בהם הסך לא תתן האמת בדרוש זה
מפניו מהם למה שנמצא בהם הפכיות בצדדי התנועות כבר יעבור בהם
שהוא נמשך לעצמותם ואם היה שבע'ם ממנו טבעם להפלב' מרחקם ולזה
יהיה היסוד אשר בנו עליו טענתם רעוע ונפסד ומהם כי כשנודעה שאין לו
הפסד בטבע הנה למה שהייתם והתמדתם רצוני כמו שהתבאר במה שקד'
הנה לא יונע אפשרות הפסדו ומהם שאם קעבל' שההפסד בגרמי' ה'
השמימיים נמנע הנה לא ימנע הפסד מה שבכאן וזה כי למה שמצבי
הגרמיים השמימיים מסתני' תמיד הנה כמו שאיפס' בחלק המיושב שישחת
כז' איפס' בכלו הנה למה שהבטול הזה לא יחייב אפשרות הפסדו אל' לא
דבר ואולם הד' הנתלית בהיות ההויה רצונית לתכלית הטובה שלא יצויר
בטוב המוחלט הפסד כולל רצוני הנה הוא אמתות בעצמה אלא שלא תתן
האמ' במוחלט של' יפסד העול' להגיע אל' הטוב ממנו להיות' הול' מהלך הסלמו'
אל' עולם אחר כמו שאיפס' כזה שאנחנו בו וכמו שקד' ואמנ' מה שיתאמת
בטענה הזאת הוא שאי' איפס' הפסדו אל' לא דבר ואולם פשט הכתובים
לא יחוי' גם כן נכחיותו למה שלא המסיד' אה' הכס' לדור גדולה שבבתמדי'
הדור' לא יפסד כס' יי' אבל באכדן הדורות יעבור הפסיד' הכסא' וכן המלכו'
יתמיד' בהתמדי' העול' באמת העול' תש' כ' ש' אח' סיפסו' א' לאר' ומה מלכו' נכחי'
ואולם הטענה הז' לצד השלילה הנתלית בהקדמה האומרת שכל' הוא נפסד
הנה יתבאר בקלות בטולה למה שכבר הכו' על' קדקדה ולא התבא' אמתותה
ועוד שאם הגדינו בה' לא תתן האמת אלא בהויה הטבעית לא בהויה רצונית'
ואולם הב' הנתלית בהפכיות הנמצא בגרמיים השמימיים ושההפסד מפני
זה אפשרי בהם הנה לא תתן האמת על כל פנים וזה שלא יחייב מחלק
התנועות הפכו' בהם בעצם למה שהתבאר בהם שההויה בהם רצונית והיתה
על' צד ההשגחה להשלים מה שבכאן ועוד כשנודעה שהפכיות נמצא בהם
הנה כמו שהיתה ההויה בהם רצונית לתכלית הטובה כז' איפס' וראוי
סתהיה ההתמדה רצונית לאותו תכלית בעצמו ואולם המאמר לר' ז' שחייב
ז' חרב זמן' אחר כז' כשנשתכלל כז' יחייב התמדת העולם יותר אם להגבלת

המאמר הרביעי

ומן החרבן כאמרו וחד חרב טאלו היה חרב לעולם אחר השיתא אפי
לא היה מקום להגביל זמן אלף אחר וזה מבואר בעצמו ואם לאמרו חרב
כי שם חרבן לא יפול על העדר ולזה יראה שהם יחייבו התמדתו אם במו
אם באים וקבלו היותו זמן מוגבל חרב ולזה העולה מכל מה שנאמר חייב
בנחיות העולם במין רוצה לומר שלא יפסד אל לא דבר אבל איפס' טיפסד
אל עלם אחר כשילך זה ממנו מהלך השלמות אלא שנראה שמה שהעידו
רו' בזה הוא חרבן מה שבכאן זמן מוגבל אבל בגרמים השמימיים לא
חייבו דבר ולזה יותר ראוי שיאמר בנחיותם באים לפי דרכי התור' וכל
שכן עשמה שהתבאר מציאות נחיות באים בזמן תחיות המתים כמו
סקהם יורי בזה בדרוש הראשון

הדרוש הב

אם איפסר מציאות עולם אחד או עולמו
רבים יחד ונהיה יש פנים מההראיות לכל
הצורך אם לצד החיוב יש פנים מההראיות מהם שאיך שיהיה שהיו העול'
אם שהיתה רצונית או מחוייב' מה המונע שלא יחול הרצון או החיוב בעול'
אחר או עולמות זולת זה ומהם כי למה שהתבאר שהיתה העולם רצונית
על צד הקטנה והחזונה והוא מבואר שאין שם כוללות וצרות עין להטיב כל
אשר יוסוף בעולמות יוסיף בהטבה ולזה כבר יתכן שיהיו בכאן עולמות
רבים הנהמאלו הפנים ירא' צד החיוב ואם צד השליל' יש לנו פנים מההראיות
גם כן מהם שאם היו בכאן עולמות יחד לא ימלט העולם מחלוקה אם
סיהי' במ שבין במה העולמו' דקות או גש' והיות שם דקו' נמנע אלל הקודמי'
יחוייב אם כן שיהיה ביניהם גשם והגש' אם שיהיה ספורי' אם לא ואם הוא
ספורי' יחוייב שנראה בקצת זמנים שטשים וירחים יותר מאחד כשהיו
שניהם על האופק ואם הוא גוף חשוך הנה לפי מה שנמצא בגרמי השמימי'
החשוכים שיקבלו האורה מזולתם כמו הגורח שקבל אורה מהשמש וקצת
הככבים לרעת מי שיראה כן הנה יתחייב שיקבל אורה מה שבי העולמות
מהשמשים ויתכן שנראה כוכבי' רבים מעולם או מעולמות אחרים ולזה
יתחייב ממה שהתבאר בחוש שלא יהיה בכאן יותר מעולם אחד ומהם כי
למה שלא נמצא ריבוי אישים לא באישים הקהים הנפסדים כמו בבעלי חיו'
ובצמחים הנה יראה שהריבוי בהם לתכלית שמירת המין לבד ולזה היו
האישים הכלתי נפסדים בלתי נמצ' בהם ריבוי ויתחייב אם כן שהעול'
אחר שהתבאר היותו בלתי נפסד שלא יהיה בו ריבוי • ומהם כי למה
שהפעל למציאות הוא אם בתכלית הפשוט' כבר יראה שהנמצא ראוי להיו'

הדרוש השני

אחד אם למה שהוסכם עליו שמא אחר הפסנט לא יתחייב אלא אחד פשוט
ואם למ' שכבר ירא' שהשלמות הגדול לנמצא הנאצל שיתרמ' בכל מה שאפשר
למאציל ולמ' שהי' המאציל' אחד הנה יתחייב שיהיה האחרות לנאצל שלמו'נו
ותחייב אם כן מאלו הפנים מניעת הרבוי בעולמות והנה לפי שיש פנים
מהראות לב' הצדדין ראוי שכבר מהם הנזרק מהבלתי צודק ונאמ' אמנם
הטענה היא' לצד החיוב הנתלית באפשרות חלות הרצון או החיוב בעולם
אחר ולת' זה הנה לא תחייב המציאות אבל תתן האפשרות לבד ימצד חול
הרצון ואולי אם ימצא שם מונע מצד הריבוי בעצמו הנ' לא יסא' גם באפשרות
ואולם המניעה מצד הריבוי כבר יתכן לאחד מהטענות המראות פנים
לצד השלל וזה אם להיות הריבוי מותר כאישים הנצחיים ואם להיות
האחרות שלמות כמו שנזכר שם ואולם הטענה הב' הנתלית בהיות היות
העולם רצונית ולצד הטובה והחכימה אם היה שיתחייב ריבוי לא ימלט
מהיותו מוגבל או בלתי מוגבל והנה אי אפשר שיהיה מוגבל וזה שאי זה
מספר עולמות מונח איפשר שיתסף לריבוי הטובה' גא' איפשר גם כן
שיהיה בלתי מוגבל למה שיתחייב גשמי אין תכלית למספרם יחד ולפי שאי
איפשר שתחייב ריבוי בלתי מוגבל ול' מוגבל' ה' הוא' מנא' של תחייב ריבוי ולפי
שההויה על צד החכימה יחשבה שתחייב ריבוי הטובה ריבוי עולמות או
המלט מ' אחד מ' מסני עניינים אם שהחכמה האלהית גזרה שתהיה ההויה מ'
מוגבלת ואין תפיסה מניעה התוספת ראויה למה שאין שתהיה יסא' ה'
המסק' הוא' בעינינו אחר שהמספר מוגבל ואם שהחכמה האלהית גזרה
באחרות הנאצל להיותו מתרמה אל המאציל בו ואולם הטענה הראשונה
לצד השליל' לות הנתלית בחלוקה ההכרחית במה שבין העולמות אם שיהיה
בו רקות או מילוי אומר שאין שיהיה לא יקרה ממנו בטל וזה שלא התבאר
עדיין ביטול הרקות אבל ואולי התבאר חיוב כמו שביארנו במאמר הא'
ולזה אם היה ביניהם רקות לא יקרה ממנו ביטול ואם היה ביניהם מילוי
גם כן לא יתחייבו הבטולים ההם וזה כי למרחק הרב שבין העולמות יתכן
אלא כדאם מהכוכבים ההם דבר ואולם הב' הלכות' מהחשש בלתי נותנת
האמת בדרושה זה וזה שהקש' ההמשלי' לא יקח ממנו מוכת ועוד שלמה
סקרה' באישים הנצחיים שריבויים בעולם אחד בלתי הכרחי ואולי שהיה
מזיק הנה לא ילקח מהם ראיה למניעת ריבויים בעולמות מתחלפים ואולם
הב' הלכות' משלמות הפועל והתרמות הנאצל אליו בתאר האחרות בלתי
מחייבת מניע' הריבוי גם כן וזה להיות כל א' מהם בלתי צריך אל שלמות

חסאמר הרביעי

וכאשר היה האחרות אשר בעולם הזה על דרך משל בלתי צריך אל זולתו
הנה הריבוי הקורה למספר העולמות איננו מזיק לשלמות האחרות אסיה
בעולם הזה ואסיה המפאת המאזל יחוייב האחרות לכאזל הנה להיותו
מאזל לתכלית הטובה והחכימה הנה לא ימנע ריבוי המקבלים להטובה
אלא יתחייב מהמטיב האחר וזה מבואר בכפשו וכאשר היה זה כן והוא
סכר התבאר שאין בכל הטענות שזכרנו אם לצד החיוב ואם לצד השלילה
סוית האמת בדרוש ומה שהתבאר מהם הוא אפשרות הריבוי לבר הגה
ראוי שלא נרחיק מה שבא בדרש לקצת רזל אמרם בא מעז מלמד שסט
ביח אלף עולמות והכוונ' בו שהשגחתו משוטט בכל העולמות ההם וזהו מה
סכונו בדרוש הזה והנה לא ראינו להאריך ברחיית קצת דמיוס שעסק
הפלוסוף לבאר שאין סם אל לא נעלם אחר למה שאם הודינו בעולמו רבים
סלקנו המקומו הטבעי באמרו שאם הודינו בהם היה מחוייב שחלקי הארץ
על דרך משל אשר בעולם האחר יתנועעו אל מקומם הטבעי אשר בעולם
האחר כיהנה זה פיתוי דברים אין טורש להם וזה שבהיחוסנו עלולמו רבים
הודינו במקו הטבעיים בעולם עולם כאלו תאמ' הארץ תבקש מרכזא אשר
בעולמה והאם יבקש מרכזו אשר בעולמו וזה מבואר בכפשו והנה זכ
מספיק בדרוש הזה :

הדרוש הג

אם הגרמים השמימיים חיים מדברים והנה

יש פנים מהראות לכל הצדדין אם מצד החינ

יש לו פנים מההראות מהם כי למה שהתבאר מתנועותיהם היותם ביותה
סלם שפנים להשלים בתמידות מה שבכאן הוא מבואר בהם שהתחלתם
מזיור סכליו והנה יראה היותם משיגים זה הזיור וזה שאם הנחנו אותם
בלתי מזויירים הנה לא ימלט מהיות זה הסדור הנפלא בהם אם על דרך
הטבע כמי העניין בתנועות היסודות או מפאת מכריח וכריחם על זה
סדור כי מן הסקר סיהיה בקרו להיות הסדור הזה הנפלא תמיד ומדובק
להשלים מה שבכאן וכבר יראה שהא מן הסקר סיהיה על דרך הטבע
ח' סאנחנו נרא התנועע' אש על דר הטכ' שים להם דב' ממנו הו' התנועע' ודב'
תהי' איו התנועע' כמו הענין ביסודו וכשא מיני המורכבי' שאיכ' בעלי גס' וכך גם
התנועע' במקר' כשהיו על זולת מקומו והמנוח להם במקומו הטבעי וכברמיה
השמימי' אין בהם דבר מזנו התנועע' ודבר איו תהיה התנועע' וזה שמה ת
שממנו יתנועעו איו יתנועעו וגם לא גמז' להם מנוח בכל זה הזמן הארוך
ולז' ירא' סא' א בזאת התנועע' סיהיה בדרך הטבע והוא מבואר ג' שאיכ' בדרך

דרוש השלישי

ההנחה כי מה שזה דרכו אינו מתמיד ולא ימצא ממנו אלא מעט וזה הפך
מה שיראה ממנה ועוד שאנחנו נמצא בדרך הטבע שישים בדבר דבר מה
מהדברי תחלה לפעולות המסודרות מהם וכל אשר היה הדבר יות' ככבר
היתה ההתחלה יותר מספקת ולזה תמצא שהאדם יותר מספיק כשיסודרו
ממנו הפעולות הצרכות לשמירת גופו ומינו משאר הכ' ח וקב' מהצמחים
כמו שתבאר זה כלו בספר כח וכאשר התבאר זה והוא מבואר מהגרמים
השמימיים שהם יותר נכבדים משאר הדברי הטבעי' הוא מבואר שהן ראוי
שישים הטבע בהם התחלה לעשות פעולותיהם יותר מספקת משאר
דברים הטבעי' וזה אמנם לעצם מדרגתם והיותם שלמי הקויה ועוד כי אם
היה על צד ההכרח יחוייב סיק' המכריח גשם כי איך יהיה לגרם השמימי
אופן מה השתעבד לכלל המביע אם לא באמצעות גשם: ולפי שהתבאר
שהגשם לא יביע אלא בשיתנועע הנה יחוייב שיביע בבחירה להיות
בעל נפש ואם מצד נפש אחר מכריח ולפי שלא ילך לבנתו תכלית הנה
בהכרח שיכלה אל מתנועע בעל נפש וכאשר היה זה הכן הנה ראוי שינח
כן בתחלת העיון למה שהטבע לא יעשה דבר לבטלה ולזה הוא מבואר בהם
שתנועתם על צד הצורך והבחירה להשלי' מה שכתב' ומתם שפסטה הכתוב'
מורה על היותם משיגים אמר השמים מספרים כבוד אל וגו' הנה מאלו
הפנים יראה צד החיוב ואולם צד השלילה יש לו ג' פנים מההראות מהם
שלפי שהיו הגרמים השמימיים נזמרים ואנחנו נראה בהשגות ההמוריות
שהם נקנות באמצעות החוש והיו הגרמים השמימי' בלתי בעלי חוש והיותם
בלתי בעלי איכויות כמו שכתב זה בספר שמים ועולם הנה איכ' א' ת
שיצוירו ומתם שאל היה שיצוירו תהיה תנועתם ע' התשוקה והבחירה
להשלים הנמצאות השפלות ולהיותם פועלים לתכלית ידוע יתחייב שישיגו
פרטי תנועות הכוכבים וחדושי הזויות והמוזגתם אשר בהם יתפר הגעת
התכלית ולפי שהשגות הפרטיות לא יצויר הגעתם בזולת החוש הנה א' ב
אי חיפשו שתהיה תנועתם ע' הצורך הנה מאלו הפנים יראה צד השלילה
ולפי שיש פני' מההראו' לכ' צדדי ראוי שנבדור מהם הצורך מהבלתי צורך
ונאמ' אמנ' הטענה הא' לצד החיוב בלתי נותנת האמת בדרוש זה שאנחנו
נרא' בתנוע' הטבעי' הפכיו' וחלוק' מה וזה שהיסודו' מהם שהתנוע' א' האמצע
ומתם שהתנוע' מן האמצע וכאשר הי' זה כן מה המונע שתהיה התנועה
הצבעי' לגרמי' השמימי' שביב האמצע וג' כ' אם הי' שביסו' המנוחה להם היא
שבעי' כאשר היו במקו' הטבעי' מה המונע שבגרמי' השמימי' תהיה התנועה

מאמר הרביעי

להם היא הטבעית ושתהיה כיתה וכך היסודות סתי חלופים כאשר נמצא
ביסודות עצמם חלוק בתנועתם ובמנוחתם וגם כן מה שנאמר במניעת
היות תנועתם על דר ההכרח למה שהיא ראוי שישים הטבע בהם
התחלה יותר מספקת משאר הרברים הטבעיים לעצם מדרגת הוא בערך
אל הדריש וזה שאם היו הגרמים השמימיים גופיים הנה מדרגת הנמלה
להיותה בדרגולה מהם כי היסודות להיותם גדולי הכמות אינם בשעור
מהחשיבות כמוהב'ח וכל סכן האדם ואם הוא קטן הכמות מאד ביחס איה
ועוד שכבר יראה שלא ימלט העניין מחלוקה בגרמים השמימיים וזה
אם שתהיה להם טבעית המנוחה והתנועה עד שאם היה כן יחוייב בהם
סינוחו ויתנועעו יחד ושקר גם כן שתהיה להם המנוחה טבעית שאם היה
כך לא היה איפשר בהם שיתנועעו אלא מפאת מכרח והוא מה שברחו
ושקר גם כן שלא תהיה טבעית לא התנועה ולא המנוחה וזה שלא ימלט
מהיות הטבע שם בהם התחלה שיתנועעו וינוחו אם שלא שם בהם כ
כח על זה הנה לא יתואר ולא בתנועה ולא במנוחה וקיה כמנעבהם
שיתנועעו ואנחנו כדאם אותם מתנועעים תמיד מבלתי שנוגים להם
מנוחה בכל הזמן הארוך שהועתקו אלינו קורנתו - ואם יאמר אומר
שהתנועה להם זיונה טבעית אבל בחירות להשלים מה שנכאן מהמנוחה
השפלות כמו שנמצא באדם וכבעלי חיים שיש להם תנועה בחירו' אמרנו
לו שאנחנו לא נרחיק היות התנועה באיכות אבל אומר שאין המלט מהיות
טבעית וזה שאי אפשר מבלתי ששם הטבע בהם התחלת התנועה בכלל
כמו שיזרק באדם וכבעלי חיים שזר התנועה בחירו' אבל התנועה בכלל
טבעית להם וכאשר התאמת שהתנועה אשר לגרמים השמימיים טבעית
הנה לא יחוייב שתהיה זר התנועה בחירות לא ששם הטבע התחלת התנועה
בהם להשלים מה שנכאן - ולזה התבאר שהטענה המחוויבת בדרוש והוא
שעשה הפלוסוף ונמשכו אחריו מפרשי ספריו וקצת מחכמי אומתנו
בלתי נותנת האמת לצד המחוייב ואמנם הטענה הזו שישורה פשוט הכתוב
איננה מחוייבת גם כן למה שאין ספק שנאמרנו על דר השיר וההמשל עוצם
הוראתם על כבוד השם ותכרך וכמו שאמר על דר השיר - אז ירכנו עני
היער ורכים זולתנו ואמנם הטענות שנאמר ולצד השולל עם שחייבו שלא
יצויר בהם השגת פרטיות הנה לא ירחיקו שלא יצויר צויר כולל מפאת
מניעם שהם מתנועע' להשלים מה שנכאן ולזה הוא מבואר שדלתי החקיר
נבעלת בדרוש הזה ול'מה שיראה שאין להוציא הכתובים וסדרו אכשו

הדרוש הרביעי

כנסת הגדולה מפשטן וכ"ש אם היה פירס אנפנים וחיות הקדש הנזכרים
כמרכבת יחזקאל : וכסדור לברכות הגבלים והככבים ודי בזקהדרוש
השניסי

הדרוש הר

אם יש לתנועות הגרמים השמימיים מבוא
והנהגה במספט האדם • ואמנם לפי

שהתבאר בטבעיות שהגרמים השמימיים מניעים היסודות ומרכיבים
אותם ומשפיעים במרכיבים כח והכנה אל שיקבלו צורותם הטבעיות :
ואין ספק שימשבו מזה מדות ורשמי לפי המזגת המורכבי ההם מהלויכו
הד' עד שימסך מזה גם כן שישימי קצת ככי אדם אל שיקבלו השפע האלו
הנבואי לפי הכנת יצירתם הטבעית הנה לא נפל ספק במיז הזה מן
ההנהגה במספטי האדם אבל במה שלא יתחייב מהמזגת האיכות הד' כאו
תאמר היות האדם עני או עשיר מצליח בקניינים ומוצא מטמונות או ההפך
בעל נשים רבות או אחת וכ"ש כדוק או רשע הנה נפל הספק בכיוצא בזה
אם יש הנהגה ומבוא לגרמים השמימיים בו והנה הצד המחייב נתפרסם
לבעלי מספטי הככבים שנתאמת להם עם השנות רב שלפי מערכו הככבי
צבתיים ומנטס קצתם אל קצתם והדבוקים והנה התבאים זכרום יתחייבו
הדברים ההם ואם היה שאין מבוא לאיכות הדברים • ואולם צד השולל
יש לו גם כן פנים מההראות מהם שלפי שהתבאר של כל דבר טבעי היה
או מלאכות יד סבות והם הפועל והחמר והצורה והתכלית הוא מבואר
שאם היה לגרמים השמימיים כח והנהגה באלו העניינים הנה היה זה
הפעל לכך בתנאי שיהיה החמר נכון ומזומן ולזה יראה שלא יתחייב
מהנהגתם לכך מציאות הדברים ההם שאם היה מתחייב לא היה החמר
בעל אפשרות ומהם שהוא ידוע שסבות הדברים מהם טבעי ומהם רצוני
ומהם מזריות ואלו קייג הדברים מוגבלים ומתחייבים מהנהגת הגרמים
השמימיים לא היה המקרה מקרה ולא הרצון רצון • ומהם שהוא ידוע
שהעצמים הנכדלים מחומר גדולי הערך מהעצמים החמריים עד שלפי
האמת הנפרדים הם הפועלים והחמריים הם המתפעלים ולפי שהיתה
נפש האדם אצולה מן העליונים איך יתכן לגרמים החמריים לפעול בהם
ומהם שאם היו ענייני האדם בחיוב הנה מצות התורה ואזהרותיה לדיק
והיה הגמול והעונש בלתי ראוי ומהם שאם היה לחלק הזה אמות מה הנה
יחשב שלא היה ראוי להרחיק החלק הזה כמו העונות והיהוש שכ"י יראה
שהחלק הזה לכך הוא שאשרה התורה ר"ל החלק שאין לו התלג כמוזג ונטבע

הטאמר הרביעי

האיכות כמו שפירשו עונות שעה זו יפה לזאת מלשון עונות וניחוס כגון
צני הפסיקו ואלו לפי שהנז המחיוב יתבאר מן החוש עם הסנו רב וכיחון
מהטלסמאות והלוחות הניחון בעלי המשפט שאינם דברים נמשכו לאיכו
הד' הנה אלו היו פנים מההראות לצד הסולל ספקות לצד המחייב וראוי
שנשתרל בהתרס ונאמר שהטענה הראשונה אשר יסודה אפשרות הנמצא
בדברים לא תבטל הנקבת הגרמים השמימיים לב' סבות הא' שעם היותם
פועלים במורכבים בעל' אפשרות הנה האפשרות להם מצד עצמם והחיוב
מצד סבותם כאלו תאמר שחמר הכסף לו אפשרות סיהיה גביע או טבעת
וכשהאומן פועל בו צורת הטבעת הנה מחייב סיהיה טבעת מצד הפועל
אבל נשאר האפשרות מצד עצמו והב' שעם היותם פועלים ומכוני החמר
אינם פועלים בהכרח וכלבר בארס שהוא בעל' שכל ובחיר' כאשר הארכנו
בכלל ה' מהאמר הב' וכוה הדרך בעצמו יסולק הספק הב' הנתל' בדבר'
המקריים והרצוניים : ואלו הב' הנתלת במעלת הנפש המשכלת הנה
כבר אמרנו שהבחירה למעלה מן המערכת ואפשר לארס להיות מושגח
השגחה פרטית ונחבנו המערכת כמו שנתבאר זה כמה שאין ספק בו
באמר הב' והג' ופס' ביארנו איך היה המצות והאזהרות לתכלית נפלא
והותר הספק הד' ואלו ה' הנתלה בהרחקת התורה החלק הזה ה
הוא ממה שיקל התרו וזה פיהעוננו והניחוח ממה שיביא המון העם לסלק
מעליהם הכטחון בשו' ולבטל ההשתרלות וזה לסכלותם בסוד אפשרות
הדברים וחיובם אבל יחסנו שהדברים כלם מחייבים מנוחלט ושהחריצו
בדברים סקר והוא סקר מכואר אין ספק באמתתו וכוה נסתלקו הספקו
מהדרוש הזה ונתבאר הנז המחייב והוא מה שהסכימו חז' במקומו הרבה
מהתלמוד עש' שחיבו שהמושגח האמתי הוא למעלה מהמערכת כמו שהוא
האמת בעצמו - וריבזה בדרוש הד' :

הדרוש חה

אס יש לקמיענות והלחשים מבוא בפעולות
האר' הב' אס היה מחכמו אומתינו והרחיקו
מאר סיהיה להם מבוא כלל אבל החזיקו המאמין בהם לאיש סוגה ופתי
אמנם אנחנו לא נכזיב החוש ומח' שנתפרסם לרז' במקומו רבו מהתלמוד
אלא שצריך שנשתרל בהתרס הספק הזה החזק והוא המראה פני לצד הסולל
והוא איך יגיע הפועל המכוון מהפועל בקמיעות או בלחשים אשר הוא
פועל חוץ מהמבנה הטבעי : וזה שכבר התבאר כמה שאחר הטבע
שכל דבר שיצא זולתו מהכח אל הפועל הנה ימצא לו בפעל מה שנמצא

הדרוש החמישי

למתעלה בכח ולפי שהוא מנואר שאין בקמיעות והלחשים דבר בפועל
ממה שיכונן בהם: הנה אם כן אין הקמיעות והלחשים הפועלים לזה
הפועל ומזה הצד בעצמו. ותבאר שאין הגשמים השמימיים הפועלים
וזה שאין יחס בינם וכין הקמיעות והלחשים. וכבר יראה שהשם יתברך
ויתעלה שמו לעד אינו הפועל: וזה מפני מהם שלמה שהמבוא מהפעולות
האלה סמם מיוחסות לרצון הפועל יתחייב אם כן שיהיה השם יתברך
גישתבח שמו לעד כמשך גם כן והוא מגונה מאד. ומהם כי לפי
שהפעולות המוכנות להם לטובה ומהם לרעה יתחייב שיהיה השם
יתברך מסכים אל הרע ההוא חלילה ומהם שאם היה השם יתברך פועל
והוא מנואר באלו שהם מפועל הבחירה והרצון לאדם יתחייב אם שיהיה
לנו ית' חרוש רצון והוא נמנע בחקו ואם שיהיה כן מרצונו הקדוש בעת
ההיא ויבטל טבע האפשר למה שיהיה רצון האד' בו מחוייב ומוכרח כלתו
רובה התבאר א"כ שאין השו' הפועל והוא מנואר שאין אדם הוא הפועל
וזה שהוא מן המנואר בו שלא יפעל דבר חוץ מהמנהג הטבעי במה שהוא
אדם וכאשר יפעלהו יחייב שיפעלהו באמצעות הקמיעות והלחשים ולזה
אי זה התייחסות ביניהם וכין הפועל המגיע מהם מי יתן ואדע ואמנם
הספק הזה ואם הוא חזק אין התרו ממה שיקשה וזה שכבר יראה שהפועל
הקרוב לפעל הזה המגיע מהקמיעות והלחשים איננו אחד בכלל אבל הוא
מתחלק בהם: מהם שהפועל הקרוב הוא הגרמים השמימיים ומהם שהפועל
הקרוב הוא השו' ואמנם ישתתפו שהקמיעות והלחשים להם במדרגת הכלי
וזה שמהם יש בהם קשר ותנאי שיהיה הפועל להם חכם וירא חטא
ושיעשה פעולותיו באופן מהקדושה והטהרה והמחשבה הנכונה אשר זה
וכיוצא בו מין ממיני התפלה והעבודה אשר כבר התבאר שיועיל לנו ולולדתנו
ואמנם המעשים ההם חקיים ועמודים אשר בהם יסענו המחשבות
לזה היו הקמיעות והלחשים כמין הזה במדרגת הכלי למה שיקבע ה
האמונה והמחשבה כלכות עליהן אשר באמצעותם יפעלו: ומהם
שאיין בהם תנאי וקשר שיהיה הפועל ירא חטא ושאר התנאים והמין
הזה איננו רחוק שיהיו הפועלים הגרמים השמימיים נשיהיה המעשים
במדרגת הכלי. וזה אמנם לקשר והתייחסות אשר בין הגרמים ה
השמימיים והנמצאות השכלות: וזה שאנחנו ואם היה שנסכל זה
ההתייחסות והדמיון הנה אין המלט מההתייחסות מה ביניהם. ואם היה
שהפלוסוף דמה שאינם בעלי אכזות: ולפי

המאמר הרביעי

שההתייחסות הוא אם עצמותי ואם מקרי והוא מבואר לחלוף עצמותם
ולרחקם קצת מקצת שאיננו עצמותי הנה יהיה בהכרח מקרי וההתייחסות
בזה המקרי הוא בהכרח דומה לאלו האיכויות אשר לנמצאות השפלות •
ואולם איך יתבאר זה הנה ממה שאומר וזה שאנחנו נראה שהשמש יחמם
האור והירח יקרר אותנו ואם היה שהתבאר בכבדים שאינם בעלי איכויות
הללו והוא מבואר בכל דבר שיוציא זולתי מן הכח אל הפעל בדכ' מה שהוא
נמצא לו בפעל מה שנמצא למתפלל בכח לא אשר איך יתחיי החוס והקור
השמש והירח אלא א"כ נאמר שניצוץ השמש מתיחם לטבע החוס וניצוץ
הירח מתיחם לטבע הקור ואלו יהיה לשינוי טבע הם רשעם בזה ואיך
שהיה אחר שהניצוץ מתיחם להם יחוייב בהכרח היותם תחת סוג א'
מהאיכויות וזה כי הוא מבואר בדברים שאינם תחת סוג אחד שהם בלתי
מתיחם כי אין יחס בין המתוק והלבן כל שכן בין המתוק והשטח ולזה
הוא מבואר שאנחנו ואם נסכל האיכות או האיכויות שיתוארו בהם הגרמי'
השמימיים הם מתיחם עם אלו האיכויות אשר בנמצאות השפלות עכ"פ
ואיך לא והנה ענייני הטלסמאות והלוחות המספרות התאמת עניינם
בהשנות רב ואם לא היה ההתייחסות והדמיון אשר בין הגרמים השמימיים
והנמצאות השפלות לא היה ענין להם ולמה נרחיק אם כן ענייני הקמיעו'
והלחשים אלא שלהתייחסם בגרמים השמימיים ונייניהם יגיע באמצעותם
השפע מהם והנה הם במדרגת הכלי לפעולות ההם והוא קרוי שיעזור לזה
עזר גדול ציור הפועל והוא אמרם בכ"ו צא בזה אתמחי גברא ואתמחי
קמיעא וכבר התבאר ההתייחסות והדמיון ממה שנראה מתנועות היסודות
בסבוב וזה שהדבר מוסכם עליו היות יסוד האש יניעהו השמש והנה א'
שיניעהו על צד הרחיה והחיתוך לב' סנות הא' לרחוק זה מזה והב' שהשמש
לא יתואר במקשות ורכות הב' להיו' השמש קבוע בגלגלו בלתי ממיר מקומו
אין המלט אם כן להיות ניצוץ מחמם האש ומניעו אין המלט אם כן מיחם
והדמיון •

הדרוש הו

בשדים ולפי סמיאותם מבואר בתורה ובדברי
רז"ל עס שנתפרסם ונמשך באומות ונתאמת

אבל החוס הנה העיון בחס בשני ענייני' אם במהותם או בתכלית מציאותם
ולפי שאין לנו מכא בידיעה בסבותיהם הנה דרך החקירה בעניינים אלו מן
המאחר אל הקודם והוא הנמשך והמפורסם בהם ואומר שמה שנתפרסם
בהם ד' עניינים הא' ידיעה בעניינים הקודם והעתידים הטבעיים למה

הדרומו השני

סבא מצעותם תביע הידיעה לאדם הב' בקסת הכבוד וההסתעבר להם
סבא מצעות העבודות יתרכזו ויעתרו לבקשת העונד כאמרו יזכחו לש דים
לא אלוה וכמו סבא בספרי המלאכה ההיא הב' כחירת הרע כמה הקם תה
להטוא כמו השטן לאיוב והכזב הנמצא בהם כמו סבא בסנהדרין: הדר'
סיפעלו בתכלית הקלות ויתלבשו באנוסות כפתע כמו שנתפרסם במעשים
באו בתלמוד בזה אין צורך לזכרם ולזה אומר כי למה שלהם ידוע דבר רז
ההוים והעתידים אין המלט מהיות בהם חלק סכלי ולמה סנמצא בהם
בקסת הכבוד והבחירה אל הרע שהם דברי בהם נמשכי מהכח המתעורר
הכה אין המלט מהיות היסודות הקלים גוברים בהם אם היה שיורכבו
מהר' יסודות ואולי שהם מחלקים אישיים ואינדיים והנה יסכי' בזה הצחור
אל הרע כי למה שהתבאר שהטוב במדות המצוע הנה אם היה האר' השנה
המזוג מארבע יסודותיו ומוכז' ונאות לבחור בטוב והיו האדומיים בהם ב'
בעשנים וקנאים וקדומים אל הכבוד והמעלה יותר ראוי לענותם מן המצוע
ולזה היו אלה סיסודס אישיות ואינריות שהם בקצה האחרון ראוי להיותם
בתכלית הגאונה והכעם והקנאה עד שיגיע ממנה להסית ולהדחף האדם
כפי מה שאיפשר לו וזהו מה שאפשר במהותם והוא מסכים אל מה שאחזל
בהם שיש בהם עניינים כבני אדם ועניינים כמלאכי השרת ולפי זה יהיה
תכלית מציאותם אל הטוב הוא אם לנסות בהם בני אדם ולסומס שלמים
באמצעות נסיונם כאשר קרה לאיוב בסוף עניינו ואם להיותם כלי מפצז
למזרים דבריו כפי מה שתגזר חכמתו ית' וכבר פשטה כתמה דברי יראו
במהות השדים שבהם סכלים כבדלים ותקף הקראס הרגישו במעלתם ונטו
א הגאון אם שחרה להם ההסתעבר לויח' ואם שנתקנאו במעלת האר' השלם
שהוא ידוע אצלם שהיה עתיד להיותם במדרגתם וזה אמנם היה לבחירתם
סנכראו בעלי בחדה ורצון ובחרי ברע ולכן נענשו להתקיי ולהתמיד ברוע
הבחירה וזה אמנם יראה מאמר כפסד בעצמו וזה שהו ידוע שהרע והחסר
יגיע מפאת החמר והטוב והשלמות מפאת הצורה ו'ל' שכן היות הצורה
בנה סכלית שהוא מן הנמנע אצלה שתבח ברע ובחסרון והמאמ סנכראו
בעלי בחירה ורצון כאשר נכין בו טוב הרצון בשלמות והתענוב בו הוא אמ'
אין ספק בו ואם נכין בו היותם בעלי בחירה ושאיפשר לרם לפעול הטוב
וחרע הוא דבר בלתי מצוייר בחק השכל ועוד שהחטא הזה בהם לא ימלט
מהיות אם בעת הכראס ואם אחר הכראס ולפי שהוא נמנע בעת הראשון
סנכראו בו למה שהיבועה לחטא היה למה שהרגישו במעלתם וככלל למה

וְאָמַר הַרְבִּיעִי

שֶׁהַחֵטָא הִיָּה מִפְּעֵל מֵהַפְּעֵל עִכָּפְּ זָרִיךְ סִיקָדָם לֹא הַפְּעֵל כְּזֹמֵן וְלֹא
מֵהַפְּעֵל מִחַיִּיב שֶׁהִיָּה הַחֵטָא אַחֲרֵי הַבְּרִיאָה יַחְוִיב אֲכִי כִּי עִמְדוּ זִמָּן בְּשִׁלְמוֹ
בְּלֹא חֵטָא וְלִפִּי שֶׁהוּא מִבּוֹאֵר בְּהֵם שֶׁאֵין לָהֶם הַפֶּךְ וְאֵין הַמֶּלֶט מִחֲדוּשׁ סִבָּה
לְהַפְּךְ רִצּוֹנָם אֵל הַחֵטָא וְרוּעַ הַבְּחִירָה וְהִיָּה שְׁחֲדוּשׁ הַסִּבָּה הוּא נִמְנַע בְּשִׁבְלֵךְ
הַנִּפְרָד הַפְּשׁוּט הוּא מִבּוֹאֵר שֶׁהַחֵטָא בְּהֵם נִמְנַע וְכֵן לִפִּי הַנְּחִתָּם סִירָאוּ
סִשָּׂאֵר הַשְּׂכִלִים יִתְקַיְּמוּ וְהַבּוֹטְחוֹ מֵאֲתוֹ יֵת בְּטוֹב הַבְּחִירָה תִּכְף הַבְּרָאָה
שֶׁהִיָּה רָאוּי שִׁיבְטְחוּ אֵלָיו גַּם כֵּן בְּטוֹב הַבְּחִירָה אַחֲרֵי שֶׁעִמְדוּ זִמָּן מֵהַפְּעֵל בְּלֹא
חֵטָא וְלִפִּי שֶׁהַרְבִּיעִי נִעְלָמִים וְשֶׁעֲרִי הַחֲקִירָה כִּמְעַט נִעְלָמִים אֵין לָנוּ לִזְוֹ
מִקְבֵּלֵת רוֹזֵל לֵל שֶׁאֲמַרְנוּ שִׁישׁ בְּהֵם רְבִיעִים כִּכְנִי אֲדָם וְרִבְרִי כִּמְלֵאכֵי הַשָּׂרֵת
וְרִי בְּזֵה הַדְּרוֹשׁ הוּא :

הַדְּרוֹשׁ הַזֶּה

אִם תִּעֲתֵק נַפְשׁ הָאָדָם אוֹ תִאֲצֵל וְהוּא סִיקָר אֵינֶה
כֵּת מֵהַחֲכָמִים בְּגִבּוֹל וְאֲמַנְסָם לִפִּי שֶׁהַתְּבָאֵר
בְּמֵהַפְּעֵל סִיקָדָם שֶׁנִּפְשׁ הָאָדָם עִצֵּם שְׂכִלֵי מוֹכֵן הִיָּה כִּרְאָה שֶׁהִיעֲתֵק בְּהַרְבֵּי בְּטָל
כְּטוֹ שֶׁקִּנְיָה קִצֵּת מוֹשְׁכֵלּוֹת בְּפִעֵל וְזֵה שֶׁכִּבֵּר יִתְחַיֵּב בְּשִׁנֵּי שְׁוֹלֵר מִשְׂכִּיל
בְּפִעֵל כְּזֹל לְמוֹד וְהוּא הַפֶּךְ מֵהַפְּעֵל שֶׁנִּרְאָה בְּחֹשֶׁם כְּכֹל זִמָּן הַחֹלֵל שֶׁהוֹעֲתֵקוּ אֵינוֹ
קוֹרֵתוֹ הַאֱלֹהִים אֵלָּא כְּשִׁיחֵיו הַמוֹשְׁכֵלּוֹת אֲשֶׁר קִנְיָה כְּעֲדֵרוֹת מִמֶּנּוּ בְּרִצּוֹן
הָאֵל לְתַבְּלִית יְדוּעַ אֵצֶל וְלִפִּי שֶׁהַבְּתָה הַאֲוֹמֵרֵת בּוֹ יִסְוֶרָה הַקְּבֵלָה הַנֶּה דִּלְתִי
הַחֲקִיר נִעְעֵלֵנוּ בּוֹ וְאִם קִבְּלָה נִקְבֵּל בְּסִבֵּר פְּנִים יִפּוֹת וְרִי בְּזֵה הַדְּרוֹשׁ הוּא :

הַדְּרוֹשׁ הַחֲדָשׁ

אִם תִּשָּׂאֵר נַפְשׁ הַנֶּעַר שֶׁאֵינוֹ חַיִּיב כְּמוֹת
וְלִפִּי שֶׁהַתְּבָאֵר בְּמֵהַפְּעֵל סִיקָדָם הִיָּה הַנֶּפֶשׁ
עִצֵּם שְׂכִלֵי מוֹכֵן כִּבֵּר יִרְאָה הִיָּה הַשְּׂאֲרֵיתָה אֵין שֶׁהִי וּקְטָטָה הַגּוֹף וְגִבּוֹ
לִפִּי מֵהַפְּעֵל מִחַיִּיב הַשְּׂאֲרֵיתָה לְגִמּוּל הַעֲבוּרָה אִם לֹא תִשָּׂאֵר לְעִבּוֹר כִּבֵּר
דָּאָה מִנִּיעוֹת הַשְּׂאֲרֵיתָה וְהִיָּה רָאוּי שֶׁתִּשָּׂאֵר לְמַקּוֹרָה כְּשֶׁאֵר חֲלָקֵי הַחֲמֵר
הַשְּׂכִיל לִיסוּרֵיתָם וְלֹא תִשָּׂאֵר הַשְּׂאֲרֵיתָה כְּעִצְמָה כְּמוֹ שֶׁהַעֲדוּנוֹעֵל זֵה בְּכֹל
הַבְּתָה מֵהַמֵּאֵם הַבְּתָה אֵלָּא שֶׁלִּפִּי מֵהַפְּעֵל מֵהַפְּעֵל מִשְׁתַּחֲוִיל לְשִׁקּוּחַ עֵין שְׂכִלֵנוּ וְהוּא
שֶׁרִמְזוּ מִשִּׁדְּעַ לְמוֹד אֵין וְהוּא כֵּאלֹו אֲמַרְנוּ קִטּוֹ הַיּוֹדֵעַ לְמִי מִבְּרִיךְ לְמֵהַ
שֶׁמִּלְּמֵהַ הַזֹּאת מִרְבִּיהַ לְעִנּוֹתָה אַחֲרֵי הַבְּרִכָּה וְלֹא הִיָּה כֵּאלֹו אֲמַרְנוּ מִשִּׁדְּעַ
לְקַבֵּל הַבְּרִכָּה וְלִעֲנֹת אַחֲרֵיהַ יִזְכֶּה לְהַשְּׂאֲרוֹת זֵה גַם כֵּן בְּאֲמַצְעוֹת זְכוֹת
הַמֵּלֶכֶת וְהַנְּסוּם בְּכִרְיֵיתָשׁ לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ :

הַדְּרוֹשׁ הַשְּׂבִיעִי

בְּגִעְיָהֶם וְהִנֵּה לֹא נִפְּלַס סִפְקַ כְּמִצִּיאוֹתָם
לְמֵהַ שְׁבַע מִצִּיאוֹתָם מִכּוֹאֵרֵת בְּתוֹר וּבְמִקּוֹמוֹ
בְּתִלְמוּד וְאֲמַנְסָם גִּהְנָם אִם הִיָּה שֶׁאֵין מִצִּיאוֹתָם מִכּוֹאֵרֵת בְּתוֹרָה שֶׁכִּתְבָה הִנֵּה

הדרוש העשירי

בתלמוד מנואר בהרבה מקומות על שמיאותו מפורס' ומקובל להם אבל
מקום הספק הוא אם הם מקומות מיוחדין ליוס הדין לבגומל ועינם לכפשות
לבר או אם הם משותפים לכפשות אחר ההפדר ולגופות בני אדם ליו הדין
ואולם בן ערן להיותו בייסוב כמו שמפורס בכתוב יהיה מסכך אדם וחיה
קודם שמדוהנה יותר נאות וקרוב אל הרעת משיהיה מסכך לצדיקי בגוף
ונפש הזוכים לתחייה ואשר יהיו בזמן התחיה והנה יסכים בזה מאמ' רז"ל
עתיד הבה לעשות סעודה לצדיקים בגע ועתיד הבה לעשות מחול לצדיקים
וכברוביניהם וכל אחד מראה לו באצבעו יורו בזה שהדבקות לזיו השכיב'
יהיה בשיעור שאף כשישתמשו בחושיהם לא יפרידו הקשר בשום צד אבל
סיהיה מקום מוכן לכפשות לבר הבה בזה המקום עיון להיותן רוחניו יחשב
בהן היותן מוגבלות בלתי במקום ויהיה א' כב' ע' ה' סוף לצדיקי אשר נכפל
בדברי רז"ל פסג ונאמרס להיותנו אחר המות מיד ירמוז בזה לב'ע שלמעלה
והוא הדבקות בזיו השכיב' לאמנס ממה של'קבל' בהגבל' זמן עונש הרשעו'
בהגנס יראה ממה שאין ספק בו שהעונש ההוא הוא אחר המות מיד .
ולפי שכל במקומות רבים שהוא בעולם הזה השפל והו' המכונה במקומות
במקרא . אכרון : שחת : תפתה : הנה יראה שהנפשות עם היותן רוחניות
מקום יגבלס ויתפעלנו בצער כמרץ וזה הצער כבר דברנו עליו כמה שקדם
סאין העיון חולק עליו ובכלל למה שהיא מוסכס מבעלי דיננו היותה מ'
מתפעלת מהערכות והשמחה באשר תשיג מה שכטבע להשיג ראוי שתהי'
מתפעלת מהיגון והצער כאשר לאין תשיג אותנו ואינו רחוק סימשך מהצע'
ההוא הפסד וכליון באחרית וגם לטנפה בחמריות איננו רחוק שבעת
המות תשאר עמה חמריות ואכיות מה בתכלית אשר בעהורו תשיג צער :
גכ ותהיה מוגבלת במקום ולזה אין חלוק על קבלת רז"ל והתבאר גכ שלא
יחלוק עליו העיון ודי בזה כפירוש הנזכר :

הדרוש הי

המכוון במעשה כראסית ומעשה מרכב' ואם
הוא חכמת הטבע ומה שאחריו כמו שחשבו

קצת מחבמי אומתינו ואמנס המכוון בהם אינו מה שרמו הוא מבגא בעצנו
למי שהרגיל מאמריהם על זה אם להגדלתם המעשים במעלה וקדושה כ'
כאמר רב' קטון הניו' דאבי ורבא ודבר גדול מעשה מרכבה ואמרו במדרס
רבי אליעזר כן עזריה שנתעטף וישב וסכבה אס סכל האילנות וזה אמנס
לקדושת הדברים ומעלתם ואין כמה שיטב במה שאח' דבר מזה וזה סרוב
מה שנתבאר פס' הם דברים בתכלית החולשא כמו שהתבאר כמה

המאמר הרביעי

סקדם : ואם למה שהפליגו רז"ל בהסתר אלנהדרים כמו שבא במשנה
בכפי' איך רד"סין במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחוד והפליגו
ספורי בעונש המפורסם באלו הענייני' עד שהם בעצמ' היו נמנעי' מללמוד
עד עת הזקנה כאמרם בפרק ההוא תא ואגמך מעשה מרכבה א' ל' אכתי
לא קשאי והנה איך בדבר מאלו רונה לומר בחכמת הטבע ומה שאחריו
דברי יחייב הסוד וההסתר האלהים אם לא יקרא מה שבהם מהכפירה
הכפירה והריסה לרת האלהית סתרי תורה ואיך לא והתעלמות ההו' כבוד
נתפרסם לבחורים ולקטנים וגם לזולת'נו בבתי מדרשיהם הכוללים לבני
עשירים ופחות וגם כן הרחיקו תכלית ההרחקה מה שהיא כנגד התורה
בכנופיא והמוץ רבה • וממה שיחייב היות מה שדמו בריאה והזיה הוא
שהוא ירוע שחכמת הטבע אצלם קודמת בסוד הלמוד בחכמה למה שאחריו
כמו שכתבאר עם והנה בא בגמרת מעשה בשני חכמי' שאחד מהם הי' בקו
במעש' בראש' ואחר במעשה מרכבה והתנו ביניה' שילמד כל אחד לחבירו
הנודע אצלו ואחר שלמד האחר לאחד במעשה בראש' כשאל ממנו שישי' ^ל
תנאו ל' אכתי לא קשית וזה מה שורה בבירור שאין המכוון אצל במעשה
בראש' ומעש' מרכבה חכמת הטבעו מה שאחריו חלילה וכו' שגיו במדרגה
גדולה מהתלמוד שהוא ביאור מצות התורה ומשפטיו האלהיים המקנים
לאדם ההצלחה האמיתית ולזה יראה שהמכוון במעשה בראש' הוא כפשוטו
שהוא תאר מעשה היצירה והוא השתלשלות הנמצאות וקשר העליונים עם
התחתונים אשר לא נודע סודו מדרך החקירה והוא עקר מה שבא בספר
צירק הידוע לאברהם אבינו והוא הרמז בדרש לרז"ל בהא' נברא העולם שנא'
באברהם ב' בראש ואמר כי נברא העולם הבא ביו"ר שנאמר כי ביה יו' צור
עולמים ולפי שהקשר והשתלשלות הזה כפי' מה שקבלו רז"ל נתלה בשם
המפורסם יחייב העניין הזה סוד שתוס' נסתר להגדלת הפס' ויר איתו •
ואמנם המכוון במעשה מרכב' הוא מה שאפס' השגתו מהעליוני' וההשתלשלו'
קצת עם קצת ולהיות העניינים ההם המקובלים בתכלית המעלה והרקות
והבנת העניינים בחלקי' מה שהם באלו העניינים יביא להריסה וירחיקו
האדם מהצלחתו חייב בהם תכלית ההסתה והיפוט אשר בעור זה נמנע
החכמה הקיא מהבחורים לרתיחת טבעם וקלות תנועתם ומנעו לדרוש
בהם אלא בתכלית ההסתה ובראש' פרקים : ואמנם צריך שיוכח זה כשיבא
לדרוש הכתובים הרומזים על זה וכל זה לקבוע בלב יראה לשומעים לא
בעת הלמוד כי לא עלה על דעת שעניינים אלו שהחלוף בהם מרי ענוס

הדרוש האחר עשרה

יאמרו כראשי פרקים בעת הלמוד וכל סכן בהיותם עניינים בלתי נודעים
 בחקירה אבל למי שקבל העניינים בעצמם הוא אשר כוהו במשנה כסם
 חכם אמרו אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו הנה כשוכח לדבר עמם
 בדרשו הכתובים וליוחס העניינים ההם אליהם יאמרו כראשי פרקי אחר
 היותו חכם ואז יקל לו להבין מדעתו ישוב העניינים ההם על הכתובים
 ולהיות השם המפורש ונקודו ירמוז אל העניינים האלה הנה הגדלת השם
 ונקודתו נמסר לכהנים ואשרו הקריאה בו ככתבו אלא להם ובמקדש לבד
 וזה אמנם להיותו מיוחד בהגדלה על היכולת לפעול הנפלאות כמו שורה
 זה אמרו ושמי יי לא נודעת להם ירצה שעם היותו נתראה עם האבות
 באל שדי המורה על ההגותו וסדרו המציאות בכלל הנה לא נודע עמם
 לל לא נתפרסם עמם מאד בדברים יוצאים מהמנהג הטבעי ויורה זה גם
 כן השבעת הכהן את האשה כסם הזה ומחוחו אותם נמים עד שה' נמשך
 הפעל הנפלא ההוא וכבר שהיתה הוראה בפירוש קדושת הלשון למה שהו
 מורה חרושו הקדושת כלן בתמידות כמו שנתבאר במאמר הג' והיה אות
 האותן מורה על היות התמדת החוש הוא סוד היכלת ויסודו ולזה היה
 השם בתכלית ההגדלה והקדושה ואין ספק שהיה הנקוד מורה על
 מעלת השם ההו וגדולתו ונפלאותיו אשר בעבו זה היה העולם ראוי ומחויי
 וכוה ראוי שיוכבודו הרב המורה בפרקיו ואם לא יורה עליו פשט הנשו
 וזה שחיוכ המציאות אשר אמרנו אין ההעלם ראוי בו אבל דרי שיתפרסם
 להמון האנשים והנשים ועם היות יוצאנו קצת מכוונת הפרק ראוינו לזכרו
 בבאין להיות השם הזה לפי המעט המושג ממנו יסוד מעשה כראשי ומעט
 המרכבה לפי המכוון בו בדברי רז"ל והוא מה שרצונו לבאר :

הדרוש היא אם השכל והמסכי והמושכל דבר א' אם לא והנה
 דר החיו מפורסם אבל הפלוסופיה שהם יראונו כן למה
 שהשכל בפעל ואינו נאחז במקו ואינו רב זול ההשכל והמושכל ואם הופשט
 מודר המושכל אינו זולת ההשכל התבאר אזלם א"כ היות המושכל והשכל
 והמושכל דבר א' : ואמכ' יתחייב להם זה השכל הנפרד שהוא בו בפעל תמיד
 והוא מבוחר שיתחייב זה השכל האנושי בהיותו בפעל וכבר האריך בזה
 הרב בחלק הא' מספרו : ואולם דר השלילה יתבאר כן למה שיתחיי מהניחוח
 השכל והמסכי והמושכל דבר אחר שהשכל יתעצם כמה שיסבילם :
 והתבאר כמה שקדש שקרות זאת ההקדמה למה שיתחייבו ממנו בפולס
 דבוס י הנה אם כן כשהיה שכל האדם משכיל בפעל או איפשר שהיה

המאמר הרביעי

המסכיל והמושכל דבר אחר : למה שהמסכיל הוא דבר זולת ההשכלה
אלא שההשכלה מתחייב במסכיל חיוב עצמי ולזה הוא מובאר שקרות
זאת ההקדמה בשכל האנושי אף כשנתיחהו שכל בפעל גם בשכל הנפרד
יתחייב כן שההשכלה תאר עצמי ולא עצמות ובזה נעמדו רבלי המונח
הפלוסופים שלא בחנובוין עצמו לתאר עצמי והפלא מהם שלא ימלט הדבר
מחלוקה אם שההשכלה כמושכלים מתחלפים דבר אחד בעינו אם לא ואם
היה דבר אחד יתחייב שהמושכל יהיו דב' א' בעינו למה שההשכל והמושכל
דבר אחד בעינו וכב' הינח מתחלפין יתחייב גם כן שכפידע האדם מושכ'
אחר ידע כל המושכלים אחר שהם דבר אחד בעינו ואם אין ההשכל בהם
דבר אחד בעינו יתחייב שהשכל יהיה מורכב ממושכלים מתחלפים ואם
הם עצמים היה מורכב מעצמים רבים וכל זה בתכלית הבטול והנה זה
מסטיק בדרוש הזה :

הדרוש היב

במניע הראשון וזה אם המניע הראשון
עלול מהעלה הראשונה או אם המניע

הראשון הוא יתברך ולפי שכללן בדרוש הזה גדולי הפלוסופים וזה שז'ג
סכא ואבונכר ורכי משה בן אלואי שהכריע עמה יראו שהמניע הא עלול
ממנו יתברך : ובן רסוד יראה שהוא ית' המניע הא הנה ראוי לבאר דעתם
בקצרה ומה הגיע אליהם במחלקת הזה ויתבאר מזה שיסוד המחלקת הוא
רעוע וזה שהם קבלו שתי הקדמות א' שהעלה הראשונה היא בתכלי הפשיטון
הב' שלא יתחייב מעלה אחת פשוטה כי אם עלול אחת פשוט ולזה י
יראו קצתם כי למה שהיה השכל הראשון הוא הסבה לגבל הפועל התנועה
היומית והיה הגלגל מורכב הרכבה מה יתחייב שמניעו מורכב הרכבה מה
למה שהתבאר בהקדמה הב' שמה פשוט לא יתחייב כי אם פשוט ולפי
שמחוייב המציאות פשוט בתכלית הפשיטות כמו שהתבאר בהקדמה הא'
הנה אם כן המניע הראשון אינו מחוייב המציאות ולפי שכל מה שזולת
מחוייב המציאות עלול לו הנה המניע הראשון עלול למחוייב המציאות וזהו
דעתכם ואבונכר ורכי משה אלואי שנמשך עמהם . אמנם בן דשת עם
שהוא יודה בהקדמות יראה שהמניע הראשון הוא מחוייב המציאות שהוא
אמר שההקדמה הסנית נודקת בסבת פועלת אבל בסבה נוריות איבה
נודקת ולפי שהמחוייב המציאות סבה נוריות לכמצאות לא יתחייב הפשיטון
לעלול הא' והוא יבאר שהוא ית' אינו סבה פועלת נתלית פעולת' בהוצאת

הדרוש השליש עשרה

הפעל מהקעדר אל המציאות וכאשר יצא אל המציאות לא יתלה בו פעולת
הפועל ולפי שהפעולה אשר בהוצאה אל המציאות סינוי בת והפעולה הבת
אי אפשר שתיוחס אל הנצחי כי הנצחי ימצא תמיד על שלמותו האחרון
ואיכנו א"כ פועל עת ובלתי פועל עת יתחייב אלנו א"כ שהמחויי המציאות
איכנו סנה פועלת ולזה לא יתחייב שהמניע הגבל האחרון יהיה עלול ממנו
ואמנ' החכם רבי משה בן אולאני ז"ל יראה שזה אמנם יצדק על המהות לבר
לא על הפועל בשלום ואמנם הוא כל מה שיתלה בו מציאות דבר מה אי
זה מציאות היה נצחי או בלתי נצחי ולזה הכריע שהמניע הא' הוא עלול
מז הסנה הראשונה : הן אלה קצות דרכים בקצרה והוא מבואר שהיסוד
רעוע למה שההקדמה הב' אמנם תצדק על צד החיוב אבל אחר שהתבאר
במה שאין ספק בו שהפועל פועל על צד הרצון וההטבה לא יתחייב היות
העלול פשוט והוא מבואר למעיון בזה הספר אך אמנה להיית קבלת רז"ל
שהמלאכים נבראו ביום ראשון אין לנו לזוז מקבלתם : וכל שכן שהוא
מסכים עם העיון ודי בדרוש הזה •

הדרוש היג

בהמנעות השגת אמתת מהותית' אס הוא

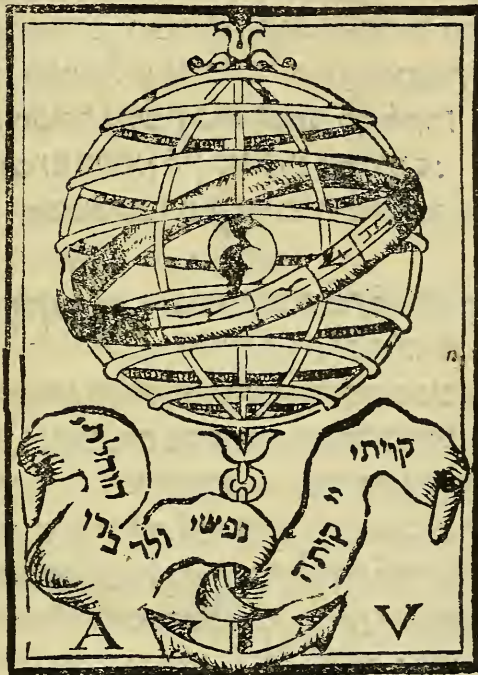
מצד התורה לבר או אה יסכים בו העיון :

ואס היה יסכים בו העיון אס יש להמנעות היה טבע קיים באופן שלא
יצויר בו אפשרות ואומר למה שהיה מוסכם מרוב המון הפלוספים היות
השכל והמשכיל והמוסכל דבר אחד כבר יראה שהעיון יסכים אלנו בהמנעו'
הזה ושהוא באופן שלא יצויר אפשרותו וזה שאס היה המהות מושכל
לזולתו הנה היה הזולת המשכיל עם המושכל דבר אחד חלילה לא שההקדמ'
הזאת מכונאת הכטול כמו שקדם לנו במקומות מזה הספר ולזה עם היות
המנעו מחויי ב מצד התורה באמרו כי לא יראנו האדם וחי והיה העיון
מסכים גם כן אל שאין דרך ומבח לזולתו לעמוד על אמתת מהותו הנה
איכנו באופן שלא יצויר המנע וכלת השם עליו על צד המופת ואולם
יסכים בזה אנקלנו' שתרגם וחי ויתקיים מסכים עם מה שנאמר במקל' אחר
מונת נמות כי אלהים ראינו ולפי זה איכנו רחוק שבקש משה השגת המהות
על צד הפלא אלא שלדעת הרב המורה ז"ל לא יצויר אפשרות נשום צד
להיותו מורה בהקדמה היא רוצה לומר היות השכל והמשכיל והמוסכל
אחד ולפי דבריו הבקשה לדעת מהותו רחוקה מאד ממדרגת משה אמנם
אין סיהו אין הכר לתרגו' אנקלום שההסב' לשכלים הנפרדו' באמתת מהותו

לזה סכנך בארנו שהנקה בראיית הפנים רמו אל התארים העצמי של
 עמוד המופת על המנעות אפשרות הסגתם ולזה תרגם אנקלום ודי ויתקוף
 זה ומה שראינו מספיק בדרוסיס אלו וכו' נשלם המאמר מהחלק הזה
 הראשון המכונה **באור י"ז**.

והתנהג לאל לבדו ומרומם על כל ברכה ותלה אמין :
 בריך רחמנה דסיוען עד כעין : הוא ברחמיו ו
 זכנו להכיץ ולהסיב האמת אמין אמין ואמין :

כנשרים רזיון ולא יצו ילכו ולא יעפו :

אבר וקוי יא יחליש כח יעלו אבר

תם ונשלם שנחלאל בורא עולם היום יוס ג' ו אלול סנת
 סטז העס ולקטנו לפק פה פיררא אשר תחת ממסל
 הרכוס דון אירקולי ראוסטי זרה . כדפס
 בנית כמר אברהם ן אנסקו יזו
 ספרדו : עד הנה עזרנו
 ה'כז יעזרנו להרביץ
 תגורק בישראל וקיינו גם אנחנו ממזדקוי הרבים
 נאפצנו בדינו יצלח אמין :

LIBRARY OF THE
 UNIVERSITY OF TORONTO
 487 REXBURN ST. TORONTO, CANADA

Brandeis University Library

RARE BOOKS

